Mkusanyiko wa Hadithi katika milango ya Dini

على خطى الرسول صلى الله عليه وسلم

Ufahamu na Mafunzo

Sehemu Ya Pili

Rabwah
مركز أصول
www.osoulcenter.com
Swahili

ⓒجمعية الدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالربوة ، ١٤٤٦هـ

مركز أصول
الأحاديث الكلية في أبواب الدين فقه واتباع باللغة السواحلية
(الجزء الثاني). / مركز أصول - ط١. .- الرياض ، ١٤٤٦هـ
٤٢٠ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٦/١٠٧٢٦
ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٤٣٨-٨٢-٤

Mkusanyiko wa Hadithi
katika milango ya Dini

Ufahamu na Mafunzo

Sehemu Ya Pili

Hadithi 74

HUKUMU ZA FAMILIA
FADHILA ZA KUOA

Kutoka kwa Abdullah bin Masoud, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie amesema: Tulikuwa pamoja na Mtume, ilihali tukiwa vijana, hatuna chochote, basi Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akatuambia:

1. "Enyi kijana, anayeweza kusimamia majukumu ya ndoa basi na aoe. Ndoa Inapunguza macho na kuimarisha uke.

2. Iwapo mtu hawezi kufanya hivyo ni lazima afunge. Hakika kufunga ni kinga[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5066) na Muslim (1400).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

﴿*Enyi mlioamini! Mmefaradhishiwa kufunga, kama walivyo andikiwa waliokuwa kabla yenu ili mpate kuwa wachamungu.*﴾ [Al-Baqarah: 183].

﴿*Waambie Waumini wanaume wainamishe macho yao, na wazilinde tupu zao. Kufanya hivyo ni kujitakasa zaidi kwao. Hakika Mwenyezi Mungu anazo khabari za wanayo yafanya (30) Na waambie Waumini wanawake wainamishe macho yao, na wazilinde tupu zao, wala wasionyeshe uzuri wao isipokuwa unaodhihirika.*﴾ [An-Nur: 30, 31].

﴿*Na wajizuie na machafu wale wasio pata cha kuolea, mpaka Mwenyezi Mungu awatajirishe kwa fadhila yake.*﴾ [An-Nur: 33].

﴿*Na katika Ishara zake ni kuwa amekuumbieni wake zenu kutokana na nafsi zenu ili mpate utulivu kwao. Naye amejaalia mapenzi na huruma baina yenu. Hakika katika haya bila ya shaka zipo Ishara kwa watu wanaofikiri.*﴾ [Al-Rum: 21[.

Msimulizi

Ni: Abu Abd al-Rahman, Abdullah Ibn Masoud Ibn Ghafil Ibn Habib, al-Hudhali, sahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie Alisilimu huko Makka mapema sana, na alikuwa wa kwanza kusoma Qur'an kwa sauti, na alihama hijra hizo mbili. Alishuhudia Badr na matukio yote akiwa na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie na alikuwa mmiliki wa viatu vya Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake. Alikuwa akimvisha Mtume anapoinuka, na akikaa Mtume chini, anaviweka mkononi mwake, na alikufa huko Madina katika mwaka wa (32 Hijiria) au (33 Hijiria) [1]

Muhtasari

Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, amewausia vijana kuoa, kwa sababu inashusha macho na inalinda sehemu za siri zisianguke kwenye haramu. Asiyepata uwezo wa kuoa kwa sababu ya umaskini wake, lazima afunge; hakika funga Inamlinda na majaribu. Inamlinda na majaribu.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Maarifa fi'l-Sahaba" cha Abu Naim (4/ 1765), ""Aliastieab Fi Maerifat Al'ashabi"" cha Ibn Abd al-Bar (3/987), "Al-Isbah fi Tamyiizi al- Sahaba" cha Ibn Hajar (4/198).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam analihutubia kundi la vijana kwa sababu wamebeba matamanio tofauti na wazee, hivyo anawausia kufanya haraka kuoa, na hilo ni kwa mwenye uwezo wa kukidhi gharama na mahitaji yake; kwani Ndoa Ina nguvu zaidi katika kuhifadhi macho kutokana na kuangalia matamanio na yaliyoharamishwa, hivyo inamshughulisha na yale yenye manufaa kwake duniani na akhera, na pia inailinda sehemu ya siri na kumzuia asiingie katika zinaa, Mungu aepushe mbali.

2 Ikiwa kijana hawezi kuoa kwa sababu ya umasikini na haja yake, basi ni lazima awe msafi na ahifadhi macho yake na sehemu zake za siri mpaka Mwenyezi Mungu atakapotaka. Kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: "Na wajizuie na machafu wale wasio pata cha kuolea, mpaka Mwenyezi Mungu awatajirishe kwa fadhila yake" [An-Nur: 33]. Kinachomsaidia kijana kufunga ni kikubwa zaidi; Ni kinga kwa Muislamu asianguke katika haramu. Ambapo anavunja tamaa na kuizima, kwani hatashughulika na kinachochochea kuingia kwenye haramu. Wanachuoni wamehitimisha kuwa watu wanatofautiana katika suala la ndoa katika makundi manne: Ya kwanza: Nafsi yake inatamani ndoa na inapata riziki zake, kwa hivyo huyu ni sunnah kwake kuoa, na ya pili: roho yake haitamani na haipati riziki zake. Huyu halipendezi na wala hahimiziwi kufunga, na la tatu: Nafsi yake inatamani na haipati riziki, basi huyu ndiye anayehimizwa kufunga ili kuondoa hamu, na wa nne: Haitamani nafsi yake lakini anakipato katika riziki. Kwa ajili hiyo, Wanazuoni walikhitalifiana kuhusu ni yupi aliye bora kwake: kuacha kuoa kwa ajili ya ibada na kutafuta elimu au ndoa [1]

Mtume rehma na amani zimshukie aliwahutubia vijana kwa kuzingatia wingi wao; Kwa sababu za nguvu za mlinganiaji juu ya kuoa zinapatikana kwa vijana, tofauti na wazee, na maana inajumuisha wazee na vikongwe ikiwa hilo litapatikana kwao pia [2]

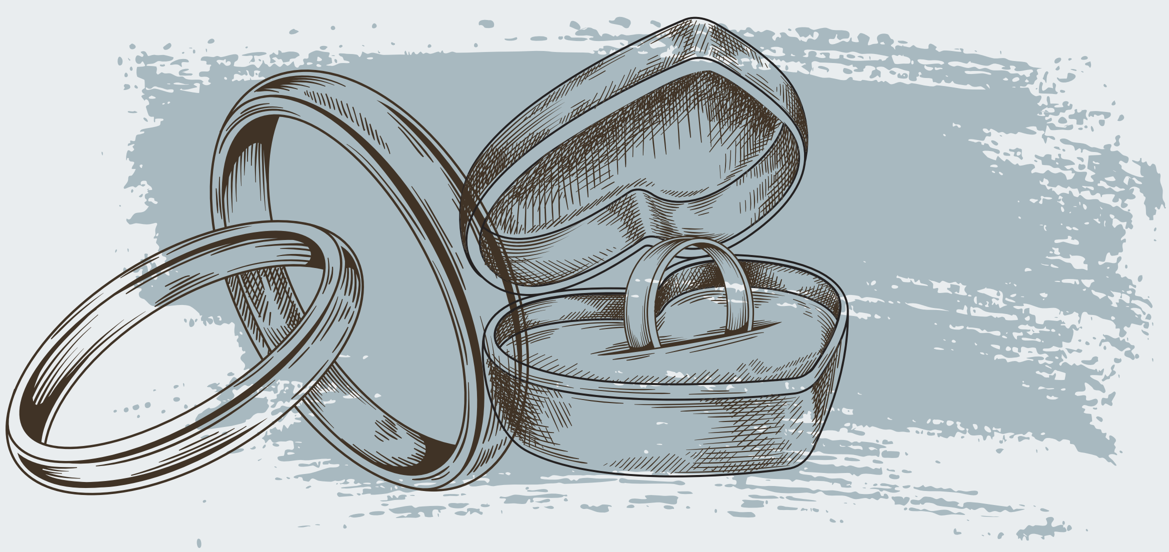

1 Tazama: "Sharh al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim" (9/174).
2 Tazama: "IHakam al-Ahkam Sharh Umdat al-Ahkam" cha Ibn Daqiq al-Eid (2/169).

Mafunzo

1. Mlinganiaji, mwalimu na Mlezi lazima azingatie maswala ya vijana, na awaelekeze kwenye yale ambayo yana manufaa kwao.

2. Kujitahidi kumuozesha kijana ambaye hawezi kufanya hivyo ni miongoni mwa matendo bora ya utiifu, na Mwenyezi Mungu Mtukufu ameamrisha hilo na kusema: “Na waozeni wajane miongoni mwenu na wema katika watumwa wenu na wajakazi wenu. Wakiwa mafakiri Mwenyezi Mungu atawatajirisha kwa fadhila yake. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye wasaa Mwenye kujua” [An-Nur: 32].

3. Kuilinda sehemu ya siri na kuinamisha macho ni miongoni mwa wajibu wa Muislamu. Haijuzu kwa Muislamu kujiachia kwa macho yake na sehemu zake za siri.

4. Moja ya mambo yaliyo bora zaidi katika kukubali hukumu ni kwamba faqihi anataja sababu ya hukumu, sababu yake, na hekima yake. Je, huoni kwamba Mtume Rehema na Amani zimshukie, alipoweka sharia ya ndoa, alieleza kuwa inalinda macho na kuzilinda sehemu za siri?! Basi ni juu ya mlinganiaji, mwanasheria na mufti wataje ushahidi wa hukumu na hekima kutoka kwao ikiwa zinajulikana.

5. Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, aliiwekea ndoa kizuizi katika uwezo wa kufanya hivyo, ambao ni pamoja na uwezo wa kimwili wa kujamiiana, na uwezo wa kifedha wa kuunda familia na kuihudumia. Yeyote asiyepata uwezo wa kufanya hivyo, asioe.

6. Hukumu ya kisheria juu ya ndoa inazunguka katika zile hukumu tano; Huenda ikawa ni wajibu ikiwa Mwislamu anaweza kuoa, na anahofia nafsi yake kutumbukia katika haramu Inaweza kuwa sunnah ikiwa anaweza kufanya hivyo na ana uwezo wa kujidhibiti, na ni makrooh ikiwa mtu huyo hahitajii kuoa. Kama akiwa yeye ni mzee, au mgonjwa na hana hamu ya kuoa.

7. Iwapo mtu hawezi kuoa kwa sababu ya umaskini na haja yake, ni lazima ajizuie; Kwani Yeye Aliyetukuka anasema: “Na wajizuie na machafu wale wasiopata cha kuolea, mpaka Mwenyezi Mungu awatajirishe kwa fadhila yake” [An-Nur: 33]. Mwenyezi Mungu Mtukufu ameahidi kumsaidia Muislamu kwa gharama za ndoa. Na Amesema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Watu Watatu wana haki kwa Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Mtukufu kuwasaidia: Mtumwa aliyepata mkataba wa kujikomboa, na muoaji kwa kutaka kujikinga na machafu, na anayefanya juhudi katika njia ya Mwenyezi Mungu.” [1]

1 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1655), Al-Nasa’i (3120), na Ibn Majah (2518).

75 Hadithi

KUCHAGUA MWANANDOA

Kutoka kwa Abu Hurayrah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimshukie:

"Mwanamke anaolewa kwa sifa nne, kwa pesa yake, kwa nasaba yake, kwa uzuri wake, na kwa dini yake, Basi tafuteni mwanamke aliyeshika dini, mikono yako itakuwa imepatia kuchagua!"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5090) na Muslim (1466).

Ayah

Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema:

﴿*Na waozeni wajane miongoni mwenu na wema katika watumwa wenu na wajakazi wenu. Wakiwa mafakiri Mwenyezi Mungu atawatajirisha kwa fadhila yake. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye wasaa Mwenye kujua.*﴾ [An-Nur: 32].

﴿*Pia akasema Mwenyezi Mungu aliyetukuka: "Na katika Ishara zake ni kuwa amekuumbieni wake zenu kutokana na nafsi zenu ili mpate utulivu kwao. Naye amejaalia mapenzi na huruma baina yenu. Hakika katika haya bila ya shaka zipo Ishara kwa watu wanaofikiri.*﴾ [Al-Rum: 21].

﴿*Enyi watu! Hakika Sisi tumekuumbeni kutokana na mwanamume na mwanamke. Na tumekujaalieni kuwa ni mataifa na makabila ili mjuane. Hakika aliye mtukufu zaidi kati yenu kwa Mwenyezi Mungu ni huyo aliye mchamungu zaidi katika nyinyi. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mwenye kujua, Mwenye khabari.*﴾ [Al-Hujraati: 13]

Msimulizi

Ni Abuu Hurairah, alijulikana kwa kuniya yake (ni mtu kujulikana kwa jina la mwanaye mf: baba Fulani au mama Fulani), inasemekana jina lake ni: Abdur rahmaan bun Swakhar, ukoo wa Ad dausiy, kabila la Azdiy myemeni, amesilimu mwaka wa vita ya khaibar, mwaka wa 7H, ameishi na Mtume Rehma na Amani zimshukie akajitahidi kusoma na kuhifadhi Hadithi, akawa ni swahaba aliyehifadhi Hadithi nyingi. Alifariki katika mji wa madina mwaka 58H. [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anaeleza kuwa watu wanatamani mwanamke aolewe kwa sababu moja kati ya nne; Pesa, nasaba, urembo na dini, na muumini hana budi kuchagua mwanamke kwa ajili ya dini yake; Muumini kufanya hivyo ni bora zaidi kwake na kufanikiwa.

1 Tafsiri yake imehakikiwa katika: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Nu'aym (4/1846), "Aliastieab Fi Maerifat Al'ashabi" cha Ibn Abd al-Bar (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (3/357), "Al-Isbah fi Tamyiiz al-Sahaba" cha Ibn Hajar (4/267).

Ufahamu

Mtume rehma na amani zimshukie mara nyingi anataja sababu za watu kuchagua wake; Baadhi yao huchagua mwanamke tajiri atayemtosheleza yeye na watoto wake. Wala usimtwike dhima na gharama zake, na miongoni mwao wapo wanaomchagua Hasiba, mwanamke wa ukoo, ili aheshimiwe kwa ukwe wa baba zake na jamaa zake. Na baadhi yao humchagua mwanamke mrembo anayemfurahisha ikiwa atamtazama, na baadhi yao huchagua mwanamke wa dini anayemlinda katika familia yake na fedha.Kisha Mtume, amani iwe juu yake, akaelekeza ulazima wa kuchagua mke kwa kigezo cha dini, na kama hutafanya hivyo, mikono yako itashikamana na uchafu, na hiyo ni staha ya ufukara na tamaa.

Hii haimaanishi kwamba Muislamu anapaswa kuchagua mke mwenye dini ambaye ni mbaya, au duni katika nasaba, bali kigezo chake cha kwanza kiwe dini; Akimpata mwanamke tajiri wa dini, jamaa mzuri, basi yeye ndiye lengo ambalo halina mwisho. Vinginevyo ni kwamba, mwanamke masikini mwenye dini ni bora kuliko mwanamke tajiri asiye na dini, na mke mwenye dini ni bora kuliko mke mwenye nasaba asiyekuwa wa dini, na mke mwenye dini asiye na uzuri ni bora kuliko mwanamke mzuri bila dini.

Ndio maana Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akawausia Waislamu kuoa mwanamke mwema, basi yeye rehema na amani ziwe juu yake akasema: “Dunia ni starehe, na starehe bora za dunia ni mwanamke mwema” [1] na akaambiwa Mtume wa Mwenyezi Mungu: Je, Wanawake gani ni wazuri? Akasema: “Mwenye kumfurahisha mumewe anapomtazama, humtii anapomwamrisha, wala hampingi katika nafsi yake na mali yake kwa vile alivyovichukia.”[2]

Mwanamke mwema humtii na kumcha Mwenyezi Mungu Mweza-Yote ndani yake, hulinda heshima yake, huboresha malezi ya watoto wake, humcha Mwenyezi Mungu kuhusu familia yake na fedha, na humsaidia kumtii Mwingi wa Rehema Mwenyezi Mungu mtukufu.

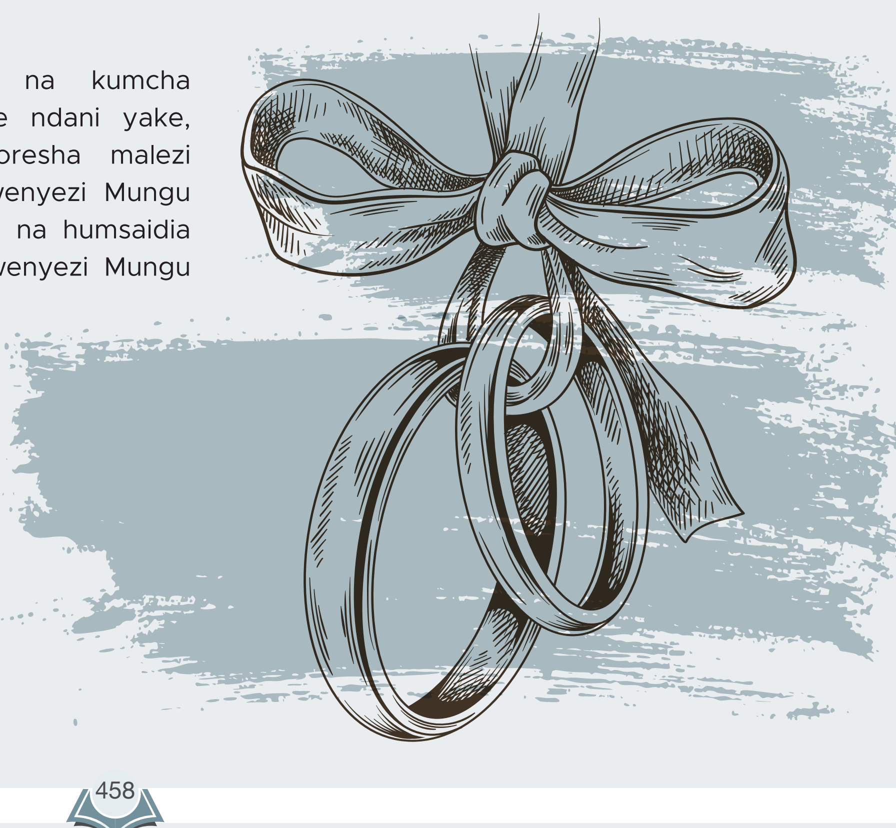

1 Imepokewa na Muslim (1467).
2 Imepokewa na an-Nasa’i (3131).

Mafunzo

1. Muislamu lazima achague mwanamke mchamungu. Kwani ndio mwanamke anayemtii, kumpendeza, na kumpendeza Mwenyezi Mungu. Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie amesema: “Kuna mambo manne ya kufurahisha: mwanamke mwema, nyumba yenye wasaa, jirani mwema, na kipandwa kizuri. Na mambo manne yanasababisha dhiki: jirani mbaya, mwanamke mbaya, nyumba finyu, na usafiri mbaya.” (1)

2. Kila mwanamke anatakiwa ajisalimishe kwa mume wake, na amche Mwenyezi Mungu kwa ajili yake na familia yake. Amesema Mtume Rehma na amani ziwe juu yake. Ikiwa mwanamke ataswali sala tano, akafunga mwezi wake, analinda sehemu zake za siri, na akamtii mumewe Ataambiwa: Ingia Peponi kwa mlango wowote uutakao. (2)

3. Katika Hadithi hii kuna msukumo wa kuwepo urafiki na watu wa dini katika kila jambo; Kwa sababu rafiki wenye dini ananufaika na maadili, baraka, na njia zao nzuri, na anaepukana na ufisadi kutokana na uwepo wao. (3)

4. Alivyoamrisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuchagua mke mwema, pia ameusia kumwozesha mwanamume mwema, hata akiwa masikini na mwenye nasaba dhalili. Mtume rehma na Amani zimfikie amesema: “Akija kwenu mtu ambaye mmeridhika na tabia yake na dini yake, basi muozeni, Usipofanya hivyo, kutakuwa na mateso duniani na ufisadi ulioenea”(4).

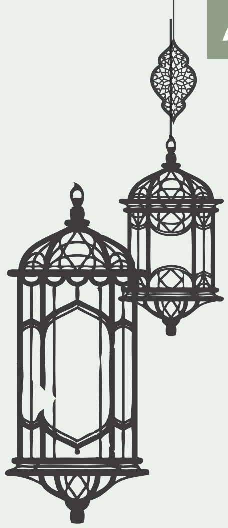

Amesema mshairi:

Ewe Ndugu katika imani, mwanamke aliyeshikamana na dini ndio = anakutumainia kuwa mume mwema kwa utulivu.

Ukimkatisha tamaa kumpata mume mwema = mwenye uaminifu na upendo wa dhati

Atampata mume muovu asiye na wema = kusaliti ahadi ya ndoa kwa sababu ya majaribu.

1 Imesimuliwa na Ibn Hibban katika Sahih yake (1232).
2 Imepokewa na Ahmad (1664).
3 “Sharh al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim” (10/51, 52).
4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1084) na Ibn Majah (1967).

76 Hadithi

KATIKA HUKUMU ZA KUNYONYESHA

Kutoka kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, mke wa Mtume, rehma na amani zimshukie:

1 Kwamba Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa kwa Aisha, na Aisha akasikia sauti ya mtu akibisha hodi katika nyumba ya Hafsa,: Akasema: Huyu mtu anabisha hodi nyumbani kwako, basi Mtume rehma na amani zimshukie akasema: "Ninamuona ni mtu Fulani" kwa ami yake Hafsa kwa kunyonya sehemu moja.

2 Aisha akasema: unasemaje lau fulani angekuwa hai - ami yake kwa kunyonya – akaja nyumbani kwangu? Naye akasema: Ndiyo. Kunyonyesha kunayaharamisha yote yaliyoharamishwa kutokana na nasaba na kuzaa"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2646) na Muslim (1444).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴿*Mmeharimishiwa mama zenu, na binti zenu, na dada zenu, na shangazi zenu, na khaalati zenu, na binti wa ndugu mume, na binti wa dada, na mama zenu waliokunyonyesheni, na dada zenu kwa kunyonya.*﴾ [An-Nisa: 23].

Msimulizi

Ni Mama wa Waumini, Aisha binti Abi Bakr Abdullah bin Abi Quhafa Othman bin Amer Al-Qurashiah, Al-Tamiyyah, Al-Siddiqah binti Al-Siddiq, kipenzi cha Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehema na amani ziwe juu yake. Ni Msafi aliyetakaswa na Mwenyezi Mungu, mjuzi zaidi wa wanawake wa umma, alizaliwa katika Uislamu, na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, hakuoa bikira isipokuwa yeye, na Mtume hakumpenda mwanamke mwingine kama alivyompenda Aisha. Hakuna katika umma wa Muhammad, amani iwe juu yake Mwanamke mjuzi zaidi kuliko yeye, alifariki kwa kauli Sahih katika mwaka wa (58 AH) huko Madina, alipokuwa na umri wa miaka sitini na sita wakati huo.[1]

Muhtasari

Mama wa Waumini Aisha Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, alimsikia mtu mmoja akiomba ruhusa ya kuingia nyumbani kwa Hafsa, Mwenyezi Mungu amuwie radhi, na Mtume Rehema na amani ziwe juu yake akamwambia: "Nadhani ni Fulani." Akamwambia kwamba kunyonyesha kunakataza kile kinachokatazwa na kuzaa.

1 Rejea ufafanuzi wake Katika: "Al iaswaaba Fi Ma`arifat Al'as-haabi"" cha Ibn Abd al-Bar (4/1881), "'Asad Alghabat Fi Maerifat Alsahabati" cha Ibn al-Athiir (7/186), "Al-Isbah fi Takma` al-Sahaba" cha Ibn Hajar (8/232).

Ufahamu

1 Mjumbe wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake akiwa chumbani kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, Aisha aliposikia sauti ya mtu akiomba ruhusa ya kuuingia kwa Hafsa, Mwenyezi Mungu amuwie radhi. Basi Aisha radhi za Allah ziwe juu yake akamwambia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam juu ya hilo, naye Rehema na Amani zimshukie akamwambia: "Nadhani ni Fulani." Akamtaja. jina la mjomba wa Hafsa kwa njia ya kunyonyesha. Na katika kusema kwake, amani imshukie, hilo linajuzu kwake kuingia humo ndani mwake, la sivyo angelikanusha na kusimama mbele yake na kulizuia.

2 Aliposikia Mama wa Waumini Aisha Mungu amuwiye radhi, alisema: Lau ami yangu fulani na kumtaja kwa jina lake – angekuwa hai, angenijia na akawa na uhalali wa kukaa na mimi peke yangu, ili awe na hukumu ya mjomba kwa ukoo? Basi Mtume, amani iwe juu yake, akamwambia kwamba kunyonyesha kunaharamisha kile kinachoharamishwa na nasaba.

Na katika Hadithi nyingine kutoka kwa Mama wa Waumini Aisha Allah amuwiye radhi, amesema: Aliniomba ruhusa, na kaka yake Abu Al-Qais ambaye anaitwa Aflah baada ya kuteremshwa aya ya pazia, nikasema: simruhusu mpaka Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alipoomba ruhusa, Mtume rehma na Amani zimfikie akasema: "Na nini kilikuzuia kumruhusu? ami yako." Nikasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, si yule mwanamume aliyeninyonyesha; Lakini mwanamke wa Abu al-Qais ndiye alininyonyesha, akasema Mtume: "Mruhusu; Yeye ni mjomba wako, utakuwa umefanya vizuri mkono wako wa kulia.[1]

Mafakihi Wanasheria wa kiislamu wameafikiana kwa kauli moja kwamba kunyonyesha kunaharamisha kile kinachoharamishwa na nasaba [2] na binti Hamza radhi za Mwenyezi Mungu zimfikie aliwasilishwa kwa Mtume, amani iwe juu yake, na akasema: "Haijuzu kwangu; Kilichoharamishwa kwa kunyonyesha ni haramu kama ilivyo uharamu wa nasaba, yeye ni binti wa kaka yangu kwa kunyonya"[3]

Hata hivyo, imebainishwa katika hili kuwa ni kunyonyesha katika kipindi cha kunyonya, hivyo uharamu haupatikani kwa kunyonyesha nje ya kipindi cha kunyonya; Kutoka kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwie radhi, Akasema: Aliingia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam hali nikiwa na mtu mmoja, akasema: Ewe Aisha ni nani huyu? Nikasema: "Ndugu yangu kwa kunyonya." Akasema: Ewe Aisha, tazameni ndugu zenu ni akina nani. Kunyonyesha kunatokana na njaa."[4]

Makatazo hayapatikani kwa kunyonya mara moja au mara mbili.Bali mtoto wa kiume akinyonyeshwa mara tano akishikilia titi kila mara na kunyonya kisha kuliacha kwa hiari yake.Hii ni mara moja hata ikiwa muda wake ni mfupi.[5] Mama wa Waumini, Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, alisema: "Katika yale yaliyoteremshwa katika Qur'ani Tukufu: kunyonya mara kumi kunaharamisha, kisha kauli hiyo ikafutwa kwa kauli ya mara tano, kisha akafariki Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam Na wao wamo katika yale yanayosomwa kutoka katika Qur'an"[6]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4796) na Muslim (1445).

2 amesema Ibn al-Mundhir katika "Al-Ijmaa" (uk. 82): Na wameafikiana kwa kauli moja kuwa ni haramu kunyonyesha kilichoharamishwa na nasaba.

3 Imepokewa na Al-Bukhari (2645) na Muslim (1447).

4 Imepokewa na Al-Bukhari (2647) na Muslim (1455).

5 Tazama: Majmuu' al-Fatawa cha Ibn Taymiyyah (34/57), "Subl-Salaam" cha al-Sanani (2/311).

6 Imepokewa na Muslim (1452).

Mafunzo

1. Haifai kwa mwanamke kumkaribisha mtu ndani ya nyumba bila ya idhini ya mume wake, na kwa ajili hiyo Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, akamwambia Mtume rehma na Amani zimshukie kuhusu mwanaume aliyekuwa ameomba ruhusa kwa Hafsa, Mungu amuwie radhi.

2. Ikiwa Maswahaba, Mungu awawie radhi, hawaruhusiwi kuingia kwa wanawake na kuwa peke yao pamoja nao, hali ya kuwa wao ni watu safi na wabora zaidi baada ya Mitume, vipi kuhusu wengine?

3. Haijuzu kwa mtu kuwa mkali katika Dini ya Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Mtukufu, isipokuwa kwa haja; Basi mwanamume anapokuwa ni Mahram kwa mwanamke, kunakuwa hakuna kosa kuingia kwake na kupeana mikono, kusafiri naye, na mengineyo, isipokuwa akiwa na shaka na dini yake na maadili yake. Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, hakumzuia mtu huyo kuingia kwa Hafsa, wala hakukasirika kwa hilo.

4. Haijuzu kwa mwanamme kuingia ndani kwa mwanamke hata kama ni Mahram wake bila ya ruhusa, hata akiwa ni dada yake au mama yake.

5. Maneno ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ni ya jumla na sheria, isipokuwa kwa yale yanayoashiria kwa dalili ya kwamba ni makhsusi kwa Mtume rehma na amani zimshukie au kwa mtu aliyeelezwa; Aisha, Mwenyezi Mungu amuwie radhi, aliposikia ruhusa yake, amani iwe juu yake, kwa ami yake Hafsa, Mungu amuwie radhi, alidhani kuwa hayo ni kwa ajili yake tu, hivyo akamuuliza kuhusu mjomba wake kwa njia ya kunyonya, na Mtume, amani iwe juu yake, alimwambia kuwa kama angalikuwa hai, asingemzuia kuingia kwake.

6. Mwanaume anapaswa kuwatendea wema watu wa nyumbani kwake, kuwafundisha kuhusu dini yao, na kuwaeleza hukumu wanazozihitaji katika maisha yao.

7. Haijuzu kuzembea juu ya mambo ya kunyonyesha, ruhusa ya kuingia ndani ya nyumba, kujitenga ufichoni na mwanamke, kusafiri na mengineyo. Bali ni lazima Muislamu ajue hayo na hukumu zake kwa yaqini. Sio kila kunyonya kunaleta uharamu. Kama nisharti kunyonyesha huko kuwe ni katika wakati wa kunyonya, na wanyonyao wanyonye mara tano na ipatikane shibe, na ndio maana Mtume Rehema na Amani zimshukie akamwambia Aisha, Mungu amuwie radhi. “Angalieni ndugu zenu ni akina nani” [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2647) na Muslim (1455).

77 Hadithi

CHUKIZO LA TALAKA

Kutoka kwa Jabir bin Abdullah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie.

1 "Iblisi anaweka kiti chake cha enzi juu ya maji, kisha akawatuma watu wake, nao wana daraja kubwa kuliko wao. Mmoja wao anakuja kwa Iblisi na kusema: Nilifanya hivi na hivi, na Iblisi anasema: Hujafanya lolote.

2 Akasema: Kisha anakuja mmoja wao na kusema: Sikumuacha mpaka nilipomtenganisha yeye na mkewe. Iblisi Anasema: Atamweka karibu zaidi na kumwambia: Wewe Ndio wewe ndio.[1]

1 Imepokewa na Muslim (2813).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

﴿*Akasema: Kwa kuwa umenihukumia upotofu, basi nitawavizia katika Njia yako Iliyonyooka (16) Kisha nitawazukia mbele yao na nyuma yao na kuliani kwao na kushotoni kwao. Wala hutawakuta wengi wao wenye shukrani (17) Akasema Mwenyezi Mungu mtukufu: Toka humo, nawe umekwisha fedheheka, umekwisha fukuzwa. Hapana shaka atakayekufuata miongoni mwao, basi nitaijaza Jahannam kwa nyinyi nyote.*﴾ [Al-A'raf: 16-18].

﴿*Enyi watu! Hakika ahadi ya Mwenyezi Mungu ni ya kweli. Basi yasikudanganyeni maisha ya dunia, wala mdanganyifu asikudanganyeni juu ya Mwenyezi Mungu (5) Hakika Shetani ni adui yenu, basi mfanyeni kuwa ni adui. Kwani yeye analiita kundi lake liwe katika watu wa Motoni.*﴾ [Fatir: 5, 6].

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Jaber bin Abdullah bin Amr bin Haram Al-Ansari, Al-Salami, alishuhudia kiapo cha pili cha utii cha Aqaba akiwa kijana mdogo akiwa pamoja na baba yake. Baba yake alikuwa ni miongoni mwa manahodha wa Badri, na alikuwa wa mwisho kufa miongoni mwa walioshuhudia Aqaba ya pili, na ikasemwa kuwa: Alishuhudia Badr na Uhud. Pia alishiriki pamoja na Ali bin Abi Talib Radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie vita vya Swaffain, na alikuwa Mufti wa Madina katika zama zake, alifariki katika mwaka wa (78 AH) [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anasimulia kwamba Shetani anaweka kiti chake cha enzi juu ya maji kisha anawatuma askari wake ili wawapoteze watu, na kadiri mtihani wa mmoja wao unavyokuwa mkubwa zaidi, ndivyo cheo chake kinakuwa kikubwa zaidi kwa Shetani, na mkubwa zaidi miongoni mwao kwa daraja ni yule Anayemtenganisha mtu na mke wake.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat Al-Ashab" cha Ibn Abd Al-Bar (1/219), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (1/307), "siyari Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (3/190).

Ufahamu

1 Amesema Mtume Rehma na amani ziwe juu yake kuwa shetani anaweka kiti chake cha enzi juu ya maji, kisha anawatuma askari wake na wasaidizi wake ili wawapoteze watu, wawapoteze na kuwazuilia njia ya Mwenyezi Mungu Mtukufu. Aliyekaribu naye zaidi ni yule aliye na majaribu makubwa zaidi, na aliye mkubwa zaidi kati yao ni mwenye athari kwa waja wa Mwenyezi Mungu.Kazi ya kila mmoja wao inapokamilika, wanamwendea Shetani na kumwambia kile walicho fanya, kwa hivyo mmoja wao anasema: Sikumuacha mtu Fulani mpaka nilipomnywesha pombe, anasema mwingine: Sikumuacha mtu Fulani mpaka nilipomwingiza katika zinaa, na mwingine anasema: Nilimnyima zaka katika mali yake, na mwingine anasema: nikamwingiza katika wizi... Kwa hiyo Shetani anadharau matendo yao, na anawaambia kwamba hawakufanya lolote la faida.

2 Kisha anakuja mtu na kusema: Sikumuacha mwana Aadam mpaka nilipomtenganisha na mkewe, na Shetani hufurahishwa sana na hilo, na humkurubisha kwenye kiti chake, na akamsifu kwa kusema: Wewe Ndio wewe; akimaanisha kwamba: Shetani halisi ndio wewe. Wewe ndiye uliyekuja na jambo kubwa, na wewe ndiye umeniwakilisha vizuri, na wewe ndiye mmiliki wa cheo changu.

Badala yake, Shetani alipata nafasi hiyo ya kuwa pamoja na Iblisi, kwa sababu ya uovu na madhara makubwa ya kuwatenganisha wanandoa. Hayo mambo yanaleta chuki, uadui na chuki hutokea kati ya wanandoa na familia zao, ikiwa ni pamoja na watoto kukosa makazi na maadili na matendo yao mabaya ni kutokana na kuvunjika kwa familia. Pia jambo hilo linapelekea kuingia katika uchafu, ufisadi, ambao ndio upotovu mkubwa na unaofedhehesha. [1]

1 “Al-Bahr Al-Mohet Al-Thajaj katika Sharh Sahih Al-Imam Muslim Bin Al-Hajjaj” cha Al-Lawy (43/500).

Mafunzo

1. Iblisi - Mwenyezi Mungu amlaani - ni adui mkubwa wa mwana Adam. Amemdhihirishia mwana Adamu uadui tangu Mwenyezi Mungu Alipomuamuru kumsujudia, lakini alikataa na akasema: “Akasema: Mimi ni bora kuliko yeye. Umeniumba kwa moto, naye umemuumba kwa udongo” [Al-Aarafi: 12], Alitishia kuwadanganya watoto wote wa Adam, na akasema: “basi nitawavizia katika Njia yako iliyonyooka (16) Kisha nitawazukia mbele yao na nyuma yao na kuliani kwao na kushotoni kwao. Wala hutawakuta wengi wao wenye shukrani” [Al-A’raf: 16-18]. Jihadharini na njama zake, vishawishi, na vitimbi vyake.

2. Njia za Shetani katika upotevu ni nyingi; Ikiwa ni pamoja na minong’ono, uchochezi baina ya watu na kuwatia mtegoni, kuwapambia maasi, hasira, ushabiki, pupa, uvivu...n.k. Muislamu hana budi kuwa macho na hila zake, akitafuta ulinzi wa Mwenyezi Mungu, na Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, amesema kwamba kutafuta hifadhi kutoka Kwake kunamlinda mtu kutokana na minong’ono yake na vishawishi vyake; Mwenyezi Mungu alisema: “Na Shetani akikuchochea kwa wasiwasi ili apate kukuachisha ulioamrishwa, kama vile kukasirika kwa kukushikilia kwao mambo ya shari, basi omba ulinzi wa Mwenyezi Mungu akuepushe naye huyo Shetani. Kwani Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusikia na kujua kila linalotokea (200) Hakika wale wamchao Mola wao Mlezi, na wakaweka baina yao na maasi kinga inayowazuia kutokana na uchochezi wa Shetani unaowapitia kuwaachisha yaliyo waajibu kwao, hukumbuka uadui wa Shetani na vitimbi vyake. Kwa hivyo hao wanaiona Haki, basi ndio wanarejea.

3. Kimbilio la mja kutokana na minong’ono na wasiwasi wa Shetani ni kuingia katika utiifu kwa Mwenyezi Mungu na kujificha katika ngome yake madhubuti; Qatada al-Sadosi, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Shetani atakujia, ewe mwana wa Adamu, kutoka kila upande, lakini hakukujia kutoka juu yako, hivyo hawezi kusimama baina yako na rehema ya Mwenyezi Mungu.” [1]

4. Jihadhari; Kwani anachohitaji Shetani na wasaidizi wake ni kubomoa nyumba ya Waislamu.

5. Kutengana kwa wanandoa hupatikana maovu makubwa; Miongoni mwao: kutokea kwa kinyongo na uadui baina ya wazazi, na kuenea kwa zinaa, ambayo ni madhambi makubwa, na ufisadi, pamoja na madhara ya kimaada na kimaadili yanayowapata watoto, na upotovu wa maadili na malezi mabaya. Na kutokana na hayo; Ndiyo maana furaha ya shetani aliyelaaniwa ndani yake ilikuwa kubwa.

1 Ighaat al-Lahfan cha Ibn al-Qayyim (1/103).

Amesema mshairi:

Ewe mteremshi wa Aya na quran tukufu = baina yako na mimi kuna utukufu wa Qur'an

Nikunjue kifua changu ili nijue uongofu = Na kwa hayo ulinde moyo wangu na Shetani

Weka mzigo wangu kwake na uifanye nia yangu kwako kuwa ya dhati = Nitie nguvu pamoja naye na urekebishe mambo yangu.

Fichua ubaya wangu nayo na uipokee toba yangu = unipe faida ya biashara yangu bila hasara

Safisha moyo wangu nayo na ueleze siri zangu = fanya ukumbusho wangu kuwa mzuri zaidi na uinue msimamo wangu.

Wengine walisema:

Nafsi bora kabisa ni yenye kumshukuru Mwenyezi Mungu = na Amani haikumsahaulisha kazi zake.

Ni nafsi ngapi zimempinga Mola wao = na zikapita kwa kuburuza mikia yao

Zilidanganyika na minong'ono ya Shetani = juu yake kutokana na upotofu, hivyo ukamdanganya.

Ole wao nafsi zao kwa kutokushukuru na kukanusha kwao = zinakutana na fadhila nyingi zaidi ya riziki zao

Na hufuata udanganyifu wake wa uongo = na zinawaabudu kwa unyonge wenye kuziangamiza.

Hadithi 78

KATIKA HUKUMU ZA TALAKA NA EDA

Kutoka kwa Abdullah bin Omar, Mwenyezi Mungu awawie radhi:

1 Alimtaliki mkewe akiwa katika hedhi, Kwenye wakati wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kwa talaka moja,

2 Omar Ibn Al-Khattab akamuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu hilo,

3 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, akakasirika.

4 kisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akasema: “Mwambie amrudishe, kisha abakie nae mpaka atoharike, kisha apate hedhi, kisha atoharike,

5 kisha akitaka ataishi naye baada ya hapo, na akipenda atamwacha kabla ya kumgusa (kumwingilia).

6 huo ndio utaratibu ambao Mwenyezi Mungu ameamrisha kuachwa kwao wanawake.” Wameafikiana bukhari na muslim. Imepokewa, katika riwaya ya Muslim: Ibn Umar amesema: alisoma Mtume Swalla Allaahu alayhi wa aalihi wa sallam aya hii: “Ewe Mtume, ikiwa utawataliki wanawake, basi wataliki kabla ya ada yao”.

7 Na katika mapokezi ya Imamu Muslim (kwamba Mtume alisema) “Muamrishe amrudishe, kisha ampe talaka akiwa msafi au mjamzito”[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5251) na Muslim (1471).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Ewe Nabii! Mtakapowapa talaka wanawake, basi wapeni talaka katika wakati wa eda zao.*﴾ [Talaka: 1].

﴿*Na wenye mimba eda yao ni mpaka watakapozaa.*﴾ [Talaka: 4].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, maarufu kwa lakabu yake, na hili jina ndio maarufu zaidi kuliko yote yaliyosemwa kuhusu jina lake na jina la baba yake. Alisilimu katika mwaka wa vita vya Khaybar, na akavishuhudia pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, kisha akashikamana naye na akadumu humo, Kwa kutaka elimu, mmoja wa masahaba waliohifadhi sana, alikuwa mtawala wa Bahrain kwa kipindi cha ukhalifa wa Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kisha akauacha utawala. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH) [1]

Muhtasari

Ibn Umar Radhiya Allaahu anhu alimtaliki mkewe akiwa katika hedhi, basi Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akamwamrisha ampe talaka katika eda ya tohara ambayo hakumuingilia, kwani hii ndio talaka ya Sunnah.

1 Tazama: “Siyar A’lam al-Nubala” cha al-Dhahabi (4/322), “Al-Tabaqat al-Kubra” cha Ibn Sa’d (4/105), “Al-Isaba fi Tamayez al-Sahaba” na Ibn Hajar (4/155).

Ufahamu

1. Ibn Umar alikuwa ni kijana wakati wa uhai wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akaoa, kisha akamtaliki mkewe akiwa katika hedhi talaka moja.

2. Baba yake Omar Ibn Al-Khattab akaenda kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na kumwambia kuwa mwanawe Abdullah Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili amemtaliki mkewe katika kipindi hicho, Ili kujifunza hukumu ya sheria katika hilo.

3. Mtume Rehema na Amani zimshukie alikasirika kwa kukiuka kwake Sunnah.

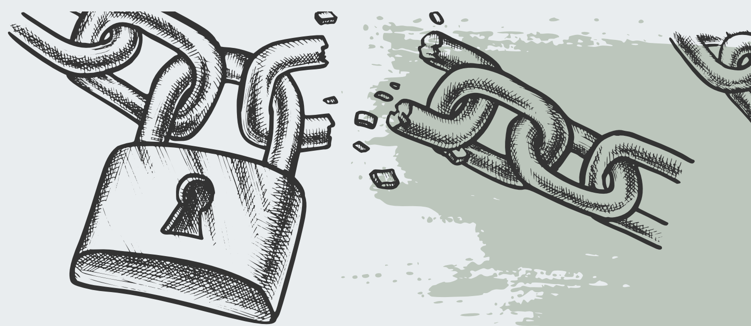

4. Akamwambia Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye: Mwambie: Ni lazima umrudishe, mpaka akitoharika kutokana na hedhi yake, basi ungojee hedhi nyingine, kisha ungojee akitoharika mara nyingine. wala asilale naye muda wote huo ikiwa anataka kumwacha.

5. Kisha baada ya hayo atakuwa katika wakati wa tohara ambayo hukumuingilia, katika hali hii: ukipenda, mpe talaka kabla ya kumuingilia, na ukipenda utabaki naye na huta mtaliki.

6. Haya ndiyo aliyoyaweka Mwenyezi Mungu pale panapohitajika talaka.

7. Kuna riwaya nyingine iliyobainisha kuwa talaka inayoruhusiwa ima ipatikane katika hali ya tohara - yaani, hakumuingilia kama ilivyotajwa hapo awali, au katika tukio la mimba ya mwanamke - hata kama amemuingilia. alijamiiana naye wakati wa mimba - kama inavyoonyeshwa na ushahidi mwingine, kwa sababu mwanamke mjamzito hana hedhi, na muda wa kusubiri wa talaka huendelea mpaka kujifungua.

   Na hekima ya kuchelewesha talaka mpaka muda wa tohara ambayo hukujamiiana naye ni kwamba huenda mwanamke alikuwa mjamzito na mwanamume akajuta kumtaliki, na kuchelewesha kutoa talaka, ni kumpa muda mume ili aweze kuwa na subira na kusubiri na asiharakishe kuitoa talaka kwa hasira na kadhalika [1].

1 Tazama: ""al'iifsah ean maeani alsahahi"" cha Ibn Hubairah (4/66), "Sharh Al-Nawawi Ali Muslim" (10/61).

Mafunzo

1. Ikiwa una shaka juu ya kitendo ulichofanya au unachotaka kukifanya, unapaswa kushauriana na watu wa elimu. Iwe katika mambo ya ibada au miamala.

2. Inajuzu kwa mtu kumtuma mtu kuomba fatwa kwa niaba yake ikiwa yule anayetumwa ni mzuri katika kuwasiliana na kuelewa, na kwa ajili hiyo Abdullah akamtuma baba yake, Mungu awe radhi nao wote wawili.

3. Inajuzu kwa mhubiri, mwanachuoni, mlinganiaji na mwenye elimu kukasirika kwa kitendo cha muulizaji ambaye hakuwa na ujuzi wa hukumu yake, ikiwa kitendo hicho ni kikubwa na kinahitaji mashauriano na kuwauliza wenye elimu kabla ya kukifanya.

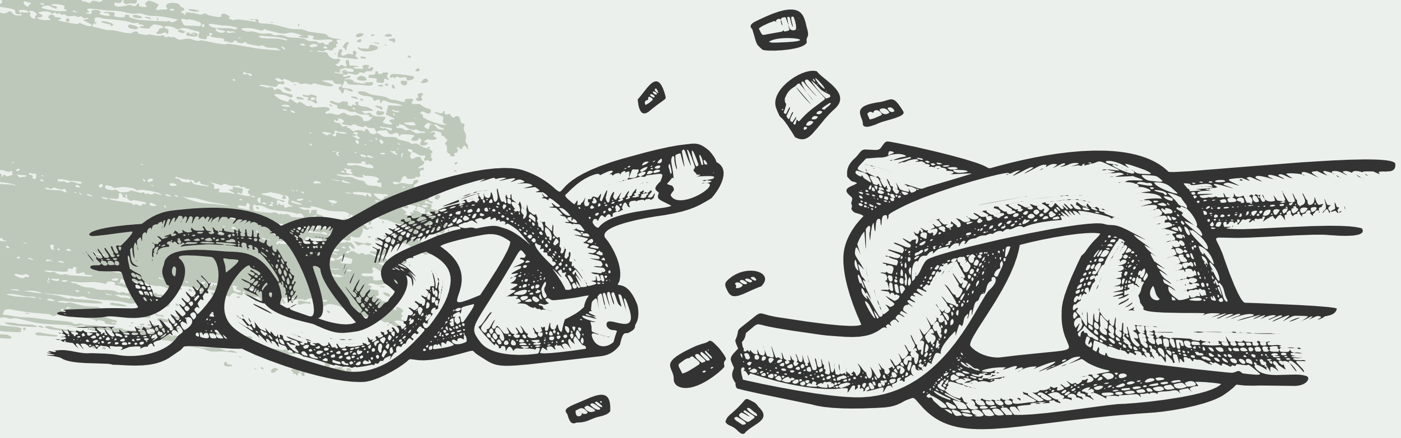

4. Iwapo hekima ya kuzuia talaka wakati wa hedhi au katika kutoharika ambako mwanamume amemuingilia mke wake ni kuwa mwangalifu, mwepesi na kufikiria juu ya jambo hilo; Mtu mwenye akili timamu hatakiwi kukimbilia kuachana, bali inapendeza ampe muda wa kufikiri.

5. Kuwepo kwa mimba - na watoto - ni miongoni mwa sababu zinazowazuia watu wengi kuachana kwa talaka, na hii ni sehemu ya hekima ya kuzuia talaka katika kipindi cha kumuingilia. Pengine akakadiriwa mtoto katika jimai baina yao, halafu akajuta.

6. Inatakikana hukumu zote za talaka zipelekwe kwa wasomi ambao wanaaminika - haswa ikiwa wana nafasi ya mahakama, au usuluhishi baina ya walalamikaji - kwa sababu ya tofauti inayotokea katika talaka katika kuonyesha tukio, au tofauti katika hukumu za sehemu na vipengele vyake, kwa hivyo ikiwa mambo ya talaka watahusishwa wasomi wanaoaminika na wanaokubaliwa na watu, basi hupatikana utulivu katika hukumu yao.

Hadithi 79

HUKUMU ZA KUOMBOLEZA

Kutoka kwa Ummu Atiyah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwamba Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani zimshukie, amesema:

1 "Mwanamke hakai matanga kwa kufa yoyote zaidi ya siku tatu, isipokuwa kwa kufiwa na mume atakaa miezi minne na masiku kumi.

2 Wala havai nguo iliyotiwa rangirangi isipokuwa nguo pana ya moja kwa moja, na wala asipakae wanja, na wala asiguse manukato na marashi isipokuwa akiwa safi baada ya hedhi. Atumie kiasi kidogo cha marashi na manukato au kucha"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (313) na Muslim (938).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Na wale miongoni mwenu wanaokufa na wakaacha wake, hawa wake wangoje peke yao miezi mine na siku kumi. Na wanapo timiza eda yao basi hapana ubaya kwenu wanamume kwa wanaojifanyia kwa mujibu wa ada. Na Mwenyezi Mungu anazokhabari za yote mnayo yatenda.*﴾ [Al-Baqarah: 234].

Msimulizi

Yeye ni: Ummu Atiyah Al-Ansari, Mungu amuwiye radhi, Sahaba mkubwa, ambaye alijulikana kwa lakabu yake, na jina lake: Nusaiba binti Kaab, na ikasemwa: Nusaiba binti Al-Harith Alikuwa akienda sana na Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimfikie akiwauguza wagonjwa na kuwatibu majeruhi, na Yeye ndiye aliyemuosha, Zainab, binti wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehma na Amani ziwe juu yake. [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ameeleza kuwa mwanamke haruhusiwi kuomboleza kwa kufa yeyote yule zaidi ya siku tatu isipokuwa mume; Ni miezi minne na siku kumi. Katika kipindi hicho, havai nguo za rangi, wala hatakiwi kupaka wanja, wala manukato, isipokuwa anapotoharika kutokana na hedhi yake, basi hugusa manukato kidogo ili harufu mbaya ya damu imtoweke.

1 Tazama tafsiri yake katika: "Al-Isti'ab" (4/1947), "Asad Al-Ghaba" (7/356), "Al-Isbah" (8/437).

Ufahamu

1 Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, amefaradhisha kuwa haijuzu kwa mwanamke kuacha pambo lake na manukato kwa ajili ya kumhuzunikia baba yake, mama yake, mwanawe, kaka yake, dada yake au wengineo kwa zaidi ya siku tatu. Isipokuwa kwa mume; Anaacha pambo, manukato na wanja kwa muda wa miezi minne na siku kumi.

Kwa hivyo, katika wafu ambao ni ndugu wa karibu na kadhalika, siku tatu zinatosha kutekeleza haki yao, tena kwa huzuni, lakini ametolewa Mume katika hukumu hii kwa sababu ya haki yake kubwa juu ya mke wake, na kwa ajili hiyo Sharia haikutofautisha katika kuwajibisha muda wa kungojea na maombolezo kwa ajili ya marehemu, mumewe, baina ya mwanamke aliyeingiliwa na ambaye hakuingiliwa kimwili[1].

Hii ni maalum kwa kifo, sio talaka. Kwa sababu katika mapambo hayo kuna mwito wa ndoa, na mwanamume aliyemwacha mkewe yu hai na anaweza kumzuia mwanamke aliyeachwa kuolewa katika eda yake ikiwa atafanya hivyo, tofauti na maiti ambaye hawezi kufanya hivyo, hivyo yakawa maombolezo miezi minne na siku kumi, Ni kipindi ambacho ukuaji wa kijusi hukamilika ndani ya tumbo la mama yake, na ongezeko la siku kumi ni kwa ajili ya tahadhari tu[2].

Hii hukumu inamhusu mwanamke asiye mjamzito.Ama mjamzito, muda wake wa kungojea ni muda wa ujauzito wake, uwe mrefu au mfupi[3]; Kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: “Na wanawake wenye mimba eda yao mpaka watakapozaa” [Al-Talaq: 4].

2 Kisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akabainisha baadhi ya hukumu muhimu za maombolezo, ikiwa ni pamoja na kwamba mvaaji wa maombolezo asivae nguo zilizotiwa rangi kwa ajili ya kujipamba, isipokuwa nguo ya zamani ya Yemen ambayo uzi wake ulitiwa rangi kabla ya kushonwa. haikuwa pambo ndani yake kama ilivyo katika nguo nyinginezo, na ndio maana inajuzu kuivaa. Pia asitumie wanja machoni pake, na wala hatakiwi kutumia manukato ya miski na harufu nyinginezo nzuri, isipokuwa ikiwa ametoharika kutokana na hedhi yake, basi inajuzu kwake kujipaka manukato yenye sehemu ndogo sana ya malipo. ambayo ni udi wa kihindi, ni dawa mashuhuri pia, ambayo ni nzuri, kisha inajuzu kwake kupamba kucha, ni Aina ya manukato yenye umbo la kucha, na vyote viwili havina harufu isipokuwa vinapotumika kama ubani au kuchanganywa na vitu vingine.

---

1 Ibn al-Mundhir amesema katika “Al-Ijmaa” (uk. 90): Wameafikiana wanazuoni kwa kauli moja kwamba muda wa eda kwa mwanamke huru ambaye hana mimba kutokana na kifo cha mume wake ni miezi minne na siku kumi, akiwa ameshaingiliwa na ambaye hajaingiliwa, awe bint mdogo ambaye hajabalekhe au mkubwa. Ibn al-Qattan amesema katika “Al-Iqnaa fi Masa’il Al-Ijmaa’” (2/54): “wanazouni wote ameafikiana kwa kauli moja kwamba eda kwa mumewe ni wajibu, isipokuwa kwa al-Hasan, kwani imepokewa kutoka kwake kwamba yeye haoni hivyo, na ni wajibu kwa kila mke wa muislamu mwenye akili timamu, mtu mzima, aliye huru akae eda kwa kufiwa na mume wake Miezi minne na kumi.

2 Ufafanuzi wa Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim (10/113).

3 “Al-Kashif ‘Aqiqa al-Sunan” cha al-Tibi (7/2371).

Marufuku ya kupaka wanja yanakuja ikiwa hakukuwa na dharura ya kufanya hivyo, na ikiwa mwanamke anahitaji kupaka wanja, basi anapaswa kuitumia usiku na kuifuta wakati wa mchana. Kama alivyosema Umm Salamah: Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliingia ndani mwangu alipofariki Abu Salamah, hali ya kuwa nimeweka machoni mwangu sabra (utomvu), na akasema: "Ni nini hiki ewe Umm Salamah?" nikajibu: Ni sabra tu, ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, hakuna manukato ndani yake." Akasema Mtume: "Sabra Hugeuza uso kuwa mweupe, basi msiivae isipokuwa usiku, na mnaivua mchana."(1) Na Al-Sabr: ni Utomvu wa mti mchungu.

Pia katika kuomboleza ni pamoja na kuacha kupaka hina na kujipamba dhahabu na fedha na mengineyo; Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: "Mwanamke ambaye mume wake amefariki asivae mavazi ya unjano, wala vazi jekundu, wala asijipambe, wala asijitie wanja"(2). Mumashqa ni aina ya nguo iliyotiwa rangi nyekundu.

1 Imepokewa na Abu Daawuud (2305) na an-Nasa'i (3537).
2 Imepokewa na Abu Daawuud (2304) na an-Nasa'i (3535).

Mafunzo

1. Sharia imeruhusu maombolezo kwa mwanamke kutoa huzuni yake kwa kuondokewa na ndugu au rafiki, kwa sharti kwamba hilo halitokei katika kupinga hukumu ya Mwenyezi Mungu na qadari zake, na haliambatani na kitu chochote kinachomkasirisha Mwenyezi Mungu; Kutokana na kujipiga mashavu, kuchana nguo, na madai ya kijinga.

2. Mwanamke lazima amuomboleze mumewe ikiwa amekufa kwa niaba yake, ikiwa amemuingilia kimwili au la; Ikiwa ni mjamzito, basi ni lazima akae eda mpaka azae, na kama sio mjamzito muda wa kusubiri ni miezi minne na siku kumi.

3. Iwapo mwanamke atahitajia wanja kwa maradhi maalum, na asipate chochote cha kumponya isipokuwa wanja, anaweza kufanya hivyo kwa dharura.

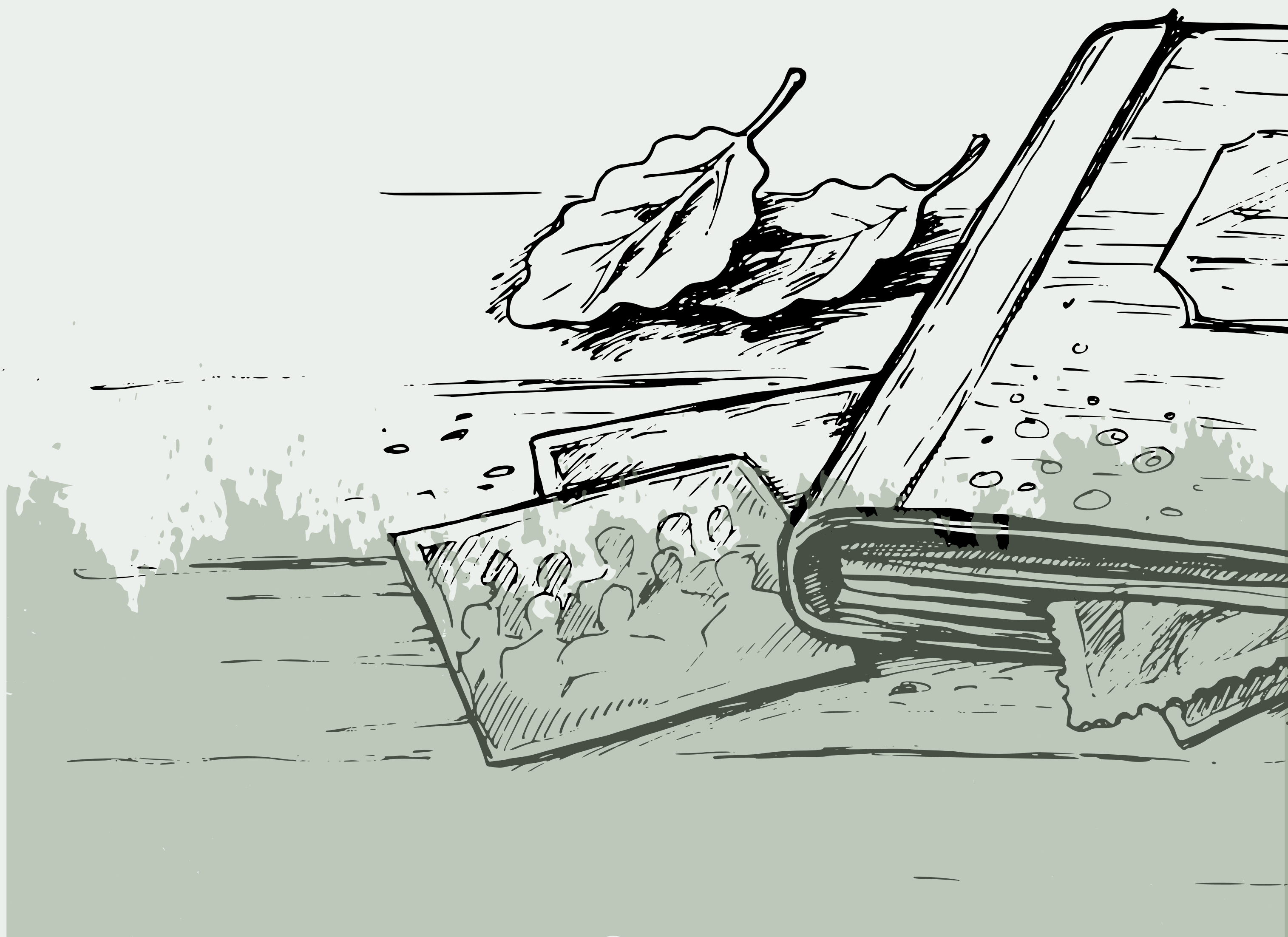

4. Ni haramu kwa mwanamke kuomboleza kifo cha mumewe kujipamba kwa mavazi; Ni haramu kwake kuvaa nguo nyekundu, kupaka hina, kupaka wanja, kugusa manukato, na kuvaa nguo ambazo wanawake huvaa kwa waume zao.

5. Hadithi inabainisha kuwa mwanamke anatumia mafuta ambayo hayana harufu, basi inajuzu kupaka nywele zake kwa mafuta ili kuzitengeneza, sio kuzipaka manukato.

6. Mwanamke anaweza kuoga, kutoka nje kwa shida ya lazima, na kuongea na wanaume ikiwa itatokea haja, bila ya kunyenyekea kwa maneno.

7. Muombolezaji anaruhusiwa kula chakula bora kizuri na kitamu zaidi, na maombolezo hayana uhusiano wowote na chakula na vinywaji.

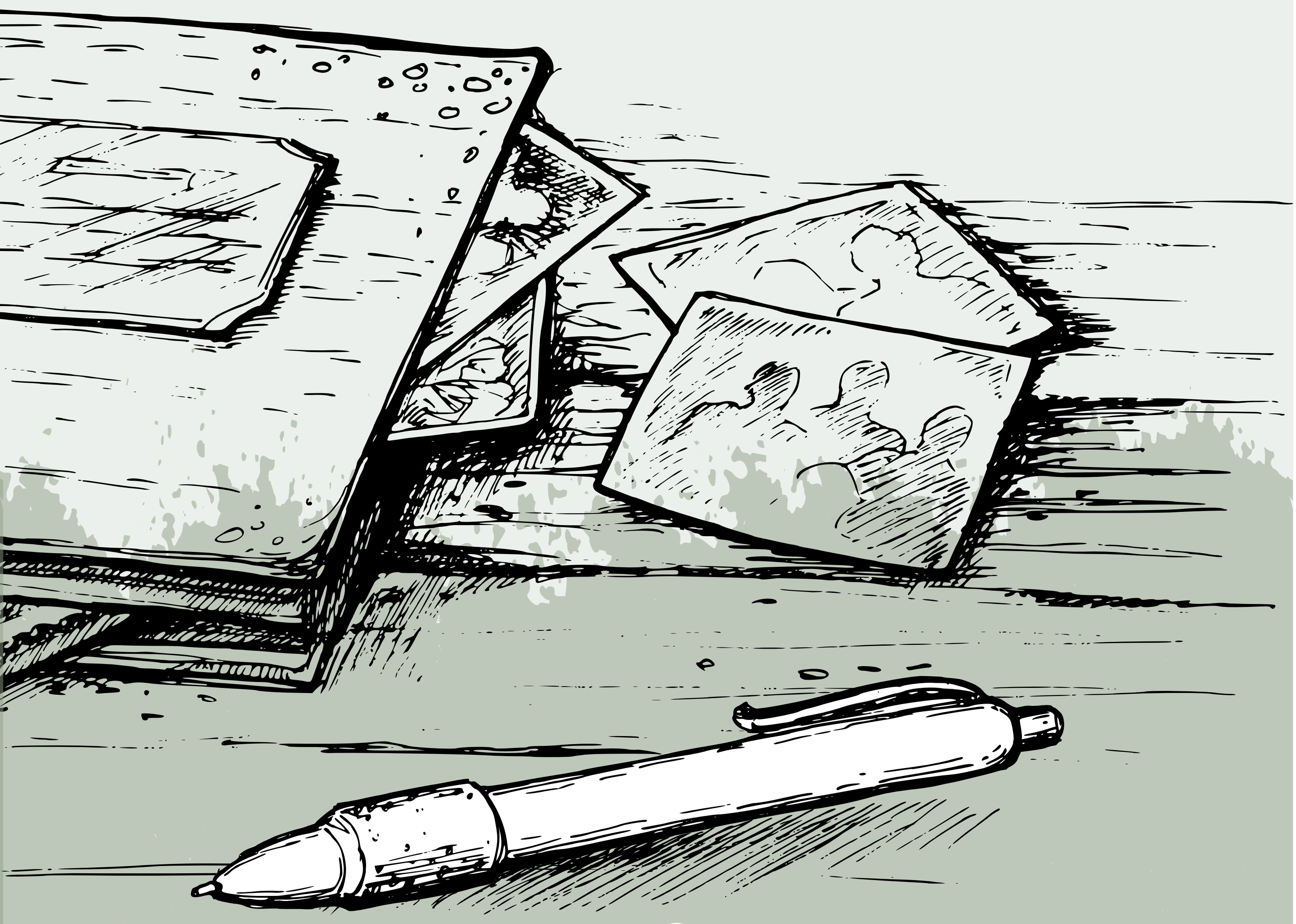

Hadithi 80

MIRATH

Kutoka kwa Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, kutoka kwa Mtume, rehema na amani zimshukie, amesema:

"gaweni mirathi kwa kufuata wajibu kwa wale wanaostahiki, na chochote kinachobakia ni haki ya mwanamume."[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6732) na Muslim (1615).

Ayah

﴿Mwenyezi Mungu anakuusieni juu ya watoto wenu: Fungu la mwanamume ni kama fungu la wanawake wawili. Na ikiwa wanawake zaidi ya wawili, basi watapata thuluthi mbili za alichokiacha maiti. Lakini akiwa mtoto mwanamke ni mmoja, basi fungu lake ni nusu. Na wazazi wake wawili, kila mmoja wao apate sudusi ya alichokiacha (yaani moja ya sita), ikiwa Marehemu anaye mtoto. Akiwa hana mtoto, na wazazi wake wawili wakawa ndio warithi wake pekee, basi mama yake atapata thuluthi moja. Na akiwa Marehemu anao ndugu, basi mama yake atapata sudusi. Haya ni baada ya kutolewa alicho usia au kulipa deni. Baba zenu na watoto wenu, nyinyi hamjui ni nani baina yao aliyekaribia zaidi kwenu kwa manufaa. Hiyo ni Sharia iliyotoka kwa Mwenyezi Mungu. Bila ya shaka Mwenyezi Mungu ni Mjuzi na Mwenye hikima.﴾ [An-Nisa: 11].

﴿Na fungu lenu ni nusu walichoacha wake zenu ikiwa hawana mtoto. Wakiwa na mtoto basi fungu lenu ni robo ya walichoacha, baada ya wasia waliyousia au kulipa deni. Na wake zenu watapata robo mlichokiacha, ikiwa hamna mtoto. Mkiwa mna mtoto basi sehemu yao ni thumuni ya mlicho kiacha, baada ya wasia mliousia au kulipa deni. Na ikiwa mwanamume au mwanamke anayerithiwa hana mtoto wala wazazi, lakini anaye ndugu mume au ndugu mke, basi kila mmoja katika hawa atapata sudusi. Na wakiwa zaidi kuliko hivyo basi watashirikiana katika thuluthi, baada ya wasia ulio usiwa au kulipa deni, pasipo kuleta dhara. Huu ndio wasia ulio toka kwa Mwenyezi Mungu. Na Mwenyezi Mungu ni Mjuzi na Mpole.﴾ [An-Nisa: 12].

Msimulizi

Ni: Abu Al-Abbas, Abdullah Bin Abbas Bin Abdul-Muttalib, Al-Qurashi, Al-Hashimi Alizaliwa kwenye "Sha'ab Bani Hashim" miaka mitatu kabla ya kuhama, alikuwa ni marabi wa taifa na mfasiri wa Qur'an, binamu yake Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie na alikuwa akiitwa: Bahari; kutokana na ujuzi wake; Mtume rehma na Amani zimshukie alimuombea dua kwa kusema: "Ewe Mola Mpe ufahamu wa Dini.[1] Na ni miongoni mwa maswahaba waliopokea hadithi nyingi sana, alisilimu akiwa mdogo sana, na alishikamana na Mtume Amani iwe juu yake baada ya kufunguliwa mji wa makka na akasimulia kutoka kwake. Alipoteza uwezo wa kuona mwishoni mwa maisha yake, na alifariki huko Taif katika mwaka wa 68 Hijiria.[2]

Muhtasari

Mtume Amani iwe juu yake anawaamrisha wenye mamlaka ya kugawa mirathi wawape mafungu wamiliki wao kwanza, kisha kinachobakia wapewe ndugu wa marehemu.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (143) na lafudhi ni yake, na Muslim (2477).

2 Rejea tafsiri yake katika: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Naim (3/1699), Aliastieab Fi Maerifat Al'ashabi" Cha Ibn Abd al-Barr (3/933), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al- Athiri (3/291).

Ufahamu

- Mwenyezi Mungu Mtukufu amebainisha mwenyewe ugawaji wa Mali na mirathi za wafu, hivyo akajulisha katika kitabu chake masharti na hukumu za kisheria, na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amezibainisha katika Sunnah zake tukufu; Ili watu wasile mali zao kwa dhulma, na wenye nguvu wasiwadhulumu wanyonge.

- Katika Hadithi hii, Mtume Rehema na Amani zimshukie, anawaagiza wenye kusimamia ugawaji wa mirathi waanze na wamiliki wa hisa (mafungu) yanayojulikana, na wao ndio wanaostahiki sehemu iliyowekwa katika mali ya marehemu. kikibakia chochote baada ya wao kuchukua haki zao, iliyobaki ni stahiki ya ndugu wengine wa marehemu. Ni ndugu wa marehemu ambao hawana fungu maalum, lakini wanamiliki urithi wote wakiwa peke yao, na wanachukua mali iliyobaki wakiwa pamoja na ndugu wanaorithi kwa mafungu. Kama vile mtoto wa kiume, kaka wa pande zote mbili, au kaka wa baba, ami na binamu, na kadhalika.

- Mafungu yanayojulikana ni sita; Nusu (moja ya mbili), robo (moja ya nne), thumuni (moja ya nane), theluthi (moja ya tatu), sudusu (moja ya sita) na theluthi mbili (mbili ya tatu), hivyo nusu ni fungu la watu watano: binti wa kuzaa, binti wa mwana wa kiume, dada wa pande mbili kwa baba na mama, dada wa pande moja tu ya baba, na mume, na yote hayo ikiwa wako peke yao kutokana na wanaoweza kuwazuia kurithi.

- Na robo (moja ya nne): ni fungu la mume akiwepo mrithi anayemzuia, na ni fungu la mke au wake asipokuwepo anayeweza kuwazuia kurithi.

- Ama thumuni (moja ya nane): ni fungu la mke au wake akiwepo mrithi anayeweza kuwapunguzia fungu.

- Na theluthi mbili (mbili ya tatu) ni fungu la watu wanne: kuanzia mabinti wawili au zaidi, au mabinti wa mtoto wa kiume, au dada wa pande mbili, au wa upande wa baba. Na wote hawa watarithi hivyo ikiwa watakuwa peke yao pasinakuwepo wale ambao wanaweza kuwazuia au kuwapunguzia fungu.

- Na moja ya tatu ni fungu la watu aina mbili: Mama kwa kutokuwepo Mtoto, na Mtoto wa mtoto wa kiume, na kutokuwepo ndugu wawili na zaidi kaka na dada, pia hilo ni fungu la watoto wa mama, wawili na kuendelea. Na hii ni thuluthi ya fedha zote. Ama theluthi ya iliyobaki, ni kwa ajili ya mama anapokuwa katika mkusanyiko wa watu wafuatao: mume au mke na wazazi wawili, katika hali hiyo mama atarithi theluthi Inayobaki.

- Moja ya sita ni fungu la watu aina saba: ni fungu la kila mzazi, pia ni fungu la babu akiwa katika mkusanyiko wa mtoto wa kiume, na mtoto wa mtoto wa kiume, na ni fungu la bibi mmoja na hata wakiwa wengi kwa pamoja, pia ni fungu la mabinti wa mtoto wa kiume anapokutana na binti halisia wa kuzaa, na ni fungu la madada kwa upande wa baba wanapokutana na madada, na fungu la mtoto wa mama, iwe mwanamume au mwanamke.

- Mafungu yote haya yamechukuliwa kutoka katika Kitabu cha Mwenyezi Mungu, isipokuwa fungu la mabibi, kwani imechukuliwa kutoka katika Sunnah. Hawa ni watu wa mafungu aliamrisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuwagawia fedha hizo pale aliposema.: "Pesa zigaweni miongoni mwa watu wenye stahiki ya mafungu"[1], ambayo ndiyo maana ya usemi wake Mwenyezi Mungu mtukufu: "yawekeni mafungu kwa wale ambao ni wajibu kwao"[2].

- Na ndugu wengine wasiokuwa na mafungu wanadaraja tofauti; Watoto wakiwa daraja la kwanza, mtoto anapewa kipaumbele zaidi kuliko mtoto wa mtoto wa kiume, mtoto wa mtoto anamtangulia mtoto wa mtoto wa mtoto, na kadhalika, kisha baba anakuja nafasi ya pili, kisha makaka na madada wa pande zote mbili. Kisha ndugu wa ubabani. Kisha watoto wa ndugu wa pande mbili, kisha watoto wa ndugu wa ubabani, kisha wajomba wa pande mbili, kisha wajomba wa ubabani, kisha wana wa wajomba wa baba wa pande zote mbili, kisha wana wa ami za baba, na kadhalika.

- Ndugu wengine wasiokuwa na mafungu ambao wako karibu zaidi na marehemu huwazuia wenzao wa mbali kinasaba; mafano" Baba harithi kinachobakia wakati mwana yupo, vile vile mwana wa mwana harithi pamoja na uwepo wa mwana, na baba huwazuia kabisa ndugu, kama wajomba, binamu na wengine. Makaka na madada wa pande mbili kwa baba na mama huwazuia ndugu kwa baba na watoto wa kaka na wajomba, ndugu kwa baba huwazuia wana wa ndugu na wajomba, wana wa ndugu wa pande zote mbili huwazuia wana wa ndugu kwa baba na wajomba, wana wa kaka kwa baba huwazuia wajomba na wana wa wajomba, na kadhalika [3]. Hii ndio maana ya kauli yake Mtume rehma na Amani zimshukie: "Kilichobaki ni kwa mwanamume wa kwanza." Haimaanishi kwamba yule aliyesawa kwa ukaribu na marehemu amtangulize wa kwanza katika daraja; Kwa mfano, mtoto mkubwa anarithi bila ndugu zake wengine, au mtoto mkubwa arithi kutokana na kazi au masomo, na kadhalika[4].

1 Imesimuliwa na Muslim (1615).
2 "Al-Mufhim Limaa 'Ushkil Min Talkhis Muslimin" cha Al-Qurtubi (4/564).
3 "Ufafanuzi wa Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim (11/54).
4 Tazama: "Sharh Sahih Al-Bukhari" cha Ibn Battal (8/347).

Mafunzo

1. Elimu ya sheria na mirathi ni Elimu muhimu inayohitajiwa na Waislamu, na wanafunzi na wanachuoni lazima wazingatie.

2. Haijuzu kwa yeyote kuthubutu kugawa mirathi isipokuwa awe ni mjuzi wa masharti ya sheria, na ni mjuzi wa kuhesabu na kugawanya.

3. Sheria ya Mwenyezi Mungu katika urithi lazima ipatikane kwa kuridhika kikamilifu na imani katika hekima ya Mwenyezi Mungu, na hilo ndilo hitaji la imani.

4. Kugawanya mirathi ni sheria iliyotungwa na Mwenyezi Mungu. Haijuzu kwa Muislamu kupinga jambo hilo au kulihurumia, pamoja na kugawanya kitu kwa matakwa yake.

Amesema mshairi:

Tunakusanya pesa zetu kwa ajili ya urithi = Na tunajenga nyumba zetu ili ziwe magofu ya bundi.

Hakuna nyumba ya kuishi mtu baada ya kufa = isipokuwa ile aliyoijenga kabla ya kufa

Yeyote aliyeijenga vizuri, makao yake yatakuwa mazuri na mwenye kuijenga kwa shari basi jengo lake litakuwa bovu.

81

Hadithi

HUKUMU ZA VYAKULA NA VINYWAJI VILEVI

Kutoka kwa Said bin Abi Burdah, kutoka kwa baba yake, kutoka kwa Abi Musa Al-Ash'ariy Mwenyezi Mungu awe radhi nao,

1 Mtume rehma na Amani zimshukie alimtuma Yemen, akamuuliza kuhusu vinywaji vinavyotengenezwa huko, akasema: "Ni nini? Akasema: Al-bit'u na Al-mizru, basi nikamwambia baba Burdah: Al-bit'u ndio nini? Akasema: mchanganyo wa asali, na Al-mizru, ni mchanganyo wa shayiri.

2 Akasema: "Kila kilevi ni haramu"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4343).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴿*Enyi mlioamini! Bila ya shaka ulevi, na kamari, na kuabudu masanamu, na kupiga ramli, ni uchafu katika kazi ya Shet'ani. Basi jiepusheni navyo, ili mpate kufanikiwa (90) Hakika Shet'ani anataka kutia kati yenu uadui na chuki kwa ulevi na kamari, na akuzuieni kumkumbuka Mwenyezi Mungu na kusali. Basi je, mmeacha.*﴾ [Al-Ma'idah: 90, 91]

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Qais bin Salim bin Hudhar bin Harb bin Amer bin Al-Ash'ari, Abu Musa Al-Ash'ari, imamu mkubwa, faqihi, swahaba wa Mtume rehma na Amani zimshukie, mtaalamu zaidi wa watu wa Basra, alihama mara mbili: alihama kwenda habeshi na Madina, alipewa sauti nzuri ya kusoma Qur'an, alikufa mwaka: (50 AH) [1]

Muhtasari

Sababu ya uharamu wa mvinyo ni kwamba husababisha ulevi na kuifanya akili kwenda mbali. Kila kinachoifanya akili kwenda mbali ni haramu, iwe ni zabibu au kitu kingine.

1 Tazama ufafanuzi yake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (4/ 1749), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/ 1762), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athiir (5/ 306).

Ufahamu

1. Aliporejea Abu Musa Al-Ash'ariy Mwenyezi Mungu awe radhi naye kutoka kwenye misheni yake ya Yemen ambako Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alimtuma, alimuuliza Mtume Amani iwe juu yake, kuhusu hukumu ya baadhi ya vinywaji wanavyokunywa watu wa Yemen, kama vile mchanganyo wa Asali na Dengu, na maana ya Al-bit'u – ni kama alivyomweleza Abu Burdah bin Abi Musa Al-Ash'ry, Mwenyezi Mungu awe radhi nao. mwanawe Said, na akasema: Bita: divai ya asali, ale: divai ya shayiri, na ikasemwa: ngano na divai ya shayiri.

   Nabidh: maana yake ni kitu kilichoroekwa katika maji mfano tende, zabibu, asali au vitu vingine huwekwa kwenye maji na kuachwa kwa muda, kisha hunywewa, sawa sawa kimelewesha au laa.

2. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akamjibu kwa jibu la kina linalojumuisha vinywaji vyote, sio vinywaji hivi viwili tu, kwani Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, alibainisha hukumu ya ulevi, basi chakula chochote au kinywaji chochote chenye kulewesha ni haramu, iwe kinatokana na asali, tende, zabibu, shayiri, au nyinginezo, na ikiwa inatokana na vitu vigumu au Kimiminika au unga, bila kujali tofauti za majina na sifa.

Kwa kweli, pombe iliitwa khamr kwa sababu inafunika akili na kuifanya iondoke, kama vile ushungi unavyofunika kichwa. Hili linaonyesha kwamba kile kinachofanana nayo katika sababu na kasoro kinastahili hukumu ileile, ambayo ndiyo makusudio ya kauli yake, Mtume rehma na Amani zimshukie: “Kila kilevi kimeharamishwa.”

Na Hadithi inawajibu wale wanaoweka uharamu kwenye pombe iliyotengenezwa kwa zabibu tu. Hili linathibitishwa na ukweli kwamba uharamu wa mvinyo ulipoteremshwa, watu wa Madina hawakuwa wakinywa pombe ya zabibu. Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awawie radhi, alisema: “Marufuku ya pombe iliteremshwa, na kwamba katika mji wa Madina wakati huo kulikuwa na vinywaji vitano, haikuwemo pombe ya zabibu”[1]

Hakuna tofauti katika hilo baina ya yenye nguvu, ambayo kidogo hulevya, na dhaifu, ambayo hailewi isipokuwa mtu akinywa kwa wingi. Amesema Mtume wa Allah Rehema na Amani zimshukie: “Kila kinacholewa kwa wingi, au kidogo kimeharamishwa”[2] Bali, kidogo kisicholewesha ni haramu. Kwa sababu ni kisingizio cha kulewa, na hii ni kutokana na mlango wa kuzuia visingizio, na kuzuia mambo yanayopelekea malengo hayo, hivyo pombe kidogo, hata ikiwa haileweshi, ni haramu[3].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4616).
2 Ilijumuishwa na Ahmed (5648), Abu Dawood (3681), Al-Tirmidhi (1865), na Ibn Majah (3393).
3 “Fath al-Qawiy al-Matin” lileibad (uk. 147).

Mafunzo

1. Kila Muislamu achukue tahadhari kwa ajili ya Dini yake, basi asifanye kitu isipokuwa anajua kuwa ni halali, na Mwenyezi Mungu hatamuadhibu kwa hilo. Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, walikuwa na shauku juu ya hilo, na ndiyo maana Abu Musa, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie, akachukua hatua ya kumuuliza Mtume rehma na Amani zimshukie juu ya havi Vinywaji.

2. Muulizaji lazima aeleze jambo analowajibika nalo, ili mufti asimame juu ya ukweli wake, na fatwa yake ikubaliane na hukumu ya Mwenyezi Mungu ndani yake.

3. Asili katika vyakula na vinywaji inajuzu, isipokuwa kukiwepo dalili kwamba jambo makhsusi limeharamishwa. Iwapo hukupata dalili ya kuwa chakula au kinywaji ni haramu, basi inajuzu na inajuzu.

4. Kuhifadhi akili ni miongoni mwa makusudio ya Sharia ya Kiislamu, na kwa ajili hiyo imeharamisha kila kitu kinachoiharibu au kuiondosha, na kibaya zaidi katika vitu hivyo ni pombe, kwani inadhuru mwili na kuondosha akili.

5. Haijalishi majina yatabadilika vipi, hukmu ni ya kudumu, kwa hivyo pombe, bangi, unga, na mengineyo yana hukumu sawa kwa sababu yanashirikiana kwenye kasoro, basi usimdanganye Mwenyezi Mungu kwa kubadilisha majina.

6. Sababu ya kuharamishwa pombe ni kuiondoa akili ambayo ndiyo chimbuko la faradhi na fikra, hivyo ikiwa akili haipo, kizuizi cha madhambi na matamanio kitakosekana, matumizi ya mtu huwa ya hovyo na mzembe, na kufanya uadui na watu[1].

7. Vipi unajitia katika majaribu ya kunywa pombe, ili akili yako iondoke na kusahau kumkumbuka Mwenyezi Mungu na kutafakari baraka na ishara zake?! Baadhi ya waliotangulia walisema: Saa inapita kwa mlevi na hali hamjui Mola wake Mlezi, na Mwenyezi Mungu, ametakasika, amewaumba watu ili wamjue, wamkumbuke, waMuabudu na wamtii. Hivyo kitu chochote kitakachopelekea kuvunja mahusiano hayo, na kumzuia mja asimjue Mola wake, kumkumbuka, na kuwasiliana Naye, kinakuwa ni haramu[2]

8. Moja ya adhabu kubwa kwa mlevi ni kuharamishwa kunywa mvinyo ya Peponi iwapo ataingia humo. Amesema Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa aalihi wa sallam): "Atakayekunywa pombe katika dunia hii na akaacha kutubu kwayo, atanyimwa kuinywa Akhera".[3]

9. Mnywaji wa mvinyo asipotubia, Mwenyezi Mungu atamnywesha katika maji na usaha wa watu wa Motoni. Akasema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Kila kilevi ni khamr, na

1 "Jami' al-Ulum wa'l-Hikum" cha Ibn Rajab (2/457).
2 "Jami' al-Ulum wa'l-Hikum" cha Ibn Rajab (2/457).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (5575) na Muslim (2003).

kila kilevi ni haramu, na anayekunywa kilevi, sala yake itakosa thamani kwa siku arubaini. Akitubu, Mwenyezi Mungu atamsamehe, na akirejea mara ya nne, ni juu ya Mwenyezi Mungu kumnywesha kutoka katika tope la wazimu." Ikasemwa: Na nini asili ya kichaa ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Akasema: "Usaha wa watu wa Motoni. Na mwenye kumnywesha kijana mdogo, hali ya kuwa hajui halali wala haramu, basi ni juu ya Mwenyezi Mungu kumnywesha katika tope la ufisadi". [1]

10 Mlinganiaji na faqihi lazima awe na akili, amjibu muulizaji kwa njia itakayomnufaisha. Akiona kujibu swali lake bila ya nyongeza, lina faida zaidi, anapaswa kufanya hivyo, na akiona nyongeza juu yake anazidisha, basi atamwongezea ziada.

11 Imesemwa kwa Al-Abbas bin Mirdas Al-Salami - na alijiepusha na pombe wakati wa Jahiliyyah na akaiacha: Kwa nini umeacha kunywa wakati inakuongezea ujasiri na uvumilivu? Akasema: Nachukia kuwa bwana wa watu wangu na kuwa mjinga wao[2]

12 Pombe ni mama wa maovu yote, mtu akiinywa inampeleka kwenye zinaa, wizi na kuua, na anaweza kukufuru bila ya kujitambua.

13 Amesema Mtume Swallahu alayhi wa sallam: "Mtu mmoja aliyekuwa kabla yenu alikuwa akiMuabudu Allah na kuwatenga watu, na mwanamke mmoja akavutiwa naye, akamtuma mtumishi kwake amwambie: Sisi tunakuita ili uwe shahidi, akabisha hodi, kila anapoingia mlango unafungwa, mpaka akafika kwa mwanamke aliyekaa katika hali nzuri, naye ana mtoto wa kiume na chombo yenye pombe, na akasema hatukukuita ushuhudie, lakini nilikuita umuue kijana huyu, au ufanye zinaa na mimi, au unywe glasi ya pombe, na ukikataa, nitapiga kelele na kukufedhehesha. Alipoona hapana budi kufanya hivyo, alisema: Nipe kikombe cha pombe, basi nikamtengenezea kikombe cha pombe, na akasema: Niongezee, na hakuacha kuongeza mpaka akazini, na kuiua nafsi"[3]

Amesema mshairi:

Pombe ni kitu kibaya ambacho ndani yake = kuna sifa zinazo mfedhehesha mtu mkarimu

La, Wallahi, sitainywa maisha yangu maishani mwangu = na kamwe sitaki kujutia.

Na sitatoa maisha yangu kwa ajili yake, na sitawahi kuwatibia wagonjwa.

Pombe huwafedhehesha wanywao = na inawapelekea kufanya mambo mazito.

Homa yake ikipanda, huwa juu zaidi = ishara zinazomfanya mtu mpole awe na huzuni.

1 Imepokewa na Abu Daawuud (3680).
2 "Nihaayat al-Arb fi Fanoon al-Adab" cha Shihab al-Din al-Nuwayri (4/89).
3 Imesimuliwa na Ibn Hibban katika Sahih yake (5348).

82 Hadithi

UBADHIRIFU KATIKA VYAKULA

Kutoka kwa Al-Miqdam bin Ma'di Karib, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani ziwe juu yake akisema:

1 "Hakuna mwanadamu aliyejaza chombo kibaya kuliko tumbo.

2 Inamtosha mwanadamu tonge kadhaa ili kusimamisha uti wake wa mgongo.

3 Ikiwa haitaepukika, basi theluthi kwa chakula chake, na theluthi kwa kinywaji chake, na theluthi kwa ajili ya pumzi yake"[1]

1 Imepokewa na Ahmad (17186), Al-Nasa'i (6737), Al-Tirmidhiy (2380), na Ibn Majah (3349).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴿*Enyi wanaadamu! Chukueni pambo lenu kwenye kila pahala wakati wa ibada, na kuleni, na kunyweni na wala msifanye ubadhirifu. Kwa hakika Yeye hapendi wanaofanya israfu.*﴾ [Al-A'raf: 31].

Msimulizi

Ni: Al-Miqdam bin Maadi Karb bin Amr Al-Kindi, Abu Karima, sahaba wa Mtume rehma na Amani zimshukie, Al-Miqdam bin Ma'di Karib Al-Kindi alikuja kwa Mtume, rehma na Amani ziwe juu yake, na alikaa siku arubaini Madina, Mkaazi wa Homs, amesimulia kutoka kwa Yahya na Al-Hassan wa-toto wa Jaber na Abd al-Rahman Ibn Abi Auf, na alikuwa akiishi Homs. Alifariki katika mji wa shsm akiwa na umri wa miaka tisini na moja (87 AH) [1]

Muhtasari

Kujaza tumbo kwa chakula ni madhara makubwa, kwani Muislamu hutosheka kwa chakula kinacho-zuia njaa na kumpa uchangamfu katika kazi

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Al-Istisab fi Ma'rifat al-Ashab" na Ibn Abd al-Barr (4/1482), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (5/244), "Historia ya Uislamu" cha al-Dhahabi (2/1009).

Ufahamu

1. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alitahadharisha juu ya hatari ya kujaza tumbo kwa chakula. Maradhi mengi hutokana na sababu hiyo, ukiongezea kwamba wakati tumbo la mtu likijaa chakula, huwa mvivu katika kufanya ibada, hupungua kufanya kazi yake, na huwa dhaifu katika kufikiri.

2. Ndio maana Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, akauusia Umma wake kushibishwa na tonge zinazotosheleza njaa zao, ziwakinge na maporomoko na udhaifu, na imtie nguvu Muislamu katika ibada na aina za Utiifu.

3. Ikiwa Muislamu hawezi kufanya hivyo na akataka kula zaidi, basi aligawe tumbo lake sehemu tatu. Theluthi moja ijazwe na chakula, theluthi moja ya kinywaji, na theluthi moja ibaki kwa ajili ya kupumua, kwa sababu ikiwa tumbo limejaa chakula na vinywaji, inakuwa ngumu sana kwa mtu, na anakabiliwa na uchungu na uchovu kuibeba, kama mtu aliyebeba mzigo mzito.

Amesema mshairi:

Mambo matatu yanawaangamiza watu = kuaga wenye haki kwa wagonjwa.

Kujamiiana daima na kujamiiana daima = na kula chakula juu ya chakula kingine chakula kwa chakula.

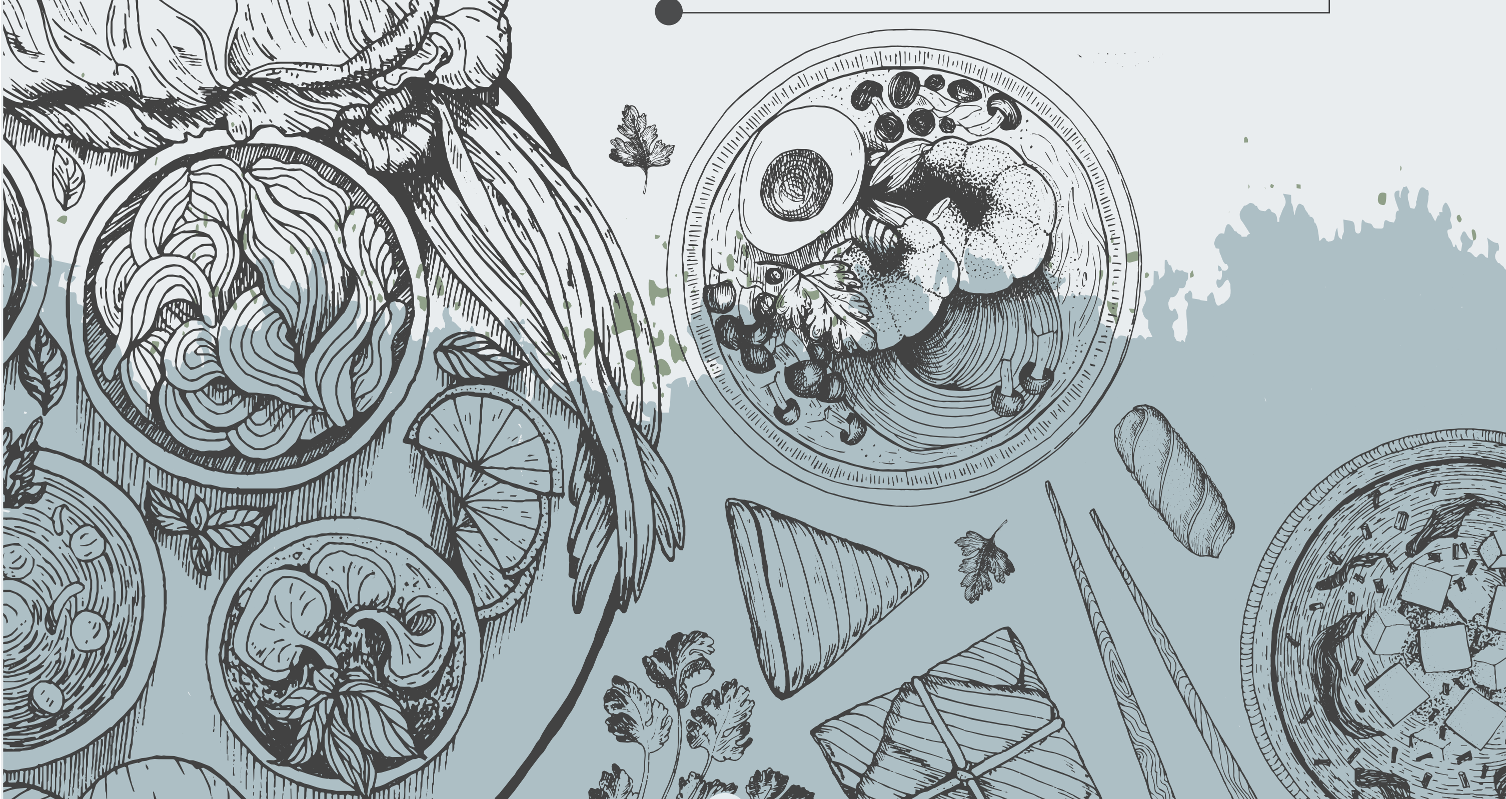

Mafunzo

1. Tiba ya kinabii ina nia ya kuwalinda Waislamu na maradhi, na sio kuwatibu tu.

2. Kamwe usijaze tumbo lako chakula; hiyo ni sababu ya kila uovu, Luqman al-Hakim, Mwenyezi Mungu amrehemu, alimwambia mwanawe: “Mwanangu, ikiwa utakula kupitiliza, fikra zitalala, busara hutoweka, na viungo vitabweteka kunako kufanya ibada” [1].

3. Matamanio ya tumbo ni miongoni mwa matamanio yanayomfanya mtu kuingia katika mambo ya haramu, na kupitia hayo, Shetani aliyelaaniwa alimdanganya Adam, amani iwe juu yake, na mkewe walipokula matunda ya mti huo.

4. Kutokula sana ni miongoni mwa utukufu wa watu, na Waarabu walikuwa wakimsifu mtu mwenye kula kidogo, vipi kuhusu watu wa imani?!

5. Chakula na vinywaji vinavyokutosha ni vyenye kuudumisha mwili wako na kutosheleza njaa yako, na jihadhari na ulaji kupita kiasi.

6. Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, na maswahaba zake, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, walikuwa hawachukui chochote katika chakula isipokuwa chenye kuuhifadhi mwili, na ndio maana ikawa sawa machoni mwao aliyekonda na aliyenona; Abu Hurairah alipita kwa watu fulani wakiwa na mbuzi aliyeiva - yaani aliyechomwa - wakamwita, akakataa kula, na akasema: “Mjumbe wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie alitoka katika dunia hii na hakutosheka na mkate wa shayiri” [2]

7. Jiwekee kipaumbele katika mambo ya juu, na sio kujaza tumbo lako kwa chakula, kwani hayo ndiyo makusudio ya makafiri ambao Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema juu yao: “Wale na wastarehe, na watie matumaini, kisha watajua” [Al-Hijr: 3].

8. Kinachoweza kufikia zaidi ni kujaza thuluthi moja ya tumbo lako kwa chakula; Kufanya kinywaji na pumzi kuwa njia.

9. Imepokewa kutoka kwa Ibn Masawayh tabibu alipoisoma Hadithi hii katika kitabu cha Abi Khaithama alisema: Lau watu wangetumia maneno haya wangesalimika na maradhi na mabalaa na zahanati, wafamasia na maduka visingekuwepo, lakini alisema hivi; Kwa sababu asili ya kila ugonjwa ni kula kupita kiasi[3]

10. Muislamu anakula kinachokidhi mwili wake na kinachozuia njaa yake, na kafiri anastarehe kwa chakula na hashibi nacho. Amesema Mtume Rehema na Amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: “Muumini hula utumbo mmoja., na kafiri anakula kwa kujaza mautumbo saba.[4]

---

1 “‘iihya’ eulum aldiyn”” cha Al-Ghazali (3/82).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (5414).
3 “Jami’ al-Ulum wa’l-Hikum” cha Ibn Rajab (2/468).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (5393) na Muslim (2060).

83

Hadithi

HAKI UTUKUFU WA DAMU, MALI, NA HESHIMA

Kutoka kwa Jabir bin Abdullah, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, kwamba Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zumshukie aliwahutubia watu wakati wa Hija, na akasema:

1 Damu zenu na mali zenu ni tukufu kwenu, kama utukufu wa siku yenu hii, katika mwezi wenu huu, katika mji wenu huu,

2 Fahamuni ya kwamba, kila kitu kilichokuwepo zama za kabla ya Uislamu chini ya miguu yangu kimefutwa?

3 Damu ya visasi vya Jahiliyyah zimefutwa, na damu ya kwanza kuifutilia mbali ni katika damu yetu ilikuwa ni damu ya Ibn Rabi`ah Ibn al-Harith. Alikuwa amelala kitandani huko kwa Bani Sa'd, na Hazal akamuua.

4 Riba ya Jaahiliyyah imefutwa, na riba ya kwanza ninayoifuta ni Riba ya Abbas bin Abdul Muttalib, hakika yote imefutwa.

5 Basi mcheni Mwenyezi Mungu kwa wanawake. Mliwachukua kwa amana ya Mwenyezi Mungu, na mkahalalishiwa sehemu zao za siri kwa neno la Mwenyezi Mungu.

6 Ni wajibu kwa wao kwamba mtu yeyote asikanyage tandiko lenu. Wakifanya hivyo basi wapigeni si kwa ukali. Na ni wajibu kwenu chakula chao na kuwavisha kwa wema.

7 Nimewaachieni kitu ambacho nyinyi hamtapotea baada ya hayo, ikiwa mtashikamana nacho; nacho ni Kitabu cha Mwenyezi Mungu,

8 Na ninyi mtaulizwa kuhusu mimi mtasemaje? Maswahaba Wakasema: Tunashuhudia kwamba umewasilisha, umetekeleza, na umetoa ushauri. Naye akasema Kwa kidole chake cha shahada, huku akikiinua mbinguni na kukielekeza kwa watu: "Ee Mwenyezi Mungu shuhudia, Ee Mungu shuhudia" mara tatu [1]

1 Imepokewa na Muslim (1218).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

﴿*Wala msiliane mali zenu kwa batili na kuzipeleka kwa mahakimu ili mpate kula sehemu ya mali ya watu kwa dhambi, na hali mnajua.*﴾ [Al-Baqarah: 188].

﴿*Enyi mlioamini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na acheni riba zilizobakia, ikiwa nyinyi ni Waumini (278) Na kama msipofanya hivyo basi jitangazieni vita na Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Na mkitubu, basi haki yenu ni rasilmali zenu. Msidhulumu wala msidhulumiwe.*﴾ [Al-Baqarah: 278, 279].

﴿*Wanaume ni wasimamizi wa wanawake, kwa kufadhiliwa na Mwenyezi Mungu baadhi yao juu ya baadhi, na kwa mali yao wanayo yatoa. Basi wanawake wema ni wale wenye kut'ii na wanaojilinda hata katika siri kwa kuwa Mwenyezi Mungu ameamrisha wajilinde. Na ambao mnachelea kutoka katika ut'iifu wanasihini, na muwahame katika malazi na wapigeni. Wakikut'iini msiwatafutie njia ya kuwaudhi bure. Hakika Mwenyezi Mungu ndiye aliye juu na Mkuu.*﴾ [An-Nisa: 34].

﴿*Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa.*﴾ [An-Nisa: 93].

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Jaber bin Abdullah bin Amr bin Haram Al-Ansari, kisha Al-Salami, alishuhudia Aqabah ya pili akiwa kijana mdogo akiwa na baba yake, na baba yake alikuwa mmoja wa walio-teuliwa katika vita vya Badri, na alikuwa mtu wa mwisho kufa miongoni mwa walioshuhudia Aqaba ya pili Na pamesemwa kuwa alishuhudia badri na uhudi na akahudhuria swfiin Pamoja na Ali bin Abi Talib Mwenyezi Mungu awe radhi naye ambaye alikuwa Mufti wa Madina katika zama zake, alifariki katika mwaka wa (78 AH) [1]

Muhtasari

Mtume Amani iwe juu yake anatoa hotuba ya kuwaaga maswahaba zake, akiwakumbusha juu ya umwagaji damu na mali, na anawakataza na mila na desturi potofu za Jahiliyyah, na anabo-moa kutoka kwao yale yanayokwenda kinyume na dini, kuanzia familia yake na jamaa zake, kisha anawausia wanawake kuwa wema, na anahimiza kushikamana na kitabu cha Mwenyezi Mungu Mwenye utukufu.

1 Reje ufafanuzi wake katika: "Aliastieab Fi Maerifat Al'asha-bi" Na Ibn Abd Al-Bar (1/219), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (1/307), "Sir Al-Alam Al. -Nubala" cha Al-Dhahabi (3/190).

Ufahamu

Mtume rehma na Amani zimshukie alikuwa akipenda sana kuieneza dini na kuwasilisha hukumu zake, na ndio maana aliuusia umma wake amri za kina katika hotuba ya Hija ya kuaga aliyoitoa siku ya Arafa mbele ya kundi kubwa la Maswahaba ambao waliohiji pamoja naye, na idadi yao ilifikia masahaba laki moja au zaidi.

1 Alianza hotuba yake baada ya kumhimidi Mwenyezi Mungu na kumsifia, kuharamisha damu na mali za Waislamu; Haijuzu kwa Muislamu kumuua Muislamu kwa dhulma, na wala haijuzu kwake kuchukua katika fedha zake kwa dhulma. Amesema Mtume rehma na Amani iwe juu yake: "Kila Mwislamu ni haramu kwa Mwislamu mwingine: damu yake, mali yake na heshima yake" [1]

Na yeye, amani iwe juu yake, alianza kwa damu kwa sababu ni takatifu zaidi kuliko fedha, na ndio maana Mwenyezi Mungu Mtukufu ametishia kumuua Muumini kwa makusudi na kitu ambacho hakuna mwingine amekiahidi. Akasema Allah mtukufu: "Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa" [An-Nisa: 93]. Na yeye, amani iwe juu yake, akaifanya kuwa moja ya dhambi zinazoangamiza [2], na akasisitiza hilo, akisema: "Kila dhambi, Mungu aisamehe; Isipokuwa mtu anayemuuwa Muumini kwa kukusudia, au mtu huyo akafa akiwa kafiri" [3].

Mtume rehma na Amani iwe juu yake amesisitiza uharamu wa damu na mali kwa kuufananisha na utakatifu wa siku ya Arafa, utakatifu wa mwezi mtukufu, utakatifu wa Makka, na ingawa utakatifu wa damu na mali ni mkubwa kuliko hayo Hata hivyo, Mtume rehma na amani zimshukie aliwahutubia hivyo kwa sababu waliamini utukufu wa miezi mitukufu, na siku muhimu zaidi ni Siku ya Arafa, na pia waliamini utakatifu wa Ardhi Takatifu; Wakati wa Jaahiliyyah walikuwa wakihalalisha umwagaji damu na mali katika miezi mingine tofauti na ile mitukufu, na katika miji isiyokuwa mitukufu, na wakayaharamisha, kana kwamba alisema: Jizuieni kumwaga damu na mali ya nyinyi kwa nyinyi kama mnavyoutukuza mwezi mtukufu na nchi takatifu [4].

2 Kisha akaeleza Mtume rehma na amani ziwe juu yake kwamba sheria na ibada zote zilizowekwa na watu wa Jahiliyyah ni batili na zitakataliwa iwe ni katika ibada za Hijja au vinginevyo; Sheria pekee ni aliyoiweka Mwenyezi Mungu Mtukufu na Mtume wake, Mola Mtukufu akasema: "Hivi wanazitaka hukumu za Ujahiliyyah, na ni nani mbora wa kuhukumu kuliko Mwenyezi Mungu kwa watu wenye yakini" [Al-Maidah: 50].

3 Kisha akahukumu kuwa damu iliyomwagwa zama za kabla ya Uislamu ni ubadhirifu usioweza kutiliwa maanani. Hakuna pesa za damu, malipo, au toba, kwa hivyo hakuna mtu anayehitajika kufanya lolote kati ya hayo. Na Mtume, Rehema na Amani zimshukie, alianza

1 Imepokewa na Muslim (2564).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6857) na Muslim (89).
3 Imepokewa na an-Nasa'i (3984).
4 "Al-Kashf 'Aqiqa al-Sunan" cha al-Tibi (6/1964, 1965).

yeye mwenyewe na familia yake, kwa hivyo akapoteza pesa ya damu ya Ibn Rabiah Ibn Al-Harith Ibn Abdul-Muttalib, ambaye alikuwa mtoto anayenyonyeshwa katika Bani Saad, na Hudhayl kabila lilimuua kimakosa wakati wa vita vyao dhidi ya Bani Saad.

4 Vile vile Mtume rehma na Amani zimshukie akabatilisha athari za miamala ya riba iliyotokea zama za kabla ya Uislamu, na yeyote aliyejihusisha na riba kabla ya Uislamu na akawa hajaikamata, basi anachukua rasilimali yake tu, na kuacha ziada, ama akiwa alijishughulisha na riba na akaipokea kabla ya kusilimu kisha akaukubali Uislamu,basi uislamu utamsamehe, kwani Uislamu hufuta yaliyopita kabla yake. [1]

Vinginevyo, uharamu wa riba uliwekwa kabla, na Waumini wakauacha. Mwenyezi Mungu anasema: “Enyi mlioamini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na acheni riba zilizobakia, ikiwa nyinyi ni Waumini (278) Kama msipofanya hivyo basi jitangazieni vita na Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Na mkitubu, basi haki yenu ni rasilmali zenu. Msidhulumu wala msidhulumiwe” [Al-Baqarah: 278, 279]. Kula riba ni miongoni mwa madhambi makubwa, na Mtume, Rehma na Amani ziwe juu yake, ameitaja riba ni katika “Al-Mubiqaat[2]” (Maangamizo), na Jabir radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake amesema: Mtume wa Mwenyezi Mungu alimlaani mwenye kula riba, na wakala, na anayeiandika, na wawili wanaoshuhudia, na akasema: “Wote ni sawa” katika kulaaniwa na kupata madhambi. [3]

Na Mtume, amani iwe juu yake, alianza kwa kuibatilisha riba ya ami yake Al-Abbas Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili na Al-Abbas alikuwa akikopesha kwa riba katika zama za kabla ya Uislamu, basi Uislamu ukaja na alikuwa na mali kubwa ya riba, zaidi ya yale aliyokuwa amewakopesha watu, basi Uislamu ukamhalalishia kile kiasi alichokuwa tayari kisha kikamata kabla ya hapo[4].

5 Kisha Mtume, amani iwe juu yake, akawausia wanawake, hivyo akaamrisha kuwafanyia wema, kuwafanyia utu, kuzingatia maumbile na hisia za wanawake, na kuwatimizia haja zao, Mtume amani iwe juu yake, akasema: “wausieni wanawake; kwani Mwanamke aliumbwa kwa ubavu, na sehemu ya juu ya ubavu imepinda, basi ukienda kuunyoosha kwa kutumia nguvu, utauvunja. Na ukiuwacha kama ulivyo utabaki umepinda, basi wapeni nasaha wanawake.” Imepekelewa Na Buhari Na Muslim.[5] Na Mtume akahamasisha tabia njema kwa kusema: “Mbora wenu ni mbora wenu kwa familia yake, na mimi ni mbora wenu kwa familia yangu.”[6] Hata kufikia Mtume, amani iwe juu yake, akafanya matumizi ya familia kuwa sadaka ambayo Muislamu atapata malipo. Mtume, rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, amesema: “Hutotoa chochote kwa kutafuta radhi za Mwenyezi Mungu, bali utalipwa thawabu, hata chakula unachomhudumia mke unalipwa mema.”[7]

1 Tazama: “Maalim al-Sunan” cha al-Khattabi (3/59).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6857) na Muslim (89).
3 Imepokewa na Muslim (1598).
4 Tazama: “Zad al-Masir fi ‘ilm al-tafsir” cha Ibn al-Jawzi (1/248).
5 Imepokewa na Al-Bukhari (3331) na Muslim (1468).
6 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (3895), Ibn Majah (1977).
7 Imepokewa na Al-Bukhari (1295) na Muslim (1628).

Ufahamu

Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake akabainisha sababu za wosia huo kwa kusema kuwa Mwanamume alimchukua tu mwanamke na kuhalalishiwa sehemu zake za siri kwa neno la Mwenyezi Mungu na sheria yake ya ndoa, hivyo anayevunja ahadi ya Mwenyezi Mungu Mtukufu juu ya wanawake anastahiki adhabu na kuchukiwa.

6 Kisha Mtume Rehema na amani ziwe juu yake: akataja moja ya haki za mwanamume juu ya mke wake, Asimruhusu mtu yeyote, kuingia nyumbani kwake bila ya idhini yake ya wazi au ya kimyakimya, ambayo ni kudhani kwamba kuingia nyumbani kwake hakutamdhuru, na akikiuka hilo, mume anaweza kumwadhibu kwa njia yoyote itakayofaa, kama kumuhama katika malazi au kumpiga pasina kumjeruhi au kumuumiza kupitiliza.

Na vile vile Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, Amempa mwanamume haki juu ya mkewe, hivyo amemfanyia mwanamke kuwa na haki juu ya mumewe, Akasema Allah Mtukufu: “Na hao wanawake wanayo haki kwa mujibu wa Sharia kama ile haki ya wajibu iliyo juu yao” [Al. -Baqarah: 228]. Na miongoni mwa haki zake juu ya mwanamume: kumpa matumizi ya chakula, vinywaji, nyumba, na mavazi, kwa kadiri ya uwezo wake “Lakini wapeni cha kuwaliwaza, mwenye wasaa atowe kadiri awezavyo na mwenye dhiki kadiri awezavyo” [Al-Baqarah: 236].

7 Kisha akataja Mtume Rehema na Amani zimshukie kuwa ameacha kitu kwa Waumini ikiwa watashikamana nacho na wakatenda kwa hukumu na sheria zake, watashika njia za uwongofu na mwongozo na kamwe hawatapotea njia, nacho ni Kitabu cha Mwenyezi Mungu: “Hautakifikia upotovu mbele yake wala nyuma yake. Kimeteremshwa na Mwenye hikima, Msifiwa” [Fussilat: 42] Na Mola wetu Mlezi, ametakasika na ametukuka, amempasha habari Mtume kwa kauli yake aliposema: “Na hiki ni Kitabu tulichokiteremsha, kilicho barikiwa, chenye kuyasadikisha yaliyotangulia, na ili uuwonye Mama wa Miji na walio pembezoni mwake. Na wenye kuamini Akhera wanakiamini hichi, nao wanazihifadhi Sala zao” [Al-Ana’m: 92] Hakutaja Sunnah. Kwa sababu Qur’an inajumuisha kufanya kazi nayo, hivyo kufanya kazi na Kitabu ni muhimu kufanya kazi na Sunnah.

8 Basi, Mtume amani iwe juu yake, akawajulisha maswahaba zake, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, kwamba wakiulizwa kunako Mtume, kwa sababu walikuwa mashahidi wa kufikisha kwake wito wa Mola wake Mlezi, basi watasema nini wakati huo.? Wakamwambia kwamba wameshuhudia kwamba yeye Mtume amefikisha ujumbe wa Mola wake Mlezi, na ametimiza amana yake, na ameusia umma wake. Basi Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake akaashiria mbinguni kwa mkono wake, kisha akawarudishia maswahaba zake, na akasema: Ewe Mola, washuhudie watu wangu; Kwa maana wanakiri kwamba nimefanya na wamejulishwa.

Mafunzo

1. Utukufu wa damu ya Mwislamu ni mkubwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu. Amesema Mtume Rehema na Amani zimshukie: “Kusambaratika dunia ni jambo rahisi mno kwa Mwenyezi Mungu kuliko kumuua Muumini bila ya haki” [1] Haijuzu kwa Muislamu kumwaga damu kwa dhulma.

2. Mtume Rehema na Amani zimshukie amesisitiza juu ya haki ya kumwaga damu mpaka akasema kwamba haiwezi kusamehewa, akasema: “Mwenyezi Mungu anasamehe kila dhambi; Isipokuwa mtu anayemuuwa Muumini kwa kukusudia, au mtu akafa akiwa kafiri”[2], ingawa kuua ni kama dhambi nyingine, kunajumuishwa katika matashi yake Allah Mtukufu, ikiwa Mwenyezi Mungu atapenda, atamsamehe na akitaka atamuadhibu. Hii ni kuonyesha uzito wa dhambi na kubainisha kiwango ambacho mkosaji wake anastahiki adhabu chungu.

3. Haijuzu kwa Muislamu kuelekeza imani yake na hukumu zake katika mambo ya Jahiliyyah, na kufanya yale waliyoyaruhusu na kuharamisha yale waliyokataza.

4. Hadithi inabainisha kuwa yamesamehewa aliyoyafanya mtu kabla ya kusilimu, Ikiwa alichukua mali kwa njia iliyoharamishwa kabla ya kusilimu, basi inakuwa halali kwake baada ya kusilimu, Lakini akikopesha kwa riba, au akiuza pombe, na nyama ya nguruwe, au nyama ya mzoga, na kadhalika, na akawa hajapokea fedha hizo mpaka kusilimu kwake. Basi haijuzu kwake kuchukua riba wala thamani ya kitu kilichoharamishwa.

5. Imamu, mlinganiaji na mwenye elimu lazima awe mfano mzuri katika kuamrisha na kukataza, na akiamrisha mema anakuwa wa kwanza kufanya hivyo. Na akikemea mabaya anakuwa wa kwanza kuyaacha. Hii inapelekea kabisa kukubaliwa maneno yake na inawezekana kuitikiwa kwa haraka.

6. Muislamu lazima amtendee wema mke wake, amche Mwenyezi Mungu ndani yake, aishi naye kwa wema, awe na subira naye, na apuuze baadhi ya makosa yake.

7. Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alikuwa ni mfano bora wa kujumuika na familia yake na kuwafanyia wema. Aisha Mwenyezi Mungu amuwie radhi alikuwa akitamani kitu kisichokua na ubaya wowote, Mtume alikuwa akimpelekea, na Aisha alikuwa akinywa kinywaji kwenye chombo, basi Mtume anakichukua na kuweka mdomo wake mahali alipoweka mdomo Aisha naye anakunywa. Na alikuwa akishika mfupa wa nyama - ambao ni mfupa uliokuwa na nyama juu yake – Mtume anauchukua na kuweka mdomo wake mahali pa Aisha, na Mtume alikuwa akiegemea mapajani mwa Aisha. Na anasoma Qur’an na kichwa chake kikiwa katika mapaja ya Aisha[3].

8. Mwanamke lazima azingatie haki za mume wake, na asimruhusu yeyote anayemchukia kuingia nyumbani kwake bila ya idhini yake, hata akiwa ni baba yake au mama yake. Na Abu Sufyan alipoingia kwa binti yake Umm Habiba, Mwenyezi Mungu amuwie radhi,

1 Imepokewa na Ibn Majah (2619).
2 Imepokewa na an-Nasa’i (3984).
3 “Zad Almuead Fi Hady Khayr Aleabadi”Cha Ibn al-Qayyim (1/146).

kabla ya kusilimu kwake, Maquraishi walipovunja mkataba wa al-Hudaybiyah, alitaka kukaa kwenye kitanda cha Mtume rehma na Amani zimshukie. Ummu Habeeba radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake akakivuta kitanda na kusema: Wewe ni mshirikina mchafu, na hiki ni kitanda cha Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake Sikupenda ukae juu yake.[1]

9 Iwapo mwanamke hatakiwi kumwingiza mtu yeyote ndani ya nyumba ya mume wake bila ya ruhusa yake, mume hawezi kuchukua fursa ya haki hiyo kumzuia asiizuru familia yake au kuja kwao kwake.

10 Mwanamke akimuasi mume wake anaweza kumpiga, lakini ni nidhamu, si adhabu; Hampigi kwa uchungu, bali humpiga kwa miswaki na kadhalika, kwa hiyo lengo sio kumdhuru au kumtukana mwanamke; Bali, ni taarifa yake kwamba amekosea kuhusu mume wake, na kwamba mume wake ana haki ya kurekebisha na kumnyoosha.

11 Ikiwa mwanamke hatakoma baada ya mume kumpiga, basi asiendelee kumpiga, bali atume kwa familia yake mtu ambaye anaweza kumshauri na kumuongoza kumtii mume.

12 Mke anayo haki kwa mumewe kumpa riziki na kumtosheleza mahitaji yake ya chakula, nyumba na mavazi, kwa kadiri awezavyo, basi mke asimtwike mumewe mambo asiyoyaweza.

13 Ikiwa mume ataacha kumhudumia mke wake, au akafanya ubakhili wa kumtumia kadri ya uwezo wake, inajuzu kwa mke kuchukua katika mali yake kwa siri tena kiasi kinachomtosheleza; Kama Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alivyomwambia Hindu, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, pale alipolalamika kuhusu ubahili wa Abu Sufyan: “Chukua kinachokutosheleza wewe na mwanao kwa wema”.[2]

13 Mwenye kutaka uwongofu, mwongozo na uadilifu, basi na ashikamane na Kitabu cha Mwenyezi Mungu. Hicho kitabu ndio kiongozi wa waliohangaika na nimwangaza kwa waendao.

14 Kama vile Qur’ani inavyowaongoza watu kwenye haki na uwongofu, ndivyo inavyowanyanyua maswahaba wake duniani na Akhera, basi mwenye kutaka kunyanyuliwa ni lazima aisome na kuifanyia kazi, na Mtume amani iwe juu yake. Akasema: “Hakika Mwenyezi Mungu huwanyanyua watu kwa kitabu hiki na huwashusha watu wengine.”[3]

15 Kupuuza katika kufikisha Dini ni kosa kubwa, na kwa ajili hiyo Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake aliridhika na ushahidi wa maswahaba wake kwamba amefikisha, na Mwenyezi Mungu Mtukufu anashuhudia kwa hilo. Na Umma wetu umeibeba kazi hii, na Mola Mtukufu akasema: “Nyinyi ndio umma bora uliotolewa kwa watu wenye kuamrisha mema na kukataza mabaya” [Al-Imran: 110]. Jihadharini na kupuuza utendaji wake.

1 Tazama: “Alsiyrat Alnabawiat Wa’akhbar Alkhulafa’i” Cha Ibn Hibban (1/322), “Subl al-Huda wal-Rashad” cha al-Salihi (5/206).

2 Imepokewa na Al-Bukhari (5364) na Muslim (1714).

3 Imepokewa na Muslim (817).

84

Hadithi

KUJIEPUSHA MAUDHI

Kutoka kwa Abdullah bin Amr – Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili – kutoka kwa Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, amesema:

1 "Muislamu ni yule ambaye Waislamu wamesalimika kutokana na ulimi wake na mikono yake.

2 Muhajir ni yule anayeyaacha aliyoharamisha Mwenyezi Mungu."[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (10).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Na wale wanao waudhi Waumini wanaume na wanawake pasina wao kufanya kosa lolote, bila ya shaka wamebeba dhulma kubwa na dhambi zilizo dhaahiri.*﴾ [Al-Ahzab: 58]
- ﴿*Mkiyaepuka makubwa mnayokatazwa, tutakufutieni makosa yenu madogo, na tutakuingizeni mahali patukufu.*﴾ [An-Nisa: 31].
- ﴿*Na wanaoyaepuka madhambi makubwa na mambo machafu, na wanapokasirika wao husamehe.*﴾ [Al-Shura: 37]

Msimulizi

Yeye ni: Abdullah bin Amr bin Al-Aas bin Wael, Al-Qurashi, Al-Sahmi, Abu Muhammad, na ikasemwa: Ni Abu Abd Al-Rahman, alikuwa akiandika kabla ya Uislamu, na alikuwa anaifahamu lugha ya Syriac, alisilimu kabla ya baba yake, na alikuwa akifunga mchana na kuswali usiku, alikua miongoni mwa wanachuoni wakubwa katika Maswahaba na Hadithi zao, alifariki mwaka (65 AH)[1]

Muhtasari

Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake anaeleza kuwa Muislamu wa kweli ni yule anayewaokoa Waislamu na madhara yake, na aliyehama kiukweli ni yule anayeyaacha madhambi na uasi.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Maarifaat al-Sahaba" na Abu Naim (3/1720), "Aliastieab Fi Maerifat Al'ashabi" cha Ibn Abd al-Bar (3/956), na "Asad al-Ghaba" cha Ibn al. -Atheer (3/245).

Ufahamu

1 Muislamu wa kweli ni yule anayezuia maovu yake kwa watu, basi Waislamu wakasalimika kutokana na madhara yake ya maneno na ya vitendo, na Mwenyezi Mungu amewaahidi adhabu kali wale wanaowadhuru Waumini kwa kusema: **"**Hakika wanao muudhi Mwenyezi Mungu na Mtume wake, Mwenyezi Mungu amewalaani duniani na Akhera, na amewaandalia adhabu ya kufedhehesha (57) Na wale wanao waudhi Waumini wanaume na wanawake pasina wao kufanya kosa lolote, bila ya shaka wamebeba dhulma kubwa na dhambi za dhahiri [Al-Ahzab: 57-58]

Maana ya Hadithi sio kutokuwepo Uislamu kwa wale wanaowadhuru Waislamu, bali kinachokusudiwa ni kukosekana ukamilifu wa Uislamu. Yeyote ambaye Waislamu hawatasalimika kutokana na ulimi na mkono wake, basi ukamilifu wa Uislamu unakosekana kwake, kwa sababu usalama wa Waislamu kutokana na ulimi na mkono wa mtu ni jambo la wajibu, kwani kumdhuru Muislamu ni haramu kwa ulimi na mkono. Hivyo maudhi ya mkono ni kitendo, na maudhi ya ulimi ni kwa maneno. [(1)]

Maudhi hayako kwenye mkono na ulimi tu, bali hupatikana hata katika viungo vingine, lakini zaidi hupatikana sana kutokana na matendo ya ulimi na mkono. Ulimi unasengenya, unatukana, unashuhudia uwongo, na kashfa. Ama mkono unadhulumu, unaiba, unaua na maasi mengine.

Bali Mtume Amani zimshukie alianza kwa kutaja ulimi kwa sababu ni mbaya zaidi, na kuudhi ni rahisi zaidi na zaidi, na hurefusha maiti na aliyehai, na ndio maana Muadh radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie aliposema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu! Hivi tutawajibishwa kwa yale tunayoyasema? Akasema: "Mama yako na akuondokee ewe Muadh! Hivi unadhani watu watatupwa motoni kifudifudi - au akasema: Juu ya pua zao -kwa kosa lingine isipokuwa ni kutokana na mavuno ya ndimi zao?! [(2)]

2 Na Uhamaji wa kweli sio tu kuhama kutoka nchi ya ushirikina na kwenda katika nchi ya imani, bali ni mja kuacha kila alichoharamishiwa na Mwenyezi Mungu. Kwa hiyo, kuuhama mji wa ukafiri huku ukiendelea kufanya dhambi si kuhama kuliko kamilika; Asili ya hijra ni kuyaacha maovu na kukaa mbali nayo kwa kutafuta kheri na kuipenda, kwani kufanya hivyo ni kuacha maasi na madhambi, na ni pamoja na kuuhama mji wa ushirikina na kwenda mji wa Uislamu [(3)].

1 Fath al-Bari cha Ibn Rajab (1/37, 38).
2 Imepokewa na Ahmad (22665), Ibn Majah (3973), na Al-Tirmidhiy (2616).
3 Fath al-Bari cha Ibn Rajab (1/39).

Mafunzo

1. Fanya haraka umiliki sifa kamili za Uislamu ili upate ujira wa Waislamu wa kweli, na jihadhari na kuwadhulumu watu kwa kauli au vitendo.

2. Jihadhari na kuwadhulumu watu kwa ulimi na mkono; Ni sababu ya kufilisika kweli na kupoteza thawabu kwa kiasi ambacho ulichoka kwa kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu mtukufu. Akasema Mtume Amani iwe juu yake: "Je, mnamjua ni nani aliyefilisika?" Wakasema Maswahaba: Aliyefilisika miongoni mwetu ni yule ambaye hana dirham wala mali." Akasema Mtume: "Waliofilisika katika Ummah wangu watakuja Siku ya Kiyama wakiwa na malipo ya Sala, Swaumu na Zaka. Naye atakuja haliyakuwa alimtusi huyu, na kumtuhumu yule, na kula fedha za mtu huyu, na kumwaga damu ya mtu huyu, na kumpiga mtu huyu. Huyu atapewa katika mema yake na mwingine pia katika Mema yake, Ikiwa mema yake yatakwisha kabla ya deni lake kulipwa, itachukuliwa kutoka katika dhambi zao na kuongezewa juu yake, Kisha akatupwa motoni" [1] Jihadhari na hasara hiyo.

3. Maadili ni mizani baina ya Waumini, na Dini yote ni maadili, basi anayekushindeni kwa kuwa na tabia njema basi amekushindeni katika Dini [2]

4. Kwakuwa Waumini waliotangulia walipata fadhila ya kuhama kutoka katika miji yao na kwenda Madina, basi wema huo utapatikana kwa wale walioacha madhambi na maasi kwa waliokuja baada yao.

5. Jihadhari na kutegemea utiifu uliojikurubisha nao kwa Mwenyezi Mungu mtukufu, ambao utautegemea na utaacha kufanya ibada kwa kuamini kuwa umeshaokoka na moto. Basi Kuhama - ambayo ni miongoni mwa amali bora - hakuwanufaishi wanaohama ikiwa watapunguza heshima na thamani ya Mwenyezi Mungu mtukufu.

6. Basi mlinganiaji na mlezi wanapaswa wawe makini katika kuwaongoza watu kwenye maadili mema yenye kuimarisha ukaribu baina ya Waislamu.

Amesema mshairi:

Usifanye haraka kumdhulumu mtu = kwani dhulma mwisho wake ni mbaya.

Usifanye uchafu hata ukiwa na hasira = dhidi ya yeyote, kwani uchafu ni lawama.

1 Imepokewa na Muslim (2581).
2 "Madarij al-Salikeen" cha Ibn al-Qayyim (2/307).

Hadithi 85

HAKI ZA WAZAZI NA NDUGU

Kwa kutoka kwa Abu Huraira, Allah amuwiye radhi, amesema:

1 Alikuja mtu kwa Mtume rehma na amani zimshukie na akasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, ni nani katika watu anastahiki zaidi usuhuba wangu?

2 Akasema Mtume: (Mama yako) Akasema: Kisha nani? Akasema: (Mama yako), akasema: Kisha nani? Akasema: (mama yako)

3 Akasema: Kisha nani? Akasema Mtume: (Baba yako), na katika riwaya akasema: (Mama yako, kisha mama yako, kisha mama yako, kisha baba yako,

4 Kisha anafuatia aliyekaribu yako”[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5971) na Muslim (2548) na riwaya ni yake.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Wanakuuliza watoe nini? Sema: Kheri mnayoitoa ni kwa ajili ya wazazi na jamaa na mayatima na masikini na wasafiri.*﴾ [Al-Baqara: 215].
- ﴿*Na tumemuusia mwanaadamu awatendee wema wazazi wake wawili. Mama yake amechukua mimba yake kwa taabu, na akamzaa kwa taabu. Na kuchukua mimba kwake hata kumwachisha ziwa ni miezi thalathini.*﴾ [Al-Ahqaf: 15].
- ﴿*Na Mola wako Mlezi ameamrisha kuwa msimuabudu yeyote ila Yeye tu, na wazazi wawili muwatendee wema. Mmoja wao akifikia uzee, naye yuko kwako, au wote wawili, basi usimwambie hata: Ah! Wala usiwakemee. Na sema nao kwa msemo wa hishima (23) Na uwainamishie bawa la unyenyekevu kwa kuwaonea huruma. Na useme: Mola wangu Mlezi! Warehemu kama walivyonilea utotoni.*﴾ [Al-Isra: 23, 24].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, maarufu kwa lakabu yake, na hili jina ndio maarufu zaidi kuliko yote yaliyosemwa kuhusu jina lake na jina la baba yake. Alisilimu katika mwaka wa vita vya Khaybar, na akavishuhudia pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, kisha akashikamana naye na akadumu humo, Kwa kutaka elimu, mmoja wa masahaba waliohifadhi sana, alikuwa mtawala wa Bahrain kwa kipindi cha ukhalifa wa Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kisha akauacha utawala. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH)[1]

Muhtasari

Swahaba mmoja, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu watu wanaostahiki zaidi kuhurumiwa na kukirimiwa, na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, akamjibu kuwa mama ndiye mtu pekee anayestahiki zaidi hayo, na akarudia mara kwa mara, kisha mara ya nne akamsifu baba, kisha jamaa wa karibu zaidi kisha wa karibu zaidi.

1 Tazama: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abi Nu’aym (4/ 1846), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (3/357), “Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba” cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1. Mtu mmoja alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu watu wanaostahiki zaidi kujumuika naye, kumfanyia wema, kumtimizia haki zake, na mfano wa mafungamano yake, kumuhudumia, na kutekeleza mahitaji yake.

2. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akamjibu kuwa mama yako ndiye mtu anayestahiki zaidi katika hili na ndiye anayestahiki kuwa pamoja nawe. Yule mtu akamwambia: Ni nani mwingine Baada ya mama yangu? Mtume rehma na amani zimshukie, akamjibu kwa jibu lile lile, akimsisitizia na kumweka mama kwenye hadhi yake inayostahiki, kisha yule mtu akalirudia swali hilo mara ya tatu, na Mtume rehma na amani ziwe juu yake akamjibu kwa jibu lile lile.

   Bali Mtume, rehma na Amani zimshukie, alirudia kumtaja mama mara tatu katika kutimiza haki yake. Kwa sababu alibeba mimba, kisha akafikwa na shida wakati wa kuzaa, kisha akateseka katika kumnyonyesha na kumlea, na kwa hili ndio maana akawa na athari zaidi ya baba, na watu wote, kwa hivyo ikawa ni lazima kupata haki zote, na kustahiki haki mara mbili ya baba[1].

1 Tazama: “iikmal almuealim bifawayid muslimin” lilqadi eiad (8/ 5), “shrh alnawawii ealaa muslm” cha Al-Qadi Ayyad (8/5), “Sharh Al-Nawawi Ali Muslim” (16/102).

3 Kisha yule mtu akamuuliza tena kuhusu watu bora zaidi na wanaostahiki wema baada ya mama, naye akajibu kuwa ni baba, na akamtaja baba baada ya mama katika kutimiza haki yake, na kama malipo ya malezi yake, na kutoa matumizi, hata ikiwa hayumo katika daraja ya mama, na Mtume,rehma na amani zimshukie, akasema: “Baba yuko katikati ya milango ya Pepo, Kwa hiyo ama uupoteze huo mlango au uuhifadhi”[1]. Mpangilio huu, faida yake ni pale inapotokea msongamano wa haki ikiwa haiwezekani kuzitimiza kwa pamoja, hivyo haki ya mama inapewa kipaumbele[2].

4 Kisha wanakuja ndugu wa karibu baada ya wazazi wawili, na wanaposongamana, ndugu wa karibu zaidi hutangulia kuliko wa mbali kama katika urithi. Mwenyezi Mungu, Ametakasika, Amemrithisha wa chini na cha chini. Hii pia ni wakati haki zinapoingiliana na kutokuwa na uwezo wa kuchukua ndugu wote, jamaa, marafiki na kadhalika, vinginevyo yote hayo lazima yafanywe[3].

Hadithi imeashiria kwamba watu wawekwe kwa mujibu wa nafasi zao, na wampe kila mmoja haki yake kwa kadiri ya ujamaa wake na udugu wake.

1 Imepokewa na Ahmad (28061), Ibn Majah (3663), na Al-Tirmidhi (1900).

2 Tazama: “Al-Mufhim Lima Ashkal min Takhees Kitab Muslim” cha Al-Qurtubi (6/ 508).

3 Tazama: “Al-Isfash An’an Ma’ani al-Sihah” cha Ibn Hubaira (6/450), “Al-Mufhim Lima Ashkal min Takhlis Kitab Muslim” cha Al-Qurtubi (6/509).

Mafunzo

1. Kuwapa kipaumbele wenye haki na kuwacheleweshа si kwa matakwa na mielekeo, bali ni kwa mujibu wa maandishi, maneno ya Mwenyezi Mungu na Sunnah za Mtume wake, amani iwe juu yake.

2. Usimtangulize mwanamume au kumcheleweshа ila baada ya kupata hukumu ya Sharia katika yale mnayoyaendea, basi fanyeni hivyo. Huyu ni sahaba aliyekuja kumuuliza Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, juu ya mtu ambaye atamfanyia wema na kumpenda, inajulikana kwamba wazazi na ndugu wa karibu wanastahiki zaidi kufanyiwa wema.

3. Jihadhari na kumuasi mama na kutomfanyia wema. Hakika mama ni mtu anayestahili zaidi huruma, wema na ukarimu wako.

4. Inapendeza kwa mlinganiaji, mwalimu na mlezi kurudia jibu la swali lile lile kwa msisitizo na umakini zaidi.

5. Aliambiwa al-Hasan-Mwenyezi Mungu amrehemu-: “Ni ipi haki ya wazazi wawili?” Akasema: “Wapeni mlicho nacho, na watiini katika yale wanayokuamrisheni maadamu si katika muasi”[1].

6. Yalipita maneno baina ya bwana mmoja aitwaye Abil aswad Al-Duali-Allah amrehemu-na mkewe, na akataka kumchukua mwanawe, akaenda kwa Ziyad bin Abih, mtawala wa Basra, na yule mwanamke akasema: Mwenyezi Mungu amuongoze mtawala, tumbo langu lilikuwa ndio chombo chake (kilicho muhifadhi), mapaja yangu yakawa ndio uwanja wake, na matiti yangu ndio kinywaji chake, namchunga akilala,na ninamlinda anapoinuka, na niliendelea kufanya hivyo kwa muda wa miaka saba, mpaka ilipokamilika kumwachisha ziwa, yakakamilika mambo yake, na nikatarajia manufaa yake, na nikatumainia msaada wake, anataka kumchukua kutoka kwangu kwa nguvu! Abu Al-Aswad akasema: Mwenyezi Mungu akuongoze, huyu ni mwanangu, nilimbeba kabla hujambeba, na nikamtoa kabla hajamzaa. Nami ninamsimamia upande wa adabu yake na ninatizama kupinda kwake na kunyooka kwake. Mwanamke akasema: Kasema kweli, Mungu amuongoze, alimbeba akiwa mwepesi na mimi nikambeba akiwa mzito, na alimtoa kwa ladha na raha nami nikamtoa kwa uchungu na maumivu. Kisha Ziyad akamwambia: Mrudishe mtoto kwa mama yake, kwani yeye ana haki zaidi kwake kuliko wewe, na niondolee kurembaremba maneno![2].

7. Hakuna kheri kwa yule ambaye mama yake alimtunza na kumjali, kisha akataka kumnyima fadhila na kuzinyima haki zake, na hakuna manufaa yoyote yanayotarajiwa kutoka kwake.

1 “attaudhwihu liSharh Al-Jami’ Al-Sahih” cha Ibn Al-Mulqqin (28/241).
2 “attaudhwihu liSharh Al-Jami’ Al-Sahih” cha Ibn Al-Mulqqin (28/240).

8 Kutoka kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Nilimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: Ni watu gani wana haki zaidi juu ya mwanamke? Akasema Mtume: “Mume wake.” Nikasema: Ni yupi kati ya watu aliye na haki zaidi juu ya mwanamume? Akasema Mtume: “Mama yake”[1].

9 Wema kwa baba unakipaumbele zaidi kuliko mke, watoto na watu wengine wote. Kwa hivyo usipoteze haki ya baba yako.

10 Ikiwa unaweza kutimiza haki ya baba yako na mama yako kwa pamoja, lazima ufanye hivyo, lakini haki ya mama inapewa kipaumbele wakati inaposhindikana kuzifanya zote kwa pamoja.

11 Fadhila na wema kwa wazazi hazikomi kwa kufa kwao; Kutoka kwa Abu Asid amesema: Nilipokuwa nimekaa kwa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa aalihi wa sallam) akaja mtu katika watu wa Madina, akasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, je! kuna chochote kilichobaki kwangu kuwaheshimu wazazi wangu baada ya kifo chao ambacho ninawaheshimu? Akasema: “Ndio, ni mambo manne: kuwaombea rehma, kuwatakia msamaha, kutimiza maagano yao, na kuwakirimu rafiki zao, na kuunga udugu ambao huwezi kuupata udugu wa nasaba ila kupitia kwao, kwani yeye ndiye aliyebaki nanyi kwa wema wenu baada ya kufa kwao”[2].

12 Na watu wengine kama vile wanandoa, na wake, kaka, dada, na mfano wa hayo wako katika daraja za chini kuliko wazazi, kwa hivyo hawawi sawa katika uangalizi na ihsani.

13 Ikiwa haki zitasongamana na uwezekano wa kutimiza haki za jamaa wote ni ngumu, basi anza na watu wako wa karibu zaidi katika suala la udugu kwa kufuata utaratibu wa urithi. watoto, wake, kaka, dada na kadhalika.

1 Imepokewa na al-Nasaa’iy (9103) na al-Hakim (7244) walioitangaza kuwa ni Swahiyh.

2 Imesimuliwa na Ahmad (16156), Al-Bukhari katika “Al-Adab Al-Mufrad” (35), Abu Dawud (5142), Ibn Majah (3664), na Al-Hakim (4/154). Al-Hakim aliitangaza kuwa ni sahihi na al-Dhahabi akakubaliana naye, na Al-Albani akaiweka kuwa dhaifu katika Da’ief al-Targheeb wa’l-Tarheeb (1482).

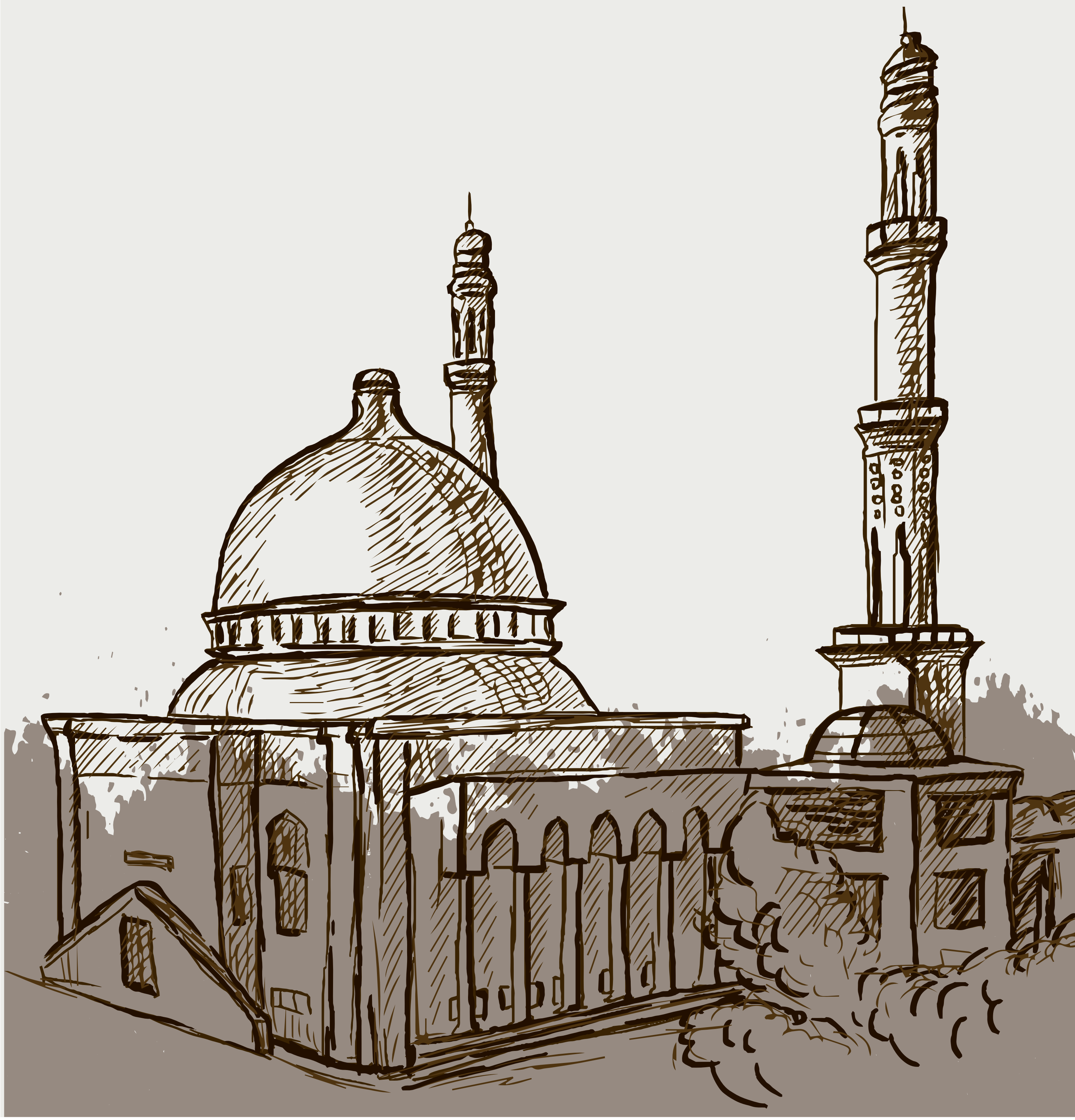

Hadithi 86

HAKI ZA JIRANI

Kutoka kwa Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, amesema:

Mtume rehma na amani ziwe juu yake amesema: “Jibril alikuwa akiniusia kuhusu jirani mpaka nikadhania kuwa atakuwa miongoni mwa warithi”[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6015) na Muslim (2625).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Muabuduni Mwenyezi Mungu wala msimshirikishe na chochote. Na wafanyieni wema wazazi wawili na jamaa na mayatima na masikini na jirani wa karibu na jirani wa mbali, na rafiki wa ubavuni na mpita njia, na waliomilikiwa na mikono yenu ya kulia. Hakika Mwenyezi Mungu hawapendi wenye kiburi wanaojifakhiri.*﴾ [An-Nisa: 36].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Omar bin Al-Khattab bin Nufail, Abu Abd al-Rahman al-Qurashi al-Adawi, alisilimu akiwa mdogo, kisha akahama na baba yake akiwa bado mdogo na hajabalehe, na hakushiriki vita vya Uhudi kwakuwa alionekana bado mdogo, basi Mtume akamrudisha. Alipigana vita ya handaki kwa mara ya kwanza, na alikuwa miongoni mwa waliotoa Kiapo cha utiifu chini ya mti, vilevile alikuwa miongoni mwa maswahaba wengi kwa kutoa fatwa na hadithi, alifariki mwaka wa (74 AH) [1]

Muhtasari

Jirani ana haki kubwa katika Uislamu, na Jibril, amani ziwe juu yake, analeta wahyi wa kumuusia jirani, mpaka Mtume rehma na amani zimfikie akafikiri kwamba atakuwa miongoni mwa warithi.

1 Tazama: “Al-Tabaqat Al-Kubra” cha Ibn Saad (4/105), “Sir Al-Alam Al-Nubala” cha Al-Dhahabi (4/322), “Al’iisabat Fi Tamyiz Alsahabati” cha Ibn Hajar. (4/155).

Ufahamu

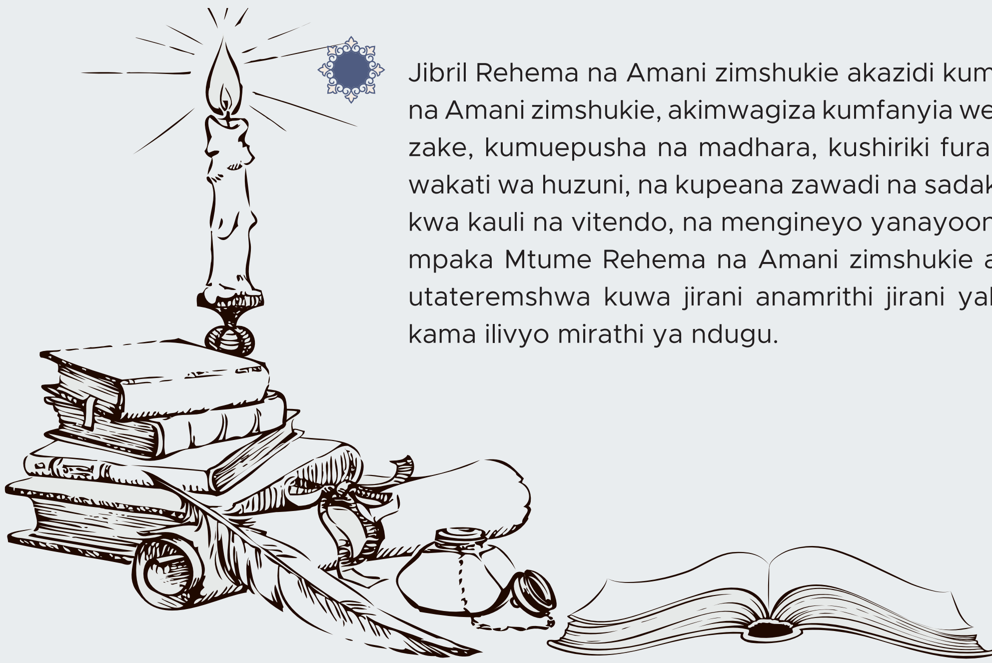

Jibril Rehema na Amani zimshukie akazidi kumshukia Mtume Rehema na Amani zimshukie, akimwagiza kumfanyia wema jirani, kuhifadhi haki zake, kumuepusha na madhara, kushiriki furaha naye, na kumliwaza wakati wa huzuni, na kupeana zawadi na sadaka, Na kumfanyia wema kwa kauli na vitendo, na mengineyo yanayoonyesha kumkirimu jirani, mpaka Mtume Rehema na Amani zimshukie akafikiri kwamba wahyi utateremshwa kuwa jirani anamrithi jirani yake faradhi au taasweb kama ilivyo mirathi ya ndugu.

Aya za Qur'an zimekuja kumuusia jirani; Mwenyezi Mungu anasema: "Muabuduni Mwenyezi Mungu wala msimshirikishe na chochote. Na wafanyieni wema wazazi wawili na jamaa na mayatima na masikini na jirani wa karibu na jirani wa mbali, na rafiki wa ubavuni na mpita njia, na walio milikiwa na mikono yenu ya kulia. Hakika Mwenyezi Mungu hawapendi wenye kiburi wanaojifakhiri" [An-Nisa: 36].

Na akaeleza Mtume Rehema na amani ziwe juu yake kwamba wema kwa jirani ni miongoni mwa alama za imani, basi akasema Mtume amani iwe juu yake: "Mwenye kumuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho asimdhuru jirani yake" [1] Na akaapa mara tatu kwamba mwenye kumdhuru jirani yake si Muumini; Akasema rehma na Amani zimshukie: "Wallahi hana imani, Wallahi hana imani, Wallahi hana imani" Ikasemwa: Ni nani ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Akasema: "Ambaye jirani yake hana amani naye" [2] bali hataingia Peponi kwa mujibu wa alivyosema Mtume Rehma na Amani zimshukie: "Hataingia Peponi mtu ambaye jirani yake hapati amani yake" [3]

Jirani wako aina nyingi; kuna Jirani Mwislamu yuko karibu: ana haki ya ujirani na haki ya udugu katika Uislamu na haki ya jamaa, na kuna jirani Mwislamu yuko mbali: ana haki ya ujirani na haki ya udugu katika Uislamu, na jirani kafiri: ana haki ya ujirani tu [4]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6018), na Muslim: (47).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6016).
3 Imepokewa na Muslim (46).
4 "Almifham Lamaa 'Ushakil Min Talkhis Kitab Muslimin" Cha Abu Al-Abbas Al-Qurtubi (1/228), "Al-Ta'iin fi Sharh Al-Arba'iyn" cha Suleiman bin Abdul-Qawi (1/136)

Mafunzo

1. Mazungumzo mengi juu ya jambo fulani, msikilizaji hupata umuhimu mkubwa na humtia moyo kufanya yale anayotakiwa kufanya, na ndio maana Mtume akarudia maneno yake mara tatu. Hivyo yatakikana kwa Mlinganiaji, Mwalimu, na mwanasheria lazima awe makini na masuala muhimu ya taifa na kuyazungumza mara nyingi katika mikutano na masomo yake.

2. Jirani anayo haki kubwa iliyotajwa na Qur'ani Tukufu na Sunna zilizotakasika za Mtume, hivyo Muislamu lazima aitimize haki hiyo na asiipuuze.

3. Kumuudhi jirani ni dalili ya kukosa imani, na kumheshimu ni sehemu ya imani. Kwa hivyo jiangalie mwenyewe na imani yako, ni kuongeza au kupunguza?

4. Abu al-Jahm al-Adawi aliuza nyumba yake kwa dirham laki moja, na mnunuzi alipokuja kuichukua, Abu al-Jahm akasema: Hii ni bei ya nyumba, basi utanunua kiasi gani ujirani wa Said bin Al-Aas? Akasema: Je, tangu lini ujirani ukanunuliwa?! Akasema: Nirudishie nyumba na uchukue pesa zako, siwezi kuacha ujirani wa mtu ambaye, nikikaa ananiuliza, na akiniona ananikaribisha, na nisipokuwepo ananilinda. na nikiwepo ananiweka karibu, na nikimuomba ananitimizia, Na kama nisipomuomba angenianza, na ikinipata shida, basi ananiondolea. Basi habari zikafika kwa Saiyd, basi Sayd akampelekea dirham laki moja, na akasema: Hii ni bei ya nyumba yako, na nyumba ni yako.[1]

5. Ni haki ya jirani juu ya jirani yake kuyavumilia baadhi ya madhara ya jirani yake, na asiwe mwepesi wa kumlalamikia." Al-Hasan Al-Basri amesema: "Kuwa na ujirani mwema si kuacha madhara, lakini ujirani ni kuvumilia madhara"[2]

Amesema mshairi:

Na tunamkirimu jirani yetu maadamu yuko nasi = Na tunamfuata kwa utu popote alipo.

Jirani anakaa nasi muda wote, anapaswa kuogopa kutiwa chumvi.

Mwingine akasema:

Wananilaumu kwa kuuza nyumba yangu kwa bei nafuu = na hawakuona jirani pale akipiga kelele.

Basi nikawaambia acheni kulaumu, maana ni kwa majirani nyumba hizo zinazidi kwenda na kuwa nafuu.

1 "Rabi' al-Abrar" cha al-Zamakhshari (1/393).
2 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab al-Hanbali (1/353).

87 Hadithi

WAISLAMU KUPENDANA

Kutoka kwa Anas, kutoka kwa Mtume rehma na amani zimshukie amesema:

"Hatokuwa na imani yeyote miongoni mwenu mpaka ampendelee nduguye kile anachojipendelea".[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (13) na Muslim (45).

Ayah

Amesema Mtukufu aliyetukuka:

﴾*Muhammad ni Mtume wa Mwenyezi Mungu. Na walio pamoja naye wana nguvu mbele ya makafiri, na wanahurumiana wao kwa wao.*﴿ [Al-Fath: 29].

﴾*Hakika Waumini ni ndugu.*﴿ [Al-Hujraat: 10].

﴾*Na walio na maskani zao na Imani yao kabla yao, wanawapenda waliohamia kwao, wala hawaoni choyo katika vifua vyao kwa walivyo pewa (Wahajiri), bali wanawapendelea kuliko nafsi zao, ingawa wao wenyewe ni wahitaji. Na mwenye kuepushwa na choyo ya nafsi yake, basi hao ndio wenye kufanikiwa.*﴿ [Al-Hashr: 9].

Msimulizi

Ni: Anas bin Malik bin Al-Nadr bin Damdam Al-Ansari, Abu Hamza, imamu, mufti, msomaji, Mbobezi katika fani ya hadithi, msimuliaji wa Uislamu, Mtumishi wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, amani iwe juu yake, na wa mwisho kufa katika masahaba huko Basra. Mtume wa Mwenyezi Mungu alikuja Madina akiwa na umri wa miaka kumi, na wakati Mtume anakufa Anasi alikuwa na umri wa miaka ishirini, na alikuwa akimtumikia Mtume, rehema na amani ziwe juu yake. Alishiriki vita pamoja na Mtume zaidi ya mara moja, na alimpa ahadi ya utii chini ya mti. Alipokea kutoka kwa Mtume elimu kubwa, Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake alimwombea dua ya mali nyingi na watoto, na shamba lake la mitende lilikuwa likipamba mara mbili kwa mwaka, alifariki mwaka: (93 AH) [1]

Muhtasari

Imani ya Muislamu haikamiliki mpaka ampendelee nduguye kile anachojipendelea mwenyewe.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (4/417-423), "Ma`rifat Al-Sahaba" cha Abu Naim (1/231), "Kamusi ya Maswahaba." cha Al-Baghawi (1/43), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (1/ 151-153).

Ufahamu

- Uislamu ulitia mapenzi katika nyoyo za waumini, wakawa ni ndugu wenye mapenzi, baadhi yao wanafurahia anapofurahi ndugu yao, na wanahuzunika kwa maumivu ya ndugu yao, kama alivyosema Mtume rehma na Amani zimshukie "Unawaona waaminio katika huruma yao, upendo na huruma, kama mwili mmoja, kiungo kimoja kikipata maumivu, Mwili wake wote unapatwa na kukosa usingizi na homa"[1].

- Na Mtume rehma na Amani zimshukie ameeleza kuwa imani ya mja haikamiliki mpaka ampendelee nduguye utiifu na kheri anayoipendelea nafsi yake. Akipata mlango wa kheri huwaongoa ndugu zake, na ikiwa ndugu yake ana dhulma dhidi yake, huharakisha kumfanyia uadilifu nduguye kuliko nafsi yake na kumpa haki yake.

- Maana ya Hadithi sio kwamba mtu aondoshe wema wa mapenzi yake kwa nafsi yake. Hakuna anayeweza kufanya hivyo, bali kinachokusudiwa ni kumtakia mema ndugu yake bila ya kumuumiza, na hilo ni rahisi kwa moyo wenye afya njema[2].

- Hii haimaanishi kuwa Muislamu asishindane katika kufikia viwango vya juu; Abu Bakr na Umar, Mungu awe radhi nao wote wawili, walikuwa wakishindana kwa ajili ya milango ya wema, na huu haukuwa upungufu katika imani yao. Kinachotakiwa ni kutakiana mema kwa ujumla, na kuepukana na maovu kwa ujumla. Ama mtu kutafuta fadhila za juu na ubora wa hali ya juu, hakuna ubaya kwa mtu kujitanguliza kuliko wengine [3].

- Wanachuoni walipendezwa sana na Hadithi hii, hadi wakasema: Dini nzima imeegemezwa kwenye Hadithi nne, hii ni mojawapo. Hivyo hadithi hii ni robo ya Uislamu[4].

Amesema mshairi:

Ndugu yako ni ambaye anakulinda kwa bidii wakati haupo = na anayaficha maovu na mabaya yako.

Na huyatangaza waziwazi yale yanayokupendeza, wala hadharau wema wala nasaha.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6011) na Muslim (2586).
2 "Al-Minhaj Sharh Sahih Muslim bin Al-Hajjaj" cha Al-Nawawi (2/ 17). Tazama: "Lisan al-Arab" cha Ibn Manzur (11/244).
3 "Kashf Almushkil Min Hadith Alshyhyni" (3/232).
4 Tazama: "Al-Minhaj Sharh Sahih Muslim bin Al-Hajjaj" cha Al-Nawawi (11/27).

Mafunzo

1. Kuwatakia kheri Waislamu ni sifa inayompeleka mhusika wa sifa hiyo katika viwango vya juu vya ukamilifu wa kimaadili. Ambapo anajinyanyua mwenyewe kutoka katika husuda, uovu, uchoyo, kinyongo na kiburi. Tunaomba Mwenyezi Mungu atubariki kwayo.

2. Kinachotakiwa kwa Muislamu ni kumpendelea kheri nduguye. Iwapo anajipendelea sifa ya dini au mali au mfano wa hayo basi aipendelee sifa iwe kwa rafiki yake. Ndio maana Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, walikuwa wakisema: “Hakika mimi nasoma aya katika Qur’ani na ninaielewa; halafu napenda watu wote waifahamu kama nilivyoifahamu.” [1]

3. Ni lazima kwa kila Muislamu kuitafuta tabia hii. Na ni kuwatakia wema ndugu zake Waislamu, mwenye kukosa sifa hii basi ana upungufu wa imani.

4. Muumini anajiweka katika nafasi ya nduguye Muislamu. Akifurahishwa na jambo basi analitamani kwa nduguye, na kama akichukia jambo basi hapendi limfike nduguye. Al-Ahnaf bin Qais, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “nilikuwa nikichukia jambo alilonifanyia mtu, basi nami simfanyii yeyote.[2]

5. Mwenyezi Mungu Mtukufu aliwasifu Ansari katika Kitabu chake kitukufu walipowapendelea ndugu zao wahajiri kuliko nafsi zao, kwa hivyo wakagawana fedha zao kati yao, kiasi kwamba Saad bin Al-Rabiy Mwenyezi Mungu awe radhi naye akamgawia ndugu yake Abd al-Rahman bin Awf mali zake kwa usawa, na kumtaliki mmoja katika wake zake wawili ili aolewe baada ya eda yake[3]. Abd al-Rahman ibn Awf hakuwa na kiwango kidogo cha kumfadhilisha mtu kuliko ndugu yake Saad ibn al-Rabia. Na ndio maana Hakukubali kuchukua nusu ya mali zake au kumpa talaka mkewe kwa ajili yake, ati kutokana na umaskini uliompata; kwakuwa alimwachia Mwenyezi Mungu mali zake na nyumba yake na kila kitu, lakini alimshukuru ndugu yake Saad na kwenda sokoni kutafuta riziki yake kwa juhudi zake.

6. Mlinganiaji na Mlezi wawe makini katika kuboresha na kuimarisha mahusiano ya kijamii baina ya Waislamu.

7. Kuwapendelea kheri watu hakuzuwii kufanya ushindani nao katika nyumba ya dunia na akhera. Kuwatakia kheri na kufurahia mafanikio yao inatosha.

8. Mwanafunzi Muumini anawatakia ndugu zake wote mafanikio, na hakuna ubaya kuwa na hamu ya kuwa wa kwanza katika kundi lake, na vile vile mfanyabiashara anawatakia kheri wafanyabiashara wote, na kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu atawapa riziki njema. Hili halimzuii kutamani mali nyingi, na hali kadhalika kwa daktari, mhandisi, mfanyakazi, na wengineo.

1 Imepokewa na al-Tabarani (10621).
2 sherh Sahih Al-Bukhari cha Ibn Battal (1/65).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (2049) na Muslim (1427).

88

Hadithi

KUWAHURUMIA WAISLAMU

Kutoka kwa Nu'man ibn Bashir Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema:

Amesema Mtume rehma na Amani zimfikie: "Mfano wa Waumini, katika mapenzi yao, rehema, na upole, ni kama mwili mmoja Ikiwa kiungo kimoja kitapata kasoro juu yake, sehemu nyingine yote ya mwili inakabiliwa maumivu na kukesha na homa "[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6011) na Muslim (2586).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

- ﴿*Enyi mlioamini! Atakayeiacha miongoni mwenu Dini yake, basi Mwenyezi Mungu atakuja leta watu anaowapenda nao wanampenda, wanyenyekevu kwa Waumini na wenye nguvu juu ya makafiri.*﴾ [Al-Ma'idah: 54].
- ﴿*Na Waumini wanaume na Waumini wanawake wao kwa wao ni marafiki walinzi.*﴾ [At-Tawbah: 71].
- ﴿*Muhammad ni Mtume wa Mwenyezi Mungu. Na walio pamoja naye wana nguvu mbele ya makafiri, na wanahurumiana wao kwa wao.*﴾ [Al-Fthu: 29]

Msimulizi

Ni: Al-Nu'man bin Bashir bin Saad bin Tha'labah Al-Ansari, mwana wa mfalme, mwanachuoni, swahaba wa Mtume Rehma na Amani zimshukie na ni mtoto wa sahaba wake. Yeye ni miongoni mwa masahaba vijana kwa makubaliano ya wataalamu wa historia, na alikuwa mmoja wa viongozi wa Muawiyah, na alimteua kwenda mji wa Kuufa kwa muda, kisha gavana wa wilaya ya Damascus baada ya Fadala. Kisha mtawala wa Homsi ambao ni mji ulioko katikati mwa siria, hadithi zake zilitolewa na maimamu sita katika sunani zao, na hadithi zake ni chache, alikufa katika mwaka wa (64 AH)[1].

Muhtasari

Mfano wa Waumini katika mapenzi, wema, upendo na huruma wao kwa wao, na mawasiliano na ushirikiano wao, ni kama mfano wa mwili mmoja, ikiwa kiungo kimoja kinauma, kinaathiri viungo vilivyobaki, na matokeo yake ni maumivu, kukosa usingizi na joto la mwili kuongezeka.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (6/53), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat Al-Ashab" cha Ibn Abd Al-Bar (4/1496), "'Usud Alghabati" cha Ibn Al-Atheer (4/550).

Ufahamu

Uislamu umejikita na kujenga jamii yenye mshikamano, ambamo upendo, mshikamano na ushirikiano ndio vinatawala, na unatawaliwa na kanuni isemayo: "Hawi na Imani mmoja wenu mpaka ampendelee ndugu yake kile anachokipenda mwenyewe".[1]

Kwa ajili hiyo, Mtume, Rehema na Amani zimshukie, ametoa mfano ambao waumini wanapaswa kuwa nao baina yao kwa mafungamano na mshikamano; Ambapo yeye Mtume, amani iwe juu yake, aliwaonyesha katika wema wao na huruma yao kwa wao, na mapenzi yao na ukaribu wao kwa wao; ni kama mwili mmoja, ambao mara tu sehemu moja inapolalamika, basi viungo vyote huitana kuomboleza na kushikamana kwa ajili ya sehemu hiyo, na mwili wote hukosa usingizi na hupata homa kwa sababu ya sehemu hiyo. Hivi ndivyo Muislamu anavyopaswa kuwa katika hisia zake kwa ndugu yake na huruma yake kwake; Anateseka kwa ajili ya maumivu yake na kufurahi kwa furaha yake, na kumwondolea uchungu wake kadiri awezavyo. Na yeye Mtume rehema na amani ziwe juu yake, amesema: "Muumini kwa Muumini ni kama jengo lilioshikamana" na akaunganisha vidole vyake.[2]

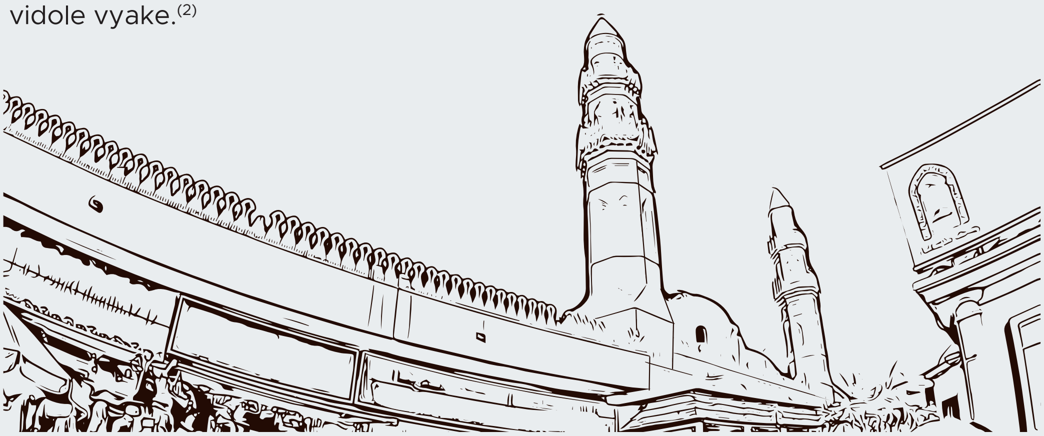

Mtume alimwajibisha Muumini kuchunga mambo ya Waumini, hususan majirani ambao ni watu wa karibu zaidi. Amesema Rehema na amani ziwe juu yake. "Muumini hashibi ilhali jirani yake ana njaa pembeni yake." [3] Na yeye Mtume amani iwe juu yake, akawawekea suna Waumini kuwasaidia ndugu zao na kujitahidi kuwatimizia haja zao. Alisema, amani iwe juu yake. "Mwenye kumuondolea Muumini dhiki ya dunia, Mwenyezi Mungu atamwondolea dhiki ya Siku ya Kiyama. Na mwenye kumfanyia wepesi mfilisi, Mwenyezi Mungu atamfanyia wepesi duniani na Akhera, na anayemsahilishia Muislamu. Mwenyezi Mungu atamuwepesishia duniani na akhera, na Mwenyezi Mungu yu katika msaada wa mja maadamu mja yuko katika msaada wa ndugu yake."[4]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (13) na Muslim (45).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (481) na Muslim (2585).
3 Imesimuliwa na Abu Ya'la katika Musnad yake (2699).
4 Imepokewa na Muslim (2699).

Mafunzo

1. Kupiga mifano na kutumia taswira za picha ni mojawapo ya mbinu fasaha zaidi katika kufafanua maana. Mlinganiaji, na mwalimu atumie mifano na kuleta maana karibu.

2. Moja ya dalili za imani kamili ni kuwa Muislamu anajishughulisha na mambo ya Waislamu, anafurahi kwa furaha yao na huzuni kwa shida yao.

3. Kujitahidi kukidhi mahitaji ya watu na kuwanusuru ni miongoni mwa ibada bora kabisa ambayo kwayo mtu hujikurubisha kwa Mola wake Mlezi, naye Mtume rehema na amani ziwe juu yake amesema: "Watu wanaopendwa zaidi na Mwenyezi Mungu ni wale yenye manufaa zaidi kwa watu, na amali inayopendwa zaidi na Mwenyezi Mungu ni faraja unayomletea Mwislamu, kumuondolea dhiki au kumlipia deni au kumuondolea njaa, na mimi kutembea na ndugu mwenye haja. Ni bora zaidi kwangu kuliko kukaa mwezi mmoja ndani ya msikiti huu - yaani, msikiti wa Madina - kwa muda wa mwezi mmoja. Na anayezuia ghadhabu yake, na ilihali anaweza kuipitisha, basi Mwenyezi Mungu ataujaza moyo wake Siku ya Kiyama radhi, na mwenye kwenda na nduguye kwa haja mpaka amtimizie, basi Mwenyezi Mungu ataiweka imara miguu yake. Siku ambayo miguu itateleza."(1)

4. Moja ya aina za huruma na mshikamano baina ya Waislamu ni kwamba Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, alipouawa shahidi Ja`far bin Abi Talib Mwenyezi Mungu awe radhi naye alisema: "Waandalieni chakula watu wa Jafar; kimewajia kitu kinachowashughulisha."(2)

5. Miongoni mwa mapenzi ya waumini ni Muislamu kuwatembelea wagonjwa, kusaidia masikini, kudumisha mafungamano ya kijamaa, kumheshimu mgeni, kuhudhuria mazishi, na kutoonyesha furaha mbele ya wenye huzuni.

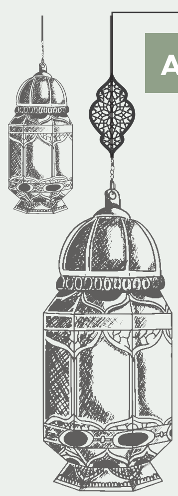

Amesema mshairi:

Kuweni pamoja, wanangu linapotokea = jambo, na wala msitengane

Cheche zinakataa kuvunjika ikiwa zimeshikamana = na zikitengana, huvunjika mojamoja.

1 Imepokewa na Al-Tabarani katika Al-Mu'jam Al-Awsat (6026).
2 Imepokewa na Abu Daawuud (3132), Al-Tirmidhiy (998), na Ibn Majah (1610).

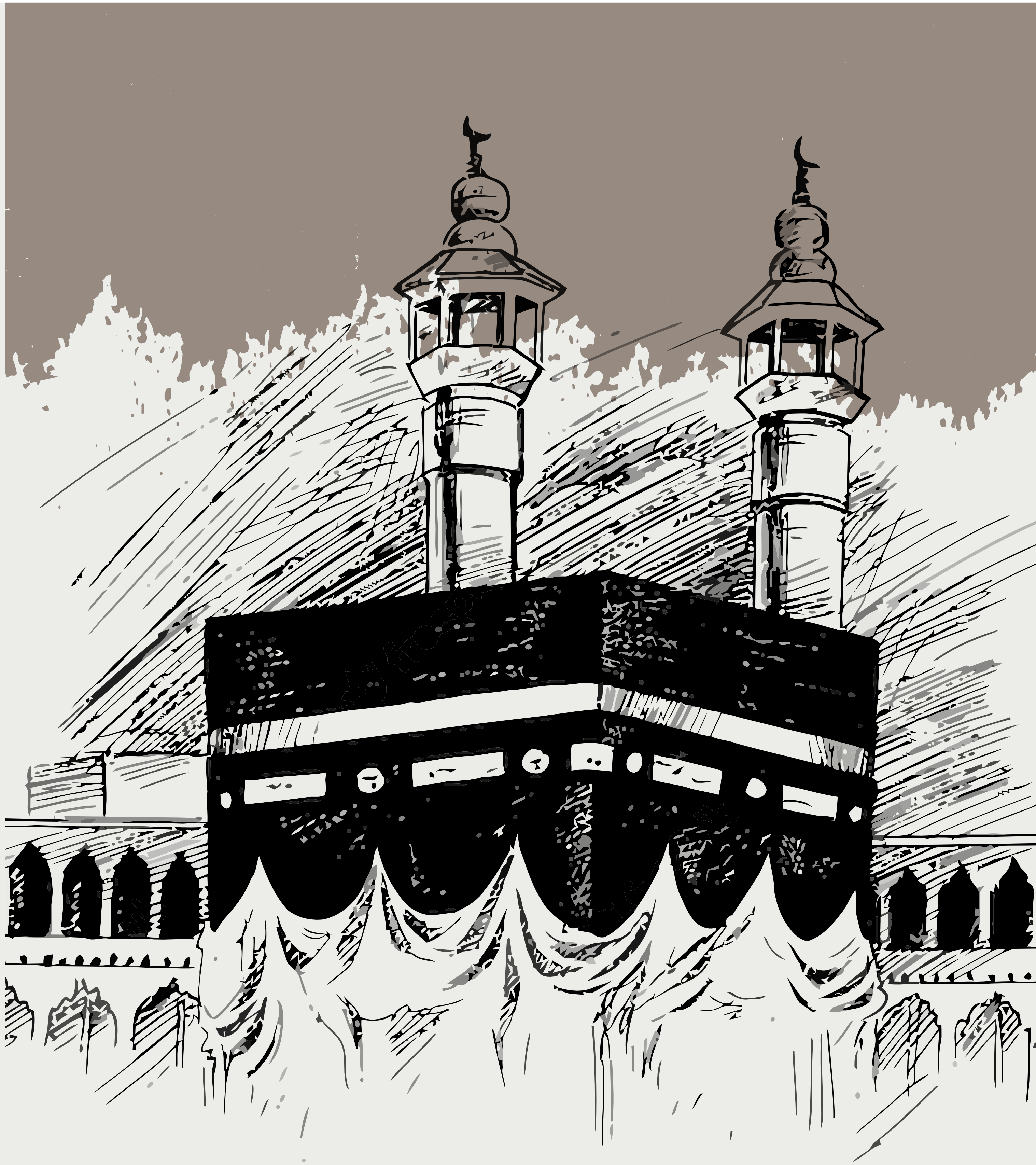

89

Hadithi

HURUMA KWA VIUME WOTE, IKIWA PAMOJA NA WANADAMU, WANYAMA, NA WENGINE

Kwa kutoka kwa Jarir bin Abdullah Mwenyezi Mungu awe radhi naye kutoka kwa Mtume, rehma na Amani zimshukie, amesema:

Asiye na huruma hatahurumiwa”.[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6013) na Muslim (2319).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

- ﴿*Na kila kilichomo mbinguni na kilichomo ardhini ni cha Mwenyezi Mungu; na mambo yote yatarejea kwa Mwenyezi Mungu.*﴾ [Al Imran: 159].
- ﴿*Na wanapokujia wanaoziamini Ishara zetu waambie: Assalamu alaikum! Amani iwe juu yenu! Mola wenu Mlezi amejilazimishia rehema, ya kwamba atakayefanya uovu miongoni mwenu kwa ujinga, kisha akatubu baada yake na akatengenea, basi hakika Yeye ni Mwenye maghfira na Mwenye kurehemu.*﴾ [Al-An’am: 54].
- ﴿*Akasema Firauni: Ikiwa umekuja na Ishara, basi ilete ukiwa ni katika wasemao kweli.*﴾ [Al-A’raf: 156].
- ﴿*Nasi hatukukutuma ila uwe ni Rehemakwa walimwengu wote.*﴾ [Al-Anbiyaa: 107].
- ﴿*Tena awe miongoni mwa walio amini na wakausiana kusubiri na wakausiana kuhurumiana.*﴾ [Albalad: 17]

Msimulizi

Ni: Jarir bin Abdullah Al-Bajali, Na anaitwa kwa kuniya ya Abu Amr, na ikasemwa: Abu Abdullah, mmoja wa masahaba mashuhuri wa Mtume. Alisilimu katika mwaka aliofariki Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake na Mtume wa Mwenyezi Mungu akamtuma katika mji wa Dhul-Khalasah na akaubomoa. Alikuja Kufa baada ya hapo, alifariki mwaka wa hamsini na moja, na ikasemwa: mwaka wa hamsini na nne.[1]

Muhtasari

Mwenyezi Mungu, Utukufu ni wake, si mwenye huruma kwa wale wasio na huruma kwa viumbe vyake, watu, wanyama na ndege.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: “Sir Al-Alam Al-Nubala” cha Al-Dhahabi (2/530), “Al-Tabaqat Al-Kubra” cha Ibn Saad (6/22), “Al-Tarikh Al-Kabeer” na Al-Bukhari (2/211).

Ufahamu

- Rehema ya Mwenyezi Mungu ni kubwa na haina mwisho. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Na rehema yangu imekizunguka kila kitu” [Al-A’raf: 156], na sehemu moja kati ya sehemu mia moja ya rehema zake,Allah Mtukufu, wanahurumiana watu wao kwa wao; hata Farasi huinua kwato zake kwa kumuhurumia mwanawe; kuhofia yasimpate madhara(1).
- Mwenyezi Mungu Mtukufu amewatuma Mitume na Manabii wake kuwa ni rehema kwa waja wake; Akawaongoza kwenye haki, akawabariki kwa imani, akawapa uongofu na mafanikio, na akawaweka katika nyumba ya heshima yake huko Akhera. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Nasi hatukukutuma ila uwe ni Rehema kwa walimwengu wote” [Al-Anbiyaa: 107].
- Kwa ajili hiyo, ameiwekea mipaka rehema yake kwa waja wake wenye huruma, kwa hivyo asiyefuata mfano wa Mwenyezi Mungu Mtukufu katika kuwahurumia waja, naye atanyimwa rehema yake. Amesema Mtume Rehema na Amani zimshukie: “Mwenyezi Mungu atawarehemu waja wake wanaohurumiana”.(2)
- Sababu yake ni kuwa Muumini ni mwenye huruma kwa viumbe vya Mwenyezi Mungu Mtukufu, hulainisha moyo wake kwa wanyonge, huhuzunika kwa waliofiwa, huhuzunika kwa wenye shida, na huwahurumia wanyonge na masikini. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Tena awe miongoni mwa walioamini na wakausiana kusubiri na wakausiana kuhurumiana” [Albalad: 17] Na Mtume, amani iwe juu yake, akamjulisha kwamba: “Rehema yake Allah mtukufu haiondoki isipokuwa kwa waovu”.(3)
- Rehema haikusudiwi kwa Mwislamu kuwahurumia jamaa na familia yake, bila mtu mwingine yeyote. Lakini rehema yake iwe kwa viumbe vyote. Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani ziwe juu yake: “Naapa kwa Yule Ambaye nafsi yangu imo Mikononi Mwake, Mwenyezi Mungu haweki rehema zake kwa yeyote isipokuwa Mwenye huruma” Wakasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, sote tuna huruma, Akasema: “Huruma sio mtu kumhurumia ndugu yake wa damu tu, bali awahurumie watu wote”.(4)
- Mtume Alikuwa mwingi wa rehema kuliko watu wote; Mwenyezi Mungu alisema: “Basi ni kwa sababu ya rehema itokayo kwa Mwenyezi Mungu ndio umekuwa laini kwao. Na lau ungelikuwa mkali, mwenye moyo mgumu, bila ya shaka wangelikukimbia. Basi wasamehe, na waombee maghfira, na shauriana nao katika mambo” [Al Imran: 159] Na yeye Mtume amani ziwe juu yake, alikuwa amejawa na rehema na wema, na kutokana na hayo ni kwa kauli yake: amani iwe juu yake. “Hakika mimi wakati mwingine nasimama katika swala, nikiwa na lengo la kurefusha, halafu nasikia kilio cha mtoto, basi nafupisha sala yangu kwa kuchukia kumtaabisha mama yake”.(5)
- Rehema yake Mtume haikuwa kwa watu tu, bali pia kwa wanyama na ndege. Kutoka kwa Abdullah bin Masoud amesema: Tulikuwa pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu tukiwa safarini, basi akatoka kwa dharura yake binafsi. Kwa hiyo tuliona Ndege mwekundu ikiwa na vifaranga wawili, hivyo tukachukua vifaranga vyake viwili, ndege huyo mwekundu akaja na kuanza kutafuta pale. basi Mtume Amani iwe juu yake akaja na kusema: “Ni nani aliyemtesa huyu Ndege kwa mtoto wake? mrudishieni mwanawe.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6000) na Muslim (2752).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (7448) na Muslim (923).
3 Imepokewa na Ahmad (9700), Abu Dawood (4942), na Al-Tirmidhiy (1923).
4 Imepokewa na Abu Ya`la (4258).
5 Imepokewa na Al-Bukhari (707).

Mafunzo

1. Huruma kwa waja ni dalili mojawapo ya wema. Mtu muovu ni yule aliyenyimwa rehema, basi jihadhari na tabia ya watu wa uovu.

2. Rehema ni miongoni mwa sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu anazozipenda waja wake waige. Anapenda kumuona mja wake akiwa mwenye rehema, mpole, mwenye huruma katika tabia, kama vile kusamehe, na ukarimu.

3. Mtume, Rehema na Amani zimshukie, ni kiigizo kizuri, na alikuwa mwenye huruma kwa watu wazima na watoto, alimbusu al-Hasan bin Ali, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, na al-Aqra bin Habis al-Tamimi alikuwa ameketi pamoja naye. Al-Aqra' akasema: Nina watoto kumi, na sijawahi kumbusu hata mmoja wao. Kisha Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani ziwe juu yake akamtazama na kusema: "asiyekuwa na huruma hahurumiwi".[1]

4. Hakuna asiyetaka rehema za Mwenyezi Mungu, kila mmoja wetu ana makosa, dhambi na makosa, na lau si rehema yake, viumbe vyote vingeangamia. Anayetaka Mwenyezi Mungu amrehemu, basi na awarehemu viumbe wake, kwani huyu muovu miongoni mwa wachafu katika Wana wa Israili. Alimwona mbwa mwenye kuhema akila uchafu kwa kiu, akampa maji, kwa hiyo Mwenyezi Mungu akamsamehe kwa rehema zake kwa mnyama huyo.[2]

5. Malipo huendana na kitendo, basi mwenye huruma atahurumiwa, na mwenye kutesa naye ataadhibiwa, na mwenye kumfanyia wepesi mwenzie Mwenyezi Mungu Mtukufu naye atamfanyia wepesi katika mambo yake.

6. Kutowahurumia viumbe ni sababu ya kuingia Motoni, Mwenyezi Mungu atukinge. Kutoka kwa Abu Mas'ud al-Ansari, amesema: "Nilikuwa nikimpiga kijana wangu, na nikasikia sauti kutoka nyuma yangu: "Fahamu, Abu Masoud, kwani Mwenyezi Mungu ana nguvu zaidi juu yako kuliko wewe." Basi nikageuka, na tazama, alikuwa ni Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani ziwe juu yake na nikasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, yuko huru kwa ajili ya Mwenyezi Mungu. Mtume rehma na amani ziwe juu yake akasema"Kama usingefanya hivyo, ungeingia motoni," au "moto ungekugusa".[3]

Amesema mshairi:

Ikiwa humhurumii masikini akikosa = wala masikini akikulalamikia wakati mgumu.

Vipi utarajie rehema yake kutoka kwa Mwenyezi Mungu = Mwingi wa rehema humwonea huruma tu yule anayehurumia

Wengine walisema:

Ikiwa unataraji rehema yake kwa Mwingi wa Rehema, basi wahurumie walio dhaifu, rafiki yangu mtukufu.

Na hapo utafute radhi za Mungu, Muumba wetu = Atukuzwe Mola aliyeumba viumbe.

Na tafuta malipo kwa Mola wako kwa rehema yake = kwani Mwingi wa rehema atamrehemu mwenye huruma.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5997) na Muslim (2318).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (3467) na Muslim (2245).
3 Imesimuliwa na Muslim (1659).

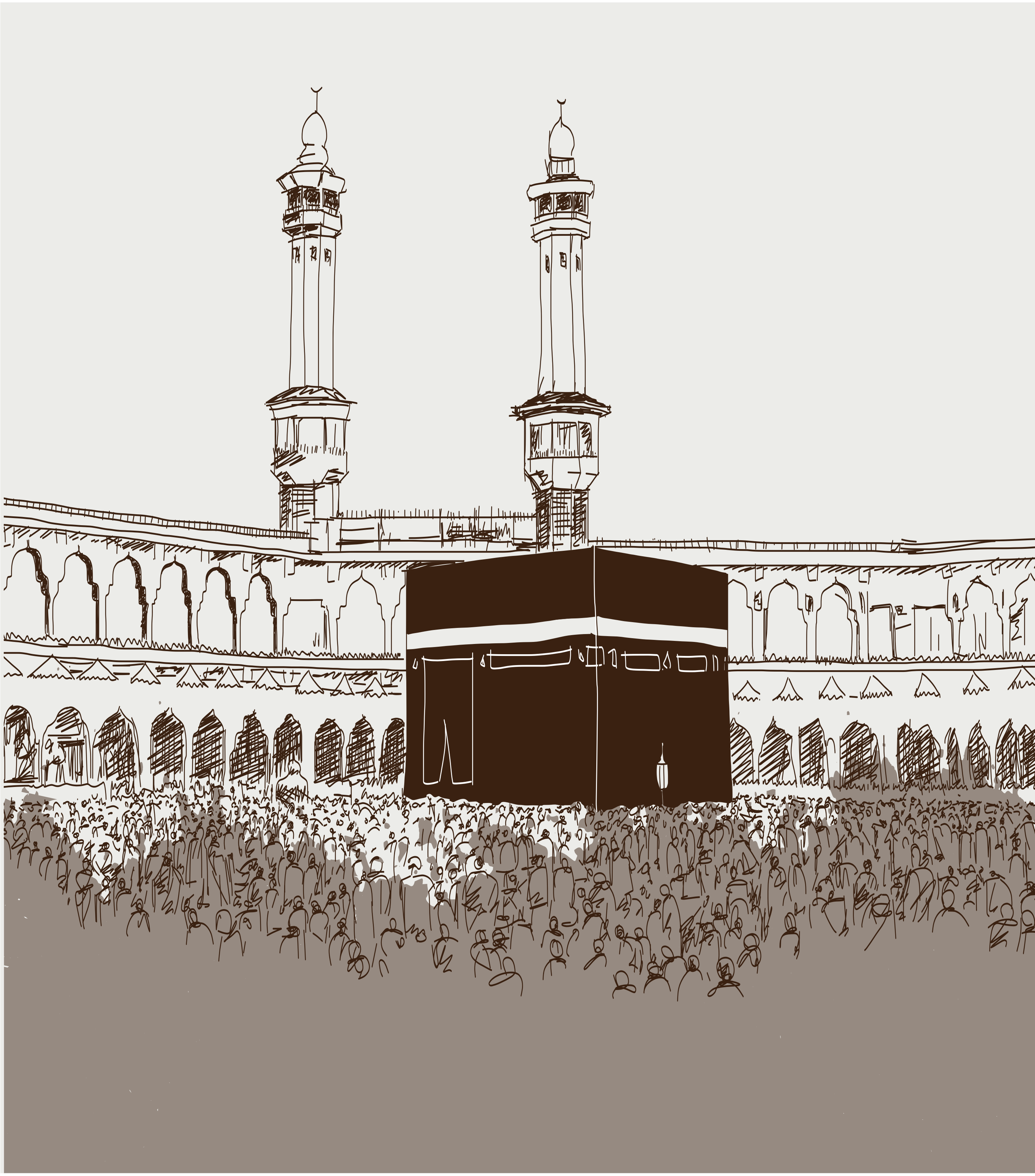

Hadithi 90

HAKI YA WASIA

Kutoka kwa Abdullah bin Omar – Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili – kwamba Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake amesema:

"Si haki ya Muislamu mwenye kitu cha kuweza kuusia. Anakaa siku mbili bila wasia wake kuandikwa pamoja naye." [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2738) na Muslim (1627).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

﴿*Mmeandikiwa - mmoja wenu anapofikwa na mauti, kama akiacha mali -- afanye wasia kwa wazazi wake na jamaa zake kwa namna nzuri inayopendeza. Ni waajibu haya kwa wachamngu.*﴾ [Al-Baqarah: 180]

﴿*Haya ni baada ya kutolewa alichousia au kulipa deni.*﴾ [An-Nisa: 11]

﴿*Enyi mlioamini! Yanapo mfikia mauti mmoja wenu na akataka kutoa wasia, basi wawepo mashahidi wawili miongoni mwenu ambao ni waadilifu. Na mnapokuwa safarini, na msiba wa mauti ukakusibuni, basi washuhudie wengineo wawili wasiokuwa katika nyinyi. Mtawazuia wawili hao baada ya Sala na waape kwa Mwenyezi Mungu, mkitilia shaka, wakisema: Hatutopokea thamani yoyote kwa haya hata kwa ajili ya jamaa; na wala hatutaficha ushahidi wa Mwenyezi Mungu; hakika hapo tutakuwa miongoni mwa wenye dhambi.*﴾ [Al-Maida: 106].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Omar bin Al-Khattab bin Nufail, Abu Abdul Rahman Al-Qurashi, Al-Adawi, alisilimu akiwa mdogo, kisha akahama na baba yake akiwa bado mdogo na hajabalehe. Siku ya Uhud hakukubaliwa kushiriki vita kwa sababu ya udogo wake, na Mtume, Rehma na Amani ziwe juu yake, akamkatalia na wala hakushiriki katika msafara huo. Vita ya kwanza kushiriki ni Vita ya Khandaki na alikuwa miongoni mwa wale walioweka kiapo cha utii chini ya mti. na alikuwa miongoni mwa waliosoma kwa wingi fatwa na Hadithi.Alifariki mwaka wa (74 Hijiriya).[1]

Muhtasari

Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake anaeleza kuwa haifai kwa Mwislamu ambaye ana jambo analotaka kuliwekea wosia, halafu anachelewesha kuandika wosia wake, bali ni lazima aharakishe kabla mauti hayajamfika.

1 Tazama: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (4/105), "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (4/322), ""Al'iisabat Fi Tamyiz Alsahabati"Cha Ibn Hajar. (4/155).

Ufahamu

Inajuzu kwa mtu kutumia sehemu ya mali yake na wasia ni sehemu yake, kwa sharti isizidi theluthi, na wasia huo usimlenge mwenye kurithi; kwa kauli ya Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Mwenyezi Mungu alikupeni theluthi ya mali yenu iwe ni sadaka siku ya kufa kwenu, ili kuongeza matendo yenu mazuri”[1] Na Mtume, rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasema: “Mwenyezi Mungu, Aliyetukuka na Aliye Juu, amempa kila mtu haki yake, kwa hivyo hakuna wosia kwa mwenye kurithi”[2] Pengine mwanamume huyo anataka kuusia baadhi ya pesa zake kwa jamaa ambao hawarithi, au anataka kutoa sadaka kutoka katika fedha zake.

Ndio maana Mtume Rehema na Amani zimshukie, alimwamrisha kila anayetaka kuusia kitu katika fedha zake achukue hatua ya kuandika wosia wake, ili siku moja au mbili zisipite pasina kuwepo wasia wake wa maandishi; Hajui kwamba mauti yaweza kumjia ghafla na kumzuwia na alichokuwa akitaka. Wema waliuotangulia walilifanya jambo hili kuwa ni maalumu kwa wagonjwa na wale walio karibu na kifo, lakini kwenye hadith ni ishara inayoonyesha kuwa jambo hili ni maalumu kwa watu hao tu, ili kuendelea kufuata tabia ya kufanya hivyo.[3]

1 Imepokewa na Ibn Majah Na.: (2709).
2 Imepokewa na Abu Dawood (2870), Al-Tirmidhiy (2120), na Ibn Majah (2713).
3 Fath al-Bari cha Ibn Hajar (5/360).

Hata hivyo, taratibu za kisheria juu ya wosia katika asili zinatofautiana kulingana na anayeusiwa; Huenda ikawa ni wajibu, kama mtoa wosia atakuwa anadaiwa deni ambalo warithi hawalijui, hasa ikiwa mdai hana ushahidi unaojulikana juu ya hilo; Kama mdaiwa asipoelekeza usia kwake, basi haki ya mdai ingepotea. Na Huenda wosia ukawa ni haramu, kama kuusia kitu kilichoharamishwa. Kama kuusia katika maasi, ama kama wosia kwa mrithi. Pia wosia unaweza kuwa ni sadaka au Sunnah, kama kutoa katika njia ya Mwenyezi Mungu Mtukufu au kuwausia jamaa ambao si warithi.

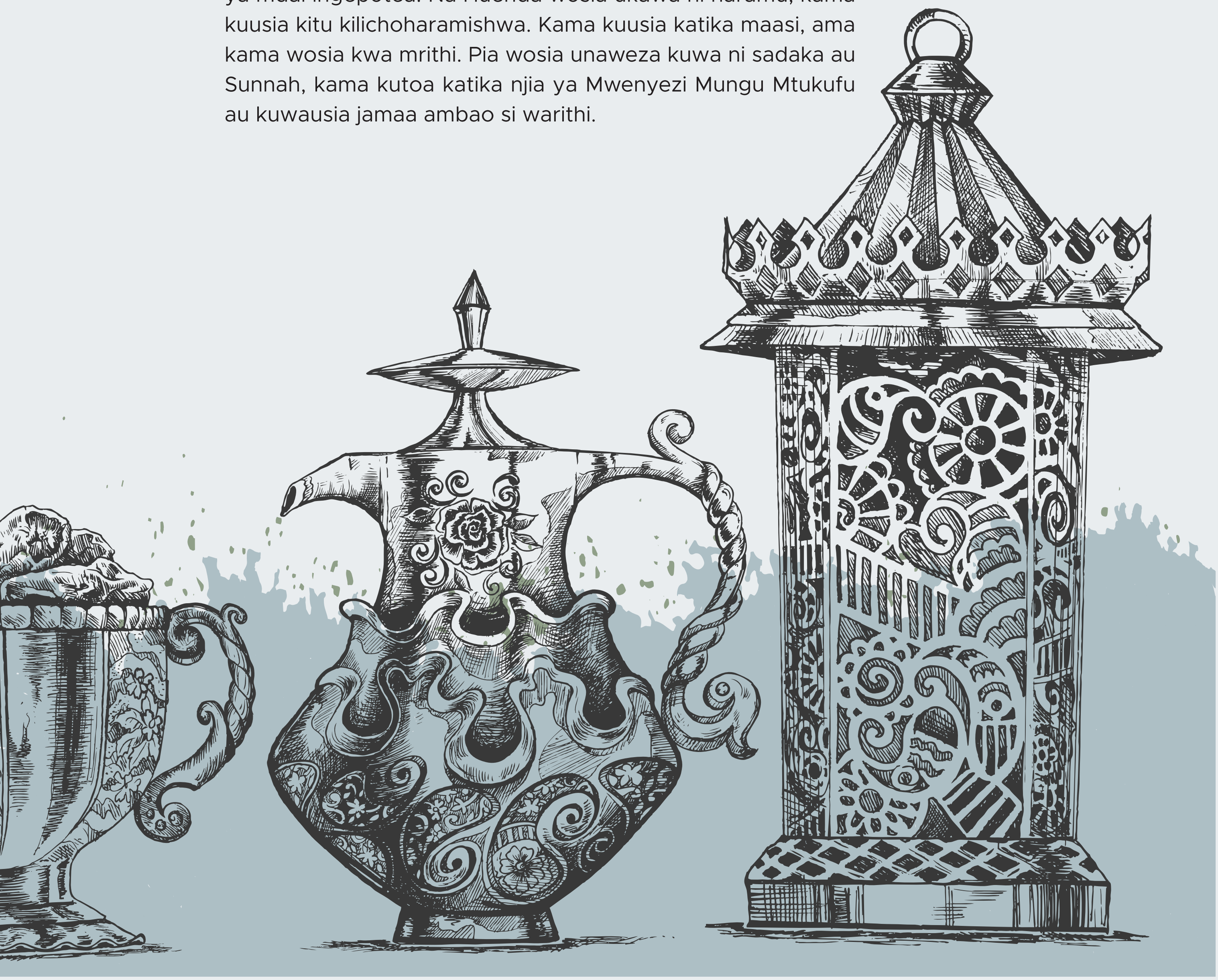

Mafunzo

1. Muislamu lazima kila wakati akumbuke kifo, na kukipa kipaumbele, hivyo anafanya kazi kwa wakati huu na wala hakimshughulishi na starehe na matamanio ya dunia. Al-Hasan, Mwenyezi Mungu amrehemu, alisema: Mauti yamefungwa kwenye nyusi zenu, na dunia imekunjwa nyuma yenu. [1]

2. Mwenyezi Mungu alietakasika amehusika kugawanya mirathi yeye mwenyewe, basi haijuzu kwa Muislamu kubishana na Mola wake Mlezi juu yao, au kudhani kuwa mgawanyo wake ni bora kuliko mgawanyo wa Mwenyezi Mungu hakimu wa mahakimu.

3. Mwenyezi Mungu Mtukufu amewafadhilisha waja wake theluthi ya fedha zao, na wanazitumia wapendavyo kwa kutoa wosia, basi mwenye hekima ni yule anayeitumia neema hiyo katika radhi na utiifu wa Mwenyezi Mungu. na anatoa kiwango hicho katika njia Yake.

4. Muislamu afanye hima kuandika wosia wake - ikiwa ana jambo analotaka kulifanya - kabla ya ulimwengu kumsahaulisha, au maradhi yakamfanya kuwa kilema, au kifo cha ghafla. Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, wakachukua hatua, kwani Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awawie radhi, msimuliaji wa hadithi hii anasema: “Hakuna usiku uliopita tangu nilipomsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani ziwe juu yake, akiyasema hayo isipokuwa nimeuandika wosia wangu [2].

5. Kuruhusiwa kutoa sadaka na kuusia theluthi haimaanishi kuwa hakuna mtu yeyote anayeruhusiwa kutoa kiwango kigine tofauti na hicho, au kwamba wasia ulio bora zaidi ni wasia wa theluthi, yaani moja ya tatu. Jambo bora kabisa ni kuwaacha warithi wakijitosheleza na hawahitaji msaada kwa watu, na ndio maana Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alimwambia Saad bin Abi Waqqas, alipotaka kutoa wosia wa nusu ya mali yake: “Toa wosia wa moja ya tatu, na hiyo ni nyingi; Ni afadhali warithi wako wawe matajiri kuliko kuwaacha wakiwa ombaomba (masikini)” [3] Ndio maana Ibn Abbas, Mungu awe radhi nao wote wawili, alikuwa akisema: Ni bora watu wakatoa wosia wa robo (moja ya nne) kuliko theluthi, na Abu Bakr as-Siddiq Mwenyezi Mungu amuwie radhi akausia khumsi (moja ya tano) ya mali zake. Na akasema: Ninayaridhia aliyoridhia Mwenyezi Mungu. Mwenyezi Mungu anasema: “Na jueni ya kwamba ngawira mnayoipata, basi khums (sehemu moja katika tano) ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na Mtume, na jamaa, na mayatima, na masikini, na wasafiri” [Al-Anfal: 41].

6. Wanachuoni wa elimu na wale wanaowaandikia watu wosia wao wawabainishie kuwa jambo hilo liko tofauti. Ikiwa warithi ni masikini na wanahitaji mali, ni bora kutotoa wasia, na ikiwa ni matajiri, inastahiki kwake kuusia theluthi moja au chini ya hapo, kulingana na hadhi ya warithi.

1 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (2/382).
2 Imesimuliwa na Muslim (1627).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (2742) na Muslim (1628).

Amesema mshairi:

Kila wakati tunakisogelea kifo = na siku zetu zinakunjwa nazo ni vituo tu.

Na sijaona jambo la kweli mfano wa kifo= kanakwamba ni uongo, linapo gubikwa na matamanio.

Ni ubaya ulioje kwa kijana kuwa mzembe = na atakuwa na hali gani atapozeeka?!

Basi ondoka duniani ukiwa na uchamungu = hakika umri wako ni siku, nazo ni chache.

Mshairi Mwingine akasema:

Mali tunazozikusanya ni kwa ajili ya warithi = Na haya majumba yetu ni kwa ajili ya bundi tu.

Hakuna nyumba atayoishi mtu baada ya kufa = isipokuwa ile aliyoijenga kabla ya kufa

Yeyote aliyeijenga vizuri, ataishi kwa starehe= na ataejenga kwa shari atahasirika sana.

Hadithi 91

KATIKA HUKUMU ZA UONGOZI CHUKIZO LA KUOMBA UONGOZI

Kutoka kwa Abd al-Rahman bin Samra, amesema: Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam:

1 "Ewe Abd al-Rahman ibn Samra, usigombee kuwa kiongozi.

2 Ukipewa uongozi kwa kugombea na ukikabidhiwa utatelekezewa.

3 Na ukipewa bila ya kuomba, utasaidiwa tu.

4 Na ukiapa kiapo na ukaona bora kuliko hicho basi toa kafara ya kiapo kisha ufanye hilo lilo bora zaidi".[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6622) na Muslim (1652).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴿*Wala msifanye jina la Mwenyezi Mungu katika viapo vyenu kuwa ni kisingizio cha kuacha kufanya wema na kuchamngu na kupatanisha baina ya watu. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusikia na Mwenye kujua.*﴾ [Al-Baqara: 224].

﴿*Mwenyezi Mungu hatakushikeni kwa viapo vyenu vya upuuzi, lakini atakushikeni kwa mnavyoapa kweli kweli kwa makusudio. Basi kafara yake ni kuwalisha masikini kumi kwa chakula cha wastani mnachowalisha ahali zenu, au kuwavisha, au kumkomboa mtumwa. Asiye pata hayo, basi afunge siku tatu. Hii ndiyo kafara ya viapo vyenu mnapoapa. Na hifadhini viapo vyenu.*﴾ [Al-Maida: 89].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Samra bin Habib, Abu Saeed al-Qurashi, al-Abshmiyu, mwana wa mfalme. Alisilimu siku ya kuufungua mji wa Makka, na alikuwa mmoja wa watukufu. Jina lake lilikuwa Abd al-Ka'bah, na aliposilimu, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akamwita Abd al-Rahman. Alishuhudia Vita vya Tabuk pamoja na Mtume rehema na amani ziwe juu yake, kisha alishiriki kuufungua mji wa Iraq, na akaivamia Khurasan wakati wa Uthman, na yeye ndiye aliyeufungua mji wa Sijistan, Kabul na nyinginezo. Alikufa huko Basra katika mwaka wa (51 AH).[1]

Muhtasari

Kusimamia mambo ya watu ni amana kubwa, na hatari yake ni kubwa, kwa hivyo haifai kwa mtu yeyote kuomba awe mtawala, na ikiwa itamfikia bila ya maombi yake, Mwenyezi Mungu humsaidia. Muislamu asifanye kiapo chake kumzuilia kufanya wema, bali afute kiapo chake na afanye wema.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Sa'd (7/15), "Al-Isaba fi Tameez Al-Sahaba" cha Ibn Hajar (4/263), "Tahdheeb Al-Kamal fi Asma ' Al-Rijal" cha Al-Mazy (17/ 158, 159), "Siyar A'lam Al-Nubala" Al-Dhahabi (2/571, 572).

Ufahamu

1. Mtume, Rehema na Amani zimshukie, amekataza mtu kuomba utawala wa jambo moja katika mambo ya Waislamu – kama vile ufalme au uwaziri au mengineyo -; Kwa sababu ni dhima kubwa na uaminifu mkubwa katika shingo ya mmiliki wake, na akasema Mtume Rehema na Amani zimshukie kumwambia Abu Dharr Mwenyezi Mungu awe radhi naye, wakati alipomwomba uongozi: "Ewe Abu Dhur, wewe ni dhaifu, na ni amana uongozi, na utawala siku ya kiyama ni majuto na udhalili, Isipokuwa kwa yule aliyetawala kwa haki yake, na akatimiza yaliyo wajibu kwake."[(1)]

2. Kisha akaeleza Mtume rehma na Amani zimfikie, kwamba mtu akimuomba ufalme yeye mwenyewe na akapewa, atatelekezewa majukumu na Mwenyezi Mungu Mtukufu hajali shida zake, kwa hivyo huwa hamwafikishi katika nia yake, na kwa hili akasema Mtume rehma na Amani zimfikie: "Wallahi hatumkabidhi uongozi mtu yeyote aliyeuomba, wala yeyote anayeutamani"[(2)].

   Manabii hawamo katika hilo. Hawana madhambi, na wala hawatamani utawala wala cheo, na ndio maana Yusuf, amani iwe juu yake, alisema: "Akasema: Niweke mimi katika khazina za ardhi, mimi ni Mjuzi Mlezi" [Yusuf: 55].

3. Ama ikiwa uongozi utamjia bila ya ombi kutoka kwake, na akaomba msaada kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu kisha akajitahidi kutekeleza majukumu yake, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu humsaidia katika masaibu yake, na hufaulu kuwa mshirika wake.

4. Kisha, Mtume Amani iwe juu yake akabainisha kuwa, haifai kwa Muislamu kufanya kiapo chake kuwa kizuizi cha kufanya mema. Ikiwa aliapa kwa kitu kisha akaona bora kuliko kile alichoapa, basi atoe kafara ya kiapo chake, na afanye anachoona ni kheri.

   Iwapo aliapa kufanya dhambi, kama vile kukata undugu, kumwacha mke wake, kumlalamikia mdaiwa, au mfano wa hayo, basi ni lazima atoe kafara ya kiapo chake, na aunge udugu na uhusiano wa jamaa na mke wake, na ampe mdaiwa wake muda wa kutosha, Yote hayo ni bora kuliko yale aliyoapa.

1 Imesimuliwa na Muslim (1825).
2 Imesimuliwa na Muslim (1733).

Mafunzo

1. Kamwe usiombe uongozi au utawala, na umuombe Mwenyezi Mungu usalama na kheri; Unaweza ukapewa utawala na ukashindwa kutekeleza majukumu yake.

2. Si vizuri kwa mwenye mikakati na akhera, eti vyeo ndio viwe hamasa zake na kipaumbele; Akasema Mwenyezi Mungu: “Haya ndiyo makazi ya Akhera tutawafanyia wale wasiotaka ukubwa katika ardhi wala ufisadi, na mwisho mwema ni wa watu wachamungu” [Al-Qasas: 83].

3. Jihadharini na matokeo ya utawala; Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, amesema: “Hivi karibuni atakuja mtu ambaye anatamani kuanguka kutoka kwenye kilele cha Mlima, na kwamba anatamani asingetawala chochote katika mambo ya watu”.[1]

4. Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Hakuna mwenye kuwasimamia watu kumi au zaidi ya hao ila atakuja kwa Mwenyezi Mungu akiwa amefungwa minyororo Siku ya Kiyama. mkono wake shingoni. Uadilifu wake utamfungua, au imuangamize dhulma yake, ambapo mwanzo wa uongozi ni lawama, na katikati yake ni majuto, na mwisho wake ni fedheha Siku ya Kiyama.”[2]

5. Saad bin Abi Waqqas, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, alikuwa kwenye ngamia wake, na akamjia mwanawe Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na Saad alipomuona alisema: Najikinga kwa Mwenyezi Mungu kutokana na uovu wa mpanda farasi huyu. Akateremka na kumwambia: umeteremka kwenye Ngamia au Kondoo na ukawaacha watu wakigombea ufalme wao? Saad akajipiga kifua na kusema: Nyamaza, nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akisema: “Mwenyezi Mungu humpenda mja mchamungu, tajiri na aliyejificha.”[3]

6. Watu waliotaka uongozi na wakataka kushika kuyasimamia mambo ya Waislamu wamche Mwenyezi Mungu, ili wafikie matamanio ya dharau, na makusudio ya dunia ya muda mfupi inayodharauliwa; Basi Mwenyezi Mungu akawakabidhi nafsi zao, wakazipoteza na wakawapoteza, na wakapata hasara ya dunia na Akhera.

7. Watawala wa mambo wasitumie wale walioomba mamlaka ya urais na serikali; Kwani matokeo ya hilo ni kuachwa na kutelekezwa, na Mtume, amani ziwe juu yake, alisema: “Wallahi hatumteui yeyote anayeiomba kazi hii, wala yeyote anayeitamani”.[4]

---

1 Imesimuliwa na Ahmed (10940).
2 Imepokewa na Ahmad (22656).
3 Imesimuliwa na Muslim (2965).
4 Imesimuliwa na Muslim (1733).

8. Ikiwa vyeo vinakuja kwako kwa hiari bila ombi kutoka kwako, basi ikiwa unaona ndani yako nguvu na uaminifu ambao unastahili kutimiza mahitaji ya watu, basi unaweza kukubali huku ukitaraji malipo, na Mwenyezi Mungu atakusaidia.

9. Kiongozi mkuu lazima achague wasaidizi wake na wafanyakazi waadilifu; kwa kuwa Atawajibika kwa matendo yao.

10. Kiapo kisicho na maana hakizingatiwi, basi usijishughulishe na viapo vilivyotangulia ulimi wako bila kukusudia.

11. Ukiapa kwa jambo la ut'iifu, uasi, au mambo yanayoruhusiwa, na ukaona kuwa kinakuzuia na kheri kubwa kuliko ulivyoapa, Kama kuapa kutozungumza leo, basi unaona haja ya watu kwa fatwa na mawaidha yako, basi toa kafara ya kiapo chako na lipe kipaumbele lililo muhimu zaidi kuliko lililo muhimu.

12. Kanuni ya msingi katika viapo ni kuwa mwenye kula kiapo anatimiza alichoapa, basi kiapo hakitenguliwi isipokuwa kwa sababu. Akiapa havai vazi hili, basi kushika kiapo ni muhimu zaidi kuliko kutoa kafara ya kiapo. Akasema Mwenyezi Utakasifu ni Wake: “Na lindeni viapo vyenu” [Al-Ma’idah: 89].

92

Hadithi

HAKI ZA VIONGOZI

Kutoka kwa Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, kwamba Mtume, amani iwe juu yake, amesema:

1. "Muislamu lazima asikilize amri ya Kiongozi na atii
2. Katika yale anayoyapenda na kuyachukia;
3. Isipokuwa Uasi, basi ikiwa ataamrishwa kutenda dhambi, hapo hatakiwi kusikiliza wala kutii amri" [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7144) na Muslim (1839).

Ayah

Amesema mtukufu Mwenyezi Mungu:

﴿*Enyi mlioamini! Mtiini Mwenyezi Mungu, na mtiini Mtume na wenye madaraka katika nyinyi.*﴾ [An-Nisa: 59].

﴿*wala hawatakuasi katika jambo jema.*﴾ [Al-Mumtahina: 12].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Omar bin Al-Khattab bin Nufail, Abu Abd al-Rahman al-Qurashi al-Adawi, alisilimu akiwa mdogo, kisha akahama na baba yake akiwa bado mdogo na hajabalehe, na hakushiriki vita vya Uhudi kwakuwa alionekana bado mdogo, basi Mtume akamrudisha. Alipigana vita ya handaki kwa mara ya kwanza, na alikuwa miongoni mwa waliotoa Kiapo cha utiifu chini ya mti, vilevile alikuwa miongoni mwa maswahaba wengi kwa kutoa fatwa na hadithi, alifariki mwaka wa (74 AH).[1]

Muhtasari

Ni wajibu kwa Muislamu kuwasikiliza wenye mamlaka na kuwatii, isipokuwa akiamrishwa kufanya uasi. Hakuna utiifu kwa kiumbe katika kumuasi Muumba.

1 Tazama: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (4/105), "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (4/322), "Al'iisabat Fi Tamyiz Alsahabati" cha Ibn Hajar. (4/155).

Ufahamu

1. Mtume, Rehema na Amani zimshukie, anauamrisha umma wake kwamba ni wajibu kuwasikiliza na kuwatii watawala, wafalme, masultani, marais na manaibu wao; Kupitia wao ndio unapatikana utulivu wa maisha na kuieneza dini na utekelezaji wa hukumu na maamrisho yake, na lau kila mtu angeruhusiwa kuasi amri ya mtawala wake, mambo yangekuwa vurugu tu, na umoja wa Waislamu ungesambaratika na ingekuwa ni rahisi kwa maadui zao kuwamaliza.

2. Sawasawa amri hiyo iwe ni katika hukumu ambazo nafsi zinatamani na zitokane na watu wanaowapenda; au katika mambo ambayo nafsi zinayachukia, hivyo subira inahitajika; Amesema Mtume Rehma na amani ziwe juu yake: “Mwenye kuona jambo analolichukia kwa mtawala wake basi na asubiri; Kwa maana hakuna mtu anayejitoa katika umoja wa kiislamu kwa inchi moja halafu akafa, isipokuwa hufa kifo cha kijahiliyah” [1].

3. Lakini utiifu huo si kamili; Bali umewekewa mipaka kwa yale ambayo sio maasi, ikiwa ataamrisha maasi, basi hakuna kusikia wala kutii. Akasema Mtume, amani iwe juu yake. “Utiifu ni katika kheri tu”. [2] Na ndio maana Mwenyezi Mungu akasema: “Enyi mlioamini! Mtiini Mwenyezi Mungu, na mtiini Mtume na wenye madaraka katika nyinyi” [An-Nisa: 59]. Hakusema: Watiini wenye mamlaka katika nyinyi, bali aliufanya kuwa chini ya utiifu kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kumtii Mtume Wake, amani iwe juu yake.

   Ikiwa Kiongozi ataamrisha yale yanayohusisha kumuasi Mwenyezi Mungu, basi haijuzu kumtii katika uasi huu tu, si katika ukamilifu wa maamrisho na makatazo yake, na wala haijuzu kumuasi kwa hilo; Bali, imewekwa sheria kwa Muislamu kumwendea na kumnasihi kwa hekima na nasaha njema, kwa namna yoyote na inayokwenda sambamba na kila zama na hali.

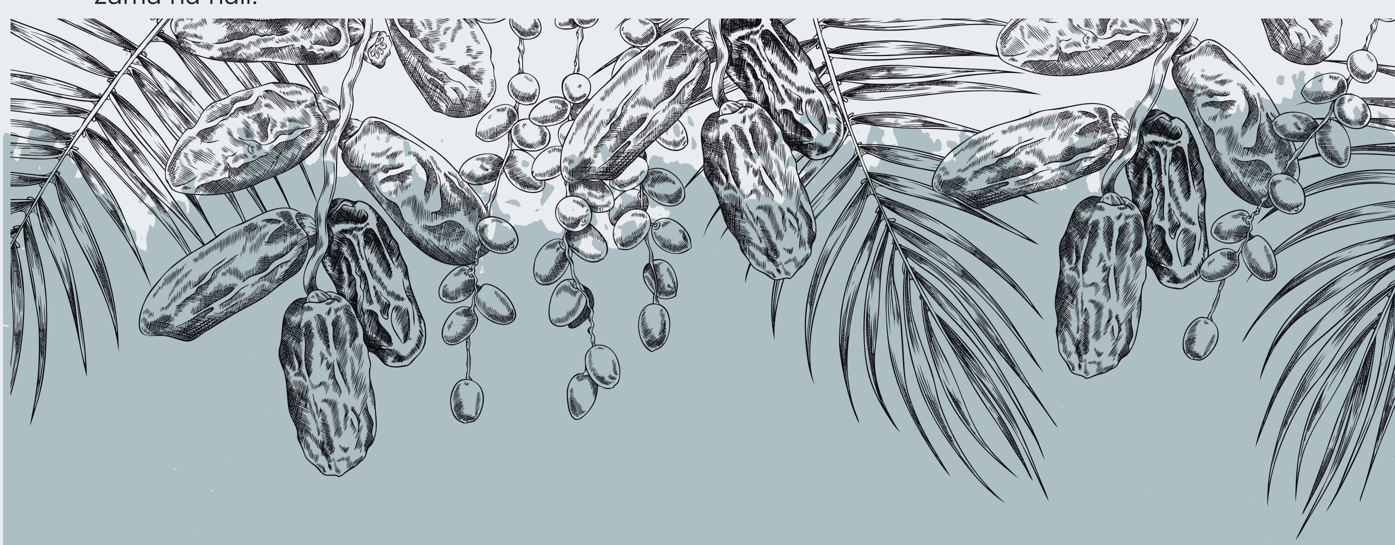

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7143).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (7145), Muslim (1840).

Mafunzo

1. Muislamu mwenye akili timamu hutanguliza maamrisho ya Sharia kabla ya kuangalia matamanio na maslahi yake binafsi.

2. Utiifu kwa watawala ulikuja na vidhibiti vyake katika Aya na Hadithi, kwa sababu yanapatikana maslahi ya dini na dunia, na mtu akifikiria juu ya mfumo wa nyumbani kwake, mfumo wa kazini kwake, jamii yake. atajua kuwa mambo hayawi sawa isipokuwa kuwepo watawala wa kusimamia mambo.

3. Muislamu akiona anayoyakanusha kutoka kwa mtawala wake basi afanye hima kuwaendea wenye elimu, na awaulize na awatake mawaidha, kwani pengine anaweza kudhania utiifu ni uasi, na uasi ni utiifu, na pengine hakuamiliana nao vizuri.

4. Iwapo Muislamu atabaini kuwa Kiongozi anaamrisha uasi, haijuzu kwake kumtii katika yale aliyoyaamrisha. Bali ikiwa anaweza kumnasihi amiri bila kusababisha fitnah na majaribu, atamshauri. vinginevyo hatafanya maamrisho ya kumuasi Mwenyezi Mungu.

5. Haijuzu kumtii yeyote katika kumuasi Mwenyezi Mungu. Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, alitoa kiapo cha utii kwa watu kwa kumtii kwao katika wema, na yeye, amani iwe juu yake, haamrishi uasi wala haridhiki navyo, basi vipi kuhusu watu wengine?!

6. Iwapo Amiri ataamrisha maasi, hilo halimfanyi aache kuheshimiwa mojakwamoja, bali tutamtii katika jambo lisilokuwa hilo.

93

Hadithi

KUOMBOLEZA NA TAAZIA

Kutoka kwa Ubaada bin As-Samit, Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema:

1 Niliweka kiapo cha utii kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie, nikiwa katika kundi, na akasema: "Naweka kiapo cha utii kwenu kwa sharti kwamba msimshirikishe Mwenyezi Mungu na kitu chochote, msiibe, msizini, msiwaue watoto wenu. Wala msije na uwongo mnaouzua baina ya mikono yenu na miguu yenu, wala msiniasi kwa wema.

2 Na atakayetekeleza hayo miongoni mwenu, basi ujira wake uko kwa Mwenyezi Mungu, na likimpata lolote katika hayo basi nitamuhukumu hapahapa duniani. Kufanya hivyo ndio kafara yake na inamtakasa. Na yeyote ambaye Mwenyezi Mungu atamfichia siri, basi hukumu yake ni kwa Mwenyezi Mungu. Akitaka atamuadhibu, na akipenda atamsamehe"[(1)]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6801).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴿*Sema: Njooni nikusomeeni aliyokuharimishieni Mola wenu Mlezi. Nayo ni kuwa, msimshirikishe Yeye na chochote. Na wazazi wenu wafanyieni wema. Wala msiwauwe watoto wenu kwa sababu ya umasikini. Sisi tunakuruzukuni nyinyi na wao. Wala msikaribie mambo machafu, yanayo onekana, na yanayofichikana. Wala msiuwe nafsi ambayo Mwenyezi Mungu ameharimisha kuiuwa, ila ikiwa kwa haki. Hayo amekuusieni ili myatie akilini.*﴾ [Al-An'am: 151].

﴿*Wala msiwauwe watoto wenu kwa kuogopa umasikini. Sisi tunawaruzuku wao na nyinyi. Hakika kuwaua hao ni kosa kubwa mno (31) Wala msikaribie uzinzi. Hakika huo ni uchafu na njia mbaya.*﴾ [Al-Isra: 31, 32].

﴿*Ewe Nabii! Watakapokujia wanawake Waumini wanakuahidi ya kwamba hawatamshirikisha Mwenyezi Mungu na chochote, wala hawataiba, wala hawatazini, wala hawatawauwa watoto wao, wala hawataleta uzushi wanaouzua tu wenyewe baina ya mikono yao na miguu yao, wala hawatakuasi katika jambo jema, basi peana nao ahadi, na uwatakie maghfira kwa Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mwingi wa maghfira, Mwenye kurehemu.*﴾ [Al-Mumtahina: 12].

Msimulizi

Ni: Ubada bin al-Samit bin Qays, Abu al-Walid al-Ansari, mmoja wa watu mashuhuri wa Badri, alishuhudia Akaba pamoja na Ansari sabini, na ni miongoni mwa makapteni kumi na wawili, alishiriki katika vita vya Badr, Uhud, Khandaki na na matukio mengineyo akiwa pamoja na Mtume rehma na amani zimshukie. Alikuwa ni mtu mrefu, mnene na mzuri. Umar Mwenyezi Mungu amuwiye radhi alimtuma Shamu kuwa ndio hakimu na mwalimu, hivyo akaishi Homs, kisha akahamia Palestina, ambako aliishi Beit Al-Maqdis, Alikufa katika mji wa Ramleh [Kwa sasa ni mji unapatikana katika Wilaya ya Kati, kilomita 38 kaskazini-magharibi mwa Yerusalemu. Ilianzishwa mwaka wa 716 AD na Khalifa Suleiman bin Abd al-Malik], na akazikwa katika mji wa Yerusalemu, katika mwaka (34 AH), akiwa na umri wa miaka sabini na miwili [(1)]

Muhtasari

Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alitoa kiapo cha utii kwa Ansari katika usiku wa Al-Aqba juu ya tauhidi na utiifu, kutoiba, kutofanya zinaa, kutoua watoto wao, na kutozusha uwongo. Mwenye kuweka kiapo chake cha utii na kukilinda, basi malipo yake ni kwa Mwenyezi Mungu nayo ni kupata radhi za Mwenyezi Mungu na Pepo. Na mwenye kumuasi Mwenyezi Mungu kwa mambo ambayo yatamlazimu kupata adhabu ya hadd, basi ataadhibiwa hapa hapa duniani.Hiyo ni kafara ya dhambi yake, na ambaye hatoadhibiwa, basi hukumu yake ni kwa Mwenyezi Mungu. Akitaka atamuadhibu kwa dhambi yake, kisha atamuingiza Peponi, na akipenda atamsamehe.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (3/412), "Tahdheeb Al-Kamal" cha Al-Mizzi (14/183), "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al. -Dhahabi (3/41), "Al-Wafi Belwayat" cha Al-Safadi (16/353).

Ufahamu

1 Ubada ibn al-Samit Mwenyezi Mungu amuwie radhi anasimulia kuhusu Mtume rehma na amani zimshukie, alikula kiapo cha utii kwa makapteni wa Answaar na Khazraj kutoka kwa Ansari katika usiku wa pili wa Akaba huko Mina, wakati makapteni kumi na wawili walipotoka kwenda kwa Mtume rehma na amani zimshukie. Wakiwawakilisha walioamini katika watu wa Yathrib, Kwa hiyo Ubadah Mwenyezi Mungu amuwie radhi anataja kwamba aliweka kiapo cha utii kwa Mtume rehma na amani zimshukie akiwa katika kundi, hivyo Mtume akawawekea kiapo cha utii kwao juu ya tauhidi na kujiepusha na shirki.na wasiibe, wala wasifanye uzinzi, wala wasiue watoto wao, wala wasizue uvumi na uwongo, na wamtii Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie.

Na Mtume, amani iwe juu yake, alianza kwa tauhidi na kukataa ushirikina kwa sababu ndio msingi wa imani na Uislamu. Nguzo ya kwanza ya Uislamu, "hapana Mola apasaye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Mwenyezi Mungu," ni neno la tauhidi, na Shirki ni madhambi makubwa Zaidi. Ibn Masoud Mwenyezi Mungu amuwie radhi akasema: Nilimuuliza Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake ni dhambi gani kubwa zaidi mbele ya Mwenyezi Mungu? Mtume Akasema: "Ni kumjaalia Allah kuwa ana mshirika, hali yakuwa Mwenyezi Mungu pekee ndiye aliyekuumba." (1) Naye Mwenyezi Mungu amefahamisha kwamba madhambi yote yamo katika matashi yake isipokuwa ushirikina. Akasema Mwenyezi Mungu: "Hakika Mwenyezi Mungu hasamehe kushirikishwa na kitu chochote, lakini yeye husamehe madhambi mengine tofauti na shirki tena kwa amtakaye" [An-Nisa: 48].

Kisha akawakataza wizi na zinaa, kwa sababu Uislamu unalinda heshima ya watu na mali, basi ikiwa watu watahalalisha uzinzi na wizi, kwa kudhulumiana wao kwa wao, wenye nguvu wakala haki za wanyonge, nasaba zikachangnyika, na watoto wa zinaa wakaenea; Ndio maana Mtume Rehema na Amani zimshukie akakanusha imani ya mwizi na mzinifu na akasema: "Mzinifu hafanyi zinaa hali ya kuwa ni Muumini, na mwizi haibi akiwa ni Muumini, Wala hanywi mvinyo na hali yeye ni Muumini." (2)

Waarabu walikuwa wakiwauwa watoto wao kwa sababu ya umasikini wao, au kwa kuhofia kuwa watakuwa masikini kwa ajili yao, basi Mwenyezi Mungu akawakataza hayo kwa kusema: "Wala msiwauwe watoto wenu kwa sababu ya umasikini. Sisi tunakuruzukuni nyinyi na wao" [Al-An'am: 151]. Hali hii inatokana na masikini anayemuua mwanawe kwa ajili ya umasikini wake, na akasema Mwenyezi Mungu: Wala msiwauwe watoto wenu kwa kuogopa umasikini. Sisi tunawaruzuku wao na nyinyi." [Al-Isra: 31, 32]. Na dalili hii ni kwa mtu anayemuua mwanawe kwa kuhofia kuwa umaskini utamkumba. Na miongoni mwao walikuwa wakiwazika mabinti zao wakiwa hai kwa kuogopa fedheha. Kisha Mwenyezi Mungu akasema: **"**Na msichana aliyezikwa hai atapoulizwa (8) Kwa kosa gani aliuliwa" [Al-Takwir: 8, 9].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4477) na Muslim (86).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2475) na Muslim (100).

Na Mtume, amani iwe juu yake, akawakataza kuzusha uwongo na kuwatuhumu watu kwa uwongo, ambayo ni pamoja na kutoa ushahidi wa uwongo, kuwasingizia Waumini wanaume na Waumini wanawake, na kuwasengenya kwa wasiyohusika nayo, na ushahidi wa hayo kauli yake, Mtume amani iwe juu yake: "Je, unajua kusengenya ni nini?" Wakasema Maswahaba: "Mwenyezi Mungu na Mtume wake ndio wanajua zaidi." Akasema Mtume: "Ni kumsema Ndugu yako kwa yale anayoyachukia." Ikasemwa: Je! Unaonaje Kama ninayoyasema yakiwa kweli? Akasema Mtume: "Ikiwa mnayosema anahusika nayo, basi mnakuwa mmemsengenya, na ikiwa hahusiki nayo, basi mmemzushia. [1]

2 Kisha Mtume akawaeleza kwamba yeyote miongoni mwao atakayekuwa na msimamo juu ya yale aliyoyaahidi, basi atapata ujira kutoka kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ambao ni radhi zake Mwenyezi Mungu, na kuingia pepni. **"**Bila ya shaka wanaofungamana nawe, kwa hakika wanafungamana na Mwenyezi Mungu. Mkono wa Mwenyezi Mungu uko juu ya mikono yao. Basi avunjaye ahadi hizi anavunja kwa kuidhuru nafsi yake; na anaye tekeleza aliyomuahadi Mwenyezi Mungu, Mwenyezi Mungu atamlipa ujira mkubwa" [Al-Fath: 10]. Na mwenye kutenda dhambi yoyote aliyoiharamisha Mwenyezi Mungu ambayo itamwajibisha kuadhibiwa hadd, basi ataadhibiwa hapa duniani, na itakuwa ni utakaso wa nafsi yake kutokana na dhambi na adhabu yake itaondolewa Akhera. Yeyote atakaye adhibiwa adhabu ya zinaa, wizi, unywaji pombe, kashfa na mengineyo katika dunia. Hataadhibiwa akhera. Na atakayefichwa na Mwenyezi Mungu na akawa hakuadhibiwa hapa duniani, basi hukumu yake ni kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu; Akitaka atamuadhibu kwa dhambi hiyo, kisha atamuingiza Peponi, na akitaka atasamehewa.

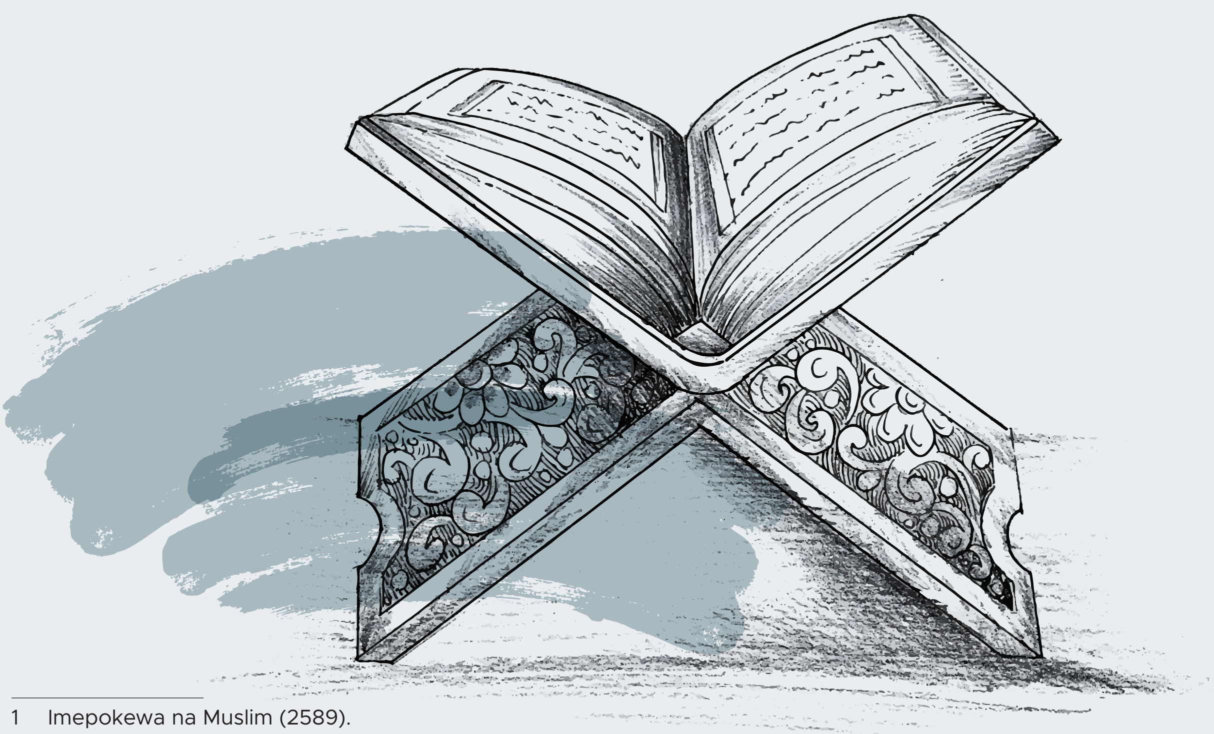

1 Imepokewa na Muslim (2589).

Mafunzo

1. Tawhid ni ibada kubwa kabisa ambayo kwayo mtu hujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu, na kwa ajili hiyo ndio maana ikawa “ukumbusho bora zaidi ni hapana Mola ila Mwenyezi Mungu mmoja tu”[1] na ushirikina ni madhambi makubwa zaidi, na ni dhulma kubwa ambayo Mwenyezi Mungu haisamehe. Kila Muislamu lazima arekebishe tauhidi yake ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, na aisafishe kutokana na ushirikina hata kama ni mdogo.

2. Mtume, Rehma na Amani ziwe juu yake, alianza na lililo muhimu zaidi, kisha lililo muhimu zaidi. Mlinganiaji, Msomi, na Mwalimu anapaswa kuwa makini na mambo muhimu zaidi, na kuyatanguliza kuliko mengine.

3. Muumini kamwe haibi, wala hatazami asichokuwa nacho, bali anajua kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu amegawanya riziki kwa hekima yake, na kwamba riziki yake imeandikwa kwenye Ubao Uliohifadhiwa kabla ya Mwenyezi Mungu kuumba mbingu na ardhi.

4. Muumini anajua kwamba Mwenyezi Mungu atamwajibisha kwa fedha zake; Alipata wapi na aliitumiaje? Ndio maana yuko mbali zaidi na kuchukua pesa za watu bila haki.

5. Muumini aepuke zinaa; Anajua kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu ameharamisha zinaa, na ameifanya kuwa ni dhambi kubwa, kutoka kwa Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu amuwie radhi amesema: Nilimuuliza Mtume rehma na amani zimshukie: Ni dhambi gani kubwa zaidi? Akasema: KuMuabudu pamoja naye mungu mwingine, hali yakuwa Mwenyezi Mungu mtukufu pekee ndiye aliyekuumba. Nikasema: Hilo ni kubwa.” Nikasema: Kisha lipi? Akasema: kumuua mtoto wako kusudi asile nawe pamoja” nikasema: kisha lipi? Akajibu “Kumzini mke wa jirani yako” [2] Na uthibitisho wa hayo unatokana na Kitabu cha Mwenyezi Mungu aliposema: “Na wale wasio mwomba mungu mwingine pamoja na Mwenyezi Mungu, wala hawaui nafsi aliyoiharimisha Mwenyezi Mungu isipokuwa kwa haki, wala hawazini - na atakayefanya hayo atapata madhambi (68) Atazidishiwa adhabu Siku ya Kiyama, na atadumu humo kwa kufedheheka” [Al-Furqan: 68, 69].

6. Kuua Nafsi ni kosa kubwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, na amemuahidi muuaji adhabu kali kabisa. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: **“**Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa” [An-Nisaa: 93]. Haijuzu kwa Mwislamu kumwaga damu za watu isivyo halali, na haifai kwa mtu mwenye akili timamu kufanya mauaji wakati anaijua adhabu hii chungu inayomngoja huko Akhera.

7. Kumwamini Mwenyezi Mungu Mtukufu na kuridhika na amri yake ndio msingi wa furaha na faraja katika ulimwengu huu; Laiti mtu angelijua kwamba riziki yake iko mikononi mwa Mwenyezi Mungu, basi idadi kubwa ya watoto isingemuathiri au upungufu wa watoto,

1 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (3383) na Ibn Majah (3800).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (4477) na Muslim (86).

na moyo wake ungalitulia na kustarehe, na hasumbuki na idadi kubwa ya watoto wake. Ukiachilia mbali kuwaua kwa umasikini.

8 Ikiwa kuua ni dhambi kubwa, basi kuua watoto ni kosa kubwa zaidi. Kwakuwa Inajumuisha kukata uhusiano wa kindugu, uchungu kati ya familia, uharibifu wa nyumba, pamoja na kumdhania vibaya Mwenyezi Mungu.

9 Kuzusha uvumi, kuzizua na kuzieneza bila ya kuwa na yakini nazo ni kinyume cha Dini iliyo sawasawa, na ndio maana Mwenyezi Mungu Mtukufu akatukataza na akasema: **"**Na kwa nini mlipoyasikia msiseme: Haitufalii kuzungumza haya. Subhanak Umetakasika! Huu ni uzushi mkubwa (16) Mwenyezi Mungu anakuonyeni msirejee tena kufanya kama haya kabisa, ikiwa nyinyi ni Waumini" [An-Nur: 16, 17] Na akawaahidi wafanyao fitna kwa kusema kwake mtukufu: "Kwa hakika wale wanao penda uenee uchafu kwa walioamini, watapata adhabu chungu katika dunia na Akhera" [An-Nur: 19].

10 Mtume rehma na amani zimshukie ameweka ukomo wa kumtii katika mema, ingawa Mtume, amani iwe juu yake, haamrishi isipokuwa ni mema tu; Ili iwe ndio msingi katika ibada zote; Haijuzu kumtii mtu yeyote, awe mzazi, mlezi, au mfano wa hayo - isipokuwa katika mema.Hakuna kumtii kiumbe katika kumuasi Muumba.

11 Kutekeleza adhabu ya hadd ni kafara kwa mhusika, haijuzu kwa Muislamu kumtukana mtu aliyepatilizwa adhabu ya hadd. Khalid, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, alipomtukana yule mwanamke ambaye alitekelezewa adhabu yake, Mtume rehma na amani zimshukie akamwambia: "Ngoja Khalid, Naapa kwa Yule Ambaye nafsi yangu imo Mikononi Mwake, hakika ametubia toba ambayo angelitubia mtoza ushuru wa ukandamizaji angesamehewa."[1]

12 Jua kwamba haki za watu hazipotei kwa kutubia tu, bali mpaka mali zilizodhulumiwa zirudishwe kwa watu wao, basi jihadhari na kujiepusha na madhambi ya watu kabla ya kuridhiana kwa matendo mema na mabaya.

13 Inastahiki kwa Muislamu, ikiwa amefanya dhambi, ajifiche na atubie kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na asijitokeze kwenye kuanzishwa kwa adhabu ya hadd na kuingia katika kashfa; Maaiz alikuja kwa Abu Bakr as-Siddiq, Mungu awawie radhi, na akamwambia kwamba amezini, basi Abu Bakr Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili akasema: Je, umemweleza yeyote asiyekuwa mimi? akasema hapana. Akasema Abu Bakr: Basi tubu kwa Mwenyezi Mungu na jifunike pazia la Mwenyezi Mungu. Mwenyezi Mungu anapokea toba za waja wake, lakini Maaiz hakuiridhia hiyo hukumu mpaka alipomjia Umar bin Al-Khattab na kumwambia kama alivyosema Abu Bakr, lakini hakuikubali mpaka akamuendea Mtume wa Mwenyezi Mungu Amani iwe juu yake, hapo mtume akamtekelezea adhabu ya had ya zinaa juu yake[2].

1 Imesimuliwa na Muslim (1695).

2 Imepokewa na Al-Nasa'i katika Al-Sunan Al-Kubra (16999), kwa kutoka kwa Said bin Al-Musayyib, Mwenyezi Mungu amrehemu.

94

Hadithi

MAADILI MEMA NA MABAYA SUBIRA NA KUSHUKURU

Kutoka kwa Abu Yahya Suhaib bin Sinan, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie.

1 "Ni la kustaajabisha jambo la Muumini, kwani mambo yake yote ni kheri, na hayo si ya kila mtu isipokuwa kwa Muumini peke yake.

2 Ikimpata kheri hushukuru, na inakuwa ni kheri kwake.

3 Na yakimpata matatizo husubiri, na inakuwa ni kheri kwake."[1].

1 Imesimuliwa na Muslim (2999).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Hapana shaka tutakujaribuni kwa chembe ya khofu, na njaa, na upungufu wa mali na watu na matunda. Na wabashirie wanaosubiri (55) Wale ambao ukiwasibu msiba husema: Hakika sisi ni wa Mwenyezi Mungu, na kwake Yeye hakika tutarejea (156) Hao juu yao zitakuwa baraka zitokazo kwa Mola wao Mlezi na rehema. Nao ndio wenye kuongoka.*﴾ [Al-Baqara: 155-157].
- ﴿*Na tulimtuma Musa pamoja na miujiza yetu, tukamwambia: Watoe watu wako kwenye giza uwapeleke kwenye mwangaza. Na uwakumbushe siku za Mwenyezi Mungu. Hakika katika hayo zipo ishara kwa kila mwenye kusubiri akashukuru.*﴾ [Ibrahim: 5].
- ﴿*Na alipotangaza Mola wenu Mlezi: Mkishukuru nitakuzidishieni; na mkikufuru, basi adhabu yangu ni kali.*﴾ [Ibrahim: 7].

Msimulizi

Yeye ni: Abu Yahya, Suhaib bin Sinan al-Nimri al-Roumi. Alichukuliwa mateka na Warumi, na akakaa kati yao na kuzungumza kwa lugha yao, hivyo alijulikana kwa hilo, kutoka kwa watangulizi wa kwanza, na alikuwa miongoni mwa wale ambao waliteswa kwa ajili ya Mwenyezi Mungu. Alishuhudia Badr na vita nyingine baada yake, na akawaswalisha waumini katika kifo cha Umar ibn al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye. Alistaafu kutoka katika fitna na akafa radhi za Allah ziwe juu yake katika mwaka wa (38 AH)[1].

Muhtasari

Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, anawabashiria Waumini kuwa mambo yao yote yatawapeleka kwenye kheri. Ikiwa wamebarikiwa, wanashukuru, basi wanalipwa, na wakitiwa majaribuni, wanasubiri, basi wanalipwa kheri.

1 Tazama tafsiri yake katika: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (2/ 726), "Siyar A'lam al-Nubala" cha al-Dhahabi (2/ 17).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anastaajabu juu ya Muumini na hali yake mbele ya Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, nao ni mshangao wa ridhaa na furaha, kwa kuwa muumini katika hali zake zote analipwa.

2 Iwapo Mwenyezi Mungu angemjaalia baraka iliyomfurahisha nafsi yake, mali yake, au familia yake, basi anaipokea baraka hiyo kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa ajili yake. Ambapo Mwenyezi Mungu humzidishia neema yake, na humlipa shukrani zake.

3 Na akifikwa na yale yanayomdhuru na yanamuumiza, basi huvumilia mateso, na kuridhika nayo, na anataraji malipo kwa Mwenyezi Mungu.

Hadithi hii inajumuisha hukumu zote za Mwenyezi Mungu kwa waja Wake. Ama atawajaribu kwa shari au kwa kheri, na Akasema, Allah Mtukufu: “Na tutakujaribuni kwa shari na kheri kama mtihani” [Al-Anbiya: 35]; Muumini akivumilia shari na kushukuru mema, basi ameitimiza imani yake, na ndio maana waliotangulia wakasema: Imani ni nusu mbili; Subira ni nusu na nusu ni kushukuru, kama alivyosema Allah mwenye kutukuka: “Hakika katika hayo zimo Ishara kwa kila mwenye subira na mwenye kushukuru” [Ibrahim: 5][1].

Amesema mshairi:

Inasikitisha sana kwamba shukrani yangu haipo = kutokana na ninayoyatenda, na kwamba wema wako inazungumza

Na ninakiona kitendo kutoka kwako, kisha nakificha = basi mimi ni mwizi wa fadhila na ukarimu.

Wengine walisema:

Ikiwa mimi kushukuru neema za Allah ni baraka kwangu, = kwa ajili yake, ninapaswa kumshukuru

Basi shukrani itatokeaje isipokuwa kwa neema yake = hata kama siku ni ndefu na maisha ni yenye kuendelea

Akipata kheri furaha hushamiri = na akipata dhiki malipo hufuata.

Hakuna lolote isipokuwa ndanimwe kuna neema = udanganyifu, siri, na umma huipunguza.

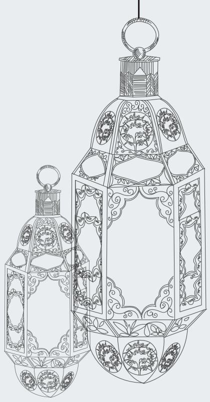

1 “Jami’ al-Masa’il” cha Ibn Taymiyyah - kundi la kwanza (uk. 165).

Mafunzo

1. Muumini wa kweli ambaye ameridhika na matakwa ya Mwenyezi Mungu na hatima yake, ambaye ni mvumilivu kwa yale yanayomfika, na ambaye anashukuru neema za Mwenyezi Mungu juu yake - mambo yake yote yanaendeshwa kwa apendavyo. Kwa hivyo hakikisha kufikia kiwango cha kuridhika na kushukuru, hadhi yako itakuzwa na matendo yako mema yataongezeka.

2. Shukuru neema za Mwenyezi Mungu juu yako ambazo hazihesabiki, ni baraka ngapi ziko katika dini yako, maisha yako, roho yako, afya yako, elimu yako, biashara yako, kazi yako, pesa yako na familia yako, ambazo mmo ndani yake mmeghafilika nazo na hamkuwatimizia haki yake ya kushukuru na kuzitambua!

3. Shukrani inapelekea kuongezeka na baraka. Basi kuwa na shukurani ili uongezewe zaidi.

4. Pambana na majaribu kwa moyo wa Muumini ambaye anajua kwamba yaliyompata hayakuwa yamkose, na kwamba Qadari ya Mungu ni lazima itimie.

5. Usipapatike unapo fikwa na Qadari ya Mwenyezi Mungu, kwani balaa ni lenye kukufika tu bila shaka, sasa mwenye subra ziko zote hupata malipo na akawa mwenye msaada, na mwenye kukata tamaa anaambulia dhambi na kudhalilika.

6. Saiyd bin Jubair-Mwenyezi Mungu amrehemu- amesema: “Subira ni kukiri kwa mja kwa Mwenyezi Mungu kwamba yaliyompata hutoka kwake, hutaraji malipo yake kwa Mwenyezi Mungu na matumaini ya malipo yake. Na mtu anaweza kuingiwa na khofu wakati anapiga kelele, na hakuna kinachoonekana kwake isipokuwa subira”(1).

7. Ibn Rajab-Mwenyezi Mungu amrehemu- amesema: “Watu wenye kuridhika wakati fulani wanaiona hekima ya Allah Mwenye kuwajaribu waja wake na wema wake kwa mja wake katika dhiki, na kwamba hashutumiwi katika maamzi yake. wakati mwingine wanaona malipo ya kuridhika na hukumu, hivyo husahau maumivu ya kile kilichokadiriwa kwao, na wakati mwingine wanaona ukubwa, utukufu na ukamilifu wa mwenye kuwatahini, hivyo wanajikita Katika kushuhudia hayo mpaka inawasahaulisha maumivu, na hali hii wanaifikia watu maalumu wenye elimu na mapenzi, mpaka wakati mwingine wanaona ladha kwa yanayowasibu kwa sababu wanazingatia kuwa yanatoka kwa kipenzi chao, kama walivyosema baadhi yao: Amewatilia ladha katika adhabu yake.(2)”.

8. Baadhi ya wafuasi baada ya maswahaba waliulizwa kuhusu hali yake wakati wa ugonjwa wake, na akasema: “Hali hii inapendeza kwake na inapendeza kwangu”(3).

9. Omar Ibn Al-Khattab, radhi za Allah na amani ziwe juu yake, amesema: Lau kama subira na shukrani zingekuwa ngamia wawili, nisingejali ni yupi niliyempanda(4).

---

1 eidat alsaabirin wadhakhirat alshaakirina” cha Ibn Al-Qayyim (uk. 97).
2 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/487).
3 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/487).
4 eidat alsaabirin wadhakhirat alshaakirina” cha Ibn Al-Qayyim (uk. 94).

95 Hadithi

UKWELI

Kutoka kwa Abdullah bin Masoud Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kutoka kwa Mtume, rehma na Amani zimshukie, ambaye amesema:

1 “kuweni wakweli, kwani ukweli humpeleka mtu kwenye wema, na wema humwongoza mtu kwenye Pepo, Na mtu huendelea kusema ukweli na kujitahidi kuwa mkweli mpaka aandikishwe kwa Mwenyezi Mungu kuwa ni mkweli.

2 Na mwache kusema uongo, kwani uongo humpeleka mtu kwenye uovu, na uovu humwongoza mtu kwenye moto, na mtu huendelea kusema uongo na kujitahidi katika uongo mpaka, anaandikwa kwa Mwenyezi mungu kuwa ni mwongo”.[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6094) na Muslim (2607).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Na wenye kumt'ii Mwenyezi Mungu na Mtume, hao wako pamoja na wale aliowaneemesha Mwenyezi Mungu miongoni mwa Manabii, na Wasemao kweli, na Mashahidi, na Watu wema. Na uzuri ulioje kuwa pamoja na watu hao!.*﴾ [An-Nisa: 69].
- ﴿*Enyi mlioamini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na kuweni pamoja na wakweli.*﴾ [At-Tawba: 119].
- ﴿*Hakika wema bila ya shaka watakuwa katika neema. (13) Na hakika waovu bila ya shaka watakuwa Motoni.*﴾ [Al-Infitar: 13, 14].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Masoud bin Ghafil bin Habib, Al-Hudhali, Abu Abd al-Rahman, sahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliyesilimu huko Makkah zamani, alihama marambili, na alishiriki vita vya Badr na matukio yote pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie na ndiye mbeba viatu vya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, alikuwa akimvisha Mtume anaposimama, na kuvibeba mikononi mwake anapokaa mtume amani iwe juu yake, alikufa huko Madina katika mwaka wa (32 AH) au (33 AH).[1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anafahamisha kuwa ukweli ni muongozo wa kila kheri, na unaopelekea kuingia Peponi, na kwamba mtu anazoea kusema kweli mpaka anaingia katika kundi la wakweli. Kwa upande mwingine, uwongo ni mlango wa uasi na uharibifu, na ni chanzo cha kuingia Motoni, na kwamba mtu huzoea kusema uwongo hadi akapigwa muhuri wa watu waongo.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: “Ma'rifat al-Sahaba” na Abu Na'im (4/ 1765), “Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (3/987). “Al-Isaba fi Tamayez al-Sahaba” cha Ibn Hajar (4/198).

Ufahamu

1 Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, anauamrisha umma wake ushikamane na kusema kweli; ukweli unamwongoza mtu kwenye wema, nalo ni jina lililokusanya kila kheri, na hilo linampeleka kuingia Peponi. Na Muislamu ni mkweli na anauzoea ukweli na anadumu nao katika hali ya dhiki na faraja mpaka anaandikwa kwa Mwenyezi Mungu kuwa ni mkweli.

Na mtu mkweli: Ni mwenye kudumu katika ukweli ambaye hasemi uongo. Ikiwa mja ametawaliwa na ukweli, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu humwandika kuwa ni mkweli, basi anajulikana miongoni mwa watu kwa ukweli wake ikiwa ni fahari kwake, vile vile hukubalika kwa watu. Na anasifika kwa hilo katika mkusanyiko wa waja wema kabisa ikiwa ni malipo ya ukweli wake, na Mola Mtukufu amemweka katika kundi la wakweli, na hao ndio watu wa daraja la juu baada ya Manabii." Amesema Mwenyezi Mungu: "Na wenye kumt'ii Mwenyezi Mungu na Mtume, hao wa pamoja na wale aliowaneemesha Mwenyezi Mungu miongoni mwa Manabii, na Wasemao kweli, na Mashahidi, na Watu wema. Na uzuri ulioje kuwa pamoja na watu hao!" [An-Nisa: 69].

Mwenyezi Mungu Mtukufu amewaamrisha waja wake kuwa wakweli na waingie katika kundi la wakweli." Amesema Yeye Aliyetukuka: "Enyi mlioamini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na kuweni pamoja na wakweli" [At-Tawba: 119]. Na Mtume amani iwe juu yake ameeleza kwamba watu bora ni wasemao kweli; Kutoka kwa Abdullah bin Amr bin Al-Aas-radhi za Allah ziwe juu yao- amesema: Aliambiwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wasallam: Ni watu gani bora? Akasema Mtume: "Mcha Mungu safi, ambaye ni mkweli wa ulimi".(1)

2 Mtume, amani iwe juu yake, alionya dhidi ya kusema uwongo. Uongo ndio msingi wa maovu yote, na ndio kiongozi wa ufisadi na uasi, na hilo hupelekea mwongo kutupwa motoni. Na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alielezea kwamba ikiwa mtu amezoea kusema uwongo, ataandikwa kwa Mwenyezi Mungu kuwa ni mwongo, na atajulikana kwa watu kuwa ni mwongo na kumuelezea hivyo na kumlaumu kwa sifa hiyo. Hivyo basi, atafedheheshwa mbele ya watu wa juu kabisa, na Siku ya Kiyama atafufuliwa akiwa katika kundi la wanafiki.

Na Mtume akaelezea kwamba uwongo ni miongoni mwa sifa na dalili za wanaafiki, amesema Mtume Rehema na amani zimshukie: "Alama za mnafiki ni tatu. Anapozungumza anasema uwongo, anapotoa ahadi anaivunja, na akikabidhiwa amana anafanya khiyana".(2)

Na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ameweka usafi wa mja na uharibifu wake unatokana na ulimi; Na akasema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: "Imani ya mja haiwi safi sana mpaka moyo wake unyooke, na moyo wake hautakuwa sawa na safi mpaka ulimi wake unyooke".(3)

1 Imepokewa na Ibn Majah (4216).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (33) na Muslim (59).
3 Imepokewa na Ahmad (13079).

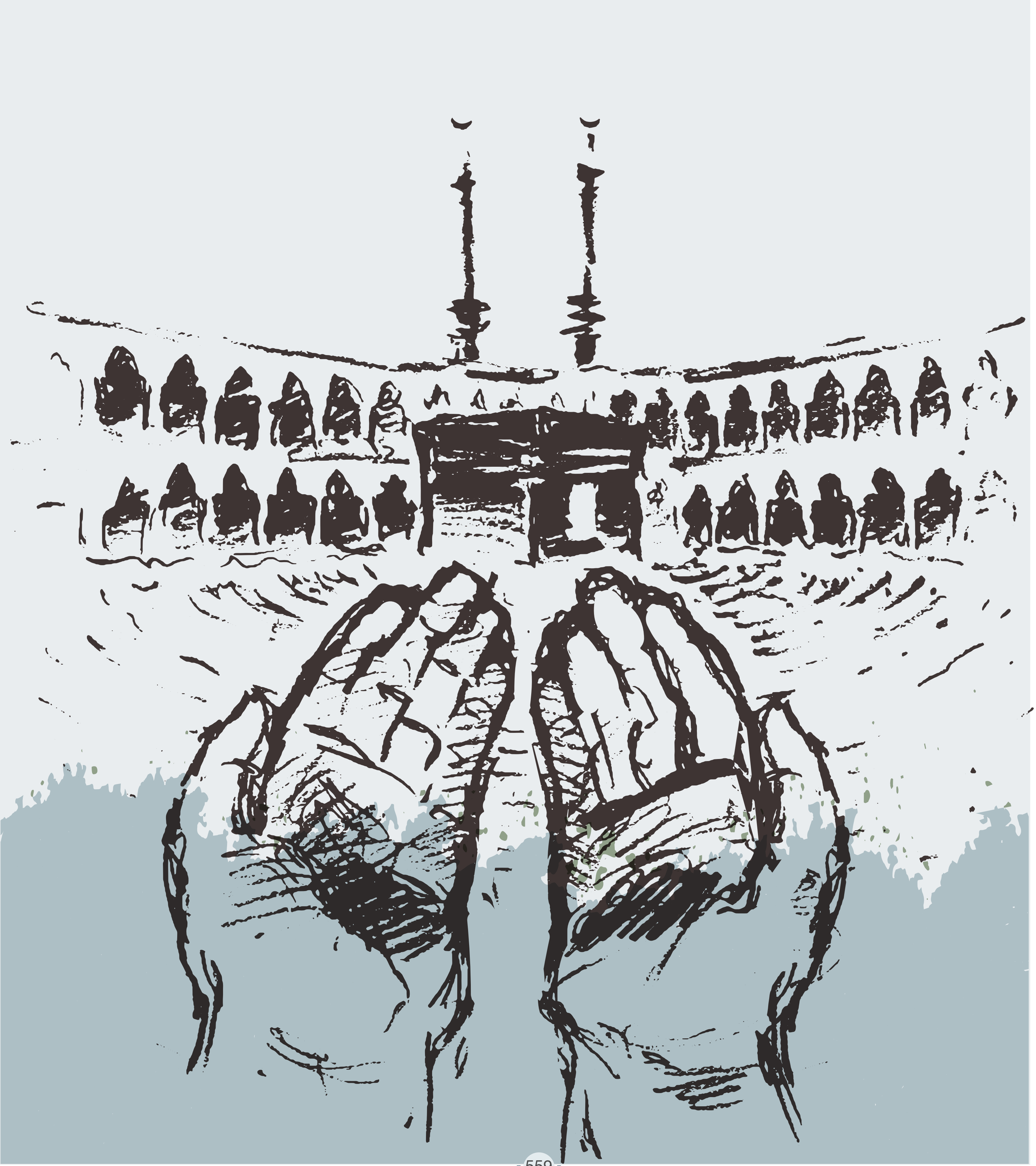

1 kuwa mkweli; Ni kupambanua kati ya unafiki na imani, na ukweli ndio hukumu ya uadilifu baina ya watu wa Peponi na watu wa Motoni.

2 Ukweli ni daraja ya juu kabisa katika Uislamu, na ndio maana Mwenyezi Mungu Mtukufu akawausia waja wake kuwa pamoja na wakweli, na akafanya malipo ya wale wanaofanya utiifu wafufuliwe pamoja na wakweli, na hii inaashiria hadhi yao kubwa. na ukaribu wao na Mwenyezi Mungu. Je, hii haitushawishi kuwa na hamu ya kusema kweli?!

3 Mwenyezi Mungu ameutakasa ulimi kuliko viungo vyote, na akainua daraja yake, na akadhihirisha wema wake, kwa kuufanya useme miongoni mwa viungo vyote kwa upweke wake. Si vyema kwa Muislamu kuuzoesha ulimi wake kusema uongo. Bali, ni lazima auzoeshe kudumu katika kusema kweli, na nini kitamnufaisha katika nyumba zake. kwa sababu ulimi hufuata kilichozoeleka; Ikiwa ni kweli, basi ni kweli, na ikiwa si kweli, basi ni uongo.

4 Ukitaka kuboresha athari zako kwa watu, usiruhusu wakushutumu kwa uwongo au tuhuma, kwa hivyo kuwa mkweli. Mwenyezi Mungu atakuandika miongoni mwa watu wema, na atakufanya ukubalike kwa watu katika ardhi.

5 Kusema kweli hupandisha daraja za mja duniani na Akhera; aliulizwa Luquman Al-Hakim, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi: “Ni ibada zipi zimekufikisha daraja hizi ulizonazo? Akasema: Kusema kweli, utimilifu wa amana, na kuacha yasiyonihusu.[(1)]

6 Ukweli ni miongoni mwa sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Na ni nani mkweli zaidi katika mazungumzo kuliko Mwenyezi Mungu” [An-Nisa: 87], na akasema, vilevile: Ni nani mkweli zaidi kuliko Mwenyezi Mungu katika kauli” [An-Nisa: 122]. Basi kwa nini tusifanane na Mungu Mwenyezi katika sifa zake!

7 Ukitaka kuwa na vitendo vizuri, basi anza kusafisha maneno, na wala usizungumze ila kweli tupu; ukweli huongoza kwenye wema. Yunus bin Ubaid, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Sijamuona yeyote mwenye ulimi wa kusema kweli, isipokuwa niliona hata matendo yake mengine yanakuwa safi”.[(2)]

8 Usifikirie kuwa uongofu upo katika kusema uwongo. Huenda hila zako na uwongo wako ukawadanganya watu, lakini hutamdanganya Mola wako Mlezi. Kwa hivyo lazima uwe mkweli utasalimika. Huyu Ka’b bin Malik, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alipoacha kushiriki vita vya Tabuk, na wanafiki wakamjia Mtume, amani ziwe juu yake, wakimwomba msamaha kwa uwongo na ujanja. Alikataa kusema uongo badala yake alimweleza ukweli, na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliyaamini aliyoyasema, na matokeo ya hayo ni kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu aliikubali toba yake, na akateremsha Aya juu yake

1 Imepokewa na Abu Naim katika Hilyat al-Awliya’ (6/328).
2 Imepokewa na Ibn Abi Asim katika Al-Zuhd (112), na Ibn Abi Al-Dunya katika Al-Samt (60).

zilizosomwa, na akazikhitimisha kwa kauli yake Allah Mtukufu: “Enyi mlioamini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na kuweni pamoja na wakweli” [At-Tawba: 119].[1]

9 Mwenyezi Mungu Mtukufu amewatishia waongo adhabu katika Moto, na Mwenyezi Mungu atukinge nayo, akasema: “Ole wake kila Mwongo wenye dhambi” [Al-Jathiya: 7]. Basi jihadhari na adhabu ya Mwenyezi Mungu.

10 Aina kali zaidi ya uwongo: Ni Kumzulia Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kukataza Aliyoyaruhusu na kuruhusu Aliyoharamisha, kumkashifu Mwenyezi Mungu na kusema juu Yake bila ya kujua. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Wala msiseme uwongo, kwa kuropokwa na ndimi zenu: Hichi halali, na hichi haramu - mkimzulia uwongo Mwenyezi Mungu. Hakika wanaomzulia uwongo Mwenyezi Mungu hawatafanikiwa (116) Ni starehe ndogo, nao watapata adhabu chungu” [An-Nahl: 116, 117] Basi jihadhari na kusema katika sheria ya Mwenyezi Mungu Mtukufu bila ya elimu, sema: Mwenyezi Mungu ndiye mjuzi zaidi, na muongoze muulizaji kwa watu wa elimu na fatwa, kwani hilo ni bora kuliko kutumbukia kwenye batili na kumkashifu Mwenyezi Mungu Mtukufu.

11 Jiepusheni kabisa na kusema uwongo, wala usiongope kwa kukusudia au mzaha. Amesema Mtume Rehema na Amani zimshukie: “Ole wake mwenye kusema uwongo ili kuwafanya watu wamchekee, ole wake na ole wake”.[2]

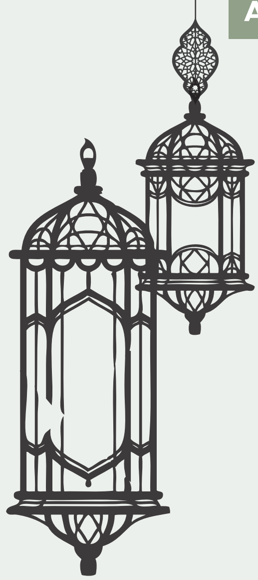

Amesema mshairi:

Na ikiwa mambo hayaeleweki = basi ukweli ndio bora zaidi yao.

Ukweli kumfunika kichwani= mhusika wake taji la kusema kweli

Na uaminifu huondosha ubaya ukanda wake = katika kila pande na kutia taa

Mshairi alisema:

Umesema uwongo, na anayesema uwongo, malipo yake = ikiwa atasema ukweli ni kwamba hataaminiki.

Mwongo akijulikana kuwa ni mwongo bado = ni mwongo mbele ya watu hata akiwa mkweli.

Na katika maafa ya mwongo ni kusahau uwongo wake = na utamwona kama mwerevu akishabobea.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4418) na Muslim (2769).
2 Imepokewa na Abu Daawuud (4990) na Al-Tirmidhiy (2315).

96 Hadithi
HAYA

Kutoka kwa Abu Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema Mtume rehma na Amani zimshukie:

"Katika maneno ya bishara ya utume waliyoyapata watu ni: Ikiwa hauna haya, basi fanya chochote unachotaka"[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3484).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu aliyetukuka:

﴿*Basi mmoja katika wale wanawake wawili akamjia, naye akitembea kwa haya.*﴾ [Al-Qasas: 25]

﴿*Hakika hayo yanamuudhi Nabii naye anakustahini, lakini Mwenyezi Mungu hastahi kwa jambo la haki.*﴾ [Al-Ahzab: 53].

Msimulizi

Ni: Uqba bin Amr bin Thalabah al-Ansari, kutoka kwa Banu al-Harith bin al-Khazraj, Abu Masoud, na anajulikana kwa lakabu yake, na anajulikana kwa jina la Abu Masoud al-Badri. Alikaa tu mahali paitwapo Badr, na akawa maarufu kwa hilo. Na alikuwa miongoni mwa walioshuhudia kiapo cha utii, na alikuwa ni kijana wa rika la Jabir, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani. Alisimulia Hadithi nyingi, na akahesabiwa katika wanachuoni wa Maswahaba. Alikaa katika mji wa Kufa, na Ali Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake alimteua kuwa khalifa siku ya kuondoka kwake kwenda Siffin, na alifariki katika mwaka wa arubaini na moja au arubaini na mbili wa Hijrah".[1]

Muhtasari

Watu walirithi kutoka kwa maneno ya Manabii waliotangulia na sheria zao, kusema kwao: "Ikiwa huna haya, basi fanya utakalo." Yaani, staha inamzuia mwenye nayo maovu mengi, kwa hivyo asiyekuwa na staha, hakuna kitakachoweza kumzuia asifanye anachotaka.

1 Tafsiri yake ilipitiwa katika: "Siyar A'lam al-Nubala" na al-Dhahabi (4/105), "Al-Wafi al-Wafiyat" na al-Safdi (20/61), "albidayat walnihayati" na Ibn Kathir (7/356).

Ufahamu

- Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anatueleza kuwa watu wamerithishwa kizazi baada ya kizazi kutokana na maneno ya bishara ya hali ya juu, ambayo hayabadiliki wala hayafutiki usemi wao: "Ikiwa hamuoni haya, basi fanyeni mtakalo" Ni jambo ambalo usahihi wake umejulikana, na akili zimeafikiana juu ya wema wake, na hii ikiwa ndio sifa yake, haijuzu kufutwa na kubadilishwa".[1]

- Na maana ya msemo huu ni kuwa staha ndiyo inayomzuia mtu na machukizo mengi, kwa hivyo asiyekuwa na staha, hakuna kitakachomzuia na mambo machafu na maovu.

- Haya ni sifa inayosifiwa ambayo humfanya mmiliki wake kujitenga na kitu na kukiacha, akihofia kulaumiwa au kuadhibiwa kwa jambo hilo, ni kichwa cha mambo bora, heshima na maadili. Ni nguzo ya matawi ya imani, na kwayo dini inakamilika, nayo ni dalili ya imani, na kumuongoza mtu kwenye wema na uwongofu. Na ni tabia ambayo inamhimiza mtu kujiepusha na ubaya, na kumzuia kuzembea katika haki ya mwenye haki.

- Na haya ya kwanza na bora zaidi kabisa ni: kumwonea haya Mwenyezi Mungu, na sio kukuona mahali alipokukataza, na hayo hayawezekani, isipokuwa kwa kumtambua Mwenyezi Mungu kikamilifu, na kumzingatia uangalizi wake, ambayo umeelezwa kwa kusema: "KuMuabudu Mwenyezi Mungu kana kwamba unamwona; Ikiwa humuoni, basi Yeye anakuona"[2] Hili ndilo alilotaka Mtume, Amani iwe juu yake, kwa kuifanya kuwa moja ya nguzo za imani. Wakati aliposema: "Muonee haya Mwenyezi Mungu ukweli wa staha" Akasema: Tukasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu! Tunamwonea haya Mwenyezi Mungu, sifa njema ni zake. Akasema Mtume: "Si hivyo. Lakini kumwonea haya Mwenyezi Mungu ni kukilinda kichwa na vyote kilichohifadhi, na tumbo na vilivyomo, na kuyakumbuka mauti na kwamba kuna kuoza. Na anayetaka Akhera anaacha pambo la dunia, basi mwenye kufanya hivyo hakika amemuonea haya Mwenyezi Mungu".[3]

- Ndio maana Mtume, amani iwe juu yake, alieleza kuwa haya ni tawi moja la imani[4] na Mtume amani iwe juu yake alipita kwa mtu mmoja aliyekuwa akimlaumu ndugu yake haliyakuwa anaona haya akasema: Wewe ni mwenye haya sana, kana kwamba anasema: inaweza kukusababishia madhara, basi Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie akasema: "Mwacheni, kwani haya ni sehemu ya imani"[5].

1 "maealim alsunan"cha al-Khattabi (4/ 109, 110).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (50) na Muslim (8).
3 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2458).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (9) na Muslim (35).
5 Imepokewa na Al-Bukhari (6118).

Haya ziko aina mbili; Mojawapo: ya silika, na ni maadili ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu humpa mja na kumlazimisha kufanya hivyo, kwa hivyo humzuia kufanya uovu na ubaya, na kumhimiza kufanya uzuri, na ni mojawapo ya zawadi kubwa ya Mwenyezi Mungu kwa mja. Hii ni sehemu ya imani, kwa kuzingatia kwamba inaathiri kile ambacho imani inaathiri katika kufanya uzuri na kuacha kutoka kwa uovu, na huwenda mwenye staha akapanda ngazi ya imani.

Na aina ya pili: hupatikana kwa kuitafuta, ama kutoka katika misingi ya imani; Kama vile aibu ya mja kutokana na kusimama mbele ya Mwenyezi Mungu Siku ya Kiyama, hivyo basi ni lazima ajiandae kukutana naye, au kutoka katika wema. Kama aibu ya mja kutokana na ujuzi wa Mwenyezi Mungu juu yake na ukaribu wake naye; Hii ni mojawapo ya sifa za juu kabisa za imani[1].

1 Tazama: "Fath Al-Bari" cha Ibn Rajab (1/102).

Mafunzo

1. Staha ni tabia nzuri ya kimaadili inayoziadabisha nafsi na kuzilingania na kujipamba na maadili mema, na kujiepusha na uchafu na uovu. Kila Mwislamu anatakiwa kujizoesha haya na kuiendeleza.

2. Haya ni sifa ya kinabii. Mtume alikuwa na haya sana, Abu Said Al-Khudri alisema: "Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa ndiye mwenye haya zaidi kuliko kigori katika stara yake, Kwa hiyo akiona kitu anachochukia, tunatambua kupitia usoni mwake" [1] Na Mtume, amani iwe juu yake, alisema kuhusu Nabii Mussa aliyezungumza na Mwenyezi Mungu: "Musa alikuwa na haya sana, mtu asiyeonekana, wala hakuna kitu katika ngozi yake kilichoonekana; kutokana na kuona haya" [2] Je, kwa nini tusiwaige manabii wa Mungu Mwenyezi?!

3. Mwenye kutaka kuingia Peponi ajitahidi kuwa na haya. Moja ya sifa kuu za haya ni kwamba inampelekea mtu kwenye pepo pana kama mbingu na ardhi. Amesema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Kustahi ni sehemu ya imani, imani ndio sababu kuu ya kuingia peponi, uchafu ni sehemu ya utovu wa adabu, na utovu wa adabu ni sababu ya kuingia motoni" [3]

4. Haya ni pambo la maadili, basi mwenye kujipamba nalo ni mwenye kusifiwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na miongoni mwa watu, na mwenye kujivua heshima hiyo ni mwenye kulaumiwa mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na watu. Mtume Amani iwe juu yake amesema: "Hakuna haya katika kitu chochote isipokuwa hukipamba, na hakuna uchafu katika chochote isipokuwa ni hukifedhehesha".[4]

5. haya ni tabia ya Mwenyezi Mungu, Mwenye haya ana thamani kubwa kiasi kwamba anaiga tabia ya Mola Mtukufu katika sifa zake. Amesema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Hakika Mola wenu Mlezi ni mwenye haya na Mkarimu. Anamuonea haya mja wake kunyanyua mikono yake kwake, na akairudisha mitupu - au alisema: "ikiwa bure"[5]

6. Al-Fudayl bin Iyadh, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: "Mambo matano ni dalili za uovu: Ugumu wa moyo, ugumu wa macho, ukosefu wa staha, tamaa ya dunia, na matumaini ya muda mrefu".[6]

---

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3562) na Muslim (67).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (3404).
3 Imepokewa na Ahmad (10512), Al-Tirmidhiy (2009), na Ibn Majah (4184).
4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1974), na Al-Bukhari katika Al-Adab Al-Mufrad (601).
5 Imepokewa na Ibn Majah (3865).
6 Imesimuliwa na Al-Bayhaqi katika "shuabul Imani (10/182) na Ibn Asaker katika Historia ya Siria (416/48).

Amesema mshairi:

Ikiwa hauogopi matokeo ya masiku = na hauoni haya, basi fanya chochote unachotaka

Hapana, wallahi hakuna jema maishani = wala dunia haipo ikiwa haya itatoweka.

Mtu anaishi vizuri maadamu ana staha = na oud (utuli) hupatikana kwa kuwepo magome

Washairi Wengine walisema:

Iwapo mtu amenyimwa haya, basi yeye = anastahiki kutenda kila aina ya uovu

Jeuri ni lake kwa kila kitu, na siri yake = inajuzu kufanya lolote, na tukamchukulia kuwa ni khiyana na kiburi.

Anayachukulia matusi kama sifa na ubaya kama kutukuka = na kuchukia nasaha za wasemaji

Na uso wa haya umevikwa ngozi ya upole = humchukiza na mara nyingi hufanya kejeli

Hupenda mambo yake na kujitenga = mbele ya wajinga Zaidi huonekana ni mpole.

Faraja ya mtu huipata maadamu anaishi, = kwa hali bora ya mwenye kutubu.

97

Hadithi

MANENO MAZURI NA MWENENDO MZURI

Kutoka kwa Abu Shuraih al-Kaabi, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwamba Mtume, rehma na amani zimshukie, amesema:

1 "Mwenye kumuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, basi amkirimu jirani yake.

2 Na anayemuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, basi amkirimu mgeni wake stahiki zake." Akasema swahaba wa Mtume: Na stahiki zake ni nini, ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Akasema: "Mchana mmoja na usiku mmoja, na ugeni ni siku tatu, tofauti na hayo ni sadaka juu yake"

3 Na anayemuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, basi na aseme mema au anyamaze" [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6019) na Muslim (48).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴾*Muabuduni Mwenyezi Mungu wala msimshirikishe na chochote. Na wafanyieni wema wazazi wawili na jamaa na mayatima na masikini na jirani wa karibu na jirani wa mbali, na rafiki wa ubavuni na mpita njia, na walio milikiwa na mikono yenu ya kulia. Hakika Mwenyezi Mungu hawapendi wenye kiburi wanaojifakhiri.*﴿ [An-Nisa: 36].

﴾*Hatamki neno ila karibu yake yupo mwangalizi tayari.*﴿ [Qaaf: 18].

﴾*Je! Imekufikia hadithi ya wageni wa Ibrahim wanaoheshimiwa? (24)Walipoingia kwake wakasema: Salama! Na yeye akasema: Salama! Nyinyi ni watu nisiokujueni (25) Akenda kwa ahali yake na akaja na ndama aliyenona (26) Akawakaribisha, akasema: Mbona hamli?.*﴿ [Al-Dhariyat: 24-27].

Msimulizi

Ni: Abu Shuraih Al-Kaabiyyu Mwenyezi Mungu awe radhi naye, ni sahaba mkubwa, mashuhuri kwa lakabu yake, na kulikuwa na tofauti ya mitazamo kuhusu jina lake. Ikasemwa: Jina lake ni Ka`b bin Amr, na ikasemwa: Amr bin Khuwaylid, na kauli iliyo sahihi zaidi ni Khuwaylid bin Amr bin Sakhr bin Abd al-Uzza, alikuwa mmoja wa watu wenye hekima, alisilimu kabla ya kufunguliwa mji wa Makkahh, na alibeba moja ya bendera za Banu Ka'ab bin Khuza'a katika siku ya kufunguliwa mji wa Makkah, kisha akaenda Madina na akafa huko katika mwaka wa sitini na nane wa Hijrah.[1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anawataka waumini wawe wema kwa jirani, na wampe heshima mgeni. Siku ya kwanza, Amchagulie chakula bora zaidi, kisha anakula chakula cha watu wa nyumba baada ya hapo, na pia anahimiza kuuchunga ulimi, ili Muumini asizungumze ila jema.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (2/960), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (2/455), "Asad. al-Ghaba fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn al-Atheer (6/160), "Al-Isaba fi Tamyiiz swahaba" cha Ibn Hajar (7/173).

Ufahamu

1 Mtume, Rehema na Amani zimshukie, anaeleza baadhi ya sifa njema, na anataja namna ya kumheshimu jirani, kwani Muumini anatakiwa kumheshimu jirani yake na kuhifadhi haki zake. Basi anamwekea dhamana kwa uadilifu na wema, anaikagua hali yake, anazungumza naye kwa maneno ya upole, anamsaidia katika anachohitaji, na wala hamdhuru kwa kauli au vitendo.

Ndio maana Mwenyezi Mungu, aliyetakasika, ameamrisha kumfanyia wema jirani kwa kusema: “Muabuduni Mwenyezi Mungu wala msimshirikishe na chochote. Na wafanyieni wema wazazi wawili na jamaa na mayatima na masikini na jirani wa karibu na jirani wa mbali, na rafiki wa ubavuni na mpita njia, na waliomilikiwa na mikono yenu ya kulia. Hakika Mwenyezi Mungu hawapendi wenye kiburi wanaojifakhiri” [An-Nisa: 36]. Na Jibril alishuka mara kwa mara kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akimuusia kumtendea mema jirani yake. Akasema, Rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: “Jibril alikuwa akiniusia nimtendee wema jirani mpaka nikafikiri kwamba atamrithi.[1]

Na Mtume Rehma na amani iwe juu yake iliapa kwa kukosa imani kwa mwenye kumuudhi jirani yake, akasema, amani iwe juu yake: “Wallahi haamini, na Wallahi haamini, na Wallahi haamini.” Ikasemwa.: Ni nani ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu? Alisema: “Yule ambaye jirani yake hayuko salama kutokana na uovu wake”.[2]

2 Vile vile ametaja kumuenzi mgeni kuwa ni miongoni mwa alama za kumuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, na Mtume, rehma na amani zimshukie, akasema kuwa zawadi ya mwenyeji kwa mgeni wake na kumuenzi vizuri ni kumtukuza na kumruzuku chakula bora na mahala pa kulala mchana na usiku wake, kisha baada ya hayo amlishe Anachokula pasina kujidhiki, na ugeni hukamilika kwa siku tatu. Ikiwa mwenyeji anapenda mgeni akae naye baada ya hayo, basi ni sadaka na fadhila kutoka kwake, na hakuna ubaya kwake asipofanya hivyo. Kwakuwa kishatekeleza yaliyo wajibu kwake kwa kumfanyia takrima kwa muda wa siku tatu.

Bali Mtume rehema na amani zimshukie amefanya takrima bora kwa mgeni ni siku ya kwanza na usiku kwa sababu ya uchovu na dhiki iliyompata katika safari yake, hivyo atafarijika kwa hilo, Na anakuwa karibu na mwenyeji wake, na mafungamano ya mapenzi na huruma baina ya Waislamu yanaimarika. Hilo likifanyika siku ya kwanza, mwenyeji asijikalifishe baada ya hapo, lakini amhudumie kutokana na kile anachopata.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6015) na Muslim (2625), kwa kutoka kwa Ibn Omar, Mungu awe radhi nao.
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6016).

3 Kisha, Mtume rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akataja sifa ya tatu, nayo ni kwamba Muumini aangalie maneno yake anayotaka kuyazungumza; Ikiwa anaona ni mazuri au njia ya wema, anasema. Na akiona sivyo basi atakaa kimya. Kunyamaza ni tunu ikiwa kusema ni dhambi au kupelekea madhambi, na mtu atawajibika kwa kila analolisema. Amesema Mwenyezi Mungu: “Hatamki neno ila karibu yake yupo mwangalizi tayari” [Qaaf: 18]. Na “Hakika mja anaweza kusema neno la radhi ya Mwenyezi Mungu bila ya kulizingatia, na Mwenyezi Mungu humnyanyua daraja kwa hilo. Na mtu anaweza kusema neno la kumkasirisha Mwenyezi Mungu, pasina kulizingatia, na akaingia motoni kwa neno hilo”.[1]

Hadithi hii imekusanya milango ya wema, kwa hiyo wanavyuoni wametaja kwamba adabu za Kiislamu zinapatikana katika hadith nne. Hadithi hii, na Hadithi isemayo: “Sehemu ya wema wa Uislamu wa mtu ni kuacha kwake yasiyomhusu,” na kauli yake Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, kwa yule aliyefupisha amri kwa ajili yake: “Usikasirike,” na kusema kwake, rehma na amani zimshukie: “Hataamini mmoja wenu mpaka ampendelee ndugu yake kile anachoipendelea nafsi yake”.[2]

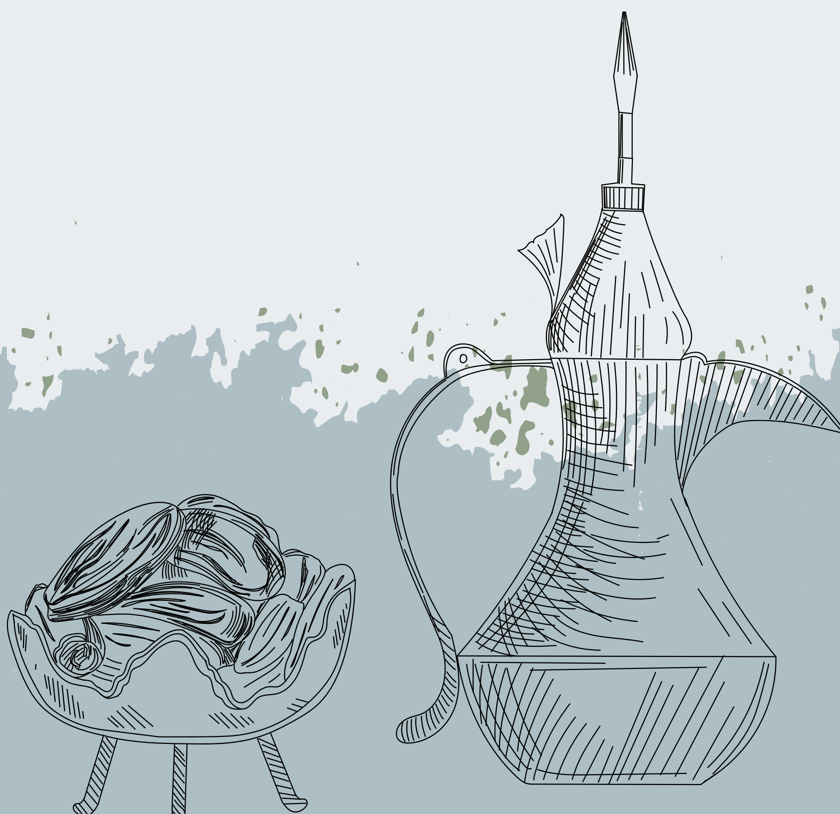

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6478) na Muslim (2988).
2 Tazama: Maelezo ya An-Nawawi katika sahihi ya Muslim (2/19).

Mafunzo

1. Moja ya dalili za uthabiti na ongezeko la imani katika moyo wa Muumini ni kumheshimu na kumkirimu jirani yake na wala asimdhuru. Kwa hivyo tafuta alama hizo mwenyewe.

2. Jihadhari na kumdhuru jirani yako, kwani utazuiliwa kuingia Peponi. Amesema Mtume Rehema na Amani zimshukie: “Yule ambaye jirani yake hajasalimika na uovu wake hataingia Peponi”.[1]

3. Kadiri jirani anavyokaribia mlango ndivyo anavyokuwa na haki zaidi, na ndivyo anavyostahili heshima zaidi. Jirani anapaswa kuhifadhi haki za jirani yake, hivyo asiangalie makosa yake, bali amzoeshe zawadi na wito, na amfanyie wema kwa kauli na vitendo.

4. Ujirani mwema hauishii katika kumheshimu jirani tu, bali pia kustahimili maudhi yatokayo kwake bila kukusudia. Al-Hassan Al-Basri, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Ujirani mwema sio kuacha madhara, bali ujirani mwema ni kuvumilia madhara”.[2]

5. Kumheshimu mgeni ni dalili ya kumwamini Mwenyezi Mungu, na kufuata mfano wa Mitume wa Mwenyezi Mungu, rehma na amani ziwe juu yao. Qur’ani imeeleza ukarimu wa Rafiki wa Mwenyezi Mungu, ambaye ni Nabii Ibrahim, amani iwe juu yake, na Mtume wetu Muhammad rehma na Amani zimshukie, alikuwa mtoaji mkarimu, mkarimu zaidi kuliko upepo uliotumwa, na ndio maana Abdullah bin Amr, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, alisema: “Asiyepokea wageni na kuwakirimu si mfuasi wa Nabii Muhammad, wala Ibrahim rehma na Amani ziwashukie wote wawili”.[3]

6. Muislamu awe na sifa ya kumjali mgeni, na asimkatae mgeni akiona ni mwema, na hilo lisiishie kwa wale anaowajua kuliko wale asiowajua; Abu Hurairah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa mgeni kwa watu wasiomjua, lakini wakakataa kumkaribisha, kisha akaleta chakula, akawakaribisha wale pamoja, lakini wakakataa kula naye. akawaambia: Hamumkaribishi mgeni wala hamuitikii mwaliko! Ninyi hamna Uislamu wowote. Kisha mtu mmoja miongoni mwao akamtambua na akamwambia: “karibu, njoo nyumbani, Mwenyezi Mungu akusamehe.” Kisha akasema Abu Hurairah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye: Hili ni baya na baya zaidi, je, hamumkaribishi mgeni ila kwa yule mnayemjua?[4]

7. Muislamu aweke rehani kwa maneno yake, asizungumze kwa uhuru juu ya yale yanayoruhusiwa na haramu. Amesema Omar Ibn Al-Khattab: “Mwenye kusema mengi ataanguka mara nyingi, na anayeanguka mara nyingi, dhambi zake zitakuwa nyingi; na ikiwa dhambi zake ni nyingi, Moto utamstahili zaidi.”[5]

---

1 Imepokewa na Muslim (46).
2 “Jami’ al-Ulum wa’l-Hikum” cha Ibn Rajab al-Hanbali (1/ 353).
3 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 356).
4 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 356).
5 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 339).

8 Muhammad bin Ajlan, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Maneno ni manne: Kumtaja Mwenyezi Mungu, kusoma Qur-aan, kuuliza juu ya elimu na kujulishwa juu yake, au kuzungumza juu ya yale yanayokuhusu wewe katika mambo yako ya kidunia”.[1]

9 Mtu mmoja alimwambia Salman, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani: “Ninasihi.” Akasema: “Usiseme.” Akasema: Anayeishi miongoni mwa watu haliwezi hili, Akasema: Ukisema basi sema kwa haki au nyamaza”.[2]

10 Abu Bakr Al-Siddiq, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa akiushika ulimi wake na kusema: “Huu Ulimi umeniweka mahala tofauti”[3].

11 Ibn Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: “Wallahi naapa kwa yule ambaye hapana Mungu badala yake, hakuna chochote katika ardhi kinachostahiki adhabu ya kifungo kirefu kuliko ulimi”.[4]

12 Linda ulimi wako na utaingia Peponi; Mtume Rehma na Amani iwe juu yake amesema: “Mwenye kunidhaminia kilicho baina ya midomo yake miwili na kilicho baina ya miguu yake miwili, basi nitamdhaminia Pepo”.[5]

1 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
2 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
3 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
4 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
5 Imepokewa na Al-Bukhari (6474).

Hadithi 98

UFANISI KATIKA KILA KITU

Kutoka kwa Shaddad bin Aws, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: "Mambo mawili niliyohifadhi kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu, swala na salamu zimshukie, amesema:

1. "Hakika Mwenyezi Mungu amejaalia wema juu ya kila kitu.

2. Ukiua, basi lifanye hilo kwa uzuri zaidi.

3. Na mnapochinja basi mchinje vizuri, na mmoja wenu aunoe vizuri upanga wake, na apumzishe kichinjwa chake".[1]

1 Imesimuliwa na Muslim (1955).

Ayah

Amesema mwenyezi Mungu aliyetukuka:

> ﴿*Na fanyeni wema. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao wema.*﴾ [Al-Baqara: 195].

> ﴿*Hakika Mwenyezi Mungu anaamrisha kufanya uadilifu, na hisani, na kuwapa jamaa; na anakataza uchafu, na uovu, na dhulma. Anakuwaidhini ili mpate kukumbuka.*﴾ [An-Nahl: 90].

Msimulizi

Ni: Shaddad bin Aws bin Thabit bin Al-Mundhir Al-Ansari Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Abu Yaala, mmoja wa masahaba mashuhuri na wanachuoni wao.Ubada bin Al-Samit Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema: "Shaddad bin Aws alikuwa miongoni mwa waliopewa elimu na uvumilivu" Na Abu Darda'i, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: "Mwenyezi Mungu Mtukufu humpa mwanaadamu ilimu lakini hampi subira, na subira anampa lakini hampi ilimu. Na Abu Ya'laa Shaddad bin Aws alikuwa miongoni mwa wale ambao Mwenyezi Mungu amewapa elimu na uvumilivu." Aliishi katika mji wa Hims huko Sham, na Umar ibn al-Khattaab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimteua kuwa mtawala wake, na alipouawa Othman bin Affan, Mwenyezi Mungu amridhie, alistaafu utawala wake. Alikuwa mwingi wa ibada, uchamungu, na khofu ya Mwenyezi Mungu. Alikufa huko Palestina katika mwaka wa hamsini na nane wa Hijrah, akiwa na umri wa miaka sabini na mitano[1].

Muhtasari

Mwenyezi Mungu, ameamrisha kufanya wema kwa viumbe vyake vyote, hata kwa mnyama katika kuchinjwa kwake, katika kuua tunachagua njia nyepesi na yenye maumivu hafifu kwa wafu, na katika kuchinja tunanoa kisu ili kumliwaza mnyama, na ili tusimtese.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Na'im (3/1459), "Al-Istiba' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (2/694), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (2/613), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn hajar (3/258).

Ufahamu

1 Mwenyezi Mungu Mtukufu anaamrisha kufanya ihsani katika kila jambo. Akasema, Mwenyezi Mungu: "Na fanyeni wema, hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao wema" [Al-Baqara: 195]. Na wema maana yake ni: kutenda kitu kwa ufanisi zaidi, na hayo ni pamoja na mambo yote ya kimaisha; Katika ibada: kuMuabudu Mwenyezi Mungu Mtukufu, kana kwamba unamuona, na kujifanyia wema usijitafutie moto, na usijitwike usichoweza kubeba, na kuwatendea watu ni kuishi nao katika misingi ya maadili ya Uislamu; Basi usimdhulumu yeyote, wala usichukue haki za watu, na ishi nao kwa wema, basi vizuri na wale wanaokufanyia wema nawe uwalipe wema, na kuwasamehe waliokudhulumu, wala usiwalipe ubaya kwa ubaya.

Na wema ulioamrishwa upo katika aina mbili: wajibu, ambao ni uadilifu na kukiweka kitu mahala pake, na kumpa kila mwenye haki haki yake, na kutekeleza wajibu wako. Na aina ya pili ni sunnah, ambayo ni kuwapa watu manufaa ya kimwili, kifedha au kielimu, na kuwaelekeza kwenye yale yatakayowanufaisha duniani na Akhera, na kila wema ni sadaka.

2 Basi kufanya jambo kwa uzuri ni wajibu hata katika kuua nafsi, hivyo haijuzu kumwaga damu ya mwanaadamu, Mwislamu au kafiri, bila ya uhalali. Bali ikilazimika kuuawa lazima itumike njia nzuri ya kumuua, hateswi hadi kufa, wala hauwawi kwa sumu au kupigwa kwa kitu kisichoua na kuachwa mpaka afe, bali humchagulia njia nyepesi na isiyo chungu zaidi.

Na Sharia imemtenga mwenye kueneza ufisadi katika ardhi inapowekwa juu yake adhabu ya utekaji na ujambazi. Ni kwa lengo la kumkemea na kuwatisha wengine wasifanye alichofanya.

Pia kulipiza kisasi kwa mauaji ni jambo ambalo liko tofauti. Ambapo muuaji anauawa kama alivyoua; Iwapo aliuwa kwa sumu, au kwa kupiga risasi, au kwa kutupwa kutoka mahali pa juu, au vinginevyo, ndivyo atavyofanyiwa muuaji. Mwenyezi Mungu Mwenye kutakasika amesema: "Na mkilipiza basi lipizeni sawa na vile mlivyoadhibiwa. Na ikiwa mtasubiri, basi hakika hivyo ni bora zaidi kwa wanaosubiri" [Al-Nahl: 126], na Myahudi alimuuwa kijakazi huko Madina kwa jiwe, basi Mtume, rehema na amani zimshukie, akamleta na akampiga kichwa chake kati ya vijiwe viwili [1]

Pia na katika kufanya vizuri katika kuua kwamba maiti isikatwekatwe viungo vyake, wala hadhulumiwi au ikakusudiwa kuifurahisha nafsi katika kitendo hicho; Haya ni kutokana na kupetuka mipaka katika kuua, ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu ameyakataza pale aliposema: "Na aliyeuliwa kwa kudhulumiwa basi tumempa madaraka mrithi wake. Lakini asipite mpaka katika kuuwa. Kwani yeye anasaidiwa" [Al-Isra: 33].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5295) na Muslim (1672).

3 Pia ni lazima kufanya wema katika kuchinja mnyama, haijuzu kamwe kuchinja mnyama kwa makusudio mengine tofauti na kumla, na wala haijuzu kumchukua mnyama kuwa shabaha wanayoitupa watu kwa ajili ya burudani au mashindano.Abdullah bin Omar, Allah awe radhi nao wote wawili, amesema: “Hakika Mtume rehma na amani zimshukie amemlaani mwenye kuchukua kitu ambacho kina nafsi kisha kukichezea” (1) Basi akitaka kuchinja mnyama amchinje vizuri, asimburute mpaka sehemu ya kuchinja, wala asichinje mbele ya wanyama, na wala haanzi kwa kumchuna ngozi na kumkata kabla yake, haanzi kwa kuchuna ngozi na kuikata kabla haijapoa na roho yake kutoka. Bali, anafanya kile kinachosaidia kumliwaza mnyama na kutoa roho yake kwa urahisi bila kusababisha maumivu, kwa hiyo ananoa ubao au kisu anachochinjia, na kuchagua hali nzuri itayompa faraja. Na akate mishipa ya shingo, koo, ili kurahisisha kutoka kwa roho, kisha anaiacha mpaka ipoe na roho itoke kabisa.

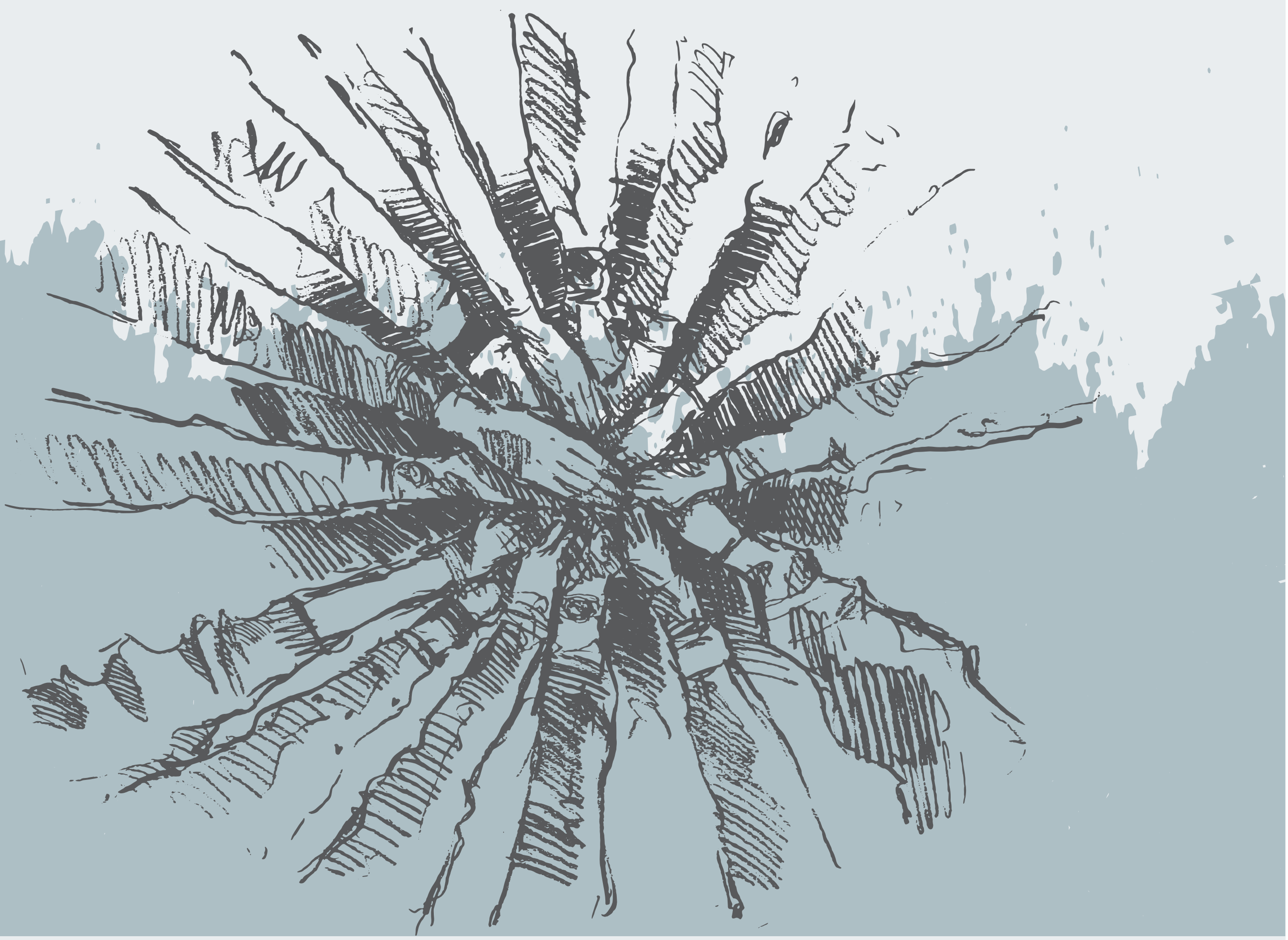

1 Imesimuliwa na Muslim (1958).

Mafunzo

1. Kwa aina za sadaka: Kuwafanyia wema waliokudhulumu, Mwenyezi Mungu Mtukufu kataja kuwa hiyo ni daraja kubwa watakayoifikia wale walio na bahati kubwa ya imani na subira. Mwenyezi Mungu anasema: "Ondosha uovu kwa lililo jema zaidi. Hapo yule ambaye baina yako naye pana uadui atakuwa kama rafiki jamaa wa kukuonea uchungu (34) Lakini hawapewi wema huu ila wanaosubiri, wala hawapewi ila wenye bahati kubwa" [Fussilat: 34, 35].

2. Malipo ni kutegemeana na kitendo, basi fanyeni wema na Mwenyezi Mungu Mtukufu atakutendeeni wema,"Malipo ya matendo mema ni wema" [Al-Rahman: 60].

3. Katika aina za ulazima wa kufanya wema: ni kutenda wema kwa jamaa; Kwa kuwasahihisha, kuwafanyia wema, kuwachunga mambo yao, na kuwatimizia mahitaji yao.

4. Miongoni mwa mambo ya lazima kwa muislamu kuyafanya kwa uzuri zaidi: Ni kutekeleza wajibu na kuacha makatazo; Anatekeleza majukumu kwa ukamilifu, bila upungufu katika nguzo na yaliyo wajibu, na anaacha makatazo na njia zinazompelekea huko.

5. Iwapo mtu ataamrishwa kufanya wema katika kumuua ambaye ni lazima auwawe, basi hapana shaka kwamba kuhifadhi damu ya watu na kuiharamisha, na kujitahidi kuilinda ni miongoni mwa aina za lazima kuzitenda kwa uzuri.

6. Miongoni mwa kufanya vizuri katika kuua, tusiwatusi waliouawa kwa kutekelezewa adhabu kisharia au kulipiziwa kisasi, na amesema Mtume rehma na amani zimshukie kuhusu mwanamke aliyepigwa mawe katika uzinifu wakati Khalid bin Al-Walid Mwenyezi Mungu awe radhi naye alipomtusi "Subiri, ewe Khalid, ninaapa kwa Yule Ambaye nafsi yangu imo mkononi Mwake, hakika (mama huyu) ametubu toba ambayo, lau mkusanya kodi za dhulma angetubia, angesamehewa".[1]

7. katika kuchinja vizuri ni kusimamiwa na mwenye kufanya vizuri, na si kila mtu anafanya hivyo.

8. Iwapo mnataka kuchinja, basi mshukuruni Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa neema alizokuruzukuni, kama alivyokufanyieni katika wanyama wa mifugo ambayo angelitaka asingeliwatiisha wanyama hao.

9. Hakikisha unatumia kisu kikali, na kumtenga mnyama anayechinjwa na wanyama wengine, na kuweza kumdhibiti asikukimbie wakati wa kuchinja na kupata maumivu, na fanya hima kumchinja na kutomuonyesha kisu kabla ya kuchinja, na kukata shingo, koo na umio, kwani kufanya hivyo kunaondowa roho haraka.

1 Imesimuliwa na Muslim (1695).

Amesema mshairi:

Watendee wema watu utaitumikisha mioyo yao = kwani wema unamfanya mtu kuwa mtumwa

Afanyaye wema kwa watu katika mali yake watu wote = humfuata, na pesa ni fitna kwa watu.

Watendee watu mazuri ikiwa uwezo unao = kwani uwezo huwa haudumu kwa watu.

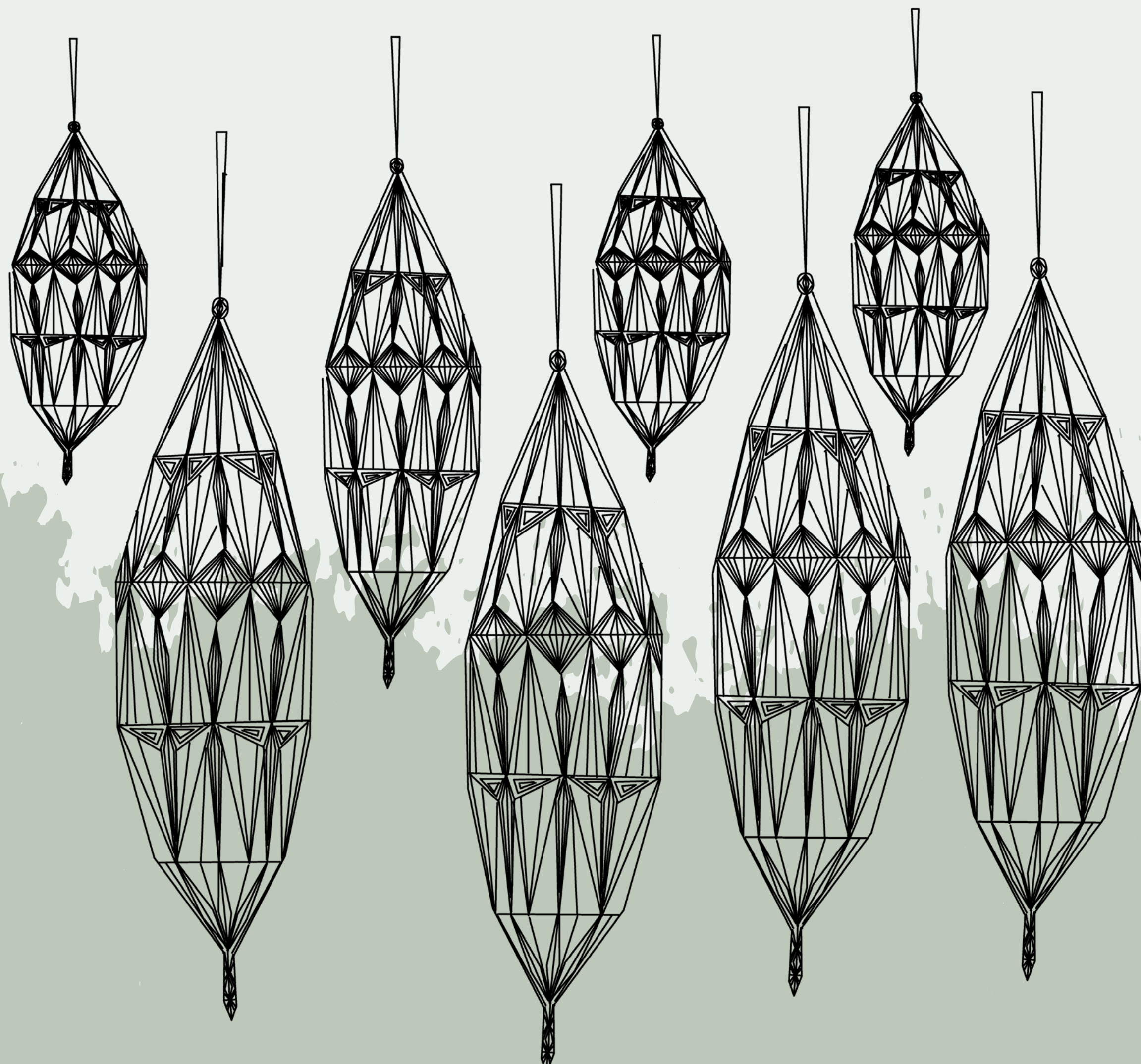

Hadithi 99

UBAYA KUBURI NA KUJUKWEZA

Kutoka kwa Abu Said na Abu Huraira, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu (Rehma na Amani zimshukie):

1. "Utukufu ni vazi lake,
2. Kiburi ni shuka lake,
3. Basi mwenye kuninyang'anya vazi hilo nitamuadhibu."[1].

1 Imesimuliwa na Muslim (2620

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Wala usitembee katika ardhi kwa maringo. Hakika wewe huwezi kuipasua ardhi wala kufikia urefu wa milima.*﴾ [Al-Isra: 37].
- ﴿*Hayo ndiyo makaazi ya Akhera, tumewafanyia wale wasio taka kujitukuza duniani wala ufisadi. Na mwisho mwema ni wa wachamngu.*﴾ [Al-Qasasi: 83].
- ﴿*Wala usiwabeuwe watu, wala usitembee kwa maringo. Hakika Mwenyezi Mungu hampendi kila anayejivuna na kujifakhirisha.*﴾ [Luqman: 18].
- ﴿*Na Siku ya Kiyama utawaona waliomsingizia uwongo Mwenyezi Mungu nyuso zao zimekuwa nyeusi sana. Je! Si katika Jahannamu makaazi ya wanaofanya kiburi.*﴾ [Al-Zumar: 60].

Msimulizi

Mpokezi wa kwanza: Abu Said, Saad bin Malik bin Sinan Al-Ansari Al-Khazraji Al-Madani, ambaye alishiriki Vita vya Handaki pamoja na Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake. Kisha akapigana vita kumi na mbili pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimshukie na akashuhudia kiapo cha utii cha al-Ridhwan. Alikuwa mmoja wa mamufti na miongoni mwa maswahaba wengi waliopokea na kusimulia Hadith, na ni mmoja wa wanavyuoni wema na wenye hekima, na alifariki katika mwaka wa 74 Hijiria[1].

Msimuliaji wa pili: Ni Abu Huraira, na jina lake – kwa kauli sahihi ni: - Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, alisilimu katika mwaka wa Khaybar 7 Hijiriya. Alishikamana na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, na alikuwa na shauku ya kujifunza na kuhifadhi hadith. Anatoka katika tabaka la kati la mamufti miongoni mwa maswahaba, na ndiye aliyepokea hadithi nyingi zaidi katika maswahaba, na alifariki Madina mwaka wa (58 AH)[2].

Muhtasari

Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, anasimulia kutoka kwa Mola wake Mlezi, Mwenye nguvu na Mtukufu, kwamba sifa ya kiburi na sifa ya ukubwa ni makhsusi kwa Mwenyezi Mungu peke yake, Mwenye nguvu na Mtukufu. Yeyote atakayesifika na sifa hizo katika viumbe vyake, basi Mwenyezi Mungu atamtia Motoni.

1 Tazama: "Tadhkirat al-Hafidh" cha al-Dhahabi (1/36), "Al-Isbah fi Tamayuz Maswahaba" cha Ibn Hajar (3/85), "Al-bidayat wa Annihayat" cha Ibn Kathir (9/3, 4), "Al-Tabaqat al-Kabeer" cha al-Zuhri (5/350)

2 Pitia tafsiri yake katika: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Nu'aym (4/1846), "Al Istiaab fii maarifat al-Ashaab" cha Ibn Abd al-Bar (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al. -Atheer (3/357), "Al-Isbah fi Tamazu al-Sahaba" cha Ibn hajar Asqalani 4/267

Ufahamu

Mtume (Rehma na Amani zimshukie) anasimulia kuhusu Hadith hii aliyoteremshiwa na Mwenyezi Mungu Mtukufu kwamba:

1. Utukufu unaashiria maana ya kutawaliwa, kutawala, nguvu, na utukufu wa majina na sifa, na sifa hizi ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu tu, kwa sababu hakika Yeye anastahiki sifa zake, nazo ni kama vazi. Vazi hilo kwa mtu ni vazi linalofungwa katikati na kusitiri sehemu ya chini ya mwili wake, hivyo uhalisia wake ni kwamba hilo vazi ni stara na miliki mahsusi ya mmiliki wake, na ni kizuizi chake baina yake na viumbe wengine, hakuna wa kumnyang'anya. Utukufu ni sifa ambayo Mwenyezi Mungu peke yake ndiye anayo mwenyewe, hivyo hakuna kiumbe mwenye haki ya kushirikiana na Mwenyezi Mungu, hivyo Mwenyezi Mungu anajivuna na kujitukuza juu ya watu.

2. Kiburi kinaashiria mtu kujinyanyua juu ya wengine, na kujiona mbora zaidi na mwenye heshima juu yao. Na sifa hiyo hatakiwi kuwa nayo mtu yeyote isipokuwa Mwenyezi Mungu peke yake, kwa sababu anastahiki sifa zake, hivyo ni kama vazi, na vazi la mtu ni vazi linalowekwa juu ya mabega yake ili kusitiri sehemu ya juu ya mwili wake. Uhalisia wake ni kama stara na mali inayomilikiwa na mhusika, na ni kizuizi baina yake na wengine pia, kwa hivyo hakuna mzozo juu yake.

   Miongoni mwa yanayobainisha maana ya Hadithi hiyo ni riwaya mashuhuri kutoka kwa Hadithi ya Abu Hurairah kutoka kwa Mtume Rehema na Amani zimshukie, ambaye amesema: "Amesema Mwenyezi Mungu, Mtukufu: Kiburi ni vazi langu, na ukuu ni nguo yangu, basi anayechukua sifa moja katika hizo Nitamtupa motoni"[1], na tofauti baina ya kiburi na utukufu: ni kwamba mwenye kiburi anakuwa na sifa ya kiburi; Ndio maana Mtume amani iwe juu yake alipoeleza kiburi, alisema: "Kiburi ni kuiacha haki, na kuwadharau watu[2].Yaani kuwadharau. Ama anayejitukuza huwa anaona kuwa amekamilika mwenyewe, hata bila kujinyanyua juu ya wengine, na kujitukuza huko ndio kunatafsiriwa kwa maana ya kujipenda[3], Kwa hiyo, kiburi kinakuwa juu zaidi kuliko kujifakhiri na majivuno, Mwenyezi Mungu anakifananisha na vazi. Akafananisha kujikweza na nguo inayovaliwa katikati ya mwanadamu kuteremka chini, na hii ndio nguo inayovaliwa juu ya nguo na nyingine huvaliwa chini.

3. Mwenye kutaka kushirikiana na Mwenyezi Mungu Mtukufu katika sifa hizi kwa kuwafanyia watu kiburi na kutakabari juu ya watu, Mwenyezi Mungu atamtia Motoni na kumwadhibu humo. Kwasababu Kiumbe yeyote haipaswi kuwa na sifa hizi; Kwa sababu sifa ya kiumbe ni unyenyekevu na utiifu[4], Mwenyezi Mungu Mtukufu amekataza waja wake kufanya kiburi katika ardhi na kujisifu, kwa hivyo akasema Mwenyezi Mungu mtukufu: "Wala usitembee katika ardhi kwa maringo. Hakika wewe huwezi kuipasua ardhi wala kufikia urefu wa milima". [Al-Isra: 37]. Na akaelezea kuwa aliufanya moto kuwa mwisho wa wafanyao kiburi, wapotovu, akasema: Je! Si katika Jahannamu makaazi ya wanaofanya kiburi" [Al-Zumar: 60].

---

1 Imepokewa na Abu Daawuud (4090) na Ibn Majah (4174).

2 Imepokewa na Muslim (91).

3 Tazama: "almifham lamaa 'ashakil min talkhis kitab muslimin" cha Al-Qurtubi (1/286).

4 Tazama: "Maalam al-Sunan" cha al-Khattabi (4/196).

Mafunzo

1. Onyesha ukweli kwa uwazi na uzuri kadiri uwezavyo, Kwa hivyo tazama matumizi ya tashibiha na viwakilishi vya balagha katika Hadith Qudsi vinavyobainisha maana na kuzileta karibu. Wahubiri, Walinganiaji na wasomi wanapaswa kutumia njia hizo.

2. Je, tunajichunga ili kuona: Je, Tunajitukuza juu ya wengine? Pengine kama mtu angejinasibu, huwenda mwanadamu akijichunguza ili kuona kama ana kiburi juu ya nafsi yake na ana kiburi juu ya wengine. Ama kwa sababu ya pesa, cheo, ujuzi, mamlaka, cheo cha kijamii, au jambo lingine lolote, atamdharau mgeni, maskini, watu, au kitu kingine chochote.

3. Sio katika kiburi na sio kujitukuza mtu kujiweka vizuri katika mandhari yake na kujiremba; Kutoka kwa Abdullah bin Masoud Mwenyezi Mungu amuwiye radhi kutoka kwa Mtume, amani iwe juu yake, amesema: “Mwenye uzito wa chembe ya kiburi moyoni mwake hataingia Peponi.” Mtu mmoja akasema: Mtu anapenda nguo zake ziwe nzuri na viatu vyake viwe vizuri? Akasema: “Mungu ni mzuri na anapenda uzuri, kiburi ni kuipinga haki, na kuwadharau watu”[1]; Ujeuri ulioharamishwa ni kuikanusha haki na kujivuna, na kuwadharau watu.

4. Utukufu wa Mwenyezi Mungu uwe ndani ya nyoyo zetu, na ndimi zetu na mikusanyiko yetu, na tuifute kwa hayo majivuno ya nafsi.” Mwenyezi Mungu Mtukufu akaifanya takbira kwa kusema. (Mwenyezi Mungu ni mkubwa) ni alama ya swala, mwito wa kuswali, na sikukuu, na ilikuwa yenye kutamanika katika sehemu za juu kama vile Al-Safa na Al-Marwah, na ikiwa mtu aliinuka kwa heshima au akapanda mnyama na kadhalika. Imeelezwa kuwa moto huo unazimika nayo, hata ukiwa mkubwa, na wakati wa mwito wa kuswali, Shetani hukimbia[2].

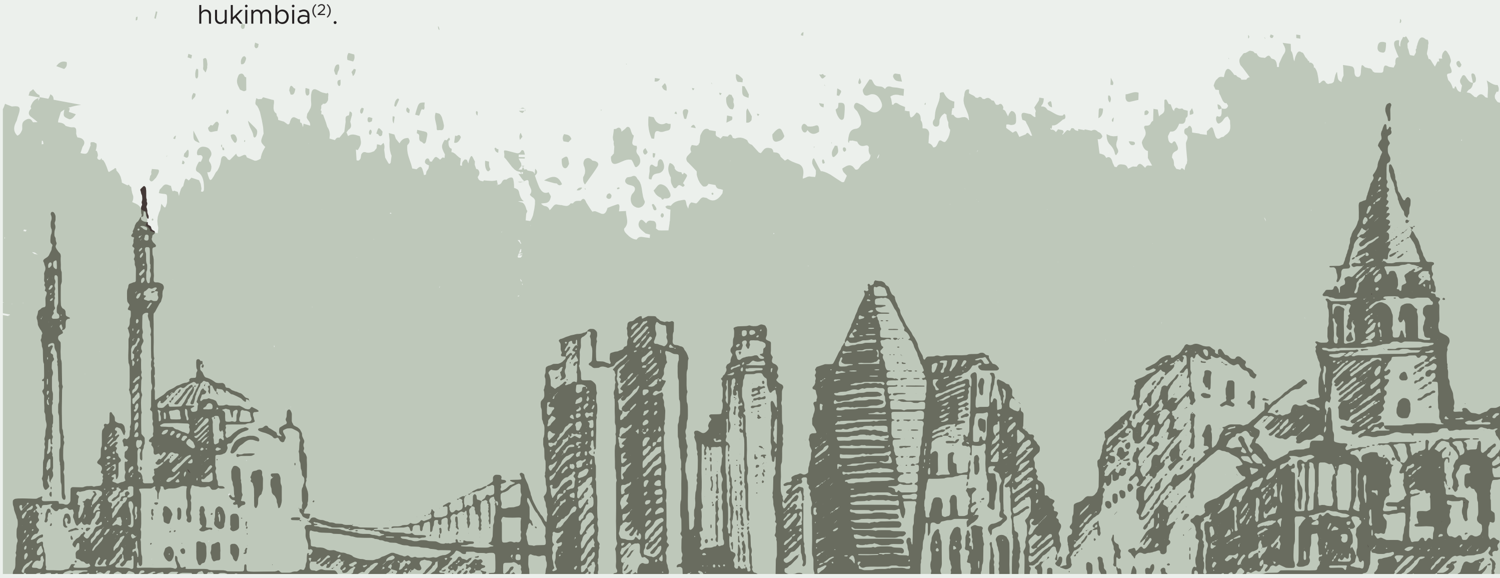

1 Imepokewa na Muslim (91).
2 Majmuu’ al-Fatawa cha Ibn Taymiyyah (10/196).

5. Tafakari juu ya udhaifu wako kutokana na kutambua maslahi yako, na kutokana na kuweza kuyafikia, na kwamba nyingi katika hizo ni sababu ambazo haziko mikononi mwako. Na kwamba unaona rai leo na kesho unaifanyia mzaha, na unaona uwezo wa kufanya jambo fulani, na unaizuilia kwa ufahamu zaidi wa sababu, na kwa hayo unajua kuwa Mwenyezi Mungu ameharamisha tu kiburi kwa sababu ni sifa ya Mwenyezi Mungu. Kiumbe ambaye sifa yake ya ukaidi na unyonge si kuwa na kiburi; Kwa ajili hiyo, Sharia inakataza mtu kuwa na sifa hizi mbili. na ikayafanya kuwa miongoni mwa madhambi makubwa; Kwani anayedhania ukamilifu wa nafsi yake, na akasahau neema za Mwenyezi Mungu katika yale aliyoyafanya kuwa mahsusi. Atakuwa hajitambui nafsi yake na Mola wake, nayo ni sifa ya Iblis inayombeba kwa kauli yake: "Mimi ni bora kuliko yeye" [Al-A'raf: 12]. Na ni Ufafanuzi wa Firauni anayembeba unatokana na kauli yake: {Mimi ni Mola wenu Mtukufu} [Al-Naza'at: 24]. Malipo yao yalikuwa kwamba wao ndio walioadhibiwa vikali zaidi miongoni mwa watu wa Motoni[(1)].

6. Baadhi ya sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu hupenda kujulikana na kupambwa na waja wake, kama vile rehema, msamaha, ukarimu na kadhalika. Kwa sababu ziko katika ukamilifu wao wa asili, hivyo mtu akizitafuta, anatafuta ukamilifu, na baadhi ya sifa ni mahususi kwa Mwenyezi Mungu. Na akawakataza waja wake kusifika kwa sifa hizo kama vile kiburi na ukuu, kwa sababu ni kheri pale mwenye nayo atakapokamilika, na akidai kuwa nayo mtu asiyestahiki, inakuwa ni batili.

1 Tazama: ""Almifham Lamaa 'Ashakil Min Talkhis Kitab Muslimin" cha Al-Qurtubi (1/287).

Mafunzo

7 Mtu anatakiwa kujiweka mbali na kiburi na kujitukuza, na avunje matamanio yake hayo kila anapopata kitu katika dunia hii; Nazo ni miongoni mwa sifa zinazomwajibisha mja kuingia motoni.Sufyan bin Uyaynah – Mwenyezi Mungu amrehemu – amesema: “Yeyote aliyemuasi kwa matamanio, basi tafadhali tubu kwa ajili yake, kwani Adam – amani iwe juu yake – aliasi kwa kufanya matamanio yake, akasamehewa. Ikiwa maasi yanafungamana na kiburi, basi muhofie mtu huyo kuwa atalaaniwa; kwa sababu Ibilisi aliasi kwa maasi yaliyo fungamana na kiburi, alilaaniwa.”[1].

8 jaribu kurekebisha kiburi chako mwenyewe kwa kuitahadharisha kinyume cha nia yake; Mwenye kiburi anapojiona kuwa mkubwa. Mwenyezi Mungu humuadhibu kwa kinyume cha dhamira yake kama vile kumuadhibu kwa unyonge, udogo, na ubaya. Anasema Mtume rehma na amani zimshukie: “Watafufuliwa wenye kiburi Siku ya Kiyama kama atomu katika picha za watu, na fedheha itawafunika kila mahali.”[2]. Na Mwenyezi Mungu anaweza kuwaadhibu hapa duniani kabla ya Akhera, kama ilivyokuwa kwa Qarun pale Mwenyezi Mungu alipomdidimiza aridhini. Na Firauni alipomzamisha. Kutoka kwa Abu Hurairah, kutoka kwa Mtume rehma na amani ziwe juu yake amesema: “Na mtu alipokuwa akitembea kwa majivuno katika vazi lake, na nafsi yake ikampambia kufanya hayo na kujipenda, basi Mwenyezi Mungu akaiamrisha ardhi ikammeza, na anadidimia ardhini mpaka Siku ya Kiyama[3].

9 Jichunguze katika mjadala wowote wa kielimu au kijamii, hapana shaka kiburi ni sababu kubwa mojawapo ya kukanusha haki. Na ndio sababu ya kuangamizwa kwa mataifa mengi yaliyopita; kutokana na jeuri yao ya kutomfuata Nabii ambaye Mwenyezi Mungu alimtuma kwao. Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu kuhusu watu wa Nuhu: “Na wakaendelea katika maasi na wakafanya jeuri na kiburi” [Nuhu: 7]. Na akasema Mwenyezi Mungu: “Na Qaruun na Firauni na Haamana, bila shaka Musa Amani iwe juu yake aliwajia kwa hoja zilizowazi, lakini walijivuna katika nchi, na wakafanya kiburi katika Ardhi, Na hawakuwa wa kwanza kuamini.” [Al-Ankabut: 39], na akasema Mwenyezi Mungu: “Ama kina A’di walijivuna katika ardhi bila ya haki, na wakasema: Ni nani mwenye nguvu kuliko sisi” [Fussilat: 15]; Kwa sababu hii, Mwenyezi Mungu aliunganisha mazungumzo juu ya kiburi chao kwa kueleza uharibifu wao; hivyo Muislamu lazima ajitahidi kuondoa kiburi na kujiona.

10 Mutrif bin Abdullah bin Al-Shakheer, Mwenyezi Mungu amrehemu, alimuona Yazid bin Al-Muhallab bin Abi Sufra akitembea kwa majivuno huku akiwa amevaa nguo ndefu ya kuburuza chini. Mutarrif akasema: Ewe Abdullah, huu ni mwendo ambao Mwenyezi Mungu na Mtume wake wanauchukia. Yazid akasema: Hunijui?! Akasema: Nakujua. Mwanzo wako ni shahawa iliyorutubishwa, na wa mwisho wako ni mzoga wa kunuka, na baina yako unabeba uchafu. Kwa kauli hiyo alinyooka na kuacha kutembea kwake kwa kujidai na kuringa[4].

---

1 “Tahdheeb al-Kamal fi Asma’ al-Rijal” cha al-Muzzi (11/191).
2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2492).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (5789) na Muslim (2088), na maneno ni yake.
4 “Vifo vya watu mashuhuri” cha Ibn Khalilkan (6/284), “Sir Al-Alam Al-Nubala” cha Al-Dhahabi (4/505).

Amesema mshairi:

Ni mnyenyekevu kiasi gani mtu asiyejua = Kisha Unyenyekevu wake unasitiri ujinga wake

Na mtu pekee katika elimu yake = kiburi kinaharibu fadhila za elimu yake

Kwa hivyo acha kiburi muda wote unapoishi = - na usiwe rafiki na wenye kiburi

Jeuri ni kasoro kwa mvulana = muda wote kiburi huharibu matendo mema.

Wengine wakasema:

Ewe rafiki, kiburi ni tabia mbaya = si chochote ila ni sifa ya watu wajinga.

Kujivuna ni ugonjwa ambao hauwezi kuponywa = mpaka kutokufa kupatikane duniani

Kwa hiyo teremsha bawa lako kwa watu, utawashinda = hakika unyenyekevu ni tabia ya wenye hekima.

Ikiwa mwezi unaong’aa ungejipenda = ungeuona ukishuka kuelekea vumbi

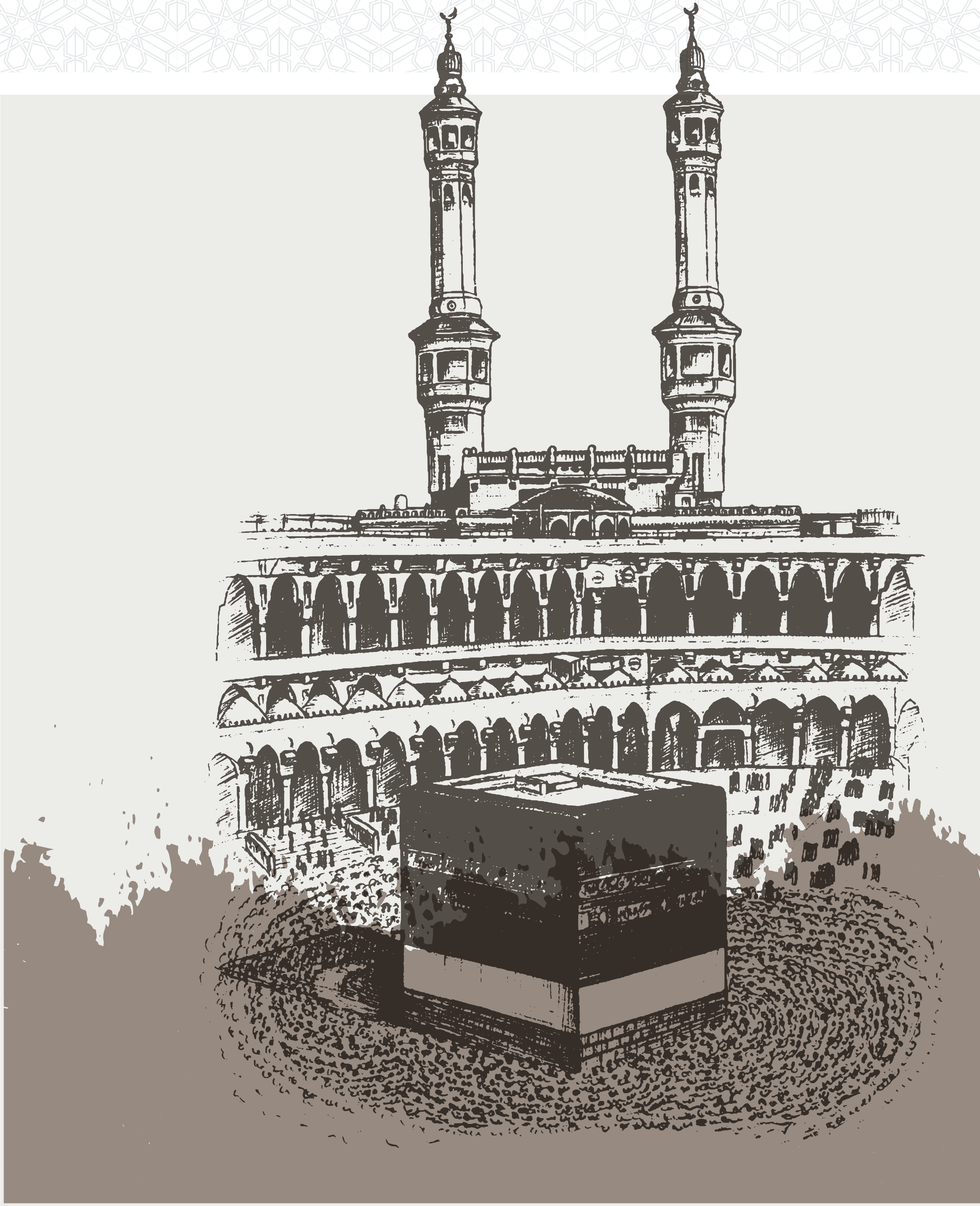

100 Hadithi

UBAYA WA HASIRA

Kutoka kwa Abu Hurairah Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema:

1 Mtu mmoja alimwambia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Ninasihi.

2 Akasema Mtume: "Usikasirike"

3 Mtume alirudia mara kadhaa akisema: "Usikasirike".[1]

1

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴿Na yakimbilieni maghfira ya Mola wenu Mlezi, na Pepo ambayo upana wake ni mbingu na ardhi, iliyowekwa tayari kwa wachamungu (133) Ambao hutoa wanapo kuwa na wasaa na wanapo kuwa na dhiki, na wanajizuia ghadhabu, na wasamehevu kwa watu; na Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao wema.﴾ [Al Imran: 133, 134].

﴿Basi vyote mlivyopewa ni starehe ya maisha ya dunia tu, lakini kilichoko kwa Mwenyezi Mungu ni bora, na cha kudumu kwa ajili ya walio amini, na wakawa wanamtegemea Mola wao Mlezi (36) Na wanaoyaepuka madhambi makubwa na mambo machafu, na wanapo kasirika wao husamehe.﴾ [Al-Shura: 36, 37].

Msimulizi

Ni Abu Huraira, na jina lake – kwa kauli sahihi ni: - Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, alisilimu katika mwaka wa Khaybar 7 Hijiriya. Alishikamana na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, na alikuwa na shauku ya kujifunza na kuhifadhi hadith. Anatoka katika tabaka la kati la mamufti miongoni mwa maswahaba, na ndiye aliyepokea hadithi nyingi zaidi katika maswahaba, na alifariki Madina mwaka wa (58 AH)[1].

Muhtasari

Mtu mmoja alimuomba Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ampe wosia, hivyo akamshauri asikasirike. Basi mtu huyo akataka ziyada ya wosia kutoka kwa mtume, rehma na amani iwe juu yake, basi Mtume, rehma na amani iwe juu yake, hakuzidisha hilo.

1 Pitia tafsiri yake katika: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Nu'aym (4/1846), "Al Istiaab fii maarifat al-Ashaab" cha Ibn Abd al-Bar (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al. -Atheer (3/357), "Al-Isbah fi Tamazu al-Sahaba" cha Ibn hajar Asqalani (4/267).

Ufahamu

1. Alikuja mtu kwa Mtume rehma na Amani zimshukie akitaka wosia wa kina uliokusanya aina za kheri na sababu za kufaulu ili azihifadhi na kuzifanyia kazi.

2. Mtume rehma na Amani zimshukie akamnasihi asikasirike, kwani ghadhabu ni ufunguo wa maovu yote, na kujikinga nayo ni njia ya kheri.Baadhi ya wanavyuoni walieleza hata tabia njema kwa kuacha hasira; Hasira humsukuma mtu kuua, kupiga, kutukana, na kusema maneno machafu, sawa na vile inavyomfanya mtu aape viapo vikali, na mara nyingi humsukuma kumtaliki mke wake au kuachana na jamaa zake. Bali hasira inaweza kupelekea mtu kutumbukia katika ukafiri na ushirikina, Mwenyezi Mungu atulinde nayo.

3. Yule mtu akarudia swali ili Mtume Rehma na amani zimshukie amwongezee jambo jengine ambalo litamnufaisha duniani na akhera. Hakuongeza Mtume rehma na Amani zimshukie kauli nyengine tofauti na kusema kwake: “Usikasirike”.

Na makatazo ya Mtume rehma na Amani zimshukie, juu ya ghadhabu yamekusudiwa kuziacha sababu zinazopelekea mizozo na kugombana kwa dhulma, na kufanya yale yanayozuia hasira ikiwemo kuvumilia, ukarimu, kukandamiza hasira, kuwavumilia watu,

uchangamfu na bashasha. Iwapo sifa hizi zitapatikana katika nafsi, ni wajibu kuizuia hasira inapotokea sababu zake.

Inakusudiwa pia kutotenda lolote inapotokea hasira; Mwislamu akikasirika na akahisi dhiki ya hali ya juu, ni lazima aizuie hasira yake, na asiseme lolote au asitende kwa sababu ya hasira yake, kwani hilo litamwingiza katika dhambi.

Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu waja wake ambao hudhibiti hisia zao, katika ghadhabu zao, hukandamiza hasira zao na huwasamehe waliowakosea. Amesema Mwenyezi Mungu: “Na yakimbilieni maghfira ya Mola wenu Mlezi, na Pepo ambayo upana wake ni mbingu na ardhi, iliyowekwa tayari kwa wachamungu (133) Ambao hutoa wanapo kuwa na wasaa na wanapokuwa na dhiki, na wanajizuia ghadhabu, na wasamehevu kwa watu; na Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao wema” [Al Imran: 133, 134]. Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, ameeleza juu ya malipo makubwa ya wale wasiokasirika kwa kusema: “Mwenye kuzuia ghadhabu yake na hali ana uwezo wa kuitoa, basi Mwenyezi Mungu atamwita mbele ya viumbe wote Siku ya Qiyama na kumhiyarisha kilichobora kwake”[1]

1 Imepokewa na Ahmad (15637), Abu Dawood (4777), na Ibn Majah (4186).

Mafunzo

1. Kila Muislamu atafute ushauri kwa wenye elimu na wenye uzoefu. Ushauri wao utampa mtu muhtasari wa uzoefu na ujuzi wao.

2. Maswahabah, Mwenyezi Mungu awawie radhi, walijali sana kumwomba ushauri Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, juu ya kila linalowatatiza, na walifanya hivyo mara nyingi. Huu ni ushahidi wa uaminifu wa ufuasi wao na shauku yao ya kujifunza na kujua sheria ya Mwenyezi Mungu. Na tunapaswa kuwaiga.

3. Mlinganiaji na muelimishaji wanatakiwa kumnasihi kila mmoja kwa mujibu wa hali yake, kwani mtu huyu aliyemuomba Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alionekana kuwa na hasira, na kwa ajili hiyo akamusia asikasirike, na hakumnasihi kufanya kitu kingine.

4. Jihadhari na hasira; kwani humnyima mja kutambua sheria ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, hivyo humlazimisha Muislamu kusema uwongo, kuwatuhumu wengine, kuwatukana, na kuwatuhumu watu kwa waliyoyatenda. Ndio maana moja ya dua zake Mtume, amani iwe juu yake, ilikuwa: "Ninakuomba neno la kweli katika hali ya hasira na kuridhika"[1]

5. Fahamu kwamba kupigana dhidi ya nafsi yako ni nguvu zaidi kuliko kupigana na maadui. Kwani nafsi huamrisha uovu, inayomchochea mtu kuwapiga waliomdhulumu, sawa awe adui au kipenzi.Ndio maana Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, akasema: "Mwenye nguvu si yule mwenye kuangushana mieleka; Mwenye nguvu ni yule anayejizuia anapokasirika"[2] Sio mwenye nguvu anayewapiga watu na kuwashinda, lakini mwenye nguvu kisawasawa, ni mwenye hujidhibiti akiwa na hasira.Ndio maana Al-Hassan Al-Basri, Mwenyezi Mungu amrehemu, alisema alipoulizwa: Jihad ipi iliyo bora zaidi? Akasema: "Jihad yako dhidi ya nafsi yako na matamanio yako"[3]

6. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ni kiigizo chetu sote, pia Mtume, rehma na amani zimshukie, hakukasirikia kwa ajili ya nafsi yake, wala hakujinusuru. bali alikuwa anakasirika kwa ajili ya Mwenyezi Mungu. Mama wa Waumini, Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: "Mtume rehma na Amani zimshukie, hakujilipiza kisasi kwa ajili ya nafsi yake isipokuwa tu unapovunjwa Utakatifu wa Mwenyezi Mungu, basi analipiza kisasi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu"[4] Hasira ni jambo baya isipokuwa kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, hivyo ni wajibu kwa kila Muislamu.

7. Mtume rehma na amani zimshukie alielekeza njia za kuzuia ghadhabu na kuitibu. Ni kule kutafuta kimbilio kwa Mwenyezi Mungu kutokana na Shetani aliyelaaniwa. Siku moja watu wawili walitusiana mbele ya Mtume rehma na amani zimshukie tukiwa tumekaa naye. Na mmoja wao anamtukana rafiki yake, uso wake ukawa mwekundu kwa hasira, na akasema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam. "Hakika mimi ninalijua neno ambalo, kama atalitamka mtu huyo, itaondoka hasiraa yake, lau akisema: Najikinga kwa Mwenyezi Mungu kutokana na Shetani aliyelaaniwa"[5] Muislamu akiona dalili za hasira ndani yake, basi atafute hifadhi kwa Mwenyezi Mungu kutokana na Shetani aliyelaaniwa.

---

1 Imesimuliwa na Ahmed (18515).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6114) na Muslim (2609).
3 "Ufafanuzi wa Sahih Al-Bukhari" cha Ibn Battal (9/296).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (3560) na Muslim (2327).
5 Imepokewa na Al-Bukhari (6115) na Muslim (2610).

8. Moja ya njia za kutibu na kudhibiti hasira ni kukaa ikiwa mtu amesimama, na kulala chini akiwa amekaa; Kwani aliyesimama yuko tayari kulipiza kisasi, na aliyekaa ndiye anayefuatia, na mwenye kulalia ubavu yuko mbali zaidi na hao. Mtume amani iwe juu yake amesema: “hakika hasira ni kaa la moto lililomo ndani ya moyo wa mwana Adam, ndio maana mnaona wekundu wa macho yake, na kuvimba misuli yake, Kwa hiyo yeyote atakayehisi chochote kutokana na hilo, basi na ajilaze chini”[1] Pia akasema: “Ikiwa mmoja wenu amekasirika akiwa amesimama, basi na aketi chini, na ikiwa hasira itamtoka, hilo ni bora, vinginevyo na alale chini”[2]

9. Njia mojawapo ya kudhibiti hasira ni mtu kukaa kimya. Na lau akisema, hasira zilimtawala, basi yeye ndiye atakuwa akizungumza tofauti na wengine, na ndio maana Akasema Mwenyezi Mungu: “Na ukikasirika basi nyamaza. “Na Musa ilipomtulia ghadhabu” [Al-Araf: 154]. Na akasema Mtume Rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: “Na ukikasirika basi nyamaza”[3]

10. Jihadhari na kutamka mambo kwa hasira ambayo yatakupotezea uhai na kukupelekea kujuta maisha yako yote. Ni kiasi gani hasira ilimsababishia mmiliki wake fedheha na majuto. Hata Ataa bin Abi Rabah, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Hakuna kitu kibaya zaidi kilichowaliza Wanachuoni mpaka mwisho wa maisha yao kuliko hasira ambayo mmoja wao aliikasirisha, na akaharibu maisha ya miaka hamsini, au miaka sitini, au sabini. Na pengine hasira imemlazimu mwenye nayo kulazimisha alichojiuzulu” [4] Mawreq Al-Ijli, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Sikusema chochote kwa hasira ila nilijuta wakati ilipoondoka kuridhika”[5]

11. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam hakuongeza katika wosia wake kuacha hasira; kwa sababu ni kichwa cha kila jambo baya; aliambiwa Ibn Al-Mubarak, Mwenyezi Mungu amrehemu: “Tukusanyie tabia njema kwenye neno moja.” Akasema: “Kuacha hasira” [6]

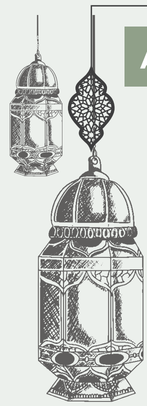

Amesema mshairi:

Kuzuia hasira yangu ni bora kuliko jaribio langu = dhidi ya adui kwa kuharibu imani yangu

Hakuna kheri katika jambo ambalo matokeo yake yatanitia simanzi = Siku ya Kiyama akiba yangu itapopungua

Mshairi mwingine akasema:

Na sijaona wema uliokamilishwa ila kwa kitu = na sijaona mwenye akili timamu ila kwa misingi ya tabia njema.

Na sijaona kwa maadui nilipowajaribu = adui mkubwa wa akili ya mtu kuliko hasira.

1 Imepokewa na Ahmad (11608) na Al-Tirmidhiy (2191), na Al-Tirmidhiy amesema: Hii ni Hadithi nzuri.
2 Imepokewa na Ahmad (21348) na Abu Dawood (4782), na kusahihishwa na Al-Albani katika Mishkat Al-Masabih (5114).
3 Imepokewa na Ahmad (2556) na Al-Bukhari katika “Al-Adab Al-Mufrad” (1320) kwa kutoka kwa Ibn Abbas Mwenyezi Mungu awe radhi nao.” Al-Albani ameiweka kuwa ni sahihi katika “Swahiyh Al-Adab Al- Mufrad.”
4 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 374).
5 “Majmuu Rasa’il Ibn Rajab” (1/ 166).
6 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 361, 364).

Hadithi 101

MAARISHO NAMAKATAZO KUKAZA NAFSI KATIKA UTTIFU NA KUFUATA NJIA ILIYONYOOKA KUKAZA NAFSI KATIKA UTIIFU

Kutoka kwa Anas bin Malik, ambaye amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimshukie.

1 “Pepo imezungukwa na yanayochukiza.

2 Moto umezungukwa na matamanio”[1].

1 Muslim (2822).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

﴿*Mnadhani kuwa mtaingia Peponi, bila ya kukujieni kama yaliyowajia wale waliopita kabla yenu? Iliwapata shida na madhara na wakatikiswa hata Mtume na walioamini pamoja naye wakasema: Lini nusura ya Mwenyezi Mungu itakuja? Jueni kuwa nusura ya Mwenyezi Mungu ipo karibu.*﴾ [Al-Baqarah: 214].

﴿*Je! Mnadhani mtaingia Peponi na hali Mwenyezi Mungu hajawapambanua wale miongoni mwenu walio pigana Jihadi, na hajawapambanua walio subiri 142 Na nyinyi mlikuwa mkitamani mauti kabla hamjakutana nayo. Basi sasa mmekwisha yaona na huku mnayatazama.*﴾ [Al Imran: 142, 143].

﴿*Je, mlidhani kuwa mtaachwa tu, bila ya Mwenyezi Mungu kuwapambanua wale walio pigana Jihadi kati yenu, na wala hawakumfanya mwandani wao isipo kuwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake na Waumini wenziwe? Na Mwenyezi Mungu anazo khabari za yote mnayo yatenda.*﴾ [At-Tawbah: 16].

﴿*Je! Wanadhani watu wataachwa kwa kuwa wanasema: Tumeamini. Nao wasijaribiwe? 2 Hakika tuliwajaribu waliokuwa kabla yao, na kwa yakini Mwenyezi Mungu atawatambulisha walio wakweli na atawatambulisha walio waongo.*﴾ [Al A’nkabut: 2-3].

﴿*Na wanaofanya juhudi kwa ajili yetu, Sisi tutawaongoa kwenye njia zetu. Na hakika Mwenyezi Mungu yu pamoja na watu wema.*﴾ [Al A’nkabut: 69].

﴿*Basi ama yule aliye zidi ujeuri 37 Na akakhiari maisha ya dunia 38 Kwa hakika Jahannamu ndiyo makaazi yake 39 Na ama yule anayeogopa kusimamishwa mbele ya Mola wake Mlezi, na akajizuilia nafsi yake na matamanio 40 Basi huyo, Pepo itakuwa ndiyo makaazi yake 41.*﴾ [Al-Nazi’at: 37-41].

Msimulizi

Ni: Abu Hamza, Anas bin Malik bin Al-Nadr Al-Ansari, alimtumikia Mtume, amani iwe juu yake, ni wa mwisho kufa kati ya masahaba huko Basra.” Mjumbe wa Mwenyezi Mungu alikuja Madina akiwa na umri wa miaka kumi, na alipigania Dini pamoja na Mtume zaidi ya mara moja, Basi akatoka na Mtume wa Mwenyezi Mungu (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam) katika vita ya Badr na hali yeye ni kijana akimtumikia Mtume rehema na amani ziwe juu yake. Bali wabobezi wa vita hawakumweka kuwa miongoni mwa watu waliopigana vita hiyo, kwa sababu alihudhuria akiwa mdogo na hakuwa katika umri wa wapiganaji. Basi akashikamana naye, na akamuunga mkono chini ya mti. Alikuwa ni Mtoa fatwa na msomi wa sharia, Alikufa katika mwaka: (93 AH)[1].

Muhtasari

Mtume swallallahu alayhi wa sallam, ameeleza kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ameweka pembezoni mwa Pepo mambo ambayo mtu anayachukia, kama vile majukumu ya kimaamrisho na mengineyo, na akaweka pembezoni mwa Jahannamu mambo ambayo mtu anayatamani kama vile raha na matamanio. Ili mtihani uwe mkubwa zaidi.

1 Unaweza kurejea historia yake katika kitabu: “Maarifaat al-Sahaba” cha Abu Nu’aym (4/1846), ““Al istie`ab Fi Maarifat Al’as-habi”” cha Ibn Abd al-Bar (4/1770), “Asad al-Ghaba” cha Ibn Al-Atheer (3/357), ““Al’iisabat Fi Tamayuz Alswahabati”” cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/267).

Ufahamu

1. Ametaja Mtume Rehema na Amani zimshukie kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ameizungushia Pepo kwa dhiki na tabu zinazomuelemea mtu, kwani mtu haoni njia ya kwenda Peponi isipokuwa kwa dhiki na tabu kiasi fulani, kama vile kutekeleza faradhi zinazoweza kumuelemea mtu, kutokana na ulazima wa kuyatekeleza, na kujiepusha na makatazo yanayoweza kuielemea nafsi kwa kukiuka matamanio ya nafsi.

2. Moto umezingirwa na matamanio anayoyapenda mwanadamu. Mwanadamu haoni njia ya kwenda Motoni isipokuwa kwa baadhi ya matamanio ambayo mtu anayapenda; Ikiwa ni

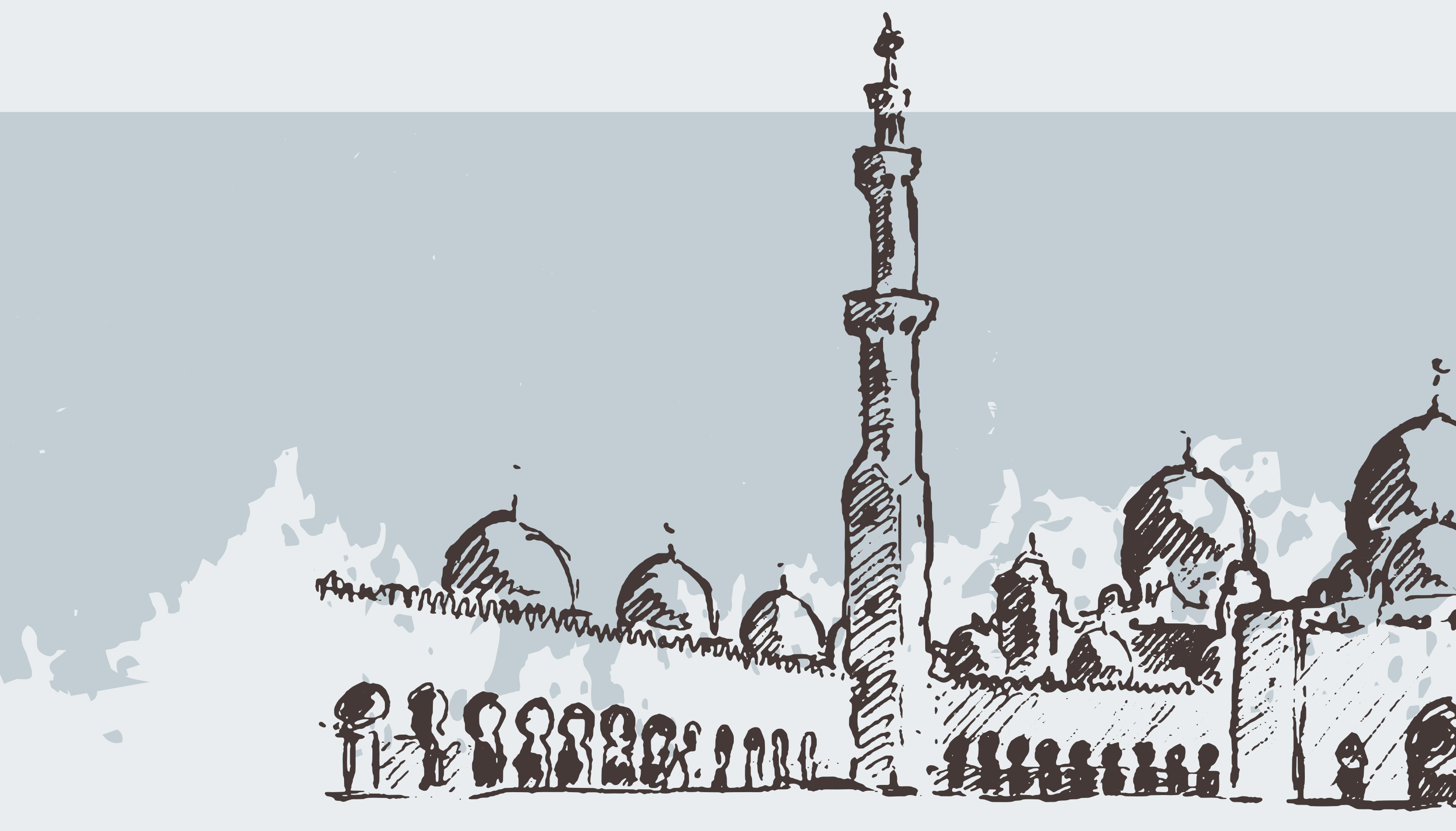

matamanio ya maoni, matamanio ya hasira na kutumia mabavu, au matamanio baina ya wanaume na wanawake, au matamanio ya pesa na mengineyo, kama si matamanio na fitna ya Shetani na kuijaribu nafsi kwa matamanio hayo, hakuna mtu angetamani kushika njia ya Motoni.

Kinachokusudiwa ni matamanio ambayo Mwenyezi Mungu ameyaharamisha kwa viumbe vyake, sio vile alivyowaruhusu kuvifurahia, kama vile chakula na vinywaji vizuri vinavyoruhusiwa, starehe ya mke na kijakazi, kucheza na watoto na familia na kuzungumza nao.

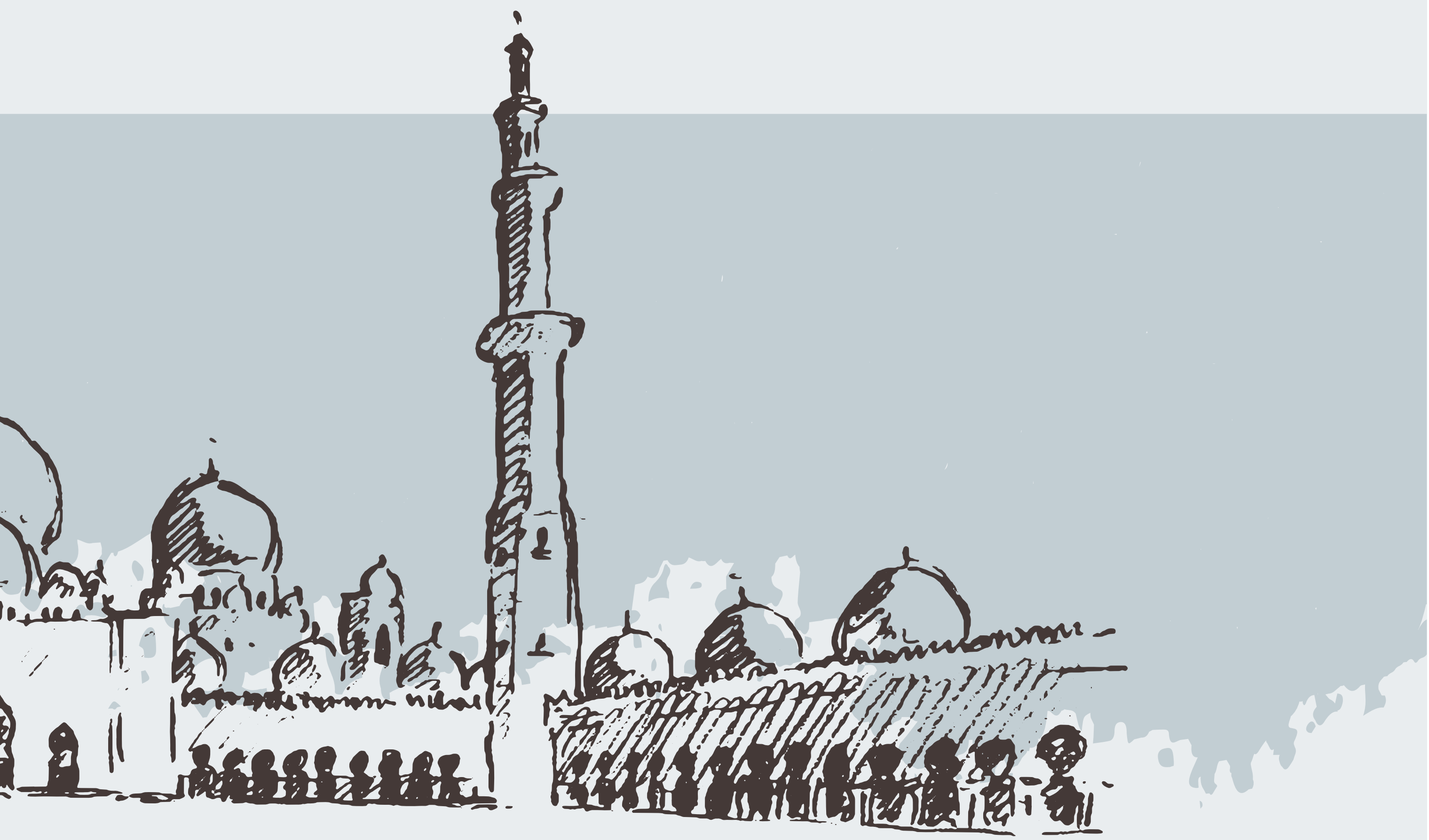

Mafunzo

1 Kumbuka picha hii ambayo Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wasallam alikupigia ili iwe vyepesi kushika na kupita njia ya kwenda Peponi, na kuepuka njia ya Jahannam. Kila unapokuwa mvivu katika utiifu au kuacha matamanio, kumbuka kwamba kuna Pepo nyuma yake, na kila unaporuhusu kutamani matamanio yaliyoharamishwa, kumbuka kuwa nyuma yake kuna Moto.

2 Jitambue kuwa pepo ina thamani kubwa, kwani inahitaji kuswali sala hata zikiwa nzito, na kuacha haramu hata ukiipenda. Mwenye akili timamu hujitambua kwa kutumia muda wake kila mara ili kutekeleza sala miongoni mwa Sala, japo katika nyakati za baridi kali au joto, au kuacha raha ya usingizi ili kuswali Alfajiri, au ibada nyinginezo, Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: “Na hakika sala ni jambo zito sana isipokuwa kwa wanyenyekevu” [Al-Baqarah: 45]. Halikadhalika humpa masikini pesa zake anazozipenda, pamoja na kufunga, Hija, kuwaheshimu wazazi, na majukumu mengine ya faradhi, na kuacha udhibiti wa damu na mali za watu, zinaa na vitangulizi vyake, kunywa vilevi na haramu nyinginezo.

Na huingia kwenye kuchukiza: kufanya bidii katika ibada na subira ndani yake, kusubiri juu ya shida zake, kuzuia hasira, msamaha, sadaka, kumtendea wema mkosefu, subira juu ya matamanio, na matendo mema yote[1].

3 Atakayefanya subira kwa ajili ya kutekeleza maamrisho ya Mwenyezi Mungu duniani, Mwenyezi Mungu atamlipa siku ya Kiyama kilichobora zaidi, basi Mwenyezi Mungu atamuepushia fitna za Moto, na atampa kile ambacho roho zinatamani Peponi.

4 Mshindi ni yule anayeiuza dunia yake kwa ajili ya Akhera yake, na mwenye hasara ni yule anayeiuza akhera yake kwa ajili ya dunia yake.

5 Utukufu wa dunia na akhera haupatikani ila kwa shida, kwani neema haipatikani kwa neema, na hadithi inabainisha kuwa Mwanadamu katika maisha ya dunia anahitaji juhudi kubwa, akijituma vilivyo kwa ajili ya Mwenyezi Mungu - Mwenye nguvu na Mtukufu. Yeyote mwenye heshima na utukufu, na akawa mwenye pupa ya hali ya juu, hawezi kuiacha nafsi yake kufanya madhambi, kwani itakuwa ni hiyana, na hakuna atakayeikubali hiyana isipokuwa kwa wale ambao hawana nia njema na nafsi zao[2].

6 Ibn al-Qayyim-Mwenyezi Mungu amrehemu- amesema: “Ionyeshe nafsi yako yale aliyowaandalia Mwenyezi Mungu vipenzi wake na wanaomtii katika neema ya milele, furaha isiyo na kikomo, na ushindi mkubwa kabisa, na uionyeshe yale ambayo Mwenyezi Mungu amewaandalia watu wavivu, wapotevu na waliofedheheka, nayale aliyowaandalia katika adhabu na majuto ya kudumu. Basi chagua lipi kati ya makundi mawili linalokufaa zaidi, na kila mtu afanye kazi kwa manufaa yake, na kila mtu analielekea lile linalomfaa. Na yaliyo bora kwake, na wala usiyaone matibabu haya ni ya muda mrefu kwa sababu hitajio lake ni muhimu zaidi kuliko mgonjwa anavyomhitajia daktari[3].

1 Ufafanuzi wa Al-Nawawi katika sahihi ya Muslim (17/165).
2 Majmuu’ Rasa’il Ibn Rajab (1/203).
3 “Zad Almuead Fi Hady Khayr Aleabadi” na Ibn al-Qayyim (4/179, 180).

7 Ilipozuka cheche za vita siku ya Badr, Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) akawahimiza maswahaba zake kupigana, na akasema: “Nendeni kwenye pepo ambayo upana wake ni mbingu na ardhi.” Umair ibn al-Hamam al-Ansari al-Ansari Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema: Ni sawa, ni sawa, basi Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wasallam akasema: “Ni nini kinachokufanya useme Ni sawa, ni sawa?” Akasema: Hapana, Wallahi, ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, isipokuwa nataraji kuwa miongoni mwa watu wake. Akasema mtume: “Hakika wewe ni miongoni mwa watu wa peponi.” Basi akatoa tende, na kuanza kula. Kisha akasema: Nikiishi na kuendelea kula tende hizi mpaka kumalizika itakuwa ni muda mrefu. Basi akatupa tende zilizokuwa zimebaki, kisha akapigana na maadui mpaka akauawa. Basi tazama na ujifunze: ni Vipi aliinunua Pepo kwa kupigania dini katika njia ya Mwenyezi Mungu? Na ni kama alivyosema Mwenyezi Mungu mtukufu: “Mmefaradhishiwa kupigana vita, navyo vinachukiza kwenu” [Al-Baqarah: 216]. Alitanguliza Neema ya Pepo ya milele kuliko starehe za maisha ya dunia, ambayo ni ya kupita na ya uwongo.

Amesema mshairi:

Na pepo za milele ni zenye kudumu, na atakaye ingia peponi atadumu na hatakufa.

Imetayarishwa kwa yule anayemcha Mwenyezi Mungu na kumwogopa= na akafa juu ya kumpwekesha Mwenyezi Mungu.

Mwingine akasema:

Nafsi ikikukumbusha maisha ya kidunia = usisahau viwanja vya pepo na kudumu kwa milele

Je, huoni dunia na usumbufu wake = taabu na shida kwa wenye kuitafuta kwa wingi wake

Na mtu dhalili kabisa duniani kwa uovu na upofu = ni mwenye kutafuta starehe zake na utukufu.

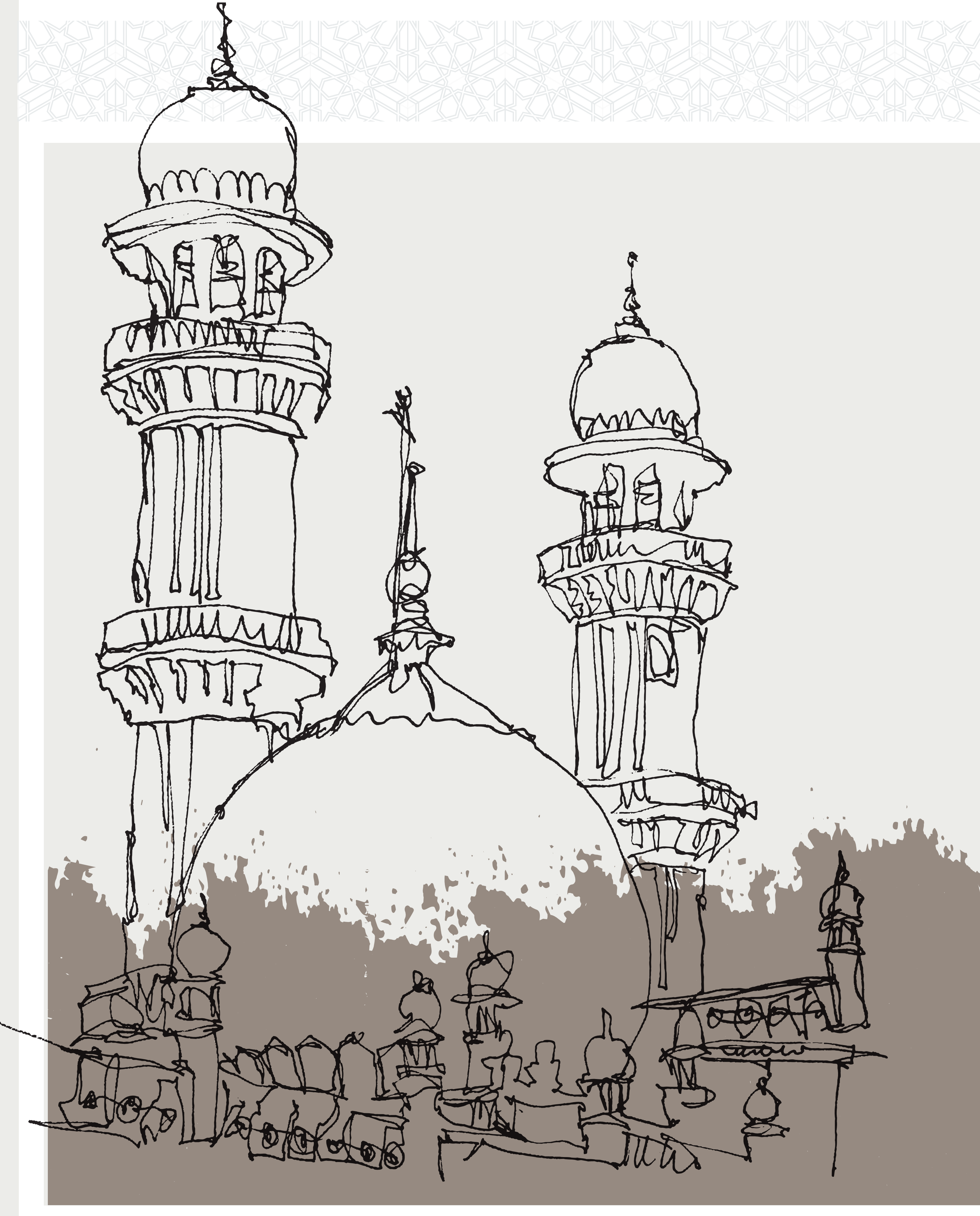

102

Hadithi

KULAZIMIANA NA NJIA ILIYONYOOKA

Kutoka kwa Sufyan bin Abdullah Al Thaqafi, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema:

1 Nilisema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu niambie kitu katika Uislamu ambacho sitamuuliza yeyote baada yako - na katika Hadithi ya Abu Usama: asiyekuwa wewe.

2 Akasema Mtume: "Sema: Nimemuamini Mwenyezi Mungu, kisha kuwa na msimamo"[1].

1 Imepokewa na Muslim (38).

Ayah

Mwenyezi Mungu aliyetukuka amesema:

﴿*Sema: Hakika mimi ni mtu kama nyinyi; inafunuliwa kwangu ya kwamba Mola wenu ni Mola Mmoja tu. Basi nyookeni sawa kumwendea Yeye, na mumtake msamaha, na ole wao wanaomshirikisha.*﴾ [Fussilat: 6].

﴿*Hakika walio sema: Mola wetu Mlezi ni Mwenyezi Mungu! Kisha wakanyooka sawa, hao huwateremkia Malaika wakawaambia: Msiogope, wala msihuzunike; nanyi furahini kwa Pepo mliyokuwa mkiahidiwa (30) Sisi ni vipenzi vyenu katika maisha ya dunia na katika Akhera, na humo mtapata kinacho tamaniwa na nafsi zenu, na humo mtapata mtakavyovitaka.*﴾ [Fussilat: 30, 31].

Msimulizi

Ni: Sufyan bin Abdullah Al-Thaqafi, ana uswahaba na riwaya, Umar bin Al-Khattab Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimteua kuwa mtawala wa Taif, na alikuwa miongoni mwa wajumbe waliokuja kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehema na amani zimshukie, Aliishi Madina, ilisimulia kutoka kwake Urwa bin Al-Zubayr, na mwanawe Abu Al-Hakam bin Sufyan, aliyefariki mwaka (41 AH) [1].

Muhtasari

Swahaba mmoja alitaka kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kauli pana na iliyo kusanya mambo ya Uislamu, hivyo akamuamuru kuwa na imani na kuisimamia imani hiyo.

1 tazama: "Al-Tabaqat Al-Kubra" na Ibn Saad (5/514), "Maarefah Al-Sahaba" cha Abi Naeem (3/1385), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (2/253).

Ufahamu

1 Swahaba Mwenyezi Mungu awe radhi naye anamuuliza Mtume rehma na Amani zimshukie, kuhusu kauli inayojumuisha maana zote za Uislamu ili ayafahamu, hakuhitajia kuuliza tu. bali anaichukua na kuifanyia kazi na kulazimiana nayo.

2 Mtume, Rehema na Amani zimshukie, akamjibu, na akamuongoza kusema: “Nimemuamini Mwenyezi Mungu.” Anasema hivyo kwa ulimi wake akiwa ameamini moyoni mwake, akitenda kwa viungo vyake. Na kusiwepo kitu chochote kinachopinga usemi wake huo kwa maneno, kitendo, au itikadi. Kisha akamuamrisha kuwa na msimamo madhubuti katika hilo, asifanye maasi au kuacha utiifu.

Nasaha hii ni sawa na kauli yake Mwenyezi aliyetakasika: “Hakika waliosema: Mola wetu Mlezi ni Mwenyezi Mungu! Kisha wakanyooka sawa, hao huwateremkia Malaika wakawaambia: Msiogope, wala msihuzunike; nanyi furahini kwa Pepo mliyokuwa mkiahidiwa (30) Sisi ni vipenzi vyenu katika maisha ya dunia na katika Akhera, na humo mtapata kinachotamaniwa na nafsi zenu, na humo mtapata mtakavyovitaka” [Fussilat: 30, 31].

Kuwa na msimamo ni jambo pana la kutekeleza maamrisho yote, na kuyaacha makatazo yote. Kwani mja akiacha maamrisho, au akatenda dhambi, huyo hana msimamo.(1)

Maneno ya Maswahaba ni mengi katika kubainisha maana halisi ya msimamo, na yote yanazunguka kwenye maana moja. Abu Bakr al-Siddiq, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: “Msimamo: ni kutomshirikisha Mwenyezi Mungu na chochote.” anakusudia msimamo juu ya tauhidi safi. Na Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi pia, amesema: “Msimamo: ni kusimama imara katika kutekeleza amri na kuacha haramu, na wala asifanye ujanja na udanganyifu.” Uthman bin Affan, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: “Kuwa na msimamo: ni kuMuabudu Mwenyezi Mungu kwa ikhlasi. Ali bin Abi Talib, Mwenyezi Mungu awe radhi naye pia, na Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, wamesema: “kuweni na msimamo, kwa kutekeleza wajibu. Na Al-Hassan, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Simameni juu ya amri ya Mwenyezi Mungu, na fanyeni katika kumtii, na epukeni kumuasi.”(2).

Amesema mshairi:

Uwe mnyoofu, kwa maana maisha si sawa = maadamu unabaki katika makosa.

Usisimame kwa ubaya, ikiwa una busara, kwa maana uovu ni maoni mabaya.

Kuwa mnyoofu ikiwa unataka cheo cha juu = Je, mawazo tasa yanatoaje matunda?!

Kuwa na msimamo Dini na Dunia zitakuwa nyofu kwako = utapata utukufu na ni jambo mkubwa

Uwe mnyoofu, kwani msimamo wa mtu ni anwani, inayomjulisha kuwa ni mwenye busara na hekima.

1 Tazama: “Al-Mafteh fi Sharh Al-Masabih” cha Al-Madhari (1/ 87), “Maelezo ya Al-Mishkat Al-Kashef An Haqa’et Al-Sunan” cha Al-Tayyibi (2/ 457).

2 Tazama: “Madarij As-Salekin” cha Ibn Al-Qayyim (2/ 104), “Jami’ Al-Ulum wal-Hikum” cha Ibn Rajab (1/ 508).

Mafunzo

1. Mwenye akili timamu anapaswa kuuliza ni nini kinajumuisha na kuikusanya dini, na maswali yake yasiwe juu ya mambo yasiyo na manufaa[1].

2. Kamwe usione aibu kuuliza au kufanya kiburi juu yake. Kwani elimu imepotea baina ya kiburi na staha, na Maswahaba wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam hakikuwazuia chochote kuuliza.

3. Kuuliza ni ufunguo wa elimu, na kila mwenye akili timamu anatakiwa kuharakisha kuuliza maswali juu ya yale asiyoyajua katika mambo ya dini na dunia, ambayo yatamletea furaha na wokovu katika siku za karibuni na zijazo.

4. Miongoni mwa sifa zinazopaswa kutimizwa na mlinganiaji na mwenye elimu: kuwa na uwezo wa kufikisha kwa kutunga maana nyingi kwa maneno mepesi na machache; kwa kufuata mfano wa Mtume, amani iwe juu yake; Ili kusiwe na mazungumzo mengi kwa wanaolinganiwa ili wasahau au wasielewe.

5. Haki ni sawa na roho ilivyo katika mwili; Mwili ukikosa roho, unakufa, ndivyo hali ilivyo, ikiwa huna msimamo, basi umeharibika. Na kama vile maisha ya serikali yalivyo, kupatikana matendo ya ziada, ndivyo ambavyo faida huongezeka na kutakaswa nayo, kwa hivyo hakuna utakaso wa kazi, na hakuna afya ya hali bila hiyo[2].

6. Inafaa kudhihirisha msimamo wa mtu, kwa kusema: Fulani ni mwongofu, wala haisemwi: ana msimamo; Kwa sababu istiqaama ni neno la Qur'an, na kwa sababu kujitoa maana yake ni ulazima wa jambo makhsusi, liwe zuri au baya[3].

7. Kuwa na simamo hakupingani na kuingia katika makosa, na kuteleza, kufuata nyayo za Shetani, kisha kutubia kwa Mwenyezi Mungu; Msimamo ni mgumu, na ndio maana Yeye Allah Aliyetukuka akasema: "Basi kuweni na msimamo kwake Yeye na muombe msamaha" [Fussilat: 6]; Yaani nyoosheni na mtake msamaha kwa yale yanayokiuka haki.

8. Msimamo umekusanya nyanja zote za maisha: katika imani, ibada, shughuli, maadili, na mengineyo; Kwa kuamini kuwa mja ni mwongofu juu ya kumwamini Mwenyezi Mungu Mtukufu na Tauhidi Yake, na kukataa shirki, bidaa na upotofu, na katika ibada zinazoshikamana na yaliyoamrishwa na kujiepusha na yale yaliyoharamishwa, na katika maadili ya kutaka sifa njema na kushughulika nayo. watu wenye maadili mema na yenye kusifiwa na kujiepusha na maadili mabaya, ya kukemea, na katika shughuli za kutafuta mapato mema, na sio udanganyifu, dhulma na khiyana.

---

1 Tazama: "shrh al'arbaein alnawawiata"" na Al-Uthaymeen (uk. 213).
2 "Madarij As-Salikin" cha Ibn Al-Qayyim (2/106).
3 Tazama: "shrh al'arbaein alnawawiata" na Al-Uthaymeen (uk. 214).

Hadithi 103

KUJIHEABU

Kutoka kwa Abu Barzah Al-Aslamiy, ambaye amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wasallam:

1. "Mja hatatembea kusogea mbele Siku ya Qiyaamah mpaka aulizwe
2. Kuhusu umri wake: Aliumaliza vipi?
3. Ujuzi wake: alifanya nini?
4. Kuhusu pesa zake alizipata wapi? Na Alizitumia katika lipi?
5. Na kuhusu mwili wake: aliuchoshaje?[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3624) na Muslim (2450).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

- ﴾*Je! Mnawaamrisha watu mema na mnajisahau nafsi zenu, na hali nyinyi mnasoma Kitabu? Basi je, hamzingatii.*﴿ [Al-Baqarah: 44].
- ﴾*Na humo watapiga makelele: Mola wetu Mlezi! Tutoe tufanye mema sio yale tuliyokuwa tukiyafanya. Kwani hatukukupeni umri wa kutosha kukumbuka mwenye kukumbuka? Na akakujieni Mwonyaji? Basi onjeni! Kwani walio dhulumu hawana wa kuwanusuru.*﴿ [Fatir: 37].
- ﴾*Na wasimamisheni. Hakika hao ni wenye kuulizwa.*﴿ [Al-Saffat: 24].
- ﴾*Na wakawafanya Malaika, ambao ni waja wa Mwingi wa Rehema, ni wanawake! Kwani wameshuhudia kuumbwa kwao? Ushahidi wao utaandikwa na wao watahojiwa.*﴿ [Al-Zukhruf: 19].
- ﴾*Enyi mlio amini! Kwa nini mnasema msiyo yatenda.*﴿ [As-Saff: 2].

Msimulizi

Ni: Abu Barza Al-Aslami Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, Swahaba mkubwa. Alijulikana kwa lakabu yake, na Wanachuoni wametofautiana juu ya jina lake halisi. Ikasemwa: Nadlah bin Ubaid bin Al-Harith, na ikasemwa: Nadlah bin Abdullah bin Al-Harith, ni mmoja katika waliosilimu zamani, alishuhudia kuufungua mji wa Khaybar, kuufungua mji wa Makka na Hunayn, na aliishi mjini Basra. Na aliupiga mji Khurasan, na ndiye aliyemuua Abd al-Uzza bin Khatal chini ya pazia ya Al-Kaaba siku ya ushindi alipoamrisha kuuawa kwake Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, alifariki mwaka wa 65. AH[1].

Muhtasari

Mtume Rehma na Amani zimshukie anaeleza kuwa mwanadamu anawajibika kujibu mambo manne; Kuhusu umri wake, elimu, pesa na mwili wake, ni lazima ajitayarishe kwa maswali hayo, na kutumia vitu hivyo kwa kumtii Mwenyezi Mungu na kumpendeza.

1 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2417).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anautahadharisha Ummah wake kwamba ni lazima mja aulizwe mambo manne mbele ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, hivyo mtu ajiandae kwa maswali hayo, na aandae jawabu. Na kutokana na rehema yake, utukufu ni wake, ni kwamba hakuyaficha maswali haya ati yasijulikane kwa yeyote, bali aliyabainisha na kumwambia Mtume, rehema na amani ziwe juu yake.

2 Swali la kwanza katika hayo ni kwamba ataulizwa kuhusu maisha yake aliyopewa na Mwenyezi Mungu hapa duniani, aliyatumia vipi na ameyamalizaje? Je, ni katika kumtii Mungu Mwenyezi au katika kumuasi? Ndio maana Mtume Rehema na Amani zimshukie alikuwa na shauku kubwa ya kuuelekeza umma wake ili ufaidike na maisha yake, pale alipomwambia Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awawie radhi. “Tumia fursa tano kabla ya kukupata mambo matano: ujana wako kabla ya uzee wako. Afya yako kabla ya ugonjwa wako, utajiri wako kabla ya umaskini wako, wakati wako wa kupumzika kabla ya kazi yako kukushughulisha, na maisha yako kabla ya kifo chako[1].

3 Kisha Mwenyezi Mungu atamuuliza juu ya elimu yake - ikiwa ni katika watu wa elimu -; Je, alijifunza elimu hiyo kwa ikhlasi kwa Mwenyezi Mungu au kutokana na unafiki na sifa, hivyo atakuwa miongoni mwa watu wa kwanza kuhukumiwa Siku ya Kiyama? Katika Hadith: “Na mtu aliyejifunza elimu na akaifundisha, na akaisoma Qur’ani, basi ataletwa na kujulishwa neema zake, na akazitambua: umeitumikiaje? Akasema: Nimejifunza na kufundisha, na nimesoma Qur’ani kwa ajili yako mola wangu mlezi. Mwenyezi Mungu atamweleza: Umesema uwongo. Lakini umejifunza elimu ili utajwe kuwa ni msomi, na umejifunza elimu ili utajwe kuwa ni msomaji mzuri, basi umeshatajwa kama ulivyotaka, Kisha ikaamrishwa aburuzwe kifudifudi mpaka akatupwa motoni”[2].

Na je, aliieneza elimu hiyo na akawa mkweli katika hiyo elimu, au aliificha na akaidanganya riwaya yake na akawadanganya watu ili awaridhishe baadhi yao? Na je, alitenda kulingana na alivyojua, au alienda kinyume na vitendo vyake, kwa hiyo akaingia katika maneno yake Aliye Juu Zaidi. Amesema Mwenyezi Mtukufu: “Je! Mnawaamrisha watu mema na mnajisahau nafsi zenu, na hali nyinyi mnasoma Kitabu? Basi je, hamzingatii” [Al-Baqarah: 44]. Na kama alivyosema Mwenyezi Mtukufu: “Yanachukiza vikubwa mno kwa Mwenyezi Mungu kuwa mnasema msiyoyatenda” [As-Saff: 3].

4 Swali la tatu ni kwamba mja anaulizwa kuhusu pesa zake. Ameipata wapi na kaitumiaje, ni katika njia ya halali au haramu, au ameitumia vipi? Je, aliitumia katika kumtii mola ake mlezi na kuitumikia Dini, au aliipoteza kwa maasi, matamanio na madhambi?

1 Tazama ufafanuzi wake: Ma`rifat al-Sahaba cha Abu Na`im (5/2682), “Assimilation fi Ma`rifat al-Sahaba” cha Ibn Abd al-Bar (4/1495), “Asad al-Ghaba” na Ibn al-Athiir (5/305).

2 Imepokewa na Al-Hakim katika Al-Mustadrak kwenye Sahih ya Bukharin a Muslim (7846).

5 Swali la mwisho katika haya ni kwamba mtu anaulizwa kuhusu mwili wake, nguvu, afya na ujana wake; Alifanyaje na alitumia vipi?

Maana ya Hadithi sio kwamba mja haulizwi juu ya mambo mengine zaidi ya hayo, bali Yeye Allah mwenye utukufu, Atamuwajibisha kila mja kwa matendo na maneno aliyoyatenda. Hata hivyo, maswali haya ni jambo muhimu zaidi ambalo mja anaulizwa, na maswali mengine yote yatafuata baada yake.

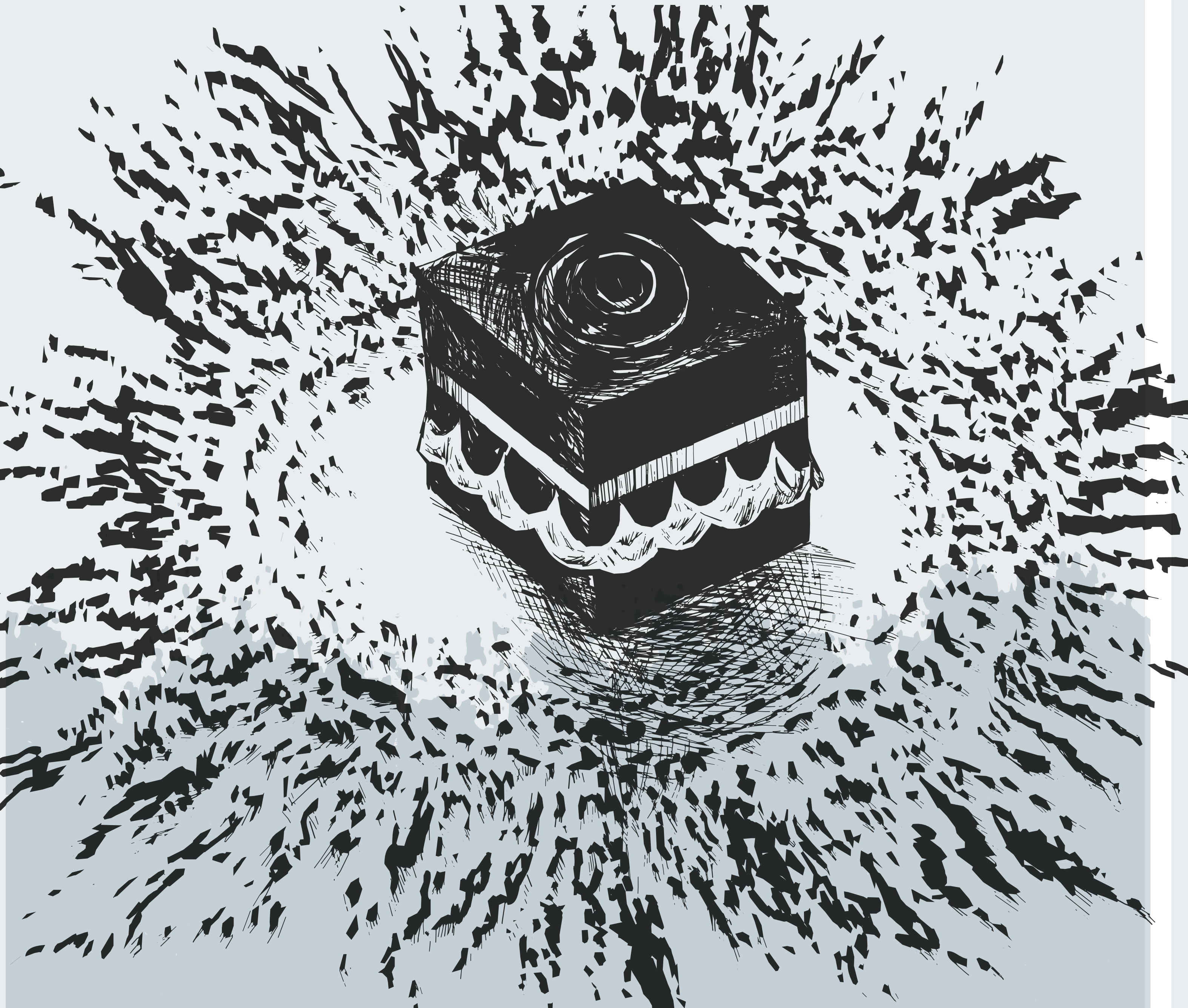

Mafunzo

1. Mja hana budi kujiandaa kwa yale maswali atakayoulizwa mbele ya Mwenyezi Mungu; Kwani Mtu muovu ni yule anayejua swali na hayuko tayari kulijibu.

2. Baadhi ya Waumini wataingia Peponi bila ya kuhesabiwa, kwa hivyo hawataulizwa na wala hawatasimama mbele ya Mola wao Mlezi kuulizwa; Na akasema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: "Wataingia Peponi watu elfu sabini bila hesabu. Hao ndio ambao hawatumii zinguoi, wala hawaitakidi nuksi, na wanamtegemea Mola wao Mlezi"[1]. Ni Utukufu mkubwa kiasi gani kuingia Peponi, na kubwa kuliko ni kuingia humo bila ya kuhesabiwa! Basi tunapaswa kuchangamkia fursa hiyo ili nasi tuwe miongoni mwa hao.

3. Al-Fudayl bin Iyadh-Mwenyezi Mungu amrehemu- alimwambia mtu: una miaka mingapi? Akajibu: Miaka sitini. Akasema: Umetembea miaka sitini kwenda kwa Mola wako, bila shaka unakaribia kufika.Yule mtu akajibu: Sisi ni wa Mwenyezi Mungu na kwake Yeye tutarejea. Al-Fudayl akasema: Je! unajua tafsiri yake? Akamweleza kuwa hapo umemaanisha: Sisi ni waja wa Mwenyezi Mungu na kwake tutarejea, basi anayejua kwamba yeye ni mja wa Mwenyezi Mungu na kwamba atarejea kwake, basi ajue kwamba yuko chini ya ulinzi, na anayejua kwamba yuko chini ya ulinzi, basi na ajue kwamba yeye atahojiwa na kuulizwa. Na yeyote anayejua kwamba atahojiwa. Hebu aandae majibu ya maswali.Yule mtu akasema: Ni ipi njia ya kuokoka? Akasema: Tena Rahisi mno. Akasema: Ni ipi? Akasema: ni kuwa mtu mwema na bora katika umri uliobakia, kwa kufanya hivyo utasamehewa na madhambi yaliyopita, kwani ukiendelea kuasi katika umri uliobakia, utaadhibiwa hata kwa madhambi ya sasa na yale yaliyopita na yaliyobakia[2].

4. Umri wa mtu ndicho kitu muhimu zaidi alicho nacho; umri ni siku chache zilizohesabiwa na masaa yaliyohesabiwa. Ni lazima mtu ajue thamani ya wakati wake, na atumie saa zake katika kumtii Mungu Mwenyezi. Mwenyezi Mungu atamuuliza siku ya Qiyaamah maisha yake yote, kwa hivyo ikiwa alitimiza faradhi na utiifu aliokuwa nao, ataokoka na kuwa salama, na asipofanya hivyo ataangamia na kupata hasara.

5. Tumia vizuri muda wako katika utii na upate daraja za juu zaidi; Amesema Ali bin Abi Talib Allah amuwiye radhi: "Dunia imeondoka nyuma, na Akhera imesonga mbele, na kila mmoja wao ana watoto, basi kuweni watoto wa Akhera, wala msiwe miongoni mwa watoto wa dunia hii, kwa maana leo ni matendo na hakuna hesabu, na kesho akhera ni hesabu na hakuna matendo."[3].

6. Elimu ni uthibitisho dhidi ya mmiliki wake; Labda wajinga waliomba msamaha kwa ujinga, na hakuna udhuru kwa mwanachuoni aliyejua hukumu za Mwenyezi Mungu na kwenda kinyume chake, kwa kufuata matakwa yake.

1 Imesimuliwa na Muslim (1905).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6472) na Muslim (220), kwa kutoka kwa Ibn Abbas, Mungu awe radhi nao.
3 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (2/383).

7 Zaka ya elimu ni kuieneza na kuifundisha kwa watu, na kuficha ilimu ni dhambi kubwa, Mwenyezi Mungu Mtukufu ameiahidi adhabu kali kabisa. Amesema Mwenyezi Mungu: **“**Hakika wale wanao ficha tuliyoyateremsha katika ubainifu na uwongofu baada ya Sisi kuzibainisha kwa watu Kitabuni -- hao anawalaani Mwenyezi Mungu, na wanawalaani kila wenye kulaani” [Al-Baqarah: 159] Na akasema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Mwenye kuulizwa elimu na akaificha, basi Mwenyezi Mungu atamfunga mnyororo wa moto Siku ya Kiyama”(1).

8 Suala la pesa kwa Mwenyezi Mungu ni kubwa, na ndio maana akauliza kuhusu umri, elimu na mwili swali moja baada ya jingine, na akauliza kuhusu pesa maswali mawili; Aliipata wapi, na aliitumiaje? Mtu anapaswa kuchunga pesa zake; Hachukui pesa isipokuwa katika njia ya halali, na haitoi ila kwa njia ya halali.

9 Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, walikuwa wakitafuta chakula kwa njia ya halali na kuacha haramu na vilivyomo ndani yake, siku moja Abu Bakr Al-Siddiq alikula chakula kilicholetwa na mtumwa wake. na alipokula, yule kijana akamwambia kuwa chakula hiki kililetwa na mtu aliyefanyiwa ukuhani na kijana, katika zama za kabla ya Uislamu, hakupiga ramli, bali alimdanganya, na hii iliendana na amri ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, basi yule mtu akaleta chakula kama malipo kwa kijana, basi Abu Bakri Mwenyezi Mungu amuwie radhi akaweka mkono wake mdomoni mpaka kutapika kilicho tumboni mwake(2).

10 Mwili wako ni amana ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu amekukabidhi, basi uilinde kwa kumtii Mwenyezi Mungu na kujikurubisha Kwake, na uuepushe na vyanzo vya uharibifu na maasi.

Amesema mshairi:

Tuna furaha na tunatumaini kwa matumaini makubwa = Kamba ya kifo inatukunja na inayavunja matumaini.

Basi panda misingi ya uchamungu maadamu unaweza kufanya hivyo = na ujue kuwa baada ya kufa utakutana na misingi hiyo.

Mvune matunda kesho katika nyumba yenye heshima = hakuna kusumbuliwa ndani yake, wala taabu.

1 Ighaat al-Lahfan cha Ibn al-Qayyim (1/71).
2 Imepokewa na Abu Daawuud (3658), Al-Tirmidhiy (2649), na Ibn Majah (264).

Hadithi 104

KUAHACHA BAADHI YA HALALI KWA KUOGOPEA KUINGIA KATIKA HARAMU

Kutoka kwa Nuuman bin Bashir – Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili – amesema: Nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu (Rehma na Amani zimshukie) akisema – na al-Nu'man aliashiria kwa vidole vyake kwenye masikio yake:

1 "Halali iko wazi, na haramu iko wazi.

2 Na kati ya halali na haramu kuna mkanganyiko ambao si watu wengi wanaoufahamu.

3 Basi mwenye kujiepusha na mashaka atakuwa ameitakasa dhamira na heshima yake ya kidini.

4 Na anayeingia katika mashaka huanguka katika haramu kama mchungaji anayechunga wanyama wake pembezoni mwa ngome, inakuwa ni karibu zaidi kulisha katika mazao.

5 Hakika kila Mfalme ana ngome na ulinzi, na hakika ngome ya Mwenyezi Mungu ni mambo yaliyo haramu.

6 Hakika ndani ya mwili kuna mnofu wa nyama, ukiwa mzuri mnofu huo, basi mwili wote ni mzuri, na ukiharibika mnofu huo mwili wote umeharibika, sasa mnofu huo ndio moyo"[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2051), na Muslim (1599), na maneno ni yake.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

> *﴿Yeye ndiye aliye kuteremshia Kitabu hichi. Ndani yake zimo Aya muhkam, zenye maana wazi. Hizo ndizo msingi wa Kitabu hichi. Na ziko nyengine za mifano. Ama wale ambao nyoyoni mwao umo upotovu wanafuata zile za mifano kwa kutafuta fitna, na kutafuta maana yake; na wala hapana ajuaye maana yake ila Mwenyezi Mungu. Na wale wenye msingi madhubuti katika ilimu husema: Sisi tumeziamini, zote zimetoka kwa Mola wetu Mlezi. Lakini hawakumbuki hayo isipokuwa wenye akili.﴾* [Al Imran: 7].

> *﴿Na linapowafikia jambo lolote linalohusu amani au la kitisho wao hulitangaza. Na lau kuwa wangeli lipeleka kwa Mtume na kwa wenye mamlaka kati yao, wale wanao chunguza wangeli lijua. Na lau kuwa si fadhila ya Mwenyezi Mungu juu yenu na rehema yake mngeli mfuata Shet'ani ila wachache wenu tu.﴾* [An Nisaa: 83]

> *﴿Wala usinifedheheshe Siku watapofufuliwa (87) Siku ambayo kwamba mali hayatofaa kitu wala watoto (88) Isipo kuwa mwenye kumjia Mwenyezi Mungu na moyo safi.﴾* [Ash-Shuaraa: 87 - 89].

Msimulizi

Ni: Al-Nu'man bin Bashir bin Saad bin Tha'labah Al-Ansari, mwana wa mfalme, mwanachuoni, swahaba wa Mtume Rehma na Amani zimshukie na ni mtoto wa sahaba wake. Yeye ni miongoni mwa masahaba vijana kwa makubaliano ya wataalamu wa historia, na alikuwa mmoja wa viongozi wa Muawiyah, na alimteua kwenda Kufa kwa muda, kisha gavana wa wilaya ya Damascus baada ya Fadala. Kisha mtawala wa Homsni mji ulioko katikati mwa siria, hadithi zake zilitolewa na maimamu sita katika sunani zao, na hadithi zake ni chache, alikufa katika mwaka wa (64 AH)[1].

Muhtasari

Mtume Rehma na Amani zimshukie anafahamisha kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu amebainisha yale yanayoruhusiwa na yaliyoharamishwa kwa watu, lakini baadhi ya mambo yanaweza kuwatia shaka watu wengi bila ya kujua. Atakayejiepusha na mambo haya ataihifadhi dini yake, na mwenye kutumbukia katika hayo basi ataingia kwenye haramu.

Kisha akamwambia Mtume Rehma na Amani zimshukie kwamba uzuri wa mwili na uharibifu wake unategemea moyo.

1 Rejea: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (6/53), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat Al-Ashab" cha Ibn Abd Al-Bar (4/1496), "usdul ghabah" cha Ibn Al-Atheer (4/550).

Ufahamu

Hadith hii ni moja ya Hadith muhimu za dini. Mpaka kundi la wanachuoni likasema: Hadithi hii ni thuluthi ya Uislamu. Na Uislamu unazunguka juu yake na Hadith "Vitendo ni kwa nia" na Hadith "Katika uzuri wa Uislamu wa mtu ni kuacha yasiyo muhusu." Abu Dawud amesema: Uislamu unazunguka kwenye hadith nne Ya kwanza ni Hadith: "yaliyo halali yako wazi na yaliyo haramishwa yako wazi"[1].

1. Ametaja Mtume Rehema na Amani zimshukie katika Hadithi kuwa masharti ya Shari'a ni wazi; Halali ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu ameihalalisha na kuiruhusu iko wazi na haina utata Ndivyo ilivyo katika mambo ya haramu ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu ameyakataza na kuyaharamisha. Hayafichikani kwa yeyote aliyefikiwa na wito wa Uislamu na akaingia humo.

   Miongoni mwa mambo yaliyo halali ambayo yanajuzu ni kula vitu vizuri ambavyo Mwenyezi Mungu amevihalalisha katika Kitabu chake, na kufurahia mapambo ya maisha ya dunia kutoka kwa wake, na kuvaa aina za nguo safi alizohalalisha Mwenyezi Mungu. Miongoni mwa yaliyoharamishwa wazi wazi ni: kumshirikisha Mwenyezi Mungu na kila sababu ya ushirikina na njia zake zinazompelekea mtu kuwa mshirikina, kula najisi, maiti na nyama ya nguruwe, kunywa vilevi, kuwadhulumu watu na kula fedha zao kwa haramu, na kadhalika.

2. Baina ya viwango hivyo viwili vya halali vilivyo wazi na haramu vilivyo wazi kuna mambo ambayo yanawachanganya watu wengi, kwa hivyo hawajui mambo hayo yamo katika halali au haramu. Hii si kwa sababu sheria haikuweka wazi Mwenyezi Mungu Mtukufu amemtuma Mtume wake, rehema na amani ziwe juu yake, ili kueleza masharti ya Shari'a kikamilifu. Akasema Mwenyezi Mungu mtukufu: "Leo nimekukamilishieni Dini yenu, na kukutimizieni neema yangu, na nimekupendeleeni dini ya Uislamu" [Al-maaida: 3] Badala yake, hukumu yake inaweza kuwa mbali na watu wengi. Kwa sababu ya ukosefu wa elimu yao, na inaweza kukosekana hata kwa baadhi ya watu wa elimu kutokana na jambo linalowapitia. Lakini wamebakia katika wenye elimu ambao wanaujuzi juu ya hukumu ya dini yao kwa dalili kutoka katika Kitabu, na Sunnah, na Ijmaa na qiyaas[2].

3. Atakayejiepusha na mambo ambayo hukumu yake ni ya kutia shaka na akajiepusha nayo, basi Dini yake itasafishwa kwa ajili yake, basi atakuwa ameepukana na kashfa na adhabu, na kwa heshima yake, basi zizuieni ndimi za watu kukosoa. Na uchamungu unatokana na haya, basi uchamungu ni kujiepusha na shubuha na kuacha yale ambayo yanahofiwa madhara yake siku ya mwisho, na kujinyima au kuipa nyongo dunia ni kuacha kushikamana na yale yanayopunguza daraja ya Akhera, hata ikiwa inajuzu[3]; Kujinyima ni daraja ambalo si wajibu, na ni daraja la juu, na uchamungu ni haki ya kila Muislamu.

4. Atakayefanya mambo haya na akajishughulisha nayo, na asiepukane nayo, kupuuza kwake hilo kunampelekea kufanya haramu. Anakuwa mzembe na anakuwa mzoefu

1 "Sharh kitabu cha sahihi Muslim "(11/27).

2 Tazama: "Sharhu Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim "cha Ibn Daqiq (44), na "Sharhu Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim "(4/190).

3 Tazama katika muktadha mwingine: "Faida" cha Ibn Al-Qayyim (uk. 181).

mpaka anathubutu kuingia katika shubuha, kisha anafanya haramu, iwe kwa kukusudia au kwa kutojua[1]. Kadhalika mchungaji akichunga ng'ombe na kondoo wake karibu na ngome - jambo ambalo mfalme kuweka uzio kwenye eneo lake, huzuia watu kuingia humo bila ruhusa, na atakayeuvunja atamuadhibu - karibu kuingia wanyama wake na kula humo; Kwa sababu anaweza kuwa peke yake na asiwe na msaada, na hawezi kudhibiti, na anaweza kujaribiwa na yeye mwenyewe na Shetani anamsihi aingie ndani yake, kama vile mchungaji ikiwa kundi lake linamvuta karibu na uzio hadi kuingia kwake, anastahili adhabu kwa hilo.; Kwa hivyo, yule anayeingia katika mambo ya shubuha na kufanya vyanzo vyake, atakuwa ameingia katika haramu. Na Anastahili adhabu hiyo[2].

5 Kama ambavyo kila mfalme ana uzio na ngome inayomkinga na kuwakataza watu kuingia humo, na anawaadhibu wanaoasi amri yake; basi Mwenyezi Mungu ndiye bora zaidi kuwa na ngome, na uzio wake ambao Ameharamisha kwa viumbe vyake ni makatazo yake, ambayo ni kukufuru na kutenda dhambi. Atakayeingia humo kwa kufanya jambo la dhambi anastahiki adhabu, na anayeikaribia basi anakaribia kutumbukia humo, na anayejichunga na akaacha kuikaribia, akawa hafungamani na kitu kinachomkurubisha kwenye maasi, na wala kuingia katika shubuha yoyote[3].

6 Kisha akaelezea Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, kuwa ndani ya mwili kuna kipande kidogo cha nyama sawa na kile mtu anachotafuna kinywani mwake, na ni moyo, na moyo huu una uhusiano na moyo wa kiroho ambamo imani hupatikana hapo, na wema au uharibifu hutokea ndani yake.

7 Ikiwa moyo utasafika na ukawa mzuri, hali ya mtu na sehemu ya mwili wake itakuwa safi pia, na ikiwa moyo utaharibika, na mwili wote utaharibika na kuwa mbaya. Moyo ni mfalme na viungo ni askari wake, kwa hivyo mfalme akiwa mzuri kwa askari wake, pia askari nao watakuwa wazuri, na akiwa mfalme ni mtu mbaya, basi hata askari wake watakuwa wabaya[4].

Moyo wa haki ni ule uliojawa na upendo wa Mwenyezi Mungu mtukufu na kumpwekesha, na ukasalimika kutokana na yale yote ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu anayachukia, kwa hiyo unapenda yale yanayompendeza na kumridhisha Mwenyezi Mungu, na kuchukia kile Anachochukia na kukataa. Na moyo uliopotoka ni kinyume cha hayo[5]. Na Mwenyezi Mungu, ametakasika, ameufanya moyo kuwa ni makazi ya imani na ukafiri, Mwenyezi Mungu amesema: “Lakini Mwenyezi Mungu amekupendezeeni Imani, na akaipamba katika nyoyo zenu, na amekufanyeni muuchukie ukafiri, na upotovu, na uasi” [Al-hujraat: 7] Na akasema Mwenyezi Mungu: “Wala msimt'ii yule ambaye tumeusahaulisha moyo wake kutukumbuka” [Al-Kahf: 28].

1 “Sharhu Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim” (4/190).
2 Tazama: “Jami' al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (1/194), na “Irshad al-Sari” cha al-Qastalani (4/7).
3 Sharhu Al-Nawawi katika kitabu cha sahihi Muslim (4/190).
4 “Miftah Dar Alsaeadati” cha Ibn al-Qayyim (1/193).
5 Fath al-Bari cha Ibn Rajab (1/229).

Mafunzo

1. Mwenyezi Mungu amewabainishia waja wake hukumu zote za kisheria; Mja hana budi kujifunza hukumu hizi kwa wenye elimu, na awatake fatwa kuhusiana na asiyoyayafahamu, na hana udhuru wa kufanya mambo yaliyoharamishwa bila ya kuwauliza watu wa elimu na kuwataka ushauri.

2. Mwenyezi Mungu amekamilisha baraka zake kwa waja wake kwa kuikamilisha Dini na kubainisha ya halali na haramu, kwa hivyo hakuna anayeiacha dini kwa kudai kuwa hukumu za Sharia haziitoshelezi dini.

3. Wanachuoni na walinganiaji ni lazima wabainishe halali na haramu, kwa kuwafundisha watu hukumu za kisharia, na kuwapa fatwa zinazohusu hukumu na mambo mapya yanayojitokeza.

4. Katika Hadithi kuna dalili ya wazi ikibainisha fadhila za wanachuoni, kwani wao ndio wanaojua mambo ya kutia shaka kuliko watu wengine. Yeyote anayetaka kujiunga na kundi hilo ajitahidi kutafuta maarifa na kuyapata kwa bidii.

5. kuwepo mkanganyiko wa mambo ya shubuha inatokana na kutojua kwa watu wengi hukumu na ushahidi wake; Baadhi ya hukumu zinajulikana sana na watu wengi, na baadhi yake zimefichwa kwa watu maalum wa elimu na dini. Hivyo Asifikirie yeyote juu ya upungufu katika kuifikisha dini ya Mwenyezi Mungu kwa wanadamu.

6. Ni wajibu kwa Muislamu ikiwa atapatwa na jambo ambalo hukumu yake haifahamiki, afanye haraka kuwauliza wenye elimu; Hao ndio wajuzi juu ya hukumu za kisheria na ushahidi wao wa kina.

7. Muislamu lazima ajiepushe na shubuha ili kuhifadhi dini na heshima yake.

8. Muislamu anatakiwa kulinda heshima yake dhidi ya watu wanaopita ndani yake, hata kama ni msafi na mchamungu.

9. Kujiepusha na dhana pia ni kufuata kauli ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Wacha yale yanayokutia shaka kwa yale ambayo hayakutii shaka"[(1)].

1 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2518) na Al-Nasa'i (5711), kwa kutoka kwa Al-Hasan bin Ali, Mungu awe radhi nao, na Al-Albani ameiweka kuwa ni sahihi katika "Irwa Al-Ghalil" (1/44).

10 Yeyote asiyemcha Mwenyezi Mungu na akathubutu kuingia katika mambo ya shubuha, humpeleka kwenye mambo ya haramu, na kupuuza kwake humfanya athubutu kufanya yale yaliyoharamishwa; Kama walivyosema baadhi yao: Dhambi dogo hupelekea kubwa zaidi, na dhambi kubwa hupelekea kwenye ukafiri, na kama ilivyosimuliwa: maasi hupelekea ukafiri[1]; Kwa hivyo tuwe na uchamungu ili kujiepusha na shubuha ili tusije tukachukuliwa na mkondo wa madhambi na madhambi makubwa.

11 Kutengeneza ruhusa na kushughulika nazo humsukuma mtu kufanya yaliyoharamishwa kidogo kidogo. Mja hana budi kuzingatia ibada, awe na shauku ya kufanya ibada nyingi za kupita kiasi na asijihusishe na mipito ya kutafuta ruhusa na njia zinazoruhusiwa za kujifurahisha.

12 Shetani hamnong'onezi mja kufanya madhambi makubwa au ukafiri wote mara moja, bali anamdhihirishia kidogo kidogo, hivyo anamsihi aghafilike na mambo yanayoruhusiwa, kisha anaingia kwenye shubuha na yanayochukiza, hata akiwa mzoefu wa hilo, hapati uzito kwake kuruka mipaka ya mwenyezi Mungu. Jihadharini na minong'ono ya Shetani na hila zake, na akarudi nyuma tangu mwanzo wa njia.

13 Mtume (Rehma na Amani zimshukie) alitumia vielelezo na mafumbo yenye kubainisha, kuthibitisha na kuleta maana karibu zaidi, kwa kumfananisha mwenye kufanya shubuha na anayekula karibu na ngome. Na kwa kutolea mfano huo juu ya adhabu ya ukweli wa makatazo kwa adhabu ya mwenye kukiuka ngome ya wafalme katika dunia hii; Mlinganiaji na mwelimishaji wanapaswa kuleta maana karibu na uelewa kwa kutumia methali na kutumia njia za balagha.

14 Kuzingatia kuurekebisha moyo na kuangalia maradhi yake na kuyatibu ndilo jambo muhimu zaidi wanalolifanya wema waliotangulia; Kwa maana moyo kwa washiriki hawa ni kama mfalme ambaye yuko katika kundi la askari, ambaye askari hatakiwi kufanya lolote ila kwa kumfuata katika chochote anachotaka; Yeye ni mmiliki na yeye ndiye mtekelezaji wa yale anayomuamuru kufanya[2].

15 Usifikirie vizuri utu wako wa ndani wakati sura yako ya nje ni mbaya. Hadithi inaashiria kuwa uzuri wa ndani unahitaji uzuri wa nje. Ikiwa moyo ni mzuri, viungo lazima vifanye kazi nzuri, mtu hawezi kuwa mzuri wa moyo wakati matendo yake ni mabaya, na kuachia viungo vyake kwenye yale yaliyoharamishwa, na kukiuka mipaka ya Mwenyezi Mungu.

1 Sherh ya arobaina Al-Nawawi cha Ibn Daqiq Al-Eid (uk. 47).
2 "Ighaath al-Lahfan Min Masayid Alshaytan" na Ibn al-Qayyim (1/5).

105

Hadithi

KUIPA NYONGO DUNIA

Kutoka kwa Abdullah bin Umar, Allah amuwiye radhi, ambaye amesema:

1 Mtume wa Mwenyezi Mungu (Swalla Allaahu 'alayhi wa aalihi wa sallam) alinishika bega na kusema: "Kuwa katika dunia hii kama kwamba wewe ni mgeni.

2 Au mpita njia,

3 Ibn Umar alikuwa akisema: "Ikifika jioni, usisubiri asubuhi, na ukiamka asubuhi, usisubiri jioni.

4 Chukua kutoka kwenye afya yako yatakayo kunufaisha utakapougua,

5 Na Chukua kutoka kwenye uhai wako yatakayo kufaa wakati wa kufa kwako"[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6416).

Ayah

Amesema Mola mlezi na Mtukufu:

﴿*Na jitengezeeni zawadi. Na hakika bora ya zawadi ni uchamngu.*﴾ [Al-Baqarah: 197]

﴿*Na yakimbilieni maghfira ya Mola wenu Mlezi, na Pepo ambayo upana wake ni mbingu na ardhi, iliyo wekwa tayari kwa wachamngu.*﴾ [Al Imran: 133].

﴿*Waache wale, na wastarehe, na iwadanganye tamaa. Watakuja jua.*﴾ [Al-Hijr: 3].

﴿*Mpaka yanapomfikia mmoja wao mauti, husema: Mola wangu Mlezi! Nirudishe (99) Ili nitende mema sasa katika vile nilivyoviacha. Wapi! Hii ni kauli tu anayo isema.*﴾ [Al- Mu'minun: 99, 100].

﴿*Enyi watu! Mcheni Mola wenu Mlezi, na iogopeni siku ambayo mzazi hatamfaa mwana, wala mwana hatamfaa mzazi kwa lolote. Hakika ahadi ya Mwenyezi Mungu ni ya kweli. Basi yasikudanganyeni maisha ya dunia, wala asikudanganyeni na Mwenyezi Mungu mdanganyifu.*﴾ [Luqman: 33]

﴿*Jueni ya kwamba maisha ya dunia ni mchezo, na pumbao, na pambo, na kujifakhirisha baina yenu na kushindana kwa wingi wa mali na watoto. Mfano wake ni kama mvua ambayo huwafurahisha wakulima mimea yake, kisha hunyauka ukayaona yamepiga manjano kisha yakawa mabua. Na akhera kuna adhabu kali na maghfira kutoka kwa Mwenyezi Mungu na radhi. Na maisha ya dunia si chochote ila ni starehe ya udanganyifu.*﴾ [Al-Hadid: 20].

Msimulizi

Ni: Abu Abd al-Rahman Abdullah bin Umar bin al-Khattab ibn Nufail, al-Qurashi, al-Adawi, alisilimu alipokuwa mdogo, na alikuwa Mdogo siku ilipo piganwa vita vya badri, na kupenya kwake kwa mara ya kwanza kwenye vita vya khandaki. Alikuwa ni miongoni mwa waliioweka kiapo cha utii chini ya mti, na alisimulia elimu nyingi yenye manufaa kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, na juu ya baba yake Omar, Abu Bakr, Othman, Ali, Bilal, Suhaib, na. wengine, Mungu awawie radhi, naye ni miongoni mwa wengi katika fatwa na Hadithi, alifariki mwaka (74 AH)[1].

Muhtasari

Katika Hadith kuna amri ya kujiepusha na dunia, na mtu kuwa ndani yake ni kama mgeni anayechukua tu kutoka humo kile kinacho mtosha katika safari zake. Ibn Umar, Mungu amuwiye radhi, alikuwa akiwausia watu wa namna hii, na kwamba mtu asirefushe matumaini yake katika dunia hii na kudanganywa nayo, na angependekeza mtu afanye kazi katika wakati wa afya yake kabla ya ugonjwa, na katika maisha yake kabla ya kifo.

1 Tazama: "Al-Tabaqat al-Kubra" cha Ibn Saad (4/105), "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (4/322), "Al-Isbah fi Tamazu Al-Sahaba" cha Ibn. Hajar (4/155).

Ufahamu

1 Mtume (Rehma na Amani zimshukie) alimshika Ibn Umar Radhiya Allaahu anhum bega, nayo ni sehemu iliyo kati ya bega na mkono kwa juu, akimuusiya kuwa mwenye kujinyima raha katika dunia hii, na awe duniani kama mtu aliyeishi bila familia tena nje ya nchi yake, na akawa haoni tabu kuishi peke yake, na hatafuti makazi na hajengi nyumba ya kuishi, na hasadi wala vifundo kwa mtu yeyote, Shida yake kubwa ni kupata kiasi cha kumtosha kurudi nchini kwake, hivyo ndivyo Muislamu anapaswa kuwa katika ulimwengu huu. Ni makazi ya uhamisho wake ambapo anajali tu kuhusu mahitaji ya maisha ya baada ya kifo, ambapo yeye ni nyumba yake ya kwanza, ambayo ni Pepo.

2 Na pale mgeni alipokaa kwa muda katika ardhi za ughaibuni na akaishi humo, huwa anatafuta mahusiano mazuri na watu wa mji ule, Mtume (Rehma na Amani zimshukie) alipanda daraja la juu zaidi katika kujinyima maisha. Kujinyima ni kuwa kama msafiri barabarani; Mtembea kwa miguu haachi kutembea isipokuwa husitisha mwendo kwa ajili ya kula au kupumzika, Hajisikii ukaribu na mpenzi, hashughuliki na kutafuta rafiki, na wala hataki makazi, hivyo Muislamu asishughulishwe na ulimwengu na vilivyomo ndani yake kutoka katika safari yake ya kuelekea nchi yake.

3 Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, alikuwa akiwausia watu na kuwaonya dhidi ya matumaini ya muda mrefu na kutokuwa tayari kwa kifo, hivyo mtu aweke kifo mbele ya macho yake kana kwamba masaa machache hayatampita. Basi ikiwa asubuhi atafanya kwa ajili ya Akhera kana kwamba anakufa kabla ya asubuhi, na ikiwa asubuhi ana yakini kwamba usiku huo hautamfikia, basi atakayejitayarisha kwa ajili ya hayo ataifanyia kazi akhera yake na kuacha matamanio ya dunia na mapambo yake. Kama alivyosema Ahmad bin Hanbal, Mwenyezi Mungu amrehemu alipoulizwa: Kujinyima ni nini katika ulimwengu huu? Akasema: kufupisha matumaini, ni mtu ambaye inapopambazuka asubuhi husema: sidhani kama jioni nitakua hai[1]. Urefu wa matumaini ndio asili ya kila msiba; Ibilisi alipowashawishi Adamu na Hawa kula kutoka kwenye mti huo, aliwajaribu kwa ufalme na kutokufa. Kama alivyosema Mwenyezi Mungu: "Kisha Shetani akamshawishi, akasema: Je! nikuelekeze kwenye mti wa milele na ufalme usiokoma? [Taha: 120] Kadhalika mtu asimdhulumu ndugu yake na wala asile haki zake isipokuwa kwa nia ya kujichukulia khazina za dunia na kuzistarehesha.

4 Vile vile amewausia kutumia wakati wa siha kabla ya maradhi na kazi kuwazuia kufanya matendo mema. Afya ni moja ya neema kubwa ambazo mtu hupuuza kuzitumia, na ndio maana Mtume (Rehma na Amani zimshukie) amesema: "Kuna neema mbili ambazo watu wengi hupuuza: afya na muda wa ziada"[2].

1 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (2/386).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6412).

5 Na kwamba waitumikie Akhera kabla mauti hayajawashukia, kazi husimama na hasara huwa ni kubwa. Na mja huita: “Mola Mlezi, nirudishe tena duniani (99) ili nifanye wema katika yale niliyoyaacha” [Al –Mu’mnun: 99,100]. Na nasaha ya Ibn Omar, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, inatokana na maneno ya Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, na imepokewa katika maneno yale aliyoyasema Mtume, amani iwe juu yake, alipokuwa akimnasihi: “Tumia fursa na faida tano kabla ya tano: ujana wako kabla ya uzee wako, na afya yako kabla ya kuugua kwako, na utajiri kabla ya umaskini wako.” Na wakati wako wa ziada kabla ya kushughulishwa, na maisha yako kabla ya kufa kwako.”[1].

1 Imesimuliwa na Ibn Abi Al-Dunya katika Qasr Al-Amal (111), na Al-Hakim katika Al-Mustadrak (7846).

Amesema mshairi:

Tunasonga kwenye kifo kila wakati = na siku zetu zinakusanywa na ni vituo

Na sijaona ukweli unaoshakiwa kama kifo, mauti yakifika mipango yote inabatilika.

Uzembe mbaya zaidi ni unaopatikana wakati wa ujana = na vipi sasa uzembee ilihali mvi zimetapakaa kichwani

Basi hebu ondoka duniani ukiwa na akiba ya uchamungu = hakika umri wako ni masiku tu, nayo ni machache.

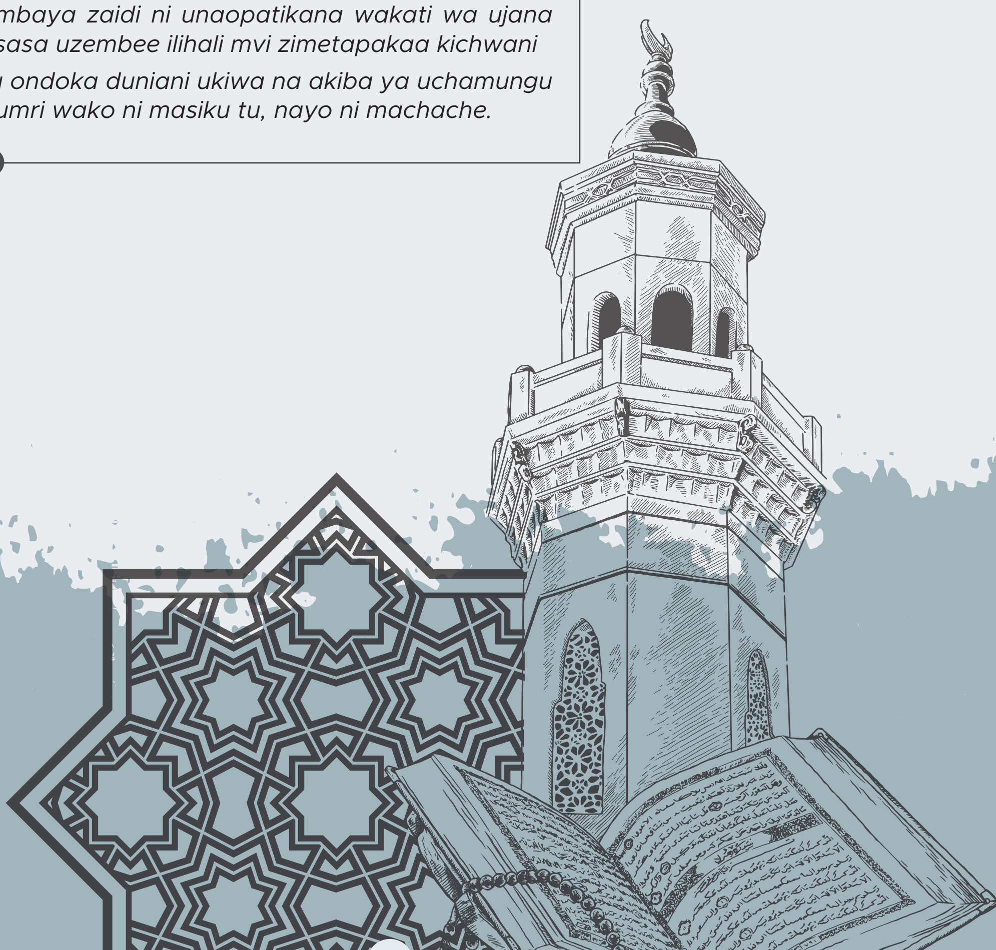

Mafunzo

1. Katika Hadith, kuna maelezo ya maslahi ya Mtume katika kulea watoto, kuwafundisha hukumu za dini, na kuwausia kuwa wastaarabu katika dunia hii. Walinganiaji na waelimishaji hawapuuzi jambo hili.
2. Walinganiaji wawaelimishe vijana kuipendelea Akhera na kuifanyia kazi, na wasizingatie pambo na starehe za dunia.
3. Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alimshika mabega Ibn Umar, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, ili kuuweka karibu umakini wake na hisia zake; hivyo Wasomi na Walezi wanapaswa kutumia njia hizo za kuvutia ili kuiteka mioyo na masikio.
4. Ataa Al-Salimi alikuwa akisema katika dua yake: “Ee Mwenyezi Mungu, urehemu ugeni wangu hapa duniani, na urehemu upweke wangu kaburini, na urehemu hali yangu kesho nitakapo simama mbele yako”[1].
5. Mtume alitoa mfano wa hali ya Muislamu akiwa ni mgeni na msafiri, na akatoa mfano na kutumia njia za kielelezo na tashbihi, ambazo huleta maana karibu na kubainisha kwa urahisi. Inatakikana kwa Anayefundisha na kuelekeza asiache kutumia njia hizo
6. Hadithi hii ni dalili tosha kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu alihukumu kuwa dunia ina muda wa kutoweka kabisa na kuondoka, kwa hiyo Muumini haishi katika dunia isipokuwa kwa ajili ya kuitumikia siku ya mwisho,basi yeyote atakae ifanya dunia ndio makazi ya kudumu, mtu huyo atapata hasara siku ya mwisho.
7. Ali bin Abi Talib, Mungu amuwiye radhi, alikuwa akisema: “Dunia imesafiri kurudi nyuma, na Akhera imesafiri kukufuata, na kila mmoja anawafuasi watoto. Basi kuwa miongoni mwa wana wa Akhera, wala usiwe miongoni mwa wana wa dunia. Kwa maana leo ni kazi na hakuna hesabu, na kesho kuna hisabu na hakuna matendo[2].
8. Hadithi haimaanishi kuacha kutafuta riziki, wala kukataza starehe za dunia; Kwa sababu matendo ya Mtume Rehma na Amani zimshukie na maswahaba zake watukufu yanapinga hali hili.
9. Tembea kila wakati, na usiache kutembea kwa saa moja; Utakapo acha kutembea hutayafikia malengo, na utaingia katika matatizo[3].
10. Salaf walikuwa ndio watu walioandaliwa zaidi kwa ajili ya Akhera. Aliambiwa Muhammad bin Wasi’ – Mwenyezi Mungu amrehemu: Umekuwaje? Akasema: Mnaonaje kwa mtu anayesafiri kila siku hatua ya kwenda Akhera?[4] Na Al-Hasan Al-Basri – Mwenyezi Mungu amrehemu – akasema: umri wa mwanadamu ni mkusanyiko wa masiku tu, na kila siku inayopita, basi fahamu kuwa sehemu ya umri wako imeondoka[5].

---

1 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (2/378, 379).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (8/89).
3 “Al-Kashif ‘Aqiqa al-Sunan” cha al-Tibi (4/1364).
4 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (2/383).
5 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (2/383).

11 Muislamu anatakiwa aharakishe kufanya mambo ya kheri kadiri awezavyo, na aitumie fursa ya afya yake, muda wake wa ziada, na maisha yake, akihesabu misiba, maradhi na shughuli zinazoweza kumshughulisha baadaye akaacha kufanya ibada.

12 Al-Imaamu Al-Awza'i – Mwenyezi Mungu amrehemu – alimwandikia nduguye: Ama baad, kwa hakika umedhibitiwa kila upande, na fahamu kwamba yupo anayefuatana nawe kila mchana na usiku, basi chukua tahadhari kutokana na Mwenyezi Mungu na kusimama mbele yake, na mwisho wa maisha yako iwe ni njia nzuri ya kumridhisha mola wako, na Amani iwe juu yako"[1].

13 Al-Fudayl bin Iyadh-Mwenyezi Mungu amrehemu- alimwambia mtu: una miaka mingapi? Akajibu: Miaka sitini. Akasema: Umetembea miaka sitini kwenda kwa Mola wako, bila shaka unakaribia kufika. Yule mtu akahjibu: Sisi ni wa Mwenyezi Mungu na kwake Yeye tutarejea. Al-Fudayl akasema: Je! unajua tafsiri yake? Akamweleza kuwa hapo umemaanisha: Sisi ni waja wa Mwenyezi Mungu na kwake tutarejea, basi anayejua kwamba yeye ni mja wa Mwenyezi Mungu na kwamba atarejea kwake, basi ajue kwamba yuko chini ya ulinzi, na anayejua kwamba yuko chini ya ulinzi, basi na ajue kwamba yeye atahojiwa na kuulizwa. Na yeyote anayejua kwamba atahojiwa. Hebu aandae majibu ya maswali. Yule mtu akasema: Kuna njia ya kutokea? Akasema: Tena Rahisi mno. Akasema: Ni ipi? Akasema: ni kuwa mtu mwema na bora katika umri uliobakia, kwa kufanya hivyo utasamehewa na madhambi yaliyopita, kwani ukiendelea kuasi katika umri uliyobakia, utaadhibiwa hata kwa madhambi ya sasa na yale yaliyopita na yaliyobakia[2].

14 Mpokezi wa Hadithi alikuwa: Ibn Umar, Mungu awawie radhi, ambaye aliitumia Hadithi hii, Tawus akasema: "Sijamuona mtu mchamungu zaidi kuliko Ibn Umar[3], na kwa Nafi' kwamba IbnUmar alitamani zabibu akiwa mgonjwa. Akasema: Basi nikamnunulia chane kwa dirham. Basi nikamleta na kumwekea mkononi mwake, akaja mwombaji akasimama mlangoni na akaomba, na Ibn Umar akasema: mpatie. Akasema: Nikasema: kula kidogo, onja. Akasema: Hapana, mpe. Akasema: Basi nikampa, kisha nikainunua kwake kwa dirham moja, nikamletea na nikaiweka mkononi mwake, na muombaji akarudi. Ibn Umar akasema: mpatie. Nikasema: onja, kula kidogo. Akasema: Mpeni. Akasema: Basi nikampa, kisha nikainunua kwake kwa dirham moja, nikamletea na kuiweka mkononi mwake. Alisema Nikasema: Kula kidogo, onja. Akasema: mpatie. Akasema: Basi nikampatia na kusema: Ole wako, kwa nini huoni haya? Kwa hivyo nilinunua kutoka kwake kwa dirham, basi nikaenda na kumletea na akaila[4].

15 Aliye muhimu zaidi kwa kuelekea kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ndiye anayemjua zaidi, Akasema isipokuwa mara ya nne, Yazid, Akasema: Nikainunua kwake kwa dirham moja, nikaenda nikamletea, akala.

1 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (2/382-384).
2 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (2/383).
3 Al-Zuhd cha Ahmad (240).
4 Al-Zuhd cha Ahmad (237).

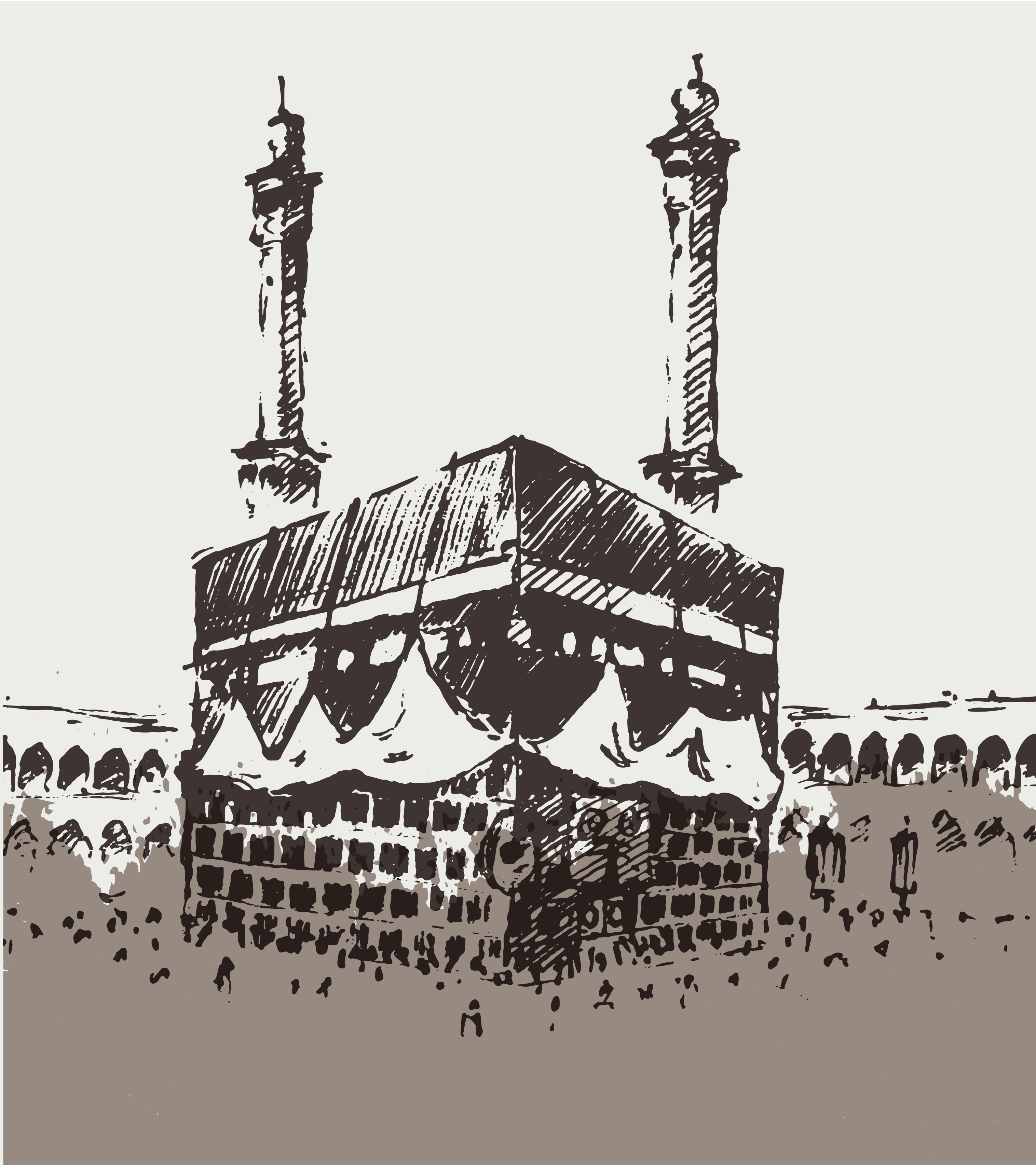

106

Hadithi

MLANGO WA ELIMU NAFASI YA SHERIA KATIKA DINI

Kutoka kwa muawiyah (r.a) amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake:

1. "Mwenyezi Mungu anapomtakia kheri mja humpa ufahamu katika dini

2. Na hakika si vinginevyo, mimi ni mgawaji, na Mwenyezi Mungu ndio anaetoa

3. Na hautoacha kuendelea huu ummati Muhammad (s.a.w) ukisimama juu ya maamrisho ya Mwenyezi Mungu, hawawadhuru watakao kwenda kinyume nao, mpaka itakuja amri ya Mwenyezi Mungu".[1]

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

﴿*Enyi Watu wa Kitabu! Msipetuke mipaka katika dini yenu, wala msimsemee Mwenyezi Mungu ila kwa lilio kweli. Hakika Masihi Isa mwana wa Maryamu ni Mtume wa Mwenyezi Mungu, na neno lake tu alilo mpelekea Maryamu, na ni roho iliyotoka kwake. Basi Muaminini Mwenyezi Mungu na Mitume wake. Wala msiseme: Utatu. Komeni! Itakuwa kheri kwenu. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mungu mmoja tu. Ametukuka Yeye na kuwa na mwana. Ni vyake Yeye vyote viliomo katika mbingu na katika ardhi. Na Mwenyezi Mungu ni Mtegemewa wa kutosha.*﴾ {An-Nisaa:171 }

﴿*Hakika Sisi ndio tulioteremsha Ukumbusho huu, na hakika Sisi ndio tutakaoulinda.*﴾ {Al-Hijr: 9}

﴿*Hakika Mwenyezi Mungu huwahami walio amini. Hakika Mwenyezi Mungu hampendi kila khaini mwingi wa kukanya mema.*﴾ {Hajj 38}

﴿*Je! Afanyae ibada nyakati za usiku kwa kusujudu na kusimama akitahadhari na Akhera, na akitaraji rehema za Mola wake Mlezi...Sema: Ati watakuwa sawa wale wanaojua na wale wasiojua? Hakika wanaokumbuka ni watu wenye akili.*﴾ {Az-Zumar: 9}

﴿*Je! Yule ambaye Mwenyezi Mungu amemfungulia kifua chake kwa Uislamu, na akawa yuko kwenye nuru itokayo kwa Mola wake Mlezi (ni sawa na mwenye moyo mgumu?) Basi ole wao wenye nyoyo ngumu zisio mkumbuka Mwenyezi Mungu! Hao wamo katika upotofu wa dhaahiri. Mwenyezi Mungu ameteremsha hadithi nzuri kabisa, Kitabu chenye kufanana na kukaririwa; husisimua kwacho ngozi za wenye kumkhofu Mola wao Mlezi. Kisha ngozi zao na nyoyo zao hulainika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Huo ndio uwongofu wa Mwenyezi Mungu, na kwa huo humwongoa amtakaye. Na ambaye ameachwa na Mwenyezi Mungu kupotea, basi hapana wa kumwongoa.*﴾ { Az-Zumar 22- 23}

Msimulizi

Yeye ni Muawuyah Ibn Abiy Suf-Yan Swakhru Ibn Harbi, Na Mama Yake Ni Hindu Bint Utbat, alisilimu katika umrat ya qadhwaa(iliyokuwa ya kulipa umra iliyopita) na akadhihirisha uislamu wake siku ya kuufungua mji mtukufu wa makkat wakati aliposilimu baba yake, na dada yake ni mama habibat mke wa Mtume muhammad (s.a.w), alikua ni katika waandishi wa ufunuo (wahyi) kwa niaba ya Mtume (s.a.w), na alimtawalisha umaru ibn al-khattab mji wa sham, alichukua mamlaka ya uongozi (khilafa) baada ya fitnat maarufu, na Hussein (r.a) alimuunga mkono wa ukhalifa, alikufa mwaka (60h) [1]

Muhtasari

Anawaita watu na kuwavuta Mtume (s.a.w) katika jambo la kutafuta elimu ya kisheria na kupata ufahamu katika dini ya Mwenyezi Mungu, basi akataja kuwa Mwenyezi Mungu anapoitaka kheri kwa mja wake humfundisha dini na kumpa ufahamu ndani yake, kisha akataja Mtume wa Mwenyazi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, ya kwamba hakika yeye anagawa aliyopewa na Mwenyezi Mungu kulingana na vile anavyotaka Mwenyezi Mungu, ili tu ummati wake wasije kumpandisha na kumpa thamani ya juu zaidi ya anavyostahiki, kisha akaubashiria ummati wake kuwa hii dini itaendelea kuwepo kwa muda wote ambao utaendelea kuwepo usiku na mchana.

1 Imepokelewa na Imamu Al-Bukhari (71), na Muslim (1037).

1 Tafsiri yake imehakikiwa katika: "Maarifa fi al-Sahaba cha Abu Naim" (5/2496), "aliastieab fi maarifat al'ashab libn Abd al-Bar" (3/1416), "Asad al-Ghaba cha Ibn al- Athiri" (4/433).

Ufahamu

1 Mtu yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anapomtakia kheri kubwa hapa duniani na kesho siku ya mwisho,humzidishia ufahamu wa hukumu za uislamu, na maamrisho yake, na makatazo yake, na makusudio yake, na yanazidi hayo kwa kiasi ambacho anachokijua katika kuyajua mambo mbalimbali kwa dalili zake, na kuziangalia kwa kina dalili (katika qur'an) na maneno ya Mtume (s.a.w) na maneno ya wema waliotangulia, na kujifunza misingi ya elimu inamsaidia kufahamu maneno hayo, na kujitahidi kielimu ili kufahamu usahihi wa jambo.

Na ufahamu unaotokana na hadithi hii (maneno ya Mtume (s.a.w) ni kwamba mtu ambaye hana ufahamu katika dini kwa hakika anakuwa amenyimwa kheri[1]. Na hakika si vinginevyo imekhusishwa elimu ya dini ya kiislamu kwa kutajwa tofauti na elimu nyinginezo; kwa kuwa elimu ya dini ya kiislamu ndio bora zaidi kuliko elimu nyinginezo, hiyo elimu ndio inamuunganisha mtu na Mwenyezi Mungu, na kupitia elimu hiyo ndio anaabudiwa Mwenyezi Mungu, na kwayo ndio anaheshimiwa Mwenyezi Mungu mtukufu, na kwayo ndio mtu anajitenga na makatazo, na kwa ajili hiyo kutengamaa kwa dunia na akhera, na kuokoka kutokana na uangamizi wa dunia na akhera, na elimu nyinginezo vyote vinafuata elimu ya dini,na vinakomea hapo[2].

1 Tazama: "Fath Al-Bari Sharh Sahih Al-Bukhari" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (1/163-164).
2 Tazama: "ufafanuzi wa Sahih Al-Bukhari cha Ibn Battal" (1/154).

2. kisha akabainisha Mtume wa Mwenyezi Mungu mtukufu, kwamba yeye ndio mtunza hazina, Anasimamia kugawa yale aliyopewa na Mwenyezi Mungu mtukufu, sawasawa iwe ni kipawa cha mali au rizqi au kipawa cha elimu. Basi maana yake ni kwamba Mtume (s.a.w) ndio mgawaji katika elimu na kwamba yeye anafikisha yale aliyoamrishwa kuyafikisha, pasina kumpunja mtu hata mmoja, na kwamba uelewa na ufahamu ni kipaji na kipawa kutoka kwa Mwenyezi Mungu mtukufu juu ya yale anayoyataka kwa hekima zake.

3. Kisha akatoa bishara njema Mtume (s.a.w) kwa ummati wake kwamba Mwenyezi Mungu mtukufu, ataufanya ummat huu ni wenye kuendelea katika zama zote katika dini yake na wenye kumnusuru, umehifadhika kutokana na kuangamizwa kupitia maadui zake, haipindui thamani yake kwa Mwenyezi Mungu mtukufu,vyovyote atakavyokwenda kinyume adui (kafiri) kwa kuupiga kifikra na kimawazo, au kijeshi, na inatosha katika kulihakiki hilo kuwepo kundi katika ummat juu ya hayo, na ama baadhi ya watu kwa hakika wanaweza kuacha kutekeleza baadhi ya amri za Mwenyezi Mungu mtukufu.

4. Na utaendelea kuwepo ummat huu mpaka zama za mwisho, na huwenda makusudio yake ni yale yaliyotajwa katika hadithi ya abiy hurayrata (r.a), kutoka kwa Mtume Muhammad (s.a.w) amesema: “Hakika Mwenyezi Mungu mtukufu atatuma upepo kutoka yemen utakuwa laini zaidi kuliko Hariri, hauta mwacha mtu hata mmoja ambaye katika moyo wake kuna imani japo kiasi cha mbegu”[1]. Basi qiyama hakita simama isipokuwa kwa viumbe waovu.

1 Muslim (117).

Mafunzo

1. Uitakapo kheri basi itafute katika vyanzo vyake, nako ni sehemu aliyokuelekeza Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, kwani, Mwenyezi Mungu yeye ndio anajuwa kheri iko sehemu gani na anairahisisha kwa mwenye kuitaka, nayo ni ufahamu katika dini ya Mwenyezi Mungu mtukufu.

2. Na awe mtu ana ufuatiliaji na utafiti wa kudumu katika kupata njia za ufahamu katika dini, basi mwenye kutafiti katika hayo, huyo ni mtafiti katika kheri duniani na qiyama (siku ya mwisho).

3. Tafuta ufahamu uliokamilika kutoka kwa maswahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, ni huyu ibnabbasi (r.a) –na yeye yuko chini ya makhalifa (viongozi) waongofu- alikua ni miongoni mwa aliowaombea dua pale alipomwekea Mtume (s.a.w) maji ya kutawadha, akasema: “Ewe Mwenyezi Mungu mpe ufahamu katika dini”[1].

4. Tathmini ya watu inakuwa kwa yale yanayoonekana kwao katika kheri, na ufahamu katika dini na kuonekana kwa alama zake jambo hilo ni katika mambo makubwa ambayo watu hupimwa kwayo: kutoka kwa a’mir ibn waathilat, hakika naafia ibn abdi al-harith, alikutana na omari (r.a) sehemu iitwayo usfani, na alikua omar anamtumikisha kwa kuitawala makkat, basi akasema: “Ni nani umemtawalisha kwa watu wa eneo langu? akasema: Ibn ibzaa, akasema ni nani huyo ibn abzaa? akasema: Ni mtumishi katika watumishi wetu, akasema: umewawekea kiongozi mtumishi? akasema:Hakika yeye ni msomi wa kitabu cha Mwenyezi Mungu Aliyetakasika na kutukuka, na pia ni mjuzi wa mirathi, akasema omar(r.a): ni kweli hakika Mtume wenu rehma na amani ziwe juu yake amesema: “Hakika Mwenyezi Mungu huwanyanyuwa watu kupitia kitabu hiki, na huwashusha watu wengine kwa hitabu hikihiki”[2].

5. Kupata ufahamu katika dini ni kazi endelevu, na katika kila ufahamu mpya kuna kheri kubwa na ziada, na hakumuamrisha Mwenyezi Mungu Mtume wake (s.a.w) kuomba ziada isipokua katika elimu akasema: “Na sema ee bwana (Mola) nizidishie elimu” [twaha:114], usiishie kikomo maalumu katika jambo la elimu, au umri maalum.

6. Alikua Mtume rehma na amani ziwe juu yake ni mwenye kuwasimamia watu kwa maslahi yao Zaidi kitaaluma na mali na mfano hivyo viwili, basi kila ambaye ametawalishwa na Mwenyezi Mungu kurithi mirathi ya Mtume (s.a.w) ya majukumu juu ya elimu au mali basi ajuwe hakika yeye ni mgawaji tu wa yale aliyompa Mwenyezi Mungu, basi asidanganyike, wala asipunguze, basi agawe kwa namna atakavyo Mwenyezi Mungu mtukufu.

1 Al-Bukhari (143) na Muslim (2477).

2 Muslim (817), na Usfan, eneo la kaskazini mwa Makka, takriban kilomita 85, karibu na kaskazini-mashariki ya Jeddah, na “Mawla,” ikimaanisha kama baba zake walikuwa watumwa au la, kwa hiyo wakaachiliwa huru, ambao ni kasoro kwa Waarabu.2477).

7 Usiogope katika dini ya Mwenyezi Mungu mtukufu, na wala usihuzunike juu yale yanayo ufika ummat huu, katika yale aliyoyakadiria Mwenyezi Mungu. Na upinzani katika mambo ya dini yake na dunia yake, litaendelea kuwepo kundi katika ummat huu kuisimamia dini na kuinusuru, hatoudhuru ummat huu mpinzani (kafiri) haliyakua akitumia mikono yake na falsafa zake katika kuupiga vita uislamu, basi kuwa katika hilo kundi pekee kwa mola wake.

Amesema mshairi:

elimu inawafikisha watu kilele cha utukufu,
na mwenye elimu amehifadhika kutokana na maharibiko,,,,
Ee mwenye elimu taratibu usiichafue elimu,
kwa kutenda madhambi makubwa kwani elimu haina badala
Elimu huinyanyua nyumba isiyo na nguzo
na ujinga huibomoa nyumba imara na tukufu.

107

Hadithi

FADHILA ZA ELIMU NA WATU WAKE

Kutoka kwa Abuu Dar-Dai (r.a) amesema: nilimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake akisema:

1. "Mwenye kupita njia akitafuta elimu katika njia hiyo, Mwenyezi Mungu humfanyia wepesi zaidi njia ya kwenda peponi.

2. Na hakika malaika naapa kwa Allah wanaweka mbawa zao kumridhia mtafuta elimu,

3. Na hakika mwenye kutafuta elimu wanamuombea msamaha viumbe wa mbinguni na ardhini, hata pia samaki katika maji.

4. Na hakika ubora wa mwanazuoni kwa waja wa Mwenyezi Mungu ni kama ubora wa mwezi juu ya nyota zote.

5. Na hakika wanazuoni ndio warithi wa mitume wa Mwenyezi Mungu mtukufu, na hakika mitume wa Allah hawakurithiwa dinari wala dir-ham; bali si vinginevyo walirithiwa elimu, basi atakeichukuwa atakua amechukua fungu kubwa sana[1].

1 Al-Tirmidhiy (2682) na Ibn Majah (223) na maneno ni yake.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

- ﴿*Yeye ndiye aliye kuteremshia Kitabu hichi. Ndani yake zimo Aya muhkam, zenye maana wazi. Hizo ndizo msingi wa Kitabu hichi. Na ziko nyengine za mifano. Ama wale ambao nyoyoni mwao umo upotovu wanafuata zile za mifano kwa kutafuta fitna, na kutafuta maana yake; na wala hapana ajuaye maana yake ila Mwenyezi Mungu. Na wale wenye msingi madhubuti katika ilimu husema: Sisi tumeziamini, zote zimetoka kwa Mola wetu Mlezi. Lakini hawakumbuki hayo isipo kuwa wenye akili.*﴾ [surat Al Imran: 7].
- ﴿*Mwenyezi Mungu, na Malaika, na wenye ilimu, wameshuhudia kuwa hakika hapana Mola muabudiwa kwa haki ila Yeye, ndiye Mwenye kusimamisha uadilifu; hapana Mola muabudiwa kwa haki ila Yeye Mwenye nguvu na Mwenye hikima.*﴾ [Surat Al Imran: 18].
- ﴿*Na hiyo ni mifano tunawapigia watu, na hawaifahamu ila wenye elimu.*﴾ [surat Surat Al-Ankabut: 43].
- ﴿*Kwa hakika wanao mcha Mwenyezi Mungu miongoni mwa waja wake ni wanazuoni.*﴾ [surat Fatir: 28].
- ﴿*Je! Afanyae ibada nyakati za usiku kwa kusujudu na kusimama akitahadhari na Akhera, na akitaraji rehema za Mola wake Mlezi...Sema: Ati watakuwa sawa wale wanaojua na wale wasio jua? Hakika wanaokumbuka ni watu wenye akili.*﴾ [surat Al-Zumar: 9].
- ﴿*Enyi mlio amini! Mkiambiwa: Panueni nafasi katika mabaraza, basi panueni nafasi. Na Mwenyezi Mungu atakufanyieni nyinyi nafasi. Na mkiambiwa: Ondokeni, basi ondokeni. Mwenyezi Mungu atawainua walio amini miongoni mwenu, na walio pewa ilimu daraja za juu. Na Mwenyezi Mungu anazo khabari za mnayo yatenda.*﴾ [surat Al Mujaadalah: 11]

Msimulizi

Yeye ni: Abu al-Darda', Uwaymir bin Zaid al-Ansari, kusilimu kwake kulichelewa kidogo, alikuwa wa mwisho katika nyumba yake kusilimu, na Uislamu wake ulikuwa mzuri." Alikuwa mwanasheria, mwenye hekima na AKILI, aliiacha dunia na kwenda kumuabudu Mwenyezi Mungu Mtukufu. Mtume wa Mwenyezi Mungu (Swalla Allaahu 'alayhi wa aalihi wa sallam) alifanya udugu baina yake na Salman al-Farisi, Mwenyezi Mungu. Awe radhi nao. Alikufa katika mwaka wa (33 AH) [1]

Muhtasari

Mwenyezi Mungu Mtukufu huifanya njia ya Pepo kuwa nyepesi kwa wale wanaotafuta elimu, na Malaika wa mbinguni wanamkirimu na kumtukuza, na waliomo mbinguni, ardhini na baharini wanamuombea msamaha. Wao ni kama mwezi na wengine ni kama nyota, na wao ni warithi wa Mitume waliochukua kutoka kwao urithi mkubwa zaidi, ambao ni ujuzi wao.

1 Tafsiri yake imehakikiwa katika: "Maarifaat al-Swahaba cha Abu Na'im" (4/2102), "Kunasibishwa katika kuwajua Maswahaba kwa Ibn Abd al-Bar" (3/1227), "Asad al-Ghaba cha Ibn al. -Atheer" (5/97).

Ufahamu

Mtume (rehema na amani ziwe juu yake) anaeleza ubora wa kutafuta elimu:

1. Akataja kuwa mwenye kufuata njia ya kutafuta elimu yenye manufaa, malipo yake ni kuwa Mwenyezi Mungu atamrahisishia kufanya matendo mema yatakayompelekea kuingia Peponi, na atamuwafikisha katika hilo.

   Hadithi hii imetaja njia ya elimu kwa ujumla (Njia. elimu); ili ipate Kujumuisha njia zote za kihalisia na kimaana zinazompelekea kuipata elimu, na ili ikusanye aina zote za elimu ya dini na vipengele vyake, na ili kuingia ndani yake elimu kubwa na ndogo.

   Mwenye kutafuta elimu anahitajia katika njia yake mambo haya.[1]

2. Ameeleza Mtume Muhammad (s.a.w) kwamba: Malaika wanafunika mbawa zao kwa mwenye kutafuta elimu, ima kwa kumnyenyekea, na kutukuza thamani yake, au malaika huweka mbawa zao, wanaacha kupaa na kuruka na wanateremka kwa mwenye kutafuta elimu, kisha wanamfunika na kumwekea kivuli mwenye kutafuta elimu. Kama alivyosema Mtume muhammad (s.a.w): “Hawakai watu wakimtaja Mwenyezi Mungu Aliye takasika na kutukuka, isipokuwa malaika wanawafunika watu hao”.[2]

3. Kisha akataja Mtume wa Mwenyezi Mungu (s.a.w) fadhila nyingine nyingi kwa ajili ya mwenye kutafuta elimu. “Na mwenye kutafuta elimu ya kisheria hakika Mwenyezi Mungu mtukufu anavidhalilisha viumbe vyote kwa ajili ya kumwombea msamaha mwenye kutafuta elimu ya sheria na vinamuombea dua; kwani athari za elimu yake na matendo yake ni sababu ya kuteremka rehma za Allah kwa walimwengu kwa sababu wingi wa utiifu kwa Mwenyezimungu (s.w)”[3]. Na kwa hakika miongoni mwa dalili za kusimama qiyama ni kuondolewa elimu ya kisheria na kuenea ujinga, nayo ni dalili juu ya kukaribia kuangamia. Na hii fadhila ni kama maneno ya Mtume (s.a.w): “Hakika Mwenyezi Mungu na malaika wake na viumbe wa mbinguni na ardhini mpaka mdudu chungu katika shimo lake na hata samaki, wote hao wanamwombea dua anaewafundisha watu mambo ya kheri”.[4]

4. Na akataja kwamba mjuzi ambaye atatekeleza haki ya elimu kwa kuifanyia kazi na kuisomesha anakua mbora zaidi kuliko mwenye kusali tu ambaye amejitenga na watu kwa kumuabudu Mwenyezi Mungu, ni kama ubora wa mwezi pamoja na nyota; kwani mwezi unaangaza mbali zaidi, wanaongoka kwa nuru yake wasafiri wawapo jangwani, na miji inanufaika kwa nuru hiyo miji na waja, wakati nuru ya nyota inaishia kwenye nyota zenyewe,wala nuru ya nyota haivuki kuangazia kitu kingine ambacho kipo pembeni yake, basi hivyo ndivyo ilivyo kwa mjuzi na mfanya ibada; mjuzi (msomi) akamnufaisha mwingine, lakini ibada ya mwenye kuabudu yanaishia malipo yake kwake tu.

1 Muslim (2700), kutoka kwa Abu Hurairah na Abu Said al-Khudri, Mungu awe radhi nao.
2 Tazama: Fath al-Bari Ibn Hajar (1/160)
3 Tazama: “Sharh Riyadh as-Swalihin ya Ibn Uthaymiyn” (5/433-434).
4 Al-Tirmidhiy (2685), kwa kutoka kwa Abu Umamah Al-Bahili, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, na Al-Tirmidhiy amesema: Ni nzuri na sahihi.

Na huenda Mtume wa Mwenyezimungu mtukufu (s.a.w) alimfananisha mwanazuoni na mwezi tofauti na jua kwa mfano; ni kwa sababu nuru ya mwezi ilipokua yenye kunufaisha kitu kingine- nalo ni jua- hakika amemfananisha mwanachuoni ambaye ilinufaisha nuru yake kutoka katika nuru ya utume: kutoka katika ufunuo wa Mwenyezi Mungu mtukufu na mafundisho ya Mtume wake rehma na amani ziwe juu yake.

5 Kisha akataja fadhila nyingine kwa wanavyuoni, na akataja kuwa wao ni warithi wa Mitume. Wanachuoni ni kama watoto kwa Mitume, na kama ambavyo watoto wa mtu wanarithi mali yake baada ya kufa kwake, basi wanachuoni ndio wanaorithi ujuzi wa manabii, wanauchukua ujuzi huo kutoka kwao, na wanaueneza kwa watu; Na kwa sababu manabii hawakurithisha dinari ya dhahabu, au dirhamu ya fedha, au aina yoyote ya fedha; Bali wamerithi elimu, basi aliyeichukua ametwaa bahati kubwa zaidi ya fedha, na amechukua fungu kamili katika urithi wa unabii.

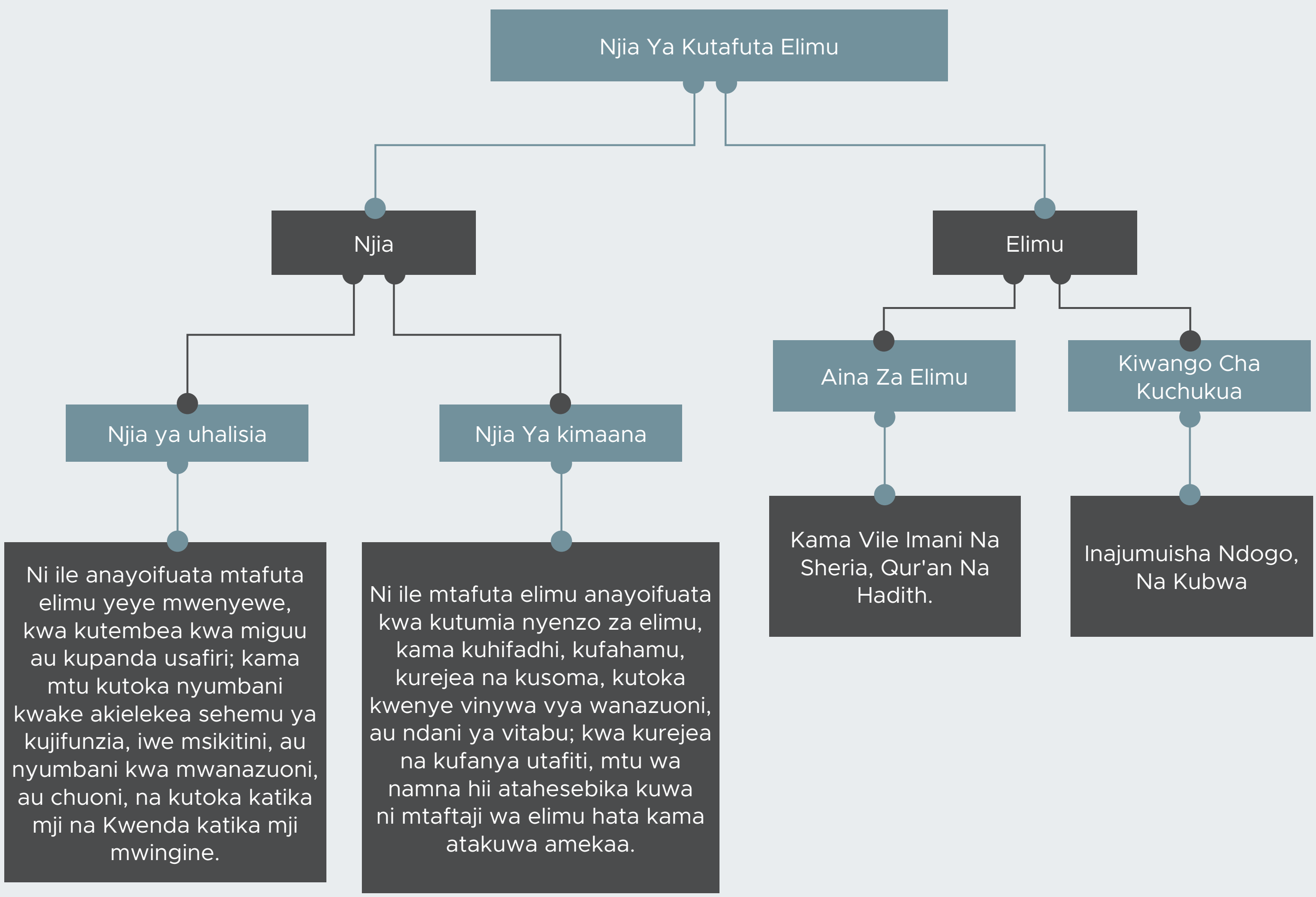

Mafunzo

1. Kila nafsi yako ikitamania pepo, au ikiwa nzito kuitafuta pepo basi fanya hima kuitafuta elimu ya kisheria, kwani elimu yenyewe ni ibada, na hiyo elimu ndio inakubainishia ni ibada ipi yenye malipo makubwa, na yenyewe inaingiza katika nafsi nashati na uchangamfu na kuridhika na kusubiri juu ya ibada.

2. Yeyote mwenye kutaka daraja la juu na Baraka na wepesi wa mambo yake basi atafute elimu ya kisheria, kwani hakika malaika –na wao ni miongoni mwa viumbe vitukufu alivyoviumba Mwenyezi Mungu (s.w)- wanawakirimu wanaotafuta elimu ya kisheria, na wanawazunguka, na wanatekeleza anayowaamrisha Mwenyezi Mungu (s.w) kurahisisha mambo yao.

3. Ni juu ya anayetafuta elimu kuithamini na kuiheshimu elimu, kwani hakika Mwenyezi Mungu mtukufu anao malaika waliowakilishwa katika vikao vya wanazuoni, na ni juu yake kuwaheshimu malaika, ajiepushe katika kikao chake kuwepo mbwa au picha, na atambue hakika Mwenyezi Mungu mtukufu amewawakilisha kwake Malaika wema, wakidhibiti kila kitu na wakiandika.

4. Ni wingi ulioje wa madhambi yetu! na tunapohitajia kuomba msamaha kwa wingi kama tulivyofanya madhambi kwa wingi, basi katika elimu na kuieneza kunapatikana sababu za kuombewa msamaha na viumbe wa mbinguni na ardhini kwetu, wakiwemo kati yao ni waja wema.

5. Huu ulimwengu ambao unaudhania kuwa haubadiliki, unaishi pamoja na Mwenyezi Mungu mtukufu, basi hata samaki ambao unawadhania kuwa hawaongei nao wanamtakia msamaha mwenye kuitafuta elimu kwa idhini ya mola wao ambaye kila kiumbe amekipatia umbile lake na akakiongoza.

6. Mwenyezi Mungu amemfadhilisha mwenye elimu juu ya mfanya ibada kwa kuwa mjuzi anakuwa na nuru kama mwezi ambayo anaisambaza kwa watu, ama akijificha na watu, na akafanya ubahili kwa elimu yake, au akawa mzito kuitoa, na akaridhika kufunikwa na maafa: kwa hali hiyo ubora wake utapatikana wapi dhidi ya watu wengine?

7. Hadithi hii inabainisha kuwa watu wakubwa katika daraja ni wanachuoni. Kwani wao ndio warithi wa watu bora na watukufu zaidi, na baada ya Mitume hakukuwa na mtu yeyote aliyepeleka ujumbe wao duniani anayestahiki zaidi ya wenye elimu, na kwa ajili hiyo wao ndio watu bora zaidi baada ya Mitume. Na hii thamani laiti mtu angeijuwa angepambana na starehe za dunia na vikwazo vyake kwa ajili yake.

8. Katika kauli yake Mtume (s.a.w): "Hakika mitume hawakurithiwa dinari wala dirham" hiyo ni dalili tosha ya kukinai kwa Manabii wa Mwenyezi Mungu mtukufu, rehma na amani ziwe juu yao, katika starehe ya dunia yenye kuondoka [1].

1 Sharh ya al-Tibi katika kitabu cha Mishkat al-Masabih (2/673).

9 Wanazuoni ndio warithi wa mitume, na hakika wamewarithi na subra juu ya elimu na kuieneza. Hakika alisafiri Nabii mussa (a.s) na akaivumilia njaa kwa ajili ya kutafuta elimu kwa mtu ambaye yuko chini yake ambaye ni Alkhidhri, na alivumilia (s.a.w) maudhi katika kuieneza elimu, hiyo ndio hali ilivyokwa warithi wa mitume. Na katika mfano mzuri katika hayo, hakika ibn abiy hatim al-raziy alisema: "Tulikuwa katika Nchi ya misri kwa muda wa miezi saba hatukula katika kipindi hicho murqat (chakula chenye mchuzi) mchana wetu tunaumaliza tukiwa kwa masheikh zetu, na usiku tunahamisha (tunaandika) na kubadilishana, siku moja tukamwendea sheikh wetu mimi na rafiki yangu,wakatueleza kuwa sheikh ni mgonjwa, basi nikamuona samaki aliyetuvutia tukamnunua,, na tulipofika nyumbani ukawa ni muda mwingine wa kuhudhuria darasa kwa masheikh zetu, tukaondoka, basi alibakia samaki Yule siku tatu,na alikaribia kabisa kuoza, tukamla akiwa kaharibika kwani hatukupata muda wa kumwandaa vizuri" kisha akasema: "haipatikani elimu kwa kuupa starehe mwili".[1]

10 Anapotaka mtu kumuogopa Mwenyezi Mungu ukweli wa kuogopa kwake, basi ni juu yake kujifunza elimu (kusoma elimu ya dini); kwa sababu mwenye kujifunza elimu ya kisheria basi atajuwa thamani na utukufu wa Mwenyezi Mungu. Na kwa ajili hiyo amesema allah mtukufu: "Hakika katika wanaomuogopa Mwenyezi Mungu ni wanazuoni" [faatir:28]. Ametumia kudhibiti kwa innamaa (yaani si vinginevyo), kama kwamba amesema: Hakuna yeyote anaemuogopa Mwenyezi Mungu isipokuwa wanazuoni; kwa sababu woga wao ni woga wa kweli unaotokamana na elimu yao wanavyomjuwa Mwenyezi Mungu.

Amesema mshairi:

Itakapo kuwa elimu yako haijakunufaisha kwa kheri yoyote = basi bora zaidi kwako usingelikuwa na elimu

Na ikiwa uelewa wako utakuingiza katika upotevu = basi afadhali wewe tena afadhali zaidi usingekuwa na uelewa

Utavuna ujinga kutokana na matunda ya kusalenda = na utabaki kuwa dhalili kwa watu pindi ukiwa mkubwa.

1 Al-Tirmidhiy (2685), kutoka kwa Abu Umamah Al-Bahili, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, na Al-Tirmidhiy amesema: Ni nzuri na sahihi.

108 Hadithi

MGAWANYIKO WA WATU KATIKA WAHYI (UFUNUO)

Kutoka kwa Abuu Mussa Al-Ash-Ariyy (r.a) kutoka kwa Mtume (s.a.w) amesema,

1 Mfano wa aliyonituma kwayo Allah (s.w) miongoni mwa uongofu na elimu, ni kama mfano wa mvua nyingi iliyonyesha katika Ardhi Fulani,

2 Ikawa Ardhi hiyo ni safi ikapokea maji na kuotesha mazao na mimea.

3 Na ikawa sehemu nyingine ni kavu ikapokea maji, na Mwenyezi Mungu akawanufaisha watu kwa mvua hiyo wakanywa na wakanywesheleza mifugo na wakalima mazao.

4 Na ikanyesha sehemu nyingine ya ardhi, hakika sehemu hiyo ni jangwa halihifadhi maji na wala halioteshi mimea

5 Basi huo ni mfano wa mtu aliopewa utambuzi katika dini na mwenyezimungu akamnufaisha na yale aliyonitumanayo kwayo, akayatambua na akawaelimisha watu wengine,na mfano wa Yule ambaye hakuyapa kipaumbele wala hakukubali mwongozo wa mwenyezimungu ambao nimetumwa kwao.(Imepokelewa na Imam Bukhari na Muslimu)[1].

1 Al-Bukhari (79) na Muslim (2282)

Ayah

﴿Na ardhi njema, yenye udongo wa rutba, hutoa mimea yenye kukua vizuri yenye uhai, kwa idhini ya Mola Mlezi wake. Na ardhi mbaya haitoi ila mimea michache, isiyo na faida, tena kwa shida. Na hivyo ndivyo tunavyozipambanua Ishara (Aya) kwa watu wanao shukuru.﴾ [Surat Al-A'raf: 58].

﴿Nitawatenga na Ishara zangu wale wanao fanya kiburi katika nchi bila ya haki. Na wao wakiona kila Ishara hawaiamini. Wakiona njia ya uwongofu hawaishiki kuwa ndiyo njia; lakini wakiona njia ya upotofu wanaishika kuwa ndiyo njia. Hayo ni kwa sababu wamezikanusha Ishara zetu, na wameghafilika nazo.﴾ [Surat Al-A'raf: 146].

﴿Mfano wa makundi mawili ni kama kipofu na kiziwi, na mwenye kuona na Anasikia. Je, wawili hawa wanakuwa sawa kwa kufananishwa? Basi, je, hamfikiri?.﴾ [Surat Hud: 24].

﴿Ameteremsha maji kutoka mbinguni. Na mabonde yakamiminika maji kwa kadiri yake. Na mafuriko yakachukua mapovu yaliyokusanyika juu yake. Na kutokana na wanavyoyoyayusha katika moto kwa kutaka mapambo au vyombo hutokea povu vile vile. Namna hivyo Mwenyezi Mungu ndivyo anavyopiga mifano ya Haki na baat'ili. Basi lile povu linapita kama takataka tu basi. Ama kinacho wafaa watu hubakia kwenye ardhi. Hivi ndivyo Mwenyezi Mungu anavyo piga mifano.﴾ [Surat AR-RAA'D: 17].

﴿Na atakaye jiepusha na mawaidha yangu, basi kwa yakini atapata maisha yenye dhiki, na Siku ya Kiyama tutamfufua hali ya kuwa kipofu. 125. Aseme: Ewe Mola wangu Mlezi! Mbona umenifufua kipofu, nami nilikuwa nikiona? 126. (Mwenyezi Mungu) atasema: Ndivyo vivyo Zilikufikia ishara zetu, nawe ukazisahau; na kadhaalika leo unasahauliwa.﴾ [Surat Taha: 124-126].

﴿Na hiyo ni mifano tunawapigia watu, na hawaifahamu ila wenye elimu.﴾ [Surat Al-Ankabut: 43].

Msimulizi

Ni Abuu Muusaa Abdullahi Ibn Qays Ibn Sulaym Ibn Hudhdhwaari Ibn Harbi Ibn A'mir Ibn Ash-Ar Al-Ash-Ariy, kiongozi mkubwa, mwana fiqhi,(msomi wa sheria ya dini),swahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake, mwenye kuhama mara mbili: kuhamia habeshi na kuhamia madina(mji wa Mtume) alikua kiongozi katika mji wa basra katika ukhalifa wa Umaru Ibn Al-Khatwab (R. A) akawafundisha watu wa basra na akawapatia utambuzi juu ya dini yao, na akawasomesha qur'ani tukufu (kitabu cha Allah) na alikua ni bora sana katika maswahaba wa Mtume (s.a.w) kwa sauti ya kuisoma qur'ani tukufu.Alikufa mwaka (50:h)[1].

Muhtasari

Amefananisha Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake hali za watu katika kupokea mwongozo ambao ameuteremsha Mwenyezi Mungu (s.w) juu ya Mtume wake Muhammad (s.a.w). Katika watu yupo miongoni mwao aliouhifadhi na kuuheshimu, na akafahamu yaliyomo katika mwongozo huo, na akaufanyia kazi, basi akainufaisha nafsi yake na akawa sababu ya kumnufaisha mwengine. Na katika watu kuna mtu anahifadhi elimu kwa ajili ya mtu mwingine zaidi kuliko ufahamu wake mwenyewe, na katika watu kuna watu wameipuuza elimu, wakawa hawakunufaika wenyewe wala hawakuwanufaisha wengine wasiokua wao.

1 Rejea tafsiri yake katika: "Maarifaat al-Sahaba cha Abu Naim" (4/ 1749), "Kunasibishwa katika kuwajua Maswahaba kwa Ibn Abd al-Bar" (4/ 1762), "Asad al-Ghaba cha Ibn al. -Atheer" (5/306).

Ufahamu

1 Anapiga picha Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake hali za watu juu ya kuipokea na kuikubali elimu ambayo alikuja nayo Mtume (s.a.w), akaifanya elimu hiyo ni kama mvua nyingi ambayo ndani yake kuna manufaa (faida) kwa ajili ya watu, Na akataja Mtume (s.a.w) mvua kwa kuwa watu wanaihitajia sana, kama ambavyo kupitia,mvua ardhi inapata uhai(uzima), basi vilevile elimu kwani Mwenyezi Mungu (s.w) huzihuisha nyoyo kwa elimu.

Na hakika zimetofautiana athari za mvua kwa kutofautiana na hali halisi ya ardhi ambayo imenyeshelezewa na mvua, kama ilivyopiga picha juu ya jambo hilo hadithi tukufu.

2 basi aina ya kwanza katika ardhi: safi, nzuri yenye rutuba, haina majanga, ni bora zaidi kwa kilimo, mvua imenyesha juu ya ardhi hiyo basi ardhi ikanywa vema maji ya mvua hiyo, na ikaotesha mimea-nayo ni jumla ya mimea inayoota ardhini- na nyasi-nayo ni uoto mbichi-, basi ikanufaika Ardhi pindi ilipopata uhai kwa maji, na ikanufaisha wengine pindi ilipootesha vile ambavyo anakula mwanaadamu na wanyama wengineo.

3. Aina ya pili ya ardhi: ardhi ngumu ambayo sio nzuri sana kwa kilimo, hainywi maji haraka, bali inayahifadhi maji, basi ardhi hiyo hainufaiki kwa maji hayo katika kilimo, na si vinginevyo wananufaika watu kwa ardhi hiyo pindi yanapokusanyika maji ya mvua, basi wanakunywa katika maji hayo na wananywesha wanyama wao na kumwagilizia mazao yao.

4. Na aina ya tatu: Jangwa; yaani: Ardhi iliyosawasawa tambalale, haifai kwa kilimo, wala haitunzi (hifadhi) maji, yenyewe haikunufaika kwa maji na haikurutubika na haikuotesha, wala watu hawakunufaika kwa ardhi hiyo kwa kunywesheleza au kilimo.

5. Kisha akatafsiri Mtume wa Mwenyezi Mungu hiyo hali: basi akataja kwamba aina ya kwanza ni Wanazuoni, ambao walifahamu- na neno fiqhu: Ni kuelewa na kutambua- makusudio ya Mwenyezi Mungu na Makusudio ya Mtume wake (s.a.w), wakayafanyia kazi na wakawafundisha watu wengine. Na aina ya pili: wao wanakua ni njia na sababu ya kuifikisha elimu japokuwa sio katika watambuzi, na aina ya tatu: Ni wale ambao hawakuyakubali aliyokuja nayo Mtume Muhammad (s.a.w) hawakuyahifadhi wala hawakuyafikisha kwa wengine, wala hawakuyafahamu na hawakuyafanyia kazi. Na hawa ndio Makafiri na Waovu ambao wametupilia mbali sheria na mwongozo wa Mwenyezi Mungu (s.w).

Mafunzo

1. Alikua Mtume (s.a.w) ni mbora watu wote kimafunzo, na mwenye uwezo mkubwa wa kubainisha, na alikua na pupa na hamasa juu kuwaongoza watu, basi akapita njia zote kwa ajili ya kufikisha wito wa mola wake, naye hapa: anatoa mifano ya wazi (inayoonekana); kwani kufanya hivyo inaweka karibu maana za kiakili na inasaidia katika kuelewa na kupata maarifa, basi ni juu ya kila mlinganiaji atumie nyezo ambazo zitarahisisha kuelewa kwake na kufuata kwake mafundisho.

2. Hitajio la watu kwenye Elimu kama hitajio la Ardhi kwenye Mvua au zaidi, basi liwe jambo la kwanza ambalo watu wanaomba uongofu kupitia hilo, na litawanufaisha kwalo, na litawatolea huduma na matumizi kwa hilo:ni kusomesha dini ya Mwenyezi Mungu (s.w).

3. Elimu inaota na kumea katika nyoyo nzuri kama ambavyo Nyasi zinastawi katika ardhi nzuri, basi anaetaka Elimu basi asafishe moyo wake kutokana na majanga ya ushirikina na hasadi na kutokujali kwa upumbavu, na arudi kwa Mwenyezi Mungu mtukufu.

4. Katika jambo hilo, amesema ibn taymiyat:" Hakika moyo unapokua mwepesi na mlaini, basi unakua kupokea kwake elimu ni rahisi na wepesi na elimu hutulia ndani yake, na inathibiti na ina athiri, na ukiwa msusuavu wenye vifundo, unakua (moyo huo) kupokea kwake elimu ni kuzito na kugumu. Na lazima pamoja na hayo uwe mtakasifu, msafi, tena uliosalimika ili iwe safi pia elimu ndani yake na uzae matunda mazuri, Na kama si hivyo kama utapokea elimu na ikawa ndani yake kuna uchafu na ubaya, utaharibu uchafu hiyo elimu, na inakua kama ugonjwa katika mazao, ikiwa haukuzuia mbegu kuota, basi huzuia mmea kustawi na kupendeza, na jambo hili liko wazi kwa wenye macho ya mazingatio"[1].

5. Daraja la juu zaidi kwa mwenye kukusanya elimu na matendo pamoja na kusomesha wengine, ni kama ile ardhi nzuri iliyopokea maji na ikaotesha nyasi kwa ajili ya wengine, na wao wako juu ya daraja kutokana na kiwango cha bidii yao, basi wakajitahidi katika kuyatimiza hayo yote.

6. Mtu yeyote Ambaye hakuweza kuwa mwanazuoni basi ahamishe elimu kwa watu wake. Na hakika amesema Mtume Muhammad (s.a.w): "fikisheni kwa niaba yangu japo aya moja" [2]. Na huwenda jambo hilo likawa na manufaa zaidi kutoka kwenye ufahamu wao na mafundisho yao pekee, ni kama maneno ya Mtume Muhammad rehma na amani ziwe juu yake: "Basi alioko hapa amfikishie ambaye hayupo, kwani huenda yule atakaefikishiwa akawa ni mwenye kuhifadhi zaidi na kuyafanyia kazi kuliko aliyeyasikia" [3] naye anashiriki katika malipo (thawabu) kwa Yule anaemhamishia elimu.

---

1 Majmuu' al-Fatawa (9/315, 316).

2 Al-Bukhari (3461), kutoka kwa Abdullah bin Amr bin Al-Aas, Mungu awe radhi nao.

3 Al-Bukhari (1741), kutoka kwa Abu Bakra, Mungu amuwiye radhi.

7 Muda wowote utakapoona uzito katika nafsi yako juu kuukubali mwongozo wa Mwenyezi Mungu (s.w) na mwongozo wa Mtume wake (s.a.w) na kupambana nao kwa midahalo: basi irejee nafsi yako, na uisafishe kutokana na kibri na pumbazo, na uchukuwe tahadhari usiwe miongoni mwa wale watu aliowaelezea Mwenyezi Mungu mtukufu: “Nitawapotosha na kuwaweka mbali na hoja (dalili) zangu ambao wanafanya kiburi katika ardhi pasina haki ya kufanya hivyo,na wanapoona hoja na dalili zangu hawazikubali,na wanapoona njia ya uongofu hawaifanyi ni njia ya kufuatwa, na wanapoona njia ya upotevu wanaifanya kua ni njia ya kufuatwa, hayo ni kwa sababu wao wamekanusha na wamepinga hoja (dalili zetu) na wakawa kunako hoja hizo ni wenye kughafilika” [1].

Amesema mshairi:

Watu bora ni wale waliopewa elimu, kwani wao ni waelekezi kwa wenye kutafuta uongofu.

Na thamani ya mtu hutokana na yale anayoyatenda vizuri, na wasiojuwa huwa ni maadui wa wenye elimu.

Basi simama imara katika elimu wala usitafute badala, kwani watu wote ni wafu na wenye elimu hubaki hai.

Amesema mwingine:

Kuwa katika watu ni msomi au mwenye kutafuta elimu = au msikilizaji mzuri kwani elimu ni vazi la kifahari

jifunze kitu katika kila fani wala usiwe mjinga asiejua chochote = kwani mtu huru hufahamu mambo mengi.

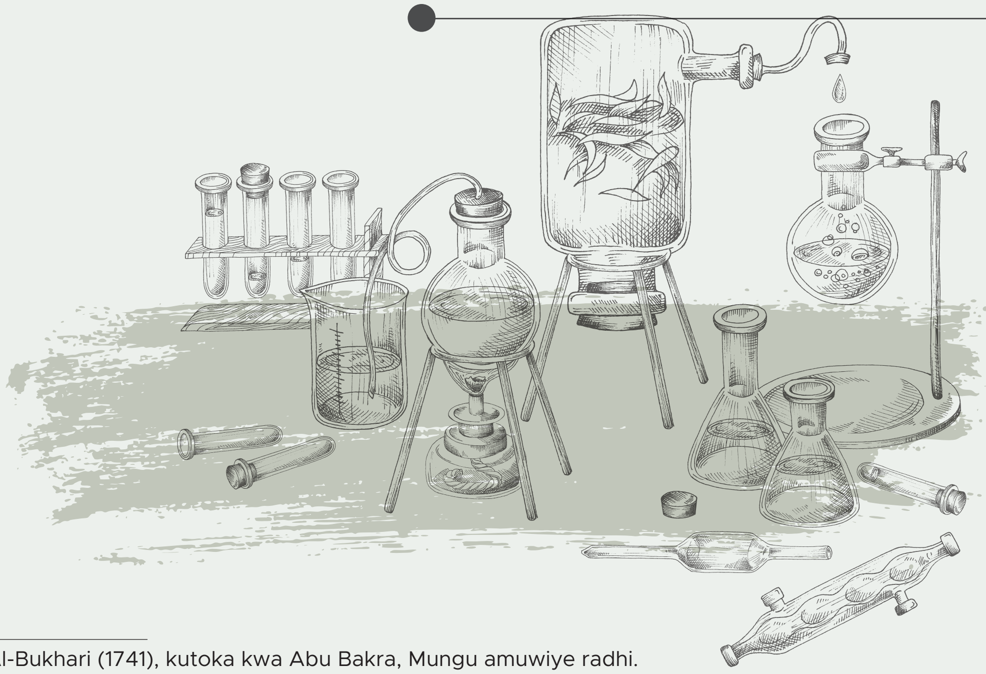

1 Al-Bukhari (1741), kutoka kwa Abu Bakra, Mungu amuwiye radhi.

Hadithi 109

KUIFIKISHA DINI

Kutoka kwa Abdullah bin Amr, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, kwamba Mtume, rehma na amani zimshukie, amesema:

1 "Fikisha kwa niaba yangu hata ikiwa ni Aya.

2 Na simulieni kwa niaba ya Wana wa Israili, wala hakuna ubaya ndani yake.

3 Na mwenye kunisingizia uwongo kwa makusudi basi na ajiandalie makao yake Motoni."[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3461).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴾*Sema: Hii ndiyo Njia yangu - ninalingania kwa Mwenyezi Mungu kwa ujuzi - mimi na wanao nifuata. Na ametakasika Mwenyezi Mungu! Wala mimi si katika washirikina.*﴿ [Yusuf: 108].

﴾*Wala msiseme uwongo, kwa kuropokwa na ndimi zenu: Hichi halali, na hichi haramu - mkimzulia uwongo Mwenyezi Mungu. Hakika wanao mzulia uwongo Mwenyezi Mungu hawatafanikiwa.*﴿ [An-Nahl: 116].

﴾*Waite waelekee kwenye Njia ya Mola wako Mlezi kwa hikima na mawaidha mema, na ujadiliane nao kwa namna iliyobora. Hakika Mola wako Mlezi ndiye anaye mjua zaidi aliye ipotea Njia yake, na Yeye ndiye anayewajua zaidi walio ongoka.*﴿ [An-Nahl: 125].

﴾*Na ni nani mbora wa kusema kuliko aitaye kwa Mwenyezi Mungu na akatenda mema, na akasema: Hakika mimi ni katika Waislamu.*﴿ [Fussilat: 33].

Msimulizi

Ni: Abu Muhammad, na ikasemwa: Abu Abd al-Rahman, Abdullah bin Amr bin al-Aas bin Wael al-Qurashi, al-Sahmi, alikuwa akiandika katika zama za kabla ya Uislamu, na alikuwa mzuri katika kuandika lugha ya kisiria, na alisilimu kabla ya baba yake, na alikuwa akifunga mchana na kuswali usiku, alifariki mwaka (65 AH) [1]

Muhtasari

Mtume rehma na Amani zimshukie anauhimiza umma wake kuwasilisha Sunnah zake, na anawaruhusu kuwaambia watu habari za Wana wa Israili, na anakataza kumsingizia uwongo, Mtume Amani iwe juu yake. Atakayemsingizia uwongo kwa makusudi, basi Moto ndio utakaompata.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (3/ 1720), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (3/ 956), na "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athiir (3/ 245).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anaamrisha Ummah wa Kiislamu kufikisha ujumbe wake na sheria yake, kila mmoja kwa kadiri ya uwezo wake na nguvu yake. Muislamu asipopata chochote cha kufikisha isipokuwa Aya moja anayohifadhi na kuelewa maana yake, au Hadithi sahihi anayoieneza, basi inatosheleza katika haki yake, na itamwondoshea ule uwajibu.

Na katika kauli yake, amani iwe juu yake, "hata Aya" ni ushahidi kwamba haihitajiki kwa mlinganiaji kuwa mwanachuoni na faqihi, bali analingania kwa Mwenyezi Mungu kwa yale yanayowezekana kwake, kwa sharti kwamba awe anaelewa anachokilingania, na kwamba ana yakini juu ya usahihi wa Hadith anazoziwasilisha kwa watu.

Hii haimaanishi kwamba kitu chochote kinapaswa kuwasilishwa kwa mtu yeyote. Ulinganiaji unahitaji hekima na busara, kama alivyosema Mwenyezi Mungu, Ametakasika: "Sema: Hii ndiyo Njia yangu - ninalingania kwa Mwenyezi Mungu kwa kujua - mimi na wanaonifuata" [Yusuf: 108]. Ali bin Abi Talib radhi za Allah ziwe juu yake amesema: "Waambie watu wanayoyajua, je! mnapenda Mwenyezi Mungu na Mtume wake wakanushwe?"(1)

2 Kisha Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, akaeleza uhalali wa kuelezea habari na kusimulia hadithi za Wana wa Israili, kwa hiyo, Mtume Rehema na Amani ziwe juu yake, akaeleza kuwa hakuna dhambi katika kusambaza Hadith na habari zao.

Jambo hili ni maalum tu kwa yale ambayo hatuna hakika ya uwongo wao, lakini kile tunachokiamini ni kweli au tumekipasisha, basi jambo hilo ni ruhusa kulielezea.(2)

3 Kisha, Mtume rehma na amani ziwe juu yake, akasisitiza uharamu wa kumsingizia uwongo, Mtume rehma na amani ziwe juu yake, na kumsemea yale ambayo hakuyasema. Hakika mwenye kumnasibisha, Mtume rehma na Amani zimshukie, na yale ambayo hakuyasema kwa makusudi, basi malipo yake ni Jahannamu, na Mungu apishe mbali.

Bali kumsemea uwongo Mtume, amani iwe juu yake, ni haramu zaidi kuliko kumsemea uwongo mtu mwengine. Kwa sababu mwongo anamwongopea Mungu Mwenyezi na sheria yake. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam hasemi kwa matamanio yake mwenyewe, basi kama Mtu mwongo akimsemea uwongo juu yake, basi atakuwa ameruhusu na ameharamisha matamanio yake, na akasema: "Wala msiseme uwongo, kwa kuropokwa na ndimi zenu: Hichi halali, na hichi haramu - mkimzulia uwongo Mwenyezi Mungu. Hakika wanaomzulia uwongo Mwenyezi Mungu hawatafanikiwa" [An-Nahl: 116].(3)

1 Imepokewa na Al-Bukhari (127).
2 Tazama: "Fath Al-Bari" cha Ibn Hajar (6/ 498, 499).
3 Tazama: "sherh ya Riyadh as-Salihin" cha Ibn Uthaymiyn (5/431).

Mafunzo

1. Hakikisha wewe ni miongoni mwa walinganiaji kwa Mwenyezi Mungu; Hao ndio watu watukufu, amesema Mwenyezi Mungu kuhusu wao: “Na ni nani mbora wa kusema kuliko aitaye kwa Mwenyezi Mungu na akatenda mema, na akasema: Hakika mimi ni katika Waislamu” [Fussilat: 33].

2. Wito kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu ni wajibu kwa Waislamu wote; kila mtu kwa kadiri ya uwezo wake; Ukiweza kueneza elimu na kuijulisha sheria, vinginevyo, lingania kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa tabia zako njema na kubainisha vile ambavyo Muislamu anapaswa kuwa, kwa nje na ndani.

3. Kuwalingania watu kwa Mwenyezi Mungu ni jambo jepesi na rahisi kwa kila mtu, hivyo haitakiwi kuwa mwanachuoni na faqihi ili kulingania kwa Mwenyezi Mungu. Fanya linalowezekana, na Mwenyezi Mungu haibebeshi nafsi kupita uwezo wake.

4. Da’wah imekuwa rahisi, laini, na kuenea zaidi kwa njia za teknolojia ya kisasa; Muislamu amekuwa na uwezo wa kutafuta maana ya Aya anayoitaka kutoka katika vitabu zaidi ya kimoja, na kutoka katika hadithi sahihi, athari au simulizi, na kwa kubofya kitufe kimoja inawezekana kwake kusambaza aya, hadithi na klipu za sauti na video za wasomi, na ikawa ni njia ya kuwalingania mamilioni ya watu kwa Mungu Mwenyezi.

5. Je, haikutoshi wewe kupata ujira wa watu wote wanaokufuata, hakika amesema Mtume amani iwe juu yake: “Mwenye kulingania kwenye uwongofu atapata ujira sawa na ujira wa wanaomfuata bila ya kumpunguzia thawabu zake”[1] Pia akasema: “Wallahi, mtu mmoja kuongozwa kupitia wewe ni bora kwako kuliko ngamia wekundu.”[2]

6. Wanachuoni na walinganiaji wanaolingania kwa Mwenyezi Mungu, wale wenye uzoefu, sadaka na utoaji, ambao wamejitolea maisha yao kwa mwito wa Mwenyezi Mungu, lazima waelekeze watu kutekeleza wajibu wao kuhusu ulinganiaji kwa Mwenyezi Mungu. na kuwaita wajishughulishe katika nyanja mbalimbali za kazi ya da’wah, na kuwatia moyo na kuwahimiza kufanya hivyo, Na wanaelekeza kila mmoja wao kwa yale anayoweza kuyaboresha, wakitumia vyema vipaji na uwezo mbalimbali walionao, hivyo wawafungulie upeo wa dawah ambao kupitia kwao wanaweza kufanya kazi.

7. Amebarikiwa aliye kiongozi katika kheri na kuwaongoza watu katika kheri, na mtu muovu ni mwenye kuwasaidia waovu katika uovu wao na anakuwa njia ya kuuendea uovu wenyewe.

1 Imepokewa na Muslim (2674).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2942) na Muslim (2406).

8 Ni sawa kusimulia kutoka kwa Wana wa Israili na hadithi zao ambayo huna yakini kuwa ni ya uwongo; Isipokuwa unawaonyesha watu kwamba hizi ni khabari za wana wa Kiisraeli; asije msikilizaji akadanganyika na akatupilia mbali uhalali wa jambo hili.

9 Jihadhari na kumsingizia uwongo Mtume, rehma na amani zimshukie kwa makusudi au kwa kutojua, basi msiseme ila kwa yale yaliyowabainikia kuwa ni kweli na imethibiti kutoka kwake amani iwe juu yake, la sivyo utakuwa miongoni mwa waongo dhidi ya Mtume wa Mwenyezi Mungu, swala na salamu zimshukie.

10 Inaingia katika Kumsemea uwongo Mtume, rehma na amani zimshukie, kuyasemea masuala ya dini ya Mwenyezi Mungu pasina ujuzi nayo, kwa hali hiyo unaweza kuhalalisha alichoharamisha Mwenyezi Mungu na kukataza alichohalalisha.

11 Miongoni mwa kumsingizia uwongo Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ni kuwasemea uongo wanachuoni na watu wa elimu; Kwani mtu akiambiwa: Mwanachuoni fulani anasema kwamba jambo fulani na fulani inajuzu, ana yakini kuwa amesema hayo kwa ujuzi, hivyo anaamini kuwa ni dini, na hii ni mbaya zaidi kuliko kusema uwongo kwa umma kwa ujumla[1]

Amesema mshairi:

Niliwaita watu kwa Mwenyezi Mungu = huyu akajibu, na mwingine alikuwa na kiburi

Nilibaki kwenye wito wangu nikijipatia thawabu = hivyo hana hasara mwenye kulingania kwa Mwenyezi Mungu

Enyi watu wangu, takeni msamaha kwa Mola wenu = Radhi yake bado ni kubwa Zaidi.

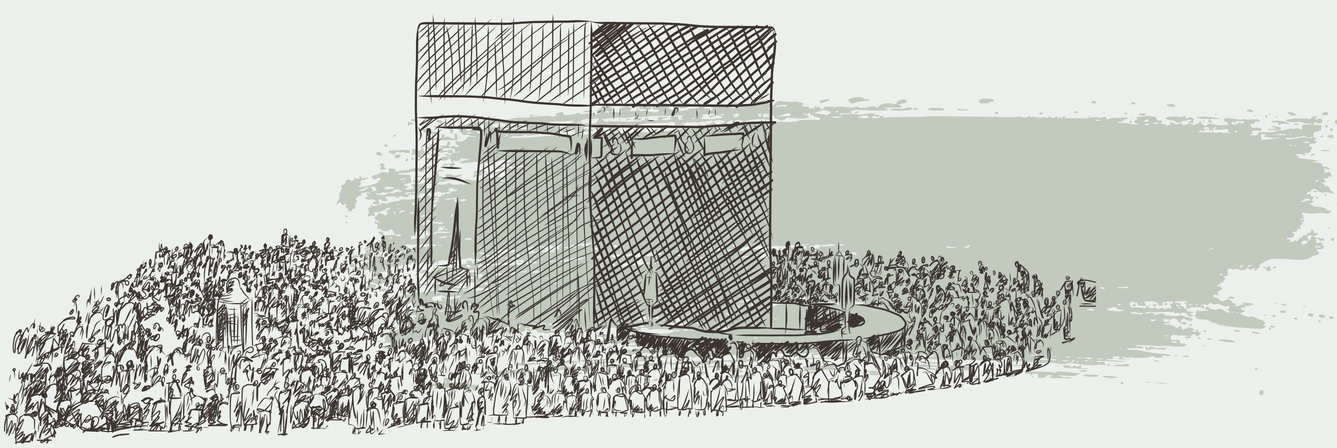

1 Tazama: "sherh ya Riyadh as-Salihin" cha Ibn Uthaymiyn (5/431).

110 Hadithi

KUHIFADHI HADITHI NA KUIFIKISHA

Kutoka kwa Zaid ibn Thabit radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake amesema: nilimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani ziwe juu yake akisema:

1. Mwenyezi Mungu amnawirishe mtu yeyote atakaesikia maneno kutoka kwetu, na akayahifadhi kwa ajili ya kuwafikishia watu wengine;

2. Basi huwenda msikilizaji (aliehifadhi vizuri) akawa sio mjuzi zaidi lakini kwa kuhifadhi kwake akawafikishia wengine ambao ni wajuzi zaidi katika kutohoa hukumu za kisheria kuliko yeye.

3. Na huwenda msikilizaji akawa sio msomi zaidi [1]

1 Abu Daawuud (3660), maneno ni yake, na al-Tirmidhiy (2656), na al-Tirmidhiy amesema: Ni hadithi nzuri, iliyo sahihi.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

﴾*Na liwepo miongoni mwenu kundi linalo lingania kheri na linaamrisha mema na kukakataza maovu. Na hao ndio walio fanikiwa.*﴿ [Al Imran: 104].

﴾*Na linapowafikia jambo lolote lilio khusu amani au la kitisho wao hulitangaza. Na lau kama wangeli lipeleka kwa Mtume na kwa wenye mamlaka kati yao, wale wanao chunguza wangeli lijua. Na lau kama si fadhila ya Mwenyezi Mungu juu yenu na rehema yake mngeli mfuata Shet'ani ila wachache wenu tu.*﴿ [An-Nisa: 83].

﴾*Ewe Mtume! Fikisha uliyoteremshiwa kutoka kwa Mola wako Mlezi. Na ikiwa hukufanya hayo basi hukufikisha ujumbe wake. Na Mwenyezi Mungu atakulinda na watu. Hakika Mwenyezi Mungu hawaongoi watu makafiri.*﴿ [Al-Ma'idah: 67].

﴾*(Hao wa zamani) walio kuwa wakifikisha risala za Mwenyezi Mungu na wanamwogopa Yeye, na wala hawamwogopi yeyote isipo kuwa Mwenyezi Mungu. Na Mwenyezi Mungu ndiye atoshaye kuhisabu.*﴿ [Al-Ahzab: 39].

﴾*Wala hatamki kwa matamanio.4. Hayakuwa haya ila ni ufunuo ulio funuliwa.*﴿ [ANNAJM: 3, 4]

Msimulizi

Ni Abuu Saidi, Zaid Ibn Thabit Ibn Al-Dhwahaki, Al-Answariy, An-Najariy, Al-Madaniy, alikua akiandika ufunuo (wahyi) kwa niaba ya Mtume wa Mwenyezi Mungu (s.a.w), Alifika Mtume (s.a.w) katika mji wa madina haliyakua yeye ana umri wa miaka kumi na moja (11), Alishiriki Vita Vya Uhudi na vita nyingine baada yake, na alikua ni kiongozi wa ummati Muhammad (s.a.w) kielimu,kifiqihi, fani ya mirathi,na ilisemekana kwamba vita yake ya kwanza ni vita ya handaki, na yeye ni mmoja wa maswahaba ambao waliikusanya qur'ani kipindi cha uhai wa Mtume Muhammad (s.a.w), alikufa mwaka: (45:h)[1]

Muhtasari

Anahimiza Mtume muhammad (s.a.w) juu ya kuhifadhi hadithi na kuwafikishia watu, na anamwombea dua ya kheri mtu atakaefanya hivyo, kwa hakika ummati muhammad (s.a.w) unahitajia maarifa na utambuzi wa sheria za Mwenyezi Mungu aliye takasika na kutukuka na, na huwenda ambaye amesikia maneno ya Mtume muhammad (s.a.w) akawa hakuyafahamu vizuri kisha anamfikishia mtu ambaye atayafahamu maneno ya Mtume s(s.a.w) na akajua makusudio yake naye kuwafundisha watu wengine.

1 Tafsiri yake imepitiwa katika: "Maarifaat al-Swahaba cha Abu Nu'aym" (3/1151), "Kunasibishwa katika Elimu ya Maswahaba na Ibn Abd al-Bar" (2/537), "asad alghabat. cha Ibn al-Athir" (2/ 126).

Ufahamu

1. An-nadhwarat: maana yake ni uzuri wa uso na bashasha ndani yake, na Mtume (s.a.w) anawahimiza swahaba wake na ummat wake wote baada ya maswahaba juu ya kuhifadhi mwenendo wake (sunnat) na kuueneza kwa watu, na anawahimiza kufanya hivyo: kwa kule kumuomba Mwenyezi Mungu anawirishe uso wa mwenye kufanya hivyo –malipo kutokana na kuhuisha kwao mwenendo wake- na kutimia hayo kwa kuhifadhi herufi zake, zenye kujulisha uzuri wa kusikiliza na kupupia na uaminifu katika kuwahamishia watu,mpaka awafikishie watu kama zilivyo. Na inafaa kuhamisha hadithi kwa maana tu inapobidi kufanya hivyo, kwa mwenye kujua maana yake, na ni haramu kumwongopea Mtume (s.a.w) japo akidai kua kafanya hivyo kwa maslahi.

2. Kisha akatoa sababu Mtume (s.a.w) juu ya hilo, yakwamba huwenda akawa mfikishaji wa hadithi anaufinyu wa ufahamu kuliko yule aliemfikishia hadithi, kwani lau ingekuwa kila mwenye kusikia hadithi za Mtume (s.a.w) atosheke tu kuhamisha elimu kwa maana tu katika hadithi (sunnat) kinyume na vifungu vyake bila shaka zingepotea fadhila nyingi sana; na neno “rubba” hapa lilipo linajulisha kuwa jambo hilo ni zaidi ya inavyofikiriwa.

3. Kisha akaelezea Mtume (s.a.w) kwamba sio sharti kwa mfikishaji awe faqihi –mtambuzi-mjuzi; na hakika si vinginevyo sharti lake ni kuhifadhi hadithi na usalama wa kunukuu hadithi, na mara nyingi huwa mwenye kunukuu khabari sio mjuzi; lakini pamoja na hayo anakua kachuma thawabu na malipo kwa kumnukulia mtu mwingine [1].

1 Tazama: Tuhfat al-Ahwadhi kwa ufafanuzi wa Jami’ al-Tirmidhi cha al-Mubarakpuri (7/ 348).

Mafunzo

1. Mtume rehma na amani ziwe juu yake alimweka zaid ibn thabit karibu yake pamoja na udogo wake kutokana na elimu yake na kukomaa akili yake, basi akamfanya kuwa mwandishi wake wa kuandika ufunuo (wahyi) mbele yake, vilevile alimtumia abuu bakri katika ukhalifa wake, kisha othmani (r.a) katika kuikusanya qur'ani tukufu na katika kuandika mas,haf (qur'ani) ya pamoja, na alikuwa zaid ibn thabiti ni mjuzi wa maswahaba katika fanni ya mirathi, basi usiidharau nafsi yako wala usimdharau mtu mwingine kutokana na udogo wa umri.

2. Aliomba Mtume (s.a.w) kwa mwenye kufikisha maneno yake uzuri na kunawiri kwa uso na uzuri wa heshima, basi atakaetaka hayo na apupie juu ya kufikisha maneno ya Mtume na matendo yake, na kuingia katika kundi la waliohifadhi hadithi za Mtume Muhammad (s.a.w), sawasawa awe mwanamume au mwanamke. Amesema Sufyani ibn uyainat: "hupati mtu hata mmoja katika watu waliohifadhi maneno ya Mtume Muhammad (s.a.w.) isipokuwa katika uso wake kuna uzuri wa uso na bashasha; hali hiyo ni kutokana na dua ya Nabii muhammad (s.a.w) [(1)]

3. izoweshe nafsi yako kumiliki uwezo wa kuhifadhi,hasahasa matamshi yenye kunukuliwa kutoka kwa Mwenyezi Mungu mtukufu na Mtume wake rehma na amani ziwe juu yake,katika herufi zake kutokana ufahamu yapo ambayo yanaweza kukutatiza kwa muda kiasi au muda wote, basi inatosha unufaike kwa kiasi utachokiweza katika hayo, na huwenda ukajikumbusha hayo matamshi katika akili yako mara nyingine na ukazidi ufahamu wako, ama huwenda ukayahamisha kwa mtu mwingine na wakanufaika kwa maneno kwa kiasi ambacho wewe hukufaidika nacho.

4. Usidanganyike na madai ya wale waliojiweka mbali zaidi na kuhifadhi, kwani hakika kuhifadhi hakupingani na ufahamu, bali kuhifadhi ndio kunasaidia uelewa, na huko kuhifadhi kunamsaidia muhusika na mwengine asiekua yeye, na elimu itapungua siku hadi siku isipokuwa kama ndani yake kuna kanuni za kielimu ambazo inatakiwa kuzihifadhi na kuzidhibiti kwa herufi zake.

5. Fanya pupa ya kuyafikisha maneno ya Mtume muhammad (s.a.w) kama ulivyoyasikia, kwani kupatikana uimara katika kupokea hadithi na wapokezi ni dalili ya ukamilifu wa akili ya mwanadamu.

6. Sio sharti kwa mwenye kuyafikisha maneno ya Mtume muhammad (s.a.w) awe na ukamilifu wa ufahamu au kuyafahamu yote anayoyahamisha, bali muda wowote atakaposikia hoja na dalili za Mwenyezi Mungu, au maneno sahihi ya Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake, au elimu inayochukuliwa kutoka kwa mwanachuoni mwaminifu na mkweli; Basi asipate tabu katika kufikisha maneno ya Mtume (sunnah), na kuitekeleza elimu.

---

1 Majmuu' al-Fatawa (1/11).

7 Mwenye akili hufaidika na kunufaika kwa hekima zinazonukuliwa kutoka kwa Mwenyezi Mungu mtukufu na kutoka kwa Mtume wake rehma na amani ziwe juu yake na maswahaba wake, japokuwa yule aliemfikishia elimu hiyo yuko chini yake kielimu, basi atanufaika kwa kule kuihamisha, hata kama yatapatikana mapungufu kwa mfikishaji.

8 Yamefaidisha maneno ya Mtume Muhammad (s.a.w) uwazi mkubwa sana juu ya thamani ya watu wa hadithi –waliobobea katika fani hii ya hadithi- ambao wanayafikisha maneno ya Mtume Muhammad (s.a.w), amesema imamu shaafii: “Ninapomuona mtu katika watu wanaojihusisha na fani ya hadithi, nakua kama nimemuona mtu katika maswahaba wa Mtume Muhammad (s.a.w)”[1] Na hakika si vinginevyo imamu Shafii aliyasema maneno haya, ni kwa sababu watu wa hadithi wako katika nafasi za maswahaba (r.a) kutokana na kufikisha maneno ya Mtume Muhammad (s.a.w). Basi ni jambo lenye kupendeza kuwatukuza watu wenye kuhifadhi na kufikisha maneno ya Mtume wa Mwenyezi Mungu mtukufu na tuwaheshimu, kama wanavyofanya wanazuoni.

Amesema mshairi:

Nimeona elimu mwenye nayo ni mkarimu = hata kama akizaliwa nawazi dhalili

Haachi kuendelea wakimnyanyua mpaka = wanatukuza jambo lake watu wakarimu.

Wanamfuata kwa kila hali = kama mchunga kondoo inamfuata mifugo

Kama sio elimu watu wasingelikua wazuri = wala isingejulikana halali wala haramu.

1 Majmuu’ al-Fatawa (1/11).

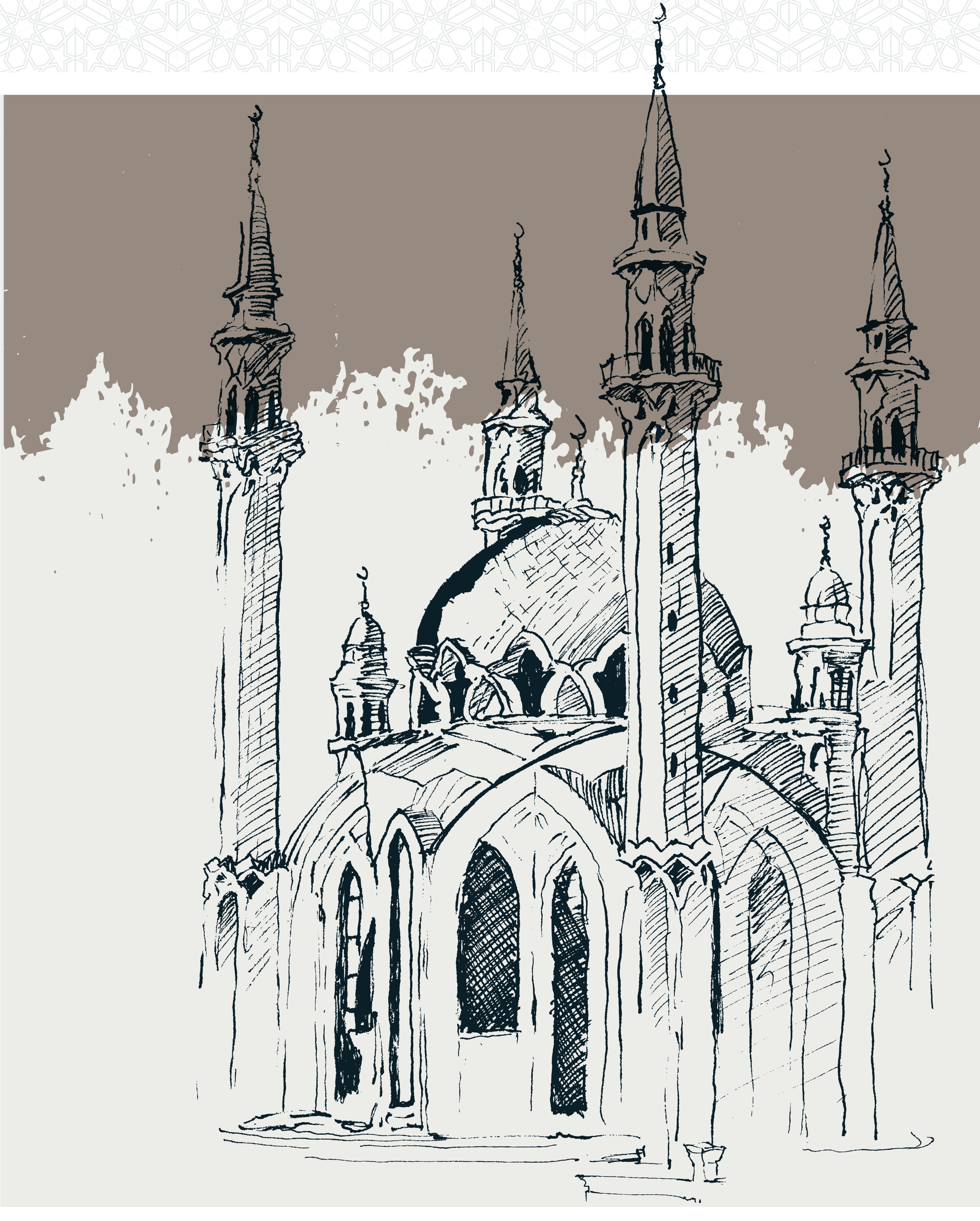

111

Hadithi

NAFASI YA KUJITAHIDI KATIKA DINI

kutoka kwa Amru Ibun Al-a'swi (r.a), hakika yeye alimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani ziwe juu yake akisema:

1 "Atakapohukumu hakimu na akajitahidi, kisha akapatia, basi ana malipo mara mbili.

2 Na atakapohukumu na akajitahidi, kisha akakosea, basi ana malipo mara moja"[1]

1 Al-Bukhari (7352) na Muslim (1716).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

﴿*Na linapowafikia jambo lolote lililohusu amani au la kitisho wao hulitangaza. Na lau kuwa wangeli lipeleka kwa Mtume na kwa wenye mamlaka kati yao, wale wanao chunguza wangeli lijua.*﴾ {An-Nisaa: 83}

﴿*Wagonjwa, na wasio pata cha kutumia, maadamu wanamsafia niya Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Hapana njia ya kuwalaumu wanao fanya wema. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe Mwenye kurehemu.*﴾ {At-Tawba: 91}

﴿*Na Daud na Suleiman walipotaka hukumu katika kadhiya ya konde walipo lisha humo mbuzi wa watu usiku. Na Sisi tulikuwa wenye kushuhudia hukumu yao hiyo". 78 "Tukamfahamisha Suleiman. Na kila mmoja wao tulimpa hukumu na ilimu. Na tuliifanya milima na ndege kuwa pamoja na Daud imnyenyekee na imtakase Mwenyezi Mungu. Na Sisi ndio tulio fanya hayo.*﴾ {Al-Anbiyaa 78 - 79}

Msimulizi

Yeye ni Abuu Abdillah Amruu Ibn Al-A'swi Ibn Wail, Al-Qurashiyu, As-Sahmiyu, ni katika waarabu wenye akili na busara za hali ya juu, maqurayshi walimtuma kabla ya kusilimu kwake kwenda kwa mfalme al-najashiy, ili awasalimishe kwao wale waliokimbilia kwao katika waislamu, alisilimu mwaka wa saba(7h), na inasemekana kwa an-najaashiy, na akahamia kwa Mtume muhammad (s.a.w), na omar alimpa uongozi wa jeshi la kuufungua mji wa misri, amefariki mwaka (43h)[1]

Muhtasari

Yanajulisha maneno ya Mtume (s.a.w) juu ya kwamba hakimu (kiongozi)- na anaingia ndani yake kiongozi mtoa hukumu, mufti wa kutoa fat'waa na wengineo, wanalipwa juu ya kutoa muda na jitihada katika kuifikia haki, basi akiipata haki analipwa kwa kuipata vilevile kwa kujitahidi, anakua ana malipo mara mbili, na kama hakuipata haki baada ya kujitahidi basi anapata malipo ya kujitahidi tu.

1 Tafsiri yake imehakikiwa katika kitabu: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Naim (4/1987), "aliastieab fi maarifat al'as-hab libn Abd al-Bar" cha Ibn Abd al-Bar (3/1184), "Asad al-Ghaba" cha Ibn Atheer (3/741).

Ufahamu

1 Mtume rehma na amani ziwe juu yake anawaita watu katika kujitahidi na kutoa muda wa kutosha katika kuzichunguza dalili na kuitafuta haki kwa kiwango chochote alichonacho katika kujitahidi[1] kwa kila hakimu- kiongozi- yaani mwenye mamlaka ya kielimu kama vile Mtoa fat,waa na Mwalimu, au kielimu kama vile mtoa hukumu na amiri na baba,basi pale mtu atakapomiliki nyenzo ambazo zitamsaidia kuifikia haki[2] na akaharakia jambo hilo; kisha akapata mwafaka kuipata na kuifikia haki, kwa kuafikiana hukumu yake na hukumu ya Mwenyezi Mungu mtukufu, katika kipengele ambacho amekifafanua ndani yake, basi anapata kutoka kwa Mwenyezi Mungu malipo mawili: malipo ya kujitahidi, na malipo ya kupatia haki[3].

2 Ikiwa atajitahidi na chukua muda wa kutosha katika kuitafuta haki na kuifikia hukumu ya Mwenyezi Mungu mtukufu katika kipengele kisha akakosea kuifikia haki, basi anasameheka na wala hana dhambi, bali atapata malipo ya kujitahidi, ama kukosea kunasameheka baada ya hayo[4].

Na mfano bora kabisa ni ule uliotajwa katika qur'an tukufu, katika tukio la Nabii Daudi na nabii Suleyman (a.s), alipopeleka mashtaka bwana shamba kwa nabii daudi (a.s) wakati kondoo walipoingia katika shamba la mazao na kisha wakaharibu mazao, akahukumu nabii daudi ya kwamba bwana shamba achukue kondoo ikiwa ni malipo kulingana na uharibifu uliofanyika. Basi akasema nabii suleymani: sio hivyo ee Nabii wa Mwenyezi Mungu! Bali achukue huyu bwana mifugo shamba na alihudumie mpaka liwe vizuri, na huyu bwana shamba achukuwe mfugo (kondoo) ili akanufaike nayo mpaka pale shamba litakapokuwa vizuri kutokana na ile kasoro, kisha awarejeshe wanyama kama walivyokua[5]. Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu: "Na dauda na sulaymani walipotoa uamuzi kuhusu shamba la mazao pale kondoo walipoingia shambani na kuharibu mazao, na sisi juu ya uamuzi huo tuliujuwa na kuushudia (78) Tukamfahamisha Suleyman ufahamu wa uamuzi wa kuangalia maslahi yao wote wawili, na kila mmoja wao tulimpa hekima(busara) na elimu(ujuzi) ". [Al-anbiyaa 78,79]. Mwenyezi Mungu akapasisha uamuzi wa nabii suleymani (a.s) na akawasifia wote wawili (suleyman na daud)[6].

Na ubora na faida hii ni maalum kwa hakimu aliyeandaliwa kielimu kutoa hukumu na uamuzi katika mambo ya kisheria, lakini akijaribu mtu mjinga (asie na ujuzi) juu ya kuhukumu na kutoa uamuzi pasina elimu na kuandaliwa, basi huyo anakua ni muasi (amemkosea Mwenyezi Mungu mtukufu) na halipwi chochote katika thawabu, hata kama ikitokea akapatia haki, kwa sababu kupatia kwake hakukutoka kwenye misingi ya kisheria, basi atakae hukumu pasina elimu na ujuzi wa jambo hilo, anapata madhambi, sawasawa apatie haki na aifikie, au akosee,[7] na katika maneno ya Mtume Muhammad (s.a.w) amesema: "Mahakimu wako aina tatu: Mmoja ni mtu wa peponi, na wawili ni watu wa motoni, hakimu yeyote atakaeijuwa na kuibaini haki na akatoa uamuzi kwa haki hiyo, basi yeye ni mtu wa peponi, na hakimu atakaeibani haki kisha akatoa uamuzi kinyume na haki aliyoibaini, basi huyu ni wa motoni, na hakimu yeyote atakaehukumu pasina elimu na huyu pia ni wa motoni"[8].

1 Tazama: "Al-Tanweer Sharh Al-Jami Al-swagheer" cha Al-Amir Al-San'ani (2/25).
2 Tazama: "Al-Kaashif 'katika Aqaiqa al-Sunan" cha al-Tibi (8/ 2594).
3 Tazama: Irshad al-Sari katika ufafanuzi wa Sahih al-Bukhari cha al-Qastalani (10/343).
4 . Tazama: "Al-Tanweer ufafanuzi Al-Jami Al-swagheer" cha Al-Amir Al-San'ani (2/25).
5 Tazama: "Tafsir Ibn Kathir" (5/355).
6 Tazama: "Maelezo ya Sahih Al-Bukhari ya Ibn Battal" (10/381).
7 Ufafanuzi wa Al-Nawawi juu ya Imamu Muslim (12/13-14).
8 Abu Daawuud (3573) na al-Tirmidhiy (1322) kutoka katika hadithi ya Burayda (r.a)

Mafunzo

1. Toa juhudi ili kumiliki nyenzo na sababu za kukuwezesha kujitahidi katika mambo ya kisheria- katika elimu na kwenda hatua kwa hatua na mfano wa hayo- kabla ya kutoa hukumu na uamuzi kwa wagomvi, bali jambo bora ni kumiliki nyenzo hizo kabla ya kujitahidi katika utoaji wa hukumu(uamuzi), kwa sababu mwenye kujitahidi katika hukumu, na akawa hakujitahidi katika kumiliki uwezi wa kujitahidi, huyo anakua sio mujtahidu (hakimu) wa haki na ukweli.

2. Miongoni mwa jitihada zako ni kuwauliza wenye kujitahidi katika kufikia hukumu sahihi kwa ujuzi, basi ikiwa huna vigezo vya kujitahidi basi uliza wajuzi na majlis-Shuraa (jopo la ushauri) kwenye kila kitivo.

3. Jitahidi katika kila uamuzi na hukumu unayoisimamia, na furahia malipo ya thawabu, na kuwa na tahadhari kutokana na kupuuza majukumu kwa uvivu au hasira, haiepukiki mwanadamu kuwa ni hakimu kwa jambo lolote, kama baba kwa mfano, yeye ni hakimu kwa watoto zake, na mwalimu kwa wanafunzi wake, na mufti pamoja na muulizaji wake, na kadhi (hakimu), na kiongozi, na mkuu wa wafanya kazi, na mwenye kuaminiwa kwenye mali, na wengineo.

4. Usidhoofike katika maisha kutokana na matukio yake hali ukiogopa kukosea, kwani uislamu unakupa nguvu na ushujaa kuingia katika majaribu na majukumu, na uislamu unakuondolea kuilaumu nafsi yako muda wote unapokuwa mwenye kujitahidi.

5. Kupatia ni mara moja, basi kutafute huko kupatia, na ukutafute kwa ukweli na yaqini, wala usiingie katika kufanya mambo yasiyoingia akilini ambayo yataondosha uwepo wa uhalisia.

6. Usidhanie kwamba kila anaekupinga ni mpotevu tena dhwalimu, anaweza kuwa ni mwenye kujitahidi lakini akakosea katika jambo la kisheria, pamoja na hivyo yeye anapata malipo anasameheka kutokana na kukosea kwake, uwe na upana wa kifua kwa ajili ya waislamu, na kujiepusha kuwatuhumu wanazuoni na kuwatia dosari kwa yale wanayoyatekeleza kutokana na jitihada zao.

Amesema mshairi:

Haukuwa ubora isipokuwa kwa wenye elimu hakika wao = juu ya uongofu kwa mwenye kutaka mwongozo ni wajuzi

Na thamani ya mtu ni ile anayoitengeneza vizuri = na wasiojuwa kwa wenye elimu ni maadui.

Basi simama imara katika kutafuta elimu kwani kwayo utabaki kuwa hai milele = kwani watu wote ni wafu na wenye elimu wako hai (sio wafu).

112 Hadithi

KUFUATA SUNA NA KUACHA UZUSHI

Kutoka kwa Al-Irbaadh bin Sariya, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

1 Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie alisimama kati yetu siku moja na kutuhutubia hotuba fasaha iliyozifanya nyoyo zitetemeke na macho kutoa machozi.

2 Ikasemwa: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu mawaidha yako ni mawaidha ya kuaga, basi tuusie.

3 Akasema: "Juu yenu kumcha Allah.

4 Kusikia na kutii, hata kama mtumwa wa Kihabeshi.

5 Na mtaona ikhitilafu kali baada yangu. Ni lazima kushikamana na Sunnah zangu, na Sunnah za Makhalifa walioongoka, mzing'ang'anie kwa magego.

6 Jihadharini na mambo mapya yaliyozushwa. Kwani kila uzushi ni upotofu." [1].

1 Imepokewa na Abu Dawood (4607), Al-Tirmidhiy (2676), Ibn Majah (42), na imethibitishwa na Ibn Al-Mulqen katika "Al-Badr Al-Mounir" (9/582), na Al-Albani ameiweka kuwa ni sahihi. katika Al-Mishkat (165), na Al-Irwa' (2455).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Enyi mlio amini! Mcheni Mwenyezi Mungu kama ipasavyo kumcha; wala msife ila nanyi ni Waislamu.*﴾ [Al Imran: 102].
- ﴿*Enyi mlio amini! Mt'iini Mwenyezi Mungu, na mt'iini Mtume na wenye madaraka katika nyinyi.*﴾ [An-Nisa: 59].
- ﴿*Na anayempinga Mtume baada ya kumdhihirikia uwongofu, na akafuata njia isiyo kuwa ya Waumini, tutamuelekeza alikoelekea, na tutamuingiza katika Jahannamu. Na hayo ni marejeo maovu.*﴾ [Wanawake: 115].
- ﴿*Na anacho kupeni Mtume chukueni, na anacho kukatazeni jiepusheni nacho.*﴾ [Al-Hashr: 7].

Msimulizi

Yeye ni: Abu Najih, Al-Irbad bin Sariya, Al-Sulami, kutoka kwa watu wa Al-Suffa, aliyeshuka kutoka kwa Mtukufu. Na alikaa Homs, na alikuwa miongoni mwa maswahaba ambao aya hii iliteremka kwa ajili yao. **"**Wala wale waliokujia ili uwachukue ukasema: Sina kipando cha kukuchukueni. Tena wakarudi na macho yao yanamiminika machozi kwa huzuni ya kukosa cha kutoa" [Al-Tauba: 92], Alifariki katika mwaka wa (75 AH), na ikasemwa: Katika fitna ya Ibn al-Zubayr [1].

Muhtasari

Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, aliwahutubia maswahaba zake khutba ya kuvutia, kisha akawausia kumcha Mwenyezi Mungu, kuwatii wazazi, kushikamana na Sunnah, na kutahadhari na uzushi.

1 tazama: "Ma'rifat al-Sahaba" na Abu Nu'aym (4/ 2234), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" na Ibn Abd al-Barr (3/ 1238)., "Siyar A'lam al-Nubala'" cha al-Dhahabi (4/ 431).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam siku moja alihutubia khutba yenye mvuto kwa maswahaba zake, akiwatisha kutokana na Mwenyezi Mungu Mtukufu na kuwaonya juu ya ghadhabu na adhabu yake, mpaka nyoyo zikaingiwa na khofu na macho yakatoa machozi kwa woga na khofu.

2 Akasema mmoja wa maswahabaMwenyezi Mungu awe radhi naye: Umekithirisha khutba na umetimiza haki yake, na khutba yako imejumuisha yale yanayomhusu Muislamu katika dini yake. Kama mwenye kuaga akiwahutubia anaowaacha kwa safari au kukaribia muda. Haachi chochote chenye umuhimu na haja ya mwenye amana isipokuwa alikileta na kukichunguza[1]. Basi tupe jambo la kushikamana nalo, ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehma na amani ziwe juu yake, na utupe wasia wenye kukusanya mambo mengi.

3 Jambo la kwanza alilopendekeza,Mtume rehma na amani zimshukie, ni kumcha Mwenyezi Mungu mtukufu, ambao ni mtu kujilinda na kujifunika baina yake na yale yanayomkasirisha Mwenyezi Mungu, na hayo hayawezekani isipokuwa kwa kumtii Yeye, na kumfuata Mtume Wake[2], Imefafanuliwa na Talaq bin Habib, Mwenyezi Mungu amrehemu, na akasema: "Taqwa: ni kumtii Mwenyezi Mungu, juu ya nuru itokayo kwa Mwenyezi Mungu, kwa kutaraji malipo ya Mwenyezi Mungu, na kuacha kumuasi Mwenyezi Mungu, kupitia nuru kutoka kwa Mwenyezi Mungu, kwa kuogopa adhabu ya Mwenyezi Mungu"[3].

4 Kisha akasifu, rehema na amani ziwe juu yake, kwa kuwasikiliza na kuwatii wenye mamlaka, hivyo kuwatii ni wajibu katika utiifu wa wema. Wakiamrisha kutenda dhambi, basi haijuzu kwa yeyote kuwatii katika uasi wao. Amesema Mtume Rehema na amani ziwe juu yake "Kusikia na kutii ni juu ya Muislamu katika yale anayoyapenda na anayoyachukia. Maadamu hajaamrishwa kufanya uasi, basi ikiwa ameamrishwa kufanya uasi, basi hakuna kusikiliza wala kutii."[4]

Na kauli yake Mtume rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: "Hata kama mtumwa wa Kihabeshi" maana yake ni: Ikiwa mwenye dhamana ni mtumwa wa Kihabeshi, basi msikilizeni na mtiini. Na Mtume Rehema na Amani zimshukie aliweka sharti kwamba mtawala awe ni Mkuraishi aliye huru, lakini akataja kuwa hapa ama kuzidisha faradhi ya kumfuata mtawala hata akiwa katika hali isiyo ya kawaida.

Au Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, alijua kwamba hali itavurugwa baada ya hapo ili mambo ya watu yasimamiwe na mtu ambaye haruhusiwi kufanya hivyo. Ikiwa ni hivyo, basi kuweni wasikivu na watiifu ili mshinde ubaya mdogo kati ya maovu mawili, nayo ni kuvumilia utawala wa wale ambao utawala wao haufai. Isije ikaleta fitna kubwa. Au kwamba Mtume, amani ziwe juu yake, alikusudia majimbo madogo na wafanyakazi. Kwa kuzingatia maana zote hizi, Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, aliwajibisha utiifu kwa

---

1 Tazama: "Maelezo ya Al-Mishkat Al-Kashif An Fake'at Al-Sunan" cha Al-Tibi (2/ 633), "Jami' Al-Ulum wal-Hikum" cha Ibn Rajab (2/ 114).

2 Sherh Riyadh as-Salihin na al-Uthaymiyn (2/276).

3 Tazama: "Al-Risala al-Tabukiyah = Zad al-Muhajir kwa Mola wake Mlezi" cha Ibn Taymiyyah (1/9), "Madarij al-Salikin" cha Ibn al-Qayyim (1/459).

4 Imepokewa na Al-Bukhari (7144).

wale wenye mamlaka na akakataza kuwapinga isipokuwa watakapoamrisha amri ya uasi au ukafiri kutoka kwao[1].

5 Kisha Mtume, amani iwe juu yake, akatuambia kwamba baada yake tutaona mitihani na mambo makubwa, hivyo wokovu utapatikana kwa kushikamana na Sunnah zake, amani iwe juu yake, na Sunna za Makhalifa Waongofu.: Abu Bakr, Umar, Othman na Ali, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, na akaamrisha kushikamana nayo na kuwa makini nayo kama mtu anavyouma kwa meno yake juu ya kitu anachohofia kwamba kitamtoroka.

Bali alizitaja Sunnah za Makhalifa kwa sababu alikuwa na yakini kwamba hawakukosea Sunnah yake, na kwamba baadhi ya Sunnah zake, kama hazikuwa mashuhuri katika zama zake, zilipata umaarufu katika zama zao, na walikuwa na shauku kubwa. kuzihuisha, hivyo zikanasibishwa kwao, nazo ni Sunnah za Mtume rehma na amani ziwe juu yake[2].

Pengine kinachomaanishwa kwa neno makhalifa ni wanachuoni na maimamu wa Uislamu. Hao ndio warithi wake katika kuhuisha haki, kusimamisha dini, na kuwaongoza watu kwenye njia iliyonyooka[3].

6 Kisha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akatahadharisha juu ya mambo mapya ya uzushi ambayo hayakuwepo katika zama zake, rehma na amani zimshukie. Kwani kila jambo jipya katika dini ni upotofu na maangamizi.

Uzushi huo ni mahususi kwa mambo mawili:

- Kuwa katika Dini, Chochote kitakachozushwa miongoni mwa ubunifu na mambo ya kimaendeleo na mengineyo katika mambo ya kidunia sio uzushi.
- Na jambo ambalo halina msingi katika Sharia. Amesema Mtume Rehema na Amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: “Mwenye kuingiza kitu katika mambo yetu ya kidini ambacho hakina asili ya kisheria katika dini kitakataliwa”[4]; Basi mwenye kuzua kitu na kukinasibisha na Dini, na hakina msingi katika Dini atarejeshewa, na ni upotofu, na Dini haina haja nacho, iwe katika hayo mambo ya imani au matendo au kauli, za dhahiri na za siri[5].

Ikiwa ina msingi katika Sharia na ikapimwa dhidi yake, basi si uzushi wala haramu, na ikiitwa uzushi, basi kinachokusudiwa ni istilahi ya kilugha, nayo ni kila jambo lenye kuzuka, na ndio maana Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alisema watu walipokusanyika katika Ramadhani katika sala ya kisimamo nyuma ya Ubayy, Mwenyezi Mungu awe radhi naye: “Uzushi huu NDIO MZURI”[6]; Kwa vile Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa amekwisha wakusanya watu na kisha akaogopa kufaradhishiwa juu yao, ndio maana akaliacha jambo hilo.

---

1 Tazama: “Tuhfat al-Abrar Sharh al-Masabah al-Sunnah” cha al-Baydawi (1/ 137), “Maelezo ya Arobaini An-Nawawi” cha Ibn Daqeeq al-Eid (uk. 97).

2 Tazama: Al-Maisar fi Sharh al-Masabih al-Sunnah cha al-Turbishti (1/89), al-Mafatih fi Sharh al-Masabih cha al-Madhari (1/272).

3 “Tuhfat al-Abrar Sharh al-Masabah al-Sunnah” cha al-Baydawi (1/137).

4 Imepokewa na Al-Bukhari (2697) na Muslim (1718).

5 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (2/128).

6 Imepokewa na Al-Bukhari (2010).

Mafunzo

1. Kila mlinganiaji, mwanachuoni na muelimishaji awakadirie wafuasi wake kwa mawaidha, na asiwazidishie, Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa akiwakumbusha watu kila Alhamisi, na mtu mmoja akamwambia: Ewe Abu Abd al-Rahman, natamani ungetukumbusha kila siku." Akasema: "Ama kinachonizuia mimi sipendi kuwachosha, na ninakupa nasaha kama vile alivyokuwa akifanya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam katika mawaidha, rehma na amani ziwe juu yake, akitupatia, kwa kuogopa kutuchosha"[1].

2. Moja ya dalili za Waumini ni kwamba wanaposikia neno la Mwenyezi Mungu Mtukufu au kauli ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam huisikiliza, na nafsi zao hutamani kujua maana yake, na mioyo yao inatetemeka na macho yao yanatoa machozi kwa kumcha Mwenyezi Mungu. Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu: "Hakika Waumini ni wale ambao anapotajwa Mwenyezi Mungu nyoyo zao hutetemeka, na wanapo somewa Aya zake huwazidishia Imani" [Al-Anfal: 2]. Kwa hivyo jiangalie mwenyewe, je, unazo alama hizo.

3. Mlinganiaji ajumuishe katika mawaidha yake kanuni za jumla na mambo ya jumla.

4. Inapendeza kwa Muislamu kutafuta mawaidha na ushauri kwa wenye hekima na wenye elimu na dini.

5. Jitahidi kumcha Mwenyezi Mungu na kutafuta radhi zake kwa siri na hadharani. Kwa kuwa ndio kuongoka na fitna na dhiki hapa duniani, na moto wa Akhera.

6. Msikilize mwenye mamlaka na umtii, maadamu hataamrisha uasi au maadamu hajakufuru.

7. Kuvumilia dhulma ya watawala ni bora kuliko kujiingiza katika fitna za kumwaga damu na kugawanya umoja wa Waislamu na kuwagawa.

8. Uongofu na Kusalimika, ni kufuata Sunnah; Kwani aliyetuletea sunnah, amani ziwe juu yake, hakuacha kheri yoyote isipokuwa alituonyesha kwayo, na hakuna ubaya wowote isipokuwa alituonya.

9. Kufuata njia ya maswahaba wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ndio njia bora ya kuipata haki. Hao ndio watu waliouona wahyi na maana zake, na wanawajua watu kuhusu Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na njia yake.

   Umar bin Abd al-Aziz – Mwenyezi Mungu amrehemu – akasema: Simama pale waliposimama watu, na useme kama walivyosema, na unyamaze kama walivyonyamaza, Kwani walisimama kwa kujua, na kwa uoni mbaya walikoma, na walikuwa na nguvu zaidi katika kufichua mambo, na kungekuwepo jambo bora basi wao ndio wangekuwa wa kwanza. Yaani ikiwa uwongofu ndio huu mlionao, basi wao wangetutangulia kwenye uongofu

1 Imepokewa na Al-Bukhari (70) na Muslim (2821).

huo, na ukisema: Imetokea baada yao! basi fahamu kuwa hakuna aliyezusha isipokuwa wale walioifuata isiyokuwa njia yao, na akajiepusha nao, na wao ndio waliotangulia, na wameisema haki ya kutosha, na wakaeleza kwayo mambo yanayoponya. Basi kilicho chini yao ni mapungufu, na juu yao kuna daraja, watu wakawa wanyonge, na wengine wakawatamani, na wakapita mipaka, na baina ya hayo wako kwenye uwongofu.[1].

10 Kuwafuata maswahaba, Mwenyezi Mungu awarehemu, ndio njia sahihi ya kuiendea haki watu waliokuwa na shauku kubwa ya kufuata Sunnah za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na maswahaba zake. Ibraahiym Al-Nakha'i – Mwenyezi Mungu amrehemu – amesema: "Lau ningepata khabari kutoka kwao– yaani Maswahabah – ya kwamba hawakuvuka sehemu fulani wakati wa kutawadha, nisingeliipita. Watu wanastahiki kupata madhambi kwa kutofautiana matendo yenu na matendo ya maswahaba wa Mtume, rehma na Amani zimshukie"[2]

11 Jihadhari na uzushi na kufanya yasiyokuwa na msingi katika sheria na Sunnah za Mwenyezi Mungu Mtukufu. Ukweli upo katika Qur'an na Sunnah wala hauondoki.

12 Hakuna uzushi mzuri au mbaya katika dini. Kila kilicholetwa katika dini ya Mwenyezi Mungu na hakikuwa katika njia ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, ni batili na mwenye kwenda kinyume na muongozo huo bila shaka anapata dhambi.

Amesema mshairi:

Mtu asipovaa nguo za uchamungu… huonekana yuko uchi hata kama amevaa

Na vazi bora kwa mtu ni kumtii Mola wake… Hakuna kheri kwa mwenye kumuasi Mungu

1 'iielam almuqiein ean rabi alealamina"" na Ibn al-Qayyim (4/115).
2 'iielam almuqiein ean rabi alealamina" " na Ibn al-Qayyim (4/115).

113

Hadithi

MLANGO WA NIA MATENDO KWA NIA

Kutoka kwa Umar bin Al-Khattab, (r.a) amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu (S.A.W.).

1 Hakika matendo huhesabika kwa nia tu.

2 Na hakika kila mtu atalipwa kwa alilokusudia.

3 Basi atakaekuwa kuhama kwake ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake, basi kuhama kwake ni kwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake.

4 Na atakayekuwa kuhama kwake ni kwa ajili ya dunia ili aipate, au mwanamke ili amuoe, basi kuhama kwake ni lile aliloliendea." (Imepokelewa na Imam Bukhari na Muslimu)[(1)].

1 Al-Bukhari (6689) na Muslim (1907)

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu

﴾*Sema: Mola Mlezi wangu ameamrisha uadilifu, na mumuelekezee nyuso zenu kila mnaposujudu, na muombeni Yeye kwa kumsafia Dini. Kama alivyokuumbeni mwanzo ndivyo mtavyorudi.*﴿ (a`araaf:9)

﴾*Basi mwombeni Mwenyezi Mungu mkimsafia Dini Yeye tu, na hata kama wangechukia makafiri.*﴿ (Ghaafir:14)

﴾*Mwenye kutaka mavuno ya Akhera tutamzidishia katika mavuno yake, na mwenye kutaka mavuno ya duniani tutampa katika hayo, lakini katika Akhera hana fungu.*﴿ (Shuuraa:20)

﴾*Na anayetoka nyumbani kwake kuhama kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake, kisha yakamfika mauti njiani basi umethibiti ujira wake kwa Mwenyezi Mungu.*﴿ (Nisaa:100).

﴾*Ambaye ameumba mauti na uhai ili kukujaribuni ni nani miongoni mwenu mwenye vitendo vizuri zaidi. Na Yeye ni Mwenye nguvu na Mwenye msamaha.*﴿

Msimulizi

Umar bin Al-Khattab Al-Qurashi Al-Adawi (R. A), wa pili katika Makhalifa Waongofu, na mmoja wa watu kumi waliobashiriwa Peponi wakiwa hai, alipewa jina la utani la Al-Faruq (mpambanuaji), kwa sababu alipambanua baina ya haki na batili. aliingai katika uislamu mwaka wa 6 baada ya Mtume kutumwa, na kusilimu kwake kuliongeza nguvu katika uislamu, na alishuhudia vita vyote akiwa na Mtume (s.a.w) na aliteuliwa kuwa kiongozi baada ya Abuu bakari Al-Siddiq (R.A) katika mwaka wa (13 Hijiriya), na alikuwa maarufu kwa Usawa na uadilifu, Na ukali na ujasiri katika ukweli, na wakati wa utawala wake nchi nyingi zilifunguliwa kama vile Iraq, Sham, Misri na nyinginezo. Aliuawa mwaka wa (23 Hijiriya), na akazikwa katika chumba cha Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, karibu na Mtume (s.a.w) na Abu Bakr al-Siddiq (R. A)[(1)].

Muhtasari

Mtume (s.aw) amesema kuwa kanuni katika kuzingatia na kukubalika matendo ni nia, ambayo hutofautisha kati ya mazoea na ibada, na hupambanua kati ya matendo mema na maovu. Na watu wawili wanaweza kufanya kitendo cha halali au cha kisheria na yakatofautiana makusudio yao, mmoja anaweza kuwa amekusudia kumtii Allah na akalipwa kwa ajili yake, na mwingine hakukusudia chochote na akawa hakulipwa. Yeyote anayehama kutoka nchi yake kwenda nchi nyengine kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na kwa ajili ya kufuata Sunnah za Mtume wake, (s.aw) basi atalipwa, na mwenye kuhama kwa ajili ya kitu kisichokuwa hicho, hatapata Zaidi ya alichokusudia.

1 Rejea tafsiri yake katika: "Maarifaat al-Sahaba cha Abu Naim" (1/38), "Asad al Ghaba cha Ibn al-Atheer" (4/137), "Al-Isbah cha Ibn Hajar" (4/484).)

Ufahamu

Hadithi hii ni moja ya hadithi muhimu katika dini nzima, mpaka Wanazuoni wakasema: Hadithi hii inawakilisha theluthi moja ya Uislamu.[1]

1 Kwa nia, matendo yanapata sifa kubwa, na nia ni makusudio ambayo moyo umeelekea kwake, na kuyakusudia kwa vitendo vyake, kwa hivyo ibada zinatofautishwa na mazoea, na aina za ibada zinatofautiana. matendo yanakubaliwa ikiwa ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na kinyume na hapo hukataliwa.

2 Ikiwa atakusudia jambo zuri basi atalipwa zuri, na ikiwa atakusudia jambo baya ataadhibiwa, na ikiwa hajakusudia chochote basi hana thawabu wala thambi, bali hutofautiana daraja za matendo kulingana na daraja za nia.

Matendo yanaweza kushabihiana na makusudio yakawa tofauti, na hakika kila mtu hulipwa kulingana na kitendo alichokusudia.

Nia njema haisahihishi kitendo kiovu. Kuna baadhi ya watu walizua njia haramu ya nyiradi. Abdullah bin Masoud (r.a) alipowakemea, walisema: Wallahi, ewe Abu Abd Al-Rahman, sisi tulikuwa tunakusudia kufanya mema tu. Akasema: “Ni watu wangapi wanaokusudia mema na hawapatii[2]”.

3 Kisha Mtume (s.a.w) akalifafanua suala hili, na akatoa mfano wa hilo kwa kuhama (ambako ni kuiacha sehemu ya ukafiri na kuelekea sehemu ulipo Uislamu); Yeyote aliyehama kwa Mwenyezi Mungu; kwa kutakasa nia katika hilo na katika hali ya kumuabudu yeye pekee, na kuhama kwake kukawa ni kwa ajili ya Mtume (s.a.w) hali ya kunyenyekea na kutii amri yake, na kufuata muenendo wake, huo ndio uhamaji halisi unaostahiki kutajwa na kutukuzwa..

Na Mtume (s.a.w) hakutaja malipo hapa katika kuheshimu ujira huu, kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu alificha malipo ya saumu pale aliposema katika hadithi Qudsi: “Kila matendo ya mwanadamu ni yake. Isipokuwa saumu, kwani ni kwa ajili Yangu na mimi nina malipo yake[3]”.

4 Na mwenye kuhama kwa ajili ya malengo ya kidunia - kama biashara au mwanamke - basi kuhama kwake hakuchukuliwi kuwa ni halali na wala hapati thawabu kwa hilo, ingawa kuhama ni miongoni mwa vitendo vikubwa vya utiifu. vivyo hivyo ibada nyingine zote - na kuhama kwake kunahusishwa tu na kazi aliyoikusudia.

Mtume (s.a.w) hakutaja kuwa ana malipo, kwa sababu makusudio yake si ibada safi, na watu wanakhitalifiana katika lengo hili.

1 “tazama kitabu cha “sherhe ya Arubaini Al-Nawawi” cha Ibn Daqiq Al-Eid” (uk.: 24), na “Jaami’ Al-Uloom wa Al-Hakam cha Ibn Rajab” (1/71)
2 Sunan al-Darami (210).
3 Al-Bukhari (5927), na Muslim (1151).

Mafunzo

1. Sahihisha nia yako, na uchunge moyo wako, na jitahidi kufanya matendo yako yote kwa ajili ya utii kwa Mwenyezi Mungu. Mtume, (s.a.w) anasema: "Mwenyezi Mungu haangalii sura zenu wala mali zenu; bali anaangalia nyoyo zenu na vitendo vyenu."

2. Usidanganywe na mwonekano wa dhahiri wa matendo yako, au matendo ya wengine wenye imani mbaya, kwani matendo yamefungamana na nia.

3. Kithirisha nia njema, kwani nia ya Muumini ni kubwa zaidi kuliko kitendo chake, kwa sababu akikusudia kufanya jambo jema atalipwa thawabu, iwe amefanya au hajafanya, Mtume (s.a.w). alisema wakati anarudi kutoka kwenye vita vya Tabuk: (Hakika katika mji wa madina tumewaacha watu, hampigi hatua, wala kulivuka bonde, bali wapo pamoja nanyi." Wakasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, inakuwaje hali ya kuwa wapo katika mji wa Madina? Akasema: ", wapo madina lakini wamezuiliwa na udhuru katika kuwa nasi"[1]) na katika Hadithi nyingine Mtume anasema: "…..Mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempatia mali na elimu, akawa anafanyia kazi elimu yake na mali yake katika njia sahihi, na mtu ambae Mwenyezi Mungu amempatia elimu tu bila mali, akawa anasema laiti ningelikuwa kama Fulani ningelifanya kama anavyofanya, basi wote wawili katika malipo wapo sawa…[2]"

4. Wema waliotangalia, Mwenyezi Mungu awawie radhi, walikuwa wakijifunza nia - kwa ufuatiliaji, adabu, na kulenga mema - kama walivyojifunza kufanya kazi. Yahya bin Abi Katheer amesema: "Jifunzeni nia; kwani nia Inaelimisha zaidi kuliko vitendo." Sufyan al-Thawri amesema: "Sijashughulikia jambo lolote kali kuliko ya nia yangu. Kwa sababu inanibadilikia badilikia.[3]"

5. Kwa nia, mazoea yanageuzwa kuwa matendo ya ibada. Mtu akiwa anakusudia kuutia nguvu mwili wake katika utiifu, ibada na matendo mengine, na akifanya kazi au mfanyabiashara huku anakusudia kuimarisha ardhi, kuwanufaisha Waislamu, na kukusanya pesa anazozitumia kwa familia yake kwa halali, na akitafuta elimu anakusudia kunufaisha nafsi yake na watu wengine kwa kufuata njia ya manabii na wanazuoni, na akitaka kulala anakusudia kuupumzisha mwili wake ili aweze Kuendelea kufanya kazi na ibada, basi atalipwa. kwa hayo yote. Amesema Muadh bin Jabal, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi: "Mimi nalala na kuamka, basi natarajia malipo katika usingizi wangu, kama ninavyotaraji malipo ya kisimamo changu.

1 Muslim (4423).
2 Ahmad (18024) na Ibn Majah (4228).
3 Jaami Al Ahkami Wal Hikam Ya Ibun Rajab 1/70

6. Iwapo utafanya kazi ya lazima, basi weka nia ya kuMuabudu Mwenyezi Mungu ndani ya kazi hiyo, Zubaid Al-Yamami amesema: “Mimi Napenda kuwa na nia katika kila jambo, hata katika chakula na kinywaji chake”., Abdullah bin Al-Mubarak alisema: “Huenda amali ndogo ikakuzwa kwa nia, na pengine amali kubwa ikafanywa kuwa ndogo kwa nia.

7. Zinduka, na jiepusheni na viingilio vya Shet’ani kwa kupotosha ibada yako kwa kufanya ibada kwa ajili ya kuonwa au kusifiwa na watu, na kuwatukuza, ukifanya hivyo utapata hasara., akasema Mtume (s.a.w) katika hadithil Quds: “Mwenyezi Mungu mtukufu amesema: mimi nimejitosheleza kuwa na washirika (atake tenda kitendo akawa amenishirikisha na chochote ndani yake, nitamuacha na huyo mshirika wake. [1]

8. Unganisha kati ya nia njema na kumfuata Mtume (s.a.w) kwani huo ndio uhalisia wa kuhamia kwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake (s.a.w). Amesema Al-Fudayl bin Iyad katika kauli ya Mola Mtukufu aliposema: “Ambaye ameumba mauti na uhai ili kukujaribuni ni nani miongoni mwenu mwenye matendo mazuri Zaidi) (Mulk:02).” Matendo mazuri Zaidi ina maana ya matendo yalivyosahihi zaidi na yenye nia ya kumkusudia Mwenyezi Mungu peke yake, na yalivyosahihi zaidi katika kupatia kufuata mwenendo wa Mtume (s.a.w), kwani matendo yatakapokuwa ni kwa ajili ya Mwenyezi Mungu yakakosa kufuata mwenendo wa Mtume (s.a.w) hayatakubaliwa. Na mtendaji amepatia katika kufuata mwenendo wa Mtume (s.a.w) akakosa kufanya kwa ajili ya Mwenyezi Mungu basi hatokubaliwa.

Amesema mshairi:

Ukitaka uitwe mkarimu, mstaarabu = mchamungu, msiri, mtukufu, mwenye akili huru

Basi kuwa mwenye kufanya kwa ajili Mwenyezi Mungu, Aliyetukuka,, na kuwa mfuasi wa Mtume (s.a.w), utapata malipo.

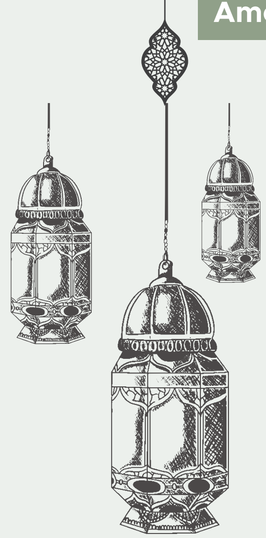

1 Muslim (2985).

114 Hadithi

KUMTAJA ALLAH FADHILA ZA KUMTAJA ALLAH

Kutoka kwa Abu Musa Al-Ash'ariy, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kutoka kwa Mtume rehma na amani ziwe juu yake amesema:

1 "Nyumba ambayo anatajwa Mwenyezi Mungu ndani yake, na nyumba asiyotajwa Mwenyezi Mungu ni kama walio hai na wafu.

Na katika sahihi al-Bukhari:

2 "Mfano wa mwenye kumtaja Mola wake Mlezi na yule asiyemtaja Mola wake Mlezi ni kama aliye hai na maiti."[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6407) na Muslim (779).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

- ﴿*Je, aliyekuwa maiti kisha tukamhuisha, na tukamjaalia nuru inakwenda naye mbele za watu, mfano wake ni kama aliyoko gizani akawa hata hawezi kutoka humo? Kama hivyo makafiri wamepambiwa waliyokuwa wakiyafanya.*﴾ [Al-An'am: 122].
- ﴿*Na mkumbuke Mola Mlezi wako nafsini kwako kwa unyenyekevu na khofu, na bila ya kupiga kelele kwa kauli, asubuhi na jioni. Wala usiwe miongoni mwa walioghafilika.*﴾ [Al-A'raf: 205].
- ﴿*Wale walioamini na zikatua nyoyo zao kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Hakika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu ndio nyoyo hutulia.*﴾ [Ar-Ra'd: 28].
- ﴿*Enyi mlioamini! Mdhukuruni Mwenyezi Mungu kwa wingi wa kumdhukuru (41) Na mtakaseni asubuhi na jioni.*﴾ [Al-Ahzab: 41, 42]. Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

- ﴿*Je, aliyekuwa maiti kisha tukamhuisha, na tukamjaalia nuru inakwenda naye mbele za watu, mfano wake ni kama aliyoko gizani akawa hata hawezi kutoka humo? Kama hivyo makafiri wamepambiwa waliyokuwa wakiyafanya.*﴾ [Al-An'am: 122].
- ﴿*Na mkumbuke Mola Mlezi wako nafsini kwako kwa unyenyekevu na khofu, na bila ya kupiga kelele kwa kauli, asubuhi na jioni. Wala usiwe miongoni mwa walioghafilika.*﴾ [Al-A'raf: 205].

- ﴿*Wale walio amini na zikatua nyoyo zao kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Hakika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu ndio nyoyo hutulia.*﴾ [Ar-Ra'd: 28].
- ﴿*Enyi mlio amini! Mdhukuruni Mwenyezi Mungu kwa wingi wa kumdhukuru (41) Na mtakaseni asubuhi na jioni.*﴾ [Al-Ahzab: 41, 42].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Qais bin Sulayem Al-Ash'ari, Abu Musa, ambaye alisilimu Makka na kuhama mara zote mbili. Hijra za Uhabeshi na Madina, alipewa sauti nzuri ya kusoma Qur'an, Mtume rehma na Amani zimshukie alimtumia katika baadhi ya maeneo ya Yemen, na Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye. alimtumia huko Basra, kisha Othman, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamtumia huko Kufa, kisha akawa miongoni mwa watawala wawili wa saffayn, kisha akajitoa katika timu mbili, akafariki mwaka (52 AH) [1]

Muhtasari

Kumkumbuka Mwenyezi Mungu huzipa uzima mioyo na roho. Mwenye kumkumbuka Mwenyezi Mungu yu hai na mwenye furaha moyoni, na nyumba ambayo Mwenyezi Mungu anatajwa ndani yake ni yenye furaha na malaika wanaifahamu. Nyumba na mioyo isiyo mkumbuka mola mlezi ni wafu walioachwa, hawana kheri.

1 Pitia ufafanuzi wake katika: "Al-Isti'ab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1762), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (3/364), "Al-Isaba" cha Ibn Hajar (4/181).

Ufahamu

1 Ametaja Mtume Rehema na Amani zimshukie kuwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu Mtukufu huzihuisha nafsi na mahali. Nyumba ambayo Mwenyezi Mungu hutajwa ndani yake inafurahia utulivu na faraja, na inajaa furaha na shangwe. Ama nyumba ambayo hakutajwa Mwenyezi Mungu, ni ukiwa, haina roho wala uhai ndani yake, watu wanaikimbia kama wanavyokimbia wafu, na Malaika wanaihama.

Dhikr: ni Kuamsha ukubwa wa Mwenyezi Mungu katika moyo, na mtiririko wa ulimi kwa kumsifu Mwenyezi Mungu, na kwa maana ya jumla zaidi ni pamoja na amali zote nzuri kama vile sala, dua, kumtukuza Mola mlezi, kusoma Qur'ani, kueneza elimu., Nakadhalika.

2. Katika riwaya nyingine, rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, amemfanya mwenye kujikumbuka kuwa hai na asiyekufa. Kwa kumtaja MwenyeziMungu nyoyo zao zinakua hai na zenye utulivu, Amesema Mtukufu: “Walewalio amini na zikatulia nyoyo zao kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Hakika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu ndio nyoyo hutulia” [Ar-Ra’d: 28]. Dhikr ni lishe ya roho, kama vile chakula na kinywaji ni lishe ya mwili, ikiwa mtu ataijali lishe ya mwili wake na akaacha kujali lishe ya moyo na roho yake, basi yeye ni kama wanyama wasio na faida inayotarajiwa, na ni kama wafu ambao mioyo yao inapokosa kumkumbuka Mola wake Mlezi. Ndio maana akasema mola mtukufu: “Na mkumbuke Mola Mlezi wako nafsini kwako kwa unyenyekevu na khofu, na bila ya kupiga kelele kwa kauli, asubuhi na jioni. Wala usiwe miongoni wa walioghafilika” [Al-A’raf: 205].

Mafunzo

1. Moja ya njia muhimu sana za elimu na ufahamu ni kutumia mifano; Ambapo mifano hufafanua na kuleta maana kwa urahisi, na wazo la kiakili limeundwa kwa taswira ya hisia ambayo watu wote wanaelewa. Kila mlinganiaji na mwalimu anapaswa kutumia njia hii.

2. Sio sharti katika dhikri kuwepo akilini na kuhisi maana zake, bali Muislamu anaweza kumtaja Mola wake Mlezi katika wakati wake wa mapumziko na kazi yake, akifanya dhikri yoyote iliyorahisi katika ulimi wake, ingawa dhikr ya moyo na ulimi kwa pamoja ina daraja la juu kabisa la dhikri na kubwa zaidi katika malipo.

3. Usiifanye nyumba yako kuwa gofu na iliyohamwa, ambayo Malaika wanaikimbia. Unatakiwa kuiimarisha kwa kumtaja mola mlezi na kusoma qur'an ndani yake.

4. Anayemtaja Mola wake anakuwa hai na nyumba yake imejaa kheri na baraka, na mwenye kughafilika na ukumbusho amekufa kana kwamba anaishi kaburini.

5. Dhikr ni uhai wa nyoyo, basi usiufishe moyo wako kwa kuacha dhikri.

6. Hakuna anayestarehe zaidi kuliko mtu mwenye kumkumbuka Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Mtukufu, kwani hakuna chochote katika vitendo hakina gharama tofauti na dhikri, wala chenye furaha kubwa zaidi, wala chenye furaha zaidi moyoni kuliko kumtaja Mwenyezi Mungu [1]

7. Dumisha dhikri; Humpendeza Mwingi wa Rehema, humfukuza Shetani, huondoa wasiwasi, huleta furaha, huleta riziki, upya na utu, na huleta upendo wa Mwenyezi Mungu.

8. Kumkumbuka Mwenyezi Mungu kuna aina nyingi. Zipo zinazosemwa kila wakati; Kama vile kumtakasa, kusifu, kusema tahlili, kusema takbira, kuomba dua, na kusoma Qur'ani, na nyingine zimefungamana na sababu; Kama utajo wa asubuhi, jioni, kulala, kuingia na kutoka nyumbani, kuingia na kutoka chooni, kuvaa na kuvua nguo, kuingia na kutoka msikitini, na kadhalika.

9. Dumisha dhikri muda wote; Kwani mwenye kumkumbuka Mwenyezi Mungu moyo wake hutulia, na huifurahisha nafsi yake, na anayepuuza kumkumbuka ana moyo mgumu na mkavu. Akasema Allah Mtukufu: **"**Je! Yule ambaye Mwenyezi Mungu amemfungulia kifua chake kwa Uislamu, na akawa yuko kwenye nuru itokayo kwa Mola wake Mlezi (ni sawa na mwenye moyo mgumu?) Basi ole wao wenye nyoyo ngumu zisizomkumbuka Mwenyezi Mungu! Hao wamo katika upotofu wa dhaahiri" [Al-Zumar: 22].

---
1 Al-Wabel al-Sayyib min al-Kalim al-Tayyib cha Ibn al-Qayyim (uk. 81).

Amesema mshairi:

Ewe mtafutaji malipo mkumbuke Mola mlezi, = Ewe mwenye kutaka kheri, fadhila, na wema

Fanya hivyo, utapewa mahitaji yako yote = na shida zote na madhara yote yataondoshwa.

Basi anayemkumbuka Mwingi wa Rehema hukaa naye = na anayemkumbuka Mwenyezi Mungu humlipa utajo.

Na anayejiepusha na kumkumbuka Mwenyezi Mungu, basi huyo ni rafiki kipenzi cha Shetani.

Na anayemsahau Mola wake Mlezi, basi na Mola wake Mlezi = Humsahau na hiyo ni hasara kubwa.

Ibilisi akammiliki, na akamsahaulisha kumkumbuka Mola ambaye = amejifadhilisha kwa ukarimu tokea mwanzoni.

115

Hadithi

KUKITHIRISHA KUMTAJA ALLAH

Kutoka kwa Abdullah bin Busr Mwenyezi Mungu awe radhi naye.

1 Kwamba mtu mmoja alisema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, hakika sheria za Kiislamu zimekuwa nyingi, basi niambie jambo moja nishikamane nalo.

2 Akasema: "Ulimi wako uendelee kuwa mbichi kwa kumtaja Mwenyezi Mungu"[1].

1 Imepokewa na Ahmad (18167), Ibn Majah (3793), na Al-Tirmidhiy (3375).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

- ﴾*Basi nikumbukeni nitakukumbukeni, na nishukuruni wala msinikufuru.*﴿ [Al-Baqara: 152].
- ﴾*Na mkumbuke Mola Mlezi wako nafsini kwako kwa unyenyekevu na khofu, na bila ya kupiga kelele kwa kauli, asubuhi na jioni. Wala usiwe miongoni wa walioghafilika.*﴿ [Al-A'raf: 205].
- ﴾*Wale walio amini na zikatua nyoyo zao kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Hakika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu ndio nyoyo hutua.*﴿ [Ar-Ra'd: 28].
- ﴾*Hakika Sala inazuilia mambo machafu na maovu. Na kwa yakini kumdhukuru Mwenyezi Mungu ndilo jambo kubwa kabisa. Na Mwenyezi Mungu anayajua mnayoyatenda.*﴿ [Al-Ankabut: 45].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Busr al-Muziniy, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Abu Safwan, maswahaba zake, baba yake, mama yake, kaka yake na dada yake, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliweka mkono wake juu ya kichwa chake na kumuombea dua, na akaswali pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake kuelekea kibla zote mbili. Aliishi huko sham na kuivamia qubrus akiwa na Muawiyah bin Abi Sufyan, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, wakati wa utawala wa Uthman, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, na alikuwa ni swahaba wa mwisho kufariki dunia huko mjini sham, Alikufa katika mwaka wa (96 AH), na alikuwa na umri wa miaka mia moja[1].

Muhtasari

Mtu mmoja alikuja kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akimlalamikia kuwa uislamu umekuwa na sharia nyingi na ibada za kupita kiasi, na kumtaka amuelekeze kwenye jambo kubwa atakaloshikamana nalo na aongeze malipo yake, Basi Mtume amani iwe juu yake, akamuongoza kwenye kumtaja Mwenyezi Mungu.

1 Tazama ufafanuz wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (3/1595), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (3/874), "Asad al-Ghaba fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn al-Atheer (3/185), "Al-Isaba fi Tamayoz Maswahaba" cha Ibn Hajar (4/20).

Ufahamu

1. Alikuja mtu kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akimlalamikia kuwa ibada za Sunnah zimekuwa nyingi mpaka akashindwa kuzitekeleza zote. Na akamuomba Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amwambie afanye mojawapo ya Sunna hizo ambazo malipo yake ni makubwa, na ambayo kwa ibada hiyo atayapata yale aliyoyakosa katika ujira wa ibada za sunnah, ili ashikamane nayo, na kuipa kipaumbele.

2. Haieleweki kutokana na maneno yake kwamba anajumuisha wajibu pia; Kwa vile haikujulikana katika maneno yake, wala kwamba Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam aidhinishe, vile vile swala zote za suna haziwezi kuishinda faradhi moja [1].

3. Mtume rehma na Amani zimshukie, alimwamrisha amtaje sana Mwenyezi Mungu, na aweke ulimi wake unyevunyevu na umande kwa kumtaja Mola wake, na adumu mchana na usiku katika ibada hiyo.

4. Na hakika Mtume rehma na amani zimwendee alimchagulia dhikri kutokana na wepesi wake katika ulimi na ujira wake mkubwa. Amesema Mtume rehma na amani zimwendee kuwa: Je nisikuelezeni amali yenu iliyo bora Zaidi na iliyo takasifu Zaidi mbele ya Mola wenu, na itakayo kunyanyueni daraja Zaidi na iliyobora Zaidi kuliko kutoa dhahabu na fedha, na ni bora kwenu kuliko kukutana na adui zenu na mkapiga shingo zao nao wakapiga shingo zenu?" Wakasema: Ndiyo tufahamishe. Alisema: "kumtaja Mwenyezi Mungu[2]".

   Inatosha kuhusu ubora wa dhikr kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema katika Hadith Al-Qudsi: "Mimi nipo katika dhana ya mja wangu vile alivyodhani, nami niko Pamoja naye pindi anaponitaja, basi akinitaja nafsini mwake,nami nitamtaja nafsini mwangu, na kama akinitaja mbele za watu. Na mimi nitamtaja mbele ya viumbe bora zaidi kuliko wao, Na akinikaribia kwa kiasi cha shibru moja na mimi humkaribia kiasi cha urefu wa mkono mmoja, Na akinikaribia kwa urefu wa mkono, mimi humkaribia kwa kumpokea, na akinijia akitembea, mimi humjia kwa kumkimbilia".[3]

1 "Kifayat al-Hajah fi Sharh Sunan Ibn Majah" cha Nur al-Din al-Sindi (2/418).
2 Imepokewa na Ahmed (21702) na Al-Tirmidhiy (3377).
3 Imepokewa na Muslim (2675).

Mafunzo

1. Iwapo Ibada na Swalah za sunnah zikikuzidia, basi chagua bora katika hizo kwa malipo na tumia vyema wakati wako pamoja nayo.

2. Inapendeza kwa walinganiaji wawafafanulie watu malipo ya ibada na vitendo vya sunnah ili jambo hilo liwatie moyo katika kulidumisha.

3. Walinganiaji na waelimishaji wawachagulie watu Sala za sunnah zinazoendana na hali zao, na zenye malipo makubwa kwa Mwenyezi Mungu.

4. Ni urahisi ulioje kufanya ibada ya Dhikr! Mja huifanya bila shida au uchovu. Mwenye furaha na Mbora ni yule mwenye shauku kubwa sana na ibada hiyo.

5. Dumu katika kumkumbuka Mwenyezi Mungu; Kwa kumtaja Mwenyezi Mungu, dhambi husamehewa, daraja hupandishwa, Shetani hufukuzwa, Mwenyezi Mungu Mwingi wa Rehema huridhika, huondosha dhiki, wasiwasi huondoka, riziki huongezeka, na moyo na mwili huimarishwa.

6. Dalili na Alama ya mapenzi kwa Mwenyezi Mungu ni: kumkumbuka na kutomsahau. Basi upime moyo wako, je, unauona unampenda Mola wako daima, au unadai tu mapenzi hayo?

7. Dhikr iko katika daraja tofauti; Ya juu kabisa ni kumtaja Mwenyezi Mungu kwa moyo wako na ulimi wako, kisha kumtaja kwa moyo wako, kisha kuutikisa ulimi wako kwa kumtaja bila kufikiria. Kuna umbali mkubwa baina ya kila daraja na ujira mkubwa.

8. Dhikr ni uhai wa nyoyo, na ndio maana Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: “Mfano wa mwenye kumtaja Mola wake Mlezi na asiyemkumbuka Mola wake Mlezi ni kama mfano wa mtu aliyehai na aliyekufa”[1]

Amesema mshairi:

Jitahidi kumtaja Mungu, ewe mtafutaji malipo = Ewe mwenye kutaka kheri, upendeleo, na wema

Fanya hivyo utapewa mahitajio yote = na utakingwa na matatizo na madhara.

Basi anayemtaja Mwingi wa Rehema hukaa naye = na anayemtaja Mwenyezi Mungu humlipa utajo.

Na asiyemtaja Mwenyezi Mungu huyo basi ni rafiki yake Shetani moyoni mwake.

Na anayemsahau Mola wake Mlezi, basi Mola wake Mlezi = kumsahau na hiyo ni hasara kubwa

Ibilisi akammiliki, na akamsahaulisha kumtaja Mola ambaye = Kamfanya awepo toka mwanzo.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6407) na Muslim (779).

Hadithi 116

BWANA WA ISTGHFAR

Kutoka kwa Shaddad bin Aws Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kutoka Kwa Mtume rehma na amani zimshukie, amesema:

1 "Bwana wa kuomba msamaha ni kusema: Ewe Mola Mlezi, wewe ni Mola wangu, hapana mungu ila Wewe, umeniumba na mimi ni mja wako.

2 Na ninatimiza ahadi yako kwa kadri ya uwezo wangu.

3 Najikinga Kwako kutokana na shari ya niliyoyafanya.

4 Ninakiri neema yako juu yangu, na ninakiri dhambi yangu kwako.

5 Basi nisamehe; kwani hakuna anayesamehe dhambi ila wewe."

6 Akasema: "Na mwenye kusema hayo mchana akiwa na yakini nayo, basi akafariki mchana huo kabla ya kuingia jioni, bila shaka atakuwa ni katika watu wa Peponi"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6306).

Ayah

Mwenyezi Mungu mtukufu amesema:

- ﴿*Na lau pale walipojidhulumu nafsi zao wangelikujia, wakamwomba Mwenyezi Mungu msamaha, na Mtume akawaombea msamaha, hapana shaka wangelimkuta Mwenyezi Mungu ni Mwenye kupokea toba na Mwenye kurehemu.*﴾ [An-Nisa: 64].
- ﴿*Wakasema: Mola wetu Mlezi! tumejidhulumu nafsi zetu, na kama hutusamehe na kuturehemu, hakika tutakuwa miongoni mwa wenye kukhasirika.*﴾ [Al-A'raf: 23].
- ﴿*Na ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi, tena tubuni kwake. Hakika Mola wangu Mlezi ni Mwenye kurehemu na Mwenye upendo.*﴾ [Hood: 90].
- ﴿*Nikasema: Ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi; hakika Yeye ni Mwingi wa kusamehe (10) Atakuleteeni mvua inyeshe mfululizo (11) Na atakupeni mali na wana, na atakupeni mabustani na atakufanyieni mito.*﴾ [Nuhu: 10-12]

Msimulizi

Ni: Abu Ya'la, Shaddad bin Aws bin Thabit bin al-Mundhir al-Ansari, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, mmoja wa masahaba mashuhuri na wana-chuoni wao, ni miongoni mwa maswahaba ambao Mwenyezi Mungu Mtukufu amewajaalia elimu na subira. Aliishi katika mji wa Hims huko Sham, na Umar ibn al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamteua kuwa mtawala wake, na alipouawa Othman bin Affan, Mwenyezi Mungu ambariki, alistaafu uongozi, alikuwa mwingi wa kuabudu, mchamungu na mwenye hofu ya Mwenyezi Mungu, alikufa huko Palestina katika mwaka wa (58 Hijiriya), na alikuwa na umri wa miaka sabini na tano [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anauongoza Ummah wake kwenye kanuni ya kuomba msamaha ambayo inahakikisha kwamba kama atayasema hayo kisha akafa, ataingia peponi.

1 Tazama tafsiri yake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Na'im (3/1459), "Al-Istibah fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (2/694), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (2/613), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn Stone (3/258).

Ufahamu

1 Kuomba msamaha kuna namna nyingi zilizoashiriwa na Kitabu na Sunnah, lakini iliyobora na kubwa zaidi katika hizo, na iliyokaribu zaidi kukubaliwa ni ile aliyoiita Mtume Swalla Allaahu alayhi alihi wa sallam kuwa ni bwana wa kuomba msamaha. ambayo ni kauli ya mja: "Ewe Mwenyezi Mungu, Wewe ndiye Mola wangu, hapana mungu ila Wewe, umeniumba na mimi ni mja wako." Kwa hiyo kuomba kwake msamaha kunaanza kwa kumkiri Mwenyezi Mungu Mtukufu katika upweke, kwani Yeye ni Mola wake. Bwana wake, na mtawala wake, alimuumba kwa mkono wake mwenyewe, na hakuna mwingine anayestahili kuabudiwa ila Yeye. Kwa vile Muumba si kama wengine, Mola Mtukufu amesema: "Ati anayeumba ni kama asiyeumba? Basi hivi, hamkumbuki" [An-Nahl: 17].

2 Kisha akaweka ahadi baina yake na Mola wake Mlezi, na akataja kuwa bado yumo kwenye ahadi ya Imani na ibada ambayo Mola wake Mlezi aliichukua juu yake alipokuwa katika kizazi cha baba yake. Ametakasika Mwenyezi Mungu aliposema: **"**Basi tukamwokoa yeye na waliokuwa pamoja naye kwa rehema zetu, na tukakata mizizi ya wale walio zikanusha Ishara zetu, na hawakuwa wenye kuamini" [Al-A'raf: 172] Anasema: Bado niko kwenye agano langu na Mola wangu kwa kumtii na kutomuasi na kutomshirikisha na chochote niwezavyo. Ikiwa nitapungukiwa katika kushukuru baraka Zako au kukukosea, basi ni kwa sababu ya udhaifu wa nafsi ya mwanadamu, si kutojua thamani yako wala kudharau ukuu wako. Hii ni pamoja na kukiri kutokuwa na uwezo na kushindwa kutimiza haki za Mwenyezi Mungu.

3 Kisha hutubia kwa Mola wake Mlezi na kutaka kujikinga na shari ya matendo ya mikono yake. Kutokana na kumuudhi Mola wake Mlezi au kushindwa kumshukuru; Kwani haiwi kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu isipokuwa kumuabudu kwa haki, na kila kitakachokwenda kinyume, basi najikinga Kwako kutoka Kwake, na nakuomba msamaha.

4 Kisha anazikiri neema nyingi za Mwenyezi Mungu, na kukiri dhambi zake na kuteleza kwake.

5 Akiianza dua yake kwa kukiri huko kunakojumuisha kumhimidi Mwenyezi Mungu, kuzikubali neema zake, na kukiri madhambi yake, basi anaomba maghfira kwa aliyoyafanya, na kumuomba Mwenyezi Mungu Mtukufu amsamehe. Kwani hakuna wa kusamehe dhambi isipokuwa yeye.

6 Kisha Mtume, Rehema na Amani zimshukie, anaeleza ubora wa dua hiyo, na akataja kwamba mwenye kuitamka akiwa na yakini nayo, kwa ikhlasi kutoka moyoni mwake, kisha akafa kabla ya jioni, basi huingia Peponi, na mwenye kusema ifikapo jioni na akafa kabla ya asubuhi, ataingia Peponi.

Bali dua hii ilikuwa ni bwana wa kuomba msamaha kwa sababu ilijumuisha kukiri upweke na kukiri neema, na kwa sababu ilifungua njia ya msamaha kwa kumsifu Mwenyezi Mungu kwa yale anayostahiki.

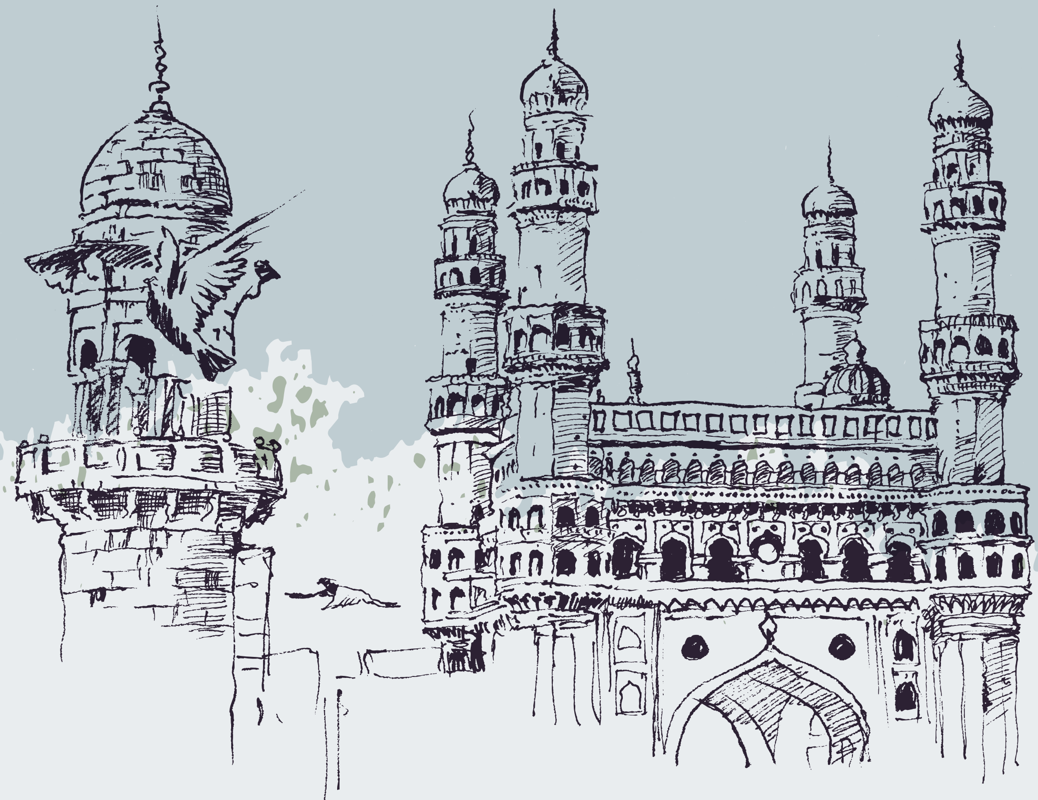

Amesema mshairi:

Ee Mola, ikiwa dhambi zangu ni kubwa sana = nimejua kuwa msamaha wako ni mkubwa zaidi.

Ikiwa hakuna anayekutarajia isipokuwa mwema = je, muovu atamuomba na kumtumaini nani?!

Nakuomba wewe, Bwana, kwa unyenyekevu = Basi ukiurudisha mkono wangu nyuma, ni nani atakayerehemu?!

Sina njia kwako isipokuwa matumaini = na msamaha wako mzuri, kisha mimi ni Muislamu

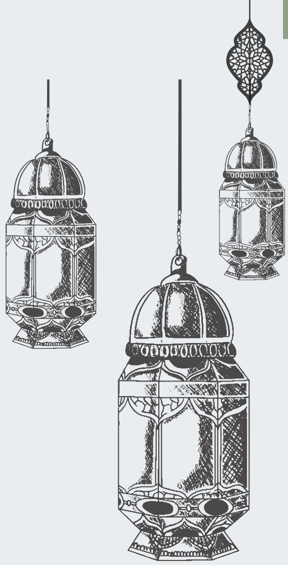

Wengine walisema:

Mungu wangu, usinitese, maana mimi = nakiri yale yaliyotoka kwangu

Na sina njia ila matumaini yangu = ya msamaha wako ikiwa utasamehe na dhana yangu nzuri

Ni mara ngapi niliteleza nyikani = na wewe kwangu ni Mbora na mwenye neema

Watu wananidhania mema, na mimi ni muovu zaidi ikiwa hautanisamehe.

Mafunzo

1. "Bwana wa kuomba msamaha ni kusema: Ewe Mola wangu, wewe ni Mola wangu Mlezi, na mimi ni mja wako. Unamkiri Mwenyezi Mungu kwa ulimi wako na kwa moyo wako kwamba Mwenyezi Mungu ndiye Mola wako Mlezi anayekumiliki, anayesimamia mambo yako, na anayesimamia hali yako. Na wewe ni mja wake katika ulimwengu na sheria, mja wake katika ulimwengu, anakufanyia chochote apendacho, akipenda anakufanya mgonjwa, na akipenda anakufanya kuwa na afya njema, na akipenda anakutajirisha, na akipenda anakufanya masikini, na akipenda anakupoteza, na akipenda anakuongoza. Kama inavyotakiwa na hekima Yake, Mwenyezi Mungu, Vile vile wewe ni mja wake kwa mujibu wa sheria, unamuabudu kwa yale aliyokuamuru, unatekeleza amri zake, na unajiepusha na makatazo yake.[1]

2. Hakikisha kwamba unatengeneza dua yako kwa kumhimidi Mwenyezi Mungu; Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alimsikia mtu akiomba dua wakati wa sala, na hakumtaja Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Utukufu. Na hakumswalia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, kwa hivyo Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie akasema: "Amefanya haraka." Kisha akamwita na kumwambia na wengine: "anapoomba mmoja wenu na aanze kwa kumhimidi Mola wake na kumsifu, kisha kumswalia Mtume, kisha na aombe baada ya hapo anachotaka".[2]

3. Ubora wa kuomba msamaha ni mja aanze kwa kumhimidi Mola wake Mlezi, kisha amsifu kwa kukiri neema zake, kisha akiri dhambi zake na mapungufu yake kwa Mola wake Mlezi, kisha amuombe msamaha Mola wake Mlezi baada ya hayo.

4. Wanachuoni, walinganiaji na waelimishaji wanapaswa kuwafafanulia watu namna bora za kumsifu Mwenyezi Mungu Mtukufu, maombi bora ya msamaha, na maneno bora ya kumswalia Mtume, rehma na amani zimshukie, na wawafundishe wanachohitaji katika taratibu zao za kila siku, katika nyiradi, dua, na dhikri mbalimbali.

5. Ni lazima mja amjulishe Mola wake Mlezi, kimuonekano na hata kwa maneno kwamba bado yuko kwenye agano lake na Yeye la kutii na kumwamini kadiri awezavyo, na Mwenyezi Mungu haikalifishi nafsi juu ya uwezo wake.

6. Muislamu anapaswa kujiepusha kumuasi Mwenyezi Mungu, na ajikinge Kwake kutokana na madhambi hayo, kwa sababu hakuna kinachostahiki haki ya Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, isipokuwa utiifu kamili.

7. Jihadhari na kujisifu juu ya dhambi au kuutangaza uovu wako. Mwenyezi Mungu, Utukufu ni wake, humsamehe kila Muislamu isipokuwa wale walio tangaza dhambi zao. Amesema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Ummah wangu wote utasamehewa, isipokuwa wale wanaotangaza uovu wao, na moja ya kutangaza uovu, ni kwamba mtu anafanya dhambi usiku, kisha anaamka asubuhi, haliyakuwa Mwenyezi Mungu amemsitiri. Na anasema: Ewe

1 "sherh Riyadh as-Swalihin" cha Ibn Uthaymiyn (6/ 717).
2 Imepokewa na Ahmad (23937), Abu Dawood (1481), na Al-Tirmidhiy (3476).

fulani, jana nilifanya dhambi hii na hii, hali ya kuwa Mola wake Mlezi alimsitiri, na asubuhi hufichua siri ya Mwenyezi Mungu kutoka kwake" [1]

8 Kukubali neema ambazo Mwenyezi Mungu Mtukufu amempa mwanadamu kunapelekea kuzishukuru, na hiyo ni kwamba mja hazitumii katika uasi.

9 Kuungama dhambi ni hatua ya kwanza ya kutubu, hivyo usijivune katika kuungama dhambi labda Mwenyezi Mungu atakusamehe.

10 Kamwe usidharau dhambi; Kudharau na kutokujali dhambi kunakusukuma kwenye madhambi zaidi, na hakukuhimizi kutubu, na ndio maana Al-Fudayl bin Iyadh, Mwenyezi Mungu amrehemu, akasema: "Kadiri dhambi inavyokuwa ndogo kwa mtazamo wako, ndivyo inavyozidi kuwa kubwa kwa Mwenyezi Mungu, na kadiri inavyokuwa kubwa katika mtazamo wako, ndivyo itakavyokuwa ndogo mbele ya Mwenyezi Mungu".[2]

11 Muumini anayaona madhambi yake hata yakiwa madogo kuwa ni makubwa, basi anajutia aliyoyafanya, na anarejea kwa Mola wake Mlezi kwa kuomba msamaha na kutubia, Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: "Muumini anaona madhambi yake kana kwamba amekaa chini ya mlima kwa kuhofia yasimshukie, na muovu anaona madhambi yake ni kama nzi waliopita juu ya pua yake, naye akasema hivi (yaani akamfukuza)" [3]

12 Mwenyezi Mungu pekee ndiye anayesamehe madhambi, basi rejea kwake tu kwa kuomba msamaha na kuomba rehema, na tahadhari kuwaomba wafu na kutaka njia kwao.

13 Yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anamtakia kheri, humfungulia mlango wa unyonge na kujishusha, na utiifu wa daima kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na hitajio lake kwake, na kuona makosa yake, na ujinga wake, na uadui, na kushuhudia fadhila za Mola wake Mlezi, na wema, neema, ukarimu, utajiri, na sifa zake njema [4]

14 Jitahidi kuhifadhi dua ya bwana wa kuomba msamaha, na udumu nayo asubuhi na jioni, kwani ukifa siku hiyo, basi wewe ni miongoni mwa watu wa Peponi, na ukifa usiku wako, basi wewe ni miongoni mwa watu wa Peponi.

15 Tumia vyema dua na nyiradi ambazo fadhila zake amezitaja Mtume, rehma na Amani zimshukie, kama vile dua hii inayomdhamini mja Pepo.

16 Walinganiaji, waelimishaji na wanachuoni ni lazima wawafafanulie watu malipo ya dhikri na dua inayojulikana kutoka kwa Mtume rehma na Amani zimshukie, kufanya hivyo kutamhimiza mtu kudumu nazo.

---

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6069) na Muslim (2990).
2 "Siyar A'lam al-Nubala" cha al-Dhahabi (8/427).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (6308).
4 Al-Waabil al-Sayyib min al-Kalim al-Tayyib cha Ibn al-Qayyim (uk. 7).

117

Hadithi

FADHILA ZA QURÀNI FADHILA ZA KUSOMA NA KUSOMESHA QURÀNI

Kutoka kwa Abu Abd al-Rahman al-Sulamiy, kutoka kwa Uthman bin Affan, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kutoka kwa Mtume, rehema na amani ziwe juu yake amesema:

1 "Mbora wenu ni yule mwenye kujifunza na kufundisha Qur'an"[1].

2 Na Abu Abd al-Rahman alisoma zama za utawala wa Uthman, mpaka alipokuwa haji.

3 Akasema: Na Jambo hili la kusomesha ndio limenifanya nikae kitako hapa.

1 Al-Bukhari (5027).

Ayah

﴿*Bali hizo ni Ishara zilizo wazi katika vifua vya waliopewa Elimu, na hawakanushi Ishara zetu isipokuwa Watu waovu.*﴾ [Al-Ankabut: 49]

﴿*Hakika wale wanaosoma Kitabu cha Mwenyezi Mungu, na wakashika Sala, na wakatoa kwa siri na kwa dhaahiri katika tulivyowaruzuku, hao hutaraji biashara isiyo bwaga (29) Ili Yeye awalipe ujira wao kwa ukamilifu, na awazidishie kutokana na fadhila zake. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe Mwenye shukrani (30) Na hayo tuliyokufunulia kutoka Kitabuni ni Kweli yenye kusadikisha yaliyo kuwa kabla yake. Hakika Mwenyezi Mungu kwa waja wake ni Mwenye khabari na Mwenye kuona (31) Kisha tumewarithisha Kitabu hao ambao tuliwateuwa miongoni mwa waja wetu. Kati yao yupo aliye jidhulumu nafsi yake, na yupo wa katikati, na yupo aliyetangulia katika mambo ya kheri, kwa idhini ya Mwenyezi Mungu. Hiyo ndiyo fadhila kuu (32).*﴾ [Fatir: 29 - 32]

﴿*Mwenyezi Mungu ameteremsha hadithi nzuri kabisa, Kitabu chenye kufanana na kukaririwa; husisimua kwacho ngozi za wenye kumkhofu Mola wao Mlezi. Kisha ngozi zao na nyoyo zao hulainika kwa kumkumbuka Mwenyezi Mungu. Huo ndio uwongofu wa Mwenyezi Mungu, na kwa huo humwongoa amtakaye. Na ambaye ameachwa na Mwenyezi Mungu kupotea, basi hapana wa kumwongoa.*﴾ [Az-Zumar: 23].

﴿*Haiwezi kuwa mtu aliyepewa na Mwenyezi Mungu Kitabu na hikima na Unabii kisha awaambie watu: Kuweni wa kuniabudu mimi badala ya Mwenyezi Mungu. Bali atawaambia: Kuweni wenye kumuabudu Mola Mlezi wa viumbe vyote, kwa kuwa nyinyi mnafundisha Kitabu na kwa kuwa mnakisoma.*﴾ [Al Imran: 79].

Msimulizi

Ni: Abu Amr – na huitwa: Abu Abdullah – Othman bin Affan bin Abi Al-Aas bin Umayya, Al-Qurashi, Amirul-Mu'minin, Dhul-Nurain.Alizaliwa miaka sita baada ya Mwaka wa Tembo. Alikuwa miongoni mwa watu wa mwanzo kuingia katika Uislamu, ni mmoja miongoni mwa watu kumi walipewa bishara ya kuingia Peponi, na akahama Hijra ya kwanza na ya pili kwenda Uhabeshi, na akawaoa mabinti wawili wa Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimshukie, ambaye ni Ruqayya kisha Ummu Kulthum, hakushiriki Vita vya Badr kwa sababu ya kumuuguza mkewe Ruqayyah kwa idhini ya Mtume, amani iwe juu yake. Alishika ukhalifa baada ya kifo cha kishahidi cha Omar Ibn Al-Khattab Mwenyezi Mungu awe radhi naye katika mwaka wa 24 Hijiria, na aliuawa shahidi huko Madina katika mwaka wa (35 Hijiria)[1].

Muhtasari

Amesema Mtume Rehma na amani ziwe juu yake kuwa watu bora zaidi ni wale wanaojifunza Qur'an kwa kuhifadhi, kusoma, kuitafsir na mambo mengine, kisha kuwafundisha watu.

1 Pitia tafsiri yake katika: "Al-Isti`ab fi Ma`rifat Al-Sahaba" cha Ibn Abd Al-Bar (4/1881), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (7/186), "Al -Isbah fi Takiz Sahaba" cha Ibn Hajar (8/234).

Ufahamu

1 Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, anafahamisha kuwa mbora wa watu, na aliye juu ya daraja mbele ya Mwenyezi Mungu, ni yule anayeelekea kwenye Qur'ani Tukufu, akaifundisha kusoma, kuhifadhi na kutenda, kisha akawa mwenye ujuzi wa maana na hukumu zake, kisha akaendelea kuifundisha kwa watu, hivyo kwa kuisoma anafikia daraja ya wenye elimu, na kwa kuifundisha anafikia daraja la wenye kuifanyia kazi.

2 Kwa ujuzi na elimu, imewekewa masharti kwamba mtu afanye anachojua; Na ilisimuliwa kutoka kwa Yesu, amani iwe juu yake, kwamba alisema: "Yeye anayejua, anayefanya kazi na kufundisha ataitwa mkuu katika ufalme"[1].

3 Watu waliofuatia ambao ni matabiina, walifuata nyayo za Maswahaba katika kuhifadhi Qur'an, kujifunza hukumu zake na maana zake, na kuwafundisha watu, karibu miaka arobaini. Huyu ni Abu Abd al-Rahman al-Sulami, Mwenyezi Mungu amrehemu, Tabii, msimuliaji wa hadithi hiyo kutoka kwa Uthman Mwenyezi Mungu awe radhi naye akiwa amekaa kusoma na kufundisha, kuanzia zama za Uthman ibn Affan Mwenyezi Mungu awe radhi naye hadi wakati wa al-Hajjaj ibn Yusuf, karibu miaka arobaini.

Na Abu Abd al-Rahman ni Abdullah bin Habib bin Rabi'a al-Kufi, mmoja wa watoto wa Maswahaba, alizaliwa wakati wa uhai wa Mtume, rehema na amani zimshukie. Abu Amr al-Dani amesema: Amejifunza kusoma kwa Uthman, Ali, Zaid, Ubayy, na Ibn Masoud, na akachukuwa kutoka kwake Qur'ani: Asim bin Abi Al-Nujud - Sheikh Hafs, mwenye usomaji maarufu: Hafs kutoka kwa Asim. Alikufa katika mwaka wa (74) sabini na nne[2].

4 Anasema Al-Salami: "haya ndio yamenikalisha katika kiti hiki." Yaani, sababu ya kukaa kwake muda mrefu katika kufundisha Qur'an ni kuifanyia kazi Hadith hii, na kutaka kwake kuingia katika maana ya "wema wako."

Amesema mshairi:

Tembea katika njia za watu wanaojua kwa bidii = na ushikamane na kitabu cha Mwenyezi Mungu bila kujali.

Kwani qur'ani ni msaada katika kukabiliana na dhiki = na ndio mwongozo wa kila kitu.

Ni mwombezi juu ya viumbe, ikitoa ushahidi = inamwokoa mtu kutokana na vitisho.

1 "Mirqat al-Maftahah sharh mishkat almasabihi" cha Mulla Ali al-Qari (4/ 1452, 1453).
2 "Sir Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (4/268).

Mafunzo

1. Sikiliza Hadithi hii, kisha jitahidi kujifunza Qur'ani Tukufu, ujue hukumu zake, udhibiti usomaji wake, ujue maana ya maneno yake na utafakari Aya zake, kisha usambaze kwa watu; Wale ambao ni wavivu ni wale ambao wamenyimwa kuwa miongoni mwa watu bora.

2. Watu wanashindana ili kuwa bora, kuna mtu anataka kuwa bora kwa kumiliki nyumba nzuri, na mwingine kwa kuwa na gari, na yule kwa mavazi yake, mwingine kwa vyeo vyake. Lakini Mtume (Rehma na Amani ziwe juu yake) amefanya mbora wa watu ni aliejifunza Qur-aan na kuifundisha, basi jipime mwenyewe na watu wengine kwa yale aliyoyaeleza Mwenyezi Mungu.

3. Mwenye kutaka kheri za dunia basi asome Qur-aan, na mwenye kutaka akhera basi asome Qur-aan, na anayetaka vyote viwili basi asome Qur-aan..

4. Ukamilifu wa Elimu ni kuifanyia kazi. Mwalimu afanye awezalo kuwafundisha wanafunzi wake, na asiwe bakhili kwa lolote juu yao. Mwanafunzi awafundishe wenzake yale aliyojifunza kwa mwalimu wake.

5. Hapatikani Mwalimu bora kabisa katika ulimwengu huu mpaka afanyie kazi elimu yake; Amesema Mwenyezi Mungu: "Je, mnawaamrisha watu kutenda mema, na mnajisahau nafsi zenu, na mnasoma Kitabu, hamfahamu?" [Al-Baqarah: 44] Ajipambe na adabu za Qur'ani Tukufu; Ili awe ni mfano mzuri wa kuigwa, mwalimu kwa kuwafundisha watu wengine, na awe mwenye kuwahamasisha watu kujifunza Qur'an, Abdullah bin Masoud alisema: "Msomi wa Qur'ani ajulikane kwa ibada za usiku wakati watu wengine wamelala, na ajulikane kwa kufunga mchana wakati watu wengine wanakula, pia ajulikane kwa huzuni yake wakati watu wanafurahi, na kulia kwake wakati watu wanacheka, na kwa kunyamaza kwake wakati watu wanazungumza, Na kwa Unyenyekevu wake wakati watu wengine wakijikweza. Msomi wa Qur'ani anapaswakuwa mwingi wa kulia, kuhuzunika, hekima, Upole, mjuzi, na ukimya. Vilevile Msomi wa Qur'ani hatakikani kuwa mkavu wa macho, mzembe, msema hovyo, wala mpiga kelele, wala msusuavu wa moyo."(1).

6. Ukimwona Msomi wa Qur'ani aliyejifunza Qur'ani, akaifanyia kazi kwa matendo yake na akaifundisha: Basi Mpende na umheshimu, hata akiwa ni mzee miongoni mwa watu masikini, hata akiwa dhalili kiasi gani, basi huwenda akawa ni miongoni mwa watu bora, khasa akiwa ni miongoni mwa waliokufunza Qur-aan, hapo fahamu kuwa ana haki juu yako.

7. Mwambie mwalimu wa Qur-aan awe na subira akiwa amekaa na watu msikitini kwa muda mrefu au anapokaa na watu katika Taasisi au kwa njia ya mawasiliano, wala asifikirie kuwa yeye amezeeka akaacha kusomesha, kwani Abu Abd Rahman al- Sulami alikaa kwa muda wa miaka arobaini akitafuta fadhila za kuisomesha Qur'an.

8. Yeyote asiyeweza kusomesha Qur-aan moja kwa moja, basi afundishe kwa namna yoyote atavyoweza, kama vile kumhimiza mtu kuisoma, kwa kutumia ujumbe wa maandishi na kuzungumza, kuchapa vitabu, kuandaa programu za kielimu, kuasisi vituo vya kuisoma Qur'ani Tukufu, au kuwalipa Walimu na Wanafunzi, kusambaza klipu za sauti na kadhalika.

---

1 "Hilyat al-Awliya' wa Tabaqat al-Safi'a" cha Abu Na'im (1/130).

FADHILA YA SURATUL FATIHA

Kutoka kwa Abu Said bin Al-Mu'alla, Mwenyezi Mungu amuwiye Radhi amesema:

1 Nilikuwa nikiswali msikitini, akaniita Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani zimshukie lakini sikumjibu.

2 Nikasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, nilikuwa naswali.

3 Akasema Mtume: "Je, Mwenyezi Mungu hakusema: Muitikieni Mwenyezi Mungu na Mtume anapokuiteni kwenye yale yanayokuhuisheni" [Al-Anfal: 24].

4 Kisha akaniambia: "Nitakufundisha Sura, ambayo ni Sura kubwa kabisa katika Qur'ani, kabla hujatoka msikitini."

5 Kisha akanishika mkono, na alipotaka kutoka, nilimwambia: "Je, hukusema: Nitakufundisha Sura, ambayo ni Sura kubwa kabisa katika Qur'ani"

6 Akasema: "Sifa zote njema ni za Mwenyezi Mungu, Mola Mlezi wa walimwengu wote" [Al-Fatihah: 2], ambazo ni Aya saba zinazorudiwa, na Qur'ani kubwa Tukufu niliyopewa"[1].

1 Al-Bukhari (4474).

Ayah

Amesema Mola Mlezi:

- ﴾*Enyi mlio amini muitikieni Mwenyezi Mungu na Mtume anapokuiteni kwenye yale yanayo kupeni uhai.*﴿ [Al-Anfal: 24].
- ﴾*Hatufuti wala hatuisahaulishi Aya yoyote, isipokuwa tunaleta iliyobora zaidi au iliyo mfano wake.*﴿ [Al-Baqarah: 106].
- ﴾*Na tumekupa Aya saba zinazosomwa mara kwa mara, na Qur'ani Tukufu.*﴿ [Al-Hijr: 87].
- ﴾*Kwa Jina la Mwenyezi Mungu mwingi wa Rehema Mwenye Kurehemu (1) Sifa njema zote ni za Mwenyezi Mungu, Mola Mlezi wa viumbe vyote (2) Mwingi wa Rehema Mwenye Kurehemu (3) Mwenye kumiliki siku ya malipo (4) Wewe tu tunakuabudu, na wewe tu tunakuomba msaada (5) Tuongoe njia iliyonyooka (6) Njia ya uliowaneemesha, siyo ya waliokasirikiwa, wala walio potea (7).*﴿ [Al-Fatiha].

Msimulizi

Ni: Abu Saeed bin Al-Mu'alla Mwenyezi Mungu amuwiye Radhi, ni Sahaba mkubwa, anayejulikana kwa lakabu yake, jina lake katika kauli sahihi ni: Al-Harith bin Nafi' bin Al-Mu'alla Al-Madani Al-Ansari. Hajulikani miongoni mwa Maswahaba isipokuwa kwa Hadithi mbili: Aliishi Sham, alifariki mwaka wa 73 Hijiria, akiwa na umri wa miaka sitini na nne[1].

Muhtasari

Hadithi inaonyesha kuwa kuitikia wito wa Mtume Rehema na Amani zimshukie ni wajibu hata kama anayeitwa yuko katika swala, na akaeleza Mtume kuwa Al-Fatihah ni surah kubwa kabisa katika Qur'an.

1 Rajea Ufafanuzi Wake katika: "Al-Isti`ab fi Ma`rifat Al-Sahaba" cha Ibn Abd Al-Bar (4/1881), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (7/186), "Al -Isbah fi Takiz Sahaba" cha Ibn Hajar (8/234).

Ufahamu

1. Ametaja Abu Said bin Al-Mu'alla kuwa alikuwa anaswali, basi Mtume Rehema na Amani zimshukie akamwita, lakini hakuitikia na akakamilisha swala yake.

2. Alipomaliza Swalah yake alikwenda kwa Mtume Rehema na Amani zimshukie kuitikia wito na kutoa sababu za kushindwa kwake kumjibu kwa kuwa alikuwa ndani ya Swalah akidhani kuwa haijuzu kwake kuitikia wito huo au kuzungumza na Mtume Rehema na Amani zimshukie akiwa ndani ya sala, na kwamba kuitika wito wa Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehema na Amani zimshukie ni jambo la lazima kwa walio nje ya Swalah tu, kwa ajili hiyo ndio maana hakuitikia wito huo.

3. Mtume Rehema na Amani zimshukie alimwambia kuwa kuitikia wito wake ni Lazima tena kwa haraka zaidi, awe yuko katika Swalah au nje yake, kwa sababu ya kauli yake Mola Mtukufu: ""Enyi mlioamini muitikieni Mwenyezi Mungu na Mtume anapo kuiteni kwenye yale yanayokupeni uhai". [Al-Anfal: 24] Mtume, Rehema na Amani zimshukie, hamuiti mtu ila kwa jambo muhimu.

4. Kisha yeye, amani iwe juu yake, akamwambia kwamba atamtajia Sura kubwa kabisa katika Qur'an kabla hajatoka msikitini.

   Hii inaashiria kuwa surah za Qur'ani zinatofautiana katika malipo ya kusoma Qur'ani, Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: "Hatufuti wala hatuisahaulishi Aya yoyote, isipokuwa tunaleta iliyobora zaidi au iliyo mfano wake." [Al-Baqarah: 106].

   Na hiyo ni kwa sababu ya maana ya majina na sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu, Tauhidi na kumsifu Mwenyezi Mungu, na maneno ya kumuomba na kumtukuza. Kwa hiyo, Ayat al-Kursi ndio maana ikawa Aya kubwa zaidi katika Qur'ani, na Al- Fatihah al-Kitab ni sura bora ndani yake, na Surat Al-Ikhlas ni sawa na theluthi moja ya Qur'ani.

5. Kisha Mtume Rehema na Amani zimshukie akamshika mkono Abu Said wakati wanatoka msikitini, ima kwa kusahau ahadi yake ya kumwambia Abu Said Sura kubwa kabisa, au mtihani kwa Abu Said kuona umahiri wake katika Kutafuta Elimu. Hivyo Abu Said akamkumbusha yale aliyoyasema kabla hajatoka mlangoni.

6. Mtume Rehema na Amani zimshukie akajibu kwamba Surat Al-Fatihah ni Sura kubwa kabisa katika Qur'ani Tukufu, kwani ni yenye aya saba zinazorudiwa kila mara; Iliitwa hivyo kwa sababu ya sifa za Mwenyezi Mungu zilizomo katika sura hiyo, na kwa sababu inasifiwa - yaani, kurudiwa - katika sala, na kwa sababu ni moja ya mambo ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu hakuyaweka kwa ummat mwingine isipokuwa kwa umma wa Mtume wake, nayo ni Aya saba, hivyo ni Qur'ani tukufu, ambayo Mwenyezi Mungu kampatia Mtume wake Rehema na Amani zimshukie kwa kauli yake Mwenyezi Mungu: "Na tumekupa Aya saba zinazosomwa mara kwa mara, na Qur'ani Tukufu." [Al-Hijr: 87].

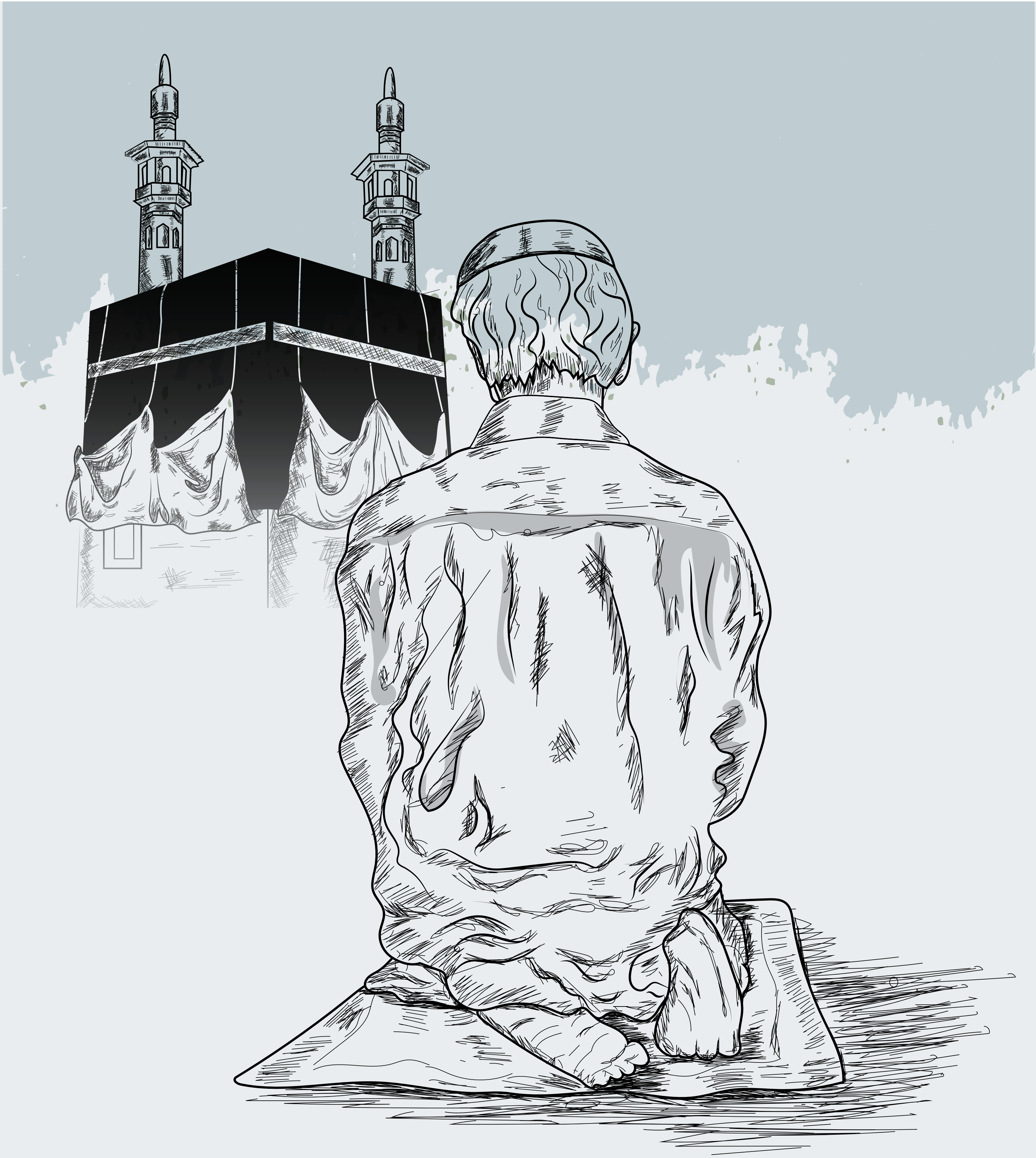

Mafunzo

1. Iwapo kuitikia amri ya Mtume Rehema na Amani zimshukie ni wajibu kwa Muislamu, hata akiwa katika Swala, basi ni jambo zuri kabisa kuitikia maamrisho ya Mtume Rehema na Amani zimshukie katika maisha yote, na sio kutanguliza Mtazamo na matamanio ya Mwanadamu juu ya Sunnah na sheria ya Mtume, basi Muda wote ilee nafsi yako juu ya kumtii Mtume Rehema na Amani zimshukie.

2. Katika kauli yake Mola Mtukufu: "Enyi mlioamini, mwitikieni Mwenyezi Mungu na Mtume anapokuiteni kwenye yale yatakayokuhuisheni" [Al-Anfal: 24] ni Dalili ya kuwa maisha yanayotakikana ni maisha ya nyoyo na nafsi, sio tu kutembea na kufuata matamanio, na hayo ndiyo maisha yanayoleta furaha katika maisha ya milele huko akhera, sio maisha hayo ya kupita, basi anayetaka kuishi kwa misingi mizuri ni lazima amtii Mwenyezi Mungu na Mtume wake, amani iwe juu yake, kwani ndiyo njia pekee ya maisha ya furaha duniani na akhera.

3. Fanya bidii katika kutafuta Elimu na wala usijishughulishe na chochote, na usiache kuuliza kwa kuona haya au kiburi; Abu Said Mwenyezi Mungu amuwiye radhi hakuwa na haya kumkumbusha Mtume yale aliyoyasahau kuhusu ahadi yake ya kumwambia Sura kubwa kabisa katika Qur'ani, wala hakuchelewa kutoka naye, licha ya heshima kubwa aliyokuwa nayo kwa Maswahaba zake, alifanya hivyo kutokana na pupa ya hali ya juu katika kusikiliza Maneno ya mtume na kutaka kujifunza.

4. Hadithi hii inaonyesha huruma ya Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, kwa maswahaba zake, na umakini wake wa kuwafundisha yale yatakayowanufaisha. Ni lazima kwa Mwalimu afuate adabu za Mtume katika ufundishaji, na mwanafunzi afuate adabu za Abu Said bin Al-Mualla -Allah amuwiye radhi- katika kujifunza na kuwa makini.

5. Mtafuta elimu asiache kheri yoyote ipotee mikononi mwake, lau Abu Said bin Al-Mualla radhi za Allah ziwe juu yake angelimuacha Mtume -Rehema na Amani zimshukie- mpaka atoke msikitini, asingejifunza faida hii kubwa.

6. Ikiwa surah za Qur'an zinatofautiana katika malipo; Muislamu anapaswa kupata fadhila hizi kwa kusoma aya nyingi na surah ambazo Hadithi sahihi zimebainisha fadhila zake, pamoja na kuzihifadhi, kutafakari maana zake, na kuelewa siri ya kupandishwa kwao daraja.

7. Moja ya thamani ya juu ya surah Al-Fatihah: ni kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu aliianza kwa sifa na utukufu kabla ya dua. Hii ni moja ya adabu za kuomba dua ambazo mtu anatakiwa kuzizingatia ili dua yake ipate kujibiwa. Kutoka Kwa Fadhala bin Obaid Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema: Mtume alimsikia mtu mmoja akiomba katika sala yake, na hakumtukuza wala kumsifu Mwenyezi Mungu mtukufu, wala hakumsalia Mtume Rehma na Amani zimshukie, akasema Mtume:"Amefanya haraka mtu huyu" kisha akamuita na kumwambia, au alimwambia mtu mwingine:"Atakapo omba mmoja wenu basi na aanze kumtukuza Mola mlezi aliyetukuka, nakumsifu kisha amsalie Mtume Amani zimshukie, kisha baada ya hapo aombe maombi ayatakayo yeye"[1].

1 Abu Daawuud (1481), al-Tirmidhiy (3477), na al-Nasa'i (1284).

Amesema mshairi:

Soma kitabu cha Mwenyezi Mungu na uelewe hukumu zake = utapata kipato cha Mwenyezi Mungu kwa uzuri kabisa

Kina mazungumzo mazuri kwa kila mwenye akili timamu = na ndiyo mwangaza wa nuru yake takatifu.

Yanamwongoza mtu kwenye kheri kubwa, na yanaleta usalama wa Nyoyo na utulivu.

Ameiteremsha Qur'an, Mola mlezi aliyehifadhi = ili kumfundisha mwanadamu mambo bora zaidi.

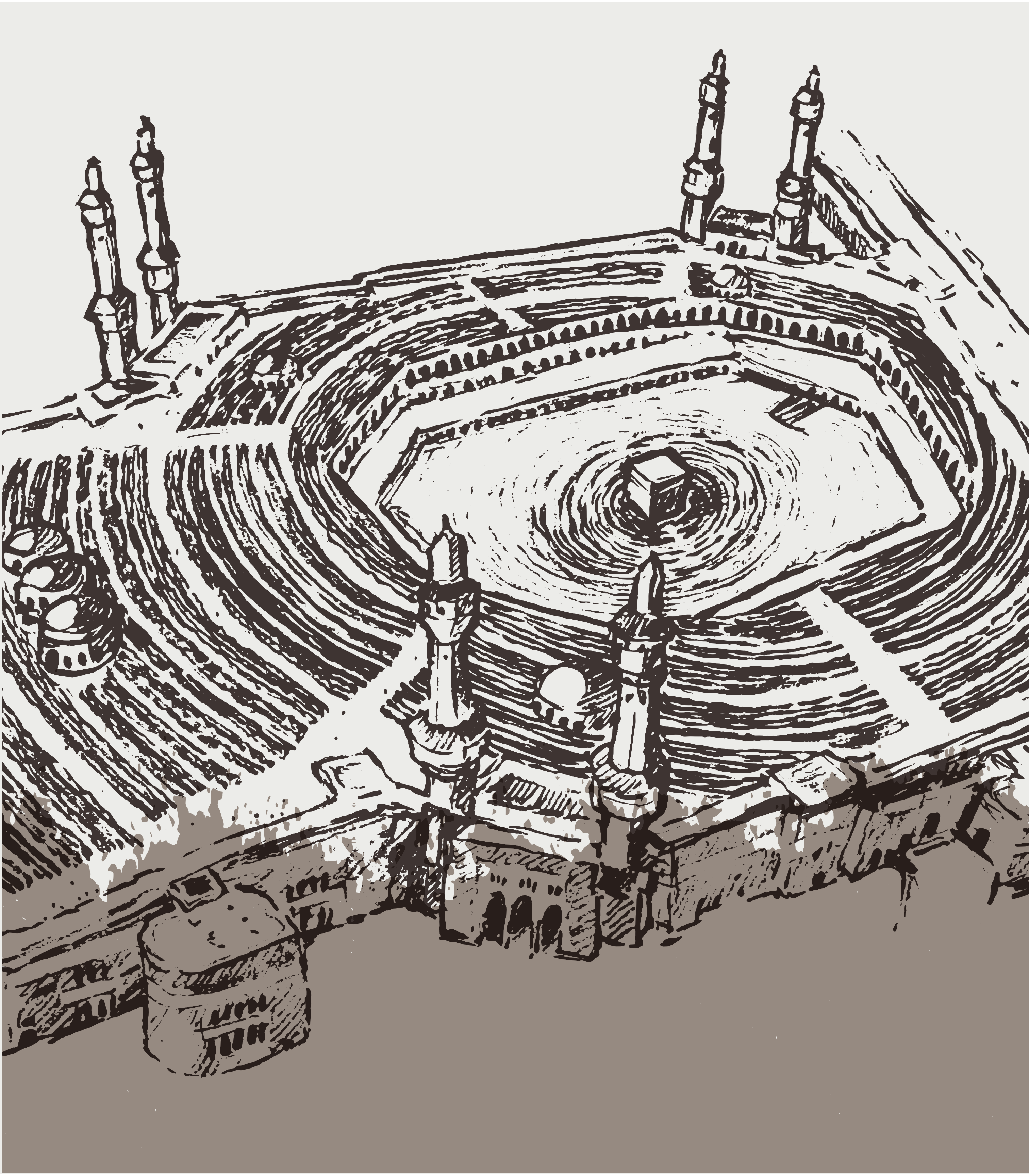

119

Hadithi

FADILA ZA AYAT AL KURSIY

Kutoka kwa Ubay bin Ka'b radhi za mwenyzi mungu ziwe juu yake amesema:

1. Alisema Mtume (Rehme na Amani zimfikie):"Ewe Baba Mundhir, je, unajua ni Aya gani katika Kitabu cha Mwenyezi Mungu iliyo kubwa kwako?"

2. Nikasema: Mwenyezi Mungu na Mtume wake wanajua zaidi.

3. Akasema: "ewe Baba Mundhir, unajua ni aya gani katika kitabu cha Mwenyezi Mungu iliyo kubwa kwako?"

4. Nikasema: (Mwenyezi Mungu, hapana Mola apasae kuabudiwa kwa haki isipokuwa yeye, Aliye Hai, msimamizi wa kila jambo) (na hii ni aya ya 225 sura ya pili yaan ayutul kursiyu).

5. (Mtume) Alipiga kifua changu,

6. Na akasema: "Wallahi elimu itulizane kwako, ewe Baba Mundhir." [1].

1 Muslim (810).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

- ﴿*Mwenyezi Mungu - hapana Mola ila Yeye Aliye hai, Msimamia mambo yote milele. Hashikwi na usingizi wala kulala. Ni vyake pekee vyote vilivyomo mbinguni na duniani. Ni nani huyo awezaye kuombea mbele yake bila ya idhini yake? Anayajua yaliyo mbele yao na yaliyo nyuma yao; wala wao hawajui chochote katika vilio katika ujuzi wake, ila kwa atakalo mwenyewe. Enzi yake imetanda mbinguni na duniani; na wala haemewi na kuvilinda hivyo. Na Yeye ndiye aliye juu, na ndiye Mkuu.*﴾ [Al-Baqarah: 255].
- ﴿*Ishara yoyote tunayoifuta au tunayo isahaulisha tunailetea iliyo bora kuliko hiyo, au iliyo mfano wake.*﴾ [Al-Baqarah: 106].
- ﴿*Bali hii (Qur'ani) ni Ishara zilizo wazi katika vifua vya waliopewa ilimu. Na hawazikatai Ishara zetu isipokuwa wenye kudhulumu.*﴾ [Al-Ankabut:49].

Msimulizi

Jina lake ni: Ubay bin Kaab bin Qais, Abu Al-Mundhir Al-Madani, bwana wa wasomaji, na mmoja kati ya maswahaba watukufu, na alikuwa mmoja wa maswahaba ulioshiriki kiapo cha utii kwa Mtume chini ya mti cha mara ya pili, na alishiriki katika vita vya Badr na vita nyinginezo. na alikuwa wa kwanza kumwandikia Mtume (rehme na Amani zimfikie), alifariki katika ukhalifa wa Uthman mwaka wa 30[1]

Muhtasari

Hadith inaashiria kwamba Ayat al-Kursi ni aya kubwa na tukufu zaidi katika Qur'ani.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: Al-Isti'ab fi Ma'rifat Al-Sahaba cha Ibn Abd Al-Bar (1/65), Asad Al-Ghaba cha Ibn Al-Atheer (1/168), na Al-Isbah fi Tamaiz. Al-Sahaba cha Ibn Hajar (1/180).

Ufahamu

1 Anaeleza Ubay (Radhi Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake kwamba Mtume, Rehema na Amani zimshukie, siku moja alimuuliza, akasema: Je, unajua ni Aya gani katika Kitabu cha Mwenyezi Mungu ni kubwa na tukufu, yenye malipo ya juu, na fadhila na hadhi kubwa?

2 Ubay akajibu kwa kumnasibishia Mwenyezi Mungu Mtukufu na Mtume wake, amani iwe juu yake, hata kama ana jibu, hiyo yote ni kwa ajili ya kuchunga maneno katika dini, na kuchunga adabu, na kuwa mnyenyekevu.

3 Ubay alipoona hivyo akajibu kuwa Aya hiyo ni Ayat al-Kursi.

Sababu iliyomfanya asijibu mara ya kwanza, ni kwa sababu alikuwa amezoea kuwa Mtume rehma na amani ziwe juu yake mara nyingine huwa anauliza ili kuchemsha ubongo na kuvuta masikio ya wasikilizaji, na pia sababu nyingine ni kwamba huwenda Mtume akajibu jibu ambalo hawakulitarajia, kana kwamba wahyi ulikuwa unamshukia ukimjulisha juu ya ubora wa Aya nyingine mfano, au kumuongezea faida nyingine.

Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) alipolirudia swali hilo, Ubay alijua kwamba mtume rehma na amani ziwe juu yake, anataka kufahamu yale aliyonayo katika elimu na ufahamu, na ndio maana akajibu kuwa ni Ayat al-Kursi.[1]

4 Na hakika Ayat al-Kursi ilikuwa ni aya kubwa na tukufu zaidi kati ya aya za Qur'ani kwa sababu ya yale yaliyomo ndanimwe yanayobainisha kumpwekesha Mwenyezi Mungu Mtukufu katika ibada, na kuthibitisha sifa za ukamilifu wake, na Utukufu ni Wake, na kutaja Majina Yake Mazuri kabisa, na kukanusha kila kinachoashiria mapungufu katika haki yake, kama vile usingizi na utangulizi wake.

5 Basi Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, akampiga Ubay kifuani, akiashiria ukunjufu wake, na kujaa kwake hekima, na hii inamanisha upole na huruma ya Mtume rehma na amani ziwe juu yake ili ubay aweze kupata elimu kifuani mwake, na ni kumtia nguvu, na kumuhamasiha katika kuzidisha elimu na utambuzi, na kufurahia athari zilizobarikiwa zilizojitokeza kwake.[2]

6 Kisha Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) akamuombea dua kwa kusema: Hongera kwako kwa kuwa elimu itakuwa sababu ya kumletea raha na furaha, na alimuombea awe katika umadhubuti katika elimu hiyo na mwenye kufanya vizuri kwa usahihi.

Na dua imekusanya maana ya kusifu na kufahamisha elimu ya Ubayy.

Na Ayat al kursi ina fadhila nyingi, kwa sababu imesimuliwa kuwa ndio Aya tukufu zaidi, na kwamba ni kinga dhidi ya Shetani, na inasomwa baada ya sala ya faradhi, kabla ya kulala, na sehemu nyinginezo[3].

---

1 Al-Bahr Al-Mohet Al-Thajaj by the Etubees (16/395).
2 "Al-Mufhim" cha Abu Al-Abbas Al-Qurtubi (2/436).
3 "Al-Kashif 'Aqiqa al-Sunan" cha al-Tibi (5/1644).

Mafunzo

katika hadithi hii tunajifunza yafutayo; -

1. inafaa kuwaita watu majina ya utani wanayoyapenda – ambayo sio mabaya kisheria- kwani Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, alikuwa akiwaita maswahaba zake majina ya utani wanayoyapenda, licha ya hadhi yake ya juu na umri na udogo wao, na kwamba wao walikuwa katika nafasi ya wanafunzi kwake, hivyo basi Ni lazima kwa kila Muislamu kumuiga, mtume rehma na amani ziwe juu yake, katika hilo, hasa wanachuoni na walinganiaji Pamoja na walezi. Wanapaswa kuwa wapole kwa wanafunzi wao kwa kuwaambia maneno mazuri na kwa namna ya heshima, na kuwaita majina yanayopendwa zaidi na kadhalika, kwani kufanya hivyo kuna athari kubwa zaidi katika roho zao.

2. uzoeshe ulimi wako kusema (Mwenyezi Mungu ndiye anajua zaidi), kwani ni salama zaidi kwako, na ni mwenendo wa wanazuoni, kwani Ubay bin Kaab ni miongoni mwa wanazuoni na wasomi wa Qur'ani, mpaka mtume rehma na amani ziwe juu yake alisema: "someni na jifunzeni Qur'ani kutoka kwa watu wanne: kutoka kwa Ibn Masoud, Ubayy bin Kaab, Muadh bin Jabal, na Salem, mawla wa Abu Hudhaifah"(1), ndio maana alipouliza alikuwa na elimu, au dhana ya uhakika. juu ya jibu la swali kuhusu aya tukufu zaidi, Pamoja na hayo hakijibu haraka haraka bali alitanguliza kuelekeza elimu na ujuzi huo kwa Mwenyezi Mungu.

3. katika mbinu za ufundishaji zenye athari kubwa ambazo hupatana mwanafunzi kwa mwalimu ni: mbinu ya maswali na majibu; kwani muulizwaji akishutuliwa kwa kuulizwa swali ambalo hajui jibu lake, atakuwa na pupa ya kujua jibu sahihi, na kwa mbinu hii jibu hubaki na kuthibiti akilini mwake na lisisahaulike, tofauti na mbinu ya mwalimu kuandika somo ubaoni na kumsomesha mwanafunzi kwani hii inaweza kuwa sababu ya kusahau.

4. Na katika adabu nzuri ni kuwa na adabu wakati wa kuuliza swali, na adabu hii ina hali mbalimbali: mtu anaweza kutojibu swali analojua jibu lake, kwa heshima ya muulizaji, na kwa hamu ya kusikiliza kile alichonacho muulizaji katika jibu ambalo linaweza kuwa zaidi ya kile alichonacho yeye mwenyewe, na anaweza kujitahidi kujibu mbele ya mwalimu ambaye anaweza kumsahihisha iwapo atakosea.

5. Ichunge Aya ya Arshi, kwani utukufu na ukubwa wake, unamaanisha kuwa kuna utukufu pia katika kuihifadhi, kuisoma, na kutafakari Aya zake na kuifundisha, majumbani, shuleni, au katika tafiti za wasomi.

6. Mtume rehma na amani ziwe juu yake alipopiga kwenye kifua cha Ubay bin Ka'ab baada ya jibu lake, ilikuwa inamaanisha kumliwaza kihisia, na kuthibitisha elimu yake, ili ibaki akilini mwake, na katika akili za wapokezi baada yake.

7. Ukiwaona wanafunzi wako na watoto wako na marafiki zako wamepatia katika utendaji basi waombee dua na uwasifie, na ukiri kupatia kwao, na wala usifanye kiburi juu yao, na mpe kila mwenye haki haki yake, Kama Mtume rehma na amani ziwe juu yake alivyofanya kwa Ubay bin Ka'b radhi za mwenyezi mungu ziwe juu yake.

8. Hadith hii inaashiria kuwa inajuzu kwa mtu kuwasifu watu mbele yao, ikiwa kuna maslahi katika hilo, kama ikiwa kuwasifia kunaongeza motisha ya kudumu katika kufanya mambo mazuri na kutoa bidii na juhudi.

---

1 Al-Bukhari (4999) na Muslim (2464).

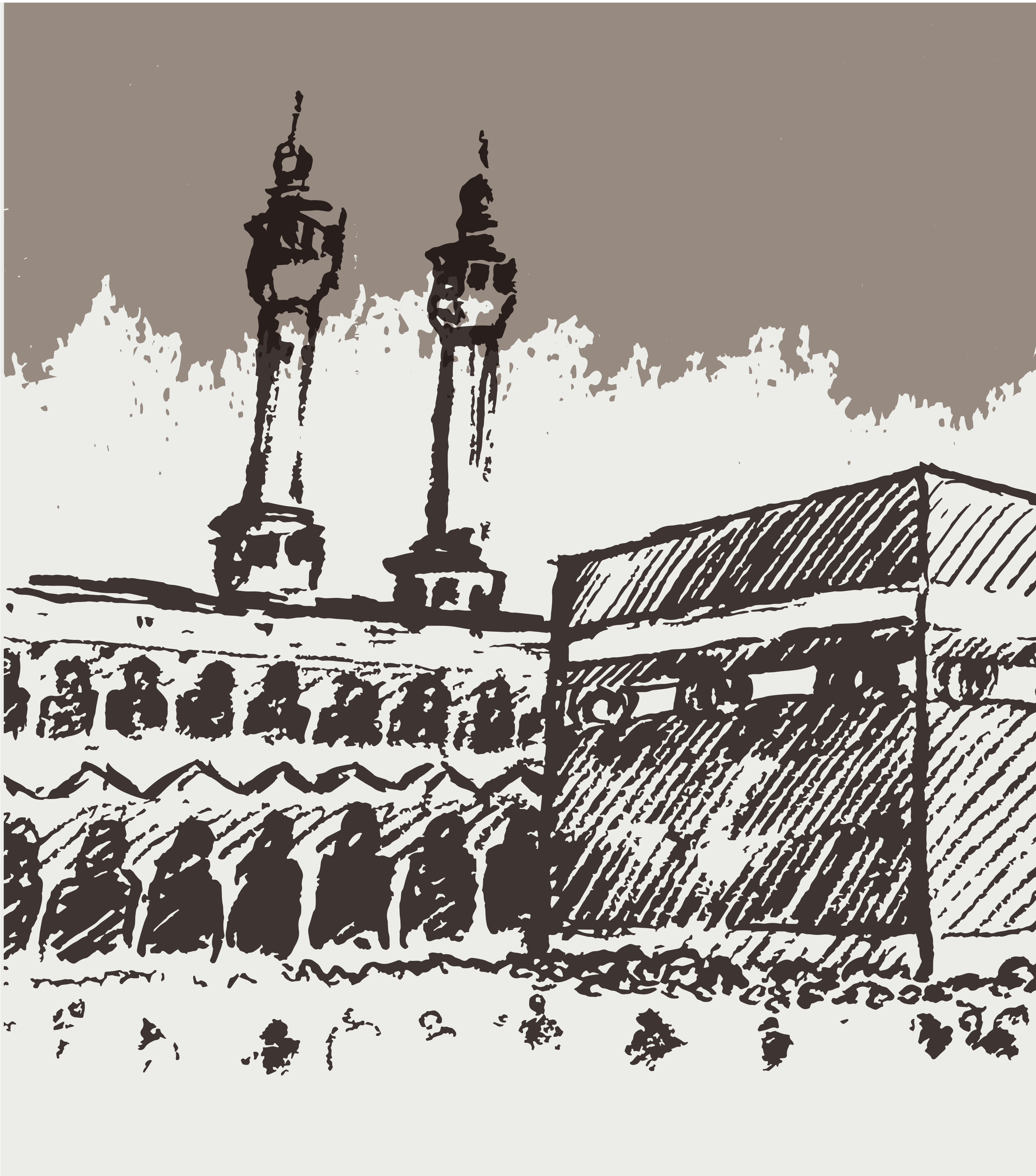

120 Hadithi

FADHILA ZA SURAUL IKHLAS

Kutoka kwa Abu Said Al-Khudri, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, aliwaambia maswahaba zake:

1 Je, mmoja wenu anashindwa kusoma theluthi ya Qur-aan katika usiku mmoja?

2 ikawa ngumu kwao, wakasema: Ni nani anaweza kufanya hivyo ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu?

3 Akasema: "Qul Huwa Allah ahd, Allah Alssamad (yaani suratul ikhlaas yenye maana ya) Mwenyezi Mungu ni Mmoja, Mwenyezi Mungu ndio Mkusudiwa.) ni theluthi ya Qur'ani.(1)

1 Al-Bukhari (5015).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

﴾*Ishara yoyote tunayo ifuta au tunayo isahaulisha tunailetea iliyobora kuliko hiyo, au iliyo mfano wake.*﴿ [Al-Baqarah: 106].

﴾*1. Sema: Yeye Mwenyezi Mungu ni wa pekee. 2. Mwenyezi Mungu Mkusudiwa. 3. Hakuzaa wala hakuzaliwa 4. Wala hana anaye fanana naye hata mmoja.*﴿

Msimulizi

Jina lake ni Abu Saeed, Saad bin Malik bin Sinan Al-Ansari Al-Khazraji Al-Madani, Al-Khudri, alishiriki katika vita ya handaki na vilivyokuja baada yake, na alitaka kushiriki vita vya uhdi Mtume akamkatalia kwa sababu ya umri wake mdogo, na alishiriki Pamoja na Mtume rehema na amani ziwe juu yake vita kumi na mbili, na alishiriki pia katika kiapo cha utii chini ya mti, na alisimulia hadith nyingi, na aliwahi kuwa mufti kwa muda, alifariki mwaka wa 74 hijiria(1)

Muhtasari

Mtume (rehema na amani ziwe juu yake) amesema kuwa Sura "Sema: Yeye ni Mwenyezi Mungu Mmoja" ni sawa na theluthi moja ya Qur'an, kwa sababu ya kile kilichomo ndani yake katika maneno ya kumpwekesha Mwenyezi Mungu.

1 Tazama: "Tadhkirat al-Hafidh" cha al-Dhahabi (1/36), "Al-Isbah fi Tamayuz Maswahaba" cha Ibn Hajar (3/85), "Mwanzo na Mwisho" cha Ibn Kathir (9/3, 4), "Al-Tabaqat al-Kabeer" cha al-Zuhri (5/350)).

Ufahamu

1 Mtume (rehema na amani ziwe juu yake) aliwauliza maswahaba zake, Mwenyezi Mungu awe radhi nao kuwa: Je, hawezi mmoja wenu kusoma theluthi ya Qur'ani kila usiku?

2 Maswahaba walishangazwa na swali hilo, kwani Hilo lilikuwa ni jambo ambalo ni gumu kwao, na si kawaida yake, Mtume rehema na amani ziwe juu yake, kuwalazimisha maswahaba zake kwa yale wasiyoweza kufanya.

3 Mtume rehma na amani ziwe juu yake Akawaambia kwamba Surat Al-Ikhlas inalingana na theluthi ya Qur-aan kwa malipo, na fadhila na thawabu, kwa sababu inajumuisha maneno, ambayo ni 1. Sema: Yeye Mwenyezi Mungu ni wa pekee. 2. Mwenyezi Mungu Mkusudiwa. 3[1]. Hakuzaa wala hakuzaliwa Wala hana anayefanana naye hata mmoja.

neno As-Samad inajumuisha sifa kadhaa za Mwenyezi Mungu, miongoni mwa sifa hizo ni kwamba Mwenyezi Mungu Aliyetukuka hahitaji chakula au kitu kingine chochote, na hakuna anayefanana Naye, na kwamba Yeye Ametakasika anayekusudiwa katika kila haja, na Yeye hahitajii viumbe Vyake kwa chochote, na wao ni wenye kumhitajia, na kwamba Yeye ndiye mwenye kubaki baada ya kupotea Viumbe vyote.[2]

Na katika hadithi kutoka kwa Abu Hurayrah radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, amesema: Mtume wa Mwenyezi Mungu (rehema na amani ziwe juu yake alitujia na akasema: "Nitawasomeeni theluthi ya Qur'ani. Akasoma." (1. Sema: Yeye Mwenyezi Mungu ni wa pekee. 2. Mwenyezi Mungu Mkusudiwa. 3. Hakuzaa wala hakuzaliwa Wala hana anayefanana naye hata mmoja.

4 Pamoja na kuwa sura hiyo ina idadi ndogo ya maneno, lakini ni sawa na theluthi moja ya Qur'ani, kwa sababu katika sura hiyo kuna maneno ya kumpwekesha Mwenyezi Mungu, na kubainisha majina na sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu, na kukanusha kuwa na mshirika, au mfano wake, au mtoto, kwani Kitabu cha Mwenyezi Mungu Mtukufu kimekusanya misingi mitatu: 1- kubainisha upweke wa mwenyezi mungu katika uungu, ibada, sifa zake. 2- Na qur`ani imetaja pia hukumu za kisheria ikiwemo kubainisha halali na haramu, 3- na kuelezea habari za visa vya waliotangulia. na Sura hii imekusanya msingi wa kwanza, ambao ni kumpwekesha Mwenyezi Mungu, ndio maana mwenye kusoma Surat Al-Ikhlas atalipwa kama mwenye kusoma theluthi ya Qur'an[3].

Amesema mshairi:

Ewe ambae sina wakunilinda zaidi yako, najilinda kwa msamaha wako kutokana na adhabu zako.

Mimi ni mja anaekiri madhambi yangu yote, na wewe ni Bwana mwenye kusamehe unaekusudiwa katika kila jambo.

Ikiwa utaniadhibu ni sawa kwani madhambi ni yangu,,,,, na ukinisamehe basi wewe ndiye unayestahili kusemehe.

1 Muslim (262).
2 "Zad al-Masir fi 'ilm al-tafsir" cha Ibn al-Jawzi (4/506).
3 Al-Istidhkar cha Ibn Abd al-Barr (2/512).

Mafunzo

1. Zingatia namna za kuzungumza, kwani maneno hata yakiwa ni sahihi na yenye faida hakika namna ya uwasilishaji huyaandaa kukubalika, kwa hivyo zingatia hilo katika maneno yako kwa watoto wako, na familia yako, na wanafunzi wako na wale ambao wanakuzunguka katika katika kazi zako na wengineo.

2. Mtume (Rehma na amani ziwe juu yake) aliwandaa maswahaba zake – Mwenyezi Mungu awawie radhi wote – kwa kuuliza swali geni ambalo liliwapelekea kuwa na shauku ya kufahamu na kukubali jawabu ili wapate elimu, kwani pale alipowauliza juu ya jambo lisilowezekana kwao, masikio na ufahamu wao waliyaelekeza kwa maneno ya Mtume amani iwe juu yao, ili wajue jinsi mtu anavyoweza kusoma kiasi hicho ndani ya usiku mmoja. Na hapo tunajifunza kuwa Ni vyema kwa mlinganiaji na msomi wa sheria, na mwalimu na mlezi kusogeza karibu usikivu na ufahamu wa wale wanaomsikiliza kwa kuwauliza maswali ya kuwashtua na kuwashangaza ambayo yanaweza kuvuta macho yao na masikio yao.

3. Hadithi hii inadhihirisha hekima na busara za Mtume rehma na amani ziwe juu yake katika kuwafundisha maswahaba zake, pale alipowauliza kwa namna ya kuuliza kuliko huru kabisa, ambako sio kwa kuamrisha, hapo tunajifunza kuwa ni wajibu kwa kila mwalimu ajitahidi kuiga na kufuata mwenendo wa Mtume rehma na amani ziwe juu yake katika ufundishaji, kwani njia hii ni katika njia bora zaidi katika kuwahimiza wanafunzi juu ya kutekeleza kilichokusudiwa.

4. Sheria yetu imekuja na majukumu ya lazima ambayo ni mepesi yaliyojaa mazuri na fadhila nyingi, hivyo basi sio vizuri kwa muislamu kupoteza fursa hii, bali inampasa apupie kunufaika na zawadi za Mwenyezi Mungu mtukufu.

5. Hadithi hii inadhihirisha adabu nzuri za maswahaba radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yao, kwani hawakumpinga Mtume wala hawakumkatalia, bali waliuliza kwa kuomba udhuru, hapo tunajifunza kuwa ni wajibu kwa mwanafunzi awe na adabu kwa mwalimu wake.

6. Jitahidi kusoma suratul ikhlas, kwani Mtume rehma za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake kawaida yake hukuza na kutukuza mambo yaliyo matukufu, basi jitahidi kuihifadhi na kuijfunza na kuzingatia ayah zake na kuwafundisha wengine, iwe nyumbani au shuleni, na kufanya hivyo ni kumtukuza Mwenyezi Mungu Mtukufu.

7. Imepokelewa kutoka kwa Aisha radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake kwamba: Mtume alimtuma mtu mmoja katika kikosi Fulani, na mtu huyo alikuwa ndiye anawasalisha wenzake, na mwisho wa kisomo chake alikuwa anahitimisha kwa kusoma suratul ikhlas, waliporejea wakamueleza jambo hilo Mtume (rehma na amani ziwe juu yake), akasema: muulizeni kwa sababu gani anafanya hivyo? Wakamuuliza, akasema: kwa sababu ndani yake kuna sifa za Mwenyezi Mungu Mwengi wa Rehma, na mimi napenda kuzisoma (sifa hizo), Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) akasema: mwambieni kuwa Allah anampenda).[1]

1 Al-Bukhari (7375) na Muslim (813).

121 Hadithi

FADHILA ZA SURAT AL FALAQ NA SURAT AL NNAASI

Kutoka kwa Uqba Bin A`Amir (Radhi Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) amesema: amesema Mtume (rehma na amani ziwe juu yake)

Je haujajua ayah zilizoteremshwa usiku huu, (hakika) sijaona chochote mfano wake, Surat Al Falaq Na Surat Al Nnaasi.(1)

1 Muslim (814).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

﴿*1. Sema: Najikinga kwa Mola Mlezi wa mapambazuko, 2. Na shari ya alivyoviumba, 3. Na shari ya giza la usiku liingiapo, 4. Na shari ya wanaopulizia mafundoni, 5. Na shari ya hasidi anapohusudu.*﴾ [Al-Falaq: 1 - 5].

﴿*1. Sema: Ninajikinga kwa Mola Mlezi wa wanaadamu,2. Mfalme wa wanaadamu, 3. Mungu wa wanaadamu, 4. Na shari ya wasiwasi wa Shetani, Khannas, 5. Anayetia wasiwasi katika vifua vya watu, 6. Kutokana na majini na wanaadamu.*﴾ [Annaas: 1-6]

Msimulizi

Jina lake ni: Abuu Hammaad, Uqba Bin A`Amir Al Juhaniy (radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) swahaba mtukufu, alikuwa msomaji mzuri wa qur`ani, na msomi wa elimu ya mirathi na sheria, mwenye fasaha ya kuzungumza, na mwandishi na mshairi mzuri, alishiriki vita ya ufunguzi wa Siria na Misri pamoja A`mru Bin Al A`Swii (radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yao) na alikuwa kiongozi huko Misri katika utawala Mua`wiyah Bin Abii Sufyaani (radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake). Alifariki mwaka wa 58Ah.(1)

Muhtasari

Ameeleza Mtume (Rehma na Amani ziwe juu yake) kwamba Surat Al Falaq na Surat Al Nnaasi hakuna chochote mfano wake, iwe kwenye vitabu vya Mwenyezi Mungu Mtukufu ambavyo ameviteremsha kwa Manabii wake, au katika yale watu wanayoyapupia kijikingia.

1 Tazama tafsiri yake katika: "Maarifa al-Sahaba" cha Abu Na'im (4/2150), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (4/51), "Al-Isbah" cha Ibn Hajar (5/ 187).

Ufahamu

1 Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) alimueleza Uqbah bin A`amir (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) kwamba ameteremshiwa ufunuo (wahyi) wa surah mbili, haikuwahi kuteremka chochote mfano wake hasa zinazohusu kinga, kwa sababu ayah zote za surah hizo mbili ni kinga kwa mwenye kuzisoma., na kuna kuondoa husuda, na kukinga shari za mwenye kuhusudu ambayo hakuna katika surah nyingine[1].

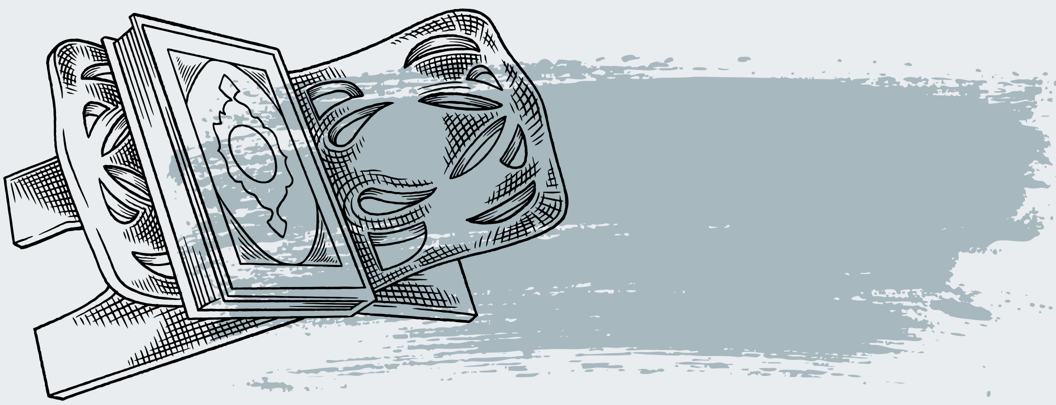

2 Hizo sura mbili ni: Suuratul falaqi na suuratu nnaasi.

Amezielezea mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na aman ziwe juu yake kwa kutaja ya kwanza. Kwa umashuhuri wake katika kinga kama zilivyomashuhuri sura zote mbili kwa jina la kinga mbili, kwa sababu ya kuanza kwake na neno (sema najikinga).

Na maana ya falaq ni: kila kinacho achana na Kitu na kupambanua na kua wazi kama alfajiri inavyopambazuka na mbegu inavyotoka kwenye kokwa.

Na kujikinga maana yake ni: kurejea kwa Mwenyezi Mungu na kushikamana nae kwa kutafuta ulinzi kutoka na shari za shetani na vitimbi vyake na wasi wasi wake, kwa ajili ya kinga ya kila chenye shari[2]

Kinga hizi mbili zimethibiti katika kinga na zinguo nayo ni katika hadith nyingi miongoni mwazo ni ile aliyoipokea abuu said alkhudhry radhi za Allah ziwe juu yake amesema: Alikua Mtume rehma na amani ziwe juu yake akijikinga kutokana na majini, na vijicho vya watu, mpaka ilipoteremka kinga mbili {Suuratulfalaqi na suuratunnaas}, hivyo basi zilipo teremka akaanza kuzitumia na akaacha tofauti na hizo[3]...

Na Mtume kutumia sura hizo mbili na kuacha tofauti na hizo kwa sababu sura hizo mbili zimekusanya kinga zote na zinajitosheleza.[4]

1 Tazama: "Al-Tanweer Sharh Al-Jami' Al-Saghir" cha Al-Sana'ani (4/280), "Al-Bahr Al-Mohet Al-Thajaj" cha Al-Aytubi (16/426).
2 Tazama: "Tafsir Ibn Kathir" (1/114).
3 An-Nasa'i (7804) na al-Tirmidhiy (2058).
4 "Al-Kashif 'Aqiqa al-Sunan" cha al-Tibi (5/1650).

Mafunzo

Tunajifunza katika hadithi hii yafuatayo;

1. Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) alitumia namna miongoni mwa namna walizokuwa wakizitumia waarabu, nayo ni pale aliposema: “hujajua”, namna hii imekuja mara nyingi katika Qur`ani, na ni namna na njia ya kuvuta uelewa wa watu, na nafsi kumuelekea muulizaji, na kuwa na shauku ya jawabu na kupata elimu. Na hapo tunajifunza kuwa ni vizuri kwa wanazuoni na wasomi na walinganiaji na walezi, watumie namna hii mara kwa mara katika ufikishaji, hasa mwanzoni, ili kuiwekea mkazo katika mazungumzo na kuvuta usikivu na ufahamu wa wasikilizaji.

2. Hadithi hii inaashiria kwamba kinga mbili (surat falaq na surat nnas) ni bora katika yale muislamu anayoyatumia katika kinga na zinguo (ruqya), hata kama hayazuiwi kuyatumia katika kinga kama dua na dhikri za kisheria, kama ilivyokuwa haizuiwi kutumia sababu halali za kidunia ambazo zinamkinga mtu katokana na shari mbalimbali, lakini hizi surah mbili ndiyo kubwa na msingi katika kufikia malengo.

3. Katika surat naasi kuna sifa ya shetani kwamba yeye ni khannas na maana yake ni: anaerudi nyuma na kukimbia pale mja anapomtaja Mola wake Mlezi, hivyo basi mja anapolazimiana na kufanya adhkari na kusoma dua mbalimbali, anakuwa mbali na shetani, basi inatupasa kupupia kumtaja Mwenyezi Mungu kila muda, na tujikinge kwa Mwenyezi Mungu kila tunapotokewa na wasi wasi au kila tunaposhawishiwa kufanya dhambi.

4. Zingatia kuadhimisha yale aliyoyaadhimisha Mwenyezi Mungu Mtukufu katika surah za qur`ani, kwa kuzihifadhi na kujifunza na kuzitafakari ayah zake, na kuwafundisha wengine, iwe nyumbani au shuleni, au katika tafiti za wanazuoni, kwani hiyo ndio kipaumbele dhidi ya mengine.

5. Hadith na ayah hizi zinaashiria haiwezekani kuondoa maudhi ya wenye husda na kubatilisha matendo ya wachawi waharibifu isipokuwa kwa kuomba msaada kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, yeye pekee ndiyo Mola Mlezi wa watu, na Muumba wao, na Mwenye kumiliki mambo yao yote, halitokei jambo lolote katika ufalme wake bila ya idhini na ruhusa yake.

FADHILA ZA WATU WA QURÀNI

kutoka kwa A`amir bin Waathilah amesimulia kuwa:

1 Naafi`I bin Abdil Warith akikutana na Umar (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) katika sehemu inaitwa U`sfaana, na Umaru alikuwa amemfanya kuwa kiongozi katika mji wa makah, Umaru akamuuliza: ni nani umemuacha katika nafasi yako ya uongozi katika watu wa hilo bonde?

2 Akasema: (nimemuacha) kijana wa Abzaah, Umar akasema: ni nani huyo kijana wa Abzaah? Akasema: ni mjakazi katika wajakazi wetu,

3 Umaru akasema: unawaachia kiongozi mjakazi?

4 Akasema: Hakika yeye ni msomaji mzuri wa kitabu cha Mwenyezi Mungu Mtukufu, na ni msomi wa elimu ya mirath.

5 Umaru akasema: kweli hakika Nabii wenu (rehma na amani ziwe juu yake) alisema: hakika Mwenyezi Mungu hunyanyua kwa hiki kitabu watu, na kwa kitabu hiki huwashusha wengine.[1]

1 Muslim (817).

Ayah

﴾Na inapoteremshwa Sura wapo miongoni mwao wasemao: Ni nani miongoni mwenu Sura hii imemzidishia Imani? Ama wale walioamini inawazidishia Imani, nao wanafurahi. 124, Ama wale wenye maradhi katika nyoyo zao, basi inawazidishia uovu juu ya uovu wao; na wanakufa hali ni makafiri. 125..﴿ [At-Tawbah: 124, 125].

﴾29. Hakika wale wanaosoma Kitabu cha Mwenyezi Mungu, na wakashika Sala, na wakatoa kwa siri na kwa dhaahiri katika tulivyowaruzuku, hao hutaraji biashara isiyododa. 30. Ili Yeye awalipe ujira wao kwa ukamilifu, na awazidishie kutokana na fadhila zake. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe Mwenye shukrani. 31. Na hayo tuliyokufunulia kutoka Kitabuni ni Kweli yenye kusadikisha yaliyo kuwa kabla yake. Hakika Mwenyezi Mungu kwa waja wake ni Mwenye khabari na Mwenye kuona. 32. Kisha tumewarithisha Kitabu hao ambao tuliwateuwa miongoni mwa waja wetu. Kati yao yupo aliyejidhulumu nafsi yake, na yupo wa katikati, na yupo aliyetangulia katika mambo ya kheri, kwa idhini ya Mwenyezi Mungu. Hiyo ndiyo fadhila kuu.﴿ [Fatir: 29 - 32].

﴾Mwenyezi Mungu atawainua walio amini miongoni mwenu, na waliopewa ilimu daraja za juu. Na Mwenyezi Mungu anazo khabari za mnayo yatenda..﴿ [Almujadlati: 11]

Msimulizi

Msimulizi wa kisa: jina lake ni A`amir bin Wathila bin Abdillah Al Kinaniy, alizaliwa mwaka wa vita ya uhdi, na mtume alifariki yeye akiwa na miaka 8, na alikuwa katika maswahaba walifishwa mwishoni mwa mwaka wa 110 hijiria.

Msimulizi wa hadithi:

Ni: Abu Hafs, al-Faruq, Umar ibn al-Khattab al-Qurashi al-Adawi Mwenyezi Mungu awe radhi naye, ni Khalifa wa pili katika makhalifa Waongofu, na ni mmoja kati ya kumi waliotabiriwa kuingia Peponi wakiwa hai, alikuwa balozi wa Quraish kabla ya Uislamu; Ikitokea vita baina yao, Wanamtuma Kutafuta amani na Hukumu, alisilimu mwaka wa sita baada ya Mtume kutumwa, na kusilimu kwake kulikuwa ni Ushindi kwa Uislamu na Waislamu, na alihudhuria Vita vyote pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu amani iwe juu yake, na alishika ukhalifa baada ya kifo cha Abu Bakar Al-Siddiq Mwenyezi Mungu awe radhi naye katika mwaka wa (13 Hijiria). Alikuwa maarufu kwa uadilifu pamoja na ukali na ujasiri katika ukweli, na wakati wa utawala wake nchi nyingi zilikombolewa kama vile Iraq, siria, Misri na nyinginezo. Aliuawa katika mwaka wa (23 AH), na akazikwa katika chumba cha Bi Aisha, Mungu amuwiye radhi, karibu na Mtume Rehma na Amani zimshukie na Abu Bakar as-Siddiq Mwenyezi Mungu awe radhi naye[1].

Muhtasari

Umaru alikutana na mmoja wa viongozi wake aliowapa majukumu ya utawala katika mji wa makkah mji ambao ulikuwa wa watu wenye heshima zao, alivyokutana nae nje ya mji wa makkah kiongozi huyo akamueleza Umaru kwamba majukumu yake amemuachia mtu ambae si katika watu watukufu na waheshimiwa katika mji huo, Umaru aliposikia hivyo akamkalipia katika jambo hilo, kwa kuogopea asije kusababisha madhara kwa raia, baada ya kufahamishwa kuwa kijana Yule ni katika vijana waliohifadhi qur`ani, nafsi yake ikaridhika na kutulia, na kumshukuru aliefanya hivyo, na zaidi ya hapo akampa ushahidi wa maneno ya Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) kwamba hiki kitabu huwa kinawapa heshima watu na kuwadhalilisha wengine.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba cha Abu Na'im" (1/38), "Asad al-Ghaba cha Ibn al-Atheer" (4/137), "Al-Isbah cha Ibn Hajar" (4/484).

Ufahamu

1 Anaeleza Swahaba Mtukufu A`amir bin Waathilah (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) kwamba Naafi`I bin Abdil Haarith (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) ambae Umaru alimfanya kuwa kiongozi katika mji wa makkah, siku moja alitoka katika mji huo ili kutekeleza maslahi ya raia, akakutana Umaru (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) katika maeneo ya U`sfaana, nao ni mji ulioko magharibi mwa makkah kwa takriban kilometa 80, alivyokutana na Umaru akamuuliza kuhusu aliemuachia majukumu ya uongozi katika mji wa makkah, kwa kuwaongoza mambo yao na kuwaswalisha, na mengineyo.

2 Naafi`i akamueleza kuwa amemuachia majukumu ya uongozi kijana jina lake ni ibn abzaa[1], Umaru akawa hakumfahamu, akauliza hali yake, naafi`I akamwambia kwamba kijana huyo au moja ya wazazi wake kuna aliewahi kuwa mjakazi au mtumwa wetu tukamuacha huru.

3 Umaru akachukia mtumwa kufanywa kuwa kiongozi, hali ya kuwa kuna watu waliohuru na wenye heshima katika maswahaba wa Mtume (rehma na amani ziwe juu yake) na waliokuja baada yake ambao wanafaa kusimamia jukumu hilo.

4 Hii haina maana kuwa haifai wajakazi kuongoza, wala kwamba Umaru (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) eti anawadharu wajakazi na watumwa na kuwaona wako chini ya waungwana (yaani watu walio huru), lakini aliuliza hivyo kwa kuchunga maslahi ya watu na kuepuka fitna, kwa sababu uongozi katika malengo yake ni kudhibiti mambo ya watu na kutekeleza maslahi yao, na jambo hilo linahitaji mtu mwenye uelevu na msimamo na mwenye kuogopwa ambae watu hawawezi kumgomea, na hili linahitaji mtu aliehuru na mwenye kuheshimiwa katika nasaba na nafasi yake katika jamii, na kinyume na hapo watu watamdharau na kuacha kumsikiliza na kumtii.[2]

5 Naafi`i akamueleza kuwa sababu ya kumpa majukumu hayo ni kwamba kijana huyo amehifadhi kitabu cha Mwenyezi Mungu Mtukufu, na ni msomi wa sheria na hukumu za mirathi, na kwamba mjakazi huyu Mwenyezi Mungu amemnyanyua kwa watu kwa sababu ya jambo hilo, na watu wa mji wa makkah wanajua sifa yake hiyo, na wanamuheshimu na kumtukuza na kutekeleza maamrisho yake, jambo ambalo linapelekea mambo kunyooka, na hali kutulia.

6 Umaru alipoelezewa sababu ya kufanywa hivyo, aliikubali na kumuunga mkono kwa kumpa hoja na dalili ya usahihi wake, kwamba Mtume ameeleza kuwa hiki kitabu kinawaheshimisha watu na kunyanyua daraja zao duniani na akhera, na kisingelikuwa kitabu hicho wangelidhalilika, kama kinavyowadhalilisha waliokikufuru na wakaacha kufanyia kazi yaliyomo, hata kama walikuwa ni watu waheshimiwa na utukufu.

---

1 Yeye ni Abd al-Rahman ibn Abza al-Khuza'i, wakitofautiana katika uswahaba wake, na wanahistoria wengi wanadai kwamba alikuwa ni sahaba ambaye alikutana na Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa aalihi wa sallam) na akaswali nyuma yake na akasimulia kutoka kwake. Tazama: "Tahdheeb Al-Kamal" cha Al-Mazi (16/501), "Sir A'alam Al-Nubla" cha Al-Dhahabi (3/201).

2 "Al-Bahr Al-Mohet Al-Thajaj" cha Muhammad bin Ali Al-Ethithi (458/458).

1 Ni wajibu kwa kila aliepewa majukumu awe makini katika hayo majukumu, mwenye kufuatilia kila sehemu, kwani umaru alikutana na mfanyakazi wake jambo la kwanza alimuuliza, ni nani umemuachia majukumu yako? Na yukoje? Na kwanini umefanya hivi na kuacha vile?

2 Ni wajibu kwa kila kiongozi atakapomuachia mtu majukumu basi awe na sababu za msingi zilizompelekea amuchie majukumu hayo, hivyo basi atakapotaka baba, au mkuu wa shirika Fulani,au mkadarasi au mfanyakazi, kumuagiza mmoja wa wafanyakazi wake ili kusimamia jukumu Fulani basi inampasa achunguze kwanza uaminifu wake na umahiri wake katika kufanya kazi vizuri, na mfano wa hayo, na kiongozi wa siasa au waziri atakapotaka kuwakilishwa na mfanyakazi wake, hapa ni sharti huyo mfanyakazi wake awe na utaalamu wa uongozi na awe na uwezo wa kuitikia maslahi ya raia.

3 Hadithi hii inaashiria kwamba mjuzi wa hukumu za kisheria katika kitabu cha Mwenyezi Mungu na muenendo wa Mtume wake rehma na amani ziwe juu yake, atatangulizwa katika kuongoza mambo ya waislamu muda ambao atakuwa anafaa kuongoza, hata kama ni masikini kuliko raia wake, muhimu awe anaweza kuchunga maslahi ya waislamu, na kujiepusha na yanayoweza kuchochea na kueneza fitna, kwani Umaru siku moja aliwahi kuwasimamisha uongozi maswahaba wakubwa katika baadhi ya nyadhifa kwa ajili ya kuchunga maslahi ya watu wote, kama alivyofanya kwa Sa`adi Bin Abii Wa`Qqaas, na Khalid Bin Waliid na wengineo.

4 Kila mtu aiulize nafsi yake: kitabu cha Mwenyezi Mungu unakichukuliaje katika nafsi yako? Je ni kweli umekiamini na kukisadikisha na kudumisha kukisoma hadi Mwenyezi Mungu akakunyanyua kupitia kitabu hicho? Au umekiacha na Mwenyezi Mungu akakudhalilisha? Hapo kuna mambo mawili na si zaidi, amesema Qatadah Mwenyezi Mungu amrehemu, “hakukaa na qur`an mtu yeyote isipokuwa atanyanyuka akiwa na ziada au mapungufu”[1]

5 Mwanadamu huthaminiwa kwa kile alichonacho, hivyo basi ni wajibu kwa kila mwenye kutafuta elimu aelekeze hamu yake katika kutafuta elimu yenye manufaa kwani elimu kwake ina thamani na utukufu dunia na akhera.

6 Ikiwa qur`ani inamnyanyua daraja mwenye kuihifadhi na kuifanyia kazi kwa kumfanya kuwa kiongozi wa watu na imamu wao, basi hakika cheo kikubwa zaida ya hapo ni kunyanyuliwa akhera, Kutoka kwa Abdullah bin Amru (Radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yao) amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu (Rehma na Amani ziwe juu yake): “Ataambiwa mwenye Qur’ani: Soma, na upande daraja, na usome vizuri kama ulivyokuwa ukisoma duniani; kwani hakika sehemu yako iko kwenye aya ya mwisho utakayoisoma.”[2]

Amesema mshairi:

Hivyo ewe nafsi, kuwa kama nyuki = Usijaribiwe kulala au wala usishawishike

Qur’an imekuacha katika bustani yenye kung’aa = Basi chukua upendavyo katika neema zake

maua yake yawasilishe katika ulimwengu = na halalisha asali yake yenye kushuhudiwa.

usitake mtu mwingine astarehe katika bustani hiyo; = kwani ni Kiasi gani Nimesamehe kila mwenye kuacha dhambi zake

Uwongofu uko katika uwongofu wake, na ushindi uko katika njia yake, =na utukufu uko katika kuinuliwa kwake.

1 “Maadili ya wasomi wa Qur’an” cha Al-Ajri (uk. 73).

2 Abu Daawuud (1464) na al-Tirmidhiy (2914).

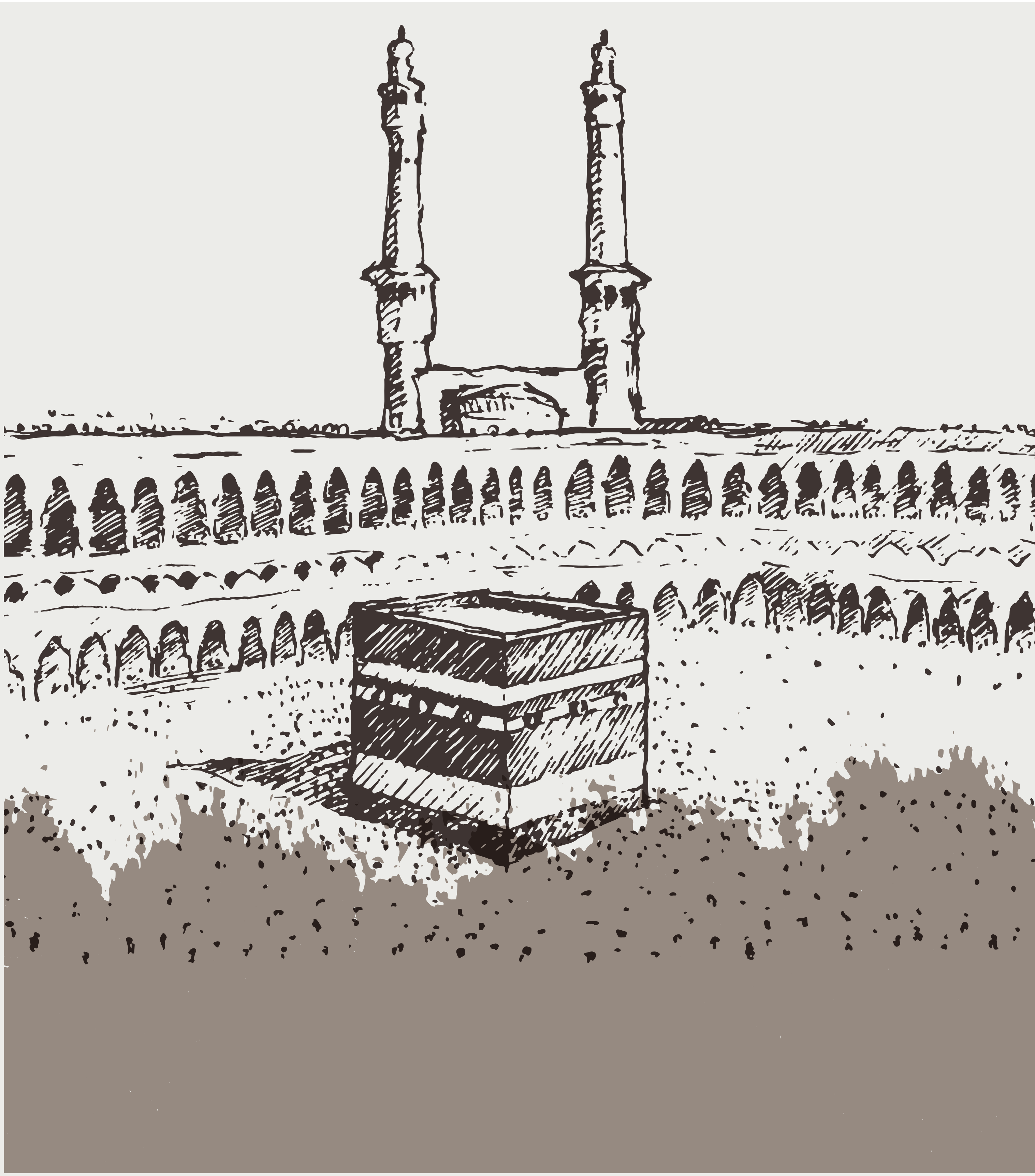

Hadithi 123

KATIKA MISINGI YA WAJIBU NA MUSTAHABU (YANAYOPENDEZA) NAFASI YA UTAWALA

Kutoka kwa Abu Huraira, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Mwenyezi Mungu amesema:

1. Yeyote aliye na uadui na rafiki yangu, nimekwisha fanya vita juu yake.
2. Mja wangu hanikurubii na kitu kinachopendwa zaidi Kwangu kuliko nilichomwajibishia.
3. Na mja Wangu huendelea kujikurubisha kwangu kwa ibada za sunnah mpaka nampenda.
4. Nikimpenda, ninakuwa sikio lake analosikia nalo, macho yake anayotumia kuona, na mkono wake anaopiga nao, na mguu wake anaoutembelea.
5. Akiniomba ninampa, na akiniomba ulinzi namlinda.
6. Na mimi sikusita juu ya jambo lolote ninalofanya huku nikisitasita kama ninavyositasita juu ya nafsi ya Muumini, anachukia kifo na mimi nachukia kumkwaza”[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6502).

Ayah

Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema:

﴿*Sema: Ikiwa nyinyi mnampenda Mwenyezi Mungu basi nifuateni mimi, Mwenyezi Mungu atakupendeni na atakufutieni madhambi yenu. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kufuta madhambi na Mwenye kurehemu.*﴾ [Al Imran: 31].

﴿*Hakika Mlinzi wangu ni Mwenyezi Mungu aliye teremsha Kitabu. Naye ndiye awalindae walio wema.*﴾ [Al-A’raf: 196].

﴿*Jueni kuwa vipenzi vya Mwenyezi Mungu hawatakuwa na khofu wala hawatahuzunika (62) Hao ni ambao wameamini na wakawa wanamcha Mungu (63) Wao wana bishara njema katika maisha ya dunia na katika Akhera. Hapana mabadiliko katika maneno ya Mwenyezi Mungu. Huko ndiko kufuzu kukubwa.*﴾ [Yunus: 62-64].

﴿*Hakika Mwenyezi Mungu huwakinga walio amini. Hakika Mwenyezi Mungu hampendi kila khaini mwingi wa kukanya mema.*﴾ [Al-Hajj: 38].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, maarufu kwa lakabu yake, na hili jina ndio maarufu zaidi kuliko yote yaliyosemwa kuhusu jina lake na jina la baba yake. Alisilimu katika mwaka wa vita vya Khaybar, na akavishuhudia pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, kisha akashikamana naye na akadumu humo, Kwa kutaka elimu, mmoja wa masahaba waliohifadhi sana, alikuwa mtawala wa Bahrain kwa kipindi cha ukhalifa wa Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kisha akauacha utawala. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH) [1]

Muhtasari

Mola wetu Mlezi, ametakasika, anaeleza juu ya utetezi wake kwa mawalii wake, na ukaribu wake kwa waja wake wema, na upendo wake kwao.

1 Tazama tafsiri yake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abi Nu’aym (4/ 1846), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (3/357), “Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba” cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1 Mola wetu Mlezi, ametakasika na kutukuka, anatuambia kuwa anawatetea waja wake waumini. Basi anayekhitalifiana na kuwaudhi wacha Mungu - ambao ni waja wake wema ambao wameifikia imani yao kwa utiifu, na Mola wao Mlezi anasimamia mambo yao, Mwenyezi Mungu ameonya vikali juu ya kuwatetea na kulipiza kisasi kwa watiifu. Na ni nani awezaye kupigana na Mwenyezi Mungu?!

2 Kisha Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, akabainisha njia bora ya mja kujikurubisha kwa Mola wake Mlezi ni kutekeleza faradhi alizomuwajibisha. Kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu, hakuamuru kutiiwa na hakukataza kuasiwa, isipokuwa waja wajikurubishe Kwake.

3 Iwapo mtu ana shauku ya kutekeleza faradhi kisha akajikurubisha kwa Mola wake Mlezi, kwa ibada ambazo Hakuwajibisha wala kuzipendekeza Kwake - kama vile Sunna za kuswali, kufunga, kutoa sadaka, akisoma daima dhikri, kusoma Qur'ani, kutimiza mahitaji ya watu, na kadhalika - Mwenyezi Mungu Mtukufu atampenda.

4 Basi, Mola mlezi anapompenda mja, anahifadhi hisia zake kwa ajili yake. Mja huyo husikia tu yale yanayompendeza Mwenyezi Mungu, wala hayaelekezi macho yake kwenye yale yaliyoharamishwa, na hauachii mkono wake katika yale ambayo hayaruhusiwi na sheria, kwa hivyo hachukui kisichokuwa mali yake. hapigi ila kwa haki, na mguu wake hauendi kwenye dhambi. Haya ni kama yale aliyosema Mtume, rehema na amani ziwe juu yake: “Muhifadhi Mwenyezi Mungu atakuhifadhini, muhifadhi utamkuta mbele yako” (1)

5 Pia malipo makubwa ya mawalii wa Mwenyezi Mungu ambao anawapenda na wanaompenda ni kwamba wakimuomba Mwenyezi Mungu hujibu dua yao na huwapa maombi yao, chochote kile, na wakielekea kwake kwa kuogopa shari au madhara, Anawaondolea wanayoyaogopa na anawalinda. Amesema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Hakika miongoni mwa waja wa Mwenyezi Mungu yupo ambaye akiapa kwa Mwenyezi Mungu basi atamtimizia” (2)

6 Kisha Allah mtukufu, Akasema kwamba Yeye hupenda anachokipenda Muumini, na anachukia kikampata kitu ambacho kinamdhuru, hata kifo ambacho Mwenyezi Mungu Mtukufu Alikiandika kwa viumbe Wake wote. Na alitaka kiwafike kifo, lakini anachukia kumpata mja wake muumini kwa sababu ya kukichukia na kuogopa, hivyo kifo kikawa ni matashi ya Mwenyezi Mungu kwa namna moja na anakichukia kwa namna nyingine. huu ndio ukweli wa kusitasita, kwani Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, Anamuangamiza mja Wake Muumini kwa mauti, licha ya mapenzi yake kwake na chuki ya kumuudhi, tofauti na kafiri. Ambapo Mwenyezi Mungu anamchukia na anataka kumuadhibu (3)

Na chuki ya mja mwema dhidi ya kifo ni ya kimaumbile ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu

---

1 Imepokewa na Ahmad (2669), na Al-Tirmidhiy (2516).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2703) na Muslim (1675).
3 “Majmuu' Al-Fatawa” cha Ibn Taymiyyah (18/130).

aliwaumbia watu. Wanakiogopa kifo na wala hawakipendi, isipokuwa kinapokaribia kifo, Mwenyezi Mungu Mtukufu humpa bishara ya yale atakayokuwa nayo Akhera, kwa hiyo hakuna kitu anachokipenda zaidi kuliko kifo wakati huo. Mtume, amani iwe juu yake, alisema: “Yeyote anayependa kukutana na Mwenyezi Mungu, na Mwenyezi Mungu hupenda kukutana naye, na yeyote anayechukia kukutana na Mungu, Mungu huchukia kukutana naye.” Aisha au baadhi ya wake zake wakasema: “Sote Tunachukia kifo.” Akasema Mtume: “Si hivyo; Lakini mauti yanapomfikia Muumini hubashiriwa radhi na utukufu wa Mwenyezi Mungu, na hakuna kitu anachokipenda zaidi kuliko kilicho mbele yake. Basi anapenda kukutana na Mwenyezi Mungu na akapenda Mwenyezi Mungu kukutana Naye, Na kafiri anapofikwa na mauti, hubashiriwa adhabu na mateso yake, hakuna kinachochukiwa zaidi kwake kuliko yale yaliyo mbele yake. Atachukia kukutana na Mungu, na Mungu atachukia kukutana naye.” [1]

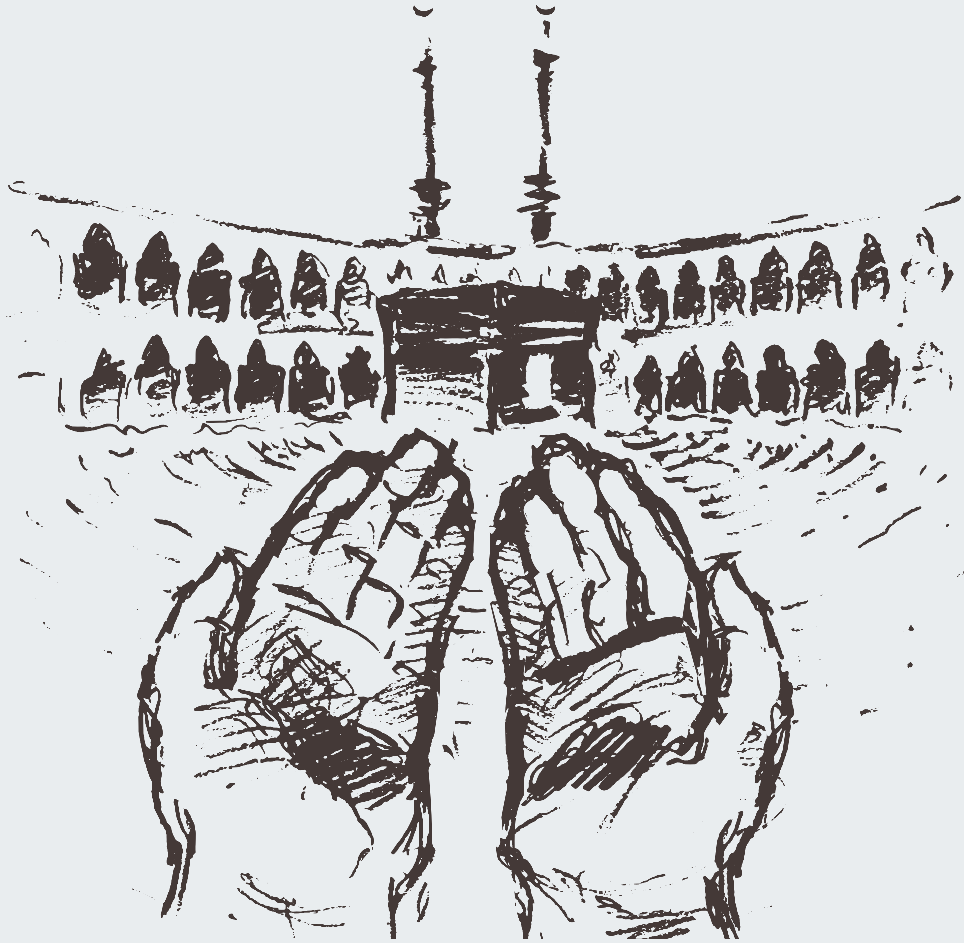

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6507) na Muslim (2683).

Mafunzo

1 Mwenye kutaka kujikinga katika kona yenye ngome ambayo hakuna kitakachomdhuru, basi na ashike kamba ya Mwenyezi Mungu; Mwenye nguvu ni yule anayewatetea walinzi wake.

2 Ikiwa Mungu Mwenyezi yu pamoja na wewe, ni nani aliye juu yenu? Na ni nani awezaye kupigana na Mwenyezi Mungu?!

3 Ulezi na upenzi haupatikani kwa kudai, bali ni kwa imani, uchamungu, na imani nzuri kwa Mwenyezi Mungu, vinginevyo ni watu wangapi waovu wanaodai kuwa ni vipenzi wa Mwenyezi Mungu!

4 Njia pekee ya ulezi ni kufuata sheria yake aliyoileta Mtume wake, rehema na amani ziwe juu yake, vinginevyo Mayahudi na Manasara walidai kuwa wao ni watoto wa Mwenyezi Mungu na vipenzi vyake, na wanamkanusha Mtume wake na kujiepusha na sheria yake.

5 Jihadharini na vipenzi wa Mwenyezi Mungu Mtukufu; Huna uwezo wa kupigana na Mungu Mwenyezi.

6 Ikiwa unataka kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu na kupata mapenzi yake, basi fuata Anayokuamrisha, na jiepushe na Anayokukataza. Ukweli wa upendo ni kibali cha mpendwa na kutii amri yake.

7 Jihadhari na kujifanya una upendo wakati umezama katika upuuzi, na kuacha kumtii mpendwa wako. Mpenzi hatulizani isipokuwa kwa kile anachokipenda na kumfurahisha mpendwa wake.

8 Umar bin Abd al-Aziz, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema katika khutba yake: “Ibada bora zaidi ni kutekeleza wajibu na kuepuka makatazo, kwa sababu Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na utukufu, ameweka faradhi hizo. juu ya waja wake ili kuwakurubisha Kwake, na kuwawajibishia radhi zake na rehema zake”.[1]

9 Jikurubishe kwa Mwenyezi Mungu kwa aina za swala za daraja la juu na Sunna zilizopendekezwa; Yeyote anayetekeleza majukumu ya faradhi na akaepuka uasi, kisha akaharakisha kufanya yale ambayo Mwenyezi Mungu anayapenda, ambayo hakumfaradhishia, anastahiki kupata upendo wa Mwenyezi Mungu kwake.

10 Usipuuze kuswali sunnah; Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu Manabii wake na mawalii wake kwa kusema: “Hakika wao walifanya haraka kutenda mema na wakatuita kwa matumaini na khofu, na walikuwa wanyenyekevu mbele yetu” [Al-Anbiyaa: 90].

1 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (2/ 336).

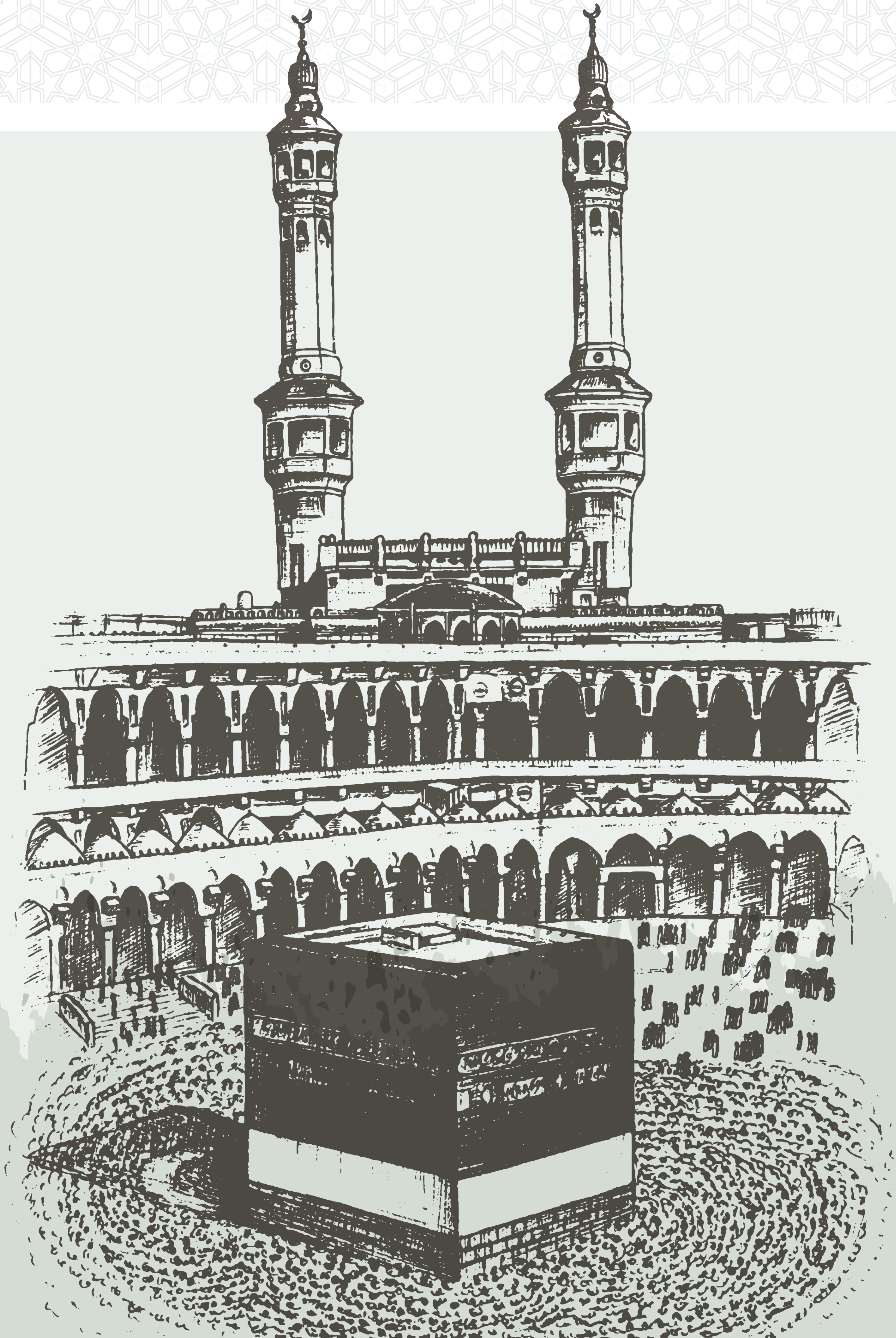

Mafunzo

11 Jichagulie moja ya nyadhifa mbili; Unaweza kuwa miongoni mwa watoharifu wanaotosheleza kutekeleza faradhi na kuepuka makatazo, au uwe miongoni mwa watangulizi waliofikia daraja ya ulezi na mapenzi kwa kufanya bidii katika kutekeleza mambo ya faradhi, na uchamungu kutokana na machukizo na kile kinachomtoa mtu katika kumtii Mwenyezi Mungu.

12 Kamwe usifikirie kuwa Swalah za sunnah peke yake bila ya faradhi zitakufaa na kukukurubisha kwa Mola wako Mlezi. Bali ni lazima kuswali swala ya faradhi, na Abu Bakr, radhiya Allahu anhu, alimwambia Omar Ibn Al-Khattab, radhiya Allahu anhu: "Mwenyezi Mungu Mtukufu haikubali sala ya sunnah mpaka iswaliwe faradhi." [1]

13 Mapenzi ya Mwenyezi Mungu ni kitu kikubwa sana ambacho mja anaweza kukipata, Daudi, amani iwe juu yake, alikuwa akisema katika dua yake: "Ewe Mola wangu nakuomba upendo wako, na upendo wa wanaokupenda, na kuyapenda matendo yatakayonifikisha katika mapenzi Yako. Ewe Mola wangu, yafanye mapenzi Yako kuwa makubwa kwangu kuliko nafsi yangu, familia yangu, pesa yangu, na maji yangu baridi" [2]

14 Na nafsi yako ikikushinda kufanya baadhi ya madhambi, basi zidisha ukaribu wako na Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kuswali swala za faradhi na za sunnah ili kujilinda nafsi yako na viungo vyako, ili usije ukafanya dhambi na kuasi.

15 Malipo hutokana na aina ya kazi; Ukiilinda mipaka ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na kutii anayokuamrisha, atazilinda hisia zenu juu yenu, na ukiipotezea sheria yake atakupuuza na kukuacha na matamanio yako.

16 Moja ya matokeo makuu ya upendo wa Mwenyezi Mungu kwa mja ni kwamba anaamuru viumbe vyote kumpenda Yeye. Akasema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Hakika Mwenyezi Mungu, Aliyetukuka, anapompenda mja, humwita Jibril na kumwambia: Mwenyezi Mungu amempenda fulani, basi mpende, na Jibril atampenda. Kisha Jibril akapaza sauti mbinguni: "Mwenyezi Mungu amempenda fulani na fulani, basi mpendeni, kwa hiyo watu wa mbinguni wanampenda, na kumethibitika kwake kukubalika kwa watu wa ardhini."[3]

17 Iwapo unataka kujibiwa dua, basi lazima utumie njia yake kubwa zaidi, ambayo ni kustahiki upendo wa Mwenyezi Mungu kwa kujikurubisha Kwake kwa njia ya utii.

1 "Zuhd" cha Hanad bin Al-Sari (1/ 284).
2 "Jami' al-'Ulum wa'l-Hikum" cha Ibn Rajab (2/ 340).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (7485) na Muslim (2637).

18 Ukiona kwamba dua yako bado imesitishwa na haikubaliwi licha ya kukithirisha kwako kwa Mola wako Mlezi, isukume kwa kujikurubisha zaidi Kwake, na ujue kwamba bado hujafikia daraja ya mawalii.

19 Mwenye kukimbilia kwa Mwenyezi Mungu na kujikinga kwa ngome ya utiifu na kujikurubisha Kwake, atamlinda na ubaya na kumuondolea shari zote.

20 Amesema Mwenyezi Mungu: “Hakika marafiki wa Mwenyezi Mungu hawana khofu, wala hawahuzuniki” [Yunus: 62]; Ikiwa Mungu Mwenyezi yuko pamoja naye, ni nini kinachomhuzunisha na kumtia hofu?! Je, hukusikia kauli ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kumwambia sahaba wake Abu Bakr: “Usihuzunike, hakika Mwenyezi Mungu yu pamoja nasi” [At-Tawbah: 40].

21 Mwenyezi Mungu Mtukufu anachukia kudhulumiwa mja wake, vipi mtu amuonyeshe Mola wake Mlezi yale anayoyachukia ya uasi?!

22 Kusitasita ni sifa ya kutokamilika ambayo hanayo Mwenyezi Mungu, lakini Anachotaka ni kitu anachokipenda upande mmoja na ambacho hakipendi katika kipengele kingine, bila kuambatana na kuchanganyikiwa kama hali inayomkuta mtu mwenye kusitasita. Kwa hiyo Mwenyezi Mungu Mtukufu ametakasika kutokana na sifa ambazo hazimfai.

23 Hadith, inathibitisha sifa mbili za mapenzi na chuki kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, basi tuzithibitishe kwa ajili Yake, Mwenyezi, bila ya masharti, tafsiri, wala kukanusha.

Amesema mshairi:

Unamuasi Mola mlezi huku ukionyesha kumpenda = hii haiwezekani kwa mfano wa ajabu

Ikiwa upendo wako ulikuwa wa dhati, ungemtii = mpenzi ni mtiifu kwa ampendaye

Kila siku anakuanzisha kwa baraka = kutoka Kwake, na unapotea kwa shukrani hiyo.

124 Hadithi

KATIKA MATENDO BORA

Kutoka kwa Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, ambaye amesema:

1 Nilimuuliza Mtume rehma na amani zimshukie: Ni amali gani anayoipenda zaidi Mwenyezi Mungu? Alisema: "kusali kwa wakati."

2 Akasema: Kisha ipi? Akasema Mtume: "Basi waheshimuni wazazi."

3 Akasema: Kisha ipi? Akasema Mtume Jihad kwa ajili ya Mwenyezi Mungu".

4 Akasema: Alinieleza hayo tu, na lau ningeomba zaidi, angeniongeza.[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (527) na Muslim (85).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

﴿*Hawawi sawa Waumini wanaokaa tu wala hawanadharura, na wale wanaopigana katika Njia ya Mwenyezi Mungu kwa mali yao na nafsi zao. Mwenyezi Mungu amewatukuza cheo wale wanaopigana kwa mali yao na nafsi zao kuliko wale wanaokaa tu.*﴾ [An-Nisa: 95].

﴿*Hakika Sala kwa Waumini ni faradhi iliyo wekewa nyakati maalumu.*﴾ [An-Nisa: 103].

﴿*Hakika Mwenyezi Mungu amenunua kwa Waumini nafsi zao na mali zao kwa kuwa wao watapata Pepo. Wanapigana katika Njia ya Mwenyezi Mungu - wanauwa na wanauwawa. Hii ni ahadi aliyojilazimisha kwa Haki katika Taurati na Injili na Qur'ani. Na nani atimizae ahadi kuliko Mwenyezi Mungu? Basi furahini kwa biashara yenu mliyofanya naye. Na huko ndiko kufuzu kukubwa.*﴾ [At-Tawbah: 111].

﴿*Na Mola wako Mlezi ameamrisha kuwa msimuabudu yeyote ila Yeye tu, na wazazi wawili muwatendee wema. Mmoja wao akifikia uzee, naye yuko kwako, au wote wawili, basi usimwambie hata: Ah! Wala usiwakemee. Na sema nao kwa msemo wa heshima (23) Na uwainamishie bawa la unyenyekevu kwa kuwaonea huruma. Na useme: Mola wangu Mlezi! Warehemu kama walivyonilea utotoni.*﴾ [Al-Israai: 23, 24].

Msimulizi

Ni: Abdullah bin Masoud bin Ghafil bin Habib, Al-Hudhali, Abu Abd al-Rahman, sahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliyesilimu huko Makkah zamani, alihama marambili, na alishiriki viya vya Badr na matukio yote pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie na ndiye mbeba viatu vya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, alikuwa akimvisha Mtume anaposimama, na kuvibeba mikononi mwake anapokaa mtume amani iwe juu yake, alikufa huko Madina katika mwaka wa (32 AH) au (33 AH) [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anatueleza kuwa matendo yanayopendwa zaidi na Mwenyezi Mungu Mtukufu na yaliyo karibu naye zaidi ni kuswali kwa wakati wake, kisha kuwaheshimu wazazi wawili, kisha kupigana jihadi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu.

1 Rejea ufafanuzi wake: "Ma'rifat al-Sahaba" na Abu Na'im (4/ 1765), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (3/987). "Al-Isaba fi Tamayez al-Sahaba" cha Ibn Hajar (4/198).

Ufahamu

1 Ibn Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimuuliza Mtume rehma na Amani zimshukie kuhusu amali anazozipenda mno Mwenyezi Mungu Mtukufu ili azidi kufanya amali zake na kuzitanguliza juu ya amali nyingine na kujikurubisha kwake, basi Mtume, Amani imshukie, akamwambia kwamba lililo bora katika hilo ni kuswali kwa wakati wake.

Na Swala ndio nguzo ya Uislamu, na ndio msingi wa uhusiano baina ya mja na Mola wake, na ndio nguzo ya pili ya dini, na ndio maana kuitekeleza katika wakati ambao Mwenyezi Mungu Mtukufu aliupanga ndio ikawa amali bora zaidi inayopendeza kwa Mwenyezi Mungu mtukufu.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu waja wake Waumini kwa kusimamisha swala na kuitekeleza inavyopaswa. Akasema Mwenyezi Mungu Aliyetakasika: "Hakika wamefanikiwa Waumini (1) Ambao ni wanyenyekevu katika Sala zao (2) Na ambao hujiepusha na mambo ya upuuzi (3) Na ambao wanatoa Zaka (4) Na ambao wanazilinda tupu zao (5) isipokuwa kwa wake zao au kwa iliyowamiliki mikono yao ya kulia. Kwani hao si wenye kulaumiwa (6) Lakini anayetaka kinyume cha haya, basi hao ndio warukao mipaka (7) Na ambao wanazitimiza amana zao na ahadi zao (8) Na ambao Sala zao wanazihifadhi (9) Hao ndio warithi (10) Ambao watairithi Pepo ya Firdausi, wadumu humo" [Al-Mu'minoon: 1-11] Aliwasifia kuwa wanyenyekevu katika sala, na kuzidumisha.

Na Mwenyezi Mungu utukufu ni wake, Amewaonya wanaopoteza sala kwa kuzichelewesha zaidi ya wakati wake, kwa kusema: **"**Lakini wakaja baada yao walio wabaya, wakaacha Sala, na wakafuata matamanio. Basi watakuja kuta malipo ya ubaya" [Maryam: 59], Wafasiri walisema: Wamepoteza wakati, na kama ingekuwa ni kuacha, itakuwa ni kufuru [1]

2 Kisha Ibn Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akauliza juu ya matendo mema baada ya kuswali kwa wakati wake, na akamuelekeza katika kuwaheshimu wazazi.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu amewatilia umuhimu wazazi wawili, basi akahusisha kuwafanyia wema na kumuabudu Yeye na kumuunganishia sehemu zaidi ya moja, kama alivyosema Mola Mtukufu: **"**Muabuduni Mwenyezi Mungu wala msimshirikishe na chochote. Na wafanyieni wema wazazi wawili" [An-Nisa: 36] Na Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: **"**Sema: Njooni nikusomeeni aliyokuharamishieni Mola wenu Mlezi. Nayo ni kuwa, msimshirikishe Yeye na chochote. Na wazazi wenu wafanyieni wema" [Al-An'am: 151].

Kuwatukuza wazazi wawili ni kuwafanyia wema, kuwasindikiza kwa wema, na kuwausia, kuwahudumia, na kutowaasi, Amesema Mwenyezi Mungu. "Na Mola wako Mlezi ameamrisha kuwa msimuabudu yeyote ila Yeye tu, na wazazi wawili muwatendee wema. Mmoja wao akifikia uzee, naye yuko kwako, au wote wawili, basi usimwambie hata: Ah! Wala usiwakemee. Na sema nao kwa msemo wa heshima (23) Na uwainamishie bawa la

1 Tafsir Ibn Katheer (5/243).

unyenyekevu kwa kuwaonea huruma. Na useme: Mola wangu Mlezi! Warehemu kama walivyonilea utotoni" [Al-Israai: 23, 24].

Nae Mtume Rehma na amani iwe juu yake ameeleza kuwa kuwaasi wazazi ni miongoni mwa madhambi makubwa; Akasema, rehma na amani iwe juu yake: "Je, nisikuambie dhambi kubwa katika madhambi makubwa? Mara tatu, Maswahaba wakasema: "Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, tuambie" akasema: "Kumshirikisha Mwenyezi Mungu, na kuwadharau wazazi wawili" – Naye akaketi vizuri, na alikuwa kaegemea kisha akasema: "Na kusema uongo ni dhambi kubwa" Akasema: Akaendelea kuirudia mpaka tukasema: Laiti angenyamaza[1]

3 Kisha Ibn Masoud, Mwenyezi Mungu, awe radhi naye akauliza kuhusu amali zinazopendwa zaidi na Mwenyezi Mungu baada ya kuswali kwa wakati wake na kisha kuwaheshimu wazazi. Kwa hiyo, Mtume rehma na amani iwe juu yake, akamwongoza kwenye jihadi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu.

Na jihadi: ni kupigana na makafiri ili kusimamisha neno la Mwenyezi Mungu Mtukufu na kuonyesha ibada za Uislamu kwa kujitolea nafsi na fedha. Nayo ndio urefu wa nundu ya Uislamu. Kwa hayo huinuliwa bendera ya Dini, na neno la haki huinuka mpaka kiyama kitakaposimama, na kwayo Mwenyezi Mungu huwatukuza Waumini na huwadhalilisha maadui zake.

Mwenyezi Mungu Mtukufu amewasifu Mujahidina katika njia ya Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kusema: "Hakika Mwenyezi Mungu amenunua kwa Waumini nafsi zao na mali zao kwa kuwa wao watapata Pepo. Wanapigana katika Njia ya Mwenyezi Mungu - wanauwa na wanauwawa. Hii ni ahadi aliyojilazimisha kwa Haki katika Taurati na Injili na Qur'ani. Na nani atimizae ahadi kuliko Mwenyezi Mungu? Basi furahini kwa biashara yenu mliyofanya naye. Na huko ndiko kufuzu kukubwa" [At-Tawbah: 111].

Na Mtume, amani iwe juu yake, alieleza kwamba hakuna kazi inayolingana na malipo ya jihadi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu; Alikuja mtu kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie akasema: Nielekeze kwenye kitendo ambacho ni sawa na jihadi. Alisema: "Siwezi kuipata." Akasema Mtume: "Je, Mujahid akienda vitani, je unaweza kuingia msikitini kwako na kusimama na usilegee, na ufunge na usifungue?" Akasema: Na ni nani awezaye kufanya hivyo?[2]

4 Kisha Abdullah bin Masoud akaeleza kuwa ametosheka na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie kwa vitendo hivyo, na ikiwa angeendelea kumuomba zaidi na kumuomba bila shaka Mtume, angemzidishia, Bali aliacha kwa kumuonea huruma Mtume, rehema na amani ziwe juu yake.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2654) na Muslim (87).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2785) na Muslim (1878).

Mafunzo

1 (1) Maswahabah, Mungu awawie radhi, walikuwa wanapenda sana kutumia muda wao katika ibada, na kumuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu ibada za karibu na kupendeza kwa Mwenyezi Mungu na yenye malipo makubwa. Kila Muislamu anapaswa kufuata mfano wao.

2 (1) Zaidi ya masahaba mmoja alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu amali anazozipenda sana Mwenyezi Mungu, na kila mara alitaja jambo tofauti kutokana na hali tofauti za waulizaji. Anamjibu kila mmoja kwa kile anachohitaji zaidi na kinachofaa zaidi. walinganiaji, wanachuoni na waelimishaji lazima wazingatie hali na tabia za watu katika fatwa na mahubiri.

3 (1) Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa aalihi wa sallam) alikuwa akipenda sana kuswali katika nyakati zake, kiasi kwamba washirikina walipomzingira Siku ya Handaki, alisema: “Mwenyezi Mungu azijaze nyumba zao na makaburi yao kwa moto, wametushughulisha na swala ya kati mpaka jua likazama.” [1] Pamoja na kwamba alikuwa na udhuru wa kisheria, Vipi mtu aliyekosa swala bila ya udhuru wa halali?!

4 (1) Ibn Masoud, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, maswali kadhaa katika kikao kimoja, na Mtume hakumbana au kuchoshwa naye. walinganiaji na wanachuoni wajipambe kwa subira na ustahimilivu mbele ya watu.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2931) na Muslim (627).

5 (2) Kuwaheshimu wazazi wako ni miongoni mwa matendo makubwa zaidi ya kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu. Basi mwenye kuwa na wazazi wake mmoja au wote wawili walio hai, basi atumie fursa hiyo, na ajikurubishe kwa Mwenyezi Mungu kupitia kuwatendea wema.

6 (2) kuwatendea wema wazazi kunafuta dhambi. Kutoka kwa Ibn Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili, kwamba mtu mmoja alikuja kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, mimi nimefanya dhambi kubwa, je, naweza kutubu na nikasamehewa? Akasema Mtume: “Unaye mama?” Akasema: Hapana. Akasema tena Mtume: “Je, una shangazi?” Akasema: Ndiyo, akasema: “Basi mtendee wema”.[1]

7 (3) Jihad kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu ni amali kubwa kabisa na ukaribu, na hakuna amali yoyote inayolingana nayo, aliulizwa Mtume: Ni watu gani bora? Akasema: “Muumini anayepigania njia ya Mwenyezi Mungu kwa maisha yake na mali yake” [2]

8 (3) Miongoni mwa jihadi katika njia ya Mwenyezi Mungu Mtukufu ni kutumia juhudi na fedha katika kueneza dini ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, kufikisha wito kwa watu, kuamrisha mema na kukataza maovu.

9 (4) Kila mtu anatakiwa kuwa mpole kwa Mafaqihi na wasomi, kwa hivyo asiwaulize sana, na wala asiwatwishe maswali. Bali, ayafupishe na kuzingatia nyakati za uchovu wao na kutojali, na kadhalika.

1 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1904).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2786) na Muslim (1888).

125

Hadithi

KATIKA MATENDO BORA SEHEMU YA 1

Kutoka kwa Abu Hurayrah, amesema: Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie amesema:

1 "Mwenye kumuondolea Muumini dhiki za kidunia, Mwenyezi Mungu atamwondolea moja ya dhiki za Siku ya Kiyama.

2 Na mwenye kumfanyia wepesi aliyesongwa na mambo, Mwenyezi Mungu atamfanyia wepesi duniani na akhera.

3 Na mwenye kumsitiri Muislamu, Mwenyezi Mungu atamsitiri duniani na Akhera.

4 Na Mungu humsaidia mja maadamu mja anamsaidia ndugu yake.

5 Na anayepita njia kwa ajili ya kutafuta ilimu, Mwenyezi Mungu atamsahilishia njia ya kwenda Peponi.

6 Kila watu wanapokusanyika katika moja ya nyumba za Mwenyezi Mungu wakisoma Kitabu cha Mwenyezi Mungu. na wakisomeshana wao kwa wao, amani huwashukia. Na rehema huwafunika, Malaika huwazunguka, na Mwenyezi Mungu huwataja miongoni mwa walio pamoja Naye.

7 Na mwenye kucheleweshwa na vitendo vyake, nasaba yake haitamharakisha."[1]

1 Imepokewa na Muslim (2699).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

﴿*Na saidianeni katika wema na uchamngu. Wala msisaidiane katika dhambi na uadui.*﴾ [Al-Maidah: 2].

﴿*Hakika wale wanaosoma Kitabu cha Mwenyezi Mungu, na wakashika Sala, na wakatoa kwa siri na kwa dhaahiri katika tulivyowaruzuku, hao hutaraji biashara isiyo dorora (29) Ili Yeye awalipe ujira wao kwa ukamilifu, na awazidishie kutokana na fadhila zake. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe Mwenye shukrani.*﴾ [Fatir: 29, 30].

﴿*Hakika aliye mtukufu zaidi kati yenu kwa Mwenyezi Mungu ni huyo aliye mchamngu zaidi katika nyinyi.[[Al-Hujurat: 13].*

﴿*Mwenyezi Mungu atawainua walioamini miongoni mwenu, na waliopewa ilimu daraja za juu.*﴾ [Al-Mujadilat: 11].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, anayejulikana sana kwa lakabu yake, "lakabu ni jina la kupewa tu kwa utani" na hili ndio jina mashuhuri zaidi ya majina yote yaliyosemwa juu yake na jina la baba yake. Ni sahaba wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehema na amanizimshukie. Alikuwa akienda naye popote aendapo, na alikuwa miongoni mwa masahaba walio hifadhi na kusimulia hadithi nyingi sana kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Rehma na Amani ziwe juu yake, "kama alivyosema Al-Bukhari, Zaidi ya hadithi mia nane zilipokewa kutoka kwake –kati ya masahaba na matabiiy. Umar bin Al-Khattab aliMtumia kama gavana wa Bahrain, kisha akarudi na kuishi Madina na alikuwa ameshughulika na kusimulia hadithi na kuwafundisha watu kuhusu dini yao, na alikufa Madina mwaka wa (58 AH)[1].

Muhtasari

Mtume rehma na amani zimshukie anaeleza juu ya wema wa kuwasaidia watu katika mambo yao ya kidunia, na kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu humsaidia mja kwa kumsaidia ndugu yake, kisha akataja fadhila ya kutafuta elimu, na kheri anazozipata mtafuta elimu kama vile amani na rehema, na Mwenyezi Mungu Mtukufu akamtaja kwa Aliye Juu. Kisha akaonyesha kwamba jambo la maana ni biashara, si ukoo.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Maarifaat al-Sahaba" cha Abu Nu'aym (4/1846), Aliastieab Fi Maerifat Al'ashabi" cha Ibn Abd al-Bar (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al. -Atheer (3/357), "Al-Isbah fi Tamyiiz al-Sahaba" cha Ibn hajar Al asqalani (4/267).

Ufahamu

1 Ametaja Mtume Rehema na Amani zimshukie malipo ya kuwasaidia watu katika kuwatimizia haja zao na kuwapunguzia mizigo. Imetajwa kuwa mwenye kumnusuru na kumuondolea Muumini dhiki kubwa na dhiki. Mwenyezi Mungu akamwondolea maovu ya Siku ya Kiyama, ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu alisema juu yake: “Enyi watu! Mcheni Mola wenu Mlezi. Hakika tetemeko la siku ya kiyama ni jambo kubwa (1) Siku mtakapoiona, kila mwenye kunyonyesha atamsahau amnyonyeshaye, na kila mwenye mimba ataharibu mimba yake. Na utaona watu wamelewa, na kumbe hawakulewa. Lakini adhabu ya Mwenyezi Mungu ni kali” [Hajj: 1, 2].

2 Na mwenye kumliwaza mdaiwa asiyeweza kulipa, kwa kuangalia katika ridhaa yake, au kwa kumtoa katika hayo au sehemu yake, au kwa kumpa kitu kinachomuondolea ufilisi wake; Malipo yake yalikuwa ni kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu amfanyie wepesi, ili asipitie shida na balaa isimpate duniani bila ya kumfanyia wepesi, na Akhera Mwenyezi Mungu Mtukufu atampunguzia hisabu yake. Atamrehemu na atamsamehe.” Amesema Mwenyezi Mungu: “Na akiwa (mdaiwa) ana shida, basi (mdai) angoje mpaka afarijike. Na mkiifanya deni kuwa ni sadaka, basi ni bora kwenu, ikiwa mnajua” [Al-Baqarah: 280] Na akasema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Mfanyabiashara alikuwa akidai watu, na akimuona mtu amefilisika, huwaambia vijana wake: Msameheni. Labda Mwenyezi Mungu atatusamehe, basi Mwenyezi Mungu akamsamehe.” [1]

3 Na mwenye kumsitiri Muislamu, Mwenyezi Mungu atamsitiri katika dunia hii. Asimfichue wala asivunje stara yake mbele ya watu, na asidhihirishe makosa na dhambi zake kwa yeyote. Na Akhera ataweka pazia lake juu yake [yaani kifuniko chake na rehema], na hakuna hata mmoja katika viumbe atakayesikia hesabu yake. Akasema: “Hakika Mwenyezi Mungu atamkurubisha Muumini, na kuweka stara yake juu yake, na atamfunika, na kusema: Je! unaijua dhambi kama hiyo, unaijua dhambi kama hiyo? Naye atasema: Ndiyo, Ewe Mola wangu mlezi, mpaka atajiona kuwa na hatia ya dhambi zake, na atajiona nafsini mwake kwamba ameangamia, Atasema: Nilikustiri huko duniani, na nitakusameheni leo, kwa hiyo kitatolewa kitabu cha mema yake. Ama makafiri na wanaafiki, mashahidi wanasema: “Hawa ndio waliomtungia uwongo Mola wao Mlezi. Laana ya Mwenyezi Mungu iwapate waliodhulumu” [Hud: 18] [2]

Kuna aina mbili za kumsitiri muislamu: kuficha makosa yake ya hisia; Ili ampe anachotaka na asitiri mwili wake, na afunike makosa yake, ambayo ni madhambi. muislamu anapomuona nduguye muislamu katika madhambi ni wajibu kumkemea na kumnasihi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, Kisha baada ya hayo haijuzu kwake kumfichua wala kumkashifu, bali anamsitiri na kumuombea uwongofu. Amesema Mwenyezi Mungu. “Hakika wale wanaopenda uchafu uenee miongoni mwa walioamini watapata adhabu iumizayo duniani na akhera” [An-Nur: 19] Na amesema rehema na amani ziwe juu yake: “Enyi watu mlioamini kwa maneno na imani hazijaingia nyoyoni mwenu, msiwasengenye Waislamu, na wala

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2078) na Muslim (1562).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2441) na Muslim (2768).

msifuatilie makosa yao. Kwa maana yeyote anayefuatilia makosa yao, Mwenyezi Mungu atafuatilia makosa yake, na yeyote atakayefuatiliwa makosa yake na Mwenyezi Mungu atamdhihirisha nyumbani kwake." [1]

Na watu wa maasi wapo katika aina mbili: aliyefichikana ambaye hajulikani ametenda dhambi na wala haifanyi kwa dhaahiri, huyu ndiye anayepaswa kufichwa, na kwa ajili hiyo Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alipuuza kusimamisha adhabu kwa mtu aliyesema: "Nimefanya dhambi ya hadd." Hakuuliza habari zake, bali alimwambia: "Je, umesali pamoja nasi?" Akasema: "Ndiyo." Akasema Mtume rehma na amani ziwe juu yake: "Mwenyezi Mungu amekusamehe madhambi yako, au akasema: Adhabu yako ya had" [2]

Na mwingine: anayejitangaza katika dhambi, na wala hajali analolifanya, mtu wa aina hii hafichwi bali ni lazima kupeleka taarifa zake kwa Kiongozi ili kusimamisha uovu wake, na ili kuwazuia wengine mfano wake [3]

4 Kisha akaeleza Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu humsaidia Muislamu maadamu Muislamu anajitahidi kumnusuru ndugu yake, akasema: "Na yeyote aliye katika haja ya ndugu yake, Mwenyezi Mungu atakuwa katika haja yake."[4] Na pia akasema: "Watu wanaopendwa zaidi na Mwenyezi Mungu ni wale ambao wanawanufaisha watu, na vitendo vinavyopendwa zaidi zaidi kwa Mwenyezi Mungu ni kumfariji muislamu" kama kumuondolea dhiki yake, au kumlipia deni lake, au kumuondolea njaa, na kutembea na ndugu mwenye shida ni bora zaidi kwangu kuliko kukaa mwezi mmoja katika msikiti huu - yaani, msikiti wa Madina - kwa mwezi... Na mwenye kwenda na nduguye ili amtimizie shida, basi Mwenyezi Mungu ataiweka imara miguu yake siku ambayo miguu itateleza" [5]

5 Kisha akaelekea kueleza sifa za mtafutaji elimu, hivyo akasema kwamba mja akifuata njia anayoitafuta elimu, Mwenyezi Mungu Mtukufu atamrahisishia njia ya kwenda Peponi. Elimu huingiza katika moyo wa mja utukufu na uwezo wa Mwenyezi Mungu, na inamfanya atambue hukumu za Sharia katika halali na haramu, kwa hivyo anafanya ipasavyo, akitarajia msamaha wa Mwenyezi Mungu na radhi Zake.

Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alikuja na neno "twariq" ili kujumuisha njia zote za kimaumbile kama kuhama kutoka nyumbani hadi msikitini, shuleni, chuo kikuu, kituo, au maeneo mengine. Pia inajumuisha safari katika kutafuta elimu ya kujifunza kutoka kwa wanachuoni, pamoja na njia za kiroho zinazofanyika kwa kuchukua elimu kutoka katika vitabu, na kupitia tovuti na kurasa za wanachuoni, na kusoma kutoka katika vyanzo vyake mbalimbali, njia zote hizo ni katika njia ya elimu [6]

1 Imepokewa na Ahmad (20014) na Abu Dawood (4880).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6823) na Muslim (2764).
3 "Jami' al-Ulum wa al-Hakam" cha Ibn Rajab (2/291-293).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (2442) na Muslim (2580).
5 Imepokewa na Al-Tabarani katika Al-Mu'jam Al-Awsat (6026).
6 Tazama: "Sharh Riyadh as-Salihin" Ibn Uthaymiyn (5/433-434).

Pia alikuja na neno “Elimu” kama lisilojulikana ili kujumuisha matawi yote ya Elimu, bila ya kuwa na kikomo katika kutafuta elimu ya Kiislamu, hata ikiwa ni ya juu zaidi kwa daraja na yenye malipo zaidi, Na ili iingie ndani yake kiasi kidogo na kingi, basi mwenye kufuata njia ya kutaka hukumu ya jambo moja atapata ujira uliotajwa [1]

6 Kisha akaeleza Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, kuhusu fadhila ya kukusanyika misikitini kusoma na kujifunza Qur’ani; huwateremshia Utulivu, na rehema, na Malaika wanawazunguka kutoka kila mahali ili kulinda mkusanyiko wao na mashetani, na Mwenyezi Mungu Mwingi wa Rehema anawataja katika mkusanyiko wa juu kabisa pamoja na Malaika, Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: “Katika Nyumba ambazo Mwenyezi Mungu ameamrisha zitukuzwe, na humo litajwe jina lake, wanamtakasa humo asubuhi na jioni (36) Watu ambao biashara wala kuuza hakuwashughulishi na kumdhukuru Mwenyezi Mungu, na kushika Sala, na kutoa Zaka. Wanaikhofu Siku ambayo nyoyo na macho yatageuka (37) Ili Mwenyezi Mungu awalipe bora ya waliyoyatenda, na awazidishie katika fadhila zake. Na Mwenyezi Mungu humruzuku amtakaye bila ya hisabu” [An-Nur: 36-38].

7 Kisha akabainisha Mtume Rehema na Amani zimshukie kuwa lililo muhimu ni amali, na nasaba hazitazingatiwa Siku ya Qiyaamah, mwenye kushindwa kuokoka na moto na kuingia Peponi, nasaba yake haitamnufaisha, hata akiwa mtoto wa Nabii. Vinginevyo, nasaba ingewasaidia nabii Ibrahim, amani iwe juu yake, na mtoto wa baba wa Mitume, Nuhu, amani iwe juu yake, na mke wa Lut, amani ziwe juu yake, wazazi wa Mtume, amani ziwe juu yake, na ami yake Abu Talib, na wengineo; Mwenyezi Mungu anasema: “Basi litakapopulizwa baragumu hapo hautakuwapo ujamaa baina yao siku hiyo, wala hawataulizana (101) Ama wale ambao mizani zao zitakuwa nzito, hao ndio wenye kufanikiwa (102) Na wale ambao mizani zao zitakuwa nyepesi, hao ndio waliozitia khasarani nafsi zao, na katika Jahannamu watadumu (103) Moto utababua nyuso zao, nao watakuwa na nyuso zilizokunjana” [Al-Mu’minuuna: 101-104].

1 Tazama: Fath al-Bari Ibn Hajar (1/160)

Mafunzo

1. Malipo huendana na kazi, basi mwenye kumuondolea dhiki ndugu yake, Mwenyezi Mungu atampunguzia, na mwenye kuwahurumia viumbe, Mwenyezi Mungu atamrehemu, na mwenye kuwatilia ngumu watu, Mwenyezi Mungu humfanyia ugumu wa mambo yake, na mwenye kumsitiri mwenzie naye husitiriwa. Basi jihadhari.

2. Ni shida ngapi za Siku ya Kiyama! Njia, hesabu, kuruka kwa vitabu na kuingia kwenye moto, na kadhalika. Mungu atuepushe na dhiki hizi kubwa!

3. Kuwarahisishia wadaiwa ni miongoni mwa aina bora za kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu zitakazomuokoa mtu Siku ya Kiyama; Amesema Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake: “Mwenye kutaka Mwenyezi Mungu amnusuru na dhiki za Siku ya Qiyaamah, basi na ampunguzie mwenye kufikwa na mazito, au amwondolee kabisa” [1]

4. Kulipa deni ya waliofilisika na kuwasamehe ni sababu ya kusamehewa dhambi; kwani Mtume amesema: “Alihukumiwa mtu katika wale waliokua kabla yenu, na hakuwa na kheri yoyote isipokuwa alikuwa akichanganyika na watu. Na alikuwa ni tajiri, basi alikuwa akiwaamrisha wafanyakazi wake wamsamehe aliyefilisika, na akasema: Amesema Mwenyezi Mungu, Mwenye nguvu na Mtukufu: Sisi tunastahiki zaidi hayo kuliko yeye, kisha anamsamehe” [2]

5. Linda ulimi wako na macho yako kutokana na makosa na kasoro za watu, Mwenyezi Mungu Mtukufu anahifadhi makosa yako, kwa hivyo hakuna mtu anayeyatangaza.

6. Baadhi ya Wema waliotangulia walisema: Mimi niliwatambua watu ambao hawakuwa na makosa, basi walipoanza kutaja makosa ya watu, basi watu wakataja makosa yao, na nikagundua kuwa ni watu waliokuwa na makosa mengi, basi walipoacha kutaja makosa ya watu, nikasahau makosa yao.

7. Ni wajibu kuwasitiri Waislamu ambao makosa yao hayajulikani kwa watu baada ya kuwausia na kuwakemea kwa nia njema. Baadhi ya walinganiaji wema waliwaambia baadhi ya wale wanaoamrisha mema: Jitahidini kuyaficha maasi; Kwani kuonekana kwa dhambi zao ni dosari kwa Waislamu, na jambo bora kufanya ni kuficha kasoro [3]

8. Iwapo Muislamu ataendelea kutenda dhambi mpaka akaghafilika na hilo, haijuzu kumsitiri, bali ni lazima suala lake lifikishwe kwa Kiongozi ili amwekee adhabu ya hadd, ili aondolewe kwa watu na ili wakome watu wengine mfano wake.

---

1 Imesimuliwa na Muslim (1563).
2 Imesimuliwa na Muslim (1561).
3 “Jami’ al-Ulum wa al-Hakam” cha Ibn Rajab (2/291-293).

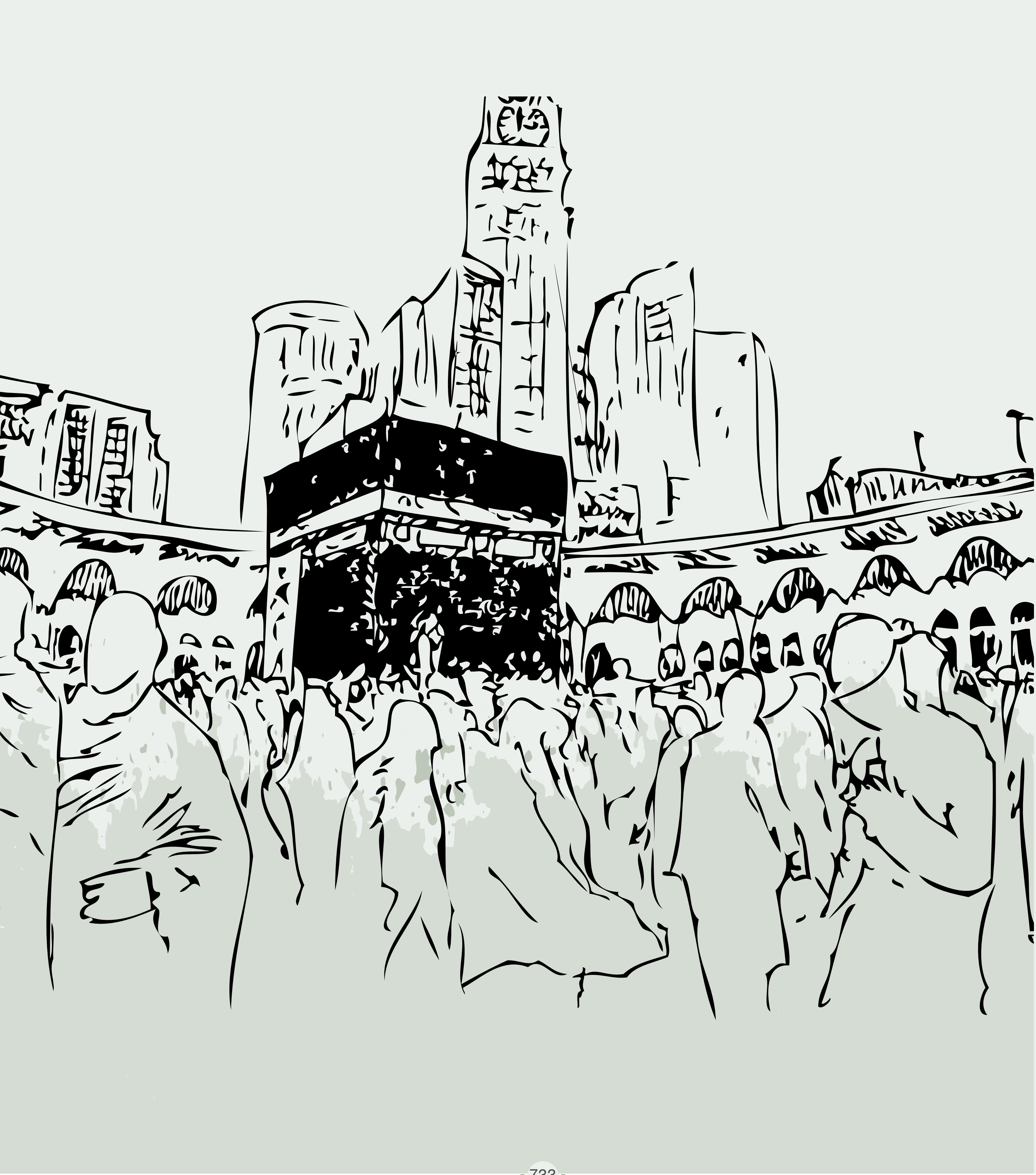

Mafunzo

9 Iwapo watu wanahitaji kuwafichua baadhi ya wakosefu ambao hawakufanya dhambi hadharani, inajuzu, kama vile aliyefanya dhambi hiyo ni shahidi katika kesi au mdhamini wa wakfu, au mfano wa hayo.

Amesema mshairi:

Ukitaka kuishi na dini yako iwe salama = bahati yako ni nyingi na heshima yako ni nzuri

Basi Ulimi wako usitaje makosa ya mtu = bila shaka wewe unayo makosa na watu wana ndimi

Ikiwa macho yako yatakuonyesha makosa = ya watu, basi sema: Ewe jicho, hata wengine wanamacho.

Ishi na watu vizuri na uwe mpole kwa waovu = na ujitenge nao, lakini kwa njia iliyobora zaidi.

10 Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alipenda kuwatimizia watu haja, na alikuwa akisema: "Yeyote miongoni mwenu anayeweza kumnufaisha ndugu yake, basi na afanye hivyo" [1] na kijakazi mdogo alikuwa anashika mkono wake popote anapotaka na anaenda nae[2]. Maswahaba zake Mungu awawie radhi wakafuata mfano wake, basi Abu Bakr akatoa pesa zake katika njia ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, na Umar bin al-Khattab alikuwa akiwachunga wajane usiku, na Uthman bin Affan akanunua kisima cha Rumah na akakifanya kuwa wakfu kwa Waislamu. Mwenye kutaka kumuiga Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, na maswahaba zake na afanye.

11 Al-Hasan Al-Basri, Mwenyezi Mungu amrehemu, alituma kundi la maswahaba zake kwenda kumtimizia mtu haja, akawaambia: Piteni kwa Thabit Al-Bunani, na mchukueni pamoja nanyi, Basi wakaja kwa Thabit, akasema: Mimi niko katika itikafu, wakarudi kwa Hasan na kumwambia, naye akasema: Mwambie: Ewe Ammash! Je, unajua kwamba kutembea kwa mahitaji ya ndugu yako Muislamu ni bora kwako kuliko Hijja moja baada ya nyingine?! Basi wakarudi kwa Thabit, basi akaiacha itikafu yake na akaenda nao.

12 Mtume Rehma na Amani ziwe juu yake alitoa ahadi ya kumrahisishia kuingia Peponi mtafutaji wa elimu. Mwenye kutaka kuingia Peponi na afuate njia ya wanachuoni.

1 Imepokewa na Muslim (2199).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6072).

13 Mwenyezi Mungu akawajaalia wale wanaokusanyika misikitini ili kumtaja malipo yao ni kupata utulivu, Malaika wanawazunguka, rehema inawafunika, na Mwenyezi Mungu Mtukufu anawataja pamoja naye. Ni malipo gani makubwa kuliko haya!

Amesema mshairi:

Ikiwa elimu haikufai kwa lolote, basi bora kuliko hayo ni kuwa mjinga.

Na ikiwa ufahamu wako unakutumbukiza shimoni = basi ni bora hata usingelifahamu

Utavuna matunda ya kushindwa kutokana na ujinga = na kuwa dhalili utakapozeeka.

14 Fikiria kuwa Mola wako Mlezi anakutaja kwa jina na wasifu wako, na akajifakharisha kwako kwa Malaika wake kwa kusema: Mja wangu fulani ananikumbuka. Fadhila kubwa na daraja la juu kwa malipo ya kazi rahisi ambayo kila Muislamu anaweza kuifanya.

15 Usidhani kuwa heshima ya ukoo wako itakunufaisha Akhera, ama ufanye jambo jema na utaokoka, au utafanya uovu na utaangamia. Mwenyezi Mungu Mtukufu alipodhihirisha kauli yake: “Na uwaonye watu wako wa karibu” [Al-Shu`ara: 214] Mtume akasimama na kusema: “Enyi Maquraishi! Mimi sina faida kwenu mbele ya Mwenyezi Mungu, enyi wana wa Abd Manaf, mimi sina faida kwenu mbele ya Mwenyezi Mungu. Ewe Abbas bin Abd al-Muttalib, sitakuwa na manufaa kwako mbele ya Mwenyezi Mungu. Ewe Safiya, shangazi yake Mtume wa Mwenyezi Mungu, mimi sitakuwa na manufaa kwako mbele ya Mwenyezi Mungu. Na ewe Fatima, binti Muhammad, sema chochote utakacho katika mali yangu, na sitakuwa na faida kwako mbele ya Mwenyezi Mungu.”[1].

Amesema mshairi:

Kwa maisha yako, hawi mtu isipokuwa kwa dini yake = Usiache uchamungu ukitegemea ukoo

Uislamu umemnyanyua Salman Faris = na ushirikina umembwaga chini muovu, Abu Lahab.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2753) na Muslim (204).

KATIKA MATENDO BORA SEHEMU YA 2

Kutoka kwa Abu Malik Al-Ash'ariy Mwenyezi Mungu awe radhi naye ambaye amesema: Mtume rehma na Amani zimshukie amesema:

1 "Usafi ni nusu ya imani,

2 Na kusema: Alhamdulilaah (Sifa njema zote ni za Mwenyezi Mungu) inajaza mizani.

3 Na kusema: Subhaanallah) Ametakasika Mwenyezi Mungu, na sifa njema ni za Mwenyezi Mungu, hujaza au huyajaza yaliyo baina ya mbingu na ardhi.

4 Sala ni Nuru.

5 Na sadaka ni Ushahidi(juu ya Imani).

6 Subira ni mwangaza.

7 Na Qur'ani ni hoja kwako au dhidi yako.

8 Watu wote huondoka asubuhi, kwa hivyo yupo anayeiuza nafsi yake na akaiacha huru na mwengine akaiangamiza." [1]

1 Imepokewa na Muslim (223).

Ayah

Amesema Mwenyezi mtukufu:

- ﴿*Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wanao tubu na huwapenda wanaojisafisha.*﴾ [Al-Baqara: 222].
- ﴿*Na Siku hiyo kipimo kitakuwa kwa Haki. Basi watakaokuwa na uzani mzito, hao ndio watakaofanikiwa (8) Na watakaokuwa na uzani khafifu, basi hao ndio waliozitia khasarani nafsi zao kwa sababu ya kuzipinga Ishara zetu.*﴾ [Al-A'raf: 8, 9].
- ﴿*Hakika Mwenyezi Mungu amenunua kwa Waumini nafsi zao na mali zao kwa kuwa wao watapata Pepo.*﴾ [Al-Tawba: 111].
- ﴿*Hakika Sala inazuilia mambo machafu na maovu.*﴾ [Al-Ankabut: 45].
- ﴿*Hakika wenye subira watapewa ujira wao bila ya hisabu.*﴾ [Al-Zumar: 10].

Msimulizi

Ni: Al-Harith bin Al-Harith, na ikasemwa jina lingine tofauti na hilo, Abu Malik, Al-Ash'ari, Al-Shami, aliyesilimu na akafuatana na Mtume rehma na amani zimshukie na akapigana pamoja na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, amesema Mtume kuhusu yeye: "Ewe Mola, mrehemu Ubaid Abi Malik Al-Ash'ari, na umjaalie awe juu ya watu wengi." [1] alifariki dunia kwa tauni mwaka. (18 AH) [2]

Muhtasari

Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, anataja baadhi ya milango ya kheri itakayotia uzito zaidi katika mizani ya mja siku ya Qiyaamah, na kwamba mafikio ya watu yamo mikononi mwao, hivyo baadhi yao huokoa nafsi zao na wengine huziangamiza.

1 Imepokewa na Ahmad (22907).

2 Tazama ufafanuzi wake katika: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" na Ibn Abd al-Barr (1/ 284), "Historia ya Damascus" cha Ibn Asaker (67/ 187), "Asad al- -Ghaba" cha Ibn al-Athir (5/ 272).

Ufahamu

1 Ametaja Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuwa utakaso ambao ni utakaso kwa ujumla wake ikiwa ni pamoja na kutawadha kwa ajili ya swala na kufanya ibada ni sawa na nusu ya imani. Ikiwa muumini ameamriwa kuwa msafi kwa nje na ndani, basi usafi wa nje ni nusu ya hiyo, na imani inaweza kumaanisha ibada. Kama Asemavyo Mola Mtukufu: "Na Mwenyezi Mungu si mwenye kupoteza imani zenu" [Al-Baqara: 143] yaani: sala zenu, na usafi ni nusu yake kwa sababu ni sharti ndani yake sala haikubaliki bila hiyo.

Utakaso ni miongoni mwa ibada kubwa kabisa ambayo kwayo mja hujikurubisha kwa Mola wake. Amesema Allah, utukufu ni wake: "Mwenyezi Mungu huwapenda wanaotubu na huwapenda wanaojisafisha" [Al-Baqara: 222].

Tunapata dalili kuwa kutokana na hili kwamba matendo yanajumuishwa katika imani, na kwamba inaongezeka kwa utiifu na inapungua kwa uasi.

2 Na Mtume, rehma na amani zimshukie, amesema kuwa kauli ya mja: "Sifa njema zote ni za Mwenyezi Mungu" itajaza mizani ya mja Siku ya Kiyama kwa malipo yake makubwa, na sifa njema ni za Mwenyezi Mungu.

Mizani ni kitu kilichoandaliwa na Mwenyezi Mungu, ambacho amali za waja zitapimwa siku ya Qiyama, nayo ina visahani viwili. Ikiwa mizani ya wema itazidi, atakuwa miongoni mwa washindi, la sivyo atakatishwa tamaa na kupotea, Na akasema Allah utukufu ni wake: "Na Siku hiyo kipimo kitakuwa kwa Haki. Basi watakaokuwa na uzani mzito, hao ndio watakao fanikiwa (8) Na watakaokuwa na uzani khafifu, basi hao ndio waliozitia khasarani nafsi zao kwa sababu ya kuzipinga Ishara zetu" [Al-A'raf: 8, 9].

3 Na kauli ya mja: "Ametakasika Mwenyezi Mungu na sifa njema ni za Mwenyezi Mungu" - na utukufu: kumtakasa Mwenyezi Mungu kutokana na kila upungufu na kasoro - kuna ujira mkubwa kiasi kwamba kama malipo hayo yangekuwa ni mwili, basi ungejaza vilivyo kati ya mbingu na ardhi. Basi kama malipo ya kusema: "Sifa njema zote ni za Mwenyezi Mungu" yanajaza mizani, basi mja, akiifuatishia kwa kusema: "Utukufu ni wa Mwenyezi Mungu", hupita juu ya malipo yao mpaka yajae yaliyo baina ya mbingu na ardhi, na hiyo ni kwa sababu ya kumhimidi Mola wake kwa yale anayostahiki, na akamtakasa na kila dosari na upungufu(1)

4 Kisha, Mtume rehema na amani zimshukie, akaeleza kuwa swala ni nuru inayomuongoza mja kwenye haki, hivyo moyo wa mwenye kusimamisha swala hujaa nuru za hekima, uongofu na elimu, sala na uasherati havikutani kamwe. Amesema Allah mtukufu: "Hakika Sala inazuilia mambo machafu na maovu" [Al-Ankabut: 45].

1 Tazama: "Al-Mufhim Lama Ashkal kutoka kwa mukhtasari wa kitabu cha Muslim" cha Abi Al-Abbas Al-Qurtubi (3/102).

5 Sadaka ni ushahidi wa uaminifu wa imani ya mja. Mtu huzaliwa akiwa na sifa ya kupenda pesa, kwa hivyo ikiwa anajitahidi kuiondoa, hii ni ishara ya imani na imani yake.

Pia ni dalili na hoja kwake mbele ya Mola wake Mlezi Siku ya Kiyama atakapoulizwa juu ya fedha zake alizipataje?[1]

6 Subira - kwa namna zote: katika kumtii Mwenyezi Mungu, katika kumuasi, aliyetakasika, na katika Qadari zake – ni nuru ambayo kwayo mja anapata ufahamu katika njia ya haki.

7 Qur'an ima ni hoja kwako ambayo itakunufaisha Siku ya Kiyama mbele ya Mwenyezi Mungu. Pale ulipoisoma na ukaiamini na ukanufaika na yale yaliyomo, au ni hoja ya kukuangamiza pale utapoiacha na ukaacha kuifanyia kazi.

8 Kisha Mtume Rehema na Amani zimshukie akamalizia maneno yake kwa kusema kuwa watu wote wanajitahidi kutimiza maslahi yao - na akataja matembezi ya asubuhi, ambayo ni matembezi ya mwanzo wa mchana ambapo watu hukimbilia riziki zao - juhudi ya mtu ikiwa sambamba na Sharia, basi huyu kaiuza nafsi yake kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na Yeye ndiye anayeikomboa na kuiokoa kutokana na adhabu ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: "Hakika Mwenyezi Mungu amenunua kwa Waumini nafsi zao na mali zao kwa kuwa wao watapata Pepo" [Al-Tawba: 111]. Ama atakayefuata matamanio yake kinyume na amri ya Mwenyezi Mungu, Utukufu ni Wake, basi huyu kaiuza nafsi yake kwa Shetani, hivyo akaiangamiza na atastahiki adhabu kwa ajili yake.

1 Tazama: "Daleil al-Falahien li Tareeq Riyad al-Salihin" cha Ibn Allan (1/150).

Mafunzo

1. Chunga usafi wa sura yako ya nje, nguo zako, na mwili wako, vile vile jitahidi kutakasa matendo yako ya siri kutokana na unafiki na dhambi kwani ni sehemu za imani.

2. Usafi ni mojawapo ya milango muhimu ya upendo wa Mwenyezi Mungu kwa mja, kwa hiyo tumia fursa hiyo kwa kutaka radhi zake.

3. “Sifa njema zote ni za Mungu” ni neno ambalo ni jepesi katika ulimi, na Muislamu haoni tabu yoyote ya kulirudia, na lina ujira mkubwa ambao hakuna awezaye kuuwekea mipaka isipokuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu. Usipuuze kudumu na utajo huu.

4. Mwenyezi Mungu ameweka malipo makubwa kwa kazi nyepesi; Ili kuwarahisishia waja Wake na kuwafanyia wema. Mwenyezi Mungu, utukufu ni Wake, ni Mola Mlezi mwenye rehema, huruma na ni mpole.

5. Mizani ni kweli, iliyotajwa katika Qur’an na Sunnah, na Muumini hatakiwi kuto kuiamini.

6. Weka ulimi wako unyevu kwa kusema: “Ametakasika Mwenyezi Mungu na sifa njema ni za Mungu”; malipo yake ni makubwa.

7. Dumisha sala; kwani hutia nuru katika moyo wa muumini, inayomuongoza kwenye haki na kumdhihirishia upotovu.

8. Endelea kusali kwa wakati; Kwani ni nuru inayomulika kaburi la mja, ili apate faraja siku ya upweke.

9. Usiache kusali, kwani Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam atakutambueni kwayo Siku ya Kiyama. Pale inapoonekana nuru kutoka mwilini mwako, basi anakuita kwenye beseni lake na kukuombea uombezi, Amesema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Siku ya Kiyama watu wangu wataitwa weupe, wenye kung’aa kutokana na athari za kutawadha”[1]

10. Mwenye nuru zaidi miongoni mwa watu ni yule mwenye kuchunga sana swala na masharti yake, nguzo, wajibu na Sunnah zake.

11. Angalia nafsi yako mwenyewe; ukiikuta safi katika kutoa katika njia ya Mwenyezi Mungu, basi tulia na furahi, na ujue kwamba huu ni ushahidi wa imani yako, vinginevyo pigana na matamanio yako na shetani wako.

12. Jua kwamba utawajibika Siku ya Kiyama kwa pesa zako, umezipata wapi na umezitoa kwenye nini? Ukitumia alichokupa Mwenyezi Mungu Kwa radhi yake, hiyo itakuwa ni hoja kwako ukiulizwa.

---

1 Imepokewa na Al-Bukhari (136) na Muslim (246).

13 Subira ina shida na taabu, lakini inazalisha nuru inayomuongoza aliyechanganyikiwa, kumfariji mpweke, na kumfariji aliyefiwa.

14 Ijaalie Qur'ani kuwa ni hoja kwako, basi fanya haraka kuisoma, na utafakari maana yake, na ufanyie kazi hukumu zake. Hakika itamuombea mja Siku ya Qiyaamah kwa kusema: "Nilimzuia asilale usiku, basi nikubalie uombezi wangu kwake" [1]

15 Hakuna anayestahiki fedheha na adhabu kuliko yule ambaye Mwenyezi Mungu alimpa Qur'ani na akampa ufahamu ndani yake, kisha akarudi nyuma kwa visigino vyake na akaacha kuifanyia kazi.

16 Unataka lipi kati ya makundi mawili: mwenye kujikomboa kwa kufuata Sharia, au mwenye kuiharibu kwa kufuata matamanio ya nafsi yake?!

17 Ewe unaeiuza nafsi yako, chagua bei nzuri zaidi; Ama uiuze hadi kufa na kuteswa, au uiuze mbinguni na kwa radhi za Mwenyezi Mungu.

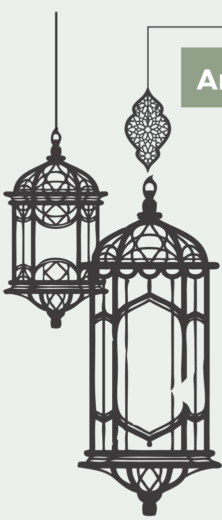

Amesema mshairi:

Uvumilivu ni kama jina lake, chungu katika ladha… lakini matokeo yake ni matamu kuliko asali.

Mshairi alisema:

Soma kitabu cha Mungu na uelewe hekima yake = utapata zawadi ya Mungu kwa ukarimu

Hicho Kitabu ni usemi wa kweli kwa kila mwenye akili timamu = na ni mwangaza kwa nuru yake takatifu

Inaongoza kwenye uzuri wa jumla, na ni usalama wa mioyo na faraja ya miili.

Qur-aan ameiteremsha na Bwana, Hafidh = ili kumfundisha mwanadamu ufasaha bora kabisa.

1 Imepokewa na Ahmad (6626).

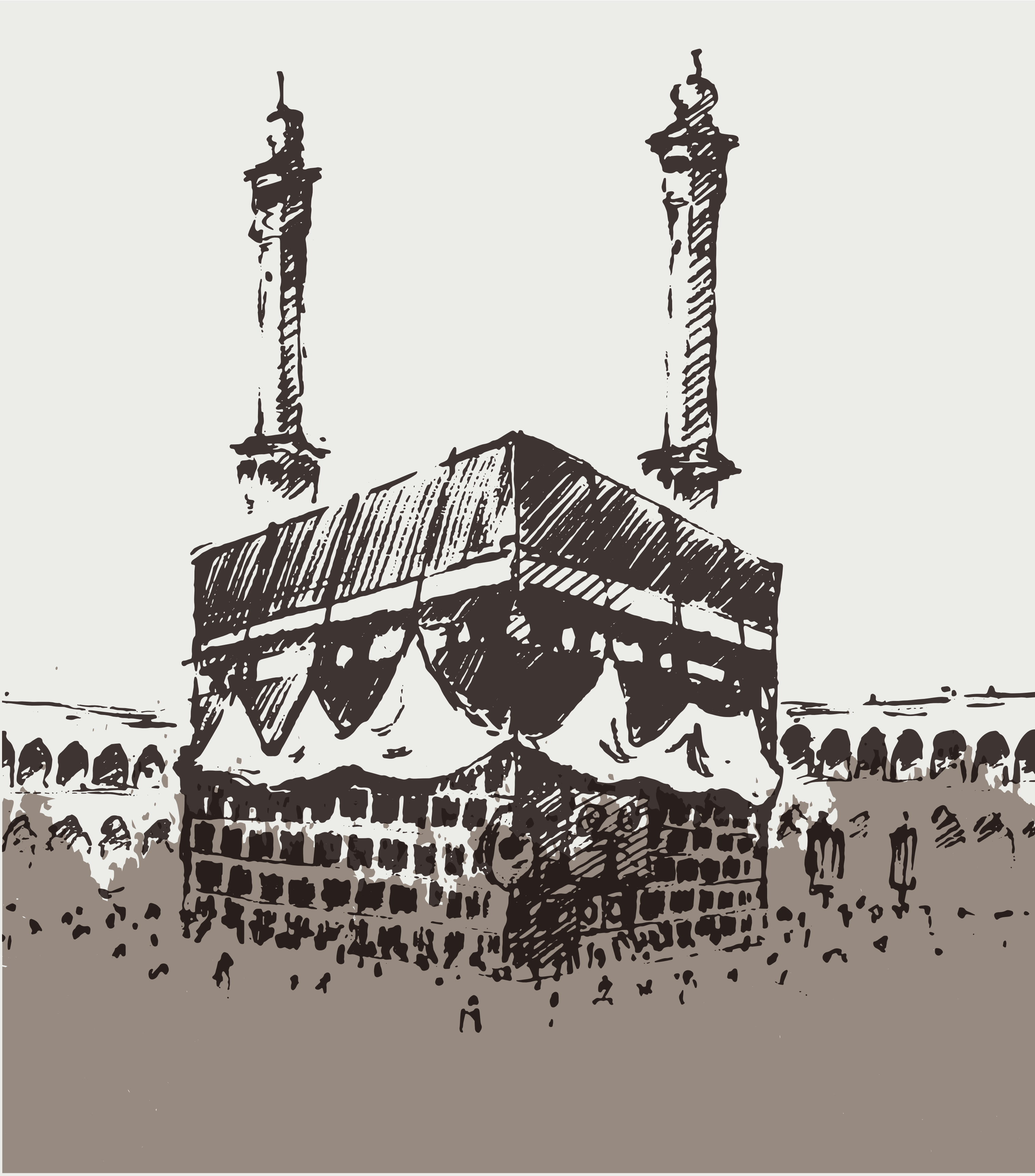

KATIKA MATENDO BORA SEHEMU YA 3

Kwa kutoka kwa Abu Hurairah Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema:

1 "Watu aina saba Mwenyezi Mungu atawatia kwenye kivuli chake siku ambayo hakuna kivuli ila chake.

2 Imamu Muadilifu

3 Kijana aliyekulia katika ibada ya Mwenyezi Mungu.

4 Mtu ambaye moyo wake umefungamana na misikiti.

5 Watu wawili waliopendana kwa ajili ya Mwenyezi Mungu. wakakusanyika kwa ajili yake na kutawanyika kwa ajili yake.

6 Mwanaume aliyekaribishwa na mwanamke mwenye cheo na mrembo, akasema: Mimi namuogopa Mwenyezi Mungu.

7 Mtu aliyetoa sadaka na akaificha mpaka mkono wake wa kushoto usijue mkono wake wa kulia unatoa nini.

8 Na mtu aliye mtaja Mwenyezi Mungu kwa siri, mpaka akalia".[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (660) na Muslim (1031).

Ayah

Amesema Mwenyezi mtukufu:

- ﴾*Mkizidhihirisha sadaka ni vizuri; na mkizificha mkawapa mafakiri kwa siri basi hivyo ni kheri kwenu, na yatakuondoleeni baadhi ya maovu yenu. Na Mwenyezi Mungu anazo khabari za mnayo yatenda.*﴿ [Al-Baqara: 271].
- ﴾*Na WanapoSikia yaliyoteremshwa kwa Mtume utaona macho yao yanachururika machozi kwa sababu ya Haki waliyoitambua. Wanasema: Mola wetu Mlezi! Tumeamini. Basi tuandike pamoja na wanaoshuhudia.*﴿ [Al-Ma'ida: 83].
- ﴾*wao walikuwa ni vijana waliomuamini Mola wao Mlezi. Na Sisi tukawazidisha uwongofu.*﴿ [Al-Kahf: 13].
- ﴾*Katika Nyumba ambazo Mwenyezi Mungu ameamrisha zitukuzwe, na humo litajwe jina lake, wanamtakasa humo asubuhi na jioni (36) Watu ambao biashara wala kuuza hakuwashughulishi na kumdhukuru Mwenyezi Mungu, na kusimamisha Sala, na kutoa Zaka. Wanaikhofu Siku ambayo nyoyo na macho yatageuka.*﴿ [An-Nur: 36-37].
- ﴾*Na ama yule anayeogopa kusimamishwa mbele ya Mola wake Mlezi, na akajizuilia nafsi yake na matamanio (40) Basi huyo, Pepo itakuwa ndiyo makaazi yake!.*﴿ [Al-Nazi'at: 40, 41].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, maarufu kwa lakabu yake, na hili jina ndio maarufu zaidi kuliko yote yaliyosemwa kuhusu jina lake na jina la baba yake. Alisilimu katika mwaka wa vita vya Khaybar, na akavishuhudia pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, kisha akashikamana naye na akadumu humo, Kwa kutaka elimu, mmoja wa masahaba waliohifadhi sana, alikuwa mtawala wa Bahrain kwa kipindi cha ukhalifa wa Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kisha akauacha utawala. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH)[1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anataja makundi ya Waislamu ambao Mwenyezi Mungu atawatia kwenye kivuli chake Siku ya Kiyama, na watakuwa salama na joto la jua na uvundo wa Jahannam. Nao ni: Imamu muadilifu, kijana mtiifu kwa Allah, mwenye kushikamana na misikiti, mwenye kupendana kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, mwenye kuacha matamanio kwa ajili ya kumcha Mungu, mwenye kuficha sadaka yake, mwenye kulia katika upweke wake kwa kumcha Mungu.

1 Tazama tafsiri yake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Nu'aym (4/ 1846), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (3/357), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anasimulia kuhusu aina saba za Waumini wanaostahiki kufunikwa na Mwenyezi Mungu Mtukufu katika kivuli chake Siku ya Kiyama, ambapo hakuna kivuli wala chochote kinachomzuilia mja joto la jua linalokaribia vichwa vya viumbe.

Na wala haimaanishi kuwa watakuwa chini ya kivuli cha Mwingi wa Rehema kwa hakika; Kwa vile jambo hili linalazimu kuwa jua liwe juu ya Mola Mlezi wa walimwengu, na hilo ni batili, lakini kinachokusudiwa ni kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu anawaumbia kitu cha kuwafunika, au kinachokusudiwa ni kwamba watakuwa wamo katika rehema yake na usalama wake, na ulinzi, Utukufu ni Wake, na kueneza kivuli Kwake, Utukufu ni Wake, au kwa Arshi Yake, ni kuegemeza kwa heshima, utukufu na ukaribu[1].

Haikusudiwi kudhibiti kwamba wataofunikwa ni hawa peke yao tu; Kwa kuwa zimepokewa Hadithi nyingi zinazosema kuwa wasiokuwa hao saba wanaingia kwenye kivuli cha Mwingi wa Rehema, kama vile kauli yake Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Mwenye kumngojea(kumuongezea muda wa kulipa deni lake) mwenye dhiki na shida au kumwondolea shida, Mwenyezi Mungu atamweka kwenye kivuli chake”[2]. Kinachokusudiwa hapa ni kutaja baadhi yao, sio kuwadhibiti kwa idadi yao.

2 Wa kwanza katika hao: Imamu muadilifu, naye ndiye anayefanya uadilifu katika mambo ya watu wanaomfuata, na hii inajumuisha mtawala na wasaidizi wake katika dola na Imarati, ndogo na kubwa, lakini pia inajumuisha hakimu anayehukumu baina ya walalamikaji kwa uadilifu, na mkuu wa familia anayeitunza vyema familia yake na ni mwadilifu baina yao.

Na alianza na imamu kwa sababu alistahiki kuanza naye. Kwa kuwa atakuwa mkaribu zaidi wa watu kwa Mwenyezi Mungu Siku ya Qiyaamah, amesema Mtume: “Hakika wale waadilifu mbele ya Mwenyezi Mungu watakuwa juu ya mimbari za nuru, upande wa kuliani mwa Allah Mwingi wa Rehema, Mwenye nguvu na Mtukufu, na mikono yake yote miwili ni ya kulia. Ambao ni waadilifu katika hukumu zao, na jamaa zao, na walinzi wao”[3] na hayo ni malipo ya kukiuka matamanio yao. na subira yake katika kutekeleza yale ambayo matamanio yake, ulafi, na hasira yake vinamwita huko, pamoja na uwezo wake wa kufikia lengo lake hilo; Imamu muadilifu huitwa na dunia yenyewe, na akasema: Mimi namuogopa Mwenyezi Mungu, Mola Mlezi wa walimwengu wote. Na huyu ndiyo kiumbe mwenye manufaa zaidi kwa waja wa Mwenyezi Mungu, kwa sababu Imamu anapokuwa Mwema basi raia wote huwa wazuri na wenye wema.[4].

3 Kisha kijana ambaye alikulia katika utii kwa Mungu Mwenyezi, na kijana alichaguliwa kwa ajili hiyo kwa sababu ujana ni rahisi kwa tamaa na kuanguka katika dhambi. Ambapo nguvu na udanganyifu wa afya na ujengaji, huitaka nafsi kutimiza lengo la matamanio ya dunia na starehe zake zilizokatazwa[5]. Tofauti na mzee; Kwani akiona miongoni mwa alama za mvi, udhaifu, na ukaribu wa kifo ni nini kilichomleta karibu na ibada na kumweka mbali na dhambi. Ikiwa kijana huyo ataenda na vishawishi hivyo vya kumtii Mwenyezi Mungu kwa kumwogopa, ataifikia daraja hiyo. Ndio maana Mtume rehema na amani ziwe juu yake, akasema: “Mwenyezi Mungu humstaajabia kijana asiye na mambo ya ujana (tamaa za haramu). [6]

1) “sherh Al-Nawawi katika sahihi Muslim” (7/ 121).
2 Imesimuliwa na Muslim (3006).
3 Imesimuliwa na Muslim (1827).
4 Fath Al-Bari cha Ibn Rajab (6/46).
5 Fath Al-Bari cha Ibn Rajab (6/46).
6 Imesimuliwa na Ahmed (17371).

4 Kundi la tatu: Mtu ambaye moyo wake umeshikamana na nyumba za Mwenyezi Mungu, basi haziwachi isipokuwa kwa kusitasita, na anapoziacha hamu yake inakuwa kubwa na kali kuliko mkaa wa moto. Na hii hutokea tu kwa yule anayejitawala nafsi yake na kuiongoza kwenye utiifu kwa Mungu, hivyo inanyenyekea Kwake.Tamaa inakuita tu kupenda sehemu za matamanio na michezo, ima iwe inaruhusiwa au haramu, na sehemu za biashara na kupata pesa, kwa hivyo hajiwekei mipaka ya kupenda sehemu za ibada isipokuwa kwa wale wanaopinga matamanio yao, na kumpa upendo wao Mola wao mlezi.[1]

5 kundi la nne: Wale wanaopendana kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, hawakuletwa pamoja kwa maslahi au makubaliano juu ya uasi au nasaba tu, kuoana au ushabiki. Na walikuwa wenye urafiki, kupendana, Badala yake, walikusanyika kwa utiifu kwa Mwenyezi Mungu. Hakuna kinachowasukuma kupenda na kuchukia isipokuwa (msingi wa mapenzi au chuki kwa ajili ya Allah ALWALAA WALBARAA). Basi yeyote anayempenda Mwenyezi Mungu,nao wanampenda na wanamfanya rafiki, na anayemchukia Mwenyezi Mungu na anaifanyia uadui dini yake, basi wanamchukia na kumkataa, hata akiwa jamaa wa karibu zaidi. Amesema Allah Mtukufu: "Enyi mlio amini! Mnapo sema siri na Mtume, basi tangulizeni sadaka kabla ya kusemezana kwenu. Hiyo ni kheri kwenu na usafi zaidi. Na ikiwa hamkupata cha kutoa, basi Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu" [Al-Mujaadil: 22].

6 Kisha mtu mmoja aliyeitwa na mwanamke mrembo mwenye nasaba nzuri na mwenye pesa ili azini naye, akamkumbuka Mola wake Mlezi na akasema: Mimi namuogopa Mwenyezi Mungu, na nimejiepusha naye. Bali Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake, amemtaja mwanamke kuwa ni mzuri, mwenye hadhi na heshima, kwa sababu ikiwa uzuri utachanganyikana na heshima na kuinuliwa, basi jambo hilo ni kamili na lenye nguvu. Huku akimtajirisha kuhusu uchumba wake. Kujiepusha baada ya yote hayo ni dalili ya kutanguliza khofu ya Mwenyezi Mungu juu ya matamanio ya nafsi, na mwenye nayo amejumuishwa katika kauli ya Mola Mtukufu: "Na ama yule anayeogopa kusimamishwa mbele ya Mola wake Mlezi, na akajizuilia nafsi yake na matamanio" [Al-Nazi'at: 40]. Hivi ndivyo ilivyotokea kwa Yusufu, amani iwe juu yake [2].

7 Kisha mtu akatoa gharama katika njia ya Mwenyezi Mungu, kisha akaificha kwa watu wote – kwa aliye wa karibu na hata mgeni - na hivyo akaonyesha kuzidi kwake katika uficho kwa kuficha kutoka kwa mkono wake wa kushoto kile kilichotolewa na mkono wa kulia. Kuficha sadaka kulikuwa kukitamanika kwa sababu ya ikhlasi na kuharamisha unafiki, na kwa ajili hiyo Mwenyezi Mungu akasema: "Mkizidhihirisha sadaka ni vizuri; na mkizificha mkawapa mafakiri kwa siri basi hivyo ni kheri kwenu, na yatakuondoleeni baadhi ya maovu yenu. Na Mwenyezi Mungu anazokhabari za mnayoyatenda" [Al-Baqara: 271].

Wanachuoni wengi wanaona kuwa kinachokusudiwa katika hili ni sadaka za kujitolea, wakati zaka na faradhi zingine za kisheria zinapaswa kuonyeshwa ili kuonyesha hukumu za Sharia, na watu wanakusanyika ili kuzifanyia kazi[3].

8 Na kundi la saba: mtu aliyemtaja Mwenyezi Mungu katika upweke wake, mbali na macho ya watu na masikio ya watu, akakumbuka kiyama, na adhabu yake, na aliyowaandalia watu wema wa neema, macho yake yakatokwa na machozi. Kwa kuhofu na upendo kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu. Na kwa hakika ametaja kuwa katika hali ya upweke,kwa sababu anakuwa hakukusudia kujionesha, au kutaka sifa,na inamuweka karibu Zaidi na ikhlaas na mapenzi ya kweli na kuwa na khofu.

1 Fath Al-Bari cha Ibn Rajab (6/47).
2 Fath al-Bari cha Ibn Rajab (6/49), al-Kawakeb al-Darari cha al-Kirmani (5/46).
3 “”almifham lamaa ‘ushakil min talkhis kitab muslimin” cha Al-Qurtubi (3/76).

Mafunzo

1. Jitahidi kuwa na sifa zote au zaidi ya sifa hizi, ili upate kuwa salama zaidi na adhabu ya Mwenyezi Mungu.

2. Zingatia sifa za makundi yote haya; Utaona kwamba "vitendo vyao vimehitilafiana kwa sura na mkusanyiko wao una maana moja, nayo ni kupigana kwao wenyewe na kupinga matamanio yao, na hilo kwanza linahitaji juhudi kubwa ya nafsi na subira juu ya kujizuia na sababu ya matamanio, hasira au tamaa, na katika kupambana na hilo kuna dhiki kali juu ya nafsi, na huleta maumivu makubwa kwa ajili yake, kwa sababu moyo unakaribia kuwaka kutokana na joto la matamanio, au ghadhabu unapoenea ikiwa hautazimwa kwa kufikia lengo hilo. Hakuna ubaya, malipo ya subira ni kwamba joto likizidi katika hali hiyo, na watu wakakosa kivuli cha kuwakinga na joto la jua siku hiyo, saba hawa watakuwa chini ya kivuli cha Mwenyezi Mungu na hawatapata maumivu katika joto la hali ya kisimamo ikiwa ni malipo ya subira yao katika joto la moto wa matamanio au hasira hapa duniani[1].

3. Kila mlinganiaji, mwelimishaji, na mwanachuoni lazima atumie mfumo wa kutaja idadi ili kudhibiti maana anazotaka kuzitaja kwa watu; Kwa msikilizaji, ukianza kwa kutaja nambari, ana shauku ya kujua na kuhifadhi nambari iliyohesabiwa.

4. Yasikudanganye mamlaka na cheo chako, wala usilazimishe kuwadhulumu waja; Udhalimu ni giza Siku ya Kiyama.

5. Ukiwa na cheo, watendee haki watu na usiwadhulumu. Watu wa kwanza kusalimika na joto la jua na adhabu ya moto Siku ya Kiyama ni Imamu mwadilifu.

6. Kijana, hii ni nafasi yako ya kukitafuta kivuli cha Mwenyezi Mungu Mtukufu siku ya maafa makubwa, basi dumu katika utiifu na jihadhari na maasi.

7. Mwenyezi Mungu Mtukufu aliwasifu watu wa Pangoni kwa sababu walikuwa wadogo, na pamoja na hayo walijitenga na dunia na matamanio yake na anasa zake ili kumuabudu Mwenyezi Mungu peke yake.

8. Muumini Msikitini ni kama samaki ndani ya maji, na mnafiki msikitini ni kama ndege ndani ya zizi [2]. Kwa hivyo jikague wewe uko sehemu gani!

9. Kama vile maelfu ya watu wa dunia wanavyotamani majumba walimokutana na maelfu yao, na wanatamani nyumba walizofuatana nazo ndugu zao; Kadhalika Waumini ambao nyoyo zao zimeshikamana na Misikiti; Kwa kupitia msikiti ndio waliwajua ndugu zao katika imani ya Mwenyezi Mungu, ambapo msikiti ni mahali panapohusishwa na Mwenyezi Mungu kuliko mahala pengine duniani kote; Kwa sababu ni nyumba zake[3]. Basi uwe miongoni mwa Waumini wanaotamani nyumba za Mwenyezi Mungu Mtukufu na ushikamane nazo.

10. Upendo kwa ajili ya Mwenyezi Mungu na chuki kwa ajili ya Mwenyezi Mungu ni sifa za imani. Kwa hivyo hakikisha unajipamba nayo.

1 Fath Al-Bari cha Ibn Rajab (6/46).
2 "Tuhfat al-Ahwadhi" cha al-Mubarakpuri (7/58).
3 al'iifsah ean maeani alsahahi"" na Ibn Hubairah (6/236).

11 Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuwa mtu mmoja alimtembelea ndugu yake katika kijiji kingine, na Mwenyezi Mungu akampelekea malaika kwenye njia yake, basi alipomjia akasema: Unakwenda wapi? Akasema: nakwenda kwa ndugu yangu katika kijiji hiki, akasema: Je! Kuna faida ya kimali unaitaka kutoka kwake? Akasema: Hapana, isipokuwa nilimpenda kwa ajili ya Mwenyezi Mungu. Akasema: Mimi ni mjumbe wa Mwenyezi Mungu kwako kwamba Mungu amekupenda wewe kama ulivyompenda kwa ajili yake[1].

12 Baadhi ya waliotangulia walisema: Ukiwa na ndugu unayempenda kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, naye akaleta tukio na hukumchukia kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, basi mapenzi yako hayakuwa kwa Mwenyezi Mungu.[2]

13 Ukijiepusha na matamanio, kwa kutaka radhi za Mwenyezi Mungu, na kuogopa ghadhabu yake na adhabu yake, Mwenyezi Mungu Mtukufu atakubadilishia kwa starehe za Peponi na usalama kutokana na adhabu ya Moto.

14 Jitahidi kutoa Sadaka ya siri; kwani huizima ghadhabu ya Mola mlezi, aliyetukuka na kutukuzwa.

15 Ukiona kwamba watu wanafuata mfano wako kwa kutoa sadaka kwa dhahiri, basi ionyeshe na umwombe Mwenyezi Mungu Mtukufu, ikhlasi hata ikiwa ni sadaka ya sala za sunna. Lakini ikiwa unaogopa kwa ajili ya ikhlasi yako, kujificha ni bora zaidi.

16 Kuhusu hali ya kuwa peke yake katika kumtaja Mwenyezi Mungu, aliusia na akapendekeza kuwa mtu atenge muda katika upweke wake ili ajutie dhambi zake, amrudie Mwenyezi Mungu kwa ikhlasi kutoka moyoni mwake, na amuombe msamaha. Allah Humjibu mwenye dhiki ikiwa atamuomba, Na kutoufanya upweke wake ni kwa ajili ya starehe zake akawa kama wanyama ambao wao wamesalimika na kuulizwa chochote mbele za viumbe siku ya qiyama. Kwa hiyo yeyote ambaye haoni kama ana usalama kutokana na hilo basi azidishe kulia kwake akiwa peke yake na ahisi kutofurahishwa na haliyake, na dunia inakuwa jela yake kwa ajili ya dhambi zake zilizopita[3].

17 Kujitenga kuliko sahihi ni kwa kumtaja Mwenyezi Mungu, na kutafakari juu ya ukuu wake, utukufu wake, ukali wake na adhabu yake, na kujihisabu kwa yale ambayo umezembea katika haki ya Mola wako Mlezi, na si kama wafanyayo wazushi, ambao hujitenga kwa kufanya nyiradi na ibada za uwongo na katika namna za uzushi, na kisha kudai baada ya hapo kuwa wanafunguliwa baadhi ya mambo yasiyoonekana kwa watu wengine!

18 Yazid al-Ruqashi, Mwenyezi Mungu amrehemu, alikuwa akisema: “Ewe Ujinga ulioje! wamenitangulia waja wema wafanya ibada na wakanipita katika matendo,na mimi nimekatikiwa Nuhu analia juu ya dhambi yake, na Yazid halii juu ya dhambi yake!”[4].

---

1 Imepokewa na Muslim (2567).

2 Fath Al-Bari cha Ibn Rajab (6/48).

3 “ataudhwiih liSharh Al-Jami’ Al-Sahih” cha Ibn Al-Mulqqin (6/454).

4) “sherh Sahih Al-Bukhari” cha Ibn Battal (10/187).

128

Hadithi

UBANA WA MILANGO YA KHERI

Kutoka Kwa Abu Dharr, Mwenyezi Mungu awe radhi naye

1 Kwamba maswahaba walimwambia Mtume rehma na Amani zimshukie: “Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu! Watu wenye mali wamekwenda na ujira wao mkubwa, wanaswali tunaposwali, wanafunga sisi tunapofunga, na wanatoa sadaka kutokana na fedha zao za ziada.

2 Akasema Mtume: Je! Mwenyezi Mungu hakukufanyieni sadaka mnazotoa?

3 Kumtakasa Mwenyezi Mungu ni sadaka, kila kumtukuza ni sadaka, kila neno la kumsifu ni sadaka, na kila tahlili ni sadaka.

4 Kuamrisha mema ni sadaka, na kukataza maovu ni sadaka.

5 Na katika ndoa ya mmoja wenu kuna sadaka.

6 Wakasema maswahaba: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, vipi mmoja wetu akidhi matamanio yake kisha apate ujira? Akasema Mtume: “Je, mnaonaje kama akiyaweka matamanio hayo kwenye haramu atapata dhambi?” Basi akifanya katika halaali anapata thawabu” [1]

1 Imepokewa na Muslim (1006).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

> ﴿*Wote hao si sawa sawa. Miongoni mwa Watu wa Kitabu wamo watu waliosimama baraabara, wanasoma Aya za Mwenyezi Mungu nyakati za usiku, na pia wanasujudu (113) Wanamuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, na wanaamrisha mema na wanakataza maovu na wanakimbilia katika mambo ya kheri. Na hao ndio miongoni mwa watenda mema (114) Na kheri yoyote wanayo ifanya hawatanyimwa malipo yake. Na Mwenyezi Mungu anawajua wachamngu.*﴾ [Al-Imran: 113-115].

> ﴿*Hapana lawama kwa wanyonge, wagonjwa, na wasiopata cha kutumia, maadamu wanamsafia niya Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Hapana njia ya kuwalaumu wanao fanya wema. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe Mwenye kurehemu (91) Wala wale waliokujia ili uwachukue ukasema: Sina kipando cha kukuchukueni. Tena wakarudi na macho yao yanamiminika machozi kwa huzuni ya kukosa cha kutoa (92) Ipo njia ya kuwalaumu wale wanaokuomba ruhusa wasiende vitani na hali wao ni matajiri. Wameridhia kuwa pamoja na wanaobakia nyuma. Na Mwenyezi Mungu amewapiga muhuri juu ya nyoyo zao. Kwa hivyo hawajui.*﴾ [At-Tawbah: 91-93].

> ﴿*Mwisho wake ni miski. Na katika hayo washindanie wenye kushindana.*﴾ [Al-Mutaffifien: 26].

Msimulizi

Ni: Abu Dharr, Jundub bin Junada, na ikasemwa: Barir bin Jundub, aliyeipa nyongo dunia, mwaminifu, mmoja wa masahaba wakubwa na wema, alikuwa akiabudu kabla ya ujumbe wa Mtume, rehma na amani zimfikie, alisilimu huko Makka mwanzoni mwa wito, na yeye ni wa nne kusilimu, aliondoka baada ya kifo cha Abu Bakr Mwenyezi Mungu awe radhi naye kwenda sham aliishi huko mpaka Uthman, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alipoteuliwa kuwa mtawala, baada ya kifo cha Umar, hivyo akatoka kwenda Al-Rabadha, na akafa huko katika mwaka wa (32 Hijiriya), na Abdullah bin Masoud, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamswalia [1]

Muhtasari

Baadhi ya masahaba masikini walimlalamikia Mtume rehma na amani ziwe juu yake kwamba matajiri wamepata fadhila na vyeo vya juu kupitia sadaka zao, basi Mtume rehma na Amani zimshukie akawaambia wana kheri katika matendo yanayochukua nafasi ya ujira wa sadaka.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Nu’aym (2/557), “Al-Isti’ab fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (1/252), “Usd al-Ghaba” cha Ibn al-Athiir (1/211).

Ufahamu

1 Maswahaba masikini walikwenda kwa Mtume rehma na Amani zimshukie wakimlalamikia kuwa matajiri, wenye fedha, wamehodhi vyeo vya juu Peponi. Wanashiriki nao katika ibada za kimwili kama vile swala, saumu na jihadi, na wametengwa kwa ajili ya ibada ya fedha kama vile sadaka na kutumia katika haki.

Hii sio husuda kwa matajiri, wala si kupinga kudra ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, bali walikwenda kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ili awatafutie ibada itayokuwa sawa na malipo ya sadaka. Wanaweza kushindana na matajiri katika matendo mema.[1]

2 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akawaelekeza kwenye ibada ambayo itachukua nafasi ya sadaka na inayostahiki ujira wake kutokana na kujikurubisha kwa Allah na kutenda matendo mema.

3 Basi akawaambia kwamba dhikri (kumtaja Mwenyezi Mungu mtukufu) ina nafasi ya sadaka. Hivyo takbira, kumhimidi Mwenyezi Mungu, tasbihi na tahlili - ambayo ni kusema: Hapana Mola ila Mwenyezi Mungu mmoja- ni sadaka ambazo mja atalipwa. Bali hupendeza zaidi kwa Mwenyezi Mungu kuliko sadaka. Kwa kauli yake Mtume, rehma na Amani zimshukie: "Je! niwaambieni mema ya vitendo vyenu, vilivyosafi mbele ya Mola wenu Mlezi, na aliye juu katika safu zenu? Na ni bora kwenu kuliko kutoa dhahabu na fedha, na ni bora kwenu kuliko kukutana na adui yenu mkawapiga shingo zao, na wakakupigeni shingo zenu? Wakasema Maswahaba: Ndio, ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, Akasema: "Kumkumbuka Mwenyezi Mungu Mtukufu"[2]

4 Kama vile kuwaamrisha watu kutenda mema na kuwaongoza kwenye haki ni sadaka, na kuwakataza maovu ni sadaka, bali ni miongoni mwa ibada za juu kabisa. Mwenyezi Mungu alivyoutofautisha ummah huo kwa ajili ya hilo; Amesema Mwenyezi Mungu Aliyetakasika: "Nyinyi ndio Umma bora uliotolewa kwa watu, unaoamrisha mema na unakataza maovu, na unamuamini Mwenyezi Mungu" [Al-Imran: 110].

Vile vile kuamrisha mema na kukataza maovu ni faradhi tosha, na huenda ikawa ni lazima, lakini tasbihi, kusifu, na tahlili ni jambo la sunnah, na inajulikana kuwa malipo ya wajibu ni zaidi ya malipo ya sunnah. Kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema katika Hadithi Qudsi: "Na mja Wangu hajikurubishi Kwangu na kitu kinachopendwa zaidi Kwangu kuliko kutekeleza yale niliyowajibisha juu yake" [3][4]

Sadaka isiyokuwa ya mali iko sehemu mbili: Ibada ambayo inakomea kwa anayeitekeleza; kama dhikri na kutekeleza ibada za sunnah, na kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu mtukufu kuliko pita kiasi; Kama vile kuamrisha mema na kukataza maovu, na kueneza elimu, kuwanufaisha Waislamu, na kuwaepusha na madhara. Ni bora kuliko aina ya kwanza kutokana na fadhila zake za jumla.

1 Tazama: "Ufafanuzi wa Riyadh as-Salihin" cha Ibn Uthaymiyn (2/ 161).
2 Imepokewa na Ahmed (21702) na Al-Tirmidhiy (3377).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (6502).
4 Sherh ya An-Nawawi alaai Muslim (7/92).

Hili halikomei kwa yale yaliyotajwa juu ya matendo mema, bali kila anachofanya Muislamu kwa utiifu ni sadaka, na katika Hadith: “Kila tendo jema ni sadaka”[1]

5 Bali mwanamume akimwingilia mke wake basi anayosadaka. Hiyo ni ikiwa ana nia ya kujihifadhi na zinaa, au kumhifadhi mke wake na kuishi naye kwa wema, au ikiwa anaomba mtoto mwema, au nia nyingine nzuri[2]

6 Maswahaba, sala na salam ziwe juu yao, walishangaa. Kwani vipi mtu atatimiza matamanio yake na kupata malipo kwa hayo?! Basi Mtume rehma na amani iwe juu yake, akawaambia kwamba kama mtu anavyochuma dhambi akiweka matamanio yake katika haramu, basi atapata ujira akiiweka katika halali.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6021) na Muslim (1005).
2 “sherh ya Al-Nawawi Alaa Muslim” (7/92).

Mafunzo

1. Maswahabah, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, walikuwa wakishindana katika mambo ya kheri, na furaha ya ndugu zao kwa yale waliyoyafanya katika utiifu. Haya ndiyo mashindano ya kweli ambayo kila Muislamu anapaswa kuyatamani.

2. Jambo la furaha ni Muislamu kutamani vile alivyonavyo ndugu yake, na kumtakia baraka nduguye kwa alichonacho, na ni jambo zuri katika kufanya ibada, kwa sababu Mtume, rehema na amani zimshukie Amesema: Hakuna husuda ila kwa watu wawili: Mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempa Mali, basi akawa anazitumia na kuzisalitisha katika njia sahihi, na Mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempa elimu na hekima, na akawa anahukumu kwayo na anaifundisha"

3. Ni kutokana na rehema na uadilifu wa Mwenyezi Mungu Mtukufu kwamba amewafanyia masikini kile ambacho kinawafikisha kwenye daraja ya matajiri. Hivyo kila Muislamu afanye hima kumtii Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa namna yeyote itakayowezekana.

4. Kumdhukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu ni miongoni mwa sifa bora kabisa za waja wema. Mtu mmoja akasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, sheria za Uislamu zimenishinda, basi niambie kitu cha kushikamana nacho. Akasema: "Ulimi wako uendelee kulowa kwa kumtaja Mwenyezi Mungu" (1)

5. Wale wanaofurahia starehe hawajafurahi kama mfano wa furaha anayokuwa nayo mwenye kumtaja Mwenyezi Mungu; Hakuna ibada ambayo ni nyepesi katika ulimi, wala kubwa katika raha, wala furaha na shangwe zaidi kwa moyo kuliko kumkumbuka Mwenyezi Mungu Mtukufu (2)

6. Kuwa na shauku ya kuamrisha mema na kukataza maovu; Ni sifa ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu amewahusisha watu wa hali ya juu katika viumbe vyake, na akalisifu taifa hilo na kulifanya kuwa taifa bora zaidi kati ya mataifa.

7. Kuamrisha mema ni pamoja na vitendo vyote vya utiifu kama vile kufundisha Qur-aan na Elimu zenye manufaa, kuwafanyia watu wema, na kutowadhuru.

8. Kwa nia njema, mtu hulipwa utiifu na wema, kwa hivyo tumia fursa hiyo katika nyanja zote za maisha yako. Basi wakati wa kula tia niya ya kutafuta nguvu ya kufanya ibada, na wakati wa kulala tia niya ya kupumzika ili kuendelea na ibada, na wakati wa kuchumbia familia na watoto: tia niya ya kutimiza haki zao na uhusiano mzuri nao, na wakati wa kusoma: uweke niya ya kutafuta elimu kwa faida ya Waislamu, na kazini: kuinua hadhi ya Waislamu. Na kwa kufanya hivyo katika kila kinachoruhusiwa, hugeuka kuwa matendo ya

1 Imepokewa na Ahmad (18167), Ibn Majah (3793), na Al-Tirmidhiy (3375).
2 ("Al-Waabil al-Saib min al-Kalim al-Tayyib" cha Ibn al-Qayyim (uk. 81).

utiifu ambayo yatalipwa. Muadh bin Jabal Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema: “Nakusudia kwa usingizi kupata thawabu kama vile ninavyokusudia kupata thawabu wakati nikiwa macho”[1]

9 Moja ya ukarimu mkubwa wa Mwenyezi Mungu Mtukufu ni kwamba Yeye humlipa Muislamu kheri kwa matendo yake yote yanayoruhusiwa ikiwa atajiepusha na dhambi. Hulipwa thawabu kwa kula chakula kilicho halali kwa kuwa ameacha haramu, na hukidhi matamanio yake katika halali na kuyaacha matamanio ya haramu, na kupata pesa kwa halali bila ya haramu.

10 Katika Hadithi, inajuzu kumuuliza muulizaji kuhusu baadhi ya yale yaliyofichika kwenye dalili ikiwa anajua kutokana na hali ya muulizaji kuwa hatachukia hilo, na hakuna tabia mbaya ndani yake. [2]

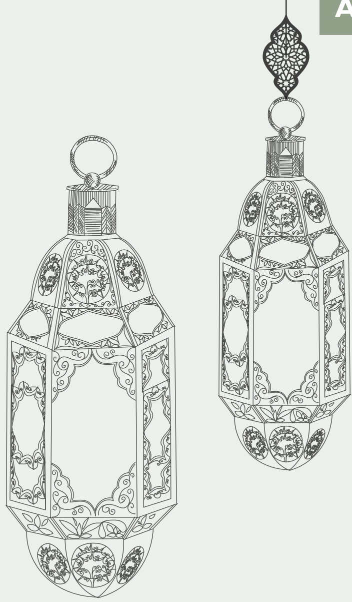

Amesema mshairi:

Jitahidi kumtaja Mungu, ewe mtafutaji malipo = Ewe mwenye kutaka kheri, upendeleo, na wema

Fanya hivyo utapewa mahitajio yote = na utakingwa na matatizo na madhara.

Basi anayemtaja Mwingi wa Rehema hukaa naye = na anayemtaja Mwenyezi Mungu humlipa utajo.

Na asiye mtaja Mwenyezi Mungu, basi huyo ni rafiki yake Shetani moyoni mwake.

Na anayemsahau Mola wake Mlezi, basi Mola wake Mlezi = humsahau na hiyo ni hasara kubwa

Ibilisi akammiliki, na akamsahaulisha kumtaja Mola ambaye = Kamfanya awepo toka mwanzo.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4341) na Muslim (1733).
2 “Ufafanuzi wa Al-Nawawi Alaa Muslim” (7/93).

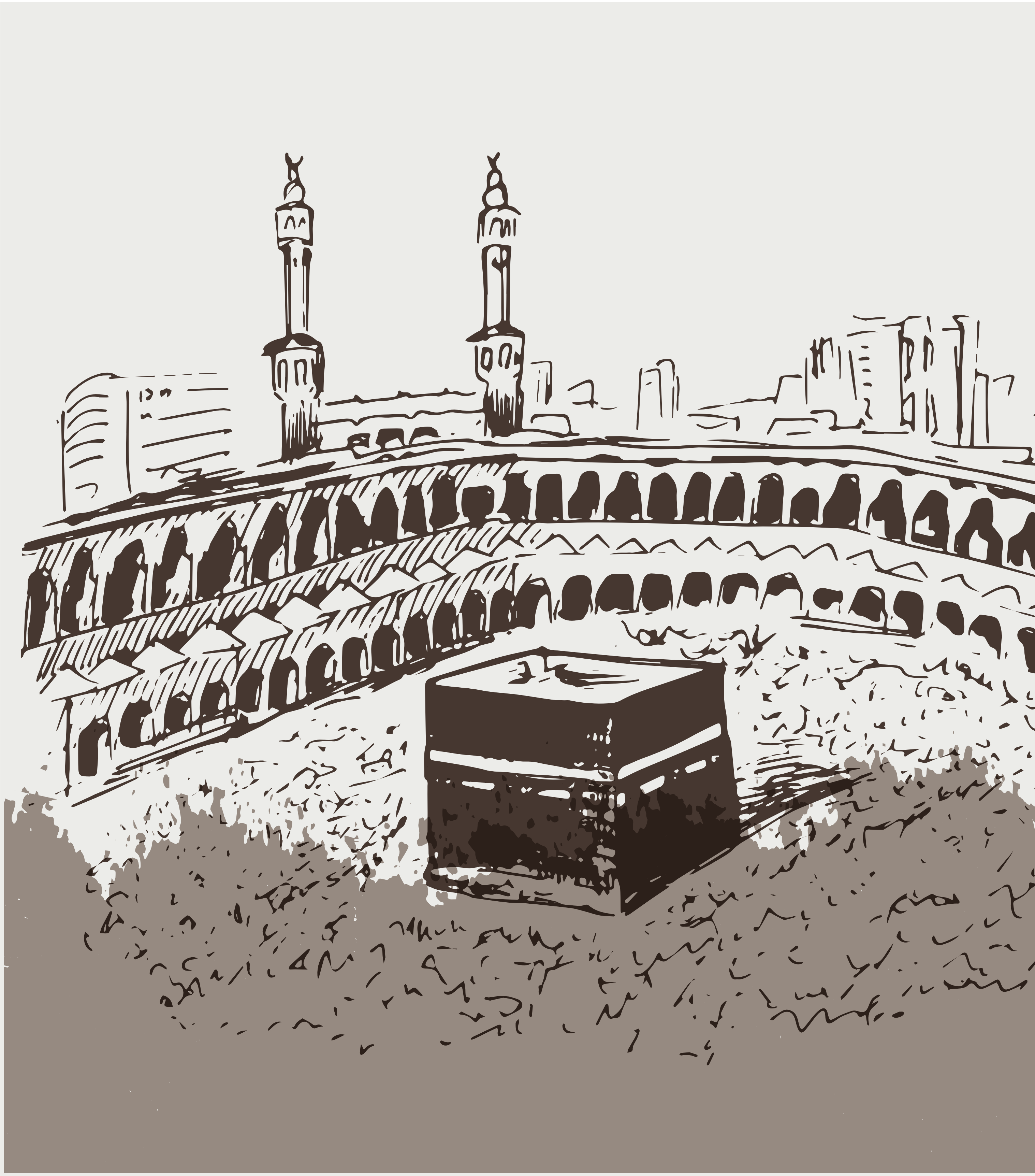

129

Hadithi

KATIKA FADHILA ZA MASIKU BORA

Kutoka kwa Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, ambaye amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimfikie:

1 "Hakuna siku ambazo matendo mema hupendwa zaidi na Mwenyezi Mungu kuliko siku hizi," yaani siku kumi.

2 Wakasema Maswahaba: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, hata jihadi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu?

3 Akasema Mtume: "Hata jihadi katika njia ya Mwenyezi Mungu, isipokuwa mtu atoke na nafsi yake na mali yake, wala kisirudi chochote"[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (969), Ahmad (3228), Al-Tirmidhiy (757), na Abu Dawood (2438), na lafudh ni yake.

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Naapa kwa alfajiri (1) Na kwa masiku kumi.*﴾ [Al-Fajr: 1, 2].

Msimulizi

Ni: Abu Al-Abbas, Abdullah Bin Abbas Bin Abdul-Muttalib, Al-Qurashi, Al-Hashimi Alizaliwa kwenye "Sha'ab Bani Hashim" miaka mitatu kabla ya kuhama, alikuwa ni murabbi wa taifa na mfasiri wa Qur'an, binamu yake Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie na alikuwa akiitwa: Bahari; kutokana na ujuzi wake; Mtume rehma na Amani zimshukie alimuombea dua kwa kusema: "Ewe Mola Mpe ufahamu wa Dini.[1] Na ni miongoni mwa maswahaba waliopokea hadithi nyingi sana, alisilimu akiwa mdogo sana, na alishikamana na Mtume Amani iwe juu yake baada ya kufunguliwa mji wa makka na akasimulia kutoka kwake. Alipoteza uwezo wa kuona mwishoni mwa maisha yake, na alifariki huko Taif katika mwaka wa 68 Hijiria. [2]

Muhtasari

Matendo mema katika siku kumi za mwanzo za Dhul-Hijjah si sawa na amali njema katika siku nyingine zisizokuwa siku hizi kumi, isipokuwa mtu atatoka na pesa na maisha yake katika njia ya Mwenyezi Mungu na akauawa kishahidi.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (143) na maneno ni yake, na Muslim (2477).

2 Tazama ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (3/ 1699), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (3/933), "Usd al-Ghaba" cha Ibn al-Athiir (3/291).

Ufahamu

1. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anafahamisha kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu alipendelea siku kumi za mwanzo za Dhul-Hijjah kuliko siku zingine za mwaka. Malipo ya matendo mema huongezeka maradufu siku hizo, na hakuna amali inayolingana nayo katika siku nyingine.

2. Maswahaba wakasema: Je, jihadi katika njia ya Mwenyezi Mungu si sawa na wema katika siku kumi? Jihad ina malipo makubwa, basi je, matendo haya mema yanafikia kuwa makubwa zaidi katika wema kuliko jihadi?

3. Mtume, Rehema na Amani zimshukie, akawajibu kuwa jihadi katika njia ya Mwenyezi Mungu haifikii wema katika siku hizo kumi, isipokuwa mtu atakayetoka na mali zake na yeye mwenyewe katika njia ya Mwenyezi Mungu, kisha anatumia fedha zake katika kuliweka jeshi, na kupigana katika njia ya Mwenyezi Mungu mpaka anauawa.

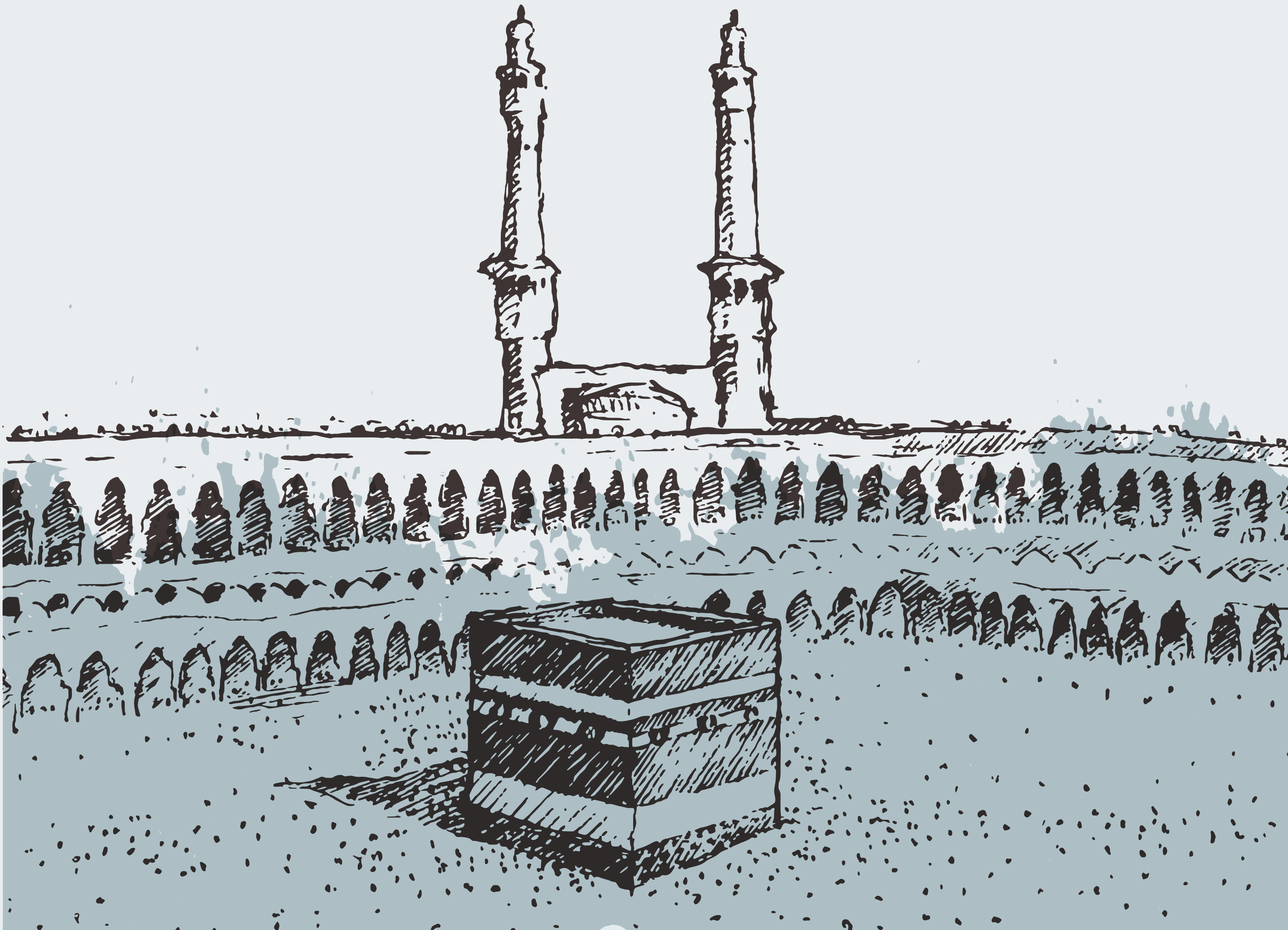

Mafunzo

1. Muislamu atumie fursa ya siku kumi katika kumtii Mwenyezi Mungu Mtukufu; ina malipo makubwa.

2. Kutokana na fadhila za Mwenyezi Mungu, ametujaalia siku njema katika siku za mwaka ambazo malipo yake yanazidishiwa. Kufunga siku ya Arafa kunafuta madhambi ya miaka miwili, na kufunga siku ya Ashura kunafuta mwaka mmoja, na siku ya Ijumaa kuna saa ya kujibu, na usiku wa cheo ni bora kuliko miezi elfu, na ibada katika kumi za Dhul-Hijjah zina malipo makubwa ya nyongeza, hivyo haifai kwa mtu mwenye akili timamu kupita katika nyakati hizo bila ya kuzidisha ibada.

3. Ni vyema kuchukua fursa ya siku hizo, na mja amkimbilie Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kutubia na kurejea Kwake, na kuachana na shirki na maasi.

4. Moja ya ibada bora kabisa anazopaswa kufanya Muislamu katika siku kumi ni kufunga, hasa kufunga siku ya Arafah, ambayo amesema Mtume rehma na Amani zimshukie: "Natumai Mwenyezi Mungu atamsamehe mwaka uliopita na ujao".(1)

5. Muislamu anatakiwa kujiandaa katika siku kumi kwa kufanya tasbiyh na tahlil, Amesema Allah Mtukufu: "Na litaje jina la Mwenyezi Mungu katika siku zinazojulikana" [Al-Hajj: 28], na siku zinazojulikana: ni siku kumi, na Mtume amani iwe juu yake, amesema: "Hakuna siku kubwa zaidi mbele ya Mwenyezi Mungu, wala zinazopendeza zaidi kwake kuliko kutenda mema ndani ya siku hizi kumi; Basi zidisha ndani yake tahlil, takbira na kumsifu Allah" (2)

6. Usione haya kuuliza kuhusu dini yako. Maswahabah, Mwenyezi Mungu awawie radhi, hawakuona haya kumuuliza Mtume, rehma na Amani zimshukie, kuhusu ulinganisho wa jihadi na matendo katika hizo siku kumi.

7. Hadithi inajulisha ubora wa jihadi, mpaka Maswahabah waliifananisha na amali zote. Kila Mwislamu anapaswa kuisemesha nafsi yake kuhusu jihad, na kukusudia kufanya jihadi kila inapowezekana, na kutamani kufa kishahidi kwa ajili ya Mwenyezi Mungu.

8. Muislamu hatakiwi kupuuza ibada na utiifu katika siku hizo zilizobarikiwa isipokuwa kwa mtu aliyenyimwa kheri; Amali huongezeka mpaka yasiwe sawa na malipo ya matendo mengine yasiyokuwa katika siku hizo. Basi kutoa sadaka kwa pesa kidogo, rakaa mbili nyepesi, au kufunga siku moja, au kumdhukuru Mwenyezi Mungu kwa maneno bila ya dhiki wala tabu: Haya ni mambo mepesi ambayo hayalingani na amali yoyote isipokuwa mtu anayetoka kwenda jihadi, yeye na mali yake, na kisha anauawa huko.

---

1 Imepokewa na Muslim (1162).
2 Imepokewa na Ahmad (5446).

Hadithi 130

KUTANGULIZA UPANDE WA KULIA

Kutoka kwa Aisha, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

"Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alipendelea upande wa kulia katika kuvaa viatu vyake, kuchana kwake nywele, kujitoharisha kwake, na katika mambo yake yote". [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (168) na Muslim (268).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Na akiwa katika watu wa upande wa kulia (90) Basi ni Salamu kwako uliye miongoni mwa watu wa upande wa kulia.*﴾ [Al-Waqi'ah: 90, 91].

Msimulizi

Ni Mama wa Waumini, Aisha binti Abi Bakr Abdullah bin Abi Quhafa Othman bin Amer Al-Qurashiah, Al-Tamiyyah, Al-Siddiqah binti Al-Siddiq, kipenzi cha Mtume wa Mwenyezi Mungu, rehema na amani ziwe juu yake. Ni Msafi aliyetakaswa na Mwenyezi Mungu, mjuzi zaidi wa wanawake wa umma, alizaliwa katika Uislamu, na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, hakuoa bikira isipokuwa yeye, na Mtume hakumpenda mwanamke mwengine kama alivyompenda Aisha. Hakuna katika umma wa Muhammad, amani iwe juu yake Mwanamke mjuzi zaidi kuliko yeye, alifariki kwa kauli Sahih katika mwaka wa (57 AH) huko Madina, alipokuwa na umri wa miaka sitini na sita wakati huo. [1]

Muhtasari

Kuanzia na upande wa kulia ni Sunnah yenye heshima ya kinabii.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn Abd al-Barr (4/ 1881), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (7/ 186), "Al -Isaba fi Tamayyiz al-Sahaba" cha Ibn Hajar (8/ 234).

Ufahamu

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alipenda kutumia upande wa kulia na kuanza nao katika kila tendo la heshima na utukufu. Katika kuvaa viatu na khofu, alianza na mguu wake wa kulia, na katika kuchana nywele zake, huanza na sehemu ya kulia ya kichwa chake pia.Katika kutawadha na kuosha, huanza na upande wa kulia; Basi huosha mkono wake wa kulia kabla ya kushoto, na mguu wake wa kulia pia, na huosha ubavu wake wa kulia kabla ya kushoto.

Na hivyo katika mambo yake yote; Kila kitu kilichokuwa na heshima na thamani alianza kwa upande wa kulia; Basi anakula, anakunywa, anatoa salamu, anachukua, anatoa, anapokea jiwe kwa mkono wake wa kulia, anaingia nyumbani na msikiti kwa mguu wake wa kulia, na anaanza kupunguza masharubu yake kwa sehemu ya kulia, na ikiwa atapeana mikono na watu au kutoa kitu, anaanza na yule aliye kulia kwake. Na tofauti na hayo alitumia kushoto, Basi anaingia chooni kwa mguu wake wa kushoto, na anatoka msikitini kwa mguu wake wa kushoto. Anajisafisha na kulivua vazi hilo na kupita juu ya mkono wake wa kushoto, na kuanza kuvua nguo, kiatu, na khoff kwa upande wa kushoto, kisha anamalizia na kulia [1]

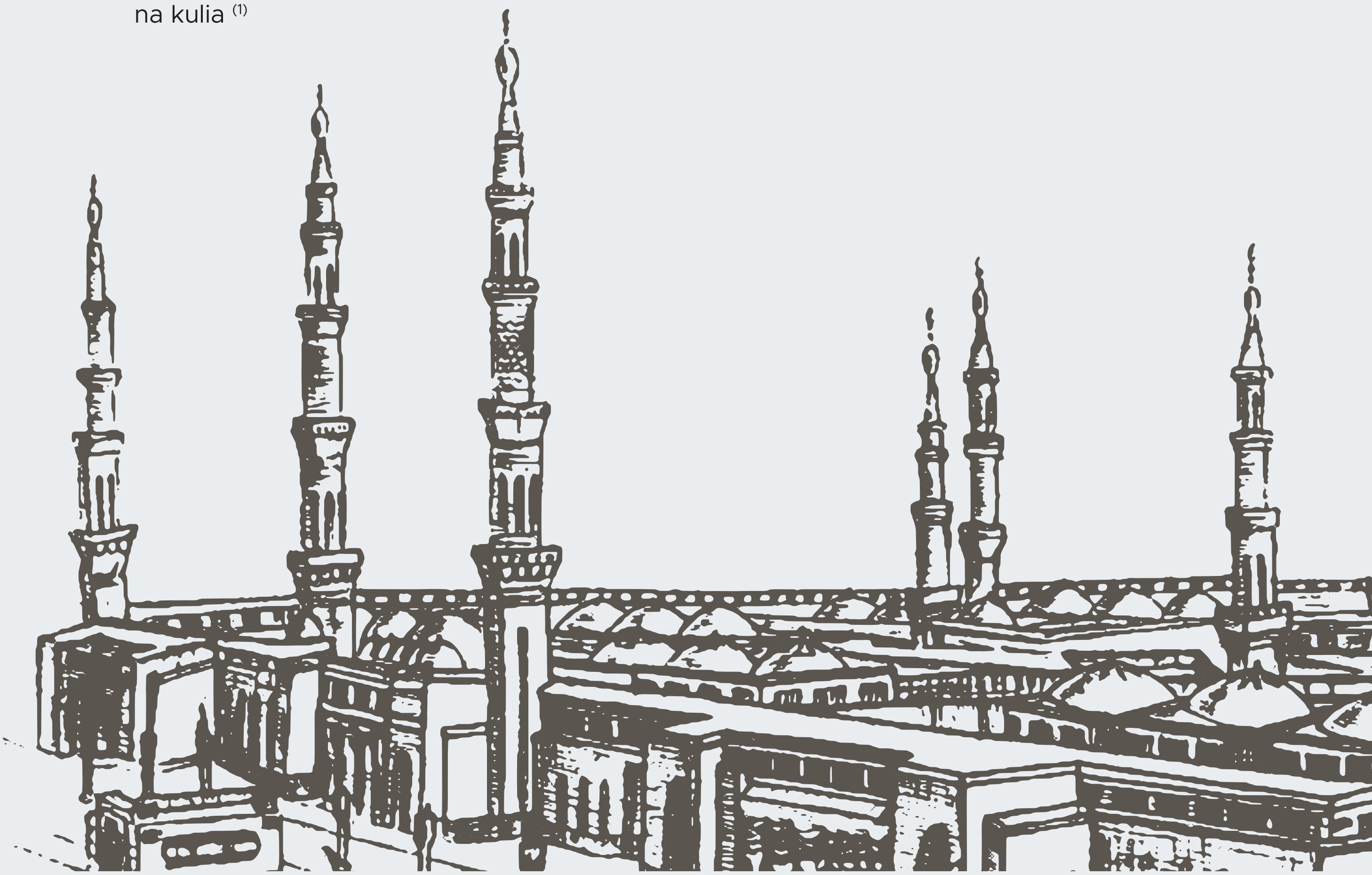

1 Sherh An-Nawawi Ala Muslim (3/160).

Mafunzo

1. Hakikisha unafuata Sunnah za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam katika kutumia upande wa kulia uwezavyo.

2. Kamwe usitumie mkono wa kushoto katika mambo ya maisha yako. Kwani ni tabia na mfumo wa Shetani. Akasema Mtume rehma na Amani zimshukie: “Mmoja wenu akila na ale kwa mkono wake wa kulia, na kama akinywa, na anywe kwa mkono wake wa kulia. Shetani anakula kwa mkono wake wa kushoto na anakunywa kwa mkono wake wa kushoto.” [1]

3. Kuliani kuna Baraka na neema inayomjia mja kwa kumfuata Mtume wake, rehema na amani ziwe juu yake.

4. Heshimuni kuliani, wala msitumie kuondoa uchafu na mambo ya kudharauliwa.

1 Imesimuliwa na Muslim (2020).

131

Hadithi

KUSALI SWALA YA KUMUOMBA USHAURI ALLAH

Kutoka kwa Jabir bin Abdullah, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, amesema:

1 Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie alikuwa akitufundisha istikharah katika mambo yote, kama alivyokuwa akitufundisha Sura kutoka katika Qur'ani.

2 Anasema: "Ikiwa mmoja wenu anakusudia kufanya jambo, basi na aswali rakaa mbili zisizokuwa za faradhi.

3 Kisha aseme: Ewe Mwenyezi Mungu, nakuomba uweza kwa ujuzi wako na uwezo wako kupitia uwezo wako, na nakuomba fadhila zako kubwa. Wewe unaweza, na mimi siwezi, na Wewe unajua, na mimi sijui, na Wewe ni Mjuzi wa mambo yaliyo fichikana.

4 Ewe Mwenyezi Mungu, ikiwa unajua kwamba jambo hili ni bora kwangu katika dini yangu na maisha yangu, na mwisho wa jambo langu - au akasema: Duniani na Akhera, basi nikadirie, unifanyie wepesi, kisha ubariki kwa hilo.

5 Na ikiwa mnajua kwamba jambo hili ni shari kwangu katika dini yangu, na maisha yangu, na mwisho wa jambo langu, au akasema: Duniani na Akhera liondoshe kwangu mimi na uniepushe nalo.

6 Na kisha nikadirie kheri popote ilipo, kisha uniridhie.

7 Akasema: Na mtu ataje haja yake" [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (1162).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Wewe unayajua yaliyomo ndani ya nafsi yangu, lakini mimi siyajui yaliyomo katika nafsi yako. Hakika Wewe ndiye Mjuzi mkubwa wa yaliyofichikana.*﴾ [Al-Maaida: 116].

﴿*Au nani yule anayemjibu mwenye shida pale anapomwomba, na akaiondoa dhiki, na akakufanyeni warithi wa ardhi? Je! Yupo mungu pamoja na Mwenyezi Mungu? Ni machache mnayoyazingatia.*﴾ [An-Naml: 62]

Msimulizi

Ni: Jabir bin Abdullah bin Amr bin Haram Al-Ansari, kisha Al-Salami, Abu Abdullah. Alishuhudia Aqaba ya pili akiwa mdogo kabisa pamoja na baba yake. Alishuhudia Badr na Uhud, na akashuhudia Siffin akiwa na Ali bin Abi Talib Mwenyezi Mungu awe radhi naye alikuwa Mufti wa Madina katika zama zake, aliyefariki mwaka wa (78 AH) [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa na shauku kubwa ya kuwafundisha Ummah wake dua ya istikhara, na kwamba nini wanapasswa kufanya ikiwa wamechanganyikiwa katika jambo fulani.

1 Tazama ifafanuzi wake katika: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (1/ 219), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (1/ 307), Siyar A'laam al-Nubala' cha al-Dhahabi (3/ 190).

Ufahamu

1 Mtume Rehema na Amani zimshukie anajishughulisha zaidi na kuufundisha umma wake jinsi ya kufanya istikhara ikiwa wamechanganyikiwa katika jambo la dunia, basi mtu akawa hajui nini afanye, au afanye hili au lile, Na Mtume, rehma na Amani zimshukie, alikuwa na shauku kubwa sana kuwahifadhisha dua hiyo kama alivyokuwa na shauku ya kuwafundisha surah kutoka katika Qur'an. Muislamu ana hitajio kubwa la kutaka uongofu kutoka kwa Mola wake, kama vile anavyohitajia Qur'an katika sala, mawaidha na miamala.

2 Iwapo mja anataka kuomba mwongozo kwa Mola wake Mlezi, ni lazima aswali rakaa mbili za sunnah ili kujikurubisha kwa Mwenyezi Mungu, kama maandalizi ya dua yake, na inategemewa kukubaliwa.

Hii inatumika kwa wanawake wasio na hedhi na nifasi. Endapo akiwa na hedhi au nifasi basi Istikhara yake itaishia kwenye dua tu.

3 Kisha anaomba dua ya Istikharah, ambayo ndani yake anamuomba Mola wake Mtukufu amchagulie. Yeye ndiye Mjuzi, Mjuzi wa yote, na anamuomba Mola wake Mlezi uwezo wa kufanya yaliyobora kwake. Yeye ndiye Mwenye nguvu, ambaye hashindwi na chochote, na awe na matumaini kwamba Mwenyezi Mungu atamjaalia wingi wa fadhila Zake, na kulitolea sababu hilo kwa ukweli kwamba Mola, Utukufu ni wake, ni Mjuzi zaidi. Mwenye uwezo, ujuzi, na hakuna kinachofichika Kwake.

4 Kisha humwomba Mola wake Mlezi aliye juu na kusema: Ewe Mola Mlezi, kama unajua jambo hili - na akataja shida yake. Kwa hiyo anasema: Kumwoa fulani, au kazi yangu katika kundi fulani na fulani, au shida nyingine - “ni bora kwangu katika dini yangu, maisha yangu, matokeo ya mambo yangu, duniani na Akhera yangu, basi nikadirie hilo, unibariki kwalo” Yaani nifanyie iwezekane, unifanyie wepesi ufaulu wake, na ubariki kwa ajili yangu.

5 “Na ikiwa unajua kwamba jambo hili ni baya kwangu katika Dini yangu, maisha yangu, na mwisho wa jambo langu, basi liondoe kwangu na uniepushe nalo.” Yaani ikiwa ni ubaya katika dini yake, maisha yake, mustakabali wake na akhera yake, basi Mwenyezi Mungu humzuilia na wala hamjaalii. Bali anauondosha moyo katika kulipenda hilo na anakuwa halitamani.

6 Kisha niandikie yaliyomema katika mambo yangu popote yanapokuwa, kisha niridhishe na uliyoniandikia. Inaweza kuwa nzuri na mtu hajaridhika nayo, kwa hivyo anaishi kwa huzuni na masikitiko.

7 Muombaji lazima ataje haja yake katika dua yake. Anasema: Ee Mungu, ikiwa unajua kwamba ndoa yangu, kazi yangu, ununuzi wangu, uuzaji wangu, au vinginevyo.

Mafunzo

1. Mlinganiaji na muelimishaji waangalie kuwafundisha Waislamu wanayohitaji katika maisha yao ya kila siku; Na katika riziki za usafi, swala, saumu, na mfano wa hayo, na dua wanazozihitaji; Kama vile dhikri za asubuhi na jioni, adabu ya kula, kunywa, kuvaa, kuswali istikharah, kujinyima ili kuwasaidia watu na kadhalika.

2. Hakikisha unamwomba Mola wako Mlezi akuongoze katika mambo yako yote. Muislamu anahitaji sana kumuomba Mola wake amchagulie.

3. Usidharau jambo dogo au lisilo na maana. Tumia Istikharah katika kila jambo linalokutokea katika mambo usiyojua mwisho wake na matokeo yake ni nini. Labda jambo dogo ambalo ulifanya uchaguzi usio sahihi, likakupa wasiwasi na shida, na Mtume, rehma na Amani zimshukie, alikuwa akiwafundisha maswahaba wake kuomba kwa kila jambo.

4. Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, walidumu katika kumuomba Mwenyezi Mungu Mtukufu katika kila jambo la maisha yao. kwa kufuata mfano wa Mtume, amani iwe juu yake; Huyu ni Abu Ayyub Al-Ansari, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, anataka kuchumbia, basi Mtume rehema na amani ziwe juu yake, anamwambia: “Ficha uchumba kwanza, kisha tawadha, timiza udhuu wako, na usali kiasi alichokujaalia Mwenyezi Mungu, kisha umhimidi na umtukuze Mola wako Mlezi, kisha sema: Ewe Mwenyezi Mungu wewe ni muweza, na mimi siwezi, na wewe unajua, na mimi sijui, wewe ni mjuzi wa ghaibu. Ikiwa mimi kwa Fulani unamtaja kwa jina kuna kheri katika dini yangu, dunia na Akhera. Na kama kuna mtu mwingine ambaye ni bora kwangu katika Dini yangu, duniani na Akhera, basi nitimizie, au akasema: Nikadirie” [1] Bali Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alipotaka kumuoa Zainab binti Jahsh, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, alisema: “Sifanyi chochote mpaka amri ya Mola wangu Mlezi” [2]

5. Iwapo Muislamu anataka kuomba uwongofu kwa Mola wake Mlezi, basi ajikurubishe kwa Mola wake Mlezi kwa kuswali rakaa mbili, swala ya daraja la juu. Utangulizi wa Istikharah na ni karibu na kujibiwa dua

6. Tunajifunza kutokana na Hadithi kwamba Muislamu anatakiwa ajikurubishe kwa Mola wake kabla ya kusema shida yake kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu; kama vile swala, sadaka, saumu, na kuamrisha mema na kukataza maovu.

7. Miongoni mwa adabu za swala ya istikharah ni mtu kuchagua muda wa kuswali na kuomba; kwa hivyo achague nyakati za karibu zaidi kujibiwa dua; Kama thuluthi ya mwisho ya usiku na alasiri ya Ijumaa, na kujiepusha na nyakati zilizoharamishwa, isipokuwa jambo analoliombea uwongofu halikubali kucheleweshwa na kuogopa kwamba litakosekana, basi atasali hata wakati uliokatazwa.

8. Usifanye haraka katika kuomba dua, bali anza dua yako kwa kumtukuza na kumsifu Mwenyezi Mungu Mtukufu; Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam alimsikia mtu akiomba dua wakati wa swala. Na hakumtaja Mwenyezi Mungu, wala hakumswalia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akasema: “Amefanya haraka.” Kisha akamwita na kumwambia

1 Imesimuliwa na Ahmad (23994) na al-Tabarani katika al-Mu’jam al-Kabeer (3901).
2 Imepokewa na Muslim (1428).

yeye na wengineo: “Atapoomba mmoja wenu, na aanze kwa kumhimidi Mola wake Mlezi na kumsifu, kisha amswalie Mtume, baada ya hapo aombe anachokitaka.” (1)

9 Rejea kwa Mwenyezi Mungu kwa istikhara na dua; Yeye peke yake ndiye Mwenye uwezo, Mjuzi, anayejua siri na yaliyofichika, na wala hajuti mwenye kufanya istikhara.

10 Hakikisha kwamba jambo unalochagua kulifanya lina manufaa kwa dini yako kama linavyonufaisha maisha yako ya dunia. Asili ni kuendana na sharia.

11 Muombe Mola wako Mlezi aliye juu akujaalie wema kwa wepesi. Unaweza kukadiriwa wema na ukaupata kwa shida na tabu.

12 Omba Mungu akubariki katika kile unachoomba. Baraka ikiondolewa, uzuri unatoweka.

13 Ukimuomba Mwenyezi Mungu, basi fuata aliyoyaridhia kwako, na akufanyie wepesi njia zake, wala usifuate matamanio yako, usije ukapoteza istikhaarah yako bure.

14 Qadari za Mwenyezi Mungu ni zenye ufanisi; Ama mtalipwa kwayo, mtabarikiwa ndani yake, na itakuwa rahisi kwenu kulifanya, au mtalazimika kulifanya. Abdullah bin Umar Mwenyezi Mungu awe radhi nao amesema: “Mtu anamuomba Mwenyezi Mungu uongofu, naye humchagulia lililo bora, kisha humkasirikia Mola wake, basi haupiti muda mrefu anaona matokeo, na ikiwa amemchagua” (2)

15 Usisahau katika dua zako kusema juu ya jambo ikiwa ni baya: “Niepushe nalo, na uliepushe nami” Mungu Mwenyezi anaweza kukuondolea jambo hilo hata kama moyo wako bado unalitamani, kwa hiyo unakuwa na huzuni kwamba halitatokea.

16 Jambo muhimu zaidi katika istikharah ni kumuomba Mwenyezi Mungu akukadirie kheri popote ilipo. Huenda ukasahau jambo la kheri ya dini yako na dunia yako, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu atakukadiria bila ya istikhara wala maombi.

17 Muombe Mola wako Mlezi, alietakasika, akuridhie kwa aliyo kuandikieni. Kutosheka ni furaha na utulivu wa moyo, na ni wangapi wanaobadilika-badilika katika baraka za Mwenyezi Mungu, Atukuzwe na kuinuliwa, huku akiwa hana radhi nao na kuchukia!

18 Usimwonee haya Mola wako Mlezi, litukuzwe jina lake kwa kumtajia jambo unaloomba istikhara, likiwa ni dogo au kubwa. Yeye, Utukufu ni Wake, anapenda mja Wake aitumie na kukimbilia Kwake katika dogo na kubwa.

Amesema mshairi:

Huwenda, jambo unaloliogopa = likakupeleka kwenye jambo unalolipenda

Na huwenda Mazuri yaliyofichwa = yakawa na kasoro ndani yake.

1 Imepokewa na Ahmad (23937), Abu Dawood (1481), na Al-Tirmidhiy (3476).

2 “Shifa’ al-Aleel” cha Ibn al-Qayyim (uk. 94).

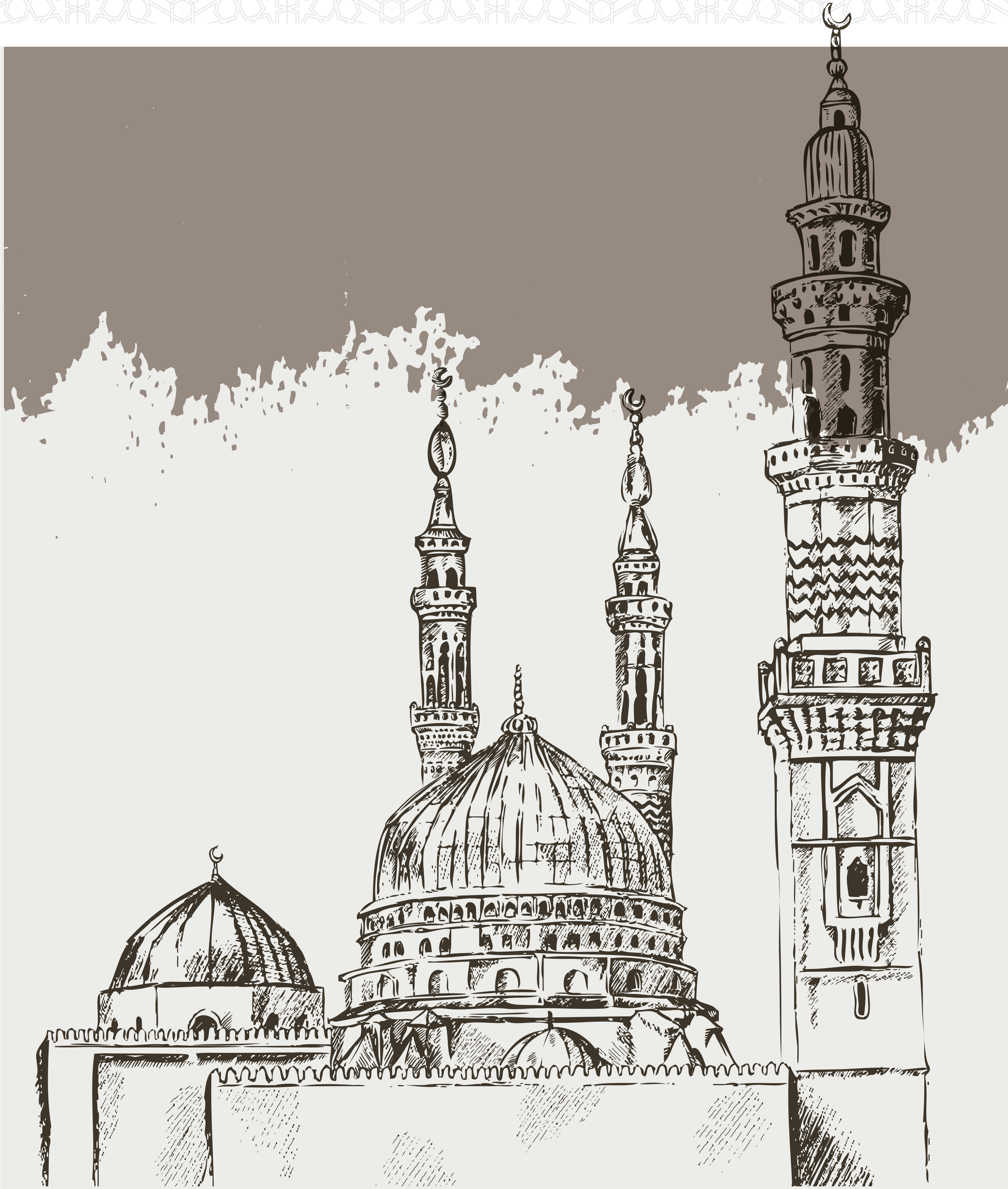

132 Hadithi

MEMA NA MAOVU WEMA NA UOVU

Kutoka kwa Al-Nawwas bin Samaan, Allah amuwiye radhi, amesema:

1 Nilimuuliza Mtume rehma na amani zimshukie kuhusu wema na dhambi.

2 Akasema: “Wema ni kuwa na tabia njema.

3 Na dhambi ni ile inayokutia wasiwasi kifuani mwako, na unachukia watu kuijua” (1)

1 Imepokewa na Muslim (2553).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu

﴿*Sio wema kuwa mnaelekeza nyuso zenu upande wa mashariki na magharibi. Bali wema ni wa anayemuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho na Malaika na Kitabu na Manabii, na anawapa mali, kwa kupenda kwake, jamaa na mayatima na masikini na wasafiri, na waombao, na katika ugombozi, na akawa anashika Sala, na akatoa Zaka, na wanao timiza ahadi yao wanapoahidi, na wanao vumilia katika shida na dhara na wakati wa vita; hao ndio waliosadikisha, na hao ndio wajilindao.*﴾ [Al-Baqara: 177].

Msimulizi

Ni: Al-Nawwas bin Samaan bin Khalid Al-Kalabiy, aliyekuwa akiishi Sham, na baba yake, Samaan bin Khalid, walikuja kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na akasilimu Na akampa zawadi ya viatu vyake, basi Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akavipokea na kumwombea dua, na Samaan alimuozesha Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam dada yake. Alipoingia kwa Mtume rehma na Amani zimshukie aliomba hifadhi kutoka kwake, na akaiacha, na akafa katika mwaka wa (50 Hijiriya). (50 AH) (1)

Muhtasari

Al-Nawwas, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam juu ya wema na dhambi ni nini, akamwambia kuwa jambo linalokusanya wema ni tabia njema, na dhambi ni kile unachokishuku, na hujatuliza-na kwayo, na unaogopa kwamba watu watajua kwamba unafanya hivyo.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (5/ 2701), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/ 1534), na “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athiir (4/ 591).

Ufahamu

1 Al-Nawwas bin Sam'an, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, juu ya Wema –nalo ni jina ambalo linajumuisha kila aina ya sifa njema na nzuri – na kuhusu dhambi. - ambayo ni matendo yote ya uovu na machukizo, makubwa na madogo -Kuhusu wao ni nini na ishara zao wanazojulikana nazo.

2 Basi, Mtume rehema na amani ziwe juu yake, akamwambia kuwa uadilifu ni tabia njema, na ni mjumuisho: "Tabia njema kwa Mwenyezi Mungu, kwa kuzipokea hukumu zake za Sharia kwa kuridhika na kunyenyekea, na usije ukakosa. jionee haya, wala usiwashike, basi Mwenyezi Mungu akikuamrisha kuswali, kutoa zaka, saumu na mengineyo, basi unakutana na haya ikiwa kifua kimefunguka, kisha unatii Anayokuamrisha na ukakatazika kwa aliyokukataza. Na kuwa na tabia njema kwa watu ni kufanya wema,na kuwa na uvumilivu juu ya madhara, na kuwa mwenye uso wenye furaha"[1]

Na Mtume, rehma na amani zimshukie akaeleza juu ya wema wa tabia njema, hivyo akataja kuwa mengi ya yale yanayowaingiza watu peponi ni tabia njema[2] na akataja kuwa Muumini hutambulika kwa tabia zake njema, na hufikia daraja ya aliyefunga na kusimama"[3].

3 Kisha Mtume Rehema na Amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasimulia juu ya dhambi hiyo, na akasema kwamba mtu hupata shaka na wasiwasi moyoni mwake juu yake, kwa hivyo hajisikii raha kifuani mwake kwa kitendo chake, bali ni shaka hutokea moyoni mwake, anaogopa kwamba ni dhambi, na mwenye kuifanya anaogopa kwamba watu watamwona kwa kitendo chake

Na haya ni kama yale aliyosema Mtume, rehema na amani za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake: "Yaache yanayokutia shaka kwa kufanya yale yasiyokutia shaka; Ukweli ni yakini, na uwongo ni dhana."[4].

Na hili ni jambo ambalo Mwenyezi Mungu ameziumba nyoyo za waja wake, kifua chao hutulia kwa utiifu na kujikurubisha, na vifua vyao vimebanwa na nyoyo zao huchukizwa wanapofanya dhambi. Na ni makhsusi kwa wale ambao nyoyo zao zilikuwa safi na timamu, na hazikurudi tena kwa wingi wa uasi na dhambi, mpaka Mwenyezi Mungu alipozipiga muhuri nyoyo zao. Hawajui lililojema na hawakanushi ubaya, bali wanajisifu juu ya dhambi zao na kuzitenda waziwazi mbele ya watu.

Hii inaashiria kwamba ukweli na uwongo sio utata kwa Muumini mwenye utambuzi. Bali anaijua haki kwa nuru iliyo juu yake, basi moyo wake unaikubali, na anajiepusha na batili, kwa hivyo anaikanusha na hajui. Kwa maana hii, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: "Mwisho wa Ummah wangu kutakuwa na watu ambao watakwambieni ambayo hamjawahi kuyasikia nyinyi wala baba zenu, basi jihadharini nao"[5] Maana yake: Wanaleta yale ambayo nyoyo za Waumini zinayoyakanusha, na nyinyi hamjui.

---

1 "Sherh Al'arbaein Alnawawiati" na Ibn Uthaymeen (uk. 268).
2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2004).
3 Imepokewa na Abu Daawuud (4798).
4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2518) na Al-Nasa'i (5711).
5 Imepokewa na Muslim (6).

Mafunzo

1. Kuwa muulizaji mzuri; kuuliza ni nusu ya elimu, na maswahaba wa Mtume rehma na Amani zimshukie, hawakuona haya kumuuliza.

2. Anayetaka kupanda daraja Peponi ni lazima awe na tabia njema. Amesema Mjumbe wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Nimemdhaminia nyumba katika viunga vya Pepo kwa anayeacha kubishana, hata kama yuko sawa. kuwepo Na nyumba iliyo katikati ya Pepo kwa mwenye kuacha kusema uwongo, hata kama alikuwa anafanya mzaha, na nyumba katika Pepo ya juu kabisa kwa mwenye kuboresha maadili yake.” [1] Pia alisema: “Wale ambao ni wapenzi zaidi kwangu na walio karibu nami zaidi Siku ya Kiyama ni wale wenye maadili bora miongoni mwenu” [2]

3. Dini ni mambo ya maadili, basi anayekuzidini kimaadili anakuzidini katika dini [3]

4. Itieni mizani yenu kwa adabu; Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Hakuna kitu kizito katika mizani ya Muumini Siku ya Kiyama kuliko tabia njema, na Mwenyezi Mungu Mtukufu anachukia mambo machafu na machafu” [4]

5. Kusadikika na kutulia moyoni sio kanuni katika kujua yanayoruhusiwa na yale yaliyoharamishwa, bali ni marejeo ya Kitabu na Sunnah, lakini mja hustarehekea hayo pale maneno yanapohitilafiana au kutotofautiana kuwepo.

6. Kutosheka kutokana na kutoshiba kwa moyo ni haki ya yule ambaye moyo wake una afya na silika yake ni sawa. Yeye ndiye anayesuka ndani yake yale yaliyokuwa madhambi na kuchukia watu kuyagundua. Ama wale ambao nyoyo zao zimeharibika na ufahamu wao ni dhaifu, ni lazima waongozwe kwenye hukumu za kisharia na waelezewe, wasiwaache watu watakavyo.

7. Fat-wa haiondoi dhana ikiwa muulizaji ni miongoni mwa wale ambao Mwenyezi Mungu alifungua nyoyo zao, na fatwa hiyo ikatolewa kwa dhana tu au kuelemea bila ya dalili za kisheria. Ama ikiwa fatwa ya mufti kuna ushahidi wa kisheria kwa hiyo mufti lazima akubali hata kama moyo wake haujatulia. Kama vile kufupisha Swala wakati wa kusafiri na kunyesha mvua, kuunganisha Sala mbili kwa sababu ya maradhi, na kama kupangusa juu ya soksi, ambayo wajinga wengi hawapati faraja kwayo.[5]

---

1 Imesimuliwa na Abu Dawood (4800), na al-Tabarani katika ““Almuejam Alkabiri” (7488).
2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2018).
3 “Madarij As-Salikin” cha Ibn Al-Qayyim (2/ 307).
4 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2002).
5 “Altuhfat Alrubaaniat Fi Sharh Al’arbaein Hdythan Alnawawiati”cha Ismail bin Muhammad Al-Ansari (uk. 63).

133

Hadithi

HESABU YA MEMA NA MAOVU

Kutoka kwa Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili, kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu yale aliyoyahadithia kutoka kwa Mola wake Mlezi, aliyebarikiwa na aliyetukuka amesema:

1. "Hakika Mwenyezi Mungu aliandika mema na mabaya, kisha akayabainisha.

2. Mwenye kukusudia kufanya jambo jema na asilifanye, Mwenyezi Mungu ataliandika kuwa ni wema kamili.

3. Na akikusudia kulifanya na akalitenda, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu humwandikia wema kumi, na humwongezea hadi kufikia mara mia saba, na zaidi ya hayo.

4. Ikiwa alikusudia jambo baya na akawa hakulitenda, basi Mwenyezi Mungu humwandikia jema kamili.

5. Na akikusudia kulifanya na akalitenda, Mwenyezi Mungu huliandika kuwa ni tendo moja baya." [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6491) na Muslim (131).

Ayah

Amesema Mola mlezi Aliyetakasika!

﴿*Mfano wa wanaotoa mali zao katika Njia ya Mwenyezi Mungu ni kama mfano wa mbegu iliyootesha mashoke saba katika kila shoke, kuna mbegu mia saba, na Mwenyezi Mungu Mtukufu humzidishia amtakaye, na yeye ni mwingi wa kutoa na mjuzi zaidi.*﴾ [Al-Baqara: 261].

﴿*Mwenye kuleta jema atapata mara kumi zaidi yake, na mwenye kuleta ubaya hatalipwa ila mfano wake, wala hawatadhulumiwa.*﴾ [Al-An'am. 160].

﴿*Mwenye kufanya ubaya, basi hatalipwa isipokuwa mfano wake, na anayefanya wema mwanamume au mwanamke, haliyakuwa ni Muumini. Hao wataingia Peponi, wataruzukiwa humo bila hesabu.*﴾ (Ghafir: 40).

Msimulizi

Ni Abul Abbaas, Abdullah bin Abbaas bin Abdul muttwalib, kabila lake ni Quraish, ukoo wa Hashim, amezaliwa kwenye mtaa wa ukoo wa Hashim mia-ka mitatu kabla Mtume rehma na Amani zimshukie hajahamia Madina, ni katika wasomi wakubwa wa Umma huu na ni mfasiri wa Qur'ni, Mtume rehma na Amani zimshukie alimuombea dua kwa kauli yake: "eh Mwenyezi Mungu mjalie maarifa ya kuijua dini" [1] na ni katika maswahaba wanafunzi wa Mtume rehma na Amani zimshukie waliopokea hadith nyingi, alisilim akiwa mdogo na aliishi na Mtume rehma na Amani zimshukie baada ya vita vya fath Makka, alipofuka mwishoni mwa umri wake, alifia Twaif mwaka 68H. [2]

Muhtasari

Katika Hadith, ipo ishara ya ukarimu wa Mwenyezi Mungu na huruma kwa waja Wake. Ambapo huwalipa kwa kutaka kufanya wema, hata wasipofanya, na kuwazidishia malipo ya utiifu kwao, vilevile huwalipa ikiwa watajiepusha na jambo baya walokusudia kulifanya. Wakifanya hivyo, huthibitisha kosa moja, bila ziada.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (143) na maneno ni yake, na Muslim (2477).

2 Tazama tafsiri yake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (3/1699), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (3/933), "Usd al-Ghaba" cha Ibn al-Athiir (3/291).

Ufahamu

1 Mtume, rehma na amani zimshukie, ameeleza kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu alikadiria mema na mabaya tokea awali, kwa mujibu wa ujuzi Wake, Utukufu ni Wake, kisha akawaeleza Malaika waandishi jinsi ya kuyaandika, au kwamba Mwenyezi Mungu mtukufu, Aliwaamrisha Malaika waandishi kuwaandikia waja wake mema na mabaya, kisha Akatuambia njia ya kuyahesabu na kuyaandika.

2 Iwapo mja akikusudia kufanya kitendo cha utiifu na akaazimia kukifanya, na asikifanye, basi kinahesabiwa kuwa ni amali njema kabisa.

Kinachokusudiwa hapa ni dhamira na maazimio ya kutenda, si fikra tu ambayo inapita kichwani mwa mja na kutoweka bila nia ya kuifanya. Kwa kauli yake Mtume, rehema na amani ziwe juu yake: “Mwenye kukusudia kufanya jambo jema na asilifanye, basi Mwenyezi Mungu anajua kutoka kwake kwamba ameuhisi moyo wake na anauzingatia sana, huandikiwa amali njema.”[1]

3 Na akifanya utiifu atalipwa kwa hayo mara nyingi. Kwa hiyo kheri ni mara kumi ya mfano wake, si chini ya hapo; Kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu anasema: “Mwenye kuleta jema atapata mara kumi zaidi yake” [Al-An’am: 160], na huzidishiwa amtakaye Mwenyezi Mungu, basi hufikia hadi mara mia saba au zaidi; Amesema Mola mlezi Aliyetakasika! “Mfano wa wanao toa mali zao katika Njia ya Mwenyezi Mungu ni kama mfano wa mbegu iliyootesha mashoke saba katika kila shoke, kuna mbegu mia saba, na Mwenyezi Mungu Mtukufu humzidishia amtakaye, na yeye ni mwingi wa kutoa na mjuzi zaidi” [Al-Baqara: 261].

4 Iwapo mja atanuia kutenda dhambi na akaazimia kufanya hivyo, kisha akamkumbuka Mola wake na akarejea Kwake na akajiepusha na dhambi hiyo, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu atamlipa kwa kujiepusha kwake kwa kuandika kuwa ni kheri kamili kwake.

Mja analipwa hayo kwa sababu ya kupinga matamanio yake, na amemuasi shetani wake, na akakusudia kheri kwa kujiepusha na maovu, na ni kitendo cha moyo ambacho anastahiki kulipwa. Kauli yake, Mtume rehema na amani ziwe juu yake, inashuhudia: “Ni juu ya kila Muislamu kutoa sadaka.” Wakasema Maswahaba: Asipofanya hivyo? Akasema Mtume: “Anapaswa kujiepusha na maovu nayo pia ni hisani”[2]

Kwa hiyo, yeyote aliyekusudia kufanya dhambi lakini akaikosa, au akazuiwa kufanya hivyo, haingii katika maana ya Hadith na hastahiki malipo yaliyotajwa hapo juu. Kwani Mwenyezi Mtukufu alisema katika Hadithi Qudsi: “Aliiacha kwa hiari yangu”[3] yaani: kwa ajili yangu.

1 Imesimuliwa na Ahmed (19244).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (1445) na Muslim (1008).
3 Imepokewa na Muslim (129).

5 Mtu akitenda dhambi, Mwenyezi Mungu Mtukufu hulithibitisha kwake kuwa ni jambo moja ovu lisilozidishwa maradufu. Akasema, Mwenyezi mtukufu: “Mwenye kutenda uovu hatalipwa ila mfano wake” [Ghafir: 40]. Lakini Mwenyezi Mungu anaikubali toba ya mwenye kutubia na kuifuta, na humsamehe amtakaye bila ya kutubia.

Hata hivyo, matendo mabaya yanaweza kuongezeka kutokana na heshima ya mahali hapo. Kama asemavyo Mwenyezi Mungu: “Hakika wale waliokufuru na wakazuilia Njia ya Mwenyezi Mungu na Msikiti Mtakatifu, ambao tumeufanya kwa ajili ya watu wote sawasawa, kwa wakaao humo na wageni. Na kila atakayetaka kufanya upotofu humo kwa dhulma, basi tutamwonjesha adhabu chungu” [Al-Hajj: 25]. Basi, Allah aliyetakasika, Amepanga adhabu chungu kwa wale waliokuwa na shauku ya kufanya dhambi. Kuongezeka kwa heshima ya wakati; Kama uasi katika miezi mitukufu, na pia huzidishwa na heshima ya mtendaji, kwani uasi kutoka kwa Mitume na mawalii ni dhambi zaidi kuliko wengine, kama Mwenyezi Mungu alivyosema: “Na lau kuwa hatukukuweka imara ungeli karibia kuwaelekea kidogo (74) Hapo basi bila ya shaka tungelikuonjesha adhabu maradufu ya uhai, na adhabu maradufu ya kifo. Kisha usingepata mtu wa kukunusuru nasi” [Al-Isra: 74, 75], Na akasema Mola Mlezi: “Enyi wake wa Nabii! Atakayefanya uchafu dhaahiri miongoni mwenu, atazidishiwa adhabu mara mbili. Na hayo kwa Mwenyezi Mungu ni mepesi” [Al-Ahzab: 30].

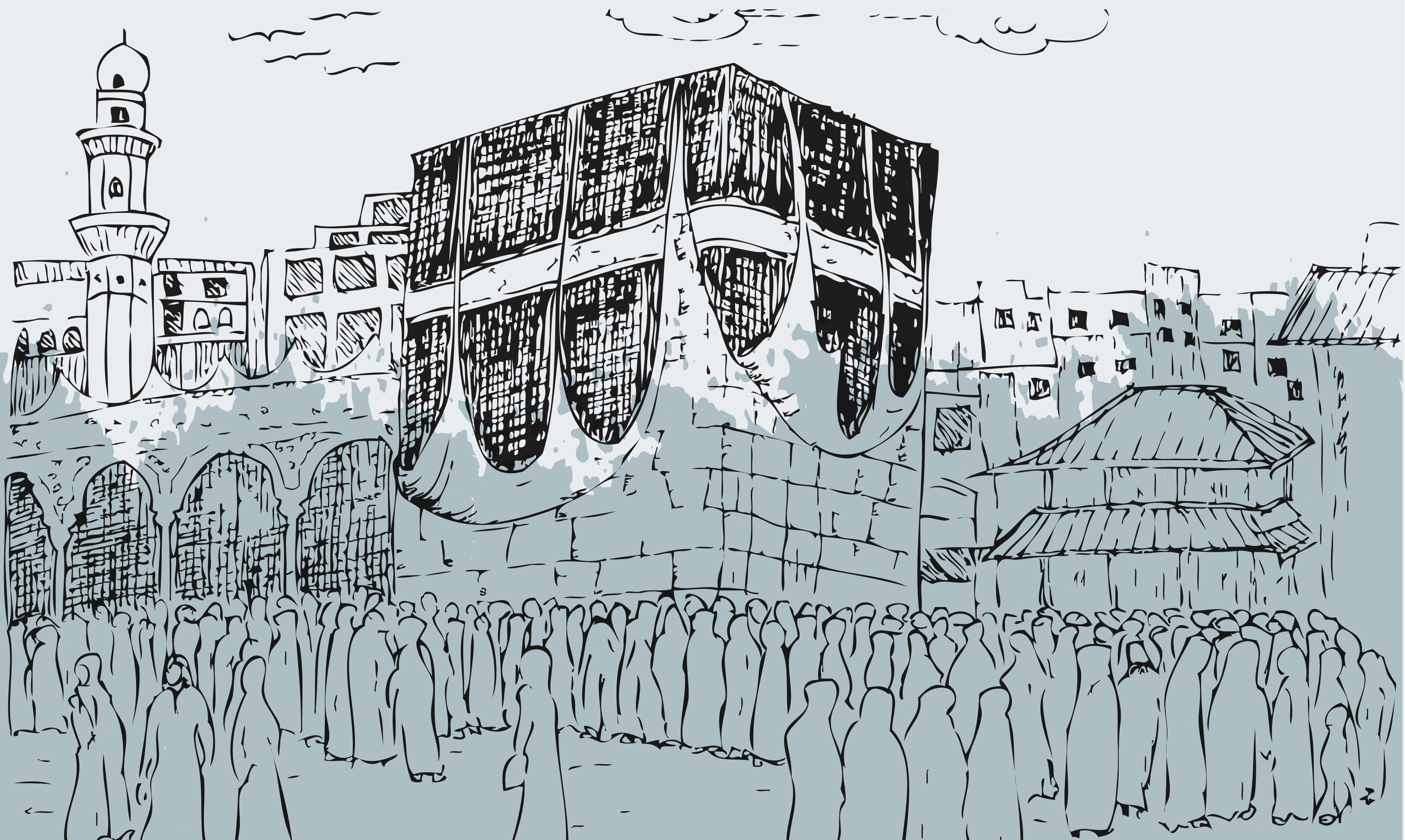

Mafunzo

1. Iwapo mja atatafakari jinsi Mwenyezi Mungu Mtukufu anavyowahisabu waja wake kwa vitendo vyao na akaona wema wake na rehema zake kwao, basi atazidisha mapenzi na kunyenyekea kwa Mola wake Mlezi, ametakasika na kutukuka. Bila ya fadhila na rehema zake, hakuna kiumbe chake hata kimoja ambacho kingeingia Peponi.

2. Muislamu ni lazima aazimie kuwa mtiifu, hata kama haiwezekani kwake, kwani atalipwa kwayo hata asipoifanya.

3. Muislamu anaweza kuvuna mema mengi bila ya uchovu au shida; Anachotakiwa kufanya ni kukusudia kufanya yale ambayo ni rahisi kwake kufanya. Akusudie kutoa sadaka ikiwa ana pesa, na akusudie kufanya jihadi ikiwezekana, na akusudie kuswali swala ya daraja la juu na kusoma Qur'ani.

4. Akasema Mtume rehma na Amani zimshukie: Atakayelala na hali anatazamia kuswali usiku, akalala mpaka asubuhi kwa kuzidiwa na usingizi ataandikiwa malipo ya alichokusudia, na usingizi wake unakuwa ni sadaka kwake kutoka kwa Mola wake Mlezi, Mwenye nguvu na Mtukufu"[1]

5. Harakisha kufanya ibada na kujikurubisha kwa mwenyezi Mungu; Mwenyezi Mungu, Utukufu ni wake, hulipa jambo jema mara nyingi.

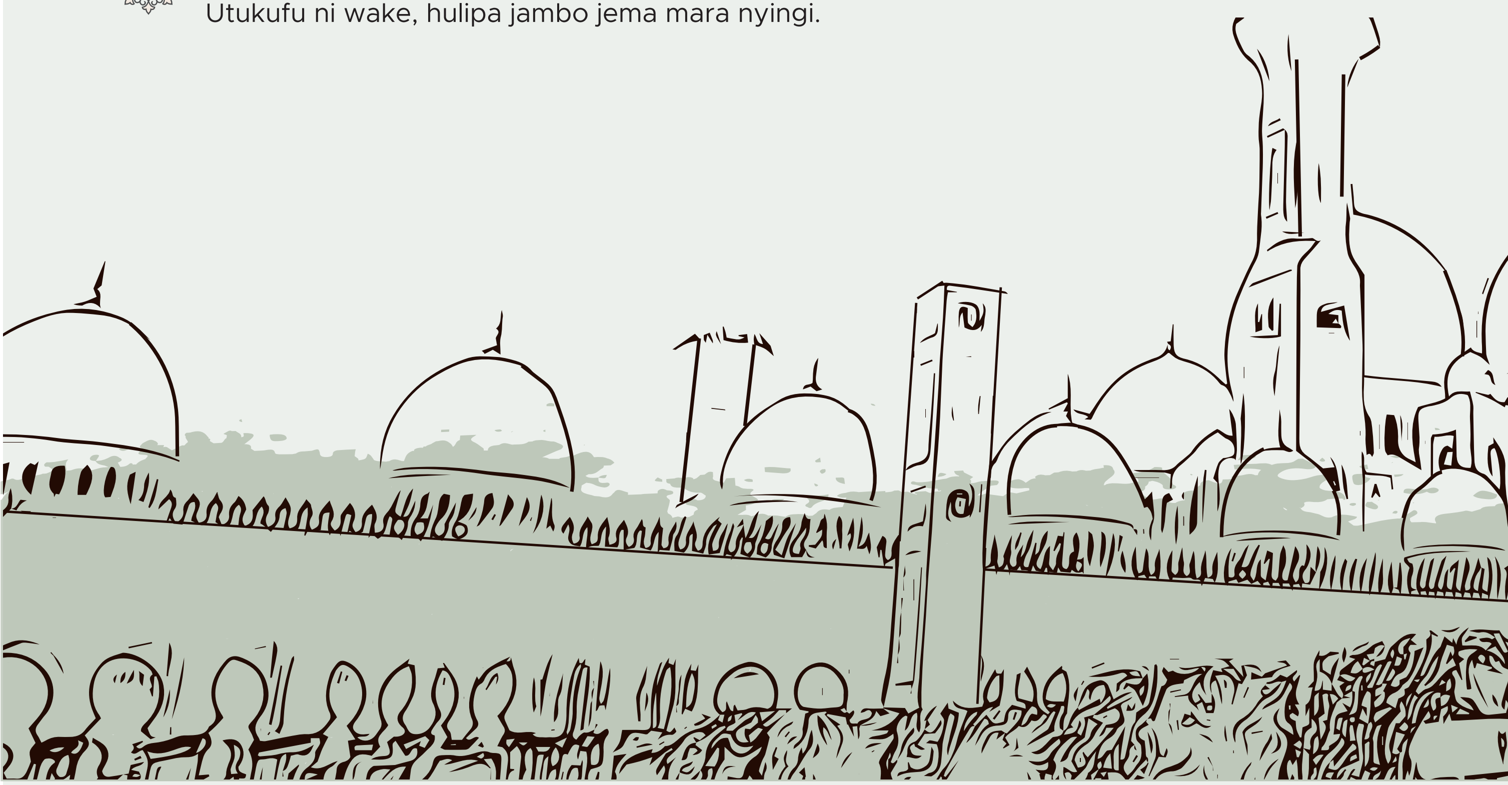

1 Imepokewa na Al-Nasa'i (1787) na Ibn Majah (1344).

6. Tazama jinsi Mwenyezi Mungu Mtukufu alivyowatayarisha waja wake kutii, kisha akawalipa kwa hilo malipo makubwa zaidi? Ametakasika kutoka kwa Mola Mlezi mwenye rehema na huruma anayejikurubisha kwa waja wake kwa baraka, na anapenda wajikurubishe Kwake kwa utiifu, na anawazidishia malipo makubwa kwa hayo.

7. Mwenyezi Mungu Mtukufu aliwafanya Malaika wa kuandika matendo, waone anachokusudia na anachofikiri mja, Je, hili halitupatii aibu kujua kwamba, Mmoja Wetu anakuwa na shauku ya kumuhofia shauku ya kumuasi Mungu Mwenyezi?!

8. Usidhani ya kuwa yatalipwa matendo ya uasi yaliyozuiliwa baina yenu na yeye. Bali hamtalipwa isipokuwa mkijiepusha kwa hiari, kutubu na kutubu.

9. Kamwe usibebe kosa la dhambi usilolifanya; Kwa hiyo mwenye kudhamiria kufanya jambo la dhambi, na akakosa nafasi ya kulitenda, ataadhibiwa kana kwamba alilifanya. Mtume Amani iwe juu yake amesema: “Ikiwa Waislamu wawili watakutana na panga zao, basi muuaji na aliyeuawa wote wataingia Motoni.” Wakasema Maswahaba: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, muuaji huyu sawa, basi vipi kuhusu aliyeuawa? Alisema: “Alikuwa na hamu ya kumuua mwenziwe.”[1]

10. Katika rehema ya Mwenyezi Mungu Mtukufu ni kuwa ameyafanya maovu kuwa moja bila ya kuzidishwa, kama vile alivyofanya mema kuwa mengi. Mtu muasi asikate tamaa na rehema yake, wala mwenye kupita mipaka asikate tamaa na madhambi yake.

Amesema mshairi:

Na hakika Malaika wakarimu wanatulinda = na wamewakilishwa kwa watu wote

Basi wanahesabu maneno yote ya mwana wa Adamu = na matendo yake kwa sehemu, na hakuna kitu kinachopuuzwa.

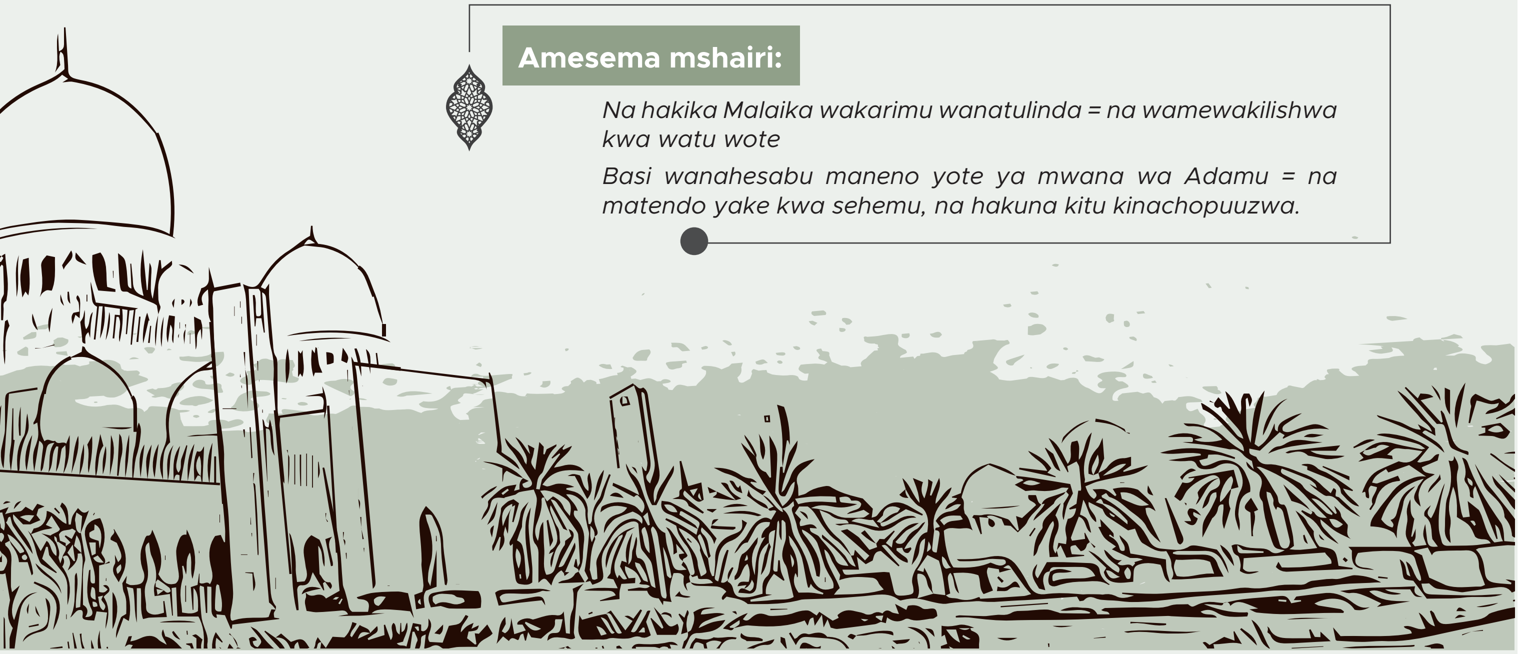

1 Imepokewa na Al-Bukhari (31) na Muslim (2888).

134

Hadithi

HARAMU NA YANAYOCHUKIZA MADHAMBI SABA YENYE KUANGAMIZA

Kutoka kwa Abu Huraira, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kutoka kwa Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, ambaye amesema:

1 "Jiepusheni na madhambi saba yenye kuangamiza." Wakasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, na ni yapi? Akasema Mtume:

2 "Kumshirikisha Mwenyezi Mungu,

3 Na uchawi,

4 Kuiua nafsi aliyoiharamisha Mwenyezi Mungu, isipokuwa kwa uadilifu.

5 Kula riba

6 Kula pesa za yatima

7 Kuikimbia vita

8 Na kuwatuhumu na machafu wanawake walio safi, Waumini waliioghafilika" [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6857) na Muslim (89).

Ayah

﴿Hakika Mwenyezi Mungu hasamehi kushirikishwa na kitu. Lakini Yeye husamehe yasiyokuwa hayo kwa amtakaye. Na anaye mshirikisha Mwenyezi Mungu basi huyo amepotea upotovu wa mbali.﴾ [An-Nisaai: 116].

﴿Na wakafuata yale waliyozua mashet'ani kuuzulia ufalme wa Su leiman. Na wala Suleiman hakukufuru, bali mashet'ani ndio waliokufuru, wakiwafundisha watu uchawi, na yaliyoteremshwa kwa Malaika wawili, Haaruta na Maaruta katika mji wa Baabil. Wala hao hawakumfundisha yeyote mpaka wamwambie: Hakika sisi ni mtihani; basi usikufuru. Wakajifunza kwa hao wawili yale ya kumfarikisha mtu na mkewe. Wala hawawezi kumdhuru mtu ila kwa kutaka Mwenyezi Mungu. Na wanajifunza yatakayowadhuru wala hayawanufaishi. Na hakika wanajua kwamba aliye khiari haya hatakuwa na fungu lolote katika Akhera. Na hakika ni kiovu mno walichojiuzia nafsi zao laiti wangelijua.﴾ [Al-Baqara: 102].

﴿Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa.﴾ [An-Nisaai: 93].

﴿Enyi mlio amini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na acheni riba zilizobakia, ikiwa nyinyi ni Waumini (278) Basi ikiwa hamkufanya hivyo jitangazieni vita na Mwenyezi Mungu na Mtume wake.﴾ [Al-Baqara: 278,279].

﴿Hakika wanaokula mali ya mayatima kwa dhulma, hapana shaka yoyote wanakula matumboni mwao moto, na wataingia Motoni.﴾ [An-Nisaai: 10].

﴿Enyi Mlio amini! Mkikutana na waliokufuru vitani msiwageuzie mgongo" (15) Na atakayewageuzia mgongo wake siku hiyo - isipokuwa kwa mbinu za vita au kuungana na kikosi - basi atakuwa amestahiki ghadhabu ya Mwenyezi Mungu. Na pahala pake ni Jahannamu, na huo ni mwisho muovu.﴾ [Al-Anfal: 15, 16].

﴿Hakika wanaowasingizia wanawake, wanao jihishimu, walioghafilika, Waumini, wamelaaniwa duniani na Akhera, nao watapata adhabu kubwa.﴾ [An-Nur: 23].

Msimulizi

Ni: Abu Hurayrah, na jina lake – kwa Kauli sahihi – ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, Al Azdi, al-Yamani. Alisilimu katika mwaka wa Khaybar 7 Hijiria. umbali wa sehemu haukumtia uzito wa kuhama kwenda Madina. Basi akashikamana na Mtume, swalla Allahu alayhi wa sallam, na alikuwa na shauku ya kujifunza na kuhifadhi Hadith. Na ndiye aliyepokea hadithi nyingi kati ya Maswahaba. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH)[1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anatahadharisha juu ya madhambi makubwa hatari kwa waja, ambayo ni: Shirki, uchawi, kuua pasina haki, riba, pesa ya mayatima, kukimbia vita, na kuwatukana wanawake walio safi.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Nu'aym (4/1846), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (3/357), "Al-Isaba fi Tamyiiz al-Swahaba" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1 Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anauhadharishia ummah wake juu ya madhambi saba ya kuangamiza, ambayo yatamuangamiza mwenye kuitenda na kumuingiza kwenye moto wa Jahannam.

Na haya madhambi Saba ni miongoni mwa madhambi makubwa ambayo yameelezwa katika Qur'an na Sunnah kwa adhabu ya moto, laana, au chuki ya Mwenyezi Mungu au adhabu. Haikuishia kwa hizo saba Mtume Rehema na Amani zimshukie amezitaja katika Hadithi hii, bali ni nyingi, zikiwemo uzinifu, wizi, uasi kwa wazazi na mengineyo. hizo saba kwa sababu ndizo chafu na uhalifu mkubwa zaidi, pamoja na wingi wa kutokea kwake katika zama zake rehma na Amani zimshukie.

2 Moja ya hayo madhambi hatarishi: ni kumshirikisha Mwenyezi Mungu, nayo ndio dhambi kubwa kabisa, amesema ibni masoud Mwenyezi Mungu awe radhi naye: nilimuuliza Mtume Amani iwe juu yake:ni Dhambi ipi ambayo ni kubwa zaidi kwa Mwenyezi Mungu? Akasema Mtume: "ni kumjaalia Mwenyezi Mungu Mshirika na hali yeye ndiye kakuumba". [1] Na shirki ndio dhambi kubwa ambayo Mwenyezi Mungu haisamehe, ila mja akirudi na kutubia kwake Mwenyezi Mungu, na aboreshe itikadi yake na ibada yake, amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: "Hakika Mwenyezi Mungu hasamehi kushirikishwa na kitu. Lakini Yeye husamehe yasiyokuwa hayo kwa amtakaye. Na anayemshirikisha Mwenyezi Mungu basi huyo amepotea upotovu wa mbali" [An-Nisaai: 116].

3 Dhambi ya pili ni uchawi: asili ya uchawi ni kukitoa kitu katika uhalisia, iwe kwa kuwatumia mashetani au kuwatumikisha, au kwa madawa, moto na mengineyo, ni dhambi kubwa kabisa yenye malipo mabaya zaidi, kwakuwa na mchanganyo wa mambo, mazingaombwe na kuficha uhalisia, na kuweka kizibo machoni, na kuwapotosha watu, kuharibu itikadi katika kuweka visababishi katika sababu zake ikiwa ni pamoja na kumsababishia madhara aliyefanyiwa uchawi, kama maradhi, kutokwa akili, na inaweza kupelekea kuua. Ndio maana uchawi ukawa ni katika madhambi makubwa kutenda, kujifunza na kusomesha.

Mara nyingi uchawi hutokana na kuwatumia na kuwatumikisha mashetani, na hili hukamilika kwa kumkufuru Mwenyezi Mungu mtukufu. Mashetani hayakubali kufanya uchawi ila mpaka mchawi akubali kumkufuru Mwenyezi Mungu[2],. Amesema Mwenyezi Mtukufu: "Bali mashet'ani ndio waliokufuru, wakiwafundisha watu uchawi, na yaliyoteremshwa kwa Malaika wawili, Haaruta na Maaruta katika Baabil. Wala hao hawakumfundisha yeyote mpaka wamwambie: Hakika sisi ni mtihani; basi usikufuru. [Al-Baqara: 102]. Ndio maana Wanachuoni wengi wanasema Mchawi auawe kwa hadi kutokana na ukafiri wake na kuritadi, iwe uchawi wake umesababisha kifo au laa.

4 Dhambi ya tatu ni kuua Nafsi ambayo Mwenyezi Mungu ameharamisha kuuawa pasina haki,damu za waislamu ni haramu kumwagika kwa kauli ya Mtume rehma na amani zimshukie: "Kwa hakika damu yenu, mali yenu, na hishma zenu, ni haramu kwenu mwenu, kama ilivyoharamishwa siku yenu hii, katika mwezi huu" [3]

---

1 Imepokewa na Al-Bukhari (4477) na Muslim (86).

2 Tazama: "Bada'a al-Fawa'id" cha Ibn al-Qayyim (2/ 760).

3 Imepokewa na Al-Bukhari (67) na Muslim (1679), kwa kutoka kwa Abu Bakra, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu amemtishia muuwaji wa Muumini adhabu iumizayo. Akasema, Mwenyezi Mungu: “Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa” [An-Nisaai: 93].

Vilevile Mwenyezi Mungu Mtukufu ameharamisha damu ya wasio Waislamu, watu wa dhimma, wasimamizi na walio katika ahadi ya kuufuata uislamu, Mwenyezi Mungu amesema: “Mwenyezi Mungu hakukatazini kuwafanyia wema na uadilifu wale ambao hawakukupigeni vita, wala hawakukutoeni makwenu. Hakika Mwenyezi Mungu huwapenda wafanyao uadilifu” [Al-Mumtahinat: 8] Na akasema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Mwenye kumuuwa kafiri anayeishi chini ya dhimma ya mtawala wa kiislamu hatasikia harufu ya Pepo, na harufu yake itapatikana kwa umbali wa miaka arubaini” [1]

5 Ya nne: Kula riba, ambayo ni ongezeko linalotokana na kubadilishana riba kwa aina yake au kwa kuchelewesha kupokea kile kinachopaswa kupokelewa kutokana na riba[2]. Ufafanuzi wa hili ni kwamba mtu anauza, kwa mfano, gramu ya dhahabu ya zamani kwa gramu mbili za dhahabu mpya, au anampa ndugu yake pishi ya tende nzuri kwa kubadilishana na pishi mbili za tende mbaya. Hii inaitwa Riba al-Fadl, ambayo ni pale mtu anapouza kitu cha riba - dhahabu, fedha, tende, ngano, shayiri na chumvi - kwa mfano wake, na kuongezeka thamani ya bei. Katika aina hii ni sharti kuuza kipimo kwa kipimo, gramu kwa gramu, na dirham kwa dirham bila kuzidiana. Aina ya pili ni riba An-Nasiat, nayo ni aina maarufu na iliyozoeleka zaidi, na ni pale mtu anapomkopesha ndugu yake mkopo kwa sharti la nyongeza wakati wa malipo, hivyo anampa dinari mia moja, kwa mfano, kwa sharti arudishe baada ya mwezi mia moja na kumi.

Na Mwenyezi Mungu Mtukufu ameharamisha riba na anawaadhibu vikali wale wanaokula, Akasema Allah Mtukufu: “Mwenyezi Mungu huiondolea baraka riba, na huzibariki sadaka. Na Mwenyezi Mungu hampendi kila mwenye kufanya khiyaana na afanyae dhambi” [Al-Baqara: 276]. Na akasema utukufu ni wake: “Enyi mlio amini! Mcheni Mwenyezi Mungu, na acheni riba zilizobakia, ikiwa nyinyi ni Waumini (278) Basi ikiwa hamkufanya hivyo jitangazieni vita na Mwenyezi Mungu na Mtume wake.” [Al-Baqara: 278,279]. Na Jabir Mwenyezi Mungu awe radhi naye amesema: “Mtume rehma na amani zimshukie amemlaani mwenye kula riba, mwenye kuilipa, mwenye kuiandika, na mwenye kuishuhudia.” Na akasema.: “Wanafanana katika malipo.” [3]

6 Ya tano: Kula pesa za yatima, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alimhusisha kwa kumtaja na kuwaacha watu wengine wote, ingawa kula fedha za watu kwa dhulma kwa ujumla ni dhambi kubwa, kwa sababu yatima ni mtoto mdogo na hawezi kujipatia riziki, na hana uwezo wa kumzuia dhalimu katika fedha zake, tofauti na mtu mzima. Mwenyezi Mungu anasema: “Hakika wanaokula mali ya mayatima kwa dhulma, hapana shaka yoyote wanakula matumboni mwao moto, na wataingia Motoni” [An-Nisaai: 10]. Na lililoharamishwa sio kula pesa yake tu, ila kwamba inajuzu kuchukua pesa zake na

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3166).

2 Tazama: Muntaha al-Iradat cha Ibn al-Najjar (2/347).

3 Imepokewa na Muslim (1598).

kuzitumia kwa vitu vingine tofauti na kula. Bali inakusudiwa kujimilikisha, na akataja kula kwa sababu ndiko kuliko zaidi.

7 Sita: Kukimbia vita, kwa sababu haijuzu kwa Muislamu kukimbia akiwa anakimbia vita akiwa anapigana na makafiri. Kwa sababu huo ni woga unaopelekea kushindwa kwa Waislamu na kudhoofika kwa azma yao, na Mwenyezi Mungu Mtukufu amewausia Waumini kuwa wasimame katika vita na wasitoroke, basi Mwenyezi Mungu utukufu ni Wake, amesema: “Enyi mlio amini! Mkikutana na jeshi, basi kueni imara, na mkumbukeni Mwenyezi Mungu sana ili mpate kufanikiwa” [Al-Anfal: 45], Hili liliwekewa mipaka ikiwa washirikina watakuwa mara mbili ya idadi ya Waislamu au chini ya hapo, na ikiwa washirikina watakuwa wachache kuliko Waislamu au sawa nao au kuwazidi mara mbili au pungufu, Waislamu lazima wabaki imara, na kukimbia inakuwa ni dhambi kubwa, isipokuwa akikimbia kurudi katika kundi la Waislamu ambao wangewasaidia na kumsaidia, huko si kukimbia, au washirikina wakiwa wengi zaidi kuliko Waislamu, basi kwa hali hiyo inajuzu kukimbia. Mwenyezi Mungu anasema: “Enyi Mlio amini! Mkikutana na waliokufuru vitani msiwageuzie mgongo” (15) Na atakaye wageuzia mgongo wake siku hiyo - isipokuwa kwa mbinu za vita au kuungana na kikosi - basi atakuwa amestahiki ghadhabu ya Mwenyezi Mungu. Na pahala pake ni Jahannamu, na huo ni mwisho muovu” [Al-Anfal: 15, 16]. Na akasema tena Mwenyezi Mungu: “Sasa Mwenyezi Mungu amekupunguzieni, na anajua kuwa upo udhaifu kwenu. Kwa hivyo wakiwa wapo watu mia moja kati yenu wenye kusubiri watawashinda mia mbili. Na wakiwapo elfu moja watawashinda elfu mbili, kwa idhini ya Mwenyezi Mungu. Na Mwenyezi Mungu yu pamoja na wenye kusubiri” [Al-Anfal: 66]

8 Ya saba ni kuwasingizia wanawake walio safi na kuwasingizia uchafu na uwongo. Na wanawake wasafi; ni wanawake wasafi Waumini, basi hutoka katika hayo kumtukana mwanamke kafiri na mwanamke mzinifu aliyeteremshiwa uzinzi.

Amesema Mwenyezi Mtukufu: “Hakika wanaowasingizia wanawake, wanaojiheshimu, walioghafilika, Waumini, wamelaaniwa duniani na Akhera, nao watapata adhabu kubwa” [An-Nur: 23].

Na hili halikomei katika kuwakashifu wanawake tu, bali ni pamoja na wanaume pia, kwa hivyo kumkashifu Muumini msafi ni kama kumkashifu mwanamke msafi katika kuwajibikiwa na adhabu ya hadd na kustahiki adhabu huko Akhera bila ya kutofautiana baina ya wanachuoni [1]

Kuwataja wanawake wema haimaanishi kuwa mwanamke asiyekuwa mwema kwamba inafaa kumkashifu, au kumkashifu sio dhambi kubwa, bali anaiwekea mipaka katika hilo ili kuzidisha madhambi, kwani anamkashifu mwanamke Muumini. asiye na hatia ya kile kinachohusishwa naye, lakini badala yake hajui chochote kuhusu hilo [2]

1 Tazama: “At-Tawdhid li Sharh al-Jami’ al-Sahih” cha Ibn al-Mulqqin (31/284).
2 Tazama: “Fath Al-Mun’im Sharh Sahih Muslim” cha Musa Shaheen Lashin (1/ 291).

Mafunzo

1. Mlinganiaji na muelimishaji anatakiwa kuwa makini kuwaonya watu juu ya dhambi kubwa na sababu za ghadhabu na adhabu ya Mwenyezi Mungu.

2. Madhambi ya watu hufutwa kwa kutenda matendo mema. Kama ilivyo katika siku ya Ijumaa, ufuatiliaji baina ya Hijja na Umra, na kadhalika, isipokuwa madhambi makubwa, na kwa ajili ya hayo akasema Mtume rehma na Amani zimshukie: “Swala tano, na sala ya ijumaa hadi ijumaa, Na Ramadhani hadi Ramadhani, ni kafara ya yaliyo baina yao ikiwa yataepukika madhambi makubwa”[1] Basi jihadharini na yale yanayobatilisha malipo na hayaondoki kwa amali njema.

3. Kamwe usidharau dhambi kwa sababu sio dhambi kubwa. Dhambi ndogo, ikiwa mja akiidharau na kuiona ndogo, inakuwa kubwa, na Muumini anaona madhambi yake ni milima. Al-Fudayl Ibn Iyadh, Mwenyezi Mungu amrehemu, amesema: “Kadiri dhambi inavyokuwa ndogo kwa maoni yenu, ndivyo inavyokuwa kubwa mbele ya Mwenyezi Mungu, na kadiri inavyokuwa kubwa zaidi kwenu, ndivyo inavyokuwa ndogo zaidi kwa Mwenyezi Mungu”.[2] Ibn Masoud, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie, amesema: “Muumini anayaona madhambi yake kana kwamba amekaa chini ya mlima akiogopa usimshukie, na muovu anaona madhambi yake ni kama nzi wanaopita juu ya pua yake naye akasema hivi (akaashiria kumfukuza)”[3]

4. Jihadharini na ushirikina na sababu zake na njia zake; Kwani ni chanzo cha ghadhabu ya Mwenyezi Mungu na adhabu yake, inaporomosha matendo mema, na ushirikina umefichika zaidi kuliko kutambaa kwa mdudu chungu.

5. Ukitaka usalama Siku ya Qiyaama ni lazima uiunganishe, na jihadhari na matokeo ya ushirikina. Ibn Masoud amesema: Ilipo teremka (aya hii): **“**Wale ambao wameamini, na hawakuchanganya imani yao na dhulma - hao ndio watakaopata amani na wao ndio walioongoka” [Al-An’am: 82] Tukasema: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, ni nani miongoni mwetu asiyejidhulumu nafsi yake? Alisema: “Si kama mnavyosema, Wale ambao wameamini, na hawakuchanganya imani yao na dhulma” [Al-An’am: 82] Kwa ushirikina, je hamkusikia Luqman alivyomwambia mwanawe: “Na Luqman alipo mwambia mwanawe kwa kumpa mawaidha: Ewe mwanangu! Usimshirikishe Mwenyezi Mungu. Kwani hakika ushirikina bila ya shaka ni dhulma iliyo kubwa” [Luqman: 13] [4]

6. Tahadhari usiende kwa mchawi au mpiga ramli; Kwani huko ni kumkufuru Mwenyezi Mungu, Mtume amani iwe juu yake, amesema: “Mwenye kwenda kwa mtabiri au mchawi na akaamini anayoyasema, basi amekufuru yaliyoteremshwa kwa Muhammad, amani iwe juu yake.”[5]

---

1 Imepokewa na Muslim (233).
2 “Siyar A’lam al-Nubala” cha al-Dhahabi (8/427).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (6308).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (3360) na Muslim (124).
5 Imepokewa na Abu Dawood (3904), Al-Tirmidhiy (135), Al-Nasa’i (9017), na Ibn Majah (639).

7 Kujifunza uchawi na kuufundisha ni kumkufuru Mwenyezi Mungu, basi epukeni uchawi.

8 Ni wajibu kwa wenye mamlaka kuwawekea adhabu wachawi, wapiga ramli na makohani ili watu wengine wasiwaige na kuhuisha maovu yao.

9 Kuua nafsi kwa dhulma ni dhambi kubwa. Mwenyezi Mungu Alimuahidi adhabu iumizayo. Bali Mtume, Rehema na Amani zimshukie, ameeleza kuwa madhambi yote yamo katika matashi isipokuwa shirki na kuua. Ili kutishia na kuzuia, amesema Mtume amani iwe juu yake: "Mwenyezi Mungu husamehe kila dhambi; Isipokuwa mtu amuue Muumini kwa kukusudia, au mtu huyo afe akiwa kafiri" [1]

10 Ghadhabu ya Mwenyezi Mungu Mtukufu huwa kali zaidi juu ya mtu, anayemuua Muumini kwa kukusudia bila ya haki, na ndio maana Mwenyezi Mungu Mtukufu akamwandalia adhabu kali tofauti na wakosefu wengine, Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: "Na mwenye kumuuwa Muumini kwa kukusudia, basi malipo yake ni Jahannamu humo atadumu, na Mwenyezi Mungu amemkasirikia, na amemlaani, na amemuandalia adhabu kubwa" [An-Nisaai: 93].

11 Mwenyezi Mungu Mtukufu na Mtume wake wamemwonya mla riba kwa kumtangazia vita ikiwa hataachana nayo, Je, unaweza kupigana nao?

12 Akasema Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Niliwaona usiku watu wawili walionijia, wakanipeleka kwenye nchi takatifu, Basi tukasafiri mpaka tukafika kwenye mto wa damu, ambamo mtu alikuwa amesimama, na katikati ya mto huo kulikuwa na mtu mwenye mawe mikononi mwake. Basi yule mtu akawa anamuelekea yule aliye katika mto, yule mtu alipotaka kutoka, yule mtu anamrushia jiwe mdomoni na kumrudisha pale alipokuwa. Ikawa Kila anapotaka kutoka nje, alimrushia jiwe, naye anarudi alivyokuwa. Kwa hivyo nikasema hii ni nini? Akasema: Uliyemuona mtoni ni Mla riba". [2]

13 Jihadharini na kula pesa za watu kwa dhulma, kwani hiyo ni dhambi kubwa, haswa ikiwa mwenye pesa ni dhaifu au yatima ambaye hana uwezo wa kulinda pesa yake.

14 Tahadhari na madhara ya kula pesa za yatima; ni moja ya madhambi yanayoangamiza.

15 Ukiingia vitani na Waislamu kupigana na makafiri, basi mtegemee Mwenyezi Mungu na umwamini yeye, na fahamu kwamba uko katika mipaka ya Uislamu, na isemeshe nafsi yako: Uislamu hautapigwa mbele yangu, na simama imara kwa msaada wa Mwenyezi Mungu.

1 Imepokewa na Al-Nasa'i (3984).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (2085).

Mafunzo

16 Usiwe sababu ya hasara ya Waislamu kwa kuonyesha udhaifu na kushindwa, kwani hilo litawaathiri askari wote.

17 Linda ulimi wako na yale yanayowaudhi watu. Ulimi ndio unaowaingiza watu wengi Motoni.

18 Mwenyezi Mungu Mtukufu alichukua hadhari ya kuhifadhi heshima kwa kumwajibisha yeyote ambaye anaona watu wanafanya uchafu alete mashahidi wanne, vinginevyo ni mwongo na mchonganishi ambaye lazima apigwe viboko themanini. Usiruhusu ulimi wako kukupa rasilimali mbaya.

19 Inaingia katika kuwakashfu, kutukanana Waislamu leo wao kwa wao hata kwa mzaha. Basi jihadhari na aina hiyo ya ucheshi; Hakuna neno unalotamka isipokuwa utawajibishwa nalo.

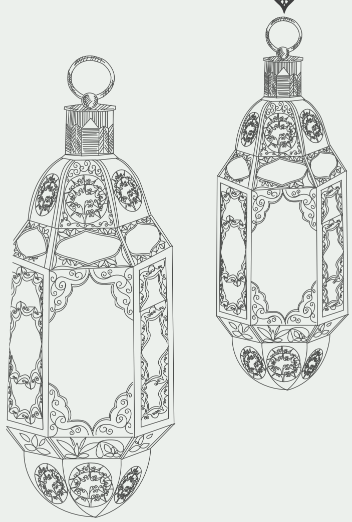

Amesema mshairi:

Wacha madhambi madogo na makubwa, kwani huo ndio uchamungu

Uwe kama mtu anayetembea juu ya miiba, mwenye tahadhari kwa kile anachokiona

Usidharau dhambi ndogo = kwani hata milima inatokana na kokoto

21- Wengine walisema:

Na miongoni mwa watu, wapo waliozoea kudhulumu = na kujipatia udhuru wa kufanya hivyo

kathubutu kula haramu na kudai = kwamba ana sababu yake ya kufanya hivyo

Ewe unayekula mali ya haramu, tueleze = ni kitabu gani kichohalalisha mnachokula?

Je, hujui kwamba Mwenyezi Mungu anajua yaliyotokea = na siku ya kiyama atahukumu kati ya waja.

135

Hadithi

KATIKA MAMBO YANAYOCHUKIZA

Kutoka kwa Warad, Mwandishi wa Al-Mughirah, amesema: Muawiya alimwandikia Al-Mughirah, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili:

1. Niandikie uliyoyasikia kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie na akamwandikia:

2. Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam alikuwa akisema kila baada ya kila swala: "Hapana mungu ila Mwenyezi Mungu mmoja, Peke Yake, hana mshirika, ufalme ni wake, sifa njema ni zake, na Yeye ni Muweza wa yote.

3. Ewe Mwenyezi Mungu hakuna kizuizi kwa ulichotoa wala mtoaji kwa ulichokizuia.

4. Na hanufaishi mwenye utukufu, bali utukufu ni wako"

5. Na akamuandikia: "Alikuwa akiharamisha yaliyosemwa na kusengenya.

6. Kuuliza sana

7. Kupoteza pesa

8. Amekataza kuwaasi akina mama.

9. Mauaji ya watoto wachanga wa kike

10. Na kuzuia (kuwa na choyo) na kuchukua (kupenda kupewa)"[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7292) na Muslim (593).

Ayah

- ﴿*Enyi mlio amini! Msiulize mambo ambayo mkidhihirishiwa yatakuchukizeni. Na mkiyauliza inapoteremshwa Qur'ani mtabainishiwa. Mwenyezi Mungu amesamehe hayo. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye maghfira Mpole (101) Waliyauliza hayo watu wa kabla yenu, kisha wakawa wenye kuyakataa.*﴾ [Al-Maidah: 101, 102].
- ﴿*Na Mola wako Mlezi ameamrisha kuwa msimuabudu yeyote ila Yeye tu, na wazazi wawili muwatendee wema. Mmoja wao akifikia uzee, naye yuko kwako, au wote wawili, basi usimwambie hata: Ah! Wala usiwakemee. Na sema nao kwa msemo wa hishima (23) Na uwainamishie bawa la unyenyekevu kwa kuwaonea huruma. Na useme: Mola wangu Mlezi! Warehemu kama walivyonilea utotoni.*﴾ [Al-Isra: 23, 24].
- ﴿*Siku ambayo kwamba mali hayatofaa kitu wala wana (88) Isipokuwa mwenye kumjia Mwenyezi Mungu na moyo safi.*﴾ [Ash-Shuaraa: 88, 89].
- ﴿*Rehema ambayo Mwenyezi Mungu anawafungulia watu hapana wa kuizuia. Na anayo izuia hapana wa kuipeleka isipo kuwa Yeye. Naye ndiye Mwenye nguvu, Mwenye hikima.*﴾ [Faatir: 2].
- ﴿*Na Akasema Mwenyezi Mungu mtukufu Hatamki neno ila karibu yake yupo mwangalizi tayari.*﴾ [Qaaf: 18].
- ﴿ *Na msichana aliyezikwa hai atapoulizwa (8) Kwa kosa gani aliuliwa.*﴾ [At-Takweer: 8, 9].

Msimulizi

Ni: Al-Mughirah bin Shu'bah bin Abi Aamer bin Masoud Al-Thaqafi, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, Abu Issa, sahaba mkubwa, aliyesilimu mwaka wa vita ya handaki, na akashuhudia Al-Hudaybiyah, na alisifika kwa werevu. Umar ibn al-Khattab, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, akamteua kuwa kamanda mkuu wa Basra, kisha Kufa, na alishuhudia al-Yamama na kufunguliwa kwa mji wa al-Sham, na jicho lake likaondoka huko Yarmouk.Alishuhudia Al-Qadisiyah na wengineo. Alifariki mwaka wa 50 Hijiria, na alikuwa Amir wa Kufa kwa Muawiyah bin Abi Sufyan, Mwenyezi Mungu awe radhi nao [1]

Muhtasari

Al-Mughira, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema kuwa Mtume rehema na amani ziwe juu yake alikuwa akisema utajo huu baada ya swala, na yale yaliyohifadhiwa kutoka kwake, rehema na amani ziwe juu yake; ni kuwa amekataza kuongea yasiyofaa, na kuuliza sana yasiyohitajika, na kufuja pesa katika madhambi na israfu katika mambo yanayoruhusiwa, kama vile alivyoharamisha uasi, mauaji ya watoto wa kike, na kuchukua kisichokua chako na kuzuia kile unachopaswa kutoa.

1 Rejea ufafanuzi wake: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Naim (5/2582), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1445), "Asad al-Ghaba fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn al-Athir (53/238).

Ufahamu

1 Muawiya, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa na shauku kubwa ya kupata Hadithi za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, akamuandikia wakala wake Mughirah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akimtaka ampelekee baadhi ya yale aliyoyasikia kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani ziwe juu yake.

2 Al-Mughira, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamwandikia kuwa Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, alikuwa akipenda sana kusema kila baada ya swala: “Hapana mungu ila Mwenyezi Mungu peke yake, hana mshirika, Ufalme ni wake, na sifa njema ni zake, naye ni muweza wa kila kitu.”

Maana ya dua hiyo ni kuwa hapana mola apasae kuabudiwa kwa haki ila Mwenyezi Mungu pekee, kwani ufalme kamili uko mkononi mwake, ametakasika, ana ufalme wa dunia na Akhera, na ana kila aina ya sifa. kwani Yeye pekee ndiye anayestahiki hayo, na Yeye ndiye Mwenye uweza asiyeshindwa kitu. Ana uweza wa dhahiri na uliofichika mbinguni na ardhini.

3 Kisha husema: “Ewe Mwenyezi Mungu, hakuna kizuizi kwa ulichotoa, wala hakuna mtoaji kwa ulichomzuilia.” Hakuna anayepinga kitendo Chako, na hakuna awezaye kuzuia ulichoamuru, au kuondoa uliyoyazuia. Akasema Mwenyezi Mungu: “Rehema ambayo Mwenyezi Mungu anawafungulia watu hapana wa kuizuia. Na anayoizuia hapana wa kuipeleka isipokuwa Yeye. Naye ndiye Mwenye nguvu, Mwenye hikima” [Faatir: 2].

4 Na akamalizia dua yake kwa kusema: “Hatafaidika mwenye utukufu kwa utukufu wake kutokana na Mwenyezi mtukufu” Na katika ibara hiyo kuna kutanguliza na kuchelewesha, na haki yake: “Na utukufu hautamfaa mtu.” Yaani: Mali haimnufaishi mwenye nayo kutokana na Allah, na mwenye bahati hafaidiki na hatima yake kutokana na hatima yako, au kumuepusha na adhabu ya Mwenyezi Mungu. Hakuna kitakachomnufaisha mtu ila kazi yake na imani yake, na kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu atamfunika mja kwa rehema yake, na hili ni sambamba na kauli yake: “Siku ambayo kwamba mali hayatofaa kitu wala wana (88) Isipo kuwa mwenye kumjia Mwenyezi Mungu na moyo safi” [Ash-Shuaraa: 88, 89].

5 Kisha Al-Mughira, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akaandika kuwa Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alikuwa akikataza kuzungumza sana kwa njia isiyo na manufaa, kwa sababu kuuachia ulimi ni njia ya kuzama katika heshima za watu, na ndio maana akasema: “Mwenye kumuamini Mwenyezi Mungu na Siku ya Mwisho, basi na aseme mema au anyamaze” (1)

6 Pia amekataza kuuliza maswali mengi, ambayo ni pale mtu anapouliza maswali yasiyo na faida. Kama kuuliza juu ya mambo ambayo hayajatokea. Pia inaingia katika kuuliza sana, watu wanaouliza juu ya hali zao hadi kupata aibu juu ya kile wanachotaka kuficha, na inawezekana kwamba kinachokusudiwa ni kuwaomba omba watu pesa (2)

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6019) na Muslim (48).
2 “Mashariq al-Anwar ‘ala Sihah al-Athar” cha Jaji Ayyad (2/201).

7 Akawakataza kufuja pesa. Kwa kutumia katika vitu vilivyoharamishwa, au kupindukia mipaka katika yale yanayoruhusiwa, kama vile chakula, vinywaji, mavazi na mengineyo, Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: “Na kuleni na kunyweni wala msifanye israfu, hakika Yeye hawapendi wafanyao israfu” [Al-A’raf: 31].

8 Pia amekataza kuwaasi baba na mama, kuwaudhi, kupuuza haki zao, na kuwadhulumu, amewateua mama kwa haki zao kubwa. Uadilifu wa mama unatangulia juu ya uadilifu wa baba, na kwa sababu wanawake ni dhaifu kuliko wanaume, uasi wao una kasi zaidi kuliko uasi wa baba.

9 Vile vile ameharamisha mauaji ya watoto wa kike kuwazika wakiwa hai kama ilivyokuwa desturi ya watu wa kabla ya Uislamu kwa chuki na tamaa kwa wasichana. Ambapo wanafikiria kwamba msichana huleta aibu, Mwenyezi Mungu alisema: “Na mmoja wao akibashiriwa kwa msichana, uso wake unasawijika, naye kajaa chuki (58) Anajificha asionekane na watu kwa ubaya wa aliyobashiriwa! Je,akae naye juu ya fedheha hiyo au amfukie udongoni? Tazama uovu wa wanavyohukumu” [An-Nahl: 58, 59]

10 Amekataza mtu kukatalia mambo ambayo yanakuwajibikia katika mali, maneno, vitendo, au maadili, na kuomba asichoruhusiwa kukichukua [1] Hii ni moja ya aina mbaya zaidi za uchoyo. Ambapo mtu ana nia ya kuchukua kile ambacho si haki yake, na anazuia kuwapa wengine kile wanachostahiki kwa mujibu wa sharia.

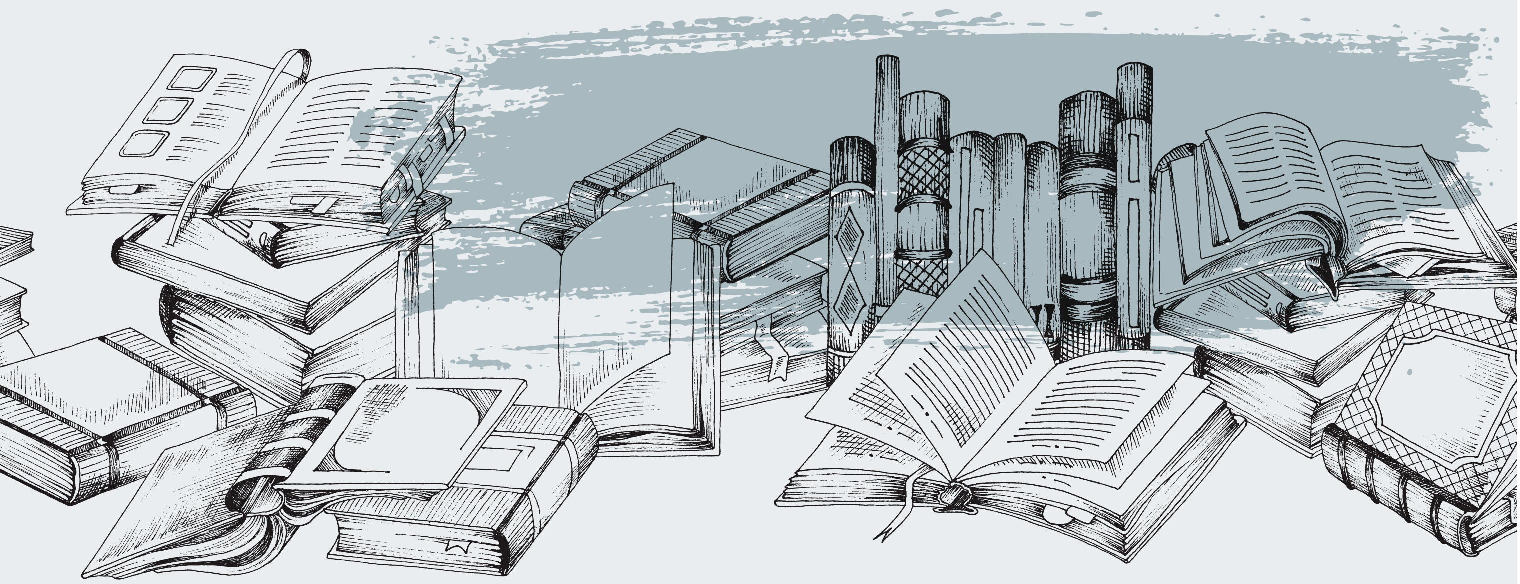

1 “alkashif ean haqayiq alsanan”cha Al-Tibi (10/ 3157).

Mafunzo

1. Tazama jinsi Maswahabah walivyokuwa wakijishughulisha na kutafuta elimu na kuhifadhi Hadith, Huyu ni Muawiya, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, pamoja na kujishughulisha na ukhalifa na mambo ya utawala. Hakusahau sehemu yake ya mambo ya dini na elimu ya hukumu. Usikate tamaa katika kutafuta maarifa.

2. Maswahaba, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, walijitahidi kuhifadhi na kuwasilisha Hadithi za Mtume, rehma na amani zimshukie, kwani wao ni watu wa fadhila na elimu. Kila Muislamu anapaswa kuwaheshimu na kuwathamini, na kufumbia macho yaliyotokea baina yao katika mambo ya kidunia.

3. Hakikisha kwamba unahitimisha sala yako kwa nyiradi za sala zinazojulikana sana, ikiwa ni pamoja na dhikri hii: “Hapana mungu ila Mwenyezi Mungu, Peke Yake, hana mshirika, ufalme ni wake, na sifa njema ni zake, na Yeye ni Muweza wa kila kitu. Ewe Mwenyezi Mungu hakuna wa kuzuia kwa ulichotoa wala mtoaji kwa ulichokizuia. Na hatafaidika mwenye utukufu kwa utukufu wake kutokana na Mwenyezi Mungu mtukufu.

4. Kuwa na niya njema kwa Mwenyezi Mungu na umtegemee Yeye, kwani hakuna awezaye kuzuia aliyoyaweka, wala kuyatenda asiyoyaandika.

5. Jihadhari na kukata tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu, na wala usifadhaike kwa yale yanayokusibu kwa amri ya Mwenyezi Mungu, kwani yale yaliyokukosa si ya kukupata, na yaliyokusibu si ya kukukosa.

6. Hakuna kitakachokufaa ila matendo yako, si nasaba, wala mali, wala nguvu, wala bahati, havitakufaa kitu kwa Mwenyezi Mungu.

7. Usizungumze mambo ambayo hayana maana. Ulimi ndio chanzo cha maangamizo. Abu Bakr Al-Siddiq, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa akishikilia ulimi wake na kusema: “Hakika kiungo hiki kimeniingiza sehemu hatari”” (1)

8. Fikiri juu ya kile unachokisema kabla ya ulimi wako kukitamka; Shumait bin Ajlan, Mwenyezi Mungu amrehemu, alisema: “Ewe mwana wa Aadam, kuwa kwako kimya, ndio kusalimika, basi ukisema, jihadhari ima kwa faida yako au dhidi yako kwa hasara” (2)

9. Amesema Omar Ibn Al-Khattab: “Mwenye kusema mengi makosa huwa mengi pia, na mwenye kukosea sana dhambi zake huwa nyingi, na mwenye dhambi nyingi, moto unamstahili zaidi” (3)

---

1 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
2 “Jami’ al-‘Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 340).
3 “Jami’ al-’Ulum wa’l-Hukam” cha Ibn Rajab (1/ 339).

10. Usiulize yasiyokuhusu; Ikiwa swali ni juu ya jambo linalohusiana na dini, basi usiulize juu ya yale ambayo hayana faida hataukiyajua, kama vile kuuliza juu ya mambo ambayo hayajatokea, au juu ya yale ambayo hayamnufaishi au kumdhuru mmiliki, na kuwa mwangalifu kuuliza nini kitakunufaisha duniani na Akhera.

11. Usiweke uzito kwa yeyote kumuuliza kuhusu hali yake na kuiambia familia yake mambo ambayo hupaswi kuyajua ila kufichua siri za nyumba yake.

12. Sio ubadhirifu wa fedha kuzitumia katika haki na utiifu; Abu Bakr, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, alizitumia pesa zake zote katika njia ya Mwenyezi Mungu, na Omar, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, alitumia nusu ya fedha yake, na haikufujwa.

13. Haikatazwi kwa Muislamu kutoa pesa kwa starehe na mambo ya kheri. Bali imeharamishwa kufuja na kupindukia katika mambo ya haramu.

14. Usiwe muasi kamwe; Adhabu yake itaharakishwa duniani kabla ya Akhera.

15. Ikiwa kuwaasi wazazi kumekatazwa, basi kumuasi mama ni haramu zaidi, basi usikubali upole na udhaifu wake ukupelekee kumuasi.

16. Mwenyezi Mungu Mtukufu ameharamisha kumuua msichana na kumzika akiwa hai kwa kuogopa umasikini au fedheha. Lakini ni wajibu wa baba ni kumlea malezi bora kabisa, na imeharamishwa kupora haki zake na kumdhulumu mirathi yake.

17. Timiza wajibu wako, wala usiwe bakhili.

18. Jihadhari na kutamani walichonacho wengine, ridhika na Alichokugawia Mwenyezi Mungu, utakuwa tajiri zaidi katika watu.

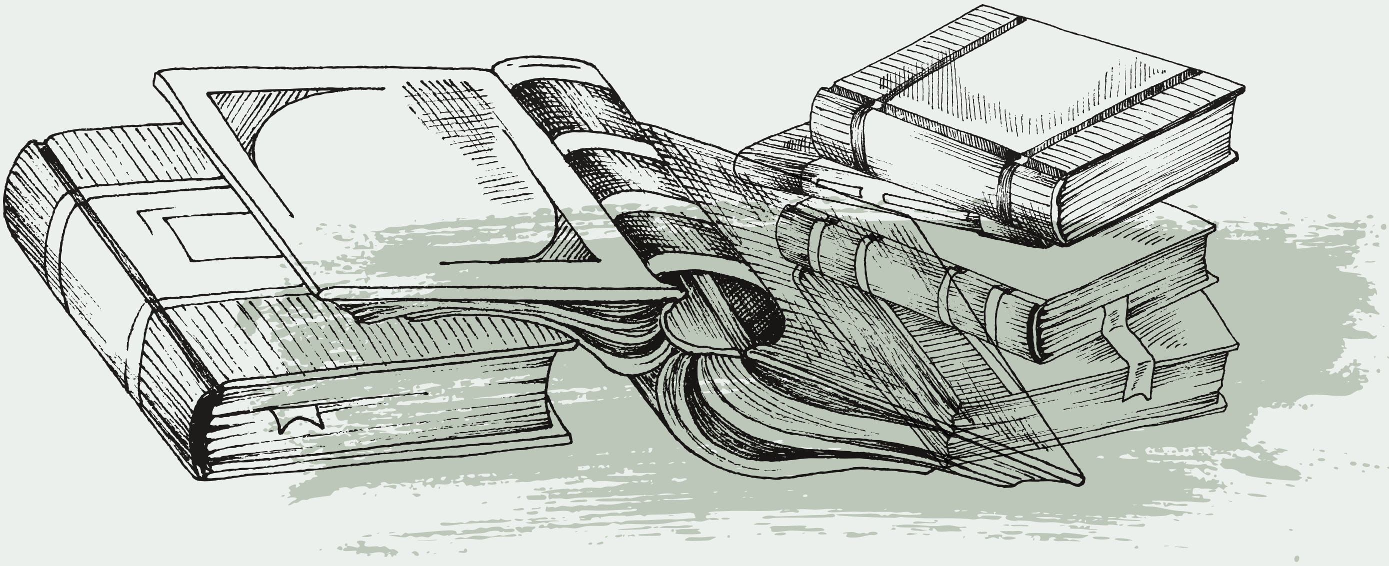

136 Hadithi

KUACHA HADITHI ZA NAFSI BILA MATENDO

Kutoka kwa Abu Huraira, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ambaye amesema:

"Mwenyezi Mungu ameusamehe umma wangu kwa yale waliyojisemea ndani ya Nafsi maadamu haukufanya wala kusema." [1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5269) na Muslim (127).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu:

﴿*Mwenyezi Mungu anakutakieni yaliyo mepesi wala hakutakieni yaliyo mazito.*﴾ [Al-Baqara: 185].

﴿*Mwenyezi Mungu haikalifishi nafsi yoyote ila kwa kadiri ya iwezavyo. Faida ya iliyo yachuma ni yake, na khasara ya iliyo yachuma ni juu yake pia.*﴾ [Al-Baqara: 185].

﴿*Mwenyezi Mungu anataka kukupunguzieni taabu, na mwanaadamu ameumbwa dhaifu.*﴾ [An-Nisa: 28].

﴿*Wala Mwenyezi Mungu hakuweka juu yenu mambo mazito katika Dini.*﴾ [Al-Hajj: 78].

Msimulizi

Ni: Abu Hurayrah, na jina lake – kwa Kauli sahihi – ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, Al Azdi, al-Yamani. Alisilimu katika mwaka wa Khaybar 7 Hijiria.umbali wa sehemu haukumtia uzito wa kuhama kwenda Madina. Basi akashikamana na Mtume, swalla Allahu alayhi wa sallam, na alikuwa na shauku ya kujifunza na kuhifadhi Hadith. Na ndiye aliyepokea hadithi nyingi kati ya Maswahaba. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH) [1]

Muhtasari

Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, anatuambia kuwa Mwenyezi Mungu, Utukufu ni wake, ameondosha kwa neema yake, yote yanayopita katika Nafsi zetu, miongoni mwa matamanio, matakwa, fikra na yanayojiri moyoni. Hatutawajibishwa kwa jambo ambalo hatukusema au kufanya kwa viungo vyetu.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Swahaba" cha Abi Nu'aym (4/ 1846), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (3/357), "Al-Isaba fi Tamyiiz al-Swahaaba" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amebainisha katika Hadithi uwazi wa rehema ya Mwenyezi Mungu utukufu ni wake, kwa waja wake waumini, kwani amewaondolea adhabu kwa yale yanayojiri katika nafsi zao miongoni mwa fikra na mazungumzo ya Nafsi zao. Ikiwa hayajabadilika kwenda kwenye utekelezaji wa matendo ya ulimi na viungo.

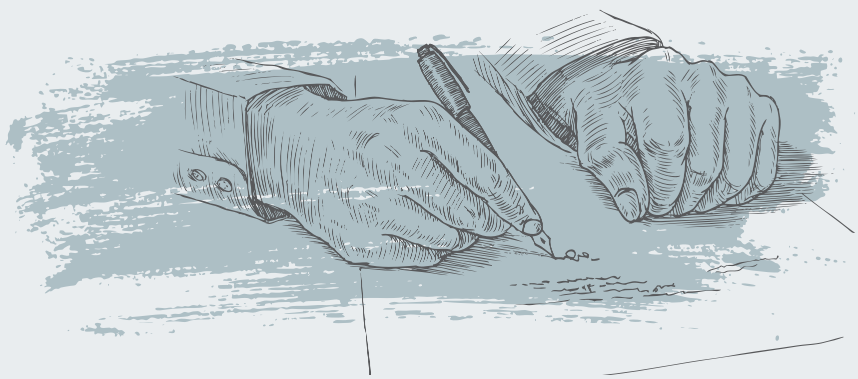

Hata iwapo hatari hizo zitapelekea uasi, usengenyaji au ushirikina, bila ya kukusudia kuifanya, hakuna chochote juu yake, ikiwa ataiondosha katika nafsi na asiendelee. Watu walikuja katika maswahaba wa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na wakamuuliza: “Tunakuta katika nafsi zetu mambo ambayo mmoja wetu anaona uzito kuyasema: Mtume akasema: Yanakutokeeni hayo? wakasema:Ndiyo, Mtume akasema: “Hiyo ni imani ya wazi”[1], ambayo ina maana kwamba sababu ya wasiwasi hii ni imani safi na iliyowazi. Kwani watu waovu hawana wasiwasi huu.

Hata hivyo, ikiwa mtu ana wazo, akaazimia kulifanya akipata nafasi ya kulifanya, basi atapata dhambi kwa hilo, na anafanana na yule aliyelifanya. Kwani wakati huo alitoka kwenye mazungumzo ya nafsi hadi kwenye nia ya moyo. Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, amesema: “Mfano wa umma huu ni kama watu wanne. Mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempa fedha na elimu, basi anaitumia ilimu yake kwa mali yake na akaitumia kwa haki yake, na mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempa ilimu na hakupewa pesa, basi husema: Ikiwa ningepata kitu kama hiki, ningefanya vivyo hivyo kama yeye. Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Hao ni sawa katika malipo.” Na mtu ambaye Mwenyezi Mungu amempa fedha lakini hakumpa ilimu, basi anafuja mali yake na anaitumia kwa dhulma. mtu ambaye Mungu hakumpa elimu wala mali, basi husema: Lau ningekuwa na kitu kama hiki, ningefanya kama yeye. Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: “Hao wamo katika mzigo mmoja” [2]

Na jambo lilikuwa katika mwanzo wa Uislamu kwamba mja anawajibika kwa yale anayoyaficha ndani yake ya fikra na fikra potofu, basi Mwenyezi Mungu Mtukufu anawarehemu waja wake na ni mwema kwao.

1 Imepokewa na Muslim (132).
2 Imepokewa na Ibn Majah (4228) na Ahmad (18024).

Mafunzo

1. Muumini asihuzunishwe na minong'ono inayomtia shaka dini na ibada yake. Huu ni ushahidi wa imani yake na nia ya Shetani ya kumshawishi.

2. Iwapo mtu atapata mnong'ono ndani yake unaohusiana na sifa za Mwenyezi Mungu Mtukufu, kuwepo kwake na mengine yanayofanana na hayo, jambo ambalo linamchanganya mtu huyo, basi anatafuta hifadhi kwa Mwenyezi Mungu na wala haachi mawazo yake kwenda nayo. Akasema Swalla Allaahu alayhi wasallam: "Shetani anamjia mmoja wenu na kusema: "Ni nani aliyemuumba fulani na fulani, ambaye ameumba hivi na hivi mpaka aseme: "Ni nani aliyemuumba Mola wenu?" Basi akifikia hapo basi na aombe hifadhi kwa Mwenyezi Mungu na akome" [1], na kwa mujibu wa Muslim: "Aseme: Ninamuamini Mwenyezi Mungu.

3. Kamwe usidharau nia. Unaweza kuteswa kwa sababu tu ulikusudia maovu, na ikiwa hukufanya, basi fikiria kwamba unateswa na adhabu ya Qarun, Firauni na Hamana kwa sababu walikusudia kufanya kama walivyofanya ikiwa utapewa madaraka na pesa, na wewe ni maskini, dhaifu na huna nguvu.

4. Jitahidi kwa nia yako kadiri uwezavyo, kwa hivyo jihadhari siku zote na daima kukusudia mema, ili upate thawabu kwa hilo, hata kama sababu si rahisi kwako. Yeye Mtume rehema na amani ziwe juu yake, amesema: "Mwenye kumuomba Mwenyezi Mungu shahada kwa ikhlasi, Mwenyezi Mungu atamfikisha kwenye hadhi ya mashahidi, hata kama atakufa kitandani mwake" [2]

5. Ukikuta kitu ndani yako kina kumuasi Mwenyezi Mungu, basi kata fikra zako juu yake na usishughulike nacho, wala usihuzunike, kwani hakitakudhuru.

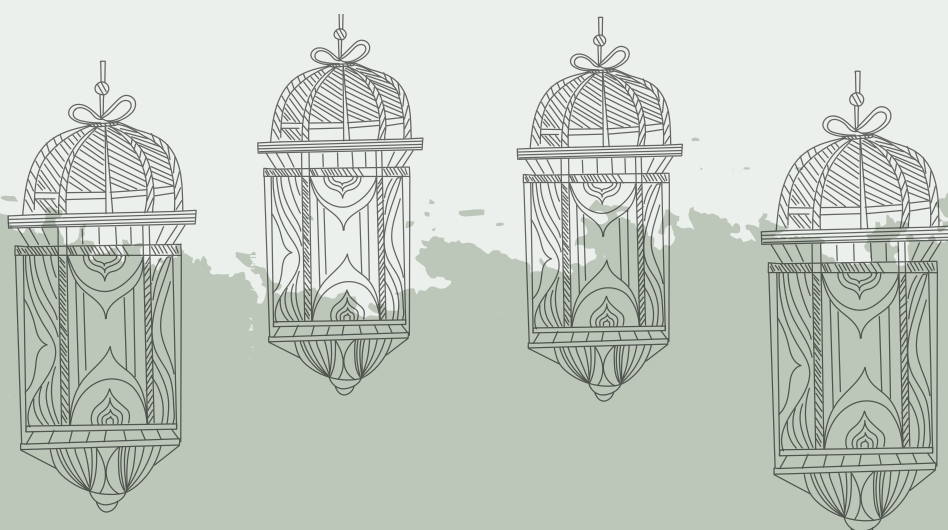

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3276) na Muslim (134).
2 Imepokewa na Muslim (1909).

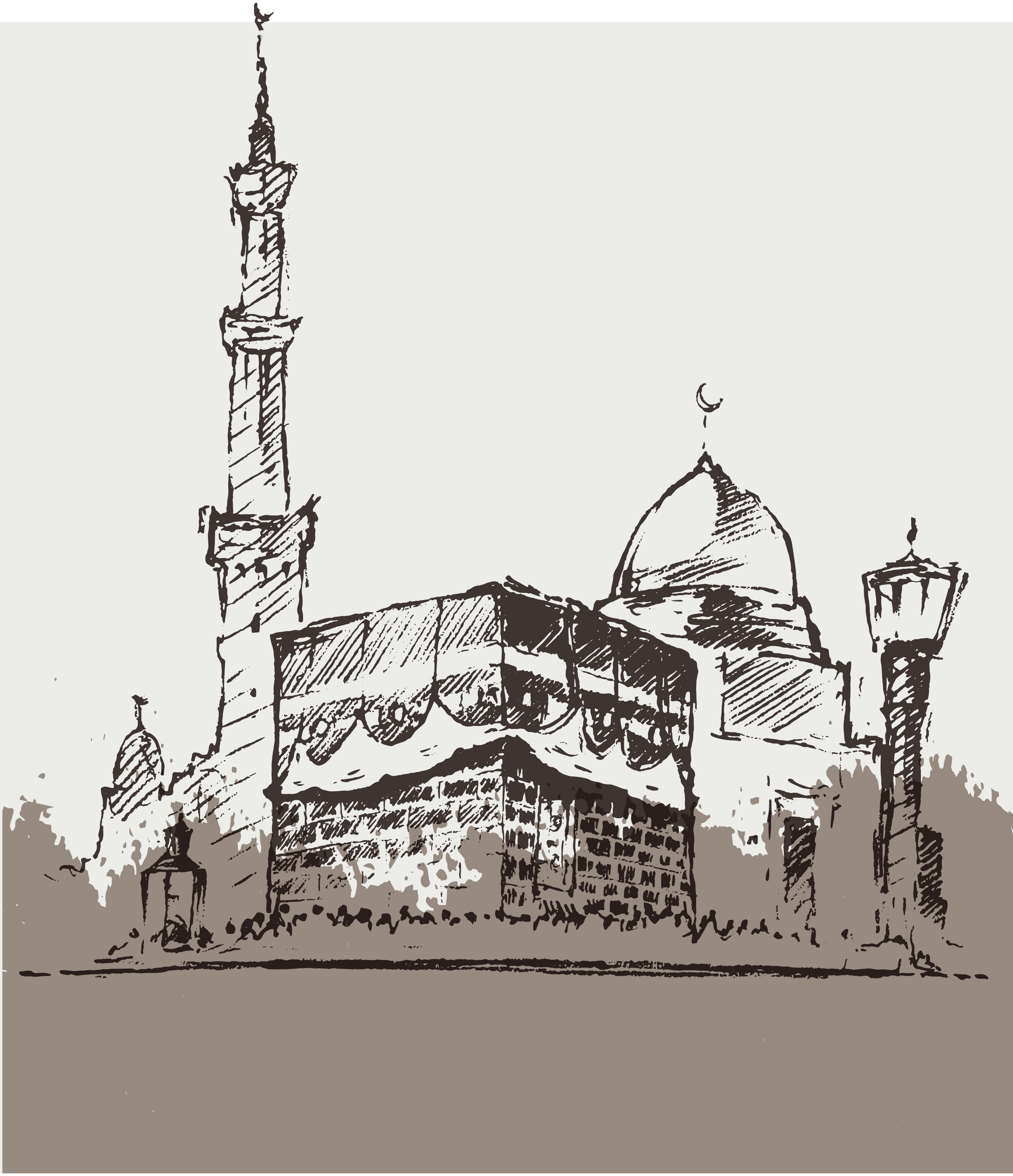

137

Hadithi

NJIA YA ALLAH KULINGANIA KATIKA KHERI

Kutoka kwa Abu Huraira, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, hakika Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema:

1 “Mwenye kulingania kwenye uwongofu atapata ujira kama ujira wa wale wanaomfuata bila ya kuwapunguzia ujira wao hata kidogo.

2 Na anayelingania upotevu atapata dhambi sawa na dhambi za wale wanaomfuata bila ya kuwazuilia dhambi zao hata kidogo” [1]

1 Imepokewa na Muslim (2674).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

﴿*Ili wabebe mizigo yao kwa ukamilifu Siku ya Kiyama, na sehemu ya mizigo ya wale wanao wapoteza bila ya kujua. Angalia, ni maovu mno hayo wanayoyoyabeba.*﴾ [An-Nahl: 25]

﴿*Na walio kufuru waliwaambia waumini: Fuateni njia yetu, nasi tutayabeba makosa yenu. Wala wao hawatabeba katika makosa yao chochote kile. Hakika hao ni waongo (12) Na hapana shaka wataibeba mizigo yao na mizigo mingine pamoja na mizigo yao. Na kwa yakini wataulizwa Siku ya Kiyama juu ya waliyokuwa wakiyazua.*﴾ [Al-Ankabut: 12, 13].

﴿*Na ni nani mbora wa kusema kuliko aitaye kwa Mwenyezi Mungu na akatenda mema, na akasema: Hakika mimi ni katika Waislamu.*﴾ [Fussilat: 33].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, anayejulikana sana kwa lakabu yake, “lakabu ni jina la kupewa tu kwa utani” na hili ndio jina mashuhuri zaidi ya majina yote yaliyosemwa juu yake na jina la baba yake. Ni sahaba wa Mtume, rehema na Amani zimshukie. Alikuwa akienda naye popote aendapo, na alikuwa miongoni mwa masahaba waliohifadhi na kusimulia hadithi nyingi sana kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam. Umar bin Al-Khattaab alimtumia kama gavana wa Bahrain, kisha akarudi na kuishi Madina, na alikufa Madina mwaka wa (58 AH) [1]

Muhtasari

Walinganiaji kwa Mwenyezi Mungu wana malipo makubwa zaidi miongoni mwa watu. Kwakuwa Wanapokea ujira wao kikamilifu na kama ujira wa wale waliowafuata kwenye wito wao. Watetezi wa ufisadi na upotofu ndio watu wabaya zaidi. Wanabeba mizigo yao na mizigo ya wale wanaowafuata.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: “Maarefaat As-Sahaba” cha Abi Nuaim (4/1846), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), “Usd al -Ghaba” cha Ibn al-Atheer (3/357), “Al-Isaba fi Tamisaa’ al-Sahaba Ibn Hajar Al-Asqalani (4/267).

Ufahamu

1. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anahimiza juu ya kulingania kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kueneza hukumu za dini baina ya watu, na anawahimiza kufanya hivyo kwa kutaja malipo na fadhila za Walinganiaji. Atakayelingania katika sura zozote za kheri - iwe ni ibada kubwa au ndogo - atapata malipo sawa na wale wanaomfuata na kumuiga, bila ya malipo yao kupungua hata kidogo.

   Na wito huo sio kusema tu, lakini pia inajumuisha matendo. Muislamu akifanya kitu katika Sunnah na wengine wakaifuata, atapata malipo ya kitendo chake na malipo sawa na wale wanaoifuata.

2. Na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, anatahadharisha dhidi ya kuwapoteza watu na kuwapotosha, anayelingania ukafiri na ushirikina au uzushi na uongo au uasi, sawasawa wito wake ni wa maneno au kitendo, ana dhambi ya upotevu wake na sawa na dhambi ya wale wanaomfuata katika upotofu wake, na dhambi hii inayompata haipungui kutoka katika dhambi ya mfuasi hata kidogo, kwani kila mmoja wao ana mzigo wake uliokamilika. Mwenyezi Mungu anasema: "Ili wabebe mizigo yao kwa ukamilifu Siku ya Kiyama, na sehemu ya mizigo ya wale wanaowapoteza bila ya kujua. Angalia, ni maovu mno hayo wanayoyabeba" [An-Nahl: 25], Na akasema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Haitauliwa nafsi kwa dhulma, lakini mtoto wa kwanza wa Adam ana dhamana ya damu yake, kwa sababu yeye ndiye aliyekuwa wa kwanza kuasisi jambo la kuua"[1]

   Hadithi hii inathibitishwa na kauli yake Mtume, amani iwe juu yake: "Mwenye kutambulisha tabia njema katika Uislamu, basi atapata malipo yake, na pia malipo ya wale walioifuata baada yake, bila ya kupunguziwa malipo yao hata kidogo. Na anayeingiza katika Uislamu mfano mbaya basi anabeba mzigo wake na mzigo wa waliotenda baada yake bila ya kuwapunguzia mizigo" [2]

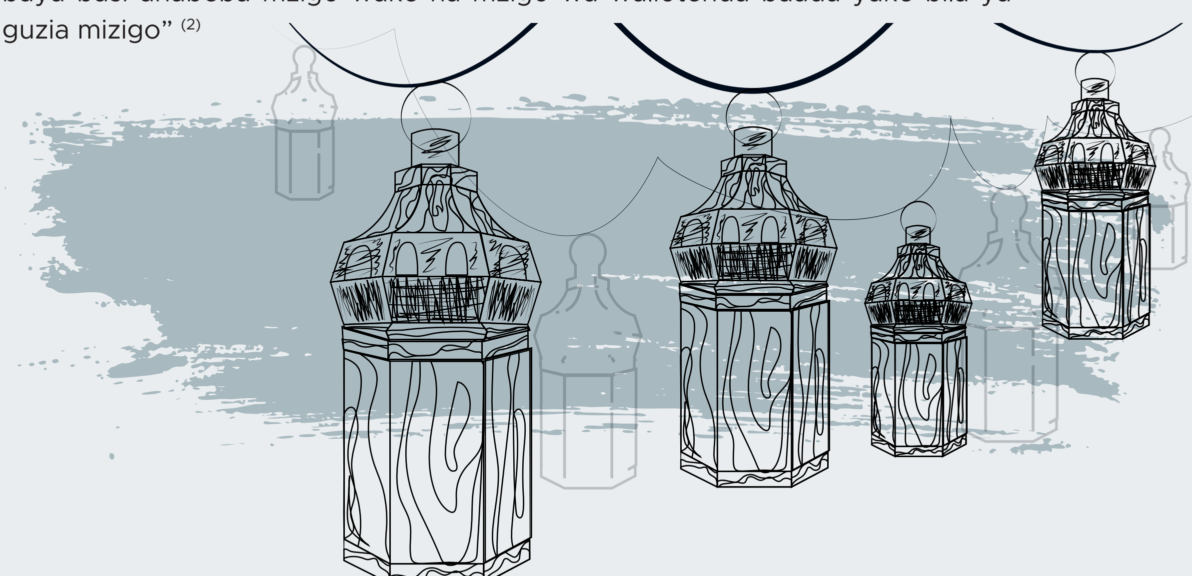

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3335) na Muslim (1677).
2 Imepokewa na Muslim (1017).

Mafunzo

1. Ukitaka kuzidisha amali zako, waite watu kwa Mwenyezi Mungu; Unapata ujira kama ujira wa wale wanaokufuata.

2. Walinganiaji kwa Mwenyezi Mungu ni miongoni mwa watu wa sadaka inayoendelea kuongezeka hata baada ya kufa kwao na haikomi, basi jitahidi matendo yako mema yawe ni yenye kuendelea na uyasitishe maovu yako.

3. Chukua hatua ya kuhuisha Sunnah ambazo Waislamu wengi walizipuuza. Kwa kuzihuisha, utapata radhi za Mwenyezi Mungu, na mapenzi ya Mtume Wake, Rehema na Amani zimshukie, na malipo ya wanaozifuata.

4. Kueneza elimu ya Kiislamu ni njia mojawapo muhimu ya kuwaita watu kwa Mwenyezi Mungu. Kupitia humo, watu wanajua hukumu za dini yao, hivyo wanatii amri na wanajiepusha na makatazo.

5. Jihadharini na matendo maovu yanayoendelea, kwani watu wangapi wamekufa na Malaika waliopewa dhamana ya kuandika bado wanaandika maovu yao! Waliwaita watu kwenye upotofu, ushirikina, uzushi na dhambi, na wengine wakawafuata.

6. Mtu mwenye furaha ni yule atakayekuwa kiongozi katika wema, na mtu duni na dhalili ni aliye kiongozi wa Motoni, kama alivyosema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Na tukawafanya viongozi waitao Motoni” [Al-Qasas: 41].

138

Hadithi

UBORA WA KULINDA MIPAKA

Kutoka kwa Al-Nu'man bin Bashir Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Kutoka kwa Mtume, rehma na Amani zimshukie, amesema:

"Mfano wa mwenye kuchunga mipaka ya Mwenyezi Mungu na akashikamana nayo ni kama watu waliosongamana katika meli. Baadhi yao wakawa sehemu yake ya juu, na baadhi sehemu yake ya chini, ikawa waliokuwa chini, wanapochota maji, wanapita kwa wale walioko juu yao. Na wakasema: Afadhali tungelitoboa katika sehemu yetu, ili tusiwaudhi walioko juu, Wakiwaacha na kufanya wanavyotaka, wote wataangamia, na wakizuiliwa mikononi mwao wataokoka wote kwa ujumla".[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2493).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

- ﴿*Nyinyi mmekuwa bora ya umma walio tolewa watu, kwa kuwa mnaamrisha mema na mnakataza maovu, na mnamuamini Mwenyezi Mungu.*﴾ [Al Imran: 110].
- ﴿*Mbona hao wanazuoni na makohani wao hawawakatazi maneno yao ya dhambi, na ulaji wao vya haramu? Ni maovu mno hayo wayafanyayo.*﴾ [Al-Maida: 63].
- ﴿*Walilaaniwa waliokufuru miongoni mwa Wana wa Israili kwa ulimi wa Daud na wa Isa mwana wa Maryamu. Hayo ni kwa sababu waliasi na wakawa wanapindukia mipaka (78) Walikuwa hawakatazani maovu waliyokuwa wakiyafanya. Hakika ni maovu yalioje mambo waliyo kuwa wakiyafanya.*﴾ [Al-Maida: 78, 79].
- ﴿*Na Waumini wanaume na Waumini wanawake wao kwa wao ni marafiki walinzi. Huamrisha mema na hukataza maovu, na hushika Sala, na hutoa Zaka, na humt'ii Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Hao Mwenyezi Mungu atawarehemu. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mtukufu Mwenye nguvu, Mwenye hikima.*﴾ [Al-Tawba: 71].

Msimulizi

Ni: Al-Nu'man bin Bashir bin Saad bin Tha'labah Al-Ansari, mwana wa mfalme, mwanachuoni, swahaba wa Mtume Rehma na Amani zimshukie na ni mtoto wa sahaba wake. Yeye ni miongoni mwa masahaba vijana kwa makubaliano ya wataalamu wa historia, na alikuwa mmoja wa viongozi wa Muawiyah, na alimteua kwenda mji wa Kuufa kwa muda, kisha gavana wa wilaya ya Damascus baada ya Fadala. Kisha mtawala wa Homsi mji ulioko katikati mwa siria, hadithi zake zilitolewa na maimamu sita katika sunani zao, na hadithi zake ni chache, alikufa katika mwaka wa (64 AH)[1]

Muhtasari

Ikiwa mipaka na kuamrisha mema na kukataza maovu itawekwa sawa, basi watu wote wataokoka, na kama sivyo watu wote wataangamia, Muasi ataangamizwa kwa kuasi kwake, na aliyenyamaza akaacha kukemea maovu na kuamrisha mema, ataangamizwa kwa hilo.

1 Tazama: "Al-Tabaqat Al-Kubra" cha Ibn Saad (6/53), "Al-Isti'ab fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/ 1496), "Usd al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (4/550).

Ufahamu

- Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ametoa mfano wa kuonyesha umuhimu wa kulingania kwa Mwenyezi Mungu na kunasihiana, na kwamba lau si kukemea maovu watu wote wangeangamia. Inaashiria mwenye kutii ambaye anahifadhi mipaka ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na kutii amri na makatazo yake, na muasi ambaye anapuuza hukumu za Shari'a, ambaye hutumbukia katika matamanio na starehe zake, ni kama mfano wa Watu ambao walipanda melini kwenye maji safi, kwa hivyo wakapiga kura kuwa nani atakuwa juu ya meli na ni nani atakuwa chini yake, basi hilo lilifanyika na kila mtu akakaa mahali pake.

- Basi wale walioko chini, walipohitajia kunywa au kuchota maji kwa ajili ya matumizi yao, wanapanda juu ya meli, wanachota maji, kisha wanashuka, wakapendekeza wavunje sehemu ya chini ya meli ambapo ndiyo sehemu yao, shimo ambalo watatumia kuchota maji, badala ya kupanda kwenda juu na kushuka chini, ili wapate kupumzika na wasiwadhuru jirani zao waliko juu. Ikiwa wamiliki wa sehemu ya juu watawaacha kufanya chochote wanachopenda, wakidai kwamba hii ni sehemu yao, ambayo wanaweza kufanya chochote wanachotaka, basi kila mtu ataangamia kwa kuzama majini. Kwakuwa sehemu iliyotoboka ndani ya meli itazamisha meli bila shaka, na lau wangewazuia kufanya hivyo, wote wangenusurika.

- Ndivyo walivyo Waumini na makafiri; Ikiwa Waumini Wakiwaacha waasi na madhambi yao bila ya kuwakemea, basi kila mtu atastahiki adhabu ya Mwenyezi Mungu. Waasi kwa maasi yao, na wengine kwa kuwanyamazia na kutowakemea, kama alivyosema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Ikiwa watu wataona uovu na wasiubadilishe, basi ni kwamba Mwenyezi Mungu atawaadhibu kwa adhabu kutoka kwake" [1] Na Mwenyezi Mungu aliwalaani Wana wa Israili walipoacha kuamrisha mema na kukataza maovu, basi akasema, Mola aliyetakasika. "Walilaaniwa waliokufuru miongoni mwa Wana wa Israili kwa ulimi wa Daud na wa Isa mwana wa Maryamu. Hayo ni kwa sababu waliasi na wakawa wanapindukia mipaka (78) Walikuwa hawakatazani maovu waliyokuwa wakiyafanya. Hakika ni maovu yalioje mambo waliyokuwa wakiyafanya" [Al-Maida: 78, 79].

1 Imepokewa na Ahmed (1), Ibn Majah (4005), Abu Dawood (4338), na Al-Tirmidhi (3057).

Mafunzo

1 Kutoa mifano ni njia mojawapo ya ufanisi ya kulingania kwa Mwenyezi Mungu mtukufu, na kufundisha elimu, na kisha Mwalimu na Mlezi anapaswa kuleta maana za busara karibu na akili za watu kwa kuwasilisha mifano inayoonekana ambayo iko karibu na ufahamu wao.[1]

2 Muumini wa kweli haridhiki na kujirekebisha mwenyewe; Bali anabeba shida za umma unaomzunguka, na anafanya kazi ya kubainisha hatari zinazowatishia katika dini yao na ulimwengu wao.

3 Kuacha kuamrisha mema na kukataza maovu ni sababu ya maangamizo, na kuangamizwa jamii kwa ujumla. Kama Mwenyezi Mungu alivyosema: **“**Na jikingeni na Fitna ambayo haitowasibu waliodhulumu peke yao kati yenu. Na jueni kuwa Mwenyezi Mungu ni Mkali wa kuadhibu” [Al-Anfal: 25].

4 Kamwe usifikirie kuwa kujiepusha na dhambi kunatosha kuepushia adhabu ya Mwenyezi Mungu. Badala yake, lazima ukemee maovu kadiri uwezavyo.

5 Usikuzuie kukemea uovu kwa elimu yako kuwa huyo mkemewa hatakusikiliza. Unachotakiwa kufanya ni kushauri, na Mwenyezi Mungu humwongoa amtakaye.

6 Haijuzu kwa Muislamu kuona jambo baya na hali ana uwezo wa kulibadilisha kisha akaliacha bila ya kulibadilisha, na amesema Mwenyezi Mungu: “Walilaaniwa waliokufuru miongoni mwa Wana wa Israili kwa ulimi wa Daud na wa Isa mwana wa Maryamu. Hayo ni kwa sababu waliasi na wakawa wanapindukia mipaka (78) Walikuwa hawakatazani maovu waliyokuwa wakiyafanya. Hakika ni maovu yalioje mambo waliyo kuwa wakiyafanya” [Al-Maida: 78, 79].

1 Tazama: “sherh ya Riyadh as-Salihin” cha Ibn Uthaymiyn (2/433).

139

Hadithi

WAJIBU WA KUKEMEA MAOVU

Kutoka kwa Tariq bin Shihaab amesema:

1 Mtu wa kwanza aliyeanza khutba ya siku ya Idi kabla ya swala ni Marwan, na mtu mmoja akasimama karibu naye na kumwambia: “Swala ni kabla ya khutba.” Akasema, “Kilichopo kimeachwa.

2 Amesema Abu Said Radhiya Allaahu anhu: Ama mtu huyu ametimiza wajibu wake.

3 Nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie akisema: “Yeyote miongoni mwenu anayeona kitendo kiovu, basi na akibadilishe kwa mkono wake.

4 Ikiwa hawezi, basi kwa ulimi wake.

5 Ikiwa hawezi, basi kwa moyo wake, na hiyo ndiyo imani dhaifu zaidi” [1]

1 Imepokewa na Muslim (49).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu mtukufu:

﴿*Nyinyi mmekuwa bora ya umma waliotolewa kwa watu, kwa kuwa mnaamrisha mema na mnakataza maovu, na mnamuamini Mwenyezi Mungu.*﴾ [Al Imran: 110].

﴿*Walilaaniwa waliokufuru miongoni mwa Wana wa Israili kwa ulimi wa Daud na wa Isa mwana wa Maryamu. Hayo ni kwa sababu waliasi na wakawa wanapindukia mipaka (78) Walikuwa hawakatazani maovu waliyokuwa wakiyafanya. Hakika ni maovu yalioje mambo waliyokuwa wakiyafanya.*﴾ [Al-Maida: 78, 79].

﴿*Na Waumini wanaume na Waumini wanawake wao kwa wao ni marafiki walinzi. Huamrisha mema na hukataza maovu, na hushika Sala, na hutoa Zaka, na humt'ii Mwenyezi Mungu na Mtume wake. Hao Mwenyezi Mungu atawarehemu. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mtukufu Mwenye nguvu, Mwenye hikima.*﴾ [Al-Tawba: 71].

Msimulizi

Ni: Abu Saeed Sa’d bin Malik bin Sinan Al-Ansari Al-Khazraji Al-Madani, Al-Khudri, sahaba mkubwa wa miongoni mwa mafakihi wa Maswahaba. Alidharauliwa na kudogeshwa siku ya vita vya Uhud, na baba yake aliuawa kishahidi katika vita hiyo. Kisha alishiriki vita kwa mara ya kwanza ilikuwa ni vita ya handaki, na akashuhudia pamoja na Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na Amani zimshukie, vita kumi na mbili. Amesimulia Hadithi nyingi, na akatoa fatwa kwa muda, alifariki mwanzoni mwa mwaka wa sabini na nne [1]

Muhtasari

Haifai kwa Muumini kuona uovu bila kuukemea. Akiweza kuubadilisha kwa mkono bila ya kupatikana majaribu wala madhara, atafanya, la sivyo atamkemea kwa ulimi wake na kumuusia mwenzake, la sivyo atakemea kwa moyo wake na kukasirika kwa ghadhabu ya Mwenyezi Mungu Mtukufu.

1 Tazama: Tadhkirat al-Hafidh cha al-Dhahabi (1/36), al-Isaba fi Tamayyiz al-Sahaba cha Ibn Hajar (3/85), al-Bidaya wa'l-Nihaayah cha Ibn Kathir (9/3, 4).), al-Tabaqat al-Kabeer cha al-Zuhri (5/350).

Ufahamu

1 Taabiiyu mkubwa ambaye ni, Tariq bin Shihab, Mwenyezi Mungu Mtukufu amrehemu, ametaja kuwa Marwan bin Al-Hakam ndiye aliyekuwa wa kwanza kutanguliza khutba kabla ya Swalah ya Idi, Inajulikana katika dini ya Mwenyezi Mungu Mtukufu kwamba Swalah ya Idi inafanyika kabla ya khutba, isipokuwa Marwan aliogopa watu kuondoka baada ya Swalah, hivyo akataka kuwahutubia kabla ya kuondoka [1]Basi mtu mmoja akasimama ili kumnasihi na kumwonyesha Sunnah, ambayo ni kwamba Swalah ndio kwanza, kisha khutba. Marwan hakumjibu mshauri, na akamwambia: Watu wameacha unayoyasema.

2 Wakati huo Abu Said Al-Khudri, radhi za Allah zimshukie, alisema: Ama mtu huyu ambaye alimnasihi Marwan, alifanya wajibu wake kutoa nasaha na kuamrisha mema na kukataza maovu, hivyo uwajibu kwake ukaondoka. Kama ambavyo Mwenyezi Mungu haikalifishi nafsi juu ya uwezo wake, na Mwenyezi Mungu Mtukufu, amesema: "Haimlazimu Mtume ila kufikisha ujumbe tu." [Al-Maidah: 99].

3 Kisha akatoa ushahidi Abu Said Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kutokana na yale aliyoyasikia kutoka kwa Mtume rehma na Amani zimshukie pale aliposema: "Mwenye kuona ubaya miongoni mwenu, na uovu ni kila kitu Sharia imekikemea na inakichukia - na aibadilishe kwa mkono wake mwenyewe."

Kuibadilisha kwa mkono haina maana kwamba Muislamu aharakishe kuharibu pesa na vitu na kumwaga damu, kwani hiyo itakuwa ni sababu ya fitna na kukabiliwa na madhara na maudhi. Bali, inatakiwa kubadili kwa mkono, kuwepo uwezo wa kufanya hivyo bila ya kuwepo madhara, na hiyo ni sawa na yule mwenye mamlaka anayebadili kwa mamlaka yake anachokikana, na kama baba na mume anayewatia adabu watoto wake na kushutumu familia yake. Ikiwa hawezi kuibadilisha kwa mkono, ataomba msaada kwa imamu na wasaidizi wake ili kuibadilisha, vinginevyo kukemea kwa mkono kunakuwa hakuna nafasi kwake.

4 Ikiwa mtu hawezi kubadili uovu kwa mkono wake mwenyewe; Kwamba akiogopa madhara kwake au fitna atakazozifanya, basi atahamia hatua ya pili ambayo ni kukemea kwa Ulimi. Ambayo ni kumkemea yule aliyefanya maasi kwa uasi wake, na kumlingania kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na kumhimiza kutubu na kuuondoa uovu huo, kwa kutumia njia nzuri ya kumfikishia mhusika, iwe ulaini au ukali, kwa mujibu wa kauli yake Mola mlezi na mtukufu! "Waite kwenye njia ya Mola wako Mlezi kwa hikima na mawaidha mema" [An-Nahl: 125].

5 Akiogopa na hawezi kukataza ubaya kwa mkono wake, basi alaani kwa moyo wake; Kwa kuuchukia uovu huo, kuukana kwa Mwenyezi Mungu, na kuazimia kwamba kama angeweza kuubadilisha, angeukemea.

1 Tazama: "Kashf al-Mushkil min Hadeeth al-Sahihayn" cha Ibn al-Jawzi (2/173).

Na kukemea uovu moyoni ndio daraja dhaifu ya imani, kwani hakuna baada ya kuchukia moyoni ila mtu anastarehe na dhambi na kutosheka nayo hata asipoifanya, na kwa ajili hiyo ikaja katika simulizi nyingine: “Kinyume na hayo hakuna chembe ya imani” [1]

Kuamrisha mema na kukataza maovu ni miongoni mwa faradhi. Ni kwa manufaa ya jamii na kusimamisha sheria ya Mwenyezi Mungu. Ni faradhi ya kutoshelezeana, kama baadhi wakifanya hivyo, basi dhambi huondolewa kwa waliobakia, isipokuwa itakuwa ni faradhi ya lazima kwa mtu endapo uovu huo hakuna aliyeuona au kuujua, au ikiwa uovu uko miongoni mwa watu wa nyumbani mwake na anayesimamia mambo yao[2]

Na shari ikiwa ni katika mambo ambayo hukumu yake inadhihirika kwa watu wote, kama vile kuacha Swalah, saumu, kuwaasi wazazi, unywaji wa pombe, uzinzi na mengineyo, basi kila Muislamu ana wajibu wa kukemea hilo. Lakini ikiwa ni miongoni mwa mambo ambayo hukumu yake haiko wazi kwa kila mtu, basi kulizuia hilo ni kwa wenye elimu.

1 Imepokewa na Muslim (50).
2 “sherh ya Arobaini ya Nawawi” cha Ibn Daqeeq Al-Eid (uk. 112).

Mafunzo

1. Katika Hadithi, kuna ishara isemayo kwamba mwenye kuingiza kitu katika Dini kisicho kuwemo, basi amali zake zitakataliwa, na kwamba amali hazikubaliwi isipokuwa zikiwa sambamba na mwongozo wa Mtume rehma na amani zimshukie.

2. Yule mtu aliyetoka kumnasihi Marwan bin Al-Hakam hakuogopa dhulma na uwezo wake, na akampa nasaha. Muislamu hatakiwi kuogopa kukemea maovu maadamu hajafikia kile ambacho kitasababisha madhara.

3. Kusikuzuie kujua kwako kwamba huyo utakaemkemea hatakusikiliza, Unachotakiwa kufanya ni kushauri, na Mungu humwongoa amtakaye.

4. Kamwe usifikiri kwamba kujiepusha na dhambi kunatosha kukuokoa na adhabu. Hakika kutokukemea maovu kunakuwajibisha adhabu; Amesema Mtume rehma na amani ziwe juu yake: “Watu wakiona uovu na wasiubadilishe, basi Mwenyezi Mungu atawaadhibu kwa adhabu yake”[1]

5. Haijuzu kwa Muislamu kuona ubaya na anauwezo wa kuubadilisha halafu akaacha bila ya kuukemea, Amesema Allah mtukufu: “Walilaaniwa waliokufuru miongoni mwa Wana wa Israili kwa ulimi wa Daud na wa Isa mwana wa Maryamu. Hayo ni kwa sababu waliasi na wakawa wanapindukia mipaka (78) Walikuwa hawakatazani maovu waliyokuwa wakiyafanya. Hakika ni maovu yalioje mambo waliyokuwa wakiyafanya” [Al-Maida: 78, 79].

6. Tahadhari na kubadilisha uovu kwa kuleta uovu mkubwa kuliko, bali unapaswa kutumia hekima unapokemea uovu, ukiona kukemea kwa ulimi kuna faida zaidi kuliko kubadilisha kwa mkono, basi fanya hivyo.

7. kubadilisha uovu kwa kutumia mkono kunahitaji uwezo wa kubadilika na usalama wa madhara na fitna. Ukitimiza masharti fanya hivyo.

8. Miongoni mwa kukemea kwa mikono, ni Mwislamu kutokukubali mke wake, binti yake au dada yake atoke nje akionyesha mapambo yake, katika hali hiyo haitoshi kwake kumnasihi bali ni lazima azuiwe kufanya hivyo na hata kwa mkono.

9. Ni sehemu ya kukemea maovu kwa mkono wakati ambao Muislamu anawaamrisha jamaa zake kuswali na kuabudu, na kutoa adhabu kwa yale anayodhania kuwa yatakuwa sababu ya kuongoka.

10. Ni miongoni mwa kukemea uovu kwa mkono, Muislamu kuondoa nyumbani kwake alama za ushirikina na dhambi. kama vile picha, sanamu, hirizi, na kadhalika.

11. Iwapo huwezi kubadilisha kwa mkono na ukaweza kushauri na kueleza ukweli kwa hekima bila fitnah au madhara, basi fanya hivyo.

---

1 Imepokewa na Ahmed (1), Ibn Majah (4005), Abu Dawood (4338), na Al-Tirmidhi (3057).

12 Kubadilisha uovu kwa kutumia ulimi si kwa kutukana, kukashifu, au kusengenya, bali ni kwa kutoa nasaha, kuamrisha mema kwa haki, na kukataza maovu bila ya ubaya.

13 Muislamu mkweli ni lazima aharakishe kuamrisha mema na kukataza maovu, na hazuiliwi kufanya hivyo na khofu ya wenye vyeo vya juu katika dunia hii. Mwenyezi Mungu akasema: “Na bila ya shaka Mwenyezi Mungu humsaidia yule anayemsaidia Yeye. Hakika Mwenyezi Mungu ni Mwenye nguvu Mtukufu” [Al-Hajj: 40].

14 Kuamrisha mema na kukataza maovu hakuishii kwa Viongozi na watawala. kwa hakika ni wajibu kwa Waislamu binafsi; Ni wajibu kwa Muislamu kuamrisha na kukataza, maadamu anajua anachoamrisha na anachokikataza.

15 Katika kumhurumia mwislamu aliyeasi na kuihurumia jamii kiujumla ni kutoa nasaha na kuzuia mikono yake.

16 Muumini wa kweli haridhiki na kujirekebisha tu; Bali anabeba shida za umma unaomzunguka, na anafanya kazi ya kubainisha hatari zinazowatishia katika dini yao na dunia yao.

17 Moja ya balaa kubwa kwa mtu ni kuacha kuamrisha mema na kukataza maovu ili kupata mapenzi ya mpenzi, jamaa, urafiki wa rafiki, au kujipendekeza kwa mtawala; Laana iliwashukia Wana wa Israili pale kitu kama hicho kilipowazuia kuamrishana mema na kukatazana maovu.

18 Iwapo Muislamu hataweza kukemea kwa maneno, ni lazima achukie moyoni mwake, aichukie dhambi hiyo, aiweke kwa Mwenyezi Mungu, na aazimie kwamba kama angeweza kuikemea kwa mkono wake au kwa ulimi wake, basi angefanya hivyo.

19 Miongoni mwa kukemea kwa moyo ni kutokuwa na hatia ya ushirikina na watu wake; Kwa hivyo Muislamu anapaswa kuwachukia washirikina na makafiri, na wala hafanyi urafiki nao na kuwafanyia urafiki kwa yale wanayoyafanya katika suala la chuki yao kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na chuki yake kwao.

20 Ujaribu moyo wako na imani; Ukiuona ubaya na ukaukanusha kwa mkono, ulimi au moyo, basi una imani kiasi cha kukemea uovu. Na usipojali hilo, jua kwamba uko mbali na bustani za Waumini.

21 kukemea kwa moyo huku ukiwa na uwezo wa kukemea kwa mkono au ulimi ni udhaifu katika imani ya mja, basi jitahidi kuwa miongoni mwa watu wenye imani kamili.

22 Kukaa kwako katika mikusanyiko ya pumbao, kusengenyana, kuteta, na mambo ya haramu kunaashiria kuwa moyo wako haukemei uovu. Kama ungekuwa ukikemea uovu, basi ungechukia mkusanyiko huo na kuwa mbali nao.

140

Hadithi

KUDHIHIRI WATU WA HAKI

Kutoka kwa Al-Mughira bin Shu'bah Mwenyezi awe radhi naye kutoka kwa Mtume, amani iwe juu yake, ambaye amesema:

1 "Kundi la umma wangu litaendelea kushinda mpaka iwafikie amri ya Mwenyezi Mungu na hali wao ni washindi" [1]

2 Na katika riwaya nyingine: "Kundi katika ummah wangu litaendelea kushika amri ya Mwenyezi Mungu, na wale wanaowaacha au kuwapinga hawatawadhuru mpaka ifike amri ya Mwenyezi Mungu" [2]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7311) na Muslim (1037).
2 Imepokewa na Muslim (1037).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴿*Na uwe kutokana na nyinyi umma unao lingania kheri na unaoamrisha mema na unakataza maovu. Na hao ndio waliofaulu.*﴾ [Al Imran: 104].

﴿*Wanataka kuizima Nuru ya Mwenyezi Mungu kwa vinywa vyao, na Mwenyezi Mungu anakataa ila aitimize Nuru yake japokuwa makafiri watachukia (32) Yeye ndiye aliye mtuma Mtume wake kwa uwongofu na Dini ya Haki ipate kushinda dini zote, japokuwa washirikina watachukia.*﴾ [At-Tawbah: 32, 33]

Msimulizi

Ni: Al-Mughirah bin Shu'bah bin Abi Aamer bin Masoud Al-Thaqafi, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, Abu Issa, sahaba mkubwa, aliyesilimu mwaka wa vita ya handaki, na akashuhudia Al-Hudaybiyah, na alisifika kwa werevu. Umar ibn al-Khattab, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, akamteua kuwa kamanda mkuu wa Basra, kisha Kufa, na alishuhudia al-Yamama na kufunguliwa kwa mji wa al-Sham, na jicho lake likaondoka huko Yarmouk.Alishuhudia Al-Qadisiyah na wengineo. Alifariki mwaka wa 50 Hijiria, na alikuwa Amir wa mji wa Kufa kwa Muawiyah bin Abi Sufyan, Mwenyezi Mungu awe radhi nao [1]

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anafahamisha kuwa Dini ya Uislamu itabakia mpaka kitakaposimama kiyama, uislamu utashikwa na wanaume miongoni mwa Waumini watakaosema kwa sauti na kuutetea, na wale wanaopinga au kupigana nao hawatawadhuru.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Al-Tabaqat Al-Kubra" na Ibn Saad (4/285), "Kamusi ya Maswahaba" cha Al-Baghawi (5/398), na "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1445).

Ufahamu

1 Anafahamisha Mtume rehma na amani zimshukie kwamba Dini hii itabakia mpaka Siku ya Kiyama, pamoja na kunusurika kwa wale wanaoibeba bendera yake, wakiilinda na kuilingania, kundi la watu katika waislamu litaendelea kuonyesha haki na kuwashinda maadui zao kwa hayo, bila kuficha dini yao, bali wao husema kwa sauti kubwa na hulingania kwenye dini, [1]mpaka ifike siku ya kiyama na ifike amri ya Mwenyezi Mungu, nao wamo katika hali hiyo.

Na maana ya amri ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: Ni upepo mwema unaokuja kabla ya kiyama hakijasimama, huchukua roho za Waumini; Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Mwenyezi Mungu atatuma upepo kutoka Yemen ambao ni laini kuliko hariri, hautambakisha mtu yeyote mwenye chembe ya imani katika moyo wake."[2].[3]

2 Katika riwaya nyingine, Mtume amani iwe juu yake, ameeleza sifa za kundi hilo. Litaendelea kuwepo kundi kwa amri ya Mwenyezi Mungu; Kuamrisha mema na kukataza maovu, kuhukumu sharia ya Mwenyezi Mungu, kueneza elimu kwa watu, na kuwausia Waislamu wanaojishughulisha na kauli ya Mwenyezi Mungu Utukufu ni Wake: "Na uwe kutokana na nyinyi umma unaolingania kheri na unaoamrisha mema na unakataza maovu. Na hao ndio waliofanikiwa" [Al Imran: 104]. Kundi hili halitadhuriwia kwa kuwa peke yake, au kutokana na watu kutokubaliana nalo, wala halitadhuriwa na wale wataoacha kulisaidia na kulinusuru.

Katika Hadith, kuna dalili kwamba Dunia hii haikosi watu wema walio imara katika maamrisho ya Mwenyezi Mungu, walio mbali na makatazo Yake, waliohifadhi mambo ya Shari'a. Ni sawa kwao kukubaliana na watu na kutokubaliana nao.[4]

Na kundi hili alilolitaja Mtume, amani iwe juu yake, haiko kwenye kundi maalum. Miongoni mwao wamo mafakihi, watu wa Hadith, wasahafu, Mujahidina, na watu wa aina zote za utiifu.[5]

---

1 Tazama: "Fath Al-Bari Sharh Sahih Al-Bukhari" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (13/294).
2 Imepokewa na Muslim (117).
3 sherh ya An-Nawawi alaa Muslim (13/66).
4 "Ufafanuzi wa Muraqat al-Mafatih wa Mishkat al-Masabih" na Mulla Ali al-Qari (9/4047).
5 sherh ya An-Nawawi Alaa Muslim (13/67).

Mafunzo

1. Katika Hadith kuna dalili ya utume wake Mtume, amani iwe juu yake; alipoeleza juu ya kunusurika kwa dini hii, na uimara wa kweli ndani yake mpaka mwisho wa zama, na yale aliyoelezea Mtume, amani iwe juu yake, yalitokea. Hii inathibitisha ukweli wake na huongeza imani juu ya imani yetu.

2. Usidhani kuwa Uislamu utapungua na kudhoofika mpaka utoweke; Dini ya Mwenyezi Mungu iko dhaahiri na itabakia mpaka kiyama kisimame, na Mwenyezi Mungu ataikamilisha nuru yake japokuwa makafiri watachukia.

3. Walinganiaji na waelimishaji wawatangazie watu yatakayowathibitishia, na waeneze matumaini katika nyoyo zao, kama wanavyowaonya na kuwatahadharisha, na wachanganye baina ya kuwafariji na vitisho, bishara na maonyo.

4. Jitahidi kuwa miongoni mwa watu wa kundi hilo lenye ushindi, basi shikamana na njia ya uongofu na da'wah, na jihadhari na watu wa upotofu na uzushi.

5. Hasa lile kundi lililoahidiwa ambalo Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, amelisifia kuwa limesimama kwa amri ya Mwenyezi Mungu Mtukufu, basi liweke wewe mwenyewe moyoni mwako na matendo yako, na kisha jiulize Je, wewe ni mmoja wao au la?

6. Uchache wa wanaoelekea kwa Mwenyezi Mungu usikutishe. kwa kuwa wanaofuata haki katika kila wakati na mahali ni wachache, lakini Mwenyezi Mungu huwapa msaada wake.

7. Muumini wa kweli hayumbishwi na uadui wa watu au upinzani wao kwake. Muumini Lengo lake kuu ni kupata radhi za Mwenyezi Mungu, hata kama watu wamemkasirikia.

8. Mwenye hekima na utambuzi anapaswa kushikamana na watu wa kweli na wema kila wakati na mahali popote, afuate njia yao, na awe msaada na nguzo yao.

Hadithi 141

NDOTO KATIKA ADABU ZA NDOTO

Kutoka kwa Abu Huraira, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, amesema:

1. "Qiyama kitakapokaribia, ndoto ya Mwislamu haitakua uongo.
2. Mwenye ndoto za kweli zaidi katika nyinyi ni yule msema kweli katika mazungumzo
3. Ndoto ya Muislamu ni sehemu moja kati ya sehemu arobaini na tano za utume.
4. Kuna aina tatu za ndoto: ndoto njema ni habari njema kutoka kwa Mwenyezi Mungu.
5. Na Ndoto ya huzuni kutoka kwa Shetani.
6. Na Ndoto kutokana na yale yanayompata mtu moyoni mwake.
7. Akiona mmoja wenu jambo ambalo analichukia basi na asimame na aswali wala asiwaambie watu jambo hilo." [1]

1 Imepokewa na Muslim (2263).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mtukufu:

﴾*Jueni kuwa vipenzi vya Mwenyezi Mungu hawatakuwa na khofu wala hawatahuzunika (62) Hao ni ambao wameamini na wakawa wanamcha Mwenyezi Mungu (63) Wao wana bishara njema katika maisha ya dunia na katika Akhera. Hapana mabadiliko katika maneno ya Mwenyezi Mungu. Huko ndiko kufuzu kukubwa.*﴿ [Yunus: 62-64]

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, anayejulikana sana kwa lakabu yake, "lakabu ni jina la kupewa tu kwa utani" na hili ndio jina mashuhuri zaidi ya majina yote yaliyo-semwa juu yake na jina la baba yake. Ni sahaba wa Mtume, rehema na Amani zimshukie. Alikuwa akienda naye popote aendapo, na alikuwa mi-ongoni mwa masahaba waliohifadhi na kusimulia hadithi nyingi sana kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam. Umar bin Al-Khattab alimtumia kama gavana wa Bahrain, kisha akarudi na kuishi Madina, na alikufa Madina mwaka wa (58 AH) [1]

Muhtasari

Kiyama Kikikaribia, njozi anazoziona Muislamu zitakuwa za kweli zaidi, na kadiri mtu anapokuwa msema kweli ndivyo Ndoto zake zinakuwa za kweli zaidi. Ndoto nzuri ni moja ya sifa za unabii, na kuna aina tatu za Ndoto; Habari njema kutoka kwa Mwenyezi Mungu, huzuni kutoka kwa Shetani, na mazungumzo ya kibinafsi. Mtu akiona kitu anachokichukia katika ndoto, basi na atie udhu na aswali kiasi anachotaka, na asimwambie yeyote kuhusu hilo, kwa sababu halimdhuru.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Nu'aym (4/ 1846), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (3/357), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1. Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, anafahamisha kwamba kwa kukaribia kwa kiyama, Njozi za Muislamu zitakuwa ni za kweli, kwa hivyo haziwezi kusema uwongo, na Njozi za kweli zina umuhimu mkubwa, kwani ni moja ya mabaki ya bishara, kwani Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alisema katika ugonjwa wake uliopelekea kifo chake: “Enyi watu, hakuna kilichosalia katika bishara njema ya unabii isipokuwa ndoto njema anayoiona mwislamu, au anayoonyeshwa “[1]

2. Atakayekuwa Msema kweli katika mazungumzo wakati huo basi ndoto zake zitakuwa za kweli zaidi. Basi Muumini mkweli ambaye anakuwa na shauku ya kusema kweli atapata bishara njema duniani na Akhera, na kama anavyokuwa mkweli wakati ambao hajalala, basi hata akiwa usingizini bado atakuwa ni mkweli, tofauti na mwongo na fasiki. Ndoto zao nyingi ni ndoto zilizochanganyika zisizoeleweka.

3. Njozi nzuri ni sifa mojawapo ya unabii. Basi ikiwa Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, ili kunyanyua hadhi yake, Mwenyezi Mungu Mtukufu alimteua kwa sifa arubaini na tano, basi ndoto njema ni miongoni mwa sifa hizo, na Mtume rehema na amani ziwe juu yake, alikaa miezi sita kabla ya kuteremshiwa ufunuo kumshukia, alikuwa akiona ndoto hiyo, kisha inadhihiri mchana kama nuru ya asubuhi

4. Kisha akasema Mtume, amani iwe juu yake, ya kwamba anayoyaona mtu katika usingizi wake yamegawanyika sehemu tatu; Ima inaweza kuwa njozi nzuri inayobashiri habari njema kutoka kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, au inaelezea baadhi ya habari za ghaibu, ambazo ni baadhi ya matunda ya unabii.

5. Au ni ndoto itokayo kwa Shetani, anayoiona mtu katika ndoto yake, ikamletea wasiwasi na huzuni, mfano jinamizi, mizimu na mengineyo.

6. Au inaweza kuwa mazungumzo binafsi, ambayo ni yale ambayo mtu anataraji kuyapata katika kutafuta maisha. Kana kwamba anatarajia kupata utajiri, basi huona katika ndoto kwamba amepata pesa na kadhalika.

7. Kisha, Mtume rehma na Amani zimshukie, akatoa mwongozo kuwa Muislamu akipata ndoto inayomtia huzuni, basi aamke, atie udhu na amuombe Mwenyezi Mungu Mtukufu, chochote anachokitaka. Na kisha Asimwambie mtu yeyote kuhusu hilo, kwani haitamdhuru.

1 Imepokewa na Muslim (479).

Mafunzo

1. Ndoto ya kweli yanatoka kwa Muumini, na kafiri na muovu wakati mwingine wanaweza kuona kile usemi wake ni wa kweli, lakini mtu mwenye ndoto za kweli kabisa ni Muumini ambaye ana bidii katika kusema kweli kwenye mazungumzo yake.

2. Muumini anapaswa kujitahidi kuwa mkweli katika maisha yake yote, kwa kauli na vitendo. Kwani maisha ya mtu yakinyooka, hupewa utu duniani na Akhera.

3. Hakikisha una sifa mojawapo ya manabii, na ukiwa mkweli utapewa ubora wa ndoto mzuri.

4. Ndoto mzuri ni bishara itokayo kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu inayowabashiria waja wake, na Mtume akaifasiri kauli ya Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Wana bishara njema katika maisha ya dunia” [Yunus: 64] kwa kumaanisha kuwa ni “Ndoto mzuri, anazozipata Muislamu au anazoonyeshwa” [1]

5. Uzuri wa njozi hiyo haimaanishi kuwa ni bishara njema tu, bali baadhi ya habari mbaya zinaweza kutokea ndani yake, kama vile kifo, maradhi, au balaa inayoikumba nafsi au familia, makusudio ya ndoto nzuri ni kwamba inafaa kwa tafsiriwa vizuri.

6. Mwislamu akiona ndoto humchagua mmoja katika watu wa elimu ambaye ni mjuzi wa tafsiri yake na anayejulikana kwa uchamungu na kupenda watu wema, na wala hamuambii mwenye chuki au mwenye uadui.

7. Inajuzu kwa yule ambaye anaweza kutafsiri ndoto kukaa na watu na kuwafasiria ndoto zao, kama Mtume rehma na Amani zimshukie alivyokuwa akifanya baada ya sala ya Alfajiri. Alikuwa akiwaambia masahaba zake: “Je, kuna yeyote kati yenu aliyeona ndoto usiku wa leo?” [2]

8. Jihadharini na kutegemea ndoto zako, ukawa mvivu wa matendo, bali jitahidi katika utiifu na ufurahie bishara aliyokubashiria Mwenyezi Mungu.

9. Ndoto zozote Unazoota jinamizi, vitisho na mfano wa hayo, na zisipotimia sifa za ndoto, basi hazizingatiwi, wala hazifasiriwi; kwani ni kutoka kwa shetani ambaye anataka kudhoofisha imani ya mja na kumtia huzuni na simanzi.

10. Ni kawaida kwa mwenye njaa kuona chakula kitamu usingizini, masikini kuona mali, hazina na wema, na mwanafunzi kuona matokeo ya mtihani wake. Na yote haya ni kutokana na mazungumzo ya kibinadamu ambayo yanaendelea katika nafsi huku akiwa macho katika hali ya kawaida.

11. Muislamu akiona jambo lisilompendeza usingizini; basi ni Sunnah kwake, kusimama na kusali, na asimwambie yeyote alichokiona.

12. Miongoni mwa adabu za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, ni kwamba Iwapo Mwislamu ataota ndoto inayomsumbua, ajikinge na kujihifadhi kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na kupulizia kushoto kwake mara tatu, na kugeukia ubavu wake, amesema Mtume rehma na amani ziwe juu yake: “Atakapoona mmoja wenu ndoto isiyomfurahisha basi na ateme mate upande wake wa kushoto mara tatu, na aombe ulinzi kwa Mwenyezi Mungu mara tatu, na kisha ageuke kutoka upande aliokuwa ameulalia”[3]

---

1 Imepokewa na Ahmad (23063), Ibn Majah (3898), na Al-Tirmidhiy (2273).
2 Imepokewa na Ahmed (8296), Abu Dawood (5017), na Al-Tirmidhiy (2294).
3 Imepokewa na Muslim (2262).

142

Hadithi

KUKITHIRI KWA MISUKUKOSUKO

Kutoka kwa Hudhayfah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

1 Tulikuwa pamoja na Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasema: Ni nani kati yenu aliyemsikia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akitaja mitihani?

2 Baadhi ya watu wakasema: Tulimsikia, akasema Hudhayfah: Labda mnakusudia fitna ya mtu kukhitalifiana na familia yake na jirani yake? Wakasema: Ndiyo. Akasema: Hayo huondoshwa na swala, saumu na sadaka.

3 Lakini ni nani miongoni mwenu aliyemsikia Mtume Rehema na Amani zimshukie akitaja yale yanayopeperusha mawimbi ya bahari? Hudhaifa akasema: Basi akawanyamazisha watu wakanyamaza, nikasema: Mimi ndiye, Mtume Alisema: Wewe ndio!

4 Hudhayfah amesema: “Nilimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akisema:“Majaribu yanawasilishwa kwenye nyoyo kama ukili wa mkeka mmoja baada ya mwingine.

5 Moyo wowote utakaoipokea fiitna, doa jeusi litawekwa ndani yake, na moyo wowote utakaoipinga, doa jeupe linapigwa ndani yake.

6 Mpaka nyoyo zinakuwa katika aina mbili: Nyeupe kama Safa, na hakuna fitna itakayomdhuru kwa muda ambao mbingu na ardhi zitadumu. Na nyingine ni nyeusi tii kama chungu kilichofunikwa, haujui wema. Na wala haukemei uovu isipokuwa kwa kile ulichokunywa kutokana na matamanio yake.

7 Hudhayfa akasema: Nikamueleza kuwa: Kuna mlango uliofungwa baina yako na fitna, unakaribia kuvunjika. Omar akasema: kuvunjika!, Umkose baba yako? ungekuwa umefunguliwa, bila shaka ungerejeshwa. Nikasema: Hapana, utavunjika. Na nikamwambia: Kwamba mlango huu ni mtu atauawa au atakufa, pasina kosa lolote [1].

1 Imepokewa na Muslim (144).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

﴿*Na wao wakiona kila Ishara hawaiamini. Wakiona njia ya uwongofu hawaishiki kuwa ndiyo njia; lakini wakiona njia ya upotofu wanaishika kuwa ndiyo njia. Hayo ni kwa sababu wamezikanusha Ishara zetu, na wameghafilika nazo.*﴾ [Al-A’raf: 146].

﴿*Na jikingeni na Fitna ambayo haitowasibu waliodhulumu peke yao kati yenu. Na jueni kuwa Mwenyezi Mungu ni Mkali wa kuadhibu.*﴾ [Al-Anfal: 25].

﴿*Na simamisha Sala katika ncha mbili za mchana na nyakati za usiku zilizokaribu na mchana. Hakika mema huondoa maovu. Huu ni ukumbusho kwa wanaokumbuka.*﴾ [Hood: 114].

﴿*Je! Umemwona aliyefanya matamanio yake kuwa ndiye mungu wake, na Mwenyezi Mungu akamwacha apotee pamoja na kuwa ana ujuzi, na akapiga muhuri juu ya masikio yake, na moyo wake, na akambandika vitanga machoni mwake? Basi nani atamwongoa huyo baada ya Mwenyezi Mungu? Basi hamkumbuki.*﴾ [Al-Jathiyah: 23].

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Hudhaifa bin Al-Yaman bin Hasel bin Jaber, yeye na baba yake walihama kwenda kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wasallam. Alisilimu na akataka kushiriki vita vya Badr, lakini washirikina wakamzuia, lakini alishiriki vita vya Uhud na Al-Khandaq, na zaidi, alifariki mwaka (36 AH) [1].

Muhtasari

Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alieleza kwamba sala, sadaka, na amali njema hufuta madhambi, na pia akasema kwamba mitihani humfuata mja. Akitumbukia humo moyo wake unakuwa mweusi kiasi kwamba hajui lililojema na wala hatakemea mabaya, bali anakuwa mfuasi wa matamanio yake. Na akiepukana nayo, moyo wake unakuwa safi, na hakuna majaribu yatakayomdhuru.

1 Tazama ufafanuz wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (2/686), “Al-Isti’ab fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (1/334), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (1/468).

Ufahamu

1 Wasiwasi wa Maswahaba Mwenyezi Mungu awe radhi nao, ulizidi katika kusoma elimu na kuhifadhi Hadith za Mtume rehma na Amani zimshukie. Huyu Farouk Omar radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake anajadiliana na maswahaba wa Mtume rehma na amani ziwe juu yao, Hadithi za Mteule Mtume, rehema na Amani zimshukie, na kuwauliza kuhusu hadithi ya fitna, kwa ajili ya kusoma au kukumbusha na kuwaidhi.

2 Baadhi ya masahaba waliokaa wakasema: Tumeisikia kutoka kwake, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na Amani. Hivyo Umar akawauliza kama wanamaanisha Hadith ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Mtihani wa mtu katika familia yake, mali yake, na nafsi yake, na kuzaliwa kwake, na jirani yake, yote hiyo inaondoshwa na Saumu, na Swala, na Sadaka, na kuamrisha wema, na kukemea ubaya"[1], wakasema maswahaba Ndiyo, hivyo ndivyo tunavyomaanisha, Omar radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasema: Hayo hufutwa na swala, saumu na sadaka, basi jambo lake ni rahisi. Kama ilivyojumuishwa katika kauli ya Mtume, amani iwe juu yake: "Swala tano za kila siku, Ijumaa hadi Ijumaa, na Ramadhani hadi Ramadhani ni kafara ya yaliyo baina yake ikiwa yataepukika madhambi makubwa"[2].

Na mtihani wa mtu katika familia yake, mali zake, nafsi yake na mtoto wake ni kwamba mja anafanya kwa ajili yao yale yanayomkasirisha Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kufanya madhambi na kuacha faradhi, kama alivyothibitisha Mwenyezi Mungu kwa kauli yake: "Hakika mali zenu na watoto wenu ni mtihani, na Mwenyezi Mungu ana malipo makubwa" [Al-Taghabun: 15].

Na mtihani kwa jirani yake ni kumwonea wivu kwa ajili ya Baraka na neema zake, au kuangalia makosa ya jirani yake, ambayo hakuna mtu mwingine anayeweza kuona[3].

3 Omar, radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasema: Siitaki Hadithi hiyo, bali nataka fitna ya jumla inayowashinda watu wote na huja kwa kishindo na mfululizo kama mawimbi ya bahari, basi ni nani kati yenu aliyehifadhi hadith hiyo? Watu walikaa kimya wakiwa hawana ujuzi wowote wa yale aliyosema al-Faaruq, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Hudhayfah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasimama na kusema: "Nimeisikia hadithi hiyo, Omar akasema, akimsifu: "Mungu ndiye baba yako." Ni neno ambalo Waarabu hulisema kama njia ya heshima na utukufu, kama ilivyo kazi yao kuongeza vitu kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, ndivyo wanavyosema: Nyumba ya Mwenyezi Mungu, ngamia-jike wa Mwenyezi Mungu Wanamsifu baba yake kwa kumzaa mtu kama huyo.

4 Hudhayfah, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie, akasimulia hadith, ambayo inasemekana kwamba msukosuko hushuka juu ya nyoyo bila ya kupumzika, lakini hushuka kwa kufuatana, kama vijiti vya mkeka. Mtengeneza mkeka huunganisha vijiti pamoja, huvishona, na kuvifuma pamoja bila pengo.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7096) na Muslim (144).
2 Imepokewa na Muslim (233).
3 Irshad al-Sari cha al-Qastalani (1/480).

5 Iwapo moyo umejaa fitna hii, huwekwa doa jeusi katika moyo wake, na moyo ukikataa na ukajikinga kwa Mwenyezi Mungu kutokana nayo, huwekwa alama nyeupe ndani ya moyo wake.

Na nukta hiyo nyeusi ni daraja iliyomo nyoyoni katika kauli yake Mola Mtukufu: "Hasha! Bali yale waliyokuwa wakiyachuma yametia kutu juu ya nyoyo zao" [Al-Mutaffifin: 14].

6 Kwa hivyo, fitina na athari zake hutokezea katika moyo wa Muumini, nukta nyeupe juu ya moyo wa Muumini, na juu ya moyo wa kafiri nukta nyeusi, mpaka watu wawe na nyoyo aina mbili; Moyo mweupe ni kama jiwe laini, haudhuriwi na majaribu kwa muda wote ambao mbingu na ardhi zipo, kama vile mvua, vumbi au vitu vingine vinavyoanguka juu yake, haidhuru jiwe laini, kama alivyosema Mwenyezi Mungu mtukufu: "Basi mfano wake ni kama mfano wa jabali ambalo juu yake pana udongo, kisha likapigwa na mvua kubwa, ikaliacha tupu" [Al-Baqara: 264]. Na moyo mwingine ni mweusi na wenye kiza, umechomwa na vumbi, kwa hivyo moyo huu hauna faida yoyote inayotarajiwa, kama chungu kilichofunikwa kisichohifadhi maji, na vishawishi vinavyorundikana juu ya moyo huo mpaka silika yake ikageuzwa. kutojua lililojema au kukemea maovu, bali hufuata matamanio yake, kuamrisha kuasi na kukataza utiifu.

7 Kisha Hudhayfah anamtuliza Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili; hana khofu juu ya hilo; kwakuwa baina yake na yeye kuna kizuizi kinachomzuia. Hata hivyo, kizuizi hicho kitavunjwa hivi karibuni, hivyo Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasema: Je, utavunjwa au kufunguliwa? Lau ungefunguliwa ingewezekana kuifunga tena. Hudhayfah Mwenyezi Mungu awe radhi naye akasema: Bali utavunjwa, na ukivunjwa, kizuizi hakitasimama baina ya watu na fitna. Na makusudio ya mlango huu ni kufa mtu, ambaye alikuwa kizuizi cha ugomvi, hivyo akifa, ni rahisi kushambuliwa. Na aliyoyasema Hudhayfah, ni elimu aliyojifunza kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam. Haitokani na makosa ya watu na ushirikina, wala kutoka kwa maneno ya Watu wa Kitabu na watu wa maoni.

Na usemi wa Umar: "Huna baba" ni miongoni mwa maneno ya Waarabu yanayoashiria kuwahimiza watu kufanya jambo fulani. Baba humlinda mwanawe kutokana na balaa na madhara, kwa hivyo baba yake akifa, hakuna mtu mwingine anayepaswa kujilipa, kwa hiyo maana ni: kuwa makini na jambo hilo na uwe macho.

Na ikaja katika Hadiyth nyingine kwamba walimuuliza Hudhayfah, amani iwe juu yake, kuhusu mlango huo, na akasema: Mlango ni Omar. Na akawaambia kuwa Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, analijua hilo [1].

Hadithi hii ni moja ya dalili za utume wake, amani iwe juu yake. Kwani, kwa kuuawa shahidi Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, fitna nyingi zilitokea, ya kwanza ikiwa ni uasi wa watu dhidi ya Uthman, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na kuuawa kwake, kisha fitna baina ya maswahaba wakati wa Ali, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na kudhihiri nyota za Makhawariji, Murji'ah, na Mashia wenye msimamo mkali.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (1435).

Mafunzo

1. (1) Maswahaba, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, walikuwa na shauku ya kusoma elimu na Hadithi za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, na wasiwasi wa dunia haukuwashughulisha katika hilo. Kila Muislamu anapaswa kufuata mfano wao katika hamu yao ya elimu.

2. Kila mlinganiaji na muelimishaji kuyarejea Maneno ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam pamoja na watu na awashirikishe katika Hadith. Hili lina manufaa zaidi kwao, na ni bora kwao kusikiliza maneno yaliyowasilishwa.

3. Wanachuoni,na walinganiaji wanapaswa kuzingatia anuani muhimu zinazogusa mahitaji ya watu, na wasijikite kwenye mambo ambayo hayana umuhimu mkubwa au mambo ambayo hayana athari kubwa katika maisha ya watu.

4. Inajuzu kwa mtu kuwa na nia ya kutafuta mojawapo ya matawi ya elimu baada ya kupata elimu ya lazima ambazo ni wajibu kwa kila Muislamu; Iwapo mwanafunzi anaelewa masharti ya lazima ya Sharia, basi inajuzu kwake kujishughulisha na sayansi ya lugha, tiba, uhandisi au sayansi nyinginezo zenye manufaa, au amebobea katika sehemu moja ya Sharia kama vile fiqhi, tafsiri, hadithi, imani na mengineyo. Omar, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, alikuwa akihusika na swali kuhusu Hadiyth za fitna hasa, kama vile Hudhayfah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alivyokuwa akihusika na hadithi za fitna kwa kuogopa kuangukia humo.

5. Hakuna hata mmoja katika Maswahaba aliyethubutu kumsemea uongo Mtume rehma na amani zimshukie kwa kusema maneno ambayo hakuyasikia kutoka kwake, na ndio maana walinyamaza pale Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alipowauliza ili Asitoe fatwa bila ya elimu au kubishana juu ya asichokuwa na ujuzi nacho.

6. Namna yoyote utakavyotenda mabaya na madhambi, basi kuwa mwepesi kutubia, na utubu, na ulipe mema; inafuta matendo maovu na kufidia.

7. Mtafuta elimu asione haya kujibu swali au kutoa fatwa katika mambo anayoyajua hukumu yake na dalili iko wazi kwake, na hakuna kizuizi cha kumzuia kufanya hivyo.

8. Waelimishaji na walinganiaji wanapaswa kuwazawadia wanafunzi wenye vipaji kwa kile kinachowahimiza kukamilisha ari yao ya elimu, na uchache wa hayo ni kuwatia moyo, hamasa na dua.

9. Mitihani hupita juu ya nyoyo na hakuna kinga kwayo ila kumuamini Mwenyezi Mungu. Basi rejeeni Kwake wakati wa mafanikio, naye atakujueni katika dhiki.

10 Jihadharini na majaribu na maasi; Inaendelea kutia doa jeusi katika moyo hadi moyo unapigwa muhuri wa uovu.

11 Iwapo umefanya dhambi au uovu, basi fanya haraka kutubu na umrudie Mwenyezi Mungu. Mungu Mwenyezi atakufutia zile nukta nyeusi kutoka kwako.

12 Tenda mema zaidi, na jihadhari na fitna, iwe ndogo au kubwa. Kwa hivyo, moyo wako utakuwa mweupe, na majaribu au tamaa haitaathiri.

13 (6) Jikinge kwa Mwenyezi Mungu na watu wapotevu; Hawaoni ila uovu tu, na hawafuati ila upotofu na matamanio.

14 Kamwe usidharau majaribio na dhambi; Bado iko kwa mja mpaka ifute silika yake na kuuvunja moyo wake, hivyo anakuwa mtumwa wa matamanio yake.

15 Nyoyo ni nne: Moyo mtupu, ambao ndani yake mna taa inayochanua, na huo ndio moyo wa Muumini, Na moyo uliofungwa, na huo ndio moyo wa kafiri, na moyo uliopinduliwa, na huo ni moyo wa mnafiki, uliijua haki kisha ukaipinga, na ukaona haki na kujitia hauoni, Na moyo unaotolewa na mambo mawili: kiini cha imani, na kiini cha unafiki, na ni pale anaposhindwa na vyote viwili[1] Basi jichagulie moyo upi unaoutaka!

16 Muumini azidishe imani na yaqini kwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake, rehma na amani zimshukie. Hazungumzi kwa matamanio, na katika kila Hadiyth ambayo unaona dalili za unabii zinazokata shaka za watu wa ukafiri na udanganyifu wao.

Amesema mshairi:

Niliona dhambi zinaua mioyo = inaweza kurithisha udhalili

Na kuacha madhambi ni uhai wa nyoyo = na ni bora kwako kuacha maasi.

1 "'iighathat allahfan min masayid alshaytan"" cha Ibn al-Qayyim (1/12).

Hadithi 143

IBADA KATIKA MISUKOSUKO

Kutoka kwa Ma'qil bin Yasar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema:

Mtume rehma na Amani zimshukie amesema: "Kuabudu wakati wa ghasia ni kama kuhama kuja kwangu" [1].

1 Imesimuliwa na Muslim (2948).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

﴿*Amesema Mwenyezi aliyetukuka: "Na takeni msaada kwa kusubiri na kwa kusali; na kwa hakika jambo hilo ni gumu isipokuwa kwa wanyenyekevu.*﴾ [Al-Baqara: 45].

﴿*Na amesema Mwenyezi Mtukufu: "Basi, simama sawa sawa kama ulivyoamrishwa, wewe na wale wanaoelekea kwa Mwenyezi Mungu pamoja nawe; wala msikiuke mipaka. Hakika Yeye anayaona yote myatendayo (112) Wala msiwategemee wanaodhulumu, usije ukakuguseni Moto. Wala nyinyi hamna walinzi badala ya Mwenyezi Mungu, wala tena hamtasaidiwa.*﴾ [Hood: 112, 113].

Msimulizi

Naye ni: Ma'qil bin Yassar al-Muzani, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Abu Ali ambaye alimfuata Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na akasimulia kutoka kwake, alisilimu kabla ya al-Hudaybiyah. alishuhudia kiapo cha utii cha al-Ridwan, aliishi Basra, akajenga nyumba huko, na Umar bin al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akamkabidhi utawala huko, na yeye ndiye aliamrishwa na Umar kuchimba mto huko Basra, Alikufa huko Basra mwishoni mwa ukhalifa wa Muawiyah bin Abi Sufyan, Mwenyezi Mungu awe radhi nao [1].

Muhtasari

Ibada katika wakati wa majaribu ina malipo makubwa, sawa na malipo ya wale wanaohama kwa ajili ya Mwenyezi Mungu.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abu Na'im (5/2511), "Al-Istibah fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn Abd al-Barr (3/1432), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (5/224), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn Hajar (6/146).

Ufahamu

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam anaonesha fadhila kubwa ya ibada katika wakati wa majaribu. Pale ambapo watu wameshughulishwa na matamanio na starehe, dhambi huwa nyingi na kumwagika damu, basi Mtume, amani iwe juu yake, anasema kwamba ibada katika zama hizo ni sawa na malipo ya mhajiri aliyeiacha familia yake, nchi yake na fedha zake. kwa ajili ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na kumtii Mtume, rehma na Amani ziwe juu yake.

Ibada: “Ni Jina linalojumlisha kila anachokipenda Mwenyezi Mungu na anachoridhishwa nacho, kuanzia maneno na vitendo, vya ndani na vya nje, kama vile sala, zaka, saumu, hija, ukweli wa maneno, utimilifu wa amana, kuwaheshimu wazazi, kuunga undugu, kutimiza ahadi, kuamrisha mema na kukataza maovu, jihadi dhidi ya makafiri na wanafiki, kufanya ihsani kwa jirani, yatima, masikini, msafiri na mtumwa na wanyama na dua, dhikr, kisomo, na mfano wa hayo ni ibada, na vilevile kumpenda Mwenyezi Mungu na Mtume wake, kumcha Mwenyezi Mungu, kurejea Kwake, kumwamini, kuzivumilia hukumu zake, kushukuru fadhila zake, kuridhika na hukumu yake, kumtegemea Yeye. kutumainia rehema yake, na khofu ya kuadhibiwa kwake, na mfano wa hayo ni sehemu ya kuMuabudu Mwenyezi Mungu[1].

Al-Harj: maana yake ni wingi wa fitna na kuenea kwa mauaji, ni kama maneno ya Mtume Mtume rehema na amani ziwe juu yake: “Nyakati zitakaribiana, na matendo yatapungua,na ubahili utaongezeka, na mauaji yatakithiri “. Wakauliza Maswahaba: Harij ni nini? Akasema Mtume: “Mauwaji mauwaji”,[2]

Badala yake, ibada wakati huo ilikuwa na athari kubwa hasa. Kwa sababu wakati huo kuna uwezekano mkubwa wa watu kutumbukia katika fitna na kughafilika na yale yanayoruhusiwa na yale yaliyoharamishwa, hivyo mwenye kujitenga na watu kwa ujumla ni sawa na Mhamiaji aliyewaacha watu wake juu ya shirki na ukafiri wao, akatoka nje kama mkimbizi wa dini yake[3].

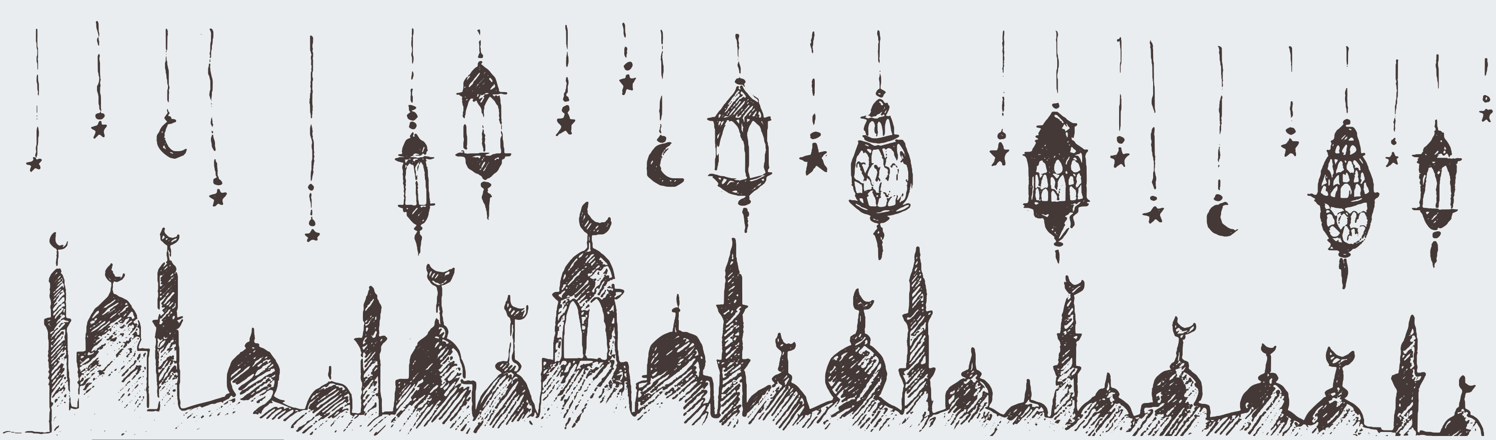

1 Majmuu’ al-Fatawah cha Ibn Taymiyyah (10/149).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6037) na Muslim (157).
3 Tazama: “Lata’if al-Ma’arif” cha Ibn Rajab (uk. 132), “Fayd al-Qadiir” cha al-Manawi (4/373).

Mafunzo

1. Jishughulishe na utiifu, vinginevyo yatakushughulisha madhambi.

2. Usidanganywe na wingi wa wale wanaoangamia, na wala usikate tamaa kwa kukosa wale wanaopita katika haki, kwani wafuasi wa kila batili ni wengi.

3. Katika Hadith, kuna ushahidi juu ya kujipamba na kujikita katika utiifu wakati watu wanapokuwa wameghafilika, jambo hili linapendwa na Mwenyezi Mungu, kama lilivyokuwa kundi katika wema waliotangulia ambao walipendelea kuhuisha wakati wa baina ya maghribi na ishaa kwa kusali, na wakasema: Ni saa ya kughafilika; Kwa sababu hii, inapendekezwa kusimama katikati ya usiku, ambao watu wengi hawajali kumtaja Mwenyezi Mungu ndani yake.[1]

4. Ibada wakati wa mitihani na wakati wa kughafilika, malipo yake ni sawa na kuhama kutoka mji wa ukafiri kwenda katika mji wa Uislamu, na hakuna malipo yanayozidi yale ya kuhama, lakini Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema: “Wale walioamini, na wakahama, na wakapigana Jihadi katika Njia ya Mwenyezi Mungu kwa mali yao na nafsi zao, hao wana cheo kikubwa zaidi mbele ya Mwenyezi Mungu. Na hao ndio wenye kufuzu” [Al-Tauwba: 20].

5. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alijulisha kutokea kwa fitna katika mwisho wa zama, ili Muislamu ajiandae kwa hilo na awe tayari kuharakisha utiifu na kushikamana na kamba ya Mwenyezi Mungu Mtukufu.

6. Ibada katika wakati wa ghasia ni salama kwa watu, lau si waja watiifu katika wakati wa mitihani, Mwenyezi Mungu Mtukufu angeiangamiza ardhi na waliomo ndani yake. Kuwa mwangalifu na uwe mhimili wa usalama kwa Waislamu.

Amesema mshairi:

Ikiwa sijapata kitu cha kujitolea, basi upweke wangu = ni bora zaidi na la kutamanisha zaidi kuliko kukaa na mtu anayevutia.

Na mimi kukaa peke yangu kwa ajili ya ibada = inanipendeza zaidi katika maisha yangu kuliko kukaa na rafiki ninaye mwogopa.

1 Lataif al-Ma’arif cha Ibn Rajab (uk. 131).

144 Hadithi

SUBIRA KATIKA FITNA

Kutoka kwa Abu Said na Abu Hurayrah – Mwenyezi Mungu awe radhi nao – kutoka kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema:

“Haimpati mwislamu uchovu, wala maradhi, wasiwasi, huzuni, maumivu, au dhiki. inayompata Mwislamu. Hata kuchomwa kwake na mwiba, ispokuwa Mwenyezi Mungu atamfutia baadhi ya dhambi zake kwa ajili yake.”[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5641) na Muslim (2573).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

> ﴿*Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Hapana shaka tutakujaribuni kwa chembe ya khofu, na njaa, na upungufu wa mali na watu na matunda. Na wabashirie wanaosubiri (155) Wale ambao ukiwasibu msiba husema: Hakika sisi ni wa Mwenyezi Mungu, na kwake Yeye hakika tutarejea (156) Hao juu yao zitakuwa baraka zitokazo kwa Mola wao Mlezi na rehema. Nao ndio wenye kuongoka.*﴾ [Al-Baqara: 155-157].

Msimulizi

Abu Said Al-Khudri: Yeye ni: Abu Saeed bin Malik bin Sinan Al-Ansari Al-Khazraji Al-Madani, Al-Khudri, swahaba mkubwa miongoni mwa mafakihi wa Maswahaba. Alidharauliwa siku ya vita ya Uhud, na baba yake aliuawa shahidi katika fita hiyo, kisha vita ya kwanza kuishuhudia ni vita ya handaki. Alishuhudia pamoja na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, vita kumi na mbili, na akashuhudia utii wa chini ya mti. Amesimulia Hadithi nyingi. Alikuwa mufti kwa muda, alifariki mwanzoni mwa mwaka wa sabini na nne[1].

Mpokezi wa pili: Ni Abu Huraira, na jina lake – kwa kauli sahihi ni: - Abd al-Rahman ibn Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, alisilimu katika mwaka wa Khaybar 7 Hijiriya. Alishikamana na Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, na alikuwa na shauku ya kujifunza na kuhifadhi hadith. Anatoka katika tabaka la kati la mamufti miongoni mwa maswahaba, na ndiye aliyepokea hadithi nyingi zaidi katika maswahaba, na alifariki Madina mwaka wa (58 AH) [2]

Muhtasari

Kila jambo la Muislamu ni kheri kwake, akisamehewa anashukuru, basi atalipwa kheri yake, na akipatwa na hata mwiba katika kidole chake, Mungu humfutia dhambi kwa hilo.

1 Tazama: Tadhkirat al-Hafidh cha al-Dhahabi (1/36), al-Isaba fi Tamayyiz al-Sahaba cha Ibn Hajar (3/85), al-Bidaya wa'l-Nihaayah cha Ibn Kathir (9/3, 4).), al-Tabaqat al-Kabeer cha al-Zuhri (5/350).

2 Tazama ufafanuzi wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abi Nu’aym (4/ 1846), “Al-Istifa’ fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (3/357), “Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba” cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, anaonyesha picha ya neema ya Mwenyezi Mungu juu ya waja wake waaminifu. Kwani kila jambo la Muumini ni zuri, kama alivyosema Mtume, amani iwe juu yake: "Ajabu ni jambo la Muumini, kwani mambo yake yote ni mazuri, na hilo si la yeyote isipokuwa kwa Muumini. Ikimpata bahati nzuri hushukuru, na hilo ni kheri kwake, na likimpata balaa husubiri na hilo ni kheri kwake."[1]

Mtume, rehema na amani zimshukie, anafahamisha kwamba kila linalompata Muislamu la dhiki, kama vile uchovu, maumivu, au dhiki moyoni kwa yale anayoyahofia kutokea au kukosa huko mbeleni, au kwa yale yaliyomfika, au dhara kubwa kabisa, au dhiki ya moyo inayomsumbua, ikiwa ni ndogo au kubwa, Hata mwiba unaomsumbua Muislamu, yote hayo hufuta madhambi yake. Na Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, amesema: "Muumini, mwanamume na mwanamke, ataendelea kuteswa nafsi yake, na watoto wake, na mali yake mpaka akutane na Mwenyezi Mungu bila dhambi yoyote juu yake." [2].

Hata hivyo, malipo hayo na kufuta matendo maovu inahitaji subira na kutaraji malipo. Mtu akifadhaishwa na msiba uliompata, basi huyo ni mpotovu mzushi, na anapata madhambi kwa hilo.

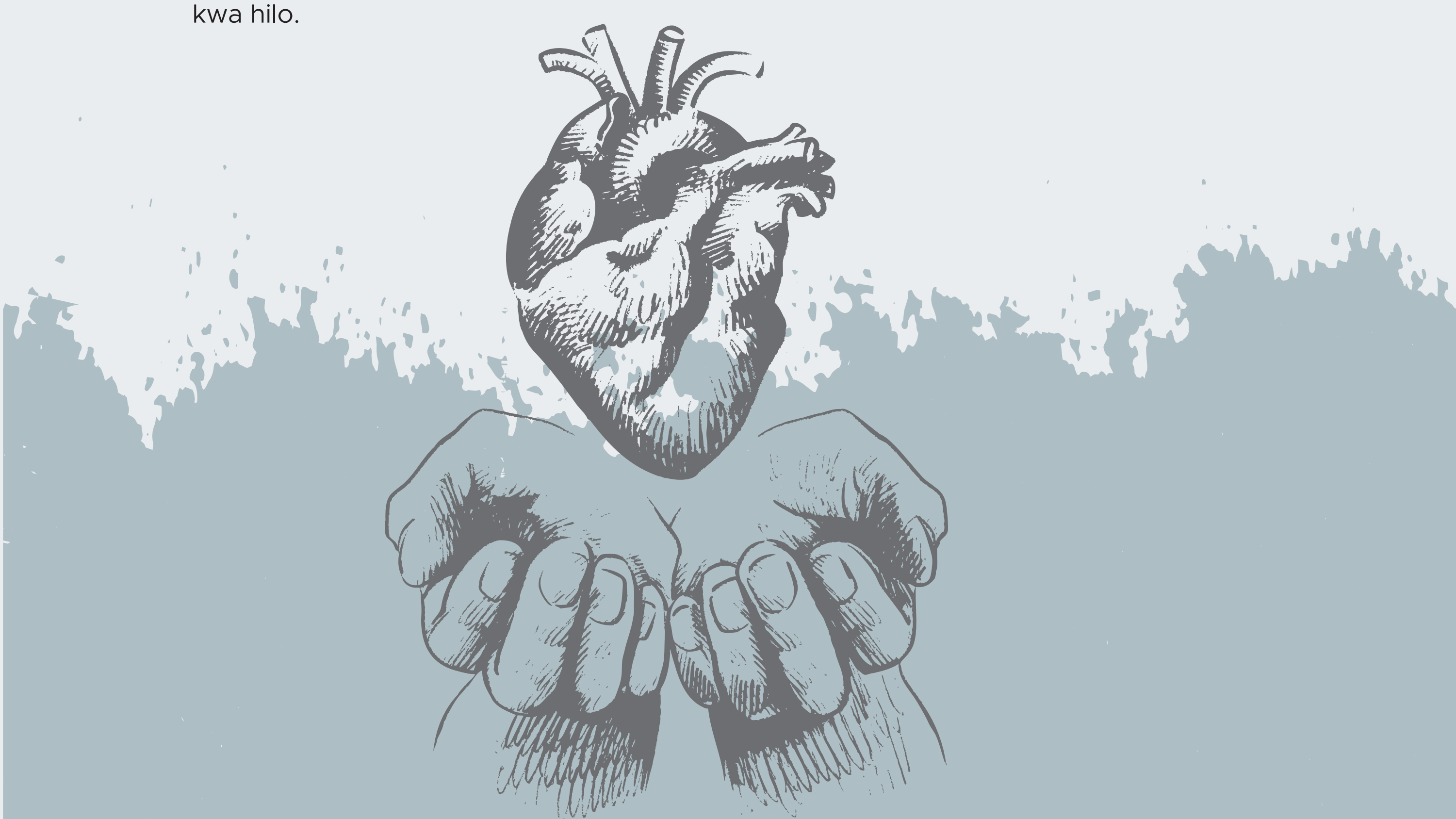

1 Imesimuliwa na Muslim (2999).
2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2399).

Mafunzo

1. Pambana na dhiki kwa nafsi iliyoridhika yenye kuvumilia na kutaraji malipo kwa Mwenyezi Mungu na upatanisho wa maradhi.

2. Mola Mlezi anayewakirimu waja wake malipo ya aina mbalimbali, na ukweli ni kwamba ulimi usikose kumshukuru, na mwili usiache kunyenyekea kwake na kufuata maamrisho yake kwa upendo.

3. Mwenye shida si yule aliyefikwa na msiba, bali mwenye msiba ni mwenye kunyimwa ujira pamoja na mtihani huo.

4. Bila shaka mitihani itakufika tu, basi kuwa na subra kwa yale yaliyokusibu wala usiogope. Ali bin Abi Talib, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alimwambia Al-Ash'ath bin Qais, Mwenyezi Mungu awe radhi naye: "Ukisubiri, kalamu itaendelea kuandika na utalipwa, na ukinung'unika na kufadhaika, kalamu itaendelea kuandika na hali unaandikiwa mizigo ya madhambi"[1].

Amesema mshairi:

Acha siku zifanye zitakavyo = na uwe mpole kwa kilichohukumiwa

Wala usifadhaike kwa matukio ya usiku = hakika hakuna kubakia kwa matukio ya dunia.

Na riziki yako haipungui kwa kuchelewa = wala shida haiongezi riziki

Hakuna huzuni yenye kudumu, wala furaha = hakuna taabu kwako, hakuna mafanikio

Wengine walisema:

Na ukikusibu msiba, basi subiri= subira ya Mwingi wa Ukarimu, kwani Yeye anakujua zaidi.

Na ukimnung'unikia mwana wa Adam, basi fahamu kuwa unamshitaki = mwenye huruma kwa asiye kuwa na huruma.

1 "'Adab Aldunya Waldiynu" cha Al-Mawardi (uk. 288).

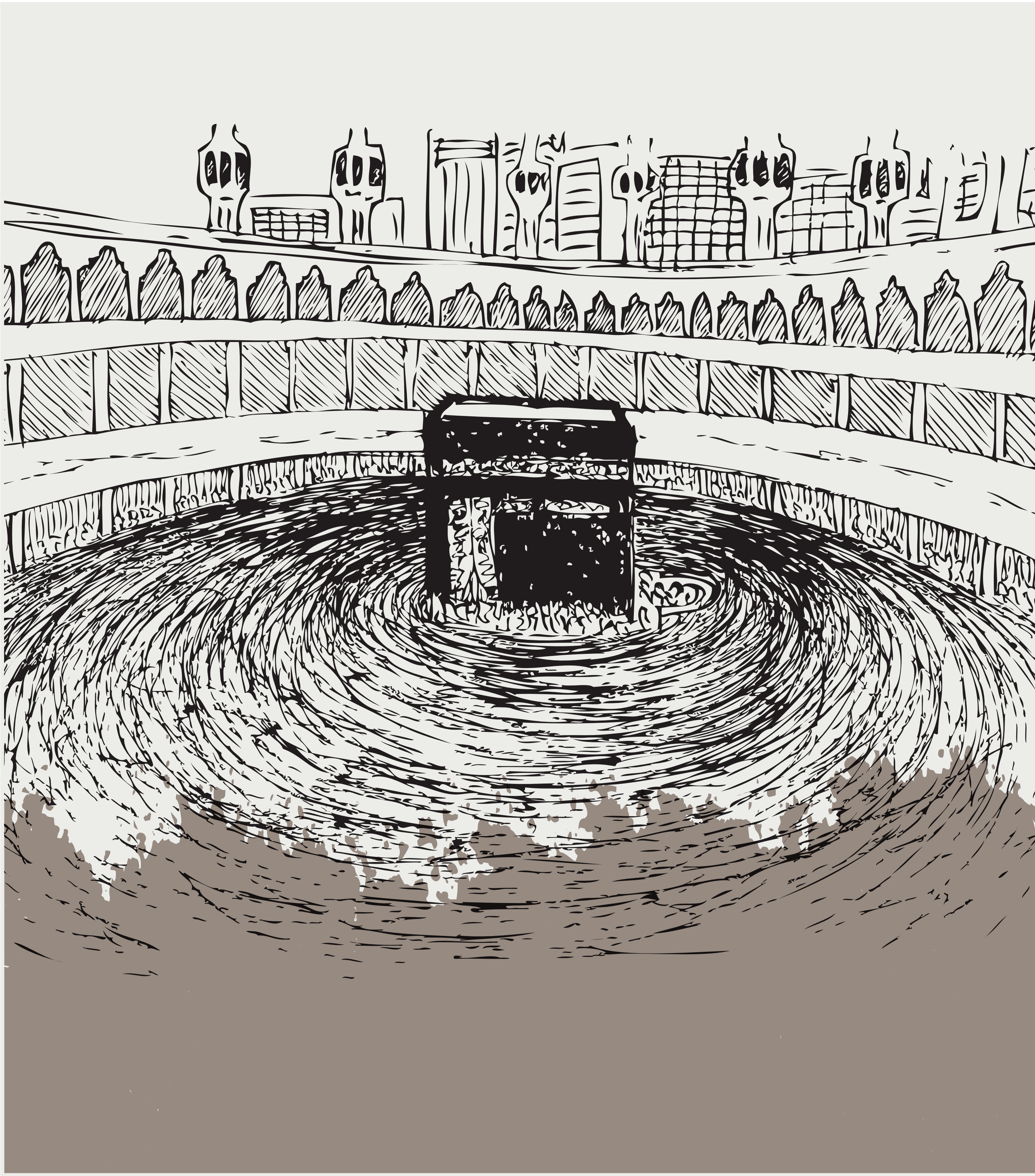

145

Hadithi

TOBA NA DHANA NZURI KWA ALLAH FADHILA ZA TOBA

Kutoka kwa Anas bin Malik, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwamba Mtume Swalla Allaahu alayhi wasallam amesema:

1 "Kila mwana wa Adamu ni mwenye dhambi.

2 Na wabora wa wakosefu ni wale wanaotubu".[1]

1 Imepokewa na Ahmad (13049), Al-Tirmidhiy (2499) na Ibn Majah (4251).

Ayah

﴿*Amesema Mwenyezi Mungu utukufu ni wake: "Na ambao pindi wafanyapo uchafu au wakajidhulumu nafsi zao humkumbuka Mwenyezi Mungu na wakamwomba msamaha kwa dhambi zao - na nani anayefuta dhambi isipo kuwa Mwenyezi Mungu? - na wala hawaendelei na waliyoyafanya na hali wanajua.*﴾ [Al Imran: 135].

﴿*Na akasema pia Allah aliyetukuka: "Hakika toba inayokubaliwa na Mwenyezi Mungu ni ya wale wafanyao uovu kwa ujinga, kisha wakatubia kwa haraka. Hao ndio Mwenyezi Mungu huwakubalia toba yao, na Mwenyezi Mungu ni Mjuzi na ni Mwenye hikima.*﴾ [An-Nisai: 17].

﴿*Na akasema pia Allah aliyetukuka: "Isipo kuwa atakayetubu, na akaamini, na akatenda vitendo vyema. Basi hao Mwenyezi Mungu atayabadilisha maovu yao yawe mema. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu.*﴾ [Al-Furqan: 70].

﴿*Na akasema pia Allah Mtukufu: "Sema: Enyi waja wangu waliojidhulumu nafsi zao! Msikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu (53) Na rejeeni kwa Mola wenu Mlezi, na silimuni kwake, kabla ya kukujieni adhabu. Kisha hapo hamtanusuriwa.*﴾ [Al-Zumar: 53, 54].

﴿*Na akasema pia Allah Mtukufu: "Naye ndiye anaye pokea toba kwa waja wake, na anasamehe makosa, na anayajua mnayo yatenda.*﴾ [Al-Shura: 25].

Msimulizi

Ni: Anas bin Malik bin Al-Nadr bin Damdam Al-Ansari, Abu Hamza, imamu, mufti, msomaji, Mbobezi katika fani ya hadithi, msimuliaji wa Uislamu, Mtumishi wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, amani iwe juu yake, na wa mwisho kufa katika masahaba huko Basra. Mtume wa Mwenyezi Mungu alikuja Madina akiwa na umri wa miaka kumi, na wakati Mtume anakufa Anasi alikuwa na umri wa miaka ishirini, na alikuwa akimtumikia Mtume, rehema na amani ziwe juu yake. Alishiriki vita pamoja na Mtume zaidi ya mara moja, na alimpa ahadi ya utii chini ya mti. Alipokea kutoka kwa Mtume elimu kubwa, Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake alimwombea dua ya mali nyingi na watoto, na shamba lake la mitende lilikuwa likipamba mara mbili kwa mwaka, alifariki mwaka: (93 AH) [1]

Muhtasari

Kila mwanadamu anafanya madhambi na uasi, kwa hivyo hakuna asiyefanya makosa baada ya Mitume. Bali mbora wa watu ni yule anayeanzisha toba baada ya kukosea.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: "Siyar A'lam al-Nubala" na al-Dhahabi (4/ 417-423), "Maarefah al-Sahaba" cha Abu Naim (1/ 231), "Lexicon of the Swahaba" na al-Baghawi (1/ 43), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Atheer (1/ 151-153).

Ufahamu

1. Kwa kuwa Mwanadamu ni dhaifu, nafsi na matamanio yake yanapopambana naye, na ulimwengu humpambia kwa mapambo yake, na Shetani akamnong'oneza na kumjaribu, ni dhahiri kwamba ataingia katika uasi na madhambi, na kwa ajili hiyo, amesema Mtume, amani iwe juu yake, kwamba wana wote wa Adam wanaangukia katika makosa na uasi, kwa hivyo hakuna hata mmoja katika wanadamu ambaye amehifadhika na madhambi isipokuwa Manabii.

2. Hii haimaanishi kuwa mtu anabebwa katika madhambi yake na kufanya anachotaka, na ndio maana Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akaeleza kuwa watu bora wakati huo ni wale wanaotubia sana na wenye kurudi kwa Mwenyezi Mungu upesi. Bali kila wanapofanya madhambi hufanya haraka kutubu na kujutia, pasina kuendelea kudumu katika madhambi: Amesema Mwenyezi Mungu katika kuwasifu waja wake wema: “Na ambao pindi wafanyapo uchafu au wakajidhulumu nafsi zao humkumbuka Mwenyezi Mungu na wakamwomba msamaha kwa dhambi zao - na nani anayefuta dhambi isipo kuwa Mwenyezi Mungu? - na wala hawaendelei na waliyoyafanya na hali wanajua” [Al Imran: 135].

Mafunzo

1. Usimwaibishe Yeyote kwa dhambi aliyoifanya, kwani kila mwana wa Adam ni mkosaji.

2. Jihadhari na kung'ang'ania dhambi kwa kisingizio kwamba watu wote wanakosea, kwani hiyo si sababu ya uhalali wa dhambi zako.

3. Usikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu kwa wingi wa madhambi. Lau Mwenyezi Mungu Mtukufu angewataka waja ambao hawatamuasi, angetuumba sisi kama Malaika. Akasema Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake: "Naapa kwa Ambaye nafsi yangu imo mkononi Mwake, ikiwa hamkufanya dhambi, basi Mwenyezi Mungu angekuondosheni, na kuwaleta ambao wangekosea na wakataka msamaha kwa Mwenyezi Mungu na angewasamehe"(1)

4. Jihadharini na kudharau dhambi na kuziona kuwa ni rahisi; Hii ni sababu ya kudumu katika dhambi na kutotubu. Abdullah bin Abbas – Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili – amesema: "Ewe mtenda dhambi, usijisikie salama kutokana na matokeo yake mabaya, na yanayofuata dhambi ni makubwa zaidi kuliko dhambi unayoijua, kwani kukosa kwako staha kwa wale waliopo kulia na kushoto mwako ukiwa kwenye dhambi ni kubwa zaidi kuliko dhambi mliyoifanya. Kucheka kwako, wakati hujui atakalokufanyia Mwenyezi Mungu ni kubwa kuliko dhambi, na furaha yako juu ya dhambi ukiipata ni kubwa kuliko dhambi, na huzuni yako juu ya dhambi ukiikosa ni kubwa kuliko dhambi ukiipata, na khofu yako juu ya upepo ukisogeza pazia la mlango wako nawe uko katika dhambi, wala moyo wako hautetemekeki kwa Mwenyezi Mungu, akikutazama, ni kubwa zaidi ya dhambi ukiitenda."(2)

5. Fanya haraka kutubia kwa Mwenyezi Mungu wakati wowote unapofanya dhambi au kutenda dhambi, wala usikate tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu. Yeye ndiye Mola ambaye anasema katika Hadithi Qudsi: "Enyi waja wangu, mnafanya dhambi usiku na mchana, nami ninasamehe madhambi yote; Basi niombeni msamaha, nitakusameheni"(3).

6. Yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anamtakia kheri, humfungulia mlango wa unyonge na kujiona dhalili, na uelekeo wa daima kwa Mwenyezi Mungu, Mwenye kupungukiwa naye, akiona makosa yake, na ujinga wake, na uadui, na kushuhudia fadhila za Mola wake Mlezi. wema, rehema, ukarimu, wema, mali, na sifa zake"(4)

7. Tubu kwa Mola wako Mlezi hata dhambi zako zikiwa kubwa kiasi gani, na hata ubaya wako ni mkubwa kiasi gani. Kwani Mwenyezi Mungu, Aliyetakasika na kutukuka, anafurahia toba ya mja, kama Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, alivyosema: "Mwenyezi Mungu ana furaha zaidi juu ya toba ya mja wake muumini kuliko mtu katika nchi ya jangwa akiwa na

---

1 Imepokewa na Muslim (2749).
2 Hilyat al-Awliya' cha Abu Nu'im al-Asbhani (1/324).
3 Imepokewa na Muslim (2577).
4 Al-Waabil al-Sayyib min al-Kalim al-Tayyib cha Ibn al-Qayyim (uk. 7).

ngamia wake. Akawa amebeba chakula na kinywaji chake, akalala na alipoamka akakuta ngamia kishaondoka na kila kitu, na akamtafuta mpaka akapata kiu, kisha akasema: Narudi pale nilipokuwa, nilale mpaka kufa, hivyo akaweka kichwa chake juu ya mkono wake ili asubiri kufa, mara akaamka na kumkuta ngamia wake akiwa na kila kitu juu yake, chakula chake na kinywaji chake, hivyo Mwenyezi Mungu hufurahishwa zaidi na toba ya mja Muumini kuliko huyu mja na ngamia wake na riziki zake”[1].

8 Kutubia dhambi kunahitaji majuto kwa yale uliyomfanyia Mwenyezi Mungu Mtukufu, basi jihadhari na kujifakhirisha kwa dhambi zako hata kama umetubia.

9 Kurudiwa kwa dhambi mara kwa mara kusikufanye usitubu, bali fanya nia yako ya kutubu, na uazimie kutotenda dhambi, na utubu kwa Mwenyezi Mungu, kisha haikudhuru kurudi tena katika dhambi, kurudia toba na kutubu upya. Mtume Amani iwe juu yake amesema: “Mja alifanya madhambi, na akasema: Mwenyezi Mungu nisamehe dhambi yangu, na akasema Mwenyezi Mungu aliyetakasika: “Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi, kisha akarudi katika maasi, na akasema: Ewe Mola Mlezi, nisamehe dhambi yangu. Akasema Allah aliyetukuka. Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi, kisha akafanya dhambi tena na kusema: Ewe Mola Mlezi, nisamehe dhambi yangu, akasema, Mwenyezi Mungu mtukufu: Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi. Fanya utakalo, kwakuwa nimekusamehe” [2].

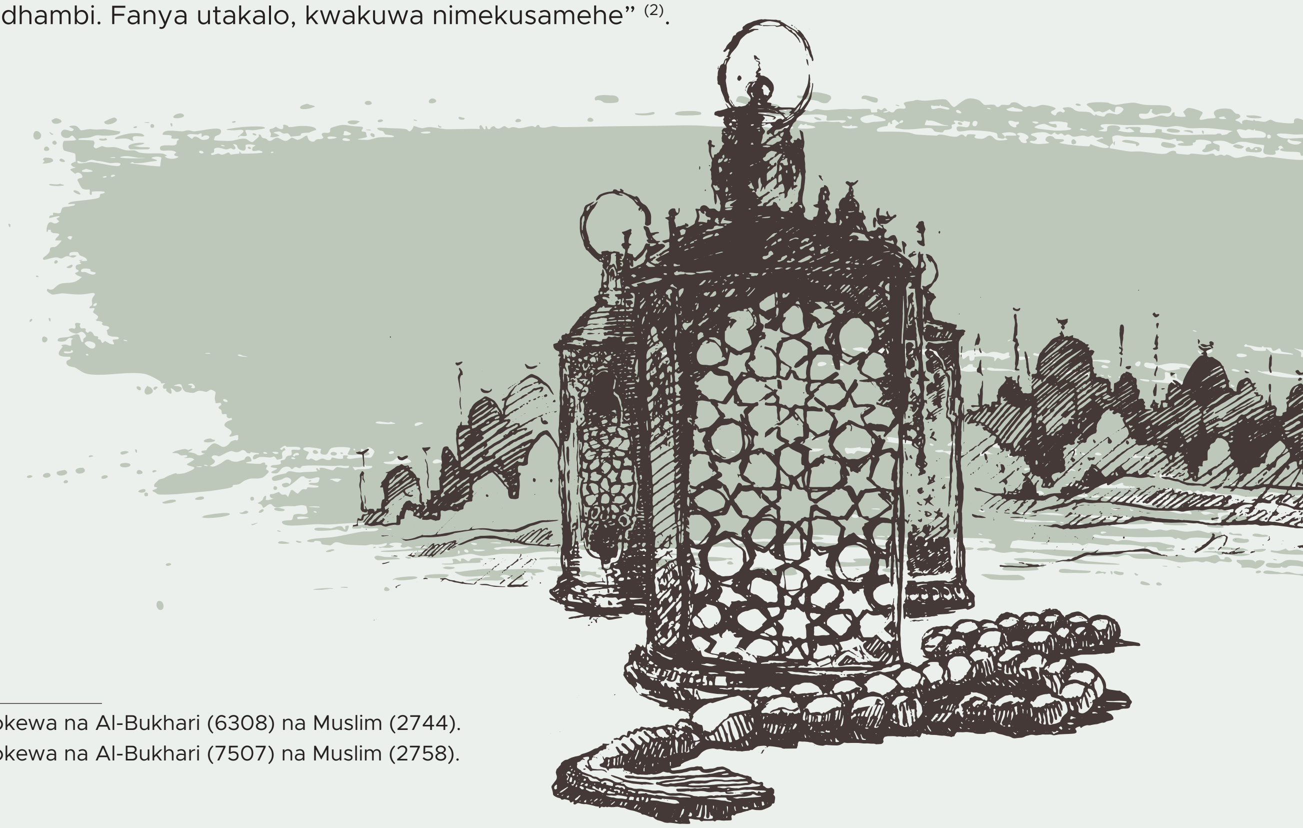

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6308) na Muslim (2744).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (7507) na Muslim (2758).

10. Kamwe usifikirie kuwa dhambi yako haitasamehewa; Kwani huko ni kumkanusha, Mwenyezi Mungu Mtukufu, alipo sema: "Rehema yangu imekizunguka kila kitu" [Al-A'raf: 156].

11. Ukitaka kutubia, sharti zake ni: Kujutia dhambi, kuiacha, kuazimia kutoirudia, na kumrudishia haki mwenye nayo, ikiwa dhambi inahusiana na haki za waja au kuwaridhisha.

12. Toba haifuti maovu tu, bali inayabadilisha kuwa mema. Hongera kwa mwenye kutubia kwa kufuta madhambi na wingi wa matendo mema!

Amesema mshairi:

Ee nafsi, acha kuasi na uchume = matendo mazuri, labda Mungu atanirehemu

Ewe nafsi, tubu na utende mema = ulipwe wema baada ya kufa

Wengine walisema:

Ee Mola, ikiwa dhambi zangu ni kubwa sana = bila shaka nimejua kuwa msamaha wako ni mkubwa zaidi.

Ikiwa hakuna anayekutarajia isipokuwa mwema = mtu mhalifu atamuomba na kumtumaini nani?

Nakuomba wewe, Bwana, kama ulivyoamuru = na ukiurudisha mkono wangu nyuma, ni nani atakayerehemu?!

Sina njia kwako isipokuwa matumaini = na uzuri wa msamaha wako, kisha mimi ni Muislamu.

146 Hadithi

KATIKA MASHARTI YA TOBA

Kutoka kwa Abu Hurayra, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: Amesema Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie.

1 "Atakayekuwa na dhulma kwa ndugu yake, heshima yake au kitu chochote kile, basi na amrudishie hayo leo kabla ya siku ambayo haitakubaliwa dinari wala dirham.

2 Akiwa na kheri itachukuliwa kutoka kwake kwa kiasi cha dhulma yake, na ikiwa hana amali njema itachukuliwa baadhi ya maovu ya aliyeifanyiwa dhulma na kubebeshwa".[1]

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2449).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

- ﴿*Na iogopeni Siku ambayo mtu hatomfaa mtu kwa lolote, wala hayatakubaliwa kwake maombezi, wala hakitapokewa kikomboleo kwake; wala hawatanusuriwa.*﴾ [Al-Baqara: 48].
- ﴿*Wala msiliane mali zenu kwa baat'ili na kuzipeleka kwa mahakimu ili mpate kula sehemu ya mali ya watu kwa dhambi, na hali mnajua.*﴾ [Al-Baqara: 188].
- ﴿*Wala usidhani Mwenyezi Mungu ameghafilika na wanayoyafanya madhaalimu. Hakika Yeye anawaakhirisha tu mpaka siku yatapokodoka macho yao.*﴾ [Ibrahim: 42].

Msimulizi

Ni: Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi, al-Yamani, maarufu kwa lakabu yake, na hili jina ndio maarufu zaidi kuliko yote yaliyosemwa kuhusu jina lake na jina la baba yake. Alisilimu katika mwaka wa vita vya Khaybar, na akavishuhudia pamoja na Mtume rehma na Amani zimshukie, kisha akashikamana naye na akadumu humo, Kwa kutaka elimu, mmoja wa masahaba waliohifadhi sana, alikuwa mtawala wa Bahrain kwa kipindi cha ukhalifa wa Omar Ibn Al-Khattab, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, kisha akauacha utawala. Alifariki Madina katika mwaka wa (58 AH)[1]

Muhtasari

Ni lazima mtu arudishe mali za dhulma kwa wanaostahiki, na awaombe msamaha waliowadhulumu, kabla ya kuadhibiwa kwa matendo mema na mabaya.

1 Tazama ufafanuzi wake katika: "Ma'rifat al-Sahaba" cha Abi Nu'aym (4/ 1846), "Al-Istifa' fi Ma'rifat al-Ashab" cha Ibn Abd al-Barr (4/1770), "Asad al-Ghaba" cha Ibn al-Athir (3/357), "Al-Isaba fi Tamayoz al-Sahaba" cha Ibn Hajar Al-Asqalani (4/ 267).

Ufahamu

1 Mtume, Rehema na Amani zimshukie, anahimiza kufanya haraka kutubia na kurudisha kila kitu cha dhulma kwa watu wake. Yeyote mwenye kitu alichokichukua kwa ndugu yake Mwislamu kwa dhulma, ikiwa ni heshima yake, kama vile matusi, kusengenyana, kuteta, na mfano wa hayo, au kitu chengine kama kula pesa zake, kupora haki zake, kumpiga, na kadhalika, ni lazima ajivue na dhulma hiyo kabla ya Siku ya Kiyama, wakati ambao pesa haitakuwa na manufaa, na haitawezekana kuzirudisha wakati huo. Na kujivua ni kurudisha yote yaliyochukuliwa kwa njia ya dhulma kwa watu wake, na kuwaomba msamaha na kutaka faraja kutoka kwao.

2 Iwapo mja hatajivua na dhulma yake hapa duniani, malipo yanatokana na matendo mema na mabaya. Kwa hivyo inachukuliwa kutoka kwa wema wa dhalimu ikiwa ana amali njema, na kupewa waliodhulumiwa. Na ikiwa hana mema, basi huchukuliwa baadhi ya maovu ya aliyedhulumiwa na kutupwa kwa dhwalimu, kwa kauli yake Mtume amani iwe juu yake: "Mnamjua ni mtu gani aliyefilisika?" Wakasema: Aliyefilisika miongoni mwetu ni yule asiye na fedha wala mali. akasema Mtume: "Waliofilisika katika Ummah wangu watakuja Siku ya Kiyama wakiwa na Sala, Saumu, Zaka, na atakuja mtu akiwa amemtukana mtu huyu. Na akamsingizia huyu, akala pesa ya huyu, na kumwaga damu ya huyu, akampiga huyu, hapo sasa huyu atapewa kutoka kwenye wema wake, na yule kutoka kwenye wema wake. Ikiwa matendo yake mema yatakwisha kabla ya deni lake kuisha, basi baadhi ya dhambi zao zitaondolewa, halafu atabebeshwa madhambi hayo, kisha atatupwa motoni".[1]

1 Imepokewa na Muslim (2581).

Mafunzo

1. Jiepushe na mali, damu, na heshima za watu; Mwenyezi Mungu huharakisha adhabu ya madhalimu. Amesema Mtume rehema na amani ziwe juu yake: "Hakuna dhambi ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu anastahiki zaidi kuharakisha adhabu ya mwenye kuitenda duniani, pamoja na aliyowekewa Akhera, kama kuteka watu na kuchukua mali zao na kuvunja udugu"[1]

2. Ikiwa Mwenyezi Mungu, aliyetakasika, Mwenye ufalme wa kudumu, ambaye mbingu na ardhi zimo mkononi mwake, anajiharamishia dhulma na anasema: "Enyi waja wangu! Nimejiharamishia Dhulma na nimekuharamishieni, baina yenu. Basi msidhulumiane."[2], Vipi kuhusu mja dhaifu asiyekengeuka kutoka katika amri ya Mwenyezi Mungu Mtukufu?

3. Chukua hatua ya kutatua kero za watu kabla ya kujuta na sio wakati utakaofaa majuto.

4. Toba inatakiwa ili kurudisha manung'uniko kwa walioteseka na kujitenga nao, basi hakikisha kwamba toba yako inakubaliwa.

5. Ogopa dua ya waliodhulumiwa; Kwani hujibiwa na hufunguliwa milango ya mbinguni. Mtume, amani iwe juu yake, amesema: "Na ogopa dua ya aliyedhulumiwa; Kwa maana hakuna pazia kati yake na Mwenyezi Mungu"[3].

6. Jihadhari na dhulma; Mtume rehma na Amani zimshukie, amesema: "Jihadhari na dhulma; Udhalimu utakuwa giza Siku ya Kiyama."[4]

7. Zihifadhi amali zako njema ulizozipata kwa taabu na kuzisimamisha mikononi mwa Mwenyezi Mungu, ili mtu aliyedhulumiwa au uliyemsema vibaya akuondolee.

8. Iwapo unachelea kufilisika duniani, basi kufilisika huko Akhera ni kugumu zaidi na kubaya zaidi.

9. Fikiria kuwa unabeba mizigo ambayo hukuiweka, lakini imewekwa juu yako kama malipo ya neno ulilosema dhidi ya ndugu yako.

10. Harakisha kusuluhisha malalamiko kabla ya kulazimishwa kulipiza kisasi kwa matendo mema na mabaya, si kwa pesa na heshima.

1 Imepokewa na Abu Daawuud (4902), Ibn Majah (4211), na Al-Tirmidhiy (2511).
2 Imepokewa na Muslim (2577).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (1496) na Muslim (19).
4 Imepokewa na Muslim (2578).

Amesema mshairi:

Na miongoni mwa watu, wapo waliozoea kudhulumu = na kujipatia udhuru wa kufanya hivyo

kathubutu kula haramu na kudai = kwamba ana sababu yake ya kufanya hivyo

Ewe unayekula mali ya haramu, tueleze = ni kitabu gani kichohalalisha mnachokula?

Je, hujui kwamba Mwenyezi Mungu anajua yaliyotokea = na siku ya kiyama atahukumu kati ya waja

Wengine walisema:

Usidhulumu hata ukiwa na uwezo wa kudhulumu = dhuluma, mwisho wake ni majuto

Macho yako yanalala huku mnyonge akiwa macho = akikuombea mabaya na jicho la mola halilali.

147

Hadithi

KATIKA KAFARA ZA MADHAMBI

Kutoka kwa Amr Ibn Al-Aas, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

1 Mwenyezi Mungu alipouweka Uislamu moyoni mwangu, nilimjia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam na nikasema: “Kunjua mkono wako na nikupe kiapo cha utii.

2 Kisha akanyoosha mkono wake, na akasema: nikazuwia mkono wangu. Akasema Mtume: “Una nini ewe Amr? Akasema: Nikasema: Nataka kukupa sharti, akasema Mtume: “Unaweka sharti la nini?” Nikasema: kusamehewa,

3 Akasema Mtume: “Je, hujui kwamba Uislamu unafuta yaliyotangulia?

4 Na kuhama kunafutilia mbali yaliyokuwa kabla yake?

5 Na kwamba Hija inafuta yaliyotangulia kabla yake?”[1]

1 Imepokewa na Muslim (121).

Ayah

Amesema mwenyezi mungu

﴿Waambie wale waliokufuru: Wakikoma watasamehewa yaliyokwisha pita.﴾ [Al-Anfal: 38]

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Amr bin Al-Aas bin Wael, Al-Qurashi, Al-Sahmi, mwerevu wa Makureshi, na ali-yeufungua mji wa Misri. Alipigiwa mfano kwa kuwa na akili, busara na uimara, na yeye ndiye ambaye Maquraishi walimtuma kwa Mfalme Al-Najashiy ili kuwarudishia waislamu waliokuwa kwake mion-goni mwa Waislamu. Alisilimu katika mwaka wa nane wa Hijra, miezi sita kabla ya kufunguliwa Mji tukufu wa Makka, na akahamia kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, alikufa katika mwaka wa (43 AH)[1].

Muhtasari

Amr, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, aliogopa kwamba ataadhibiwa kwa yale aliyoyafanya kabla ya kusilimu kwake, hivyo alitaka kuweka masharti kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu amsamehe kwa hilo kabla hajasilimu.

1 Tazama: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (4/ 1987), “Al-Is-ti’ab fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (3/ 1184), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (3/ 741).

Ufahamu

1. Mwenyezi Mungu Mtukufu alipokikunjulia Uislamu kifua cha Amr bin al-Aas, Mwenyezi Mungu amridhie, alikuja kwa Mtume rehma na Amani zimshukie, akamuomba ampe mkono wake na kufanya ahadi naye juu ya Uislamu, kama ilivyokuwa desturi wakati huo katika kiapo cha utii kwa watu wanamume.

2. Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam alipomnyooshea mkono wake Amr, Mwenyezi Mungu amridhie, Basi Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akastaajabishwa na sababu ya yeye kujiondoa katika kiapo cha utii, akamuuliza kuhusu hilo. Amr, Mwenyezi Mungu amridhishie, alisema: Nataka nikuwekee sharti la kitu fulani kabla sijaweka kiapo cha utii, na akaweka sharti kwamba ahakikishe kwamba Mwenyezi Mungu Mtukufu atamsamehe madhambi na maovu aliyoyafanya, na vita dhidi ya dini ya Mwenyezi Mungu.

3. Basi Mtume, amani iwe juu yake, akampa bishara kwamba mara tu mtu anapoingia katika Uislamu, yanafutika madhambi yote aliyokuwa nayo ikiwemo ushirikina, kabla ya kuingia katika uislamu.

4. Vile vile kuhama kutoka katika mji wa ukafiri kwenda kwenye mji wa Uislamu kunafuta yaliyokuwa kabla yake, na kuhama mwanzoni mwa Uislamu ilikuwa ni kwenda Madina, ambapo Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake aliishi. Kisha baada ya kufunguliwa kwa mji wa Makka, uhamaji ukawa ni kuyahama makazi ya ukafiri kwenda kwenye makazi ya Uislamu, vyovyote iwavyo. Ama ile Hadithi: “Hakuna kuhama baada ya kufunguliwa makka”[1], maana yake ni: Hakuna kuhama kutoka Makka kwenda Madina. Kwa sababu watu wake walisilimu, na makka ikawa ndio makazi ya Uislamu, lakini kuhama ni kutoka kwenye nyumba ya vita na kuufuata uislamu.[2]

5. Vile vile inatumika kwa Hajj. Inafuta madhambi yaliyokuwa kabla yake. Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Mwenye kuhiji na asiseme machafu au kufanya zinaa, atarejea kutoka katika dhambi zake kama siku ile mama yake alipomzaa”[3].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2783) na Muslim (1353).
2 Tazama: “sherh Muraqat al-Mafatih wa Mishkat al-Masabih” cha Mulla Ali bin Muhammad al-Qari (1/102).
3 Imepokewa na Al-Bukhari (1521) na Muslim (1320).

Mafunzo

1. Ikiwa moyo wako uko wazi kwa kitendo cha utiifu, basi fanya haraka na usisite wala usicheleweshe.

2. Mwenyezi Mungu Mtukufu alipomuongoza Omar kwenye Uislamu, hakujali nafasi na cheo chake kwa Maquraishi, ambayo angeipoteza kwa kusilimu na angekuwa miongoni mwa Waislamu wa jumla. Unapaswa kujishughulisha na ukweli na usijali kuhusu kitu kingine chochote.

3. Kupeana mkono kwa mwanamume na ndugu yake ni Sunnah, Ama mwanaume kupeana mikono na mwanamke kama si Mahram wake, haijuzu. Aisha Mwenyezi Mungu awe radhi naye, amesema: Na Mtume, rehma na Amani zimshukie, alikuwa akitoa ahadi ya utii kwa wanaume kwa kupeana mikono, lakini mwanaume kupeana mikono na mwanamke kama si maharimu yake hairuhusiwi, Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam hakuwashika wanawake mikono kamwe, isipokuwa kwa namna aliyoamrisha Mwenyezi Mungu. Alikuwa akiwaambia wakati wa kuchukua kiapo chao: "Nimeweka kiapo cha utii kwenu"[1].

4. Amr ibn al-Aas, Mwenyezi Mungu amridhie, hakuweka sharti kwa Mtume, rehma na amani ziwe juu yake, ili awe amiri wa jeshi, au awe kiongozi katika moja ya miji, au kupokea pesa kwa ajili ya kusilimu kwake, Kwa hivyo wasiwasi wako unapaswa kutaka msamaha wa Mwenyezi Mungu, kuinua daraja, na kuingia Peponi, na sio kitu kingine chochote katika mapambo ya dunia.

5. Walinganiaji, wanavyuoni na waelimishaji wahimize watu kuingia katika Uislamu, na waonyeshe kuwa Uislamu unafuta yaliyokuwa kabla yake ya madhambi na uasi.

6. Uislamu unafuta yale aliyoyafanya mja kabla yake ikiwa ataufanya vizuri Uislamu wake. Ama ikiwa amefanya madhambi mengi zaidi na madhambi makubwa baada ya kusilimu na hakutubia, basi atawajibika kwa kila jambo. Mtume rehma na amani iwe juu yake amesema: "Mwenye kufanya wema katika Uislamu hatawajibishwa kwa yale aliyoyafanya wakati wa Jahiliyyah, na mwenye kufanya maovu katika Uislamu atawajibishwa kwa kosa la mwanzo na la mwisho".[2]

7. Moja ya fadhila za Uislamu ni kufuta maovu na madhambi aliyoyafanya mja kabla yake. Ama mema na mazuri aliyoyafanya kabla ya Uislamu, atalipwa kwa ukarimu na fadhila za Mola Mlezi wa walimwengu wote.

8. Iwapo kuhama kulikosekana kwa kuenea kwa Uislamu katika nchi yetu, basi uhamaji mkubwa zaidi hupatikana kwa kudumu katika utiifu na uhamaji wa maasi na watu wa bidaa na matamanio.

9. Kudumu katika Hija na Umra; kwani ibada hizo mbili hufuta madhambi ili Muislamu arudi akiwa hana dhambi kama mama yake alivyomzaa.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (5288) na Muslim (1866).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (6921) na Muslim (120).

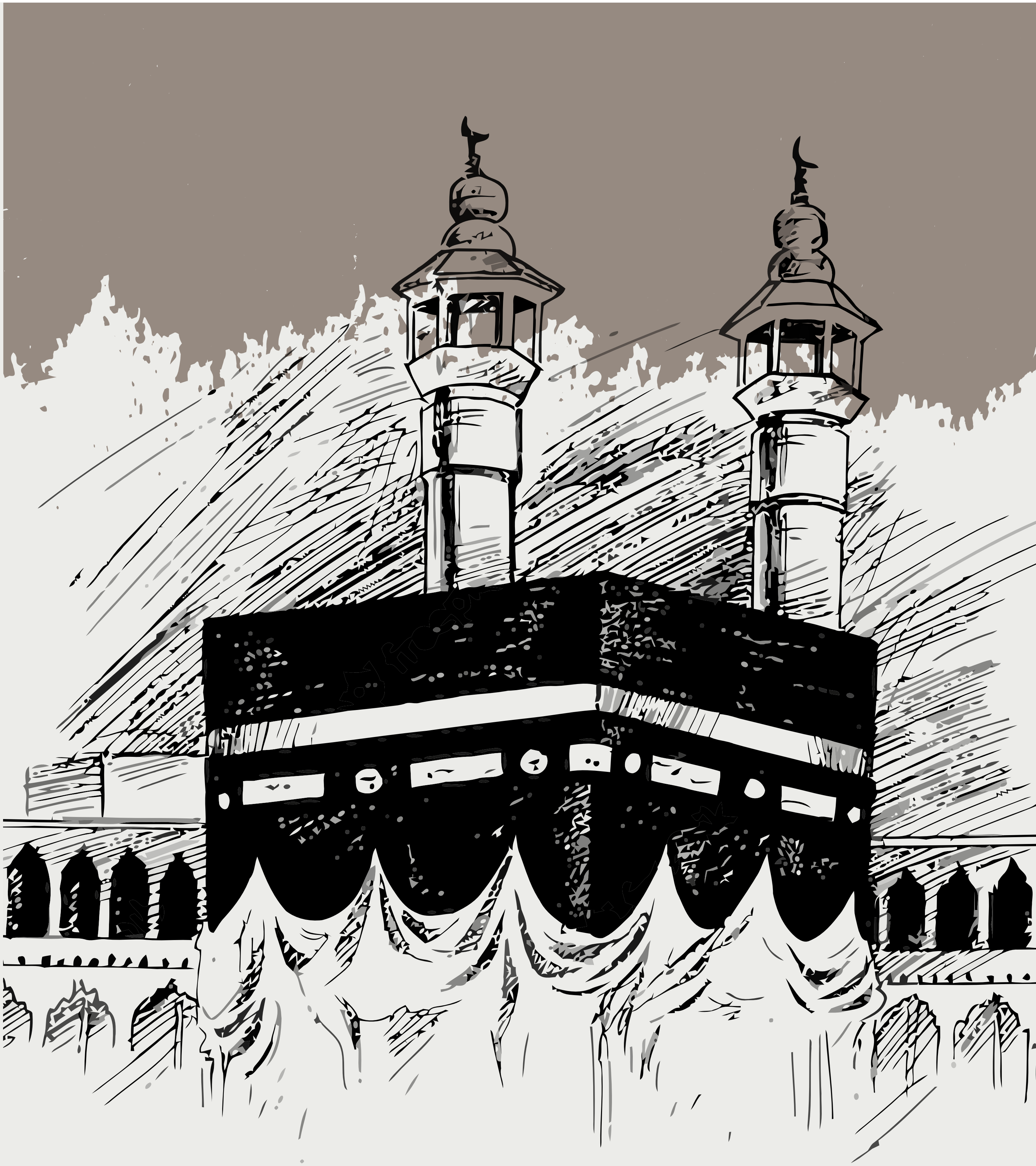

Hadithi 148

KUHIFADHI TOBA KWA KUFANYA MATENDO MEMA

Kutoka kwa Hakim bin Hizam, Allah amuwiye radhi, amesema:

1 Nilisema: Ewe Mjumbe wa Mwenyezi Mungu, unaonaje mambo niliyokuwa nikiyaahidi kabla ya Uislamu, kama vile kutoa sadaka au kuwaacha huru watumwa, kuunga udugu, je nitapata thawabu?

2 Akasema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: "Umeyasilimisha yote yaliyotangulia katika kheri"[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (1436) na Muslim (123).

Ayah

Amesema mwenyezi mungu

﴿*Waambie wale waliokufuru: Wakikoma watasamehewa yaliyo kwisha pita.*﴾ [Al-Anfal: 38]

Msimulizi

Ni: Hakim bin Hizam bin Khuwaylid al-Qurashi al-Asadi Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Abu Khalid, sahaba mkubwa, alizaliwa katika Al-Kaaba miaka kumi na tatu kabla ya mwaka wa tembo, na alikuwa mmoja wa watukufu na bora zaidi machoni mwa Maquraishi. Alisilimu siku ya kufungua mji wa makka, na kisha Uislamu wake ukawa mzuri, aliwakomboa watumwa mia moja katika zama za kabla ya Uislamu, na mia moja wengine katika Uislamu, hakufanya jambo lolote jema katika Jahiliyyah bali alifanya katika Uislamu kama hilohilo, Aliishi miaka mia na ishirini, nusu ya miaka hiyo katika Jahiliyyah, na nusu yake katika Uislamu, macho yake yalitoweka kabla ya kufa kwake, na alikufa Madina mwaka (54 Hijiria), na ikasemwa: mwaka (58 AH)[1].

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam aliulizwa kuhusu hatima ya matendo mema kabla ya Uislamu, na akaeleza kuwa mja akiingia katika Uislamu atalipwa kwa mema aliyoyafanya kabla ya kusilimu.

1 Tazama: "Ma'rifat al-Sahaba" na Abu Naim (2/107), "al istiiaab sii Ma'rifat al-As-hab" na Ibn Abd al-Barr (1/362), "Asad al-Ghaba. fi Ma'rifat al-Sahaba" cha Ibn al-Athir (2/58).

Ufahamu

1 Hakim bin Hizam alimuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu hatima ya matendo mema aliyokuwa akiyafanya kabla ya kusilimu na akikusudia kwayo ibada, kama vile sadaka, kukomboa watumwa, kudumisha uhusiano wa jamaa, na kadhalika. Hakim, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa mkarimu na mwema. Wakati wa Jahiliyyah aliwakomboa watumwa mia moja na kutoa sadaka ngamia mia moja. Aliposilimu alifanya hivyo hivyo na kusema: "Wallahi mimi siachi chochote nilichokuwa nikikifanya wakati wa Jahiliyyah isipokuwa nitakifanya hivyo katika Uislamu."[1]

2 Mtume Rehema na Amani zimshukie, akamjibu kuwa amesilimu kwa wema alioufanya. Yaani: Mwenyezi Mungu Mtukufu atakulipa kwa mema uliyoyafanya kabla ya kusilimu kwako, na hatakuadhibu kwa uovu ulioufanya wakati wa ujahili wako.

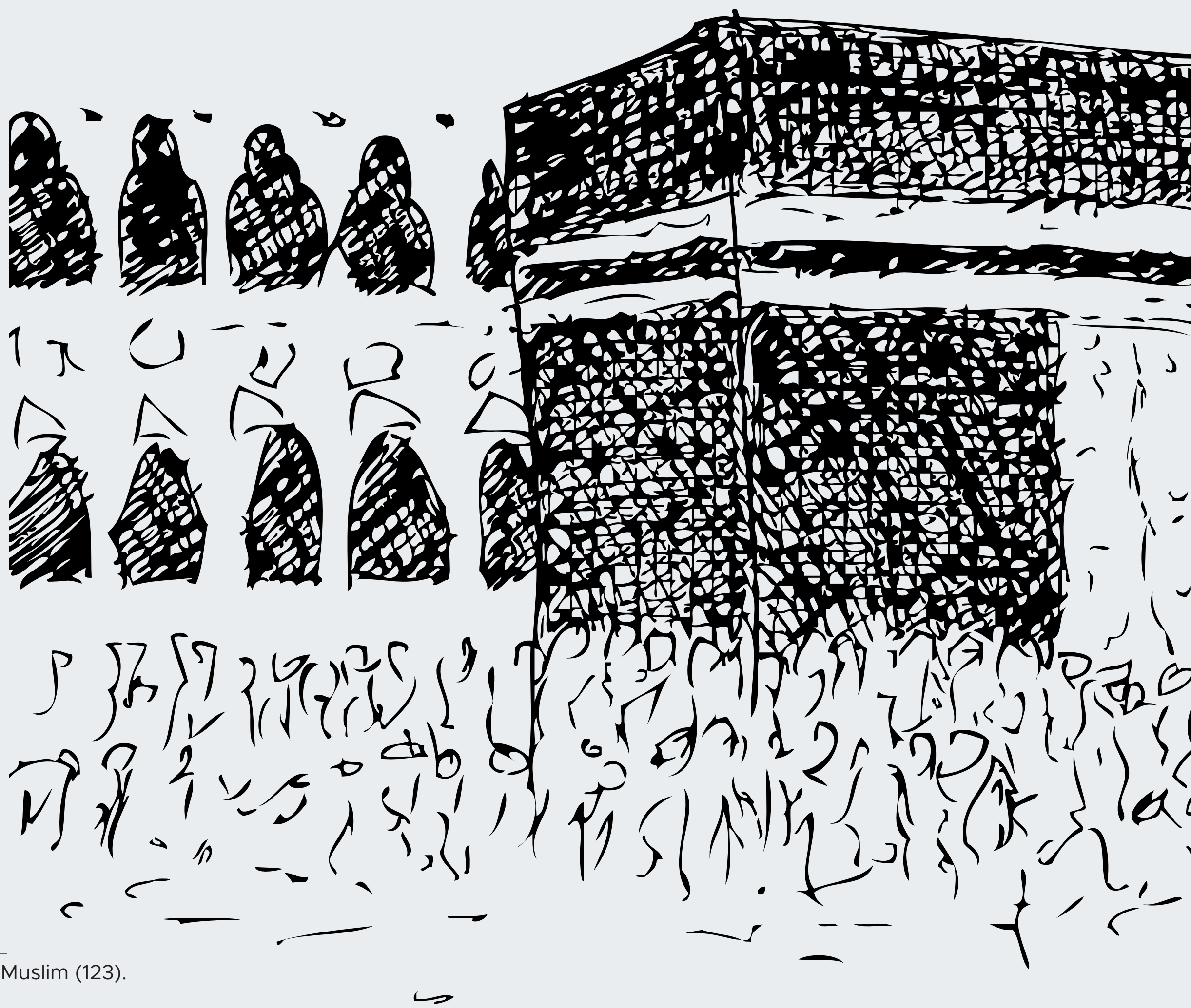

1 Imepokewa na Muslim (123).

Mafunzo

1. Hakim, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, hakuona haya kumuuliza Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam kuhusu historia yake kabla ya kusilimu. Kwa hivyo aibu au kiburi visikuzuie kuuliza.

2. Hakim, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alikuwa na shauku ya kutaka kila jambo analolifanya liwe katika mizani ya mema yake, ili ujira wake uwe mwingi sana maradufu na daraja zake zinyanyuliwe. Kwa hiyo hakikisha kwamba kazi yako haijachafuliwa na dosari inayoporomosha matendo mema na kupoteza thawabu yake.

3. Usimzuie kafiri au muovu kufanya jambo jema, kwani anaweza kusilimu na Mwenyezi Mungu Mtukufu amlipe kwa hilo.

4. Tazama rehema kubwa ya Mwenyezi Mungu Mtukufu na mapenzi yake kwa waja wake. Vipi anawalipa kwa yale waliyoyafanya kabla ya kutubia na kurejea Kwake, na asiwaadhibu kwa makosa waliyoyafanya kabla ya hapo!.

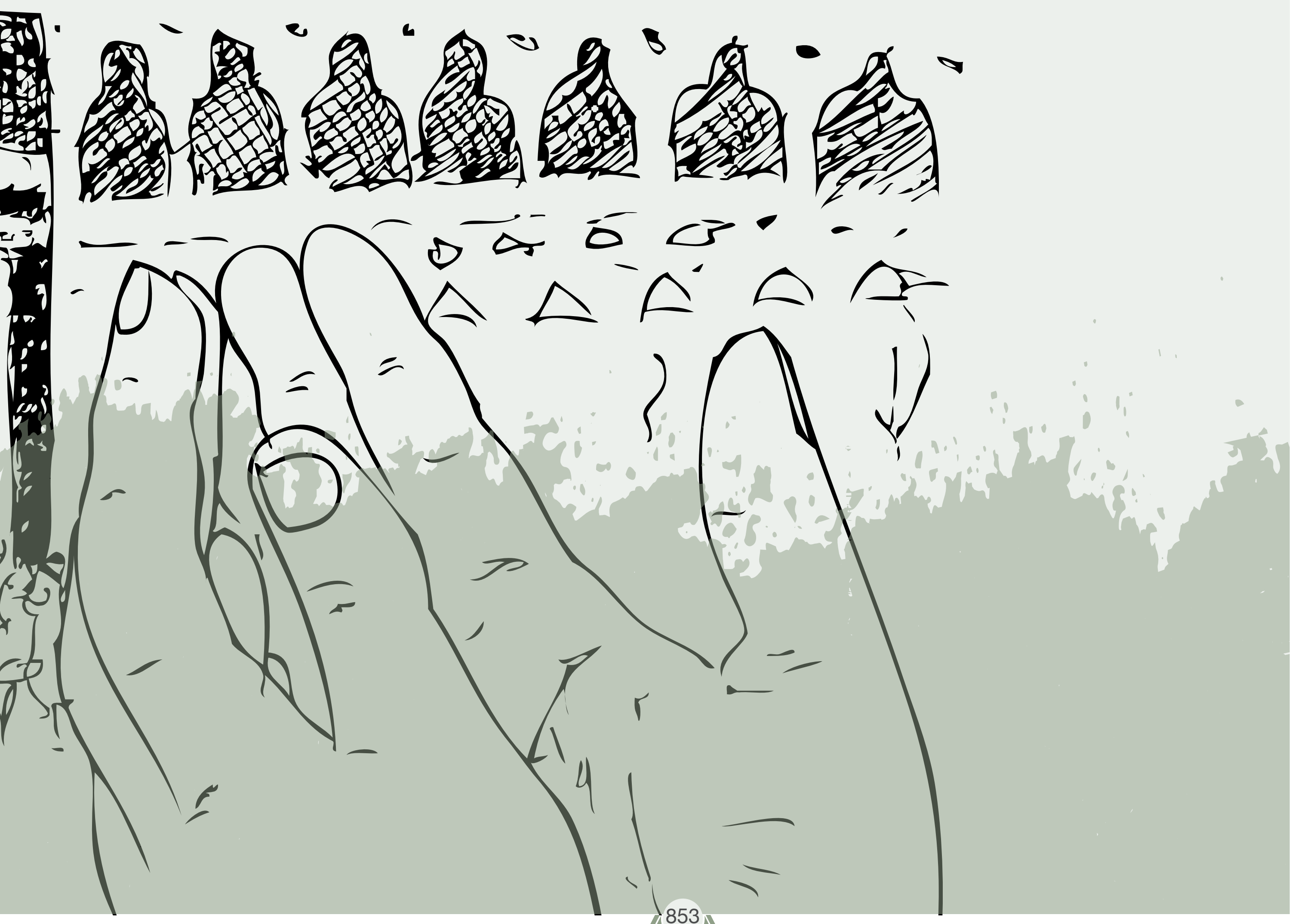

149

Hadithi

UPANA WA REHMA ZA ALLAH

Kutoka kwa Abu Hurayrah (Radhi za Mwenyezi Mungu Ziwe Juu Yake) amesema: Nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu (Rehma Na Amani Zimshukie) akisema:

1 “Mungu amejalia huruma katika mafungu mia moja,

2 kisha akabakiza kwake sehemu tisini na tisa (za huruma) na akateremsha ardhini sehemu moja tu.

3 Kutokana na sehemu hiyo viumbe huhurumiana, (kiasi kwamba) farasi hunyanyua kwato yake kwa mtoto wake kwa kuogopea asimkanyage).” imepokelewa na Bukhari Na Muslim[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6000) na Muslim (2752).

Ayah

Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu:

- ﴿*Na wanapokujia wanaoziamini Ishara zetu waambie: Assalamu alaikum! Amani iwe juu yenu! Mola wenu Mlezi amejilazimisha rehema, ya kwamba atakayefanya uovu miongoni mwenu kwa ujinga, kisha akatubu baada yake na akatengenea, basi hakika Yeye ni Mwenye maghfira na Mwenye kurehemu.*﴾ [Al’aneam: 54]
- ﴿*Hakika rehema ya Mwenyzi Mungu iko karibu na wanaofanya mema.*﴾ [Al-A’raf: 56].
- ﴿*Na rehema yangu imeenea kila kitu. Lakini nitawaandikia khasa wanaomcha Mungu, na wanaotoa Zaka, na wale ambao wanaziamini Ishara zetu.*﴾ [Al-A’raf: 156].

Msimulizi

Anaitwa Abu Huraira, Abd al-Rahman bin Sakhr al-Dawsi, al-Azdi. Alisilimu na akahamia katika mji wa Madina mwaka wa 7 Hijiria.

Siku moja Mtume (Rehema Na Amani Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) alisema: “Yeyote miongoni mwenu atakayeikunjua nguo yake mpaka nimalizie maneno yangu haya, kisha aikusanye kifuani mwake (hakika) hatosahau chochote katika maneno yangu.” Abu Huraira anasema: “nikatandaza (nguo iliyokuwa imetengenezwa kwa Ngozi ya chui) na sikuwa na vazi jingine tofauti hilo., mpaka Mtume (Rehema Na Amani Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) akakamilisha mazungumzo yake, kisha nikaikusanya kifuani mwangu, naapa kwa aliyemtuma Mtume huyu kwa haki, sikusahau (chochote katika) kauli yake hiyo mpaka leo”[1] (Abu Huraira) alifariki dunia katika mji wa Madina mwaka wa (58 AH).[2]

Muhtasari

Mtume (Rehema Na Amani Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) ametaja huruma za Mwenyezi Mungu Mtukufu, ambazo zimevizunguka viumbe vyake vyote, kuwa aliteremsha kwenye ardhi sehemu moja katika sehemu mia moja, ambayo kwayo watu wanahurumiana na kupendana, na kwa huruma hiyo wanyama pori huishi pamoja.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7354).

2 rejea Habari zake katika: “Maarifaat al-Sahaba” na Abu Nu’aym (4/1846), “Kunasibishwa katika Elimu ya Maswahaba” na Ibn Abd al-Bar (4/1770), “Asad al-Ghaba” na Ibn al-Atheer (3/357), “Al-Isbah fi Tamazu al-Sahaba” cha Ibn The Asqalani Stone (4/267).

Ufahamu

1 Ameeleza Mtume (Rehma na amani ziwe juu yake) kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu amegawanya huruma katika sehemu mia moja.

Na sentensi hii inamaana ya kusogeza karibu ufahamu kutoka kwa Mtume (Rehema Na Amani Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake), na Mwenyezi Mungu ndiye anayejua zaidi jinsi ilivyo, lakini kinachokusudiwa ni kwamba kuna huruma nyingi ambazo Mwenyezi Mungu Mtukufu amezitayarisha kwa ajili ya waja wake, na kilichokusudiwa hapa ni kutufanya tutambue kuwa huruma yetu vyovyote itakavyokuwa itabaki kuwa ndogo na ya chini, na huruma ya Mwenyezi Mungu ndio iliyojuu kuliko huruma ya yeyote[1].

2 Kisha Mtume (Rehema Na Amani Za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake) akabainisha hayo kwa kusema kwamba asilimia tisini na tisa ya rehema hizo zitakuwa huko Akhera kwa waja wake, na kwamba yote tunayoyaona hapa duniani yanatokana na athari za rehema; Kama huruma ya mama kwa mtoto wake, na watu kuhurumiana na kusameheana baina yao, na hata wanyama kwani ni mengi tunayojua kutoka kwao (katika matukio ya kuhurumiana) na tusiyojua, yote hayo yanatoka katika sehemu hiyo ya huruma ambayo Mwenyezi Mungu Mtukufu ameiteremsha kwetu.

Ikiwa tunayoyaona hapa duniani katika huruma yamepatikana kutoka katika sehemu moja kati ya sehemu mia moja za huruma, basi itakuwa vipi sehemu nyingine ambazo Mwenyezi Mungu Mtukufu amewaandalia waja wake huko Akhara...? huruma hizo zimehifadhiwa na kutunzwa Kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu hadi Siku ya Kiyama,

Siku hiyo watu watapata rehema nyingi zaidi kuliko matendo waliyoyafanya duniani, kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu atawasitiri na kuwasemehe, kuwafanyia wepesi ili wasameheane.

4 Kisha akatoa mfano wa huruma aliyoiteremsha Mwenyezi Mungu kwa waja wake, nayo ni kwamba wanyama na Wanyama mwituu wanahurumiana wao kwa wao, kiasi kwamba mnyama mwitu hawezi kumla mwanawe, halikadhalika farasi jike licha ya kasi yake na uwepesi wa harakati zake: huinua miguu yake kwa mtoto wake ili asimdhuru.

Na huu ni mfano mdogo katika mifano ya sehemu hii moja ya (huruma), na kwayo unadhihirika upana wa rehema ya Mwenyezi Mungu.

Amesema mshairi:

Kwako, Mungu wa Uumbaji, ninainua maombi yangu,,,,, hata kama nikiwa muovu, Ewe Mwenye neema na Ukarimu.

Moyo wangu ulipokuwa mgumu, na nikakosa pa Kwenda, nikafanya matarajio yangu kuwa ni ngazi ya kuufikia msamaha wako.

Dhambi yangu iliongezeka, nilipozilinganisha na msamaha wako, msamaha wako ulikuwa mkubwa Zaidi kuliko chochote.

Na bado unasamehe dhambi = na Wewe ni mkarimu unaesamehe.

1 Tazama: "Sharh Sahih Al-Bukhari" Cha Ibn Battal (9/213-214), "Irshad Al-Sari" Cha Al-Qastalani (9/19).

Mafunzo

Tunajifunza katika hadith hii yafuatayo: -

1. Rehema ya Mwenyezi Mungu ni pana, kiasi kwamba ana rehema iliyoenea kwa viumbe wote, na rehema kubwa na kamili ambayo ni maalum kwa wachamungu wenye imani, Mwenyezi Mungu amesema: “Na rehema yangu imekizunguka kila kitu, kwa hivyo nitawaandikia wale wachamungu na wenye kutoa zakah, na wale ambao wanaamini alama(aya) zetu.” [Al-A`Araaf: 156]

   Yeyote anayetaka kupata ujira huo mwingi kutoka katika rehema za Mwenyezi Mungu, basi na afanye haraka kufuata njia ya waja wa Mwenyezi Mungu wema, na achunge mipaka yake, na kufuata amri zake, na ajiepushe na yale aliyoharamisha Mwenyezi Mungu.

2. Ikiwa wanyama na wanyama mwitu ambao Mwenyezi Mungu hakuwapa akili na hekima wanahurumiana wao kwa wao, basi vipi kuhusu yule ambaye moyo wake umeondolewa rehema?! Hakika asiehurumia hatohurumiwa.

3. Kila unapoona Mwenyezi Mungu Mtukufu anakupa mitihani au kumpa mtihani mja kwa balaa au matatizo, basi ujue kwamba hii inatokana na hekima yake kubwa, kwani Mwenyezi Mungu Mtukufu hapungukiwi na rehema,

   Na unapoona Mwenyezi Mungu Mtukufu amemlaani mtu au kumuhukumu kuingia motoni milele, basi jua kwamba mtu huyo anastahili.

4. Usihuzunike kwa madhara yaliyokusibu, kwani rehema ya Mwenyezi Mungu Mtukufu ni pana sana, na iko karibu kwa waja wake wanyonge wanaoitafuta kwake, na wakawa na dhana nzuri kwake.

5. Mola Mlezi Mwenye huruma huteremsha huruma hizo kiasi kinachoweza kunyoosha Maisha yetu, na hubakiza na kututunzia katika huruma hizo, tutakazohurumiana kwazo siku ambayo haitofaa mali wala pesa, bali tutalipizana kwa mema na mabaya,

   Na aliefilisika ni yule ambaye kulipizana (kisasi) kutamaliza matendo yake mema, matendo mabaya yakawa mengi,

   Kisha zitachukuliwa zile dua ambazo Malaika wanatuombea kwa Mwenyezi Mungu ikiwemo: Kutuombea rehma na msamaha na kunyanyuliwa daraja. Na kubwa zaidi ni kwamba baada ya hayo atatusamehe madhambi yetu na kutusamehe mapungufu yetu katika kuMuabudu Yeye na kutekeleza amri zake.

   Hakika Mtu anayepuuza kumshukuru Mwenyezi Mungu na kurejea kwake baada ya kujua haya basi atakuwa ni mzembe aliepata hasara.

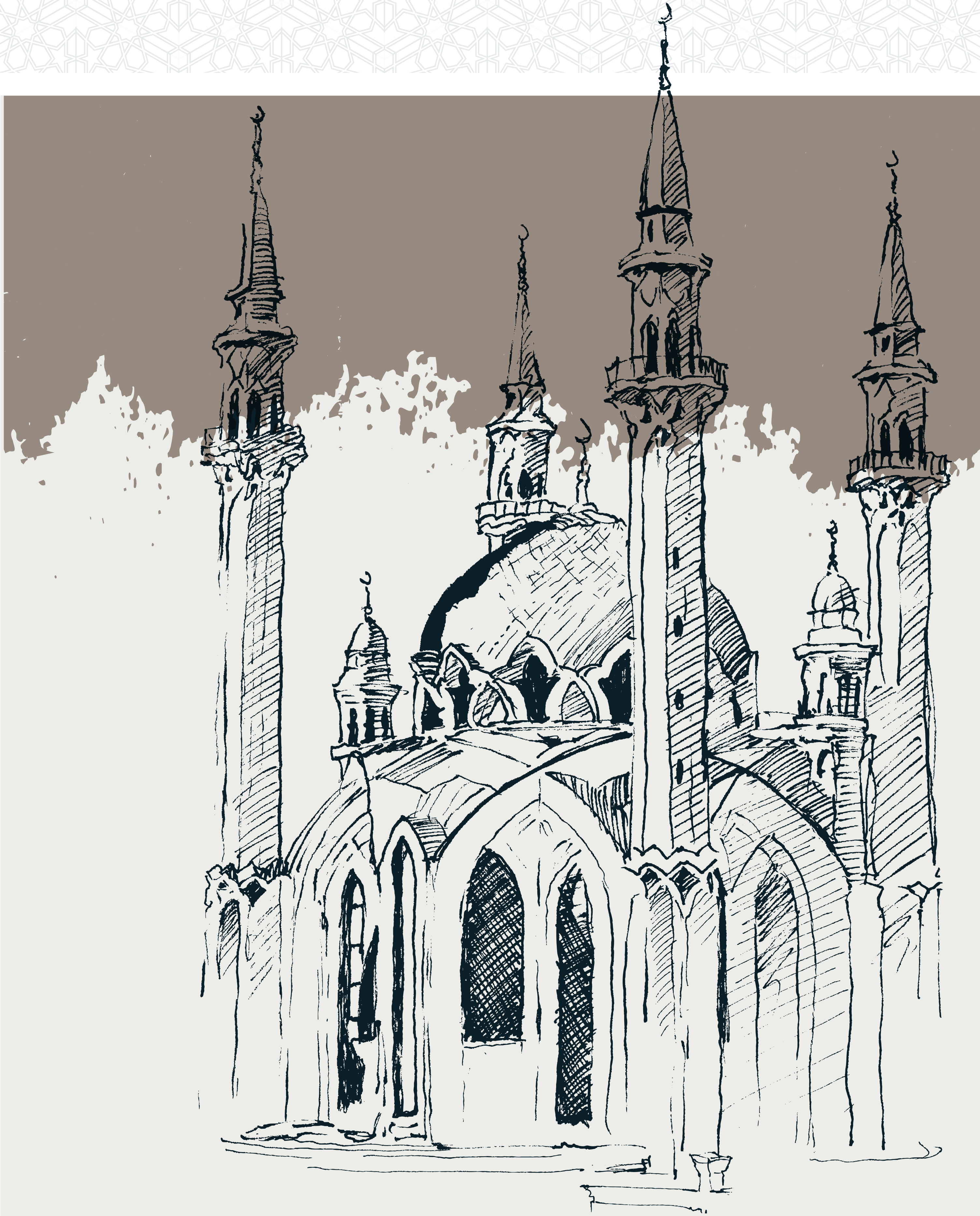

Hadithi 150

UTUKUFU WA KUWA NA MATARAJIO MAZURI KWA ALLAH

1 Kutoka kwa Anas bin malik radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake amesema: Nimemsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehma na amani zimshukie akisema: Mwenyezi Mungu aliyetukuka amesema: “Ewe mwana wa Adam, maadamu unaniomba na kunitumainia, nitakusamehe kwa yale yaliyokuwa ndani yako, wala sijali.

2 Ewe Mwana Aadam hata kama dhambi zako zikifika kwenye mawingu ya mbingu, kisha ukaniomba msamaha, nitakusamehe na sitojali.

3 Ewe Mwana Aadam, kama utanijia na madhambi makubwa kama ardhi, kisha ukakutana Nami hukunishirikisha na chochote, nitakupatia msamaha sawa na ukubwa wa madhambi”[1]

1 Imesimuliwa na al-Tirmidhi (3540), na kuwekwa kama hasan na al-Albani katika Sahih al-Targheeb wa’l-Tarheeb (1616).

Ayah

Mwenyezi Mtukufu anasema:

- ﴿*Na hatukumtuma Mtume yeyote ila at’iiwe kwa idhini ya Mwenyezi Mungu. Na lau pale walipojidhulumu nafsi zao wangelikujia, wakamwomba Mwenyezi Mungu msamaha, na Mtume akawaombea msamaha, hapana shaka wangelimkuta Mwenyezi Mungu ni Mwenye kupokea toba na Mwenye kurehemu.*﴾ [An-Nisa: 64].
- ﴿*Isipokuwa atakayetubu, na akaamini, na akatenda vitendo vyema. Basi hao Mwenyezi Mungu atayabadilisha maovu yao yawe mema. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu.*﴾ [Al-Furqan: 70].
- ﴿*Sema: Enyi waja wangu waliojidhulumu nafsi zao! Msikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu.*﴾ [Al-Zumar: 53].
- ﴿*Nikasema: Ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi; hakika Yeye ni Mwingi wa kusamehe.*﴾ [Nuhu: 10].

Msimulizi

Ni: Anas bin Malik bin Al-Nadr bin Damdam Al-Ansari, Abu Hamza, imamu, mufti, msomaji, Mbobezi katika fani ya hadithi, msimuliaji wa Uislamu, Mtumishi wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, amani iwe juu yake, na wa mwisho kufa katika masahaba huko Basra. Mtume wa Mwenyezi Mungu alikuja Madina akiwa na umri wa miaka kumi, na wakati Mtume anakufa Anasi alikuwa na umri wa miaka ishirini, na alikuwa akimtumikia Mtume, rehema na amani ziwe juu yake. Alishiriki vita pamoja na Mtume zaidi ya mara moja, na alimpa ahadi ya utii chini ya mti. Alipokea kutoka kwa Mtume elimu kubwa, Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake alimwombea dua ya mali nyingi na watoto, na shamba lake la mitende lilikuwa likipamba mara mbili kwa mwaka, alifariki mwaka: (93 AH)[1]

Muhtasari

Mwenyezi Mungu Mtukufu anawahimiza waja wake watubu, na Yeye, Mola aliyetukuka, Anasamehe dhambi zote, hata zikiwa kubwa kiasi gani.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: “Siyar A’lam al-Nubala” na al-Dhahabi (4/ 417-423), “Maarefah al-Sahaba” cha Abu Naim (1/ 231), “Lexicon of the Swahaba” na al-Baghawi (1/ 43), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Atheer (1/ 151-153).

Ufahamu

1. Mwenyezi Mungu Mtukufu ni Mpole kwa viumbe vyake, ni Mpole kwao, na anawahimiza watubu na wafanye haraka kuomba msamaha. Kwani hapatikani mja yeyote atakaye muomba Mola wake Mlezi na kumuomba msamaha, isipokuwa Mola Mlezi humsamehe madhambi yake yote, na Mola Mtukufu hajali wingi wake, wala hajali ukubwa wake. Amesema Allah Mtukufu: "Sema: Enyi waja wangu waliojidhulumu nafsi zao! Msikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu" [Al-Zumar: 53].

2. Kisha Mwenyezi Mungu anamwita tena mja wake, akimwambia kwamba dhambi zake, hata zikiwa nyingi na kuzidiwa, zimeijaza ardhi na kufika mawinguni, kisha ukanijia kuniomba maghfirah, ukitubu kwa msamaha wako, nitakusamehe bila kujali.

3. Kisha, Allah Mtukufu anabainisha fadhila ya tawhidi, na akataja kwamba ikiwa mja atakuja kaijaza ardhi kwa madhambi na maovu, isipokuwa anampwekesha Allah na wala hakumshirikisha na chochote, basi Mwenyezi Mungu ametakasika, atamkutanisha na maghfira kama dhambi zake, kwani Mwenyezi Mungu anasema: "Hakika Mwenyezi Mungu hasamehe kushirikishwa, na husamehe yaliyo duni ya hilo kwa amtakaye. Na anaye mshirikisha Mwenyezi Mungu basi hakika amezua dhambi kubwa" [An-Nisa: 48].

Amesema mshairi:

Dua yangu na Unyenyekevu wangu = kwa machozi ya asiyetii
Ninaomba na kutumaini = nikitaraji rehema zako
Basi mhurumie mtu dhaifu anayekiri = aliyekuja kwako na dhambi yake,
Ibada zangu na kujitolea = ninakuomba na ninatumaini kuridhika kwako
Nisamehe madhambi yangu na unipe mwongozo = katika mambo yangu yote

Wengine walisema:

Eee Mola wangu, usiniadhibu, maana mimi = nakiri yale yatokanayo na mimi
Na sina njia ila matumaini yangu = kwa msamaha wako ikiwa utanisamehe na ninakudhania vizuri
Ni dosari ngapi nilizo nazokwa viumbe = na wewe juu yangu ni mwenye fadhila na neema
Watu wananidhania mema, na mimi ni muovu zaidi ikiwa hutanisamehe.

Mafunzo

1. Jipendekeze kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu na kurejea Kwake, kwani ni nani mwingine anayejibu dua?

2. Muabudu Mwenyezi Mungu kwa kuomba dua; kwani dua ni miongoni mwa ibada, amesema Mtume, amani iwe juu yake: “Dua ni ibada.” [1]

3. Usiifanye dhambi kuwa kubwa kuliko msamaha wa Mwenyezi Mungu, kwani Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote.

4. Tumaini msamaha wa Mwenyezi Mungu, mwenye utukufu, wala usifanye kiburi kwa Muumba wako.

5. Iwapo unaomba jambo kwa Mwenyezi Mungu na kutaka kujibiwa dua, kuwa mwangalifu kutimiza masharti ya dua, kama vile kuwa na ikhlasi kwa Mwenyezi Mungu, kula chakula cha halali, kutoomba maombi ya dhambi, kumlazimisha Mwenyezi Mungu, na kutafuta wakati wa maombi.

6. Mfikirie kheri Mola wako Mlezi ikiwa unamwomba na kumtaka msamaha; Yeye, Mwenye kutukuka amesema katika Hadithi Qudsi: “Mimi nipo katika dhana ya mja wangu “[2].

7. Kuomba maghfirah ni sababu ya kusamehewa dhambi na kufutiwa makosa hata yakifika mbinguni. Kwa hivyo kimbilia kuomba maghfira.

8. Wajibu wa kuomba maghfirah ni Sunnah ya unabii. Amesema Mtume Swalla Allaahu alayhi wa aalihi wa sallam: “Wallahi mimi naomba msamaha kwa Mwenyezi Mungu, na ninatubia Kwake zaidi ya mara sabini kwa siku”[3]

9. Kuomba msamaha kunafuta madhambi, kunaongeza amali njema, kunainua daraja, na kunaongeza riziki. Amesema Mwenyezi Mungu(akinukuu maneno ya Nabii Nuhu kwa watu wake): “Nikasema: Ombeni msamaha kwa Mola wenu Mlezi; hakika Yeye ni Mwingi wa kusamehe (10) Atakuleteeni mvua inyeshayo mfululizo (11) Na atakupeni mali na wana, na atakupeni mabustani na atakufanyieni mito” [Nuhu: 10-12].

10. Kuomba msamaha ni kusalimika na kuteremka adhabu duniani na Akhera, Amesema Mwenyezi Mungu Mtukufu: “Na Mwenyezi Mungu hakuwa wa kuwaadhibu na hali wanaomba msamaha” [Al-Anfal: 33]

1 Imepokewa na Abu Dawood (1479), Al-Tirmidhiy (3247), Al-Nasa’i (3828), na Ibn Majah (3828) Al-Tirmidhiy amesema: ni nzuri na ni Sahih.

2 Imepokewa na Al-Bukhari (7405) na Muslim (2675).

3 Imepokewa na Al-Bukhari (6307).

11 Imepokewa kutoka kwa Luqman-rehema na amani ziwe juu yake kwamba alimwambia mwanawe: "Mwanangu, zoesha ulimi wako kusema: Ewe Mola wangu nisamehe! Mwenyezi Mungu ana saa ambazo mwombaji harudishwi bure."(1).

12 Dumu katika kuomba msamaha, kama alivyosema Al-Hassan, Mwenyezi Mungu amrehemu: "Ombeni msamaha zaidi majumbani mwenu, na mezani mwenu, na njiani, na sokoni, na katika mikusanyiko yenu popote muwapo; kwani hujui ni muda gani msamaha utashuka"(2).

13 Muislamu lazima afanye haraka kutubia, na kuomba msamaha, na aharakishe kutenda mema; Mwenyezi Mungu ni mwingi wa kusamehe, hunyoosha mkono wake usiku ili wapate kutubia wakosefu wa mchana, na hunyoosha mkono wake mchana ili watubie wakosefu wa usiku, na husamehe madhambi yote na wala hajali.

14 Jihadharini na ushirikina; kwani shirki huvuruga amali na haisamehewi ila kwa toba.

15 Tawhiyd ni kusalimika kutokana na kuishi milele Motoni, na ni sababu ya kusamehewa dhambi na kusamehewa maovu.

16 Kila Muislamu na ajikinge kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu kutokana na shirki kubwa na ndogo.

17 Mola Mlezi ambaye ni Mkarimu kwa waja wake na Anawaneemesha, na Yeye ndiye Mwenye kujitegemea. Mungu mkarimu na mwenye huruma, ni wajibu kwetu kumpenda kwa utiifu na matendo mema ya sunnah nyingi.

18 Akasema Mtume rehma na amani zimshukie: "Mwenyezi Mungu atamwokoa mtu katika umma wangu mbele ya watu wote Siku ya Kiyama, Kisha atamfunulia vitabu tisini na tisa, kila kitabu kimoja, kina ukubwa wa upeo wa macho, kisha atasema Mola mlezi: Je, unakanusha lolote katika haya? Je, waandishi wangu waliorekodi mambo yako wamekudhulumu? Na atasema yule mtu: Hapana, Bwana Mola wangu Mlezi, na atasema Mwenyezi Mungu: Je! Una udhuru? Na atajibu yule mtu: Hapana, Mola wangu, na atasema: Ndiyo, una jambo jema kwetu, kwa kuwa leo hakuna kudhulumiwa. Basi kitatoka kitambulisho kilichoandikwa: Nashuhudia ya kwamba hapana Mola ila Mwenyezi Mungu mmoja, na nashuhudia ya kwamba Muhammad ni mja wake na Mtume wake. Atasema: Leta mzani. Atasema: Ewe Mola wangu, ni kitambulisho gani hiki chenye kupimwa na vitabu hivi? Akasema: Hutadhulumiwa. Akasema: "Vitabu vya kumbukumbu vitawekwa kwenye kiganja cha mzani, na kitambilisho kwenye kiganja kingine, Vitabu vya kumbukumbu vitazidiwa uzito na kitambulisho, Hakuna kitu chenye uzito mbele ya jina la Mwenyezi Mungu"(3).

1 "Jami' al-'Ulum wa'l-Hukam" cha Ibn Rajab (2/408).
2 "Jami' al-'Ulum wa'l-Hukam" cha Ibn Rajab (2/408).
3 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (2639).

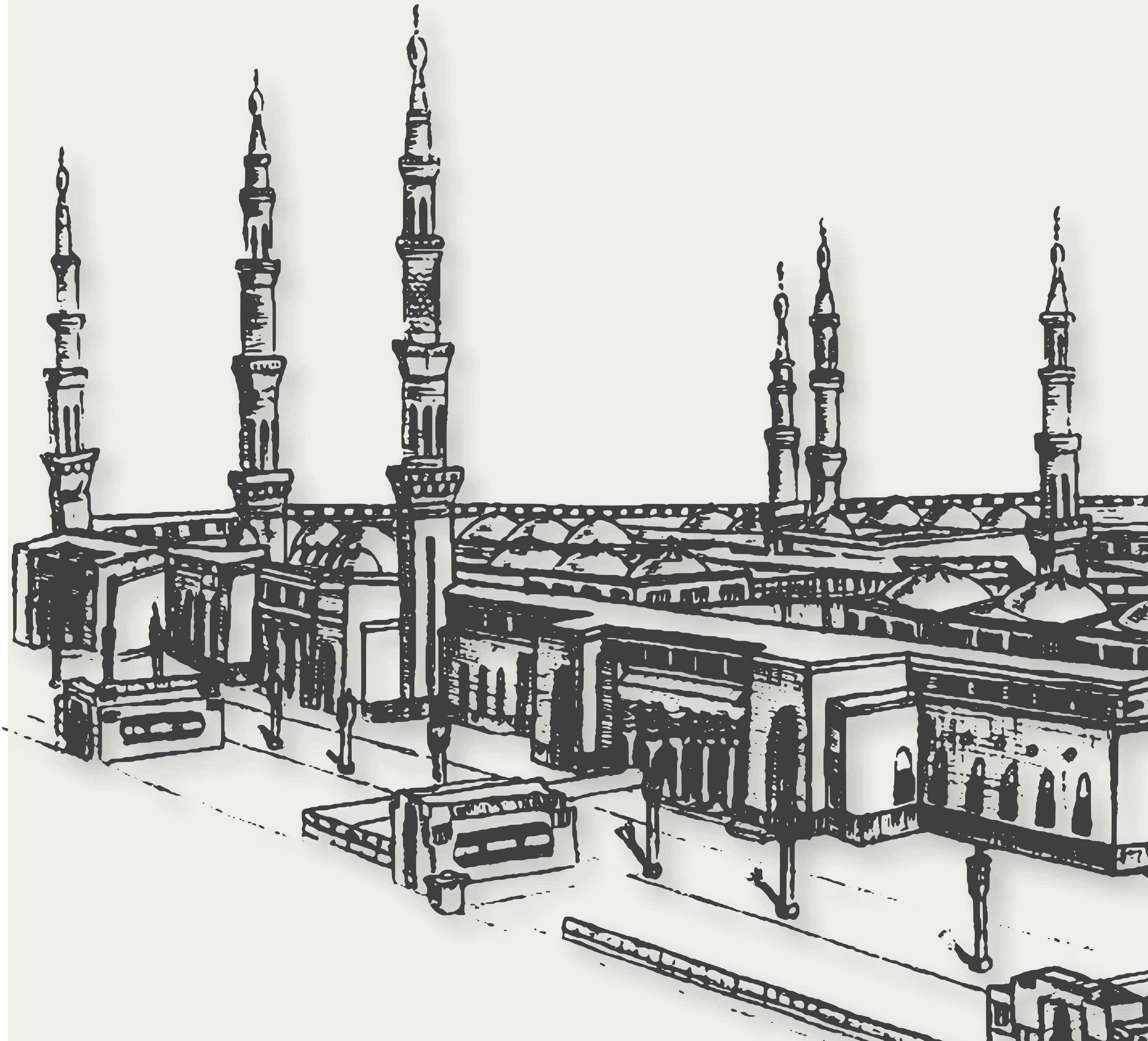

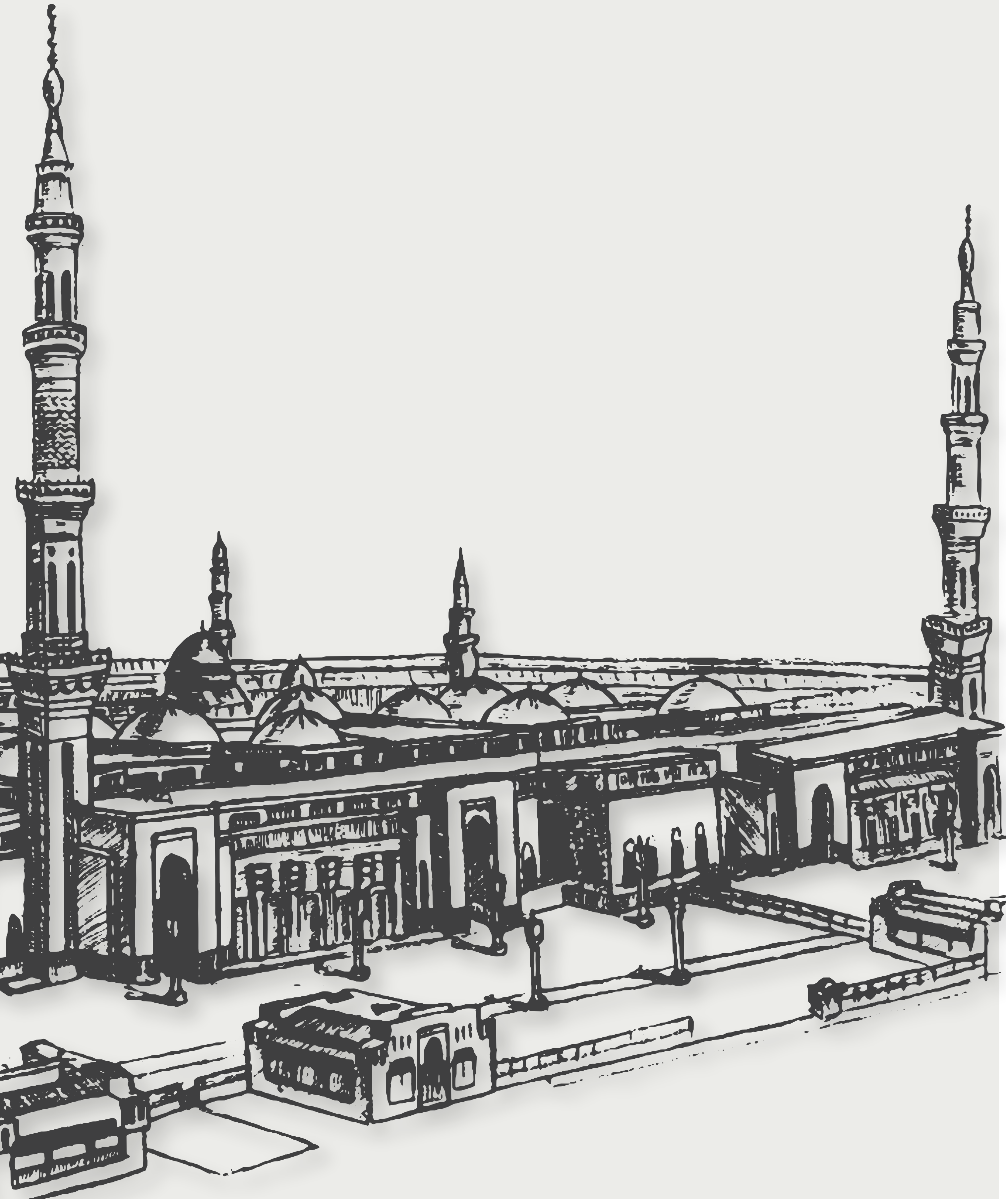

Baada ya maneno ya Allah Mtukutu, hakuna Maneno yenye maana kubwa zaidi kuliko maana ya maneno ya Mtume wake (rehema na amani ziwe juu yake), na hakuna maneno yenye kupewa kipaumbele cha kufuatwa kuliko maneno yake (rehema na amani ziwe juu yake).

Na hiki ni kitabu cha (hadithi zilizobeba misingi ya uislamu: ufahamu na mafundisho yake)

Ni kitabu kinachojumuisha hadithi 150 kutoka katika kila nyanja ya dini, zilizogawanywa kwa namna ya kielimu kama ilivyoonyeshwa kwenye orodha ya yaliyomo, pamoja na ufafanuzi mfupi kwa kila hadithi.

Na kazi hii (ufahamu na mafunzo) ni sehemu ya mradi mkubwa zaidi uliopewa jina (Hadithi zilizobeba misingi ya dini), na kila hadithi ndani yake inahudumia huduma mbalimbali: katika ufafanuzi wa kina, kurasa za elimu, vipande vya video, rekodi za sauti, vipeperushi, tafsiri mbalimbali, na mengine .

Mradi huu ni sehemu ya mpango mkubwa zaidi unaoitwa "Kufuata Nyayo za Mtume (saw)", ambao lengo lake ni kuleta karibu Sunnah za Mtume na maana zake kwa lugha tofauti ulimwenguni kote .
Unaweza kutazama kazi zilizozalishwa na huduma mbalimbali ambazo zinapatikana kwenye jukwaa la Hadithi za Kitaalamu.

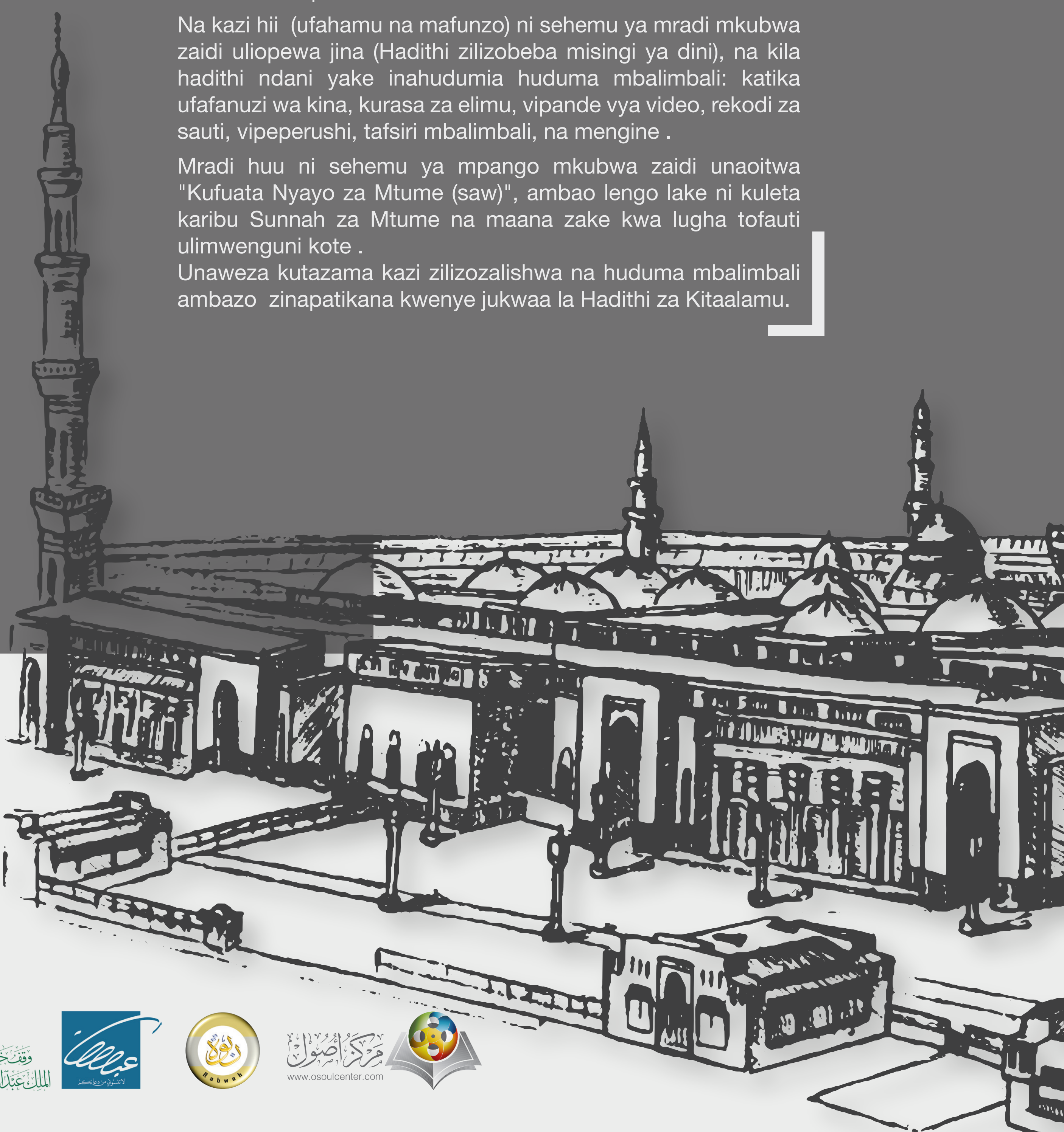

www.osoulcenter.com